

Евангелието според Матей

Родословието на Исус

(Лука 3:23б–38)

1 Това е родословието на Исус Христос. Той беше потомък на Давид[†], а Давид—потомък на Авраам.

²Авраам беше баща на Исаак. Исаак беше баща на Яков. Яков беше баща на Юда и братята му. ³Юда беше баща на Фарес и Зара, чиято майка беше Тамар. Фарес беше баща на Есрон. Есрон беше баща на Арам. ⁴Арам беше баща на Аминадав. Аминадав беше баща на Наасон. Наасон беше баща на Салмон. ⁵Салмон беше баща на Вооз, чиято майка беше Раав. Вооз беше баща на Овид, чиято майка беше Рут. Овид беше баща на Есей. ⁶Есей беше баща на цар Давид.[†]

Давид беше баща на Соломон, чиято майка беше Уриевата жена. ⁷Соломон беше баща на Ровоам. Ровоам беше баща на Авия. Авия беше баща на Аса. ⁸Аса беше баща на Йосафат. Йосафат беше баща на Йорам. Йорам беше баща на Озия. ⁹Озия беше баща на Йотам. Йотам беше баща на Ахаз. Ахаз беше баща на Езекия. ¹⁰Езекия беше баща на Манасия. Манасия беше баща на Амон. Амон беше баща на Йосия. ¹¹Йосия беше баща на Ехония и братята му. Това беше по времето, когато юдейският народ беше изселен във Вавилон.

¹²След преселението във Вавилон Ехония беше баща на Салатиил. Салатиил беше баща на Зоровавел. ¹³Зоровавел беше баща на Авиуд. Авиуд беше баща на Елиаким. Елиаким беше баща на Азор. ¹⁴Азор беше баща на Садок. Садок беше баща на Ахим. Ахим беше баща на Елиуд. ¹⁵Елиуд беше баща на Елеазар. Елеазар беше баща на Матан. Матан беше баща на Яков. ¹⁶Яков беше баща на Йосиф, мъжа на Мария, която роди Исус, наречен Христос.¹

¹⁷И така, от Авраам до Давид[†] е имало четиринадесет поколения, четиринадесет поколения—от Давид до преселението във Вавилон и четиринадесет поколения—от преселението във Вавилон до раждането на Месията.[†]

¹Христос „Помазаникът“ (Месията) или Божият избраник.

Раждането на Исус Христос

(Лука 2:1–7)

¹⁸Ето как се роди Исус Христос: майка му, Мария, беше сгодена за Йосиф, но преди сватбата разбра, че е бременна от Святия Дух. ¹⁹Йосиф, бъдещият ѝ съпруг, беше праведен човек. Той не искаше да я опозори пред хората и реши да развали годежа, без да повдига обвинения срещу нея. ²⁰Но докато обмисляше това, един ангел, изпратен от Господа, му се яви насън и каза: „Йосифе, сине Давидов, не се страхувай да вземеш Мария за своя жена, защото детето, което очаква, е от Святия Дух. ²¹Тя ще роди син и ти ще го наречеш Исус,¹ защото той ще спаси своя народ от греховете му.“

²²Всичко това стана, за да се изпълни казаното от Господа чрез пророка: ²³„Ето, девицата ще зачене и ще роди син. Ще го нарекат Емануил,“² което означава „Бог с нас“.

²⁴Когато Йосиф се събуди, той постъпи така, както Господният ангел му беше заповядал и се ожени за Мария, ²⁵но нямаше интимна близост с нея, докато тя не роди сина си. И Йосиф го нарече Исус.

Мъдреци идват при Исус

2 Исус се роди във Витлеем, град в провинция Юдея, по времето на цар Ирод.[†] След това в Ерусалим дойдоха мъдреци³ от изток. ²Те попитаха: „Къде е новороденият цар на юдеите? Искаме да знаем, защото видяхме звездата му, когато изгря от изток, и сме дошли да му се поклоним.“

³Когато цар Ирод[†] чу това, бе много обезпокоен, а заедно с него и цял Ерусалим. ⁴Ирод събра всички главни свещеници и законоучители на народа и ги попита къде е трябвало да се роди Месията.[†] ⁵Те му отговориха: „Във Витлеем, провинция Юдея, защото така е писано от пророка:

⁶ «А ти, Витлееме, в земята на Юда, никак не си най-маловажен сред Юдовите владетели, защото от теб ще излезе владетел, който ще бъде пастир на моя народ Израел.»“ *Михей 5:2*

⁷Тогава Ирод[†] повика мъдреците на тайна среща и разбра от тях кога точно се е появила звездата. ⁸След това ги изпрати във Витлеем, като им каза: „Идете и внимателно потърсете детето. А когато го намерите, докладвайте ми, за да мога и аз да отида и да му се поклоня.“

¹Исус Името означава „спасение“. ²„Ето, девицата ... Емануил“ Ис. 7:14. ³мъдреци Хора, които изучават звездите.

⁹Мъдреците изслушаха царя и тръгнаха. А звездата, която бяха видели да изгрява от изток, се движеше пред тях и се спря над мястото, където беше детето. ¹⁰Така се зарадваха, когато я видяха! ¹¹Влязоха в къщата и видяха детето с майка му Мария. Те коленичиха пред него и му се поклониха, а след това отвориха своите ковчежета и му поднесоха дарове—злато, ливан и смирна. ¹²И тъй като Бог ги бе предупредил в сън да не се връщат при Ирод,[†] те си тръгнаха за своята страна по друг път.

Родителите на Исус го отвеждат в Египет

¹³След като отпътуваха, един Господен ангел се яви на Йосиф в сън и каза: „Стани! Вземи детето и майка му и избягай в Египет. Остани там, докато ти кажа, защото Ирод[†] ще търси детето, за да го убие.“

¹⁴И така, Йосиф стана, взе детето и майка му и през нощта тръгна за Египет. ¹⁵Той остана там до смъртта на Ирод,[†] за да се изпълни казаното от Господа чрез пророка: „Повиках от Египет сина си.“¹

Ирод избива момченцата във Витлеем

¹⁶Когато Ирод[†] разбра, че е надхитрен от мъдреците, се разяри и разпореди да бъдат убити всички момченца до двегодишна възраст във Витлеем и цялата околност, основавайки се на времето, което беше научил от мъдреците. ¹⁷Тогаваше изпълнено казаното от пророк Еремия[†]:

¹⁸ „Глас се чу в Рама, плач и горчиво ридание.

Рахил оплакваше децата си и отказваше да бъде утешавана,
защото те вече не са сред живите.“

Еремия 31:15

Йосиф и Мария се връщат от Египет

¹⁹След смъртта на Ирод[†] един Господен ангел се яви в сън на Йосиф в Египет. ²⁰Ангелът каза: „Стани! Вземи детето и майка му и иди в израелската земя, защото тези, които се опитваха да отнемат живота на детето, са мъртви.“

²¹И така, Йосиф стана, взе детето и майка му и се върна в израелската земя. ²²Но когато чу, че Архелай управлява като цар на Юдея на мястото на баща си Ирод,[†] той се уплаши да отиде там. Но след като беше предупреден от Бога в сън, Йосиф тръгна към Галилейската област. ²³Той отиде и се засели в един град,

¹„Повиках ... Египет“ Ос. 11:1.

наречен Назарет, за да се изпълни казаното чрез пророците, че Месията[†] ще бъде наречен Назарянин.¹

Делото на Йоан Кръстител

(Марк 1:1-8; Лука 3:1-9, 15-17; Йоан 1:19-28)

3 По онова време Йоан Кръстител дойде и започна да проповядва в Юдейската пустиня. ²Той казваше: „Покайте[†] се, защото небесното царство приближава.“ ³Йоан е този, за когото говори пророк Исаия, казвайки:

„Един човек вика в пустинята:

«Подгответе пътя за Господа,
очертайте прави пътеките за него.»“

Исаия 40:3

⁴Йоан носеше дрехи от камилска козина и беше препасан с кожен колан. Хранеше се със скакалци² и див мед. ⁵Идваха да го слушат хора от Ерусалим, от цяла Юдея и цялата област около река Йордан. ⁶И те изповядваха греховете си, а той ги кръщаваше[†] в река Йордан.

⁷Когато Йоан видя, че много фарисеи[†] и садукееи[†] идват при него, за да се кръстят, им каза: „Рожби на ехидни[†]! Кой ви предупреди да бягате от идващия Божий гняв? ⁸Ако наистина сте се покаяли,[†] докажете това чрез делата си. ⁹И не мислете, че ви е достатъчно да си кажете: «Авраам е нашият баща.» Казвам ви: Бог може и от тези камъни да създаде потомци на Авраам! ¹⁰Брадвата е вече при корена на дърветата. Всяко дърво, което не дава добър плод, ще бъде отсечено и хвърлено в огъня.

¹¹Колкото до мен, аз ви кръщавам с вода, което показва, че сте решили да се покаете.[†] Този, който идва след мен, е по-силен от мен и аз не съм достоен и сандалите му да събуя. Той ще ви кръсти със Святия Дух и с огън. ¹²Лопатата, с която отсява зърното от плявата, е вече в ръката му и той ще изчисти хармана си. Ще събере зърното си в хамбара, а плявата ще изгори в неугасим огън.“

Кръщението на Исус

(Марк 1:9-11; Лука 3:21-22)

¹³По това време Исус дойде от Галилея при река Йордан. Той отиде при Йоан, за да бъде кръстен[†] от него. ¹⁴Но Йоан се опита да го възпре, като каза: „Аз имам нужда да бъда кръстен от теб, защо ти идваш при мен?“

¹Назарянин Трудно е да се каже на кого принадлежи този цитат, но е възможно Матей да прави паралел между Самсон, който е бил „Назорей“—човек, „посветен“ на Бога (Съд. 13:5,7), и Исус „Назарянина“. Назарянин се нарича този, който живее в Назарет. Вероятно Матей е имал предвид и думите на пророк Исаия (11:1), който нарича бъдещия цар „клонка“ (евр.: „нецер“). ²скакалци Вид прелетни пустинни скакалци, които Моисеевият закон разрешава да се ядат. Вж. Лев. 11:21-22.

¹⁵Исус му отговори: „Нека бъде така сега. Редно е за нас по този начин да извършим всичко, което Бог изисква.“ Тогава Йоан се съгласи да кръсти[†] Исус.

¹⁶Исус беше кръстен[†] и веднага щом излезе от водата, небесата се отвориха и той видя Божия Дух да се спуска като гълъб и да каца на него. ¹⁷Тогава глас от небесата каза: „Това е моят възлюбен Син. Той е избраникът ми.“

Дяволът изкушава Исус

(Марк 1:12–13; Лука 4:1–13)

4 После Духът отведе Исус в пустинята, за да бъде изкушаван от дявола. ²След като пости четиридесет дни и нощи, Исус много огладня. ³Тогава изкушителят дойде при него и каза: „Ако си Божият Син, заповядай на тези камъни да станат хлябове!“

⁴А Исус му отговори: „Писано е:

«Никой не може да живее само с хляб.

Животът на човека зависи от всичко, което Бог казва.»“

Второзаконие 8:3

⁵Тогава дяволът го отведе в святия град, постави го на най-високото място на храма ⁶и му каза: „Ако си Божият Син, хвърли се долу! Защото е писано:

«Той ще заповяда на ангелите си да бдят над теб
и те ще те носят на ръце,

за да не удариш крака си в камък.»“

Псалм 91:11–12

⁷Исус му каза: „Но писано е също:

«Не поставяй на изпитание Господа, твоя Бог!»“

Второзаконие 6:16

⁸После дяволът заведе Исус на един много висок хълм, показва му всички царства на света и тяхното великолепие ⁹и му каза: „Ще ти дам всички тези неща, ако коленичиш и ми се поклониш.“

¹⁰Тогава Исус му каза: „Иди си, Сатана! Писано е:

«Покланяй се на Господа, твоя Бог, и само на него служи!»“

Второзаконие 6:13

¹¹След това дяволът го остави и ангели дойдоха и се грижиха за Исус.

Исус започва делото си в Галилея

(Марк 1:14–15; Лука 4:14–15)

¹²Когато чу, че Йоан е хвърлен в затвора, Исус се върна в Галилея. ¹³Той не остана в Назарет, а отиде да живее в

Капернаум—град, близо до Галилейското езеро, в областта на Завулон и Нефталим. ¹⁴Това стана, за да се изпълни казаното чрез пророк Исаия:

- ¹⁵ „Земята на Завулон и земята на Нефталим,
по пътя към морето, отвъд река Йордан,
Галилея, дом на езичници[†]—
¹⁶ хората, които живеят в тъмнина,
ще видят ярка светлина
и светлина ще изгрее над онези,
които живеят в земя, мрачна като смъртта.“ *Исаия 9:1-2*

¹⁷Оттогава Исус започна да проповядва, като казваше: „Покайте[†] се, защото небесното царство приближава.“

Исус призовава първите си ученици

(Марк 1:16-20; Лука 5:1-11)

¹⁸Както си вървеше край Галилейското езеро, Исус видя двама братя—Симон, наречен Петър, и брат му Андрей, които бяха рибари и в този момент хвърляха мрежата си в езерото. ¹⁹Исус им каза: „Последвайте ме и аз ще ви науча как да ловите хора.“
²⁰Те веднага оставиха мрежите си и го последваха.

²¹После Исус продължи нататък и видя още двама братя—Яков и Йоан, синовете на Зеведей. Те бяха в лодката с баща си Зеведей и кърпеха мрежите си. Исус ги извика ²²и те веднага оставиха лодката и баща си и го последваха.

Исус поучава и лекува хората

(Лука 6:17-19)

²³Исус обикаляше цяла Галилея, поучаваше в синагогите[†] им, проповядваше Благата вест за царството и лекуваше всякакви болести и немощи сред хората. ²⁴Новината за Исус се разнесе из цяла Сирия и доведоха при него всички болни, страдащи от различни болести и силни болки, обладани от демони, епилептици и парализирани. И той ги излекува. ²⁵След него вървяха огромни тълпи от хора от Галилея и Декаполис,[†] Ерусалим, Юдея и от земите отвъд река Йордан.

Исус поучава хората

(Лука 6:20-23)

5 Когато видя тълпите, Исус се качи на един хълм и седна. Учениците му дойдоха при него ²и той започна да говори и да ги поучава:

- ³ „Благословени са хората, които знаят, че са духовно бедни,
защото небесното царство им принадлежи.

- 4 Благословени са хората, които скърбят,
защото Бог ще ги утеши.
- 5 Благословени са хората, които са кротки,
защото те ще наследят земята.¹
- 6 Благословени са хората, които гладуват и жадуват
да вършат Божията воля,
защото Бог напълно ще ги насити.
- 7 Благословени са хората, които са милостиви към другите,
защото Бог ще се смили над тях.
- 8 Благословени са хората, които имат чисти сърца,
защото те ще видят Бога.
- 9 Благословени са миротворците,
защото Бог ще ги нарече свои деца.
- 10 Благословени са хората, които са преследвани
за това, че вършат Божията воля,
защото небесното царство им принадлежи.

¹¹Благословени сте, когато ви оскърбят, преследват и злословят неоснователно за това, че сте мои последователи. ¹²Радвайте се и се веселете, защото голяма ще бъде наградата ви в небесата. Така преследваха и пророците, живели преди вас.“

Вие сте солта и светлината

(Марк 9:50; Лука 14:34-35)

¹³„Вие сте солта за земята, но ако солта изгуби вкуса си, вече няма как да се направи солена и не става за нищо друго, освен да се изхвърли навън и хората да я тъпчат. ¹⁴Вие сте светлината за света. Град, разположен на хълм, не може да се скрие. ¹⁵Нито пък палят лампа, за да я сложат под дълбок съд. По-скоро я слагат на поставка и тя дава светлина на всички в къщата. ¹⁶По същия начин и вашата светлина трябва да сияе пред хората така, че те да могат да видят добрите ви дела и да прославят вашия Баща в небесата.“

Исус и старозаветните писания

¹⁷„Не мислете, че съм дошъл да унищожа закона на Моисей или писанията на пророците. Не съм дошъл да ги унищожа, а да ги изпълня. ¹⁸Истина ви казвам: докато съществуват земята и небето, нито една точка или запетая² няма да изчезне от закона, докато всичко не се сбъдне. ¹⁹И така, който наруши една от тези най-маловажни заповеди и учи другите да постъпват така, ще бъде считан за най-маловажен в небесното царство. Но който им се подчинява и учи другите на това, ще бъде считан за велик в

¹Благословени ... земята Пс. 37:11. ²точка или запетая Букв.: „yod“—най-малката буква в еврейската азбука, и „чертичка“—знак, който се добавя при някои букви.

небесното царство. ²⁰Защото казвам ви: ако не вършите това, което Бог изисква, по-добре от законоучителите и фарисеите,[†] няма да влезете в небесното царство.“

Учението на Исус за гнева

²¹„Чули сте, че на прадедите ни е било казано: «Не убивай!»¹ Всеки, който убие, ще трябва да отговаря в съда.» ²²Но аз ви казвам, че всеки, който се ядоса на брат си, ще трябва да отговаря в съда. И който обиди брат си,² ще трябва да отговаря пред Синедриона.[†] А който нарече брат си «идиот», ще трябва да отговаря в огнения пъкъл.

²³Така че, ако принасяш своя дар при олтара и там си спомниш, че брат ти има нещо против теб, ²⁴остави дара си пред олтара. Първо иди и се помири с брат си, а след това се върни и принеси своя дар.

²⁵Бързо се сдобрявай с този, който е завел дело против теб, докато си все още с него на път за съда. Иначе той ще те предаде на съдията, а съдията ще те предаде на стражата и ще бъдеш хвърлен в затвора. ²⁶Истина ти казвам: няма да излезеш оттам, докато не платиш и последния кодрант,[†] който дължиш.“

Учението на Исус за сексуалния грях

²⁷„Чули сте, че е било казано: «Не прелюбодействай!»³ ²⁸Но аз ви казвам, че всеки, който погледне жена похотливо, вече е извършил прелюбодеяние с нея в сърцето си. ²⁹Ако дясното ти око те кара да вършиш грях, извади го и го хвърли. По-добре е да загубиш една част от тялото си, отколкото цялото ти тяло да бъде хвърлено в пъкъла. ³⁰И ако дясната ти ръка те кара да вършиш грях, отсеци я и я хвърли. По-добре е да загубиш една част от тялото си, отколкото цялото ти тяло да отиде в пъкъла.“

Учението на Исус за развода

(Мат. 19:9; Марк 10:11-12; Лука 16:18)

³¹„Било е казано: «Всеки, който се развежда с жена си, трябва да ѝ даде писмено удостоверение за развод»⁴. ³²Но аз ви казвам, че всеки, който се разведе с жена си по причина, различна от тази, че тя му е изневерила, я тласка към прелюбодеяние и кара мъжа, който се ожени за тази разведена жена, също да бъде прелюбодеец.“

¹«Не убивай» Изх. 20:13; Втор. 5:17. ²който обиди брат си Букв.: „каже на брат си «Рака»“. „Рака“ е обидна дума, означаваща „глупак“ или „простак“. ³«Не прелюбодействай» Изх. 20:14; Втор. 5:18. ⁴«Всеки ... развод» Втор. 24:1.

Учението на Исус за клетвите

³³„Чули сте още, че на прадедите ни е било казано: «Не нарушавай клетвата си, а спазвай клетвите, които си дал пред Господа!»¹
³⁴Но аз ви казвам изобщо да не се кълнете: нито в небето, защото то е Божият престол, ³⁵нито в земята, защото тя е Божието подножие, нито в Ерусалим, защото той е градът на великия Цар. ³⁶Не се кълни и в главата си, защото не можеш нито косъм от нея да направиш бял или черен. ³⁷Когато имате предвид «да», трябва просто да казвате «да» и когато имате предвид «не», просто да казвате «не». Всичко в повече е от лукавия.“

Учението на Исус за отмъщението

(Лука 6:29–30)

³⁸„Чули сте, че е било казано: «Око за око и зъб за зъб»². ³⁹Но аз ви казвам: не се съпротивявайте на злия човек. Ако някой ти удари плесница по дясната буза, обърни му и лявата. ⁴⁰Ако някой иска да те съди, за да ти вземе ризата, остави му и връхнатата си дреха. ⁴¹Ако някой те застави да вървиш с него един километър, измени с него два. ⁴²Ако някой те помоли за нещо, дай му го. Не отказвай на този, който иска назаем от теб.“

Обичайте всички хора

(Лука 6:27–28, 32–36)

⁴³„Чули сте, че е било казано: «Обичай ближния си³ и мрази врага си!» ⁴⁴Но аз ви казвам: обичайте враговете си и се молете за онези, които ви преследват, ⁴⁵за да бъдете деца на своя Баща, който е в небесата. Той кара слънцето си да изгрява и за злите хора, и за добрите, и изпраща дъжд и на праведните, и на неправедните. ⁴⁶Защото, ако обичате само онези, които ви обичат, каква награда очаквате да получите? Дори и бирниците правят това, нали? ⁴⁷И ако поздравявате само братята си, какво повече правите от другите? Дори и езичниците[†] правят това, нали? ⁴⁸Затова, бъдете свършени, както вашият небесен Баща е свършен.“

Учението на Исус за даването

6„Внимавайте да не вършите добри дела пред хората, за да ви видят. В противен случай няма да получите награда от своя Баща в небесата.

²И така, когато даваш на нуждаещите се, не тръби за това пред себе си, както правят лицемерите в синагогите[†] и по улиците, за

¹«Не нарушавай ... Господа» Вж. Лев. 19:12; Числ. 30:2; Втор. 23:21. ²«Око ... зъб» Изх. 21:24; Лев. 24:20; Втор. 19:21. ³«Обичай ближния си» Лев. 19:18.

да бъдат похвалени от хората. Истина ви казвам: това е цялата награда, която някога ще получат. ³Но, когато ти даваш на нуждаещите се, не позволявай лявата ти ръка да узнае какво прави дясната, ⁴за да остане милостинята ти в тайна. Тогава твоят Баща, който вижда какво се върши тайно, ще те възнагради.“

Учението на Исус за молитвата

(Лука 11:2-4)

⁵„А когато се молите, не бъдете като лицемерите. Те обичат да стоят и да се молят в синагогите[†] и по ъглите на улиците, за да ги виждат хората. Истина ви казвам: това е цялата награда, която някога ще получат. ⁶Но, когато ти се молиш, иди в стаята си, затвори вратата и се помоли на своя Баща, който е невидим. Тогава твоят Баща, който вижда какво се върши тайно, ще те възнагради.

⁷Когато се молите, не говорете празни приказки като езичниците,[†] които си мислят, че ще бъдат чути поради многословието си. ⁸Не бъдете като тях, защото вашият Баща знае от какво имате нужда още преди да сте го помолили. ⁹Затова, молете се така:

- «Отче наш, който си в небесата,
 да се почита името ти,
¹⁰ да настъпи царството ти,
 да се изпълни волята ти
 както на небето, така и на земята.
¹¹ Дай ни днес хляба, от който се нуждаем.
¹² Прости греховете ни
 така, както и ние сме простили на онези,
 които са ни сторили зло.
¹³ И не ни изправяй пред изкушение,
 а ни избави от лукавия.»¹

¹⁴Защото, ако вие прощавате на хората греховете им, то и вашият небесен Баща ще ви прощава. ¹⁵Но ако вие не прощавате на хората, тогава и вашият Баща няма да прощава греховете ви.“

Учението на Исус за поста

¹⁶„Когато постите, не се правете на печални като лицемерите, които нарочно занемаряват външния си вид, за да покажат на хората, че постят. Истина ви казвам: това е цялата награда, която някога ще получат. ¹⁷Но, когато ти постиш, спретни се и измий лицето си, ¹⁸така че не хората да забележат, че постиш, а

¹Стих 13 Някои гръцки ръкописи добавят: „Защото на теб принадлежат и царството, и силата, и славата, завинаги. Амин.“

само твоят Баща, който е невидим. Тогава твоят Баща, който вижда какво се върши тайно, ще те възнагради.“

Съкровища в небето

(Лука 12:33-34)

¹⁹„Не трупайте съкровища на земята, където молците и ръждата ще ги унищожат, а и крадци могат да се вмъкнат и да ги откраднат. ²⁰По-добре трупайте съкровища в небето, където нито молци, нито ръжда ще ги унищожат и където крадци не могат да се вмъкнат и да ги откраднат. ²¹Защото където е съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти.“

Светлина и тъмнина

(Лука 11:34-36)

²²„Очите са светлината за тялото, така че ако очите ти са здрави, цялото ти тяло ще е изпълнено със светлина. ²³Но ако очите ти са болни, цялото ти тяло ще тъне в мрак. А ако единствената светлина, която имаш, е в действителност тъмнина, тогава тъмнината наистина ще е голяма!“

Може ли човек да служи на двама господари

(Лука 16:13)

²⁴„Никой не може да служи едновременно на двама господари, защото или ще мрази единия и ще обича другия, или ще бъде предан на единия и ще презира другия. Не можете да служите и на Бога, и на парите.¹“

Поставяйте Божието царство на първо място

(Лука 12:22-34)

²⁵„Затова ви казвам: не се безпокойте за живота си—какво ще ядете и какво ще пиете; нито се безпокойте за тялото си—какви дрехи ще носите. Не е ли животът по-важен от храната и тялото—по-важно от дрехите? ²⁶Погледнете птиците в небето! Те не сеят и не жънат, нито събират зърно в хамбари, но небесният ви Баща ги храни. Не сте ли вие по-ценни от тях? ²⁷Кой от вас може с безпокоене да удължи живота си с един единствен ден?

²⁸И защо се тревожите за дрехите? Помислете си за полските кремове и вижте как растат. Те не работят и не си правят дрехи. ²⁹Но казвам ви: дори Соломон, при цялото си великолепие, не се е обличал като нито един от тях. ³⁰И ако Бог облича така полската трева, която днес я има, а утре ще я хвърлят в пещта, няма ли много повече да облече вас? Много малка ви е вярата. ³¹И

¹парите Букв.: „Мамона“, семитска дума, означаваща пари или богатства.

така, не се тревожете и не казвайте «Какво ще ядем?» или «Какво ще пием?», или «Какво ще облечем?»³² Езичниците търсят всичко това. Но вашият небесен Баща знае, че имате нужда от всички тези неща.³³ Затова, преди всичко друго търсете Божието царство и това, което Бог изисква от вас, и всички тези неща ще ви бъдат дадени в добавка.³⁴ Не се тревожете за утрешния ден, защото утрешният ден ще си има свои тревоги. Всеки ден си има достатъчно свои проблеми.“

Не съдете другите

(Лука 6:37–38, 41–42)

7 „Не съдете и няма да бъдете съдени.² Защото както съдите вие, така ще съдят и вас. Каквато мярка използвате за другите, такава ще бъде използвана и за вас.³ Защо забелязваш тресчицата в окоето на брат си, а не обръщаш внимание на гредата в своето око?⁴ Как можеш да кажеш на брат си: «Нека да извадя тресчицата от окоето ти», когато в собственото ти око има греда?⁵ Лицемер! Първо изкарай гредата от своето око. Тогава ще виждаш ясно, за да извадиш тресчицата от окоето на брат си.

⁶ Не давайте на кучетата това, което е свято. Те само ще се обърнат и ще ви разкъсат. Не хвърляйте перлите си пред свинете. Те само ще ги стъпчат с краката си.“

Искайте от Бога всичко, от което се нуждаете

(Лука 11:9–13)

⁷ „Искайте и ще ви се даде. Търсете и ще намерите. Хлопайте и ще ви се отвори.⁸ Понеже всеки, който иска, получава; който търси, намира; на който хлопа, му отварят.

⁹ Кой от вас би дал на детето си камък, ако то поиска хляб?¹⁰ И ако поиска риба, няма да му дадете змия, нали?¹¹ Щом вие, въпреки че сте зли, знаете как да давате добри дарове на децата си, то колко повече вашият Баща в небесата ще даде добри неща на онези, които поискат от него!“

Най-важното правило

¹² „Затова, постъпвайте с другите така, както искате те да постъпват с вас. Това е същността на Моисеевия закон и писанията на пророците.“

Пътят към небето и пътят към ада

(Лука 13:24)

¹³ „Влезте през тясната порта, защото широка е портата и просторен — пътят, който води към гибел, и много са хората, които

вървят по него. ¹⁴Но колко тясна е портата и стеснен—пътят, който води към живот, и малко са хората, които го намират.“

Дървото се познава по плода

(Лука 6:43–44)

¹⁵„Пазете се от лъжепророците! Те идват при вас преоблечени като овчици, но отвътре са свирепи вълци. ¹⁶По плодовете им ще ги разпознаете. Човек не бере грозде от тръни или смокини от репей, нали? ¹⁷По същия начин, всяко добро дърво ражда добри плодове, а лошото дърво ражда лоши плодове. ¹⁸Едно добро дърво не може да даде лоши плодове, нито едно лошо дърво може да даде добри плодове. ¹⁹Всяко дърво, което не ражда добри плодове, се отсича и се хвърля в огъня. ²⁰Така че, ще разпознаете лъжепророците по плодовете им.“

Никога не съм ви познавал

(Лука 13:25–27)

²¹„Не всеки, който ми казва «Господи, Господи», ще влезе в небесното царство. Там ще влезе само този, който върши волята на моя Баща в небесата. ²²Много хора ще ми кажат в онзи Ден†: «Господи, Господи, нима не в твоето име пророкувахме? Нима не в твоето име прогонвахме демони? Нима не в твоето име направихме много чудеса?» ²³Тогавата открито ще им заявя: «Никога не съм ви познавал. Махнете се от мен вие, които не зачитате Божия закон!»“

Благоразумният и глупавият

(Лука 6:47–49)

²⁴„Всеки, който чува тези мои думи и им се подчинява, е като благоразумния човек, който построил къщата си върху скала. ²⁵Дъждът завалил и реките придошли; ветровете задухали и заблъскали по тази къща. Но тя не се срутила, защото основата ѝ била върху скала. ²⁶Обаче всеки, който чува тези мои думи и не им се подчинява, е като глупавия човек, който построил къщата си върху пясък. ²⁷Дъждът завалил и реките придошли; ветровете задухали и заблъскали по тази къща и тя се срутила с голям грохот.“

²⁸Когато Исус престана да говори, хората бяха удивени от учението му, ²⁹защото той ги поучаваше не като техните законоучители, а като някой, който има власт.

Исус излекува прокажен човек

(Марк 1:40–45; Лука 5:12–16)

8 Когато Исус слезе от хълма, огромни тълпи от хора го последваха. ²Тогавата един прокажен човек се приближи, коле-

ничи пред него и каза: „Господи, ти имаш власт и стига да поискаш, можеш да ме излекуваш.“

³Исус протегна ръката си, докосна го и каза: „Искам—бъди здрав!“ И проказата му беше излекувана незабавно. ⁴Тогава Исус му каза: „Гледай да не кажеш на никого за това. Но иди и се покажи на свещеника,¹ а после принеси дара, който Моисей е заповядал. Така всички ще знаят, че сега си излекуван.“

Исус излекува слугата на стотник

(Лука 7:1-10; Йоан 4:43-54)

⁵Когато Исус влезе в Капернаум, един стотник[†] се приближи към него и го помоли за помощ, ⁶казвайки: „Господи, слугата ми лежи вкъщи парализиран и страда от непоносими болки.“

⁷Исус му каза: „Ще дойда и ще го излекувам.“

⁸Стотникът[†] отговори: „Господи, аз не съм достоен да влезеш в къщата ми. Нужно е само да заповядаш и слугата ми ще оздравее. ⁹Знам това, защото аз самият съм подвластен на началници, а имам и войници, които са ми подчинени. Като кажа на един: «Иди!», той отива. На друг казвам: «Ела тук!» и той идва. Казвам на слугата си: «Направи това!» и той го прави.“

¹⁰Като чу тези думи, Исус се удиви и каза на хората, които го следваха: „Истина ви казвам: не съм виждал такава вяра у никого в Израел. ¹¹Казвам ви, че много хора ще дойдат от изток и от запад и наред с Авраам, Исаак и Яков ще заемат местата си на празненството в небесното царство. ¹²А законните наследници на царството ще бъдат изхвърлени вън, в тъмнината, и там ще плачат и скърцат със зъби.“

¹³Тогава Исус каза на стотника[†]: „Върви си у дома. Нека стане така, както си повярвал.“ И в същия миг слугата му оздравя.

Исус излекува много хора

(Марк 1:29-34; Лука 4:38-41)

¹⁴Исус пристигна в къщата на Петър и видя, че тъщата му лежи с треска. ¹⁵Той докосна ръката ѝ и треската я напусна. Тогава тя стана и започна да му прислужва.

¹⁶Когато настъпи вечерта, доведоха при Исус много хора, обладани от демони, и само с една своя дума той прогони духовете и излекува всички болни. ¹⁷Това се случи, за да се изпълни казаното чрез пророк Исаия:

„Той отне от нас болестите ни
и пое върху себе си страданията ни.“

Исаия 53:4

[†]иди ... свещеника Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял.

По стъпките на Исус

(Лука 9:57–62)

¹⁸Когато видя насъбралия се около него народ, Исус нареди на учениците си да отидат на отсрещната страна на езерото. ¹⁹Тогава един законоучител се приближи до него и му каза: „Учителю, ще те следвам, където и да отидеш.“

²⁰Исус му отвърна: „Лисиците си имат леговища и небесните птици—гнезда, а Човешкият Син[†] няма къде да подслони главата си.“

²¹Друг ученик му каза: „Господи, позволи ми първо да отида да погребва баща си.“

²²Но Исус му отговори: „Последвай ме и остави мъртвите сами да погребват своите мъртъвци.“

Исус укротява буря

(Марк 4:35–41; Лука 8:22–25)

²³Исус се качи в една лодка и учениците му го последваха. ²⁴Тогава над езерото се надигна такава силна буря, че вълните заливаха лодката. А Исус спеше. ²⁵Учениците се приближиха до него и го събудиха, казвайки: „Господи, спаси ни! Ще загинем!“

²⁶Исус им отговори: „Защо се страхувате? Много малка ви е вярата.“ После стана, смърри ветровете и езерото и настъпи мъртва тишина.

²⁷Хората бяха изумени и казаха: „Какъв е този човек? Дори ветровете и езерото му се подчиняват!“

Исус прогонва демони от двама мъже

(Марк 5:1–20; Лука 8:26–39)

²⁸Когато Исус стигна до Гадаринската страна¹ на другия бряг на езерото, към него се приближиха двама обладани от демони, които идваха откъм гробниците. Тези мъже така буйстваха, че никой не можеше да мине по този път. ²⁹„Какво искаш от нас, Божий Сине? —крещяха те.— Да ни измъчваш преди определеното време ли си дошъл тук?“

³⁰На разстояние от тях пасеше голямо стадо свине. ³¹Демоните молеха Исус: „Ако ни прогониш от тези хора, изпрати ни в стадото свине!“

³²Исус им каза: „Вървете!“ И те излязоха и се вселиха в свинете. Тогава цялото стадо се втурна надолу по стръмната урва към езерото и свинете се издавиха във водата. ³³Мъжете, които се грижеха за стадото, избягаха. Те отидоха в града и разказаха на хората всичко, което се беше случило със свинете и с обладани-

[†]Гадаринската страна Област на югоизток от Галилейското езеро.

те от демони. ³⁴Тогава целият град отиде да посрещне Исус и като го видяха, помолиха го да напусне тяхната област.

Исус излекува парализиран човек

(Марк 2:1–12; Лука 5:17–26)

9 Исус се качи в една лодка, прекоси езерото и се върна в своя град. ² Няколко души доведоха при него един парализиран, който лежеше на рогозка. Като видя вярата им, Исус каза на парализирания: „Смело, синко! Греховете ти се прощават!“

³ Някои от законоучителите чуха това и си казаха: „Този човек богохулства!“

⁴ Исус знаеше какво мислят и им каза: „Защо таите зли мисли? ⁵ Кое е по-лесно: да кажа «Греховете ти се прощават» или да кажа «Стани и ходи»? ⁶ Но аз ще ви покажа, че Човешкият Син[†] има власт на земята да прощава грехове.“ След това каза на парализирания: „Стани! Вземи рогозката си и си върви вкъщи!“ ⁷ И човекът стана и си отиде. ⁸ Като видяха това, тълпите се изпълниха със страхопочитание и прославиха Бога, че бе дал такава власт на хората.

Исус призовава Матей

(Марк 2:13–17; Лука 5:27–32)

⁹ Когато Исус си тръгваше, видя един бирник на име Матей, който седеше на работното си място. Исус му каза: „Последвай ме!“ И той стана и го последва.

¹⁰ Докато Исус се хранеше в къщата, дойдоха много бирници и грешници и ядоха с него и учениците му. ¹¹ Като видяха това, фарисеите[†] запитаха учениците му: „Защо вашият учител яде с бирници и грешници?“

¹² Исус ги чу и им каза: „Не здравите се нуждаят от лекар, а болните. ¹³ Затова идете и научете какво означава това писание: «Милост искам, а не жертва.»¹ Понеже дойдох да призова не праведните хора, а грешниците.“

Исус не е като другите религиозни юдеи

(Марк 2:18–22; Лука 5:33–39)

¹⁴ Тогава учениците на Йоан дойдоха при Исус и го попитаха: „Защо ние и фарисеите[†] постим често, а твоите ученици не постят?“

¹⁵ Исус им отговори: „Сватбарите не скърбят, докато младоженецът е с тях, нали? Но ще дойдат дни, когато младоженецът ще им се отнеме и тогава те ще тъгуват и ще постят.“

¹«Милост ... жертва» Ос. 6:6.

¹⁶Никой не зашива кръпка от нов плат върху стара дреха, защото кръпката ще се свие, ще съдере плат от дрехата и скъсаното ще стане още по-голямо. ¹⁷Така също никой не налива ново вино в стари мехове, защото ще се спукат, виното ще изтече, а меховете ще се похабят. Ново вино се налива в нови мехове. Така и виното, и меховете се запазват.“

Исус съживява мъртво момиче и излекува болна жена

(Марк 5:21-43; Лука 8:40-56)

¹⁸Докато Исус им говореше тези неща, един управител на синагогата† дойде при него, поклони му се и каза: „Дъщеря ми току-що умря, но ела и положи ръката си† върху нея и тя ще оживее.“

¹⁹Исус стана и го последва заедно с учениците си. ²⁰Една жена, която от дванадесет години страдаше от кръвотечение, се приближи до Исус в гръб и докосна края на дрехата му, ²¹защото непрекъснато си повтаряше: „Ако само докосна дрехата му, ще оздравея.“

²²Исус се обърна, видя я и каза: „Смело, дъще! Вярата ти те излекува.“ И в същия миг жената оздравя.

²³Когато Исус пристигна в къщата на управителя и видя свирачите и тълпата покрусени хора, ²⁴каза: „Излезте! Момичето не е умряло, а само спи.“ Но всички започнаха да му се присмиват. ²⁵След като отпратиха хората, Исус влезе в стаята на момичето, взе ръката му и то стана. ²⁶Новината за това се разнесе из цялата област.

Исус излекува още хора

²⁷Когато Исус си отиваше от това място, двама слепи тръгнаха след него и викаха: „Смили се над нас, Сине Давидов†!“

²⁸Исус влезе в една къща и слепите се приближиха към него. Той ги попита: „Вярвате ли, че мога да направя така, че да прогледнете?“ Те отговориха: „Да, Господи!“

²⁹Тогава Исус докосна очите им и каза: „Нека стане така, както сте повярвали.“ ³⁰И зрението им се възстанови. Исус строго ги предупреди: „Гледайте никой да не научи за това!“ ³¹Но те излязоха и разпространиха вестта за него из цялата област.

³²Когато двамата мъже си тръгнаха, няколко души доведоха при Исус друг човек, който не можеше да говори, защото беше обладан от демон. ³³След като демонът беше прогонен, немият човек проговори. Струпалите се хора бяха удивени и казаха: „Никога не сме виждали подобно нещо в Израел!“

³⁴Но фарисеите† казваха: „Главатарят на демоните му дава власт да прогонва демони!“

Работниците са малко

³⁵Исус пътуваше из всички градове и села. Той поучаваше в синагогите† им, проповядваше Благата вест за царството и лекуваше всякаква болест и немощ. ³⁶Когато видя тълпите хора, Исус ги съжали, защото бяха измъчени и безпомощни като овце, които нямат пастир. ³⁷Тогаваша каза на учениците си: „Жътвата е изобилна, но работниците са малко. ³⁸Затова, молете се на Господаря на жътвата да изпрати работници на своята жътварска нива.“

Исус изпраща апостолите си да проповядват

(Марк 3:13–19; 6:7–13; Лука 6:12–16; 9:1–6)

10 Исус повика дванадесетте си ученика и им даде власт да прогонват злите духове и да лекуват всякаква болест и всякакво заболяване. ²Ето имената на дванадесетте апостола: първо, Симон (наречен Петър) и брат му Андрей; Яков, синът на Зеведей, и брат му Йоан; ³Филип и Вартоломей; Тома и Матей бирникът; Яков, синът на Алфей, и Тадей; ⁴Симон Зилотът† и Юда Искариотски, който предаде Исус.

⁵Исус изпрати тези дванадесет мъже със следните наставления: „Не отивайте сред езичниците† и не влизайте в самарянки† град, ⁶а идете сред народа на Израел, който е като стадо изгубени овце. ⁷Идете и проповядвайте така: «Небесното царство приближава.» ⁸Изцелявайте болните, съживявайте мъртвите, лекувайте прокажените и прогонвайте демоните. Даром сте получили, затова и даром давайте. ⁹Не се запасявайте със злато, сребро или мед в поясите си, ¹⁰нито с торба за из път, нито с две ризи, обувки или тояга, защото работникът заслужава прехраната си.

¹¹Когато влезете в някой град или село, потърсете там достоен човек и останете в къщата му, докато си тръгнете от това място. ¹²Като влизате в някое семейство, поздравявайте го. ¹³Ако семейството е достойно, помолете се Бог да го благослови. Но ако не е достойно, вземете обратно молитвата си за благословение. ¹⁴И ако някой не ви приема или не слуша думите ви, напуснете тази къща или град и изтърсете праха от краката си.¹ ¹⁵Истина ви казвам: в деня на съда ще е по-поносимо за Содом и Гомор,† отколкото за този град.“

Исус предупреждава за гонения

(Марк 13:9–13; Лука 21:12–17)

¹⁶„Чуйте! Изпращам ви като овце сред вълци. Затова бъдете прозорливи като змиите и чисти като гълъбите. ¹⁷Пазете се от хората, защото те ще ви предават на съдилища и ще ви бичуват в

¹изтърсете праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

синагогите† си. ¹⁸Ще ви изправят пред управници и царе заради мен. Така ще свидетелствате за мен на тях и на езичниците.†
¹⁹Когато ви арестуват, не се тревожете за това какво ще кажете или как ще го кажете, защото в този час Бог ще ви даде нужните думи. ²⁰Всъщност не вие ще говорите, а Духът на вашия Баща ще говори чрез вас.

²¹Брат ще предава своя брат на смърт и баща—детето си. Деца ще въстават против собствените си родители и ще ги изпращат на смърт. ²²Заради мен ще ви намразят всички, но който издържи докрай, ще бъде спасен. ²³Когато ви преследват в един град, бягайте в друг. Истина ви казвам: няма да сте минали през всички градове на Израел, преди да дойде Човешкият Син.†

²⁴Ученикът не превъзхожда своя учител, нито слугата превъзхожда господаря си. ²⁵На ученика му стига да бъде като учителя си, а на слугата—като господаря си. Щом главата на семейството са нарекли Веелзевул,† то колко повече членовете на семейството му!“

От кого трябва да се страхувате

(Лука 12:2–7)

²⁶„И така, не се страхувайте от тези хора, защото няма нищо скрито, което да не се открие, и нищо тайно, което да не се узнае. ²⁷Каквото ви говоря на тъмно, кажете го на светло и каквото ви шепна на ухо, разгласете го на всеослушание. ²⁸Не се страхувайте от онези, които убиват тялото, но не могат да убият душата. По-скоро се страхувайте от Онзи, който може и душата, и тялото да погуби в пъкъла. ²⁹Не се ли продават две врабчета само за един асарий†? И все пак никое от тях не пада на земята без знанието на вашия Баща. ³⁰Дори и космите на главата ви са преброени. ³¹Така че не се страхувайте! Вие сте по-ценни от много врабчета!“

Признавайте открито вярата си

(Лука 12:8–9)

³²„Ако някой открито заяви пред хората, че вярва в мен, и аз ще заявя пред своя Баща в небесата, че този човек ми принадлежи. ³³Но всеки, който се отрече от мен пред хората, ще се отрече и аз от него пред своя Баща в небесата.“

Разногласия заради Исус

(Лука 12:51–53; 14:26–27)

³⁴„Не мислете, че дойдох да донеса мир на земята. Не дойдох да донеса мир, а меч. ³⁵Защото съм дошъл да настроя

«син против баща му, дъщеря против майка ѝ
и снаха против свекърва ѝ.

³⁶ Врагове на човека ще бъдат собствените му роднини.»

Михей 7:6

³⁷Който обича баща си или майка си повече от мен, не е достоен за мен. Който обича сина си или дъщеря си повече от мен, не е достоен за мен. ³⁸Който не вземе своя кръст и не ме следва, не е достоен за мен. ³⁹Който се опитва да спечели живота си, ще го загуби; но който загуби живота си заради мен, ще го спечели.“

Награди

(Марк 9:41)

⁴⁰„Който приема вас, приема мен, а който приема мен, приема Онзи, който ме изпрати. ⁴¹Който приема пророк заради това, че е пророк, ще получи наградата на пророк и който приема праведник заради това, че е праведник, ще получи наградата на праведник. ⁴²Който даде чаша студена вода на един от тези най-скромни мои последователи заради това, че е мой последовател, истина ви казвам: той със сигурност ще получи наградата си.“

Исус и Йоан Кръстител

(Лука 7:18–35)

11 След като даде тези наставления към дванадесетте си ученика, Исус си замина оттам и отиде да поучава и проповядва в градовете им.

²Когато чу в затвора за делата на Христос, Йоан прати известие по учениците си, ³за да го попита: „Ти ли си Онзи, който трябваше да дойде, или да очакваме някой друг?“

⁴Исус им отговори: „Идете и разкажете на Йоан това, което чувате и виждате—⁵слепи проглеждат, сакати прохождат, прокажени оздравяват, глухи прочуват, мъртви възкръсват и бедните чуват Благата вест. ⁶Благословен е онзи, който може да ме приеме.¹“

⁷Докато Йоановите ученици си тръгваха, Исус започна да говори на тълпите за Йоан: „Какво излязохте да видите в пустинята? Тръстика, разлюляна от вятъра ли? Не? ⁸Тогава какво излязохте да видите? Човек, облечен в хубави дрехи ли? Чуйте! Тези, които носят хубави дрехи, живеят в царски дворци. ⁹Така че какво излязохте да видите? Пророк ли? Да, и казвам ви: този човек е много повече от пророк. ¹⁰Той е онзи, за когото Писанието казва:

«Чуй! Пред теб изпращам пратеника си,
който ще подготви пътя за теб.»

Малахия 3:1

¹¹Истина ви казвам: от всички хора, родени някога, не е имало по-велик човек от Йоан Кръстител. Но дори и най-незначител-

¹може да ме приеме Букв.: „не намира в мен повод да съгреша“.

ният в небесното царство е по-велик от него. ¹²От времето на Йоан Кръстител досега небесното царство търпи яростни атаки и насилниците се опитват да го завземат със сила. ¹³Защото всички пророци и законът пророкуваха до идването на Йоан. ¹⁴И ако желаете да приемете това, което казват законът и пророците, тогава ще повярвате, че Йоан е Илия,[†] чието идване беше предсказано. ¹⁵Който има уши да чува, да слуша!

¹⁶С кого да сравня днешните хора? Те са като деца, които седят на пазара и едните подвикват на другите:

¹⁷ «Свирехме ви весели песни, а вие не играхте!
Пяхме погребални песни, а вие не ридяхте!»

¹⁸Дойде Йоан, който не ядеше и не пиеше като другите, но хората казаха: «Той е обладан от демон!» ¹⁹После дойде Човешкият Син,[†] който яде и пие като всички останали, но хората казват: «Вижте го този! Лакомник и пияница! Приятел на бирници и грешници!» Но правотата на мъдростта се доказва от действията й.“

Предупреждение към невярващите

(Лука 10:13-15)

²⁰След това Исус започна да укорява градовете, в които беше извършил повечето от чудесата си, защото хората там не се покаяха.[†] ²¹„Горко ти, Хоразине! Горко ти, Витсаидо! Защото, ако чудесата, които станаха във вас, се бяха случили в Тир и Сидон, хората там отдавна щяха да са се покаjali. Щяха да носят власеници¹ и да посипят главите си с пепел, за да покажат колко съжالياват за греховете си. ²²Но казвам ви: в деня на съда ще бъде по-поносимо за Тир и Сидон, отколкото за вас! ²³А ти, Капернауме, да не мислиш, че ще бъдеш издигнат до небето? В ада ще слезеш! Защото, ако чудесата, които станаха в теб, се бяха случили в Содом,[†] този град щеше да съществува и днес! ²⁴Но казвам ви: в деня на съда ще бъде по-поносимо за хората на Содом, отколкото за теб.“

Исус предлага покой на своя народ

(Лука 10:21-22)

²⁵След това Исус каза: „Благодаря ти, Отче, Господи на небето и земята, за това, че скри тези неща от мъдрите и учените и ги разкри на неуките. ²⁶Да, Отче, защото такава бе волята ти.

²⁷Всичко ми е предадено от моя Баща и никой освен Отец не познава Сина; както и никой не познава Отца, освен Сина и тези, на които Синът избере да го открие.

¹власеница Груба дреха, направена от животинска козина. Понякога хората я обличат, за да покажат, че тъгуват или оплакват някого.

²⁸Елате при мен всички вие, които сте уморени и натоварени с грижи, и аз ще ви успокоя. ²⁹Поемете моето иго върху себе си и се научете от мен, защото съм кротък и със смирено сърце, и ще намерите покой за душите си. ³⁰Защото игото, което ви давам, лесно се носи и товарът, който слагам върху вас, е лек.“

Исус е Господар на съботата

(Марк 2:23–28; Лука 6:1–5)

12 Почти по същото време, в един съботен ден Исус излезе да се разходи из житните полета. Учениците му огладняха и започнаха да късат житни класове и да ядат. ²Но когато фарисеите[†] видяха това, казаха на Исус: „Виж! Твоите ученици вършат нещо, което законът забранява да се върши в съботния ден.“

³Тогава Исус ги попита: „Не сте ли чели какво направи Давид,[†] когато той и хората с него бяха гладни? ⁴Той влезе в Божия дом и яде от хлябовете, принесени в дар на Бога, въпреки че беше против закона Давид и другите с него да ядат от тях. Това беше позволено само на свещениците. ⁵И не сте ли чели в закона, че в съботния ден свещениците в храма нарушават съботата, но никой не ги счита за виновни? ⁶Но аз ви казвам: тук има нещо по-велико от храма. ⁷Ако знаехте какво означават думите: «Милост искам, а не жертва»¹, не бихте осъждали невинните. ⁸Понеже Човешкият Син[†] е Господар на съботния ден.“

Исус излекува човек с изсъхнала ръка

(Марк 3:1–6; Лука 6:6–11)

⁹Исус си тръгна от това място и отиде в синагогата[†] им. ¹⁰Там имаше един човек с изсъхнала ръка. Няколко юдеи търсеха причина да обвинят Исус, че върши грях и го попитаха: „Позволено ли е да се лекува в съботен ден?“

¹¹Исус им отговори: „Ако някой от вас има овца и тя падне в яма в съботен ден, няма ли да я хване и да я извади? ¹²А един човек е много по-ценен от една овца! Така че, позволено е да се върши добро в съботен ден.“

¹³След това Исус каза на човека с изсъхналата ръка: „Протегни ръката си!“ Той я протегна и тя отново стана здрава като другата му ръка. ¹⁴Тогава фарисеите[†] излязоха и започнаха да кроят планове как да убият Исус.

Исус е Божият избран служител

¹⁵Исус разбра това и си замина оттам. Огромни тълпи от хора го последваха и той ги излекува всичките, ¹⁶но ги предупреди да

¹«Милост ... жертва» Ос. 6:6.

не разгласяват кой е. ¹⁷Това стана, за да се изпълни казаното чрез пророк Исаия:

- ¹⁸ „Ето моят служител, когото съм избрал,
този, когото обичам и в когото намирам голяма радост.
Ще положи Духа си върху него
и той ще провъзгласи справедливост за народите.
- ¹⁹ Няма да се кара или да вика,
нито хората ще чуят гласа му по улиците си.
- ²⁰ Повалена тръстика няма да пречупи
и мъждукащ фитил няма да угаси.
Няма да спре, докато справедливостта не възтържествува.
- ²¹ И в него ще бъде надеждата на всички народи.“ *Исаия 42:1-4*

Силата на Исус е от Бога

(Марк 3:20-30; Лука 11:14-23; 12:10)

²²След това доведоха при Исус един човек, който беше сляп и нем поради това, че бе обладан от демон. Исус го излекува, така че човекът и проговори, и прогледна. ²³Всички хора бяха смаяни и заговориха: „Възможно ли е този да е Давидовият Син?“ ²⁴Фарисеите[†] чуха това и казаха: „Той прогонва демоните само защото използва силата на Веелзевул[†]—главатаря на демоните.“

²⁵А Исус знаеше какво си мислят и им каза: „Всяко царство, разединено от вътрешни борби, рухва, и всеки град или семейство, раздирано от разпри, няма да оцелее. ²⁶Ако Сатана прогонва своите демони,¹ той воюва против себе си. Как тогава ще оцелее царството му? ²⁷И ако аз използвам силата на Веелзевул,[†] за да прогонвам демоните, то чия сила използват вашите възпитаници, за да ги прогонват? Следователно те самите ще опровергават думите ви. ²⁸Но ако прогонвам демоните, като използвам силата на Божия Дух, това доказва, че Божието царство вече е дошло при вас.

²⁹Може ли някой да влезе в къщата на силен човек и да го обере, ако преди това не го завърже? Само тогава ще може да ограби дома му.

³⁰Който не е с мен, е против мен и който не събира заедно с мен, разпилява. ³¹Така че, казвам ви: на хората може да им се прости всеки грях, който извършват, и всяко богохулство, което изричат. Но ако някой говори срещу Духа, няма да му се прости. ³²На всеки, който говори против Човешкия Син,[†] може да му се прости, но на онзи, който говори против Святия Дух, няма да му се прости нито в сегашния свят, нито в бъдещия.“

¹Ако Сатана ... демони Букв.: „Ако Сатана прогонва Сатана“.

Дървото се познава по плода*(Лука 6:43–45)*

³³„Ако искате добри плодове, трябва да имате добро дърво. Ако дървото ви не е добро, то и плодовете му ще са лоши. Дървото се познава по плодовете, които дава. ³⁴Рожби на ехидни†! Как бихте могли да кажете нещо добро, ако вие самите сте лоши? Устата говори това, с което е пълно сърцето. ³⁵Добрият човек говори добри неща, които идват от доброто, събрано в сърцето му. Злият човек говори лоши неща, които идват от злото, събрано в сърцето му. ³⁶Но казвам ви: в деня на съда хората ще трябва да дават отчет за всяка необмислено казана дума. ³⁷Въз основа на думите си ще бъдеш оправдан и въз основа на думите си ще бъдеш осъден.“

Дай ни доказателство!*(Марк 8:11–12; Лука 11:29–32)*

³⁸Тогава някои от фарисеите† и законоучителите отговориха на Исус с думите: „Учителю, искаме да те видим да извършваш знамение.“

³⁹Но Исус им отвърна: „Лукаво и неверно поколение иска знамение, но никакво знамение няма да му бъде дадено освен знаменieto с пророк Йона. ⁴⁰Както Йона беше в коремата на огромната риба три дни и три нощи, точно така Човешкият Син† ще бъде в гроба три дни и три нощи. ⁴¹А в деня на съда жителите на Ниневия¹ ще се изправят срещу това поколение и ще го осъдят, защото когато Йона им проповядва, те се покаяха.† А тук има нещо по-велико от Йона! ⁴²В деня на съда Южната царица² ще се изправи срещу това поколение и ще го осъди, защото тази жена дойде от другия край на света, за да чуе мъдрите думи на Соломон. А тук има нещо по-велико от Соломон!“

Връщането на злия дух*(Лука 11:24–26)*

⁴³„Когато един зъл дух излезе от човек, той се скита по безводни места да търси покой, но не може да намери. ⁴⁴Тогава казва: «Ще се върна обратно в дома си, който напуснах.» Когато се върне там, намира дома празен, почистен и подреден. ⁴⁵Тогава излиза и довежда със себе си други седем духа, по-зли и от него.

¹**Ниневия** По времето на Йона този град е столицата на Асирийската империя, най-големия враг на Израел. Въпреки това Йона е изпратен там да проповядва, за да могат хората да се обърнат към Бога и да се спасят. ²**Южната царица** Царицата на Сава или Савската царица, която пропътува 1600 км, за да чуе мъдрите думи на Соломон. Вж. III Цар. 10:1–13.

Всички те влизат и заживяват там. Така положението на този човек тогава става по-лошо, отколкото е било преди. Същото ще се случи и с днешното лукаво поколение.“

Истинското семейство на Исус

(Марк 3:31–35; Лука 8:19–21)

⁴⁶Докато Исус приказваше на хората, навън стояха майка му и братята му и искаха да говорят с него. ⁴⁷Един човек му каза: „Майка ти и братята ти те чакат навън и искат да говорят с теб.“

⁴⁸Исус отвърна на този, който му каза това: „Коя е майка ми и кои са братята ми?“ ⁴⁹След това посочи учениците си и каза: „Ето моята майка и моите братя. ⁵⁰Който изпълнява волята на моя Баща в небесата, е мой брат, сестра и майка.“

Притча за семената

(Марк 4:1–9; Лука 8:4–8)

13 Същия ден Исус излезе от къщата и седна край езерото. ²Около него се събраха огромни тълпи и затова той се качи на една лодка и седна, а хората останаха на брега. ³Тогава Исус им каза много неща, като използваше притчи: „Един земеделец излязъл да сее. ⁴Докато хвърлял семената, някои паднали край пътя. Дошли птици и ги изкълвали. ⁵Други паднали върху камениста почва, където нямало достатъчно пръст. Те покълнали много бързо, защото почвеният слой бил тънък. ⁶Но когато слънцето изгряло, изгорило растенията и те изсъхнали, защото нямали дълбоки корени. ⁷Други семена паднали сред трънливи плевели, които избуяли и ги задушили. ⁸Някои от семената паднали върху добра почва. Те поникнали и дали плод. Едни родили сто, други—шестдесет, а трети—тридесет пъти повече зърно, отколкото било засято. ⁹Който има уши да чува, да слуша!“

Целта на притчите

(Марк 4:10–12; Лука 8:9–10)

¹⁰Учениците дойдоха при Исус и го попитаха: „Защо използваш притчи, за да поучаваш хората?“

¹¹Исус им отговори: „Само на вас бе дадено да узнаете тайните истини на небесното царство. На другите хора това не е дадено. ¹²На имащия ще му бъде дадено още и той ще има предостатъчно, но на този, който няма, ще му бъде отнето и малкото, което има. ¹³Затова използвам притчи, за да поучавам хората, защото те гледат, но не виждат; слушат, но не чуват и не разбират. ¹⁴Тези хора потвърждават, че е вярно казаното за тях от пророк Исаия:

«Непрестанно ще слушате, но няма да разбирате.

Непрестанно ще гледате, но няма да проумявате това, което виждате.

¹⁵ Сърцата на тези хора са закоравели.

Те са запушили ушите си и са затворили очите си, за да не видят с очите си,

нито да чуят с ушите си и разберат със сърцата си,

и се обърнат към мен, за да ги излекувам.» *Исая 6:9-10*

¹⁶Но вие сте благословени, защото разбирате това, което виждате с очите си, и това, което чувате с ушите си. ¹⁷Истина ви казвам: много пророци и праведни хора искаха да видят нещата, които вие сега виждате, но не ги видяха, искаха да чуят нещата, които вие сега чувате, но не ги чуха.“

Исус обяснява притчата за семената

(Марк 4:13-20; Лука 8:11-15)

¹⁸„И така, чуйте смисъла на притчата за земеделеца. ¹⁹Семената, паднали край пътя, са като човек, който слуша божие слово за царството, но не го разбира. Тогава идва лукавият и грабва посятото в сърцето му. ²⁰Семената, паднали на камениста почва, са като човек, който чува словото и веднага с радост го приема. ²¹Но тъй като той не му позволява да пусне корен в живота му, то остава в него само за кратко време. А когато дойдат неприятности или гонения заради словото, той веднага се предава. ²²Семената, паднали сред трънливи плевели, са като човек, който чува словото, но грижите на този свят и лъжливият блясък на богатствата не позволяват на словото да се развие и даде плодове. ²³Семената, паднали върху добра почва, са като човек, който чува словото и го разбира. Той произвежда сто, шестдесет или тридесет пъти повече плод от засятото.“

Притча за пшеницата и плевелите

²⁴След това Исус им разказа друга притча: „Небесното царство е като човек, засял нивата си с добри семена. ²⁵Но през нощта, докато хората спели, дошъл врагът му, засял плевели сред пшеницата и си отишъл. ²⁶Пшеницата покълнала и изкласила, но плевелите също пораснали. ²⁷Тогава слугите на този човек дошли при него и му казали: «Господарю, ти пося добри семена в нивата си. Откъде са дошли тези плевели?»

²⁸Стопанинът отговорил: «Някой враг е направил това.»

Слугите попитали: «Искаш ли да отидем и да изкореним плевелите?»

²⁹Стопанинът отвърнал: «Не, защото когато изкоренявате плевелите, може да изкорените и пшеницата. ³⁰Нека растат заедно, докато дойде време за жътва. Тогава ще кажа на жътварите: Първо

съберете плевелите и ги завържете на снопи, за да бъдат изгорени. След това съберете пшеницата и я приберете в хамбара ми.»“

Исус поучава с още притчи

(Марк 4:30-34; Лука 13:18-21)

³¹Исус разказа на хората още една притча: „Небесното царство е като синапеното зрънце, което един човек посял в нивата си. ³²То е най-малкото от всички семена, но когато порасне, става най-голямото градинско растение. Превръща се в дърво, в чиито клони небесните птици могат да свият гнездата си.“

³³След това Исус разказа на хората друга притча: „Небесното царство е като маята, която една жена взела и разбъркала в голяма купа брашно, докато цялото тесто втаса.“

³⁴Исус говореше на хората с притчи. Той никога не ги поучава-ше, без да използва притчи, ³⁵за да се сбъдне казаното от пророка:

„Ще говоря с притчи и ще разкажа неща,
които са били тайна, откакто е сътворен светът.“

Псалм 78:2

Исус обяснява притчата за плевелите

³⁶Тогава Исус отпрати хората и си отиде вкъщи. Учениците му дойдоха при него и казаха: „Обясни ни смисъла на притчата за плевелите в нивата.“

³⁷Исус отговори: „Този, който посял добрите семена в нивата, е Човешкият Син.[†] ³⁸Нивата е светът, добрите семена са всички Божии деца в царството, а плевелите са хората, които принадлежат на лукавия. ³⁹Врагът, който посял лошите семена, е дяволът. Времето за жътва е краят на света,¹ а жътварите, които приби-рат реколтата, са ангелите.

⁴⁰Както плевелите се изскубват и изгарят в огъня, така ще бъде и когато дойде краят на света. ⁴¹Човешкият Син[†] ще изпрати анге-лите си да приберат от царството му всички, които са изкушавали другите да съгрешават, и всички, които вършат зло. ⁴²Ангелите ще хвърлят тези хора в огнената пещ и там те ще плачат и скър-пат със зъби. ⁴³Тогава праведните ще светят като слънцето в цар-ството на своя Баща. Който има уши да чува, да слуша!“

Притчи за съкровището, перлата и рибарската мрежа

⁴⁴„Небесното царство е като съкровище, скрито в нива. Един човек го намерил и така се зарадвал, че пак го заровил и продал всичко, което имал, за да купи тази нива.

¹света Букв.: „века“ или „времето“. Отнася се също до 13:40, 49.

⁴⁵Небесното царство е също и като търговец, който търсел хубави перли. ⁴⁶Когато намерил една много ценна перла, отишъл и продал всичко, което имал, за да я купи.

⁴⁷Небесното царство е също и като хвърлена в езеро рибарска мрежа, в която се хванали много различни риби. ⁴⁸Мрежата се напълнила и рибарите я изтеглили на брега. След това седнали, подбрали хубавата риба и я сложили в кошници, а лошата изхвърлили. ⁴⁹Така ще бъде и когато настъпи краят на света. Ангелите ще дойдат и ще отделят злите хора от праведните. ⁵⁰Ще хвърлят злите в огнената пещ и там те ще плачат и скърцат със зъби.“

⁵¹Исус попита учениците си: „Разбирате ли всички тези неща?“ Те отговориха: „Да, разбираме.“

⁵²След това Исус им каза: „Така всеки законоучител, станал ученик в небесното царство, е като собственик на къща, който изважда от събраното в нея и нови, и стари неща.“

Исус отива в родния си град

(Марк 6:1–6; Лука 4:16–30)

⁵³След като разказа тези притчи, Исус напусна това място ⁵⁴и отиде в града, където беше израснал. Там започна да поучава хората в синагогата† им и те удивени казаха: „Откъде е взел тази мъдрост и властта да върши чудеса? ⁵⁵Не е ли той синът на дърводелеца? Майка му не се ли казва Мария, а братята му—Яков, Йосиф, Симон и Юда? ⁵⁶И сестрите му—не са ли всички те тук, сред нас? Откъде е взел всичко това?“ ⁵⁷И хората отказаха да го приемат. Исус им каза: „Единственото място, където не уважават един пророк, е родният му град и собственият му дом.“ ⁵⁸И защото нямаха вяра, той не извърши много чудеса там.

Ирод е объркан

(Марк 6:14–29; Лука 9:7–9)

14 По това време Ирод,† управителят на Галилея, чу това, което хората говореха за Исус ²и каза на слугите си: „Този човек е Йоан Кръстител. Сигурно е възкръснал от мъртвите и затова може да върши тези чудеса.“

Убийството на Йоан Кръстител

³Ирод† бе заповядал да арестуват Йоан и бе накарал да го оковат във вериги и хвърлят в затвора. Причината за това бе Иродиада—съпругата на брат му Филип. ⁴Йоан непрекъснато му повтаряше: „Не е редно ти да живееш с нея“, ⁵затова Ирод искаше да го убие, но се страхуваше от тълпата, защото тя считаше Йоан за пророк.

⁶На празненството по повод рождения ден на Ирод† дъщерята на Иродиада танцуваше за него и гостите му и той бе толкова доволен

от нея, ⁷че обеща с клетва да ѝ даде каквото тя пожелае. ⁸Иродиада я подучи какво да поиска и тя каза на Ирод: „Дай ми главата на Йоан Кръстител на този поднос.“ ⁹Царят се наскърби, но заради клетвите, които бе дал пред гостите си, заповяда да изпълнят молбата. ¹⁰Той изпрати хора в затвора да обезглавят Йоан. ¹¹Те донесоха главата му на поднос и я дадоха на момичето, а то я отнесе на майка си. ¹²Учениците на Йоан дойдоха да приберат тялото му и го погребяха, а после отидоха и съобщиха на Исус.

Исус нахранва повече от 5000 души

(Марк 6:30-44; Лука 9:10-17; Йоан 6:1-14)

¹³Когато чу какво се е случило с Йоан, Исус седна в една лодка и се отправи към безлюдно място, за да остане сам. Но когато хората разбраха това, излязоха от градовете си и го последваха по суша до мястото, към което се беше отправил. ¹⁴Когато слезе на брега, Исус видя огромна тълпа от хора, съжали ги и излекува болните им.

¹⁵Вечерта учениците дойдоха при него и му казаха: „Вече е много късно, а мястото е необитавано. Отпрати хората, за да могат да отидат по селата и да си купят храна.“

¹⁶Исус отвърна: „Няма нужда да си отиват. Вие ги нахранете.“

¹⁷Учениците отговориха: „Но ние имаме само пет хляба и две риби.“

¹⁸Той им каза: „Донесете ми ги!“ ¹⁹След това нареди на хората да насядат върху тревата и като взе петте хляба и двете риби, погледна към небето и благодари на Бога. После разчупи хляба и го даде на учениците, а те го раздадоха на хората. ²⁰Всички ядоха до насита, а след това учениците събраха останалата храна и напълниха дванадесет кошници. ²¹Тези, които ядоха, бяха около пет хиляди души, без да се броят жените и децата.

Исус върви по водата

(Марк 6:45-52; Йоан 6:15-21)

²²Веднага след това Исус накара учениците да се качат в лодката и им каза да отидат на другия бряг на Галилейското езеро, а той остана, за да отпрати хората. ²³След като се сбогува с тях, Исус се изкачи на хълма сам да се моли. С настъпването на вечерта той все още беше там сам. ²⁴По това време лодката вече се бе отдалечила от брега, люшкана от силни вълни и насрещен вятър. ²⁵Между три и шест часа сутринта Исус дойде при учениците си, като ходеше по водата. ²⁶Когато го видяха да върви по водата, те се ужасиха и казваха: „Призрак!“, викайки от страх.

²⁷Но Исус бързо им заговори: „Смело! Аз съм! Не се страхувайте!“

²⁸Тогаваша Петър каза: „Господи, ако това си ти, кажи ми да дойда при теб по водата.“

²⁹„Ела!“ — каза Исус и Петър слезе от лодката и тръгна по водата към него. ³⁰Но когато видя силния вятър, се изплаши, започна да потъва и извика: „Господи, спаси ме!“

³¹Веднага Исус протегна ръка, хвана го и му каза: „Много малка ти е вярата. Защо се усъмни?“

³²След като Петър и Исус влязоха в лодката, вятърът утихна. ³³Тогава учениците в лодката паднаха на колене пред Исус и казаха: „Ти наистина си Божият Син!“

Исус излекува много болни хора

(Марк 6:53–56)

³⁴След като пресякоха езерото, стигнаха до брега при Генисарет. ³⁵Когато местните жители познаха Исус, разгласиха вестта за пристигането му из цялата област. Хората доведоха при него всички болни ³⁶и го молеха да им позволи само да докоснат края на дрехата му. И всички болни, които я допряха, бяха излекувани.

Божият закон е по-важен от установените от хората правила

(Марк 7:1–23)

15 След това няколко фарисеи[†] и законоучители от Ерусалим дойдоха при Исус и го попитаха: ²„Защо твоите ученици нарушават традицията на нашите предци? Защо не си мият ръцете преди ядене?“

³Исус им отговори: „А защо вие нарушавате Божията заповед заради своята традиция? ⁴Защото Бог е казал: «Уважавай баща си и майка си!»¹ и «Който обиди баща си или майка си, трябва да бъде убит!»² ⁵А вие учите, че човек може да каже на баща си или майка си: «Всичко, което имам, ще принеса в дар на Бога.» ⁶Вие учите този човек да не уважава баща си и така заради своята традиция пренебрегвате Божията заповед. ⁷Лицемери! Прав е бил Исая, когато е пророкувал за вас:

⁸ «Тези хора ме почитат само на думи,
но в сърцата им няма място за мен.

⁹ Няма никакъв смисъл да ми се покланят,
щом това, което поучават,
са само измислени от хора правила.»

Исая 29:13 (Септуагинта)

¹⁰Исус извика хората при себе си и им каза: „Слушайте и разберете какво ви казвам. ¹¹Човек не се осквернява от това, което влиза в устата му, а от това, което излиза от нея.“

¹«Уважавай ... майка си» Изх. 20:12; Втор. 5:16. ²«Който ... убит» Изх. 21:17.

¹²Тогава учениците дойдоха при Исус и попитаха: „Знаеш ли, че фарисеите† са обидени от това, което каза?“

¹³Исус отговори: „Всяко растение, което не е посадено от моя Баща в небесата, ще бъде изкоренено. ¹⁴Оставете ги. Те са слепци, които водят други слепци. А ако един слепец води друг, тогава и двамата ще паднат в ямата.“

¹⁵Петър му каза: „Обясни ни това, което по-рано каза на хората.“

¹⁶Исус отговори: „Нима и вие все още не разбирате? ¹⁷Не знаете ли, че храната, която влиза в устата, отива в стомаха и след това се изхвърля от тялото? ¹⁸А лошите думи, които изрича устата, идват от сърцето. Те са, които оскверняват човека. ¹⁹Зли помисли, убийства, прелюбодейства, сексуални грехове, кражби, лъжи и хули—всички тези злини идват от сърцето. ²⁰Те оскверняват човека, а не това, че не си мие ръцете преди ядене.“

Исус помага на една езичница

(Марк 7:24-30)

²¹Исус напусна това място и отиде в областта на Тир и Сидон. ²²Една ханаанка от този край дойде при него и извика: „Господи, Сине Давидов,† смили се над мен! Демон се е вселил в дъщеря ми и тя ужасно страда!“

²³Но Исус не ѝ отговори. Учениците му дойдоха и го замолиха: „Отпрати жената, защото върви след нас и вика.“

²⁴Исус отвърна: „Бог ме изпрати само при изгубените овце от народа на Израел.“

²⁵Тогава жената отиде при Исус, падна в краката му и каза: „Господи, помогни ми!“

²⁶Исус ѝ отговори: „Не е правилно да се вземе хляба на децата и да се даде на кучетата.“

²⁷Жената каза: „Вярно е, Господи, но даже и кучетата ядат трошите, които падат от масата на господарите им.“

²⁸Тогава Исус ѝ отговори: „Ти си жена с голяма вяра! Ще направя това, което искаш.“ И в същия миг дъщеря ѝ оздравя.

Исус излекува много хора

²⁹После Исус напусна това място и отиде на брега на Галилейското езеро. Изкачи се на хълма и седна там. ³⁰Огромни тълпи започнаха да се стичат при него. Хората водеха със себе си куци, слепи, сакати, глухонеме и много други болни. Сложиха ги при нозете на Исус и той ги излекува. ³¹И народът бе удивен, виждайки как глухонемите проговарят, сакатите оздравяват, куците прохождат и слепите проглеждат. Всички прославяха Бога на Израел.

Исус нахранва повече от 4000 души*(Марк 8:1-10)*

³²Исус извика учениците си и им каза: „Жал ми е за тези хора, защото са с мен вече трети ден и сега нямат нищо за ядене. Не искам да ги отпратя гладни, за да не припаднат по пътя към къщи.“

³³Учениците го попитаха: „Откъде да намерим достатъчно хляб в това необитавано място, за да нахраним толкова много хора?“

³⁴Исус ги попита: „Колко хляба имате?“

Те отговориха: „Седем, и няколко рибки.“

³⁵Исус нареди на хората да насядат на земята. ³⁶Взе седемте хляба и рибата и благодари на Бога. След това разчупи хляба и го даде на учениците, а те го раздадоха на хората. ³⁷След като всички ядоха до насита, учениците му напълниха седем кошници с храната, която беше останала. ³⁸Тези, които ядоха, бяха четири хиляди души, без да се броят жените и децата. ³⁹След като хората се разотидоха, Исус се качи в една лодка и се отправи към Магаданската област.

Юдейските водачи изпитват Исус*(Марк 8:11-13; Лука 12:54-56)*

16 Фарисеите[†] и садукееите[†] дойдоха при Исус и за да го изпитат, поискаха от него да извърши знамение като доказателство, че е дошъл от Бога.

²Исус им отговори: „Когато видите залеза, вие знаете какво ще бъде времето. Ако небето е червено, казвате, че времето ще е хубаво. ³А сутрин гледате изгрева и ако небето е червено и мрачно, казвате, че денят ще е дъждовен. Знаете да различавате знаците на небето, а не знаете да тълкувате знаците на времената! ⁴Лукаво и неверно поколение търси знамение, но няма да получи друго знамение освен това с Йона.¹“ После Исус ги остави и си тръгна оттам.

Предупреждение относно юдейските водачи*(Марк 8:14-21)*

⁵Когато пресякоха езерото, учениците видяха, че са забравили да вземат със себе си хляб. ⁶Исус им каза: „Внимавайте! Пазете се от маята на фарисеите[†] и садукееите[†]!“

⁷Учениците започнаха да обсъждат какво значи това и казаха: „Сигурно казва така, защото забравихме да вземем хляб.“

⁸Исус знаеше какво си мислят и им каза: „Защо говорите за това, че нямате хляб? Много малка ви е вярата. ⁹Нима все още не разбирате? Помните ли петте хляба, които нахраниха пет хиляди души,

¹знамението с Йона Прави се паралел между трите дни, които Йона прекарва в корема на рибата, и трите дни, които Исус прекарва в гроба. Вж. Йона.

и кошниците, които напълнихте? ¹⁰А помните ли седемте хляба, които нахраниха четири хиляди души, и кошниците, които напълнихте? ¹¹Защо не можете да разберете, че не ви говорех за хляб? Казвам ви да се пазите от маята на фарисеите[†] и садукееите.[†]“

¹²Тогава учениците разбраха, че Исус не им казва да се пазят от маята за хляб, а от учението на фарисеите[†] и садукееите.[†]

Исус е Месията

(Марк 8:27–30; Лука 9:18–21)

¹³Когато отиде в областта на Кесария Филипова, Исус попита учениците си: „Кой според хората е Човешкият Син[†]?“

¹⁴Те отговориха: „Едни казват, че е Йоан Кръстител, други — че е Илия,[†] трети — че е Еремия[†] или някой друг пророк.“

¹⁵Тогава Исус каза: „А според вас кой съм?“

¹⁶Симон Петър отговори: „Ти си Месията,[†] Синът на живия Бог.“

¹⁷Исус му отвърна: „Благословен си, Симоне, сине Йонов, защото не човешко същество ти е разкрило това, а моят Баща в небесата. ¹⁸Казвам ти също, че ти си Петър¹ и върху този камък ще построя църквата си и силите на смъртта² няма да могат да я победят.“ ¹⁹Ще ти дам ключовете от небесното царство и каквото вържеш на земята, ще бъде вързано и в небесата; а каквото развържеш на земята, ще бъде развързано и в небесата.“ ²⁰След това Исус строго предупреди учениците си да не казват на никого, че той е Месията.[†]

Исус казва, че трябва да умре

(Марк 8:31–9:1; Лука 9:22–27)

²¹Оттогава Исус започна да обяснява на учениците си, че трябва да отиде в Ерусалим и че юдейските старейшини, главни свещеници и законоучители ще му причинят много страдания, и че трябва да бъде убит, а на третия ден — да възкръсне.

²²Петър го отведе настрана и започна да го укорява, като казваше: „Бог да те пощади, Господи! Това никога няма да ти се случи.“

²³Тогава Исус се обърна и каза на Петър: „Махни се от мен, Сатана! Ти ме изкушаваш да съгреша, защото мислиш не както мисли Бог, а както мислят хората.“

²⁴След това Исус каза на учениците си: „Ако някой иска да ме последва, трябва да каже «Не!» на собствените си желания, да вземе своя кръст и да ме следва. ²⁵Който иска да спаси живота си, ще го загуби, а който загуби живота си заради мен, ще го намери. ²⁶Защото каква полза има човек, ако спечели целия свят, а изгуби живота си? И какво може да плати, за да си го

[†]**Петър** Гръцкото име „Петър“, както и арамейското „Кифа“ означават „камък“. В този стих има очевидна игра на думи. ¹**силите на смъртта** Или: „силите на злото“. Букв.: „портите на ада“.

върне? ²⁷Човешкият Син† ще дойде в славата на своя Баща заедно с ангелите си и тогава ще възнагради всеки за делата му. ²⁸Истина ви казвам: тук има хора, които няма да умрат, преди да видят Човешкия Син да идва като цар.“

Исус с Моисей и Илия

(Марк 9:2–13; Лука 9:28–36)

17 Шест дни по-късно Исус взе Петър, Яков и брат му Йоан и ги отведе на един висок хълм, където бяха съвсем сами. ²Докато учениците го гледаха, Исус се промени. Лицето му засия като слънце, а дрехите му станаха ослепително бели. ³Внезапно там се появиха Моисей и Илия† и започнаха да разговарят с него. ⁴Петър каза на Исус: „Господи, хубаво е, че сме тук. Ако искаш, ще вдигна три шатри—една за теб, една за Моисей и една за Илия.“

⁵Докато Петър говореше, сияен облак се спусна над тях и от него се разнесе глас, който каза: „Това е моят възлюбен Син. Той е избраникът ми. Него слушайте!“

⁶Като чува това, учениците така се изплашиха, че паднаха по очи. ⁷Но Исус се доближи до тях, докосна ги и им каза: „Станете! Не се страхувайте!“ ⁸Те вдигнаха поглед и не видяха никого освен Исус.

⁹Когато слизаха от хълма, Исус им нареди: „Не казвайте на никого за това, което видяхте, преди Човешкият Син† да възкръсне от мъртвите.“

¹⁰Учениците го попитаха: „Защо законоучителите казват, че първо трябва да дойде Илия†?“

¹¹Исус отговори: „Илия идва и той ще внесе отново ред във всичко. ¹²Но казвам ви: Илия вече дойде, ала хората не го познаха и се отнесоха с него така, както им бе угодно. По същия начин ще накарат да страда и Човешкия Син.†“

¹³Тогавата учениците разбраха, че Исус им говори за Йоан Кръстител.

Исус излекува болно момче

(Марк 9:14–29; Лука 9:37–43а)

¹⁴Когато Исус и учениците му се върнаха при хората, към него се приближи един човек и падна на колене, ¹⁵казвайки: „Господи, смили се над сина ми! Той има епилепсия и ужасно страда. Често пада в огъня или във водата. ¹⁶Водих го при учениците ти, но те не можах да го излекуват.“

¹⁷Исус отвърна: „Поколение без никаква вяра и заблудено от правия път! Докога трябва да бъда с вас? Докога трябва да про-

дължавам да ви търпя? Доведете момчето тук при мен!“¹⁸ Исус заповяда на демона да излезе и той напусна тялото на момчето. В същия миг то оздравя.

¹⁹Когато Исус остана сам, учениците му се приближиха към него и го попитаха: „Защо не успяхме да прогоним демона от момчето?“

²⁰Исус отговори: „Защото вярата ви е малка! Истина ви казвам: ако имате вяра колкото едно синапено зрънце, можете да заповядате на тази планина: «Премести се оттук там!» и тя ще се премести. И нищо няма да е невъзможно за вас.^[21]»

Исус говори за своята смърт

(Марк 9:30–32; Лука 9:43б–45)

²²По-късно учениците се събраха в Галилея и Исус им каза: „Човешкият Син[†] ще бъде предаден на хора,²³ които ще го убият, но на третия ден той ще възкръсне.“ Учениците му много се наскърбиха.

Учението на Исус за плащането на данъци

²⁴Когато Исус и учениците му отидоха в Капернаум, към Петър се приближиха тези, които събираха данъка от две драхми² за храма и попитаха: „Вашият учител не плаща ли двете драхми?“

²⁵„Плаща“—отговори Петър и влезе в къщата. Още преди той да си отвори устата, Исус му каза: „Как мислиш, Симоне, от кого царете по света събират данъци и такси? От своите деца или от децата на другите хора?“

²⁶Петър отговори: „От децата на другите хора.“

Тогава Исус му каза: „Значи децата на царя не трябва да плащат данъци.²⁷ Но за да не разгневим тези бирници, иди на езерото, хвърли въдицата и отвори устата на първата риба, която уловиш. В нея ще намериш един статир.[†] Вземи го и им го дай, за да платиш таксата за себе си и за мен.“

Най-великият в небесното царство

(Марк 9:33–37; Лука 9:46–48)

18 По това време учениците дойдоха при Исус и го попитаха: „Кой е най-великият в небесното царство?“

²Тогава Исус извика при себе си едно детенце, изправи го пред тях ³и каза: „Истина ви казвам: докато не се промените и не станете като малки деца, никога няма да влезете в небесното царство. ⁴Който се смири като това детенце, той е най-великият в

¹Стих 21 Някои гръцки ръкописи добавят стих 21: „Този вид дух излиза само чрез молитва и пост.“ ²данък от две драхми Еднократен годишен данък, който всеки евреин трябва да плаща за храма.

небесното царство. ⁵Който приеме едно такова детенце в мое име, приема мен.“

Исус предупреждава за изкушенията

(Марк 9:42-48; Лука 17:1-2)

⁶„Но който изкуши едно от тези малките, които вярват в мен, да извърши грях, за него би било по-добре да окачат воденичен камък на шията му и да се удави в дълбокото море. ⁷Горко на хората по света заради нещата, които ги изкушават да извършат грях, защото такива неща винаги ще има, но горко на този, чрез когото идват. ⁸Ако ръката ти или кракът ти те изкушават да извършиш грях, отрежи ги и ги хвърли. По-добре е за теб да влезеш в живота без ръка или крак, отколкото да имаш две ръце и два крака, но да бъдеш хвърлен във вечния огън. ⁹Ако окото ти те изкушава да извършиш грях, извади го и го хвърли. По-добре е за теб да влезеш в живота с едно око, отколкото да имаш две очи, но да бъдеш хвърлен в огнения пъкъл.“

Притча за изгубената овца

(Лука 15:3-7)

¹⁰„Внимавайте да не презирате нито едно от тези малките, защото техните ангели в небесата винаги гледат лицето на моя Баща в небесата. [11]¹

¹²Ако човек има сто овце и една от тях се изгуби, той ще остави другите деветдесет и девет на хълма и ще отиде да търси изгубилата се, нали? ¹³Истина ви казвам: щом я намери, той е по-щастлив за нея, отколкото за онези деветдесет и девет, които не са се отделяли от стадото. ¹⁴Така и вашият Баща в небесата не иска да се изгуби нито едно от тези малките.“

Когато човек извърши грях

(Лука 17:3)

¹⁵„Ако твоят брат или сестра извърши грях спрямо теб, иди и кажи на този човек в какво е сгрешил. Но го направи насаме, между вас двамата. Ако човекът се вслуша в думите ти, значи си му помогнал отново да бъде твой брат. ¹⁶Но ако откаже да те слуша, иди отново при него и вземи със себе си още един или двама души, за да може всичко да се потвърди от двама или трима свидетели.² ¹⁷Ако човекът откаже да ги слуша, тогава кажете на църквата.[†] Ако и нея откаже да слуша, тогава се отнасяй към него като към езичник или като към бирник.

¹Стих 11 Някои гръцки ръкописи добавят стих 11: „Човешкият Син дойде да спаси изгубените.“ ²Всичко ... свидетели Втор. 19:15.

¹⁸Истина ви казвам: каквото вържете на земята, ще бъде вързано и в небето; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано и в небето.

¹⁹Казвам ви също, че ако двама от вас са единодушни за това, за което се молят, то моят Баща в небесата ще го изпълни. ²⁰Защото ако двама или трима са се събрали в мое име, аз съм там с тях.“

²¹Тогава Петър дойде при Исус и попита: „Господи, когато брат ми продължава да върши грях спрямо мен, колко пъти трябва да му прощавам? Да му прощавам ли, ако съгреши седем пъти?“

²²Исус му отговори: „Казвам ти, че трябва да му прощаваш не само седем, а седемдесет и седем пъти.¹

²³Така небесното царство е като царя, който решил да събере парите, които слугите му дължали. ²⁴Когато започнал да събира парите, при него довели един слуга, който му дължал десет хиляди таланта.[†] ²⁵Но понеже слугата не бил в състояние да върне тази сума, господарят заповядал да го продадат заедно с жена му, децата му и цялото му имущество за изплащане на дълга. ²⁶Тогава слугата паднал на колене пред господаря и му се примолил: «Имай търпение към мен и ще ти изплатя всичко, което ти дължа!» ²⁷Господарят съжалил слугата, опростил му дълга и го пуснал да си върви.

²⁸По-късно същият този слуга намерил друг слуга, който му дължал сто динария.[†] Сграбчил го за гърлото и казал: «Върни ми парите, които ми дължиш!» ²⁹Човекът паднал на колене и му се примолил: «Имай търпение към мен и ще ти изплатя дължимото!» ³⁰Но слугата отказал да чака и го хвърлил в затвора, докато изплати дълга си. ³¹Другите слуги видели какво станало и много се натъжили, затова отишли при господаря си и му разказали всичко, което се случило.

³²Тогава господарят извикал слугата и му казал: «Ти си зъл слуга! Аз ти опростих целия дълг, понеже ме помоли. ³³Не трябваше ли и ти да проявиш милост към другия слуга така, както аз проявих милост към теб?» ³⁴Разгневен, господарят му го пратил да бъде наказан, докато не върне всичко, което дължал. ³⁵Ето как моят небесен Баща ще се отнесе към вас, ако всеки един не прости на своя брат или сестра от цялото си сърце.“

Учението на Исус за развода

(Марк 10:1–12)

19 След като каза всичко това, Исус напусна Галилея и отиде в областта Юдея отвъд река Йордан. ²Огромни тълпи го следваха и той ги излекува там.

¹седемдесет и седем пъти Или: „седемдесет пъти по седем“. Вж. Бит. 4:24.

³При него дойдоха няколко фарисеи† и за да го подведат да каже нещо грешно, го попитаха: „Позволено ли е човек да се разведе с жена си независимо по каква причина?“

⁴Исус отговори: „Не сте ли чели, че при сътворението «Бог ги създаде мъжки и женски пол»¹ и каза: «Затова човек ще остави баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и двамата ще станат едно»²? ⁶Така че те вече са не двама души, а едно цяло. Бог ги е свързал и никой не трябва да ги разделя!“

⁷Фарисеите† попитаха: „Защо тогава Моисей е заповядал: «Дай й документ за развод и се разведи с нея!»³?“

⁸Исус отговори: „Моисей ви позволи да се развеждате с жените си, защото отказахте да приемете Божието учение. Но в началото разводът не е бил позволен. ⁹Казвам ви, че всеки, който се разведе с жена си и се ожени за друга жена, върши прелюбодейство. Мъжът може да се разведе с жена си само ако тя му изневери.“

¹⁰Тогава учениците казаха на Исус: „Ако това е единствената причина, поради която един мъж може да се разведе с жена си, тогава по-добре да не се жени.“

¹¹Той им отговори: „Не всеки може да приеме това учение, а само тези, на които е дадено от Бога. ¹²Има мъже, които не могат да се женят, защото са се родили без способността да създават деца. Има и такива, които други хора са направили неспособни да създават деца, както и мъже, които са се отказали от брака заради небесното царство. Който може да приеме това учение, трябва да го приеме.“

Исус благославя децата

(Марк 10:13-16; Лука 18:15-17)

¹³Тогава хората доведоха децата си при Исус, за да положи ръце† на главите им и да се помоли за тях, но учениците му се скараха на близките им. ¹⁴Тогава Исус каза: „Оставете децата и не ги спирайте да дойдат при мен, защото небесното царство принадлежи на хора като тях.“ ¹⁵И след като положи ръцете си върху децата, напусна това място.

Богат човек отказва да последва Исус

(Марк 10:17-31; Лука 18:18-30)

¹⁶Един човек дойде при Исус и го попита: „Учителю, какво добро трябва да извърша, за да получа вечен живот?“

¹⁷Исус му каза: „Защо питаш мен какво е добро? Един единствен е Онзи, който е добър! Но ако искаш да влезеш в живота, изпълнявай заповедите.“

¹«Бог ... пол» Бит. 1:27; 5:2. ²«Затова ... едно» Бит. 2:24. ³«Дай й ... с нея» Втор. 24:1.

¹⁸Човекът попита: „Кои заповеди?“

Исус отговори: „«Не убивай, не прелюбодействай, не кради, не лъжесвидетелствай, ¹⁹уважавай баща си и майка си!»¹, «Обичай ближния си както себе си!»²“

²⁰Младият човек му каза: „Изпълнил съм всички тези неща. Какво още трябва да направя?“

²¹Исус отговори: „Ако искаш да бъдеш съвършен, иди и продай всичко, което притежаваш, и раздай парите на бедните. Ако го направиш, ще имаш съкровище в небесата. След това ела и ме последвай.“

²²Но като чу това, младежът си тръгна наскърбен, защото притежаваше огромно състояние.

²³Тогава Исус се обърна към учениците си: „Истина ви казвам: трудно ще бъде за богатия да влезе в небесното царство. ²⁴Да, казвам ви: по-лесно е камила да мине през иглено ухо, отколкото богат човек да влезе в Божието царство.“

²⁵Когато учениците чуха това, много се учудиха и попитаха: „Кой тогава може да се спаси?“

²⁶Исус ги погледна и каза: „За хората това е невъзможно, но за Бога няма невъзможни неща.“

²⁷Тогава Петър му каза: „Виж! Ние оставихме всичко и те последвахме. Каква ще бъде нашата награда?“

²⁸Исус им каза: „Истина ви казвам: в новия свят, който Бог ще установи, Човешкият Син† ще седне на своя славен престол и всички вие, които ме последвахте, също ще седнете на дванадесет престола и ще съдите дванадесетте племена на Израел. ²⁹И всеки, който е оставил дом, братя, сестри, баща, майка, деца или ниви, за да ме последва, ще получи сто пъти повече от това, което е оставил, и ще наследи вечен живот. ³⁰Много хора, които сега са първи, ще станат последни, а тези, които сега са последни, ще станат първи.“

Притча за лозарите

20„Небесното царство е като стопанин, който излязъл рано една сутрин, за да наеме работници за лозето си. ²Той се уговорил с работниците да им плаща по един динарий† на ден и ги изпратил на лозето си. ³Около девет часа стопанинът минал край пазара и видял там хора да стоят без работа. ⁴Казал им: «Идете и вие на лозето ми, а аз ще ви платя каквото ви се полага.» ⁵И те отишли. Около дванадесет часа по обяд и после около три часа, стопанинът отново наел работници. ⁶Към пет часа той пак излязъл и като видял и други мъже да стоят там, ги попитал: «Защо цял ден стои-

¹«Не убивай ... майка си» Изх. 20:12-16; Втор. 5:16-20. ²«Обичай ... себе си» Лев. 19:18.

те тук, без да вършите нищо?» ⁷Те му отговорили: «Защото никой не ни наема.» А той им казал: «Тогава и вие идете на лозето ми.»

⁸В края на деня стопанинът на лозето казал на надзирателя на работниците: «Извикай работниците и им плати надниците, като започнеш от хората, които наех последни и свършиш с онези, които наех първи.»

⁹И така, дошли работниците, наети в пет часа, и всеки получил по един динарий.[†] ¹⁰Когато дошли наетите първи, те си мислили, че ще им се плати повече, но също получили по един динарий.[†] ¹¹Като си го взели, те зароптали против стопанина на имота, ¹²казвайки му: «Тези хора бяха наети последни и работиха само един час, но ти им плати толкова, колкото и на нас, а ние работихме цял ден под жаркото слънце!»

¹³Той на свой ред казал на един от недоволните: «Приятелю, аз не съм несправедлив към теб. Нали се съгласи да работиш за един динарий[†]? ¹⁴Тогава вземи си парите и си върви. Искам да платя на човека, когото наех последен, същата сума, каквато получи и ти. ¹⁵Нямам ли право да правя с парите си каквото поискам? Или ти просто завиждаш, че съм щедър?»

¹⁶Така последните сега ще станат първи, а тези, които сега са първи, ще станат последни.“

Исус говори за смъртта си

(Марк 10:32-34; Лука 18:31-34)

¹⁷Исус отиваше в Ерусалим заедно с дванадесетте си ученика. По пътя той ги отведе настрана и им каза: ¹⁸„Отиваме в Ерусалим, където Човешкият Син[†] ще бъде предаден на главните свещеници и законоучителите и те ще го осъдят на смърт. ¹⁹Ще го предадат на езичниците,[†] които ще му се подиграват, ще го бичуват и ще го разпънат на кръст. Но на третия ден след смъртта си той ще възкръсне.“

Една майка моли Исус за услуга

(Марк 10:35-45)

²⁰Тогава жената на Зеведей се приближи до Исус заедно със синовете си, поклони му се и го помоли за една услуга. ²¹Исус я попита: „Какво искаш?“

Тя отговори: „Обещай ми, че единият ми син ще седи от дясната, а другият—от лявата ти страна в твоето царство.“

²²Исус каза на синовете й: „Вие не разбирате за какво ме молисте. Можете ли да изпие чашата, която аз трябва да изпия?“

Те му отговориха: „Можем.“

²³Исус им каза: „Наистина ще изпие чашата, която ще изпия, но не аз мога да избирам кой да седи от дясната или от

лявата ми страна. Тези места са за онези, за които ги е приготвил моят Баша.“

²⁴Останалите десет ученика чуха това и възнегодуваха срещу двамата братя. ²⁵Исус събра всички и каза: „Знаете, че управниците на езичниците[†] обичат да показват властта си над тях, а водачите им господстват над тях. ²⁶Но сред вас не трябва да е така! Ако някой иска да стане велик сред вас, трябва да ви бъде слуга. ²⁷Ако някой иска да бъде пръв сред вас, трябва да ви бъде роб— ²⁸също както Човешкия Син,[†] който не дойде, за да му слугуват, а за да слугува и да даде живота си като откуп за много хора.“

Исус излекува двама слепци

(Марк 10:46–52; Лука 18:35–43)

²⁹Когато Исус и учениците му напуснаха Ерихон, го последва огромна тълпа. ³⁰Край пътя седяха двама слепци и като чуха, че Исус минава, извикаха: „Господи, Сине Давидов[†]! Смили се над нас!“

³¹Хората ги смъмриха и им казаха да мълчат, но те завикаха още по-силно: „Господи, Сине Давидов! Смили се над нас!“

³²Тогава Исус спря, извика ги и ги попита: „Какво искате да направя за вас?“

³³Слепите отговориха: „Господи, искаме да прогледнем!“

³⁴Исус ги съжали и докосна очите им. В същия миг те прогледнаха и го последваха.

Исус влиза в Ерусалим като цар

(Марк 11:1–11; Лука 19:28–38; Йоан 12:12–19)

21 Като наближиха Ерусалим, Исус и учениците му спряха във Витфагия при Елеонската планина.[†] Исус изпрати напред двама от учениците си ²с думите: „Идете в селото, което виждате пред вас и там ще намерите една вързана магарица заедно с малкото ѝ магаренце. Отвържете ги и ми ги доведете. ³Ако някой ви попита защо ги взимате, кажете му: «Господ има нужда от тях и веднага ще ги върне.»“

⁴Това се случи, за да се изпълни казаното от пророка:

⁵ „Кажете на Сион¹:

«Виж! Твоят цар идва при теб,
кротък и възседнал магаре
и магаренце—малкото на магарица.»“

Захария 9:9

⁶Учениците отидоха и направиха това, което им каза Исус. ⁷Доведоха магарицата и магаренцето, сложиха връхните си дрехи върху тях и той седна отгоре им. ⁸Много хора от тълпата

¹Сион Ерусалим, градът на Божия избран народ.

постилаха връхните си дрехи пред него, а други режеха клони от дърветата и ги постилаха на пътя му. ⁹Пред него и зад него вървяха тълпи от хора. Всички викаха:

„Осанна† на Давидовия Син†!
«Благословен да бъде този,
който идва в името на Господа!»

Псалм 118:26

Осанна† във висините!“

¹⁰Когато Исус влезе в Ерусалим, в целия град цареше оживление. Хората се питаха: „Кой е този човек?“

¹¹От тълпите, които го следваха, отговаряха: „Това е Исус, пророкът от град Назарет в Галилея.“

Исус отива в храма

(Марк 11:15-19; Лука 19:45-48; Йоан 2:13-22)

¹²Исус влезе в храма и изгони всички, които купуваха и продаваха там. Той преобърна масите на онези, които обменяха пари, и скамейките на продавачите на гълъби ¹³и им каза: „Писано е: «Моят дом ще бъде наречен дом на молитва»¹, а вие го превръщате в «свърталище на разбойници»².“

¹⁴Някои от намиращите се в храма слепи и сакати хора се приближиха до Исус и той ги излекува. ¹⁵Когато главните свещеници и законоучителите видяха чудесата, които извърши, и чува възклицанията на децата в храма: „Осанна† на Давидовия Син†!“, те се разгневиха ¹⁶и го попитаха: „Чуваш ли какво казват тези деца?“

Исус им отговори: „Чувам. А вие никога ли не сте чели: «Научил си децата и бебетата да те прославят»³?“

¹⁷След това ги остави и отиде във Витания, където пренощува.

Исус показва силата на вярата

(Марк 11:12-14, 20-24)

¹⁸Рано на другата сутрин, когато се връщаше в града, Исус усети глад. ¹⁹Той видя едно смокиново дърво край пътя и отиде до него, но там нямаше нищо друго освен листа. Тогава Исус му каза: „Никога вече да не дадеш плод!“ И дървото веднага изсъхна.

²⁰Учениците му видяха това и удивено го попитаха: „Как смокиновото дърво изсъхна толкова бързо?“

²¹Исус им отговори: „Истина ви казвам: ако имате вяра и не се съмнявате, не само ще можете да направите същото, което аз направих с това дърво, но и ако кажете на тази планина: «Стани и скочи в морето!», така и ще стане. ²²Ако вярвате, ще получите всичко, което искате в молитвите си.“

¹«Моят дом ... молитва» Ис. 56:7. ²«свърталище на разбойници» Ер. 7:11.

³«Научил ... прославят» Пс. 8:3 (Септуагинта).

Откъде идва властта на Исус

(Марк 11:27–33; Лука 20:1–8)

²³Исус отиде в храма и докато проповядваше там, главните свещеници и старейшините на народа дойдоха при него и му казаха: „Кажни ни, с чия власт вършиш тези неща? Кой ти я даде?“

²⁴Исус отвърна: „Аз също ще ви задам един въпрос. Ако ми отговорите, ще ви кажа с чия власт върша тези неща. ²⁵Кажете ми: кръщението на Йоан от Бога ли дойде или от хората?“

Главните свещеници и старейшините започнаха да се съветват помежду си: „Ако отговорим: «От Бога», той ще ни попита: «Защо тогава не му повярвахте?» ²⁶Ако кажем: «От хората», има защо да се страхуваме от народа, понеже той вярва, че Йоан е пророк.“ ²⁷Затова му отговориха: „Не знаем.“

Тогавя Исус им каза: „И аз няма да ви кажа с чия власт върша тези неща.“

Притча за двамата сина

²⁸„Кажете ми какво мислите за това: Един човек имал двама сина. Той отишъл при по-големия и казал: «Сине, иди днес да работиш на лозето ми.»

²⁹Синът отговорил: «Няма да отида», но по-късно размислил и отишъл.

³⁰След това бащата отишъл и казал същото и на другия син. Той отговорил: «Ще отида», но не удържал на думата си.

³¹Кой от двамата сина изпълнил волята на баща си?“

Старейшините отговориха: „Първият син.“

Исус им каза: „Истина ви казвам: бирниците и блудниците ще отидат в Божието царство преди вас, ³²защото Йоан дойде да ви покаже как да живеете праведно, но вие не му повярвахте. А бирниците и блудниците му повярваха! Но дори и след като видяхте това, не размислихте и не му повярвахте.“

Бог изпраща своя Син

(Марк 12:1–12; Лука 20:9–19)

³³„Чуйте още една притча: Един човек имал нива, която засадил с лози. Оградил земята с плет, изкопал трап, в който да мачка гроздето, и построил кула. След това дал лозето под наем на земеделци и отпътувал. ³⁴Когато дошло времето за гроздобер, собственикът изпратил слугите си при земеделците, за да приберат неговия дял от реколтата. ³⁵Но земеделците хванали слугите, набили единия, убили другия, а третия пребили с камъни. ³⁶Тогавя стопанинът изпратил други слуги при земеделците, но те се разправили с тях по същия начин. ³⁷Най-накрая човекът решил да изпрати сина си, като си мислел, че към него земеделците ще проявят ува-

жение. ³⁸Но когато видели сина, те си казали: «Това е наследникът. Хайде да го убием и да вземем наследството му!»

³⁹Сграбчили го, извели го извън лозето и го убили.

⁴⁰Когато се върне собственикът на лозето, как ще постъпи с тези земеделци?»

⁴¹Юдейските главни свещеници и старейшини му отговориха: „Сигурно е, че ще убие тези зли хора, а след това ще даде лозето на други земеделци, които ще му дават неговия дял от реколтата, когато я приберат.“

⁴²Исус им каза: „Никога ли не сте чели в Писанията:

«Камъкът, който зидарите отхвърлиха,
стана крайъгълен камък.

Господ извърши това и то е чудесно в нашите очи»?

Псалм 118:22–23

⁴³Затова ви казвам, че Божието царство ще ви се отнеме и ще се даде на народ, който живее по начин, подобаващ за това царство. ⁴⁴Който падне върху този камък, ще се разбие, а този, върху когото падне камъкът, ще бъде смазан.¹

⁴⁵Когато чуха тези притчи, главните свещеници и фарисеите[†] разбраха, че Исус говори за тях ⁴⁶и искаха да го арестуват, но се страхуваха от тълпите, защото те вярваха, че той е пророк.

Притча за сватбеното празненство

(Лука 14:15–24)

22 Исус започна да говори на хората, като отново използваше притчи. Той каза: ²„Небесното царство е като царят, който приготвил сватбено празненство за своя син. ³Поканил много хора и когато всичко било готово, изпратил слугите си да кажат на поканените, но те не пожелали да отидат. ⁴Тогава царят отново изпратил други слуги да кажат на поканените: «Всичко е готово за празненството. Биволите и угоените ми говеда са заклани. Всичко е приготвено, елате на сватбеното празненство!» ⁵Но те не проявили интерес и се разотишли—един на работа в полето, друг по своите дела. ⁶Останалите хванали слугите, поругали се с тях и ги убили. ⁷Царят се разгневил. Изпратил войниците си и те убили онези, които се разправили със слугите, и опожарили града им. ⁸След това царят казал на слугите си: «Сватбеното празненство е готово, но тези, които поканих, се оказаха недостойни. ⁹Затова излезте по ъглите на улиците и поканете всички, които видите. Кажете им да дойдат на празненството.» ¹⁰Слугите излезли на улиците и събрали всички хора, които срещнали—добри и лоши—и залата се напълнила с гости.

¹Стих 44 Някои гръцки ръкописи не съдържат стих 44.

¹¹Тогава царят влязъл да огледа гостите и видял един човек, който не бил облечен в сватбарски дрехи. ¹²Попитал го: «Приятелю, как влезе тук, като не носиш сватбарски дрехи?» Човекът не отговорил нищо. ¹³Тогава царят казал на слугите: «Вържете ръцете и краката му и го хвърлете навън, в тъмнината, където хората ще плачат и скърцат със зъби.»

¹⁴Да, много са поканените, но малко са избраните.“

Някои юдейски водачи се опитват да подведат Исус

(Марк 12:13-17; Лука 20:20-26)

¹⁵Тогава фарисеите[†] си тръгнаха и се събраха, за да решат как да хванат Исус в капана на собствените му думи. ¹⁶Те изпратиха при него свои ученици и иродиани,[†] които му казаха: „Учителю, знаем, че си честен и поучаваш истината за Божия път. Ти не се страхуваш от това, което другите мислят, защото за теб всички хора са равни. ¹⁷Кажни ни, какво мислиш: справедливо ли е да се плащат данъци на цезаря или не?“

¹⁸Но като знаеше лукавото намерение на тези хора, Исус им каза: „Лицемери! Защо се опитвате да ме хванете натясно? ¹⁹Покажете ми монета, с която се плащат данъците.“ Донесоха му един динарий.[†] ²⁰Тогава Исус ги попита: „Чий е образът на монетата и чие име е изписано на нея?“

²¹Те отговориха: „На цезаря.“

Тогава Исус им каза: „Давайте цезаровото на цезаря, а Божието—на Бога!“

²²Когато чува това, което им каза, те се удивиха. След това го оставиха и си отидоха.

Някои садукееи се опитват да подведат Исус

(Марк 12:18-27; Лука 20:27-40)

²³Същия ден няколко садукееи[†] дойдоха при Исус (садукееите не вярват във възкресението) и му зададоха такъв въпрос: ²⁴„Учителю, Моисей ни учеше, че ако един женен мъж умре, без да е имал деца, тогава неговият брат трябва да се ожени за вдовицата му и да създаде потомство за брат си.¹ ²⁵При нас имаше седем братя. Първият се ожени, но умря, без да има деца, и брат му се ожени за вдовицата. ²⁶После умря и вторият брат. Същото се случи с третия и с всички останали братя. ²⁷Жената умря последна. ²⁸Чия съпруга ще бъде тя при възкресението, след като всичките седем братя бяха женени за нея?“

²⁹Исус отговори: „Вие се заблуждавате, защото не познавате нито Писанията, нито Божията сила. ³⁰При възкресението хората няма да се женят и омъжват, а ще бъдат като ангелите в небето. ³¹А що

¹Ако ... брат си Втор. 25:5; Бит. 38:8.

се отнася до възкресението на мъртвите, нима не сте чели какво ви е казал Бог? Той каза: ³²«Аз съм Богът на Авраам, Богът на Исаак и Богът на Яков.»¹ Той е Бог на живи, а не на мъртви хора.“

³³Тълпите чува това и бяха поразени от учението му.

Най-важната заповед

(Марк 12:28–34; Лука 10:25–28)

³⁴Но когато научиха, че Исус е накарал садукееите† да замълчат, фарисеите† се събраха ³⁵и един от тях, който познаваше добре закона, му зададе въпрос с цел да го изпита: ³⁶„Учителю, коя заповед от закона е най-важна?“

³⁷Исус отговори: „Обичай Господа, твоя Бог! Обичай го с цялото си сърце, с цялата си душа и с целия си разум!“² ³⁸Това е първата и най-важна заповед. ³⁹И втората най-важна заповед е като първата: «Обичай ближния си както себе си!»³ ⁴⁰Всичко в закона и писанията на пророците е основано на тези две заповеди.“

Давидов син ли е Месията

(Марк 12:35–37; Лука 20:41–44)

⁴¹Тогава Исус се обърна с въпрос към събралите се фарисеи†: ⁴²„Какво мислите за Месията†? Чий син е той?“

Те отговориха: „На Давид.“†

⁴³Исус им каза: „Защо тогава, вдъхновен от Духа, Давид го нарича «Господ», като казва:

⁴⁴ «Господ каза на моя Господ:

Седни от дясната ми страна,

докато сложа твоите врагове в краката ти.» *Псалм 110:1*

⁴⁵Щом Давид го нарича «Господ», как може той да е негов син?“

⁴⁶Нито един от фарисеите† не можа да му каже нещо в отговор и от този ден никой не се осмели да му задава други въпроси.

Исус порицава религиозните водачи

(Марк 12:38–40; Лука 11:37–52; 20:45–47)

23 След това Исус започна да говори на народа и учениците си, ²казвайки: „Законоучителите и фарисеите† имат правото да тълкуват закона на Моисей. ³Затова правете и спазвайте всичко, което ви наставяват, но не се учете от делата им, защото те говорят, без да вършат. ⁴Налагат върху плещите на хората тежки товари, а самите те и пръста си не помръдват да ги преместят.

⁵Вършат добри дела само за да ги видят хората. Наистина, те все уголемяват филиактериите⁴ си и удължават полите на дрехите си.

¹«Аз съм ... Яков» Изх. 3:6,15,16. ²«Обичай ... разум» Втор. 6:5. ³«Обичай ... себе си» Лев. 19:18. ⁴филактерии Малки кожени кутийки, които се носят върху челото или ръцете и съдържат стихове от Писанията.

⁶Обичат да заемат най-почетните места при празненствата и най-предните столове в синагогите.[†] ⁷Ласкаят се, когато ги поздравяват с уважение по пазарите и обичат да ги наричат «Учителю».

⁸Но вие не трябва да позволявате да ви наричат «Учителю», защото всички сте братя и сестри и имате само един Учител. ⁹И не наричайте никого на земята «Отче», защото имате само един Баща—небесния. ¹⁰И не позволявайте да ви наричат «Господарю», защото един е вашият Господар—Месията.[†] ¹¹Най-великият сред вас трябва да ви бъде слуга. ¹²Всеки, който въздига себе си, ще бъде смирен, а всеки, който смирява себе си, ще бъде въздигнат.

¹³Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи[†]! Вие затваряте за хората вратите на небесното царство. Нито вие влизате, нито пускате вътре другите, които се опитват да влязат. ^[14]¹

¹⁵Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи[†]! Вие кръстосвате морета и държави, за да намерите един прозелит,[†] а когато го намерите, го правите двойно по-лош и от самите вас, които заслужавате да отидете в пъкъла.

¹⁶Горко ви, слепи водачи, които казвате: «Ако някой се закълне в храма, това не означава нищо. Но ако се закълне в златото в храма, трябва да изпълни клетвата си.» ¹⁷Слепи глупци! Кое е по-важно: златото или храмът, който прави златото свещено? ¹⁸Вие казвате също: «Ако някой се закълне в олтара, това не означава нищо. Но ако се закълне в дара върху олтара, трябва да изпълни клетвата си.» ¹⁹Слепци! Кое е по-важно: дарът или олтарът, който прави дара свещен? ²⁰Който се кълне в олтара, се кълне както в него, така и във всичко, което е върху него. ²¹И който се кълне в храма, се кълне както в него, така и в Онзи, който живее в него. ²²Който се кълне в небето, се кълне и в Божия престол, и в Онзи, който седи на него.

²³Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи[†]! Вие давате на Бога една десета от всичко, което имате, дори от джоджена, копъра и кимиона. Но не спазвате онова, което е наистина важно в закона—да сте справедливи, милостиви и честни. Тези неща трябваше да спазвате, като не забравяте и другите. ²⁴Слепи водачи! Вие сте като човек, който изважда от чашата си мушичка, поглъщайки междуременно камила.

²⁵Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи[†]! Вие измивате чашите и чиниите отвън, но вътре те са пълни с неща, които сте получили с измама и задоволяване на собствените си страсти. ²⁶Слепи фарисеино! Първо изчисти вътрешността на чашата и тогава външността ѝ също ще бъде чиста.

[†]Стих 14 Някои гръцки ръкописи добавят стих 14: „Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Отнемате имуществото на вдовици, а после за пред хората казвате дълги молитви. Затова ще получите по-сурово наказание.“ Вж. Марк 12:40; Лука 20:47.

²⁷Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи! Вие сте като варосани гробници—хубави отвън, но вътре пълни с кости на мъртъвци и всякакви нечистотии. ²⁸Така и вие—отвън изглеждате като праведници, но отвътре сте пълни с лицемерие и грехове.

²⁹Горко ви, лицемерни законоучители и фарисеи[†]! Вие строите гробници за пророците и украсявате гробовете на праведните, ³⁰и казвате: «Ако бяхме живели по времето на нашите предци, нямаше да им помагаме да убият пророците.» ³¹С това потвърждавате, че сте потомци на тези, които са убили пророците. ³²Хайде, довършете онова, което предците ви са започнали! ³³Змии и рожби на ехидни[†]! Как мислите, че ще избегнете осъждението на пъкълъ? ³⁴Затова изпращам при вас пророци, мъдреци и учители. Някои от тях ще убиете, други ще разпънете на кръст, трети ще бичувате в синагогите[†] си и ще ги преследвате от град на град. ³⁵Ваша ще бъде вината за невинно пролятата на земята кръв—от тази на праведника Авел до тази на Захария,¹ Верахиевия син, когото убихте между храма и олтара. ³⁶Истина ви казвам: наказанието за всичко това ще дойде върху сегашното поколение.“

Исус предупреждава хората в Ерусалим

(Лука 13:34–35)

³⁷„Ерусалиме, Ерусалиме! Ти, който избиваш пророците и с камъни посрещаш онези, които Бог ти изпраща! Колко пъти исках да събера децата ти, както кокошката събира своите пиленца под крилата си! Но вие отказахте. ³⁸Вижте! Сега домът ви ще остане пуст. ³⁹Казвам ви: няма да ме видите вече, докато не дойде времето да кажете: «Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!»²“

Исус предрича разрушаването на храма

(Марк 13:1–27; Лука 21:5–28)

24 Исус излезе от храма и си тръгваше, когато учениците му дойдоха при него, за да му покажат храмовите сгради. ²Исус им каза: „Виждате ли всички тези неща? Истина ви казвам: камък върху камък няма да остане тук—всичко ще бъде сринато до основи.“

³По-късно Исус седеше на Елеонската планина[†] и учениците му дойдоха там, за да останат сами с него. Те го попитаха: „Кажни ни, кога ще се случат тези неща? Какъв ще бъде знакът за твоето връщане и за края на света?“

⁴Исус отговори: „Внимавайте и не позволявайте на никого да ви заблуди! ⁵Много хора ще дойдат в мое име и ще кажат: «Аз

¹Авел, Захария В еврейския Стар Завет Авел е първата, а Захария—последната жертва на убийство. ²«Благословен ... Господа» Пс. 118:26.

съм Месията![†]» и ще измамат много хора. ⁶Ще чуете грохота на битки и вести за войни. Но не се страхувайте—тези неща трябва да се случат, но това все още няма да е краят. ⁷Народи ще се вдигнат срещу други народи, царства ще воюват срещу други царства. Ще има глад и земетресения на различни места по земята. ⁸Но всичко това е само като първите родилни болки.

⁹По онова време хората ще ви предават на изтезания и ще ви убиват, и ще бъдете мразени от всички народи заради това, че сте мои последователи. ¹⁰По онова време мнозина ще обърнат гръб на вярата и ще се предават един друг на властите, и ще се мразят взаимно. ¹¹И много лъжепророци ще се появят и ще заблудят мнозина. ¹²Тъй като злото в света ще се разрасне, любовта на повечето хора ще изстинее. ¹³Но този, който издържи докрай, ще бъде спасен. ¹⁴Благата вест за царството ще бъде провъзгласена по целия свят като свидетелство за всички народи, а след това ще настъпи краят.

¹⁵Затова, когато видите да стои на Святото Място «мерзостта, която причинява разорение»¹ и за която говори пророк Даниил (нека читателят да разбира), ¹⁶хората в Юдея да бягат в планините. ¹⁷Ако някой е на покрива, да не слиза да вземе нещата от къщата си. ¹⁸Ако някой е на полето, да не се връща назад, за да вземе дрехите си. ¹⁹Горко на бременните и на кърмещите в онези дни! ²⁰При това, молете се да не се наложи да бягате през зимата или в съботен ден, ²¹защото тогава ще има голяма скръб, каквато не е имало никога от началото на света досега и каквато никога няма да има. ²²И ако Бог не бе решил да съкрати онези дни, никой не би оцелял. Но заради своите избрани той ще съкрати онези дни.

²³Ако през онова време някой ви каже: «Виж! Месията[†] е тук!» или «Той е там!», не му вярвайте. ²⁴Казвам ви това, защото ще се появят лъжемесии и лъжепророци и ще извършат велики знамения и чудеса, за да заблудят, ако е възможно, дори и избраните от Бога. ²⁵Ето, предупредих ви!

²⁶Така че, ако ви кажат: «Ето, Месията[†] е в пустинята!», не отивайте там. Или ако кажат: «Ето, той е във вътрешните стаи!», не вярвайте. ²⁷Защото както светкавицата блясва от изток и прорязва небето до запад, така ще бъде и когато дойде Човешкият Син.[†] ²⁸Където е мършата, там ще се съберат лешоядите.

²⁹Веднага след скръбта на онези дни

«Слънцето ще стане тъмно,
луната няма да излъчва светлината си,
звездите ще падат от небето
и небесните сили ще се разклатят.»

Исая 13:10; 34:4–5

¹«мерзостта ... разорение» Дан. 9:27; 11:31; 12:11.

³⁰Тогава на небето ще се появи знаменията на Човешкия Син.[†] Всички народи по земята ще заридаят и ще видят Човешкия Син като идва на небесните облаци със сила и велика слава. ³¹Със звук от гръмогласна тръба той ще изпрати своите ангели да съберат неговите избрани отвсякъде, от единия край на небесата до другия.“

Поуката от смокиновото дърво

(Марк 13:28–31; Лука 21:29–33)

³²„Вземете поука от смокиновото дърво: когато клоните му омекнат и листата му напъпват, вие знаете, че лятото е близо. ³³По същия начин, когато видите всички тези събития, ще знаете, че завръщането на Човешкия Син[†] е близо, на прага на вратата. ³⁴Истина ви казвам: това поколение няма да премине, докато не се сбъдне всичко това. ³⁵Небето и земята ще преминат, но моите думи никога няма да преминат.“

Само Бог знае определения час

(Марк 13:32–37; Лука 17:26–30, 34–36)

³⁶„Никой не знае кога ще бъде този ден и час—ниито небесните ангели, ниито Синът, а само Отец. ³⁷Когато Човешкият Син[†] дойде, ще бъде същото както в дните на Ной. ³⁸Тогава, преди потопа, хората ядели, пиели, женели се и се омъжвали до деня, в който Ной влязъл в кораба. ³⁹Тези хора не подозирали нищо, докато не дошъл потопът и не ги унищожил. Така ще бъде и когато дойде Човешкият Син. ⁴⁰Двама души ще работят на полето: единият ще бъде взет, а другият—оставен. ⁴¹Две жени ще мелят на мелницата: едната ще бъде взета, а другата—оставена.

⁴²Така че, бъдете готови, защото не знаете деня, в който ще дойде вашият Господ. ⁴³Помнете това: ако стопанинът на къщата знаеше кога ще дойде крадецът, щеше да остане буден и нямаше да позволи да му влязат в къщата. ⁴⁴Затова и вие трябва да сте готови. Човешкият Син[†] ще дойде, когато не го очаквате.“

Кой е довереният слуга

(Лука 12:41–48)

⁴⁵„Кой е довереният и благоразумен слуга? Този, на когото господарят поверява другите си слуги, за да им раздава храната в определеното време. ⁴⁶Благословен ще бъде този слуга, когато господарят дойде и го заvari да върши онова, което му е възложил. ⁴⁷Истина ви казвам: господарят ще му повери грижата за целия си имот. ⁴⁸Но какво ще се случи, ако слугата е лош човек и си мисли, че господарят му няма да се върне скоро? ⁴⁹Той ще започне да бие другите слуги и да яде и пие с другите пияници. ⁵⁰Господарят на такъв слуга ще дойде в ден, когато той не го

очаква, и в момент, който той не знае. ⁵¹Ще го подложи на ужасна смърт¹ и ще определи мястото му да е при лицемерите, където хората ще плачат и скърцат със зъби.“

Притча за десетте девойки

25 „В онзи Ден[†] небесното царство ще бъде като десетте девойки, които взели светилниците си и отишли да посрещнат младоженеца. ²Пет от тях били глупави, а пет—благоразумни. ³Петте глупави девойки взели светилниците си, но не взели със себе си допълнително масло. ⁴Благоразумните девойки обаче заедно със светилниците си взели и допълнително масло в съдовете си. ⁵Тъй като младоженецът се бавел, на всички им се додрямало и заспали.

⁶В полунощ някой извикал: «Младоженецът идва! Излезте да го посрещнете!»

⁷Тогава всички онези девойки станали и приготвили светилниците си. ⁸Глупавите девойки казали на благоразумните: «Дайте ни от вашето масло. Нашите светилници угасват.»

⁹Но благоразумните отговорили: «Маслото, което имаме, може да не стигне нито за нас, нито за вас. По-добре идете при търговците и си купете.»

¹⁰Докато те отивали да купят масло, младоженецът пристигнал и готовите девойки влезли с него на сватбеното празненство. После вратата била заключена.

¹¹По-късно дошли и другите девойки и казали: «Господине! Господине! Отвори ни!»

¹²Но младоженецът отвърнал: «Истина ви казвам: не ви познавам!»

¹³Винаги бъдете готови, защото не знаете нито деня, нито часа, когато Човешкият Син[†] ще дойде.“

Притча за тримата слуги

(Лука 19:11–27)

¹⁴ „Небесното царство е като човека, който преди да напусне дома си, извикал слугите си и им казал да се грижат за имота му, докато той е в чужбина. ¹⁵Дал на всеки според способностите: на единия—пет таланта,[†] на другия—два, а на третия—един, и тръгнал. ¹⁶Слугата, който получил пет таланта, отишъл бързо да търгува с тях и така спечелил още пет. ¹⁷По същия начин и слугата, който имал два таланта, спечелил още два. ¹⁸А слугата, който получил един, отишъл и изкопал дупка в земята, където скрил парите на господаря си.

¹⁹След много време господарят се върнал и попитал слугите какво са направили с парите му. ²⁰Слугата, който бил получил пет

¹подложи на ужасна смърт Букв.: „разсече на две“ или „насече на парчета“.

таланта,[†] му донесъл още толкова и казал: «Господарю, ти ми повери грижата за пет таланта. Аз ги използвах, за да спечеля още пет.»

²¹Господарят отговорил: «Добре си направил. Ти си добър слуга и може да ти се има доверие. Справи се с малкото пари, затова ще ти дам да се грижиш за по-големи неща. Влез и сподели радостта на господаря си!»

²²След това дошъл слугата, който бил получил два таланта,[†] и казал: «Господарю, ти ми даде два таланта. Аз ги използвах, за да спечеля още два.»

²³Господарят отговорил: «Добре си направил. Ти си добър слуга и може да ти се има доверие. Справи се с малкото пари, затова ще ти дам да се грижиш за по-големи неща. Влез и сподели радостта на господаря си!»

²⁴Тогава дошъл слугата, който бил получил един талант,[†] и казал: «Господарю, знаех, че си суров човек, който жъне онова, което не е садил, и прибира онова, което не е посял. ²⁵Затова се изплаших и отидох да скрия парите ти в земята. Ето, вземи каквото ти принадлежи.»

²⁶Господарят отговорил: «Ти си зъл и ленив слуга! Казваш, че си знаел, че жъна каквото не съм садил и прибирам каквото не съм сял. ²⁷Затова трябваше да сложиш парите ми в банката, за да мога като се върна, да си ги получа обратно с лихвите.

²⁸Затова вземете таланта[†] от този слуга и го дайте на онзи, който има десет таланта. ²⁹Всеки, който има, ще получи още и ще има повече, отколкото му е необходимо. Но на онзи, който няма, ще се отнеме и малкото, което има.» ³⁰След това господарят казал: «Изхвърлете този безполезен слуга навън, в тъмнината, където хората ще плачат и скърцат със зъби.»“

Човешкият Син ще съди всички хора

³¹„Когато Човешкият Син[†] дойде с цялото си величие, заедно с всичките си ангели, той ще седне на славния си престол. ³²Тогава всички народи на земята ще се съберат пред него и той ще ги раздели на две групи, също както овчарят отделя овцете от козите. ³³Овцете ще постави от дясната си страна, а козите—от лявата.

³⁴След това царят ще каже на тези от дясната му страна: «Елате, вие, благословени от моя Баща! Наследете царството, подготвено за вас от сътворението на света. ³⁵Това царство е ваше, защото бях гладен и ме нахранихте. Бях жаден и ми дадохте да пия. Бях странник и ме поканихте в дома си. ³⁶Нямах дрехи и ме облякохте. Бях болен и се погрижихте за мен, бях затворник и дойдохте да ме навестите.»

³⁷А праведните хора ще отговорят: «Господи, кога те видяхме гладен и те нахранихме? Кога те видяхме жаден и ти дадохме да

пиеш? ³⁸Кога те видяхме да минаваш като странник и те поканихме в дома си? Кога те видяхме без дрехи и те облякохме? ³⁹Кога те видяхме болен или затворник и се погрижихме за теб?»

⁴⁰Тогава царят ще им отговори: «Истина ви казвам: когато сте правили това за един от тези най-маловажни мои братя, за мен сте го правили.»

⁴¹После той ще каже на тези от лявата му страна: «Махнете се от мен, вие, прокълнати, и вървете във вечния огън, приготвен за дявола и неговите ангели! ⁴²Идете си, защото бях гладен, но не ме нахранихте. Бях жаден, но не ми дадохте да пия. ⁴³Бях странник, но не ме поканихте в дома си. Нямах дрехи, но не ме облякохте. Бях болен и в затвор, но не се погрижихте за мен.»

⁴⁴Тогава тези хора ще отвърнат: «Господи, кога те видяхме гладен или жаден? Кога те видяхме странник? И кога те видяхме без дрехи, болен или в затвор? Кога видяхме всичко това и не ти помогнахме?»

⁴⁵А царят ще им отговори: «Истина ви казвам: когато сте отказали да помогнете на един от тези най-маловажни мои братя, на мен не сте помогнали.»

⁴⁶И тогава тези хора ще отидат във вечно наказание, а праведните—във вечен живот.“

Юдейските водачи кроят планове да убият Исус

(Марк 14:1–2; Лука 22:1–2; Йоан 11:45–53)

26 След като изрече всички тези думи, Исус каза на учениците си: ²„Знаете, че след два дни е Пасха[†] и на този ден Човешкият Син[†] ще бъде предаден, за да го разпънат на кръст.“

³Тогава главните свещеници и юдейските старейшини се събраха в двора на първосвещеника Каяфа ⁴и се наговориха да хванат Исус чрез измама и да го убият. ⁵Но си казваха: „Не трябва да го арестуваме по време на празника, за да не се разбунтува народът.“

Една жена прави нещо специално

(Марк 14:3–9; Йоан 12:1–8)

⁶Исус беше във Витания, в къщата на Симон прокажения, ⁷когато една жена се приближи до него с алабастров съд, пълен със скъпо миро, и го изля на главата му, докато той се хранеше. ⁸Учениците видяха това, ядосаха се и говореха помежду си: „Защо беше нужно такова пражосничество? ⁹Това миро можеше да се продаде за много пари, които да се раздадат на бедните.“

¹⁰Но Исус знаеше какво си мислят и им каза: „Защо тревожите жената? Тя извърши нещо прекрасно за мен. ¹¹С вас винаги ще има бедни, но аз няма да съм винаги с вас. ¹²Тя изля това миро върху тялото ми, за да ме приготви за моето погребение.“

¹³Истина ви казвам: където и да се провъзгласява тази Блага вест по целия свят, ще се разказва също и за това, което тя извърши, за да я помнят хората.“

Юда се съгласява да предаде Исус

(Марк 14:10–11; Лука 22:3–6)

¹⁴Тогава един от дванадесетте ученика, наречен Юда Искаротски, отиде при главните свещеници ¹⁵и каза: „Колко ще ми дадете, ако ви предам Исус?“ Те му предложиха тридесет сребърника ¹⁶и от този момент Юда зачака най-подходящото време, за да им предаде Исус.

Пасхалната вечеря

(Марк 14:12–21; Лука 22:7–14, 21–23; Йоан 13:21–30)

¹⁷В първия ден на празника на безквасните хлябове† учениците дойдоха при Исус и казаха: „Къде искаш да ти приготвим да ядеш пасхалната вечеря?“

¹⁸Исус отговори: „Идете в града при един човек, когото познавам, и му кажете: «Учителят заръча: Определеното време приближава. Ще празнувам Пасха† с учениците си в твоя дом.»“

¹⁹Учениците направиха както им каза Исус и приготвиха пасхалното ядене.

²⁰Вечерта Исус седеше на масата с дванадесетте си ученика. ²¹Докато се хранеха, той каза: „Истина ви казвам: един от вас ще ме предаде!“

²²Учениците много се наскърбиха и един след друг започнаха да го питат: „Господи, не съм аз, нали?“

²³Исус отговори: „Ще ме предаде този, който е натопил ръката си в блюдото заедно с мен. ²⁴Човешкият Син† ще си иде, точно както казват Писанията за него, но горко на онзи, който го предаде. За този човек щеше да бъде по-добре никога да не се беше раждал.“

²⁵Юда, който щеше да го предаде, попита: „Не съм аз, нали, Учителю?“

Исус отговори: „Сам го каза.“

Господната вечеря

(Марк 14:22–26; Лука 22:15–20, 1 Кор. 11:23–25)

²⁶Докато се хранеха, Исус взе хляба, благодари на Бога и го разчупи. После го даде на учениците си и каза: „Вземете и яжте. Това е моето тяло.“

²⁷След това взе чашата, благодари на Бога и я даде на учениците, като им каза: „Нека всеки от вас пие, ²⁸защото това е моята кръв на завета, който Бог сключва с вас. Тя се пролива за много

хора, за да бъдат простени греховете им. ²⁹Казвам ви: няма вече да пия от това вино до онзи ден, в който ще пия с вас ново вино в царството на моя Баща.“

³⁰След това изпяха един химн и отидоха на Елеонската планина.†

Исус предсказва, че всичките му ученици ще го изоставят

(Марк 14:27–31; Лука 22:31–34, Йоан 13:36–38)

³¹Исус каза на учениците: „Заради това, което ще ми се случи, тази нощ всички вие ще се разбягате и ще ме изоставите, защото Писанието казва:

«Ще убия овчаря и овцете ще се разбягат.» *Захария 13:7*

³²Но след като бъде възкресен, ще отида в Галилея преди вас.“

³³Петър каза: „Дори всички останали да те изоставят заради това, което ще ти се случи, аз никога няма да те изоставя.“

³⁴Исус отвърна: „Истина ти казвам: тази нощ, преди да пропее петелът, три пъти ще си се отреша от мен.“

³⁵Но Петър му каза: „Никога няма да се отрека от теб, дори ако трябва да умра заедно с теб.“ Същото заявиха и всички останали ученици.

Исус се моли сам

(Марк 14:32–42; Лука 22:39–46)

³⁶Тогава Исус отиде с тях на едно място, наречено Гетсимания, и им каза: „Поседете тук, докато отида там да се помоля.“

³⁷После взе със себе си Петър и двамата Зеведееви синове и започна да тъгува и да се терзае. ³⁸Каза им: „Душата ми се раздира от скръб. Останете тук и бъдете нащрек заедно с мен.“

³⁹След това Исус се отдалечи малко от тях, падна по очи и започна да се моли: „Отче, ако е възможно, нека тази чаша ме отmine. Но направи така, както искаш ти, а не както искам аз.“

⁴⁰След това се върна при учениците си и ги завари заспали. Той каза на Петър: „Нима не можахте един час да останете нащрек заедно с мен? ⁴¹Бъдете нащрек и се молете, за да не се поддадете на изкушение. Духът ви иска да извърши онова, което е правилно, но тялото ви е слабо.“

⁴²За втори път Исус се отдалечи и започна да се моли: „Отче, ако не е възможно тази чаша да ме отmine, без да я изпия, моля се волята ти да се изпълни.“

⁴³След това се върна при учениците си и отново ги завари заспали, защото клепачите им бяха натежали. ⁴⁴Той ги остави и отиде да се моли за трети път, като каза същите думи.

⁴⁵След това се върна при учениците си и каза: „Още ли спите и си почивате? Дойде времето Човешкият Син† да бъде предаден в

ръцете на грешни хора. ⁴⁶Станете! Да вървим. Ето—идва този, който ще ме предаде!“

Исус е арестуван

(Марк 14:43–50; Лука 22:47–53; Йоан 18:3–12)

⁴⁷Докато Исус казваше това, дойде Юда—един от дванадесетте ученика. С него имаше много хора с ножове и сопи, изпратени от главните свещеници и старейшините на народа. ⁴⁸Този, който щеше да го предаде, се беше уговорил с тях да им даде знак: „Когото целуна, той е. Него хванете!“ ⁴⁹Юда се приближи до Исус и му каза: „Здравей, Учителю!“ И го целуна.

⁵⁰Исус отговори: „Приятелю, направи това, за което си дошъл.“

Тогава мъжете се приближиха, сграбчиха Исус и го арестуваха. ⁵¹Когато се случи това, един от учениците му изтегли ножа си, удари с него слугата на първосвещеника и му отрязва ухото.

⁵²Исус му каза: „Прибери ножа си на мястото му. Който вади нож, от нож умира. ⁵³Нима мислиш, че не мога да помоля моя Баща и той незабавно да изпрати повече от дванадесет легиона† ангели да ми помогнат? ⁵⁴Но как тогава ще се изпълни казаното в Писанията, че всичко трябва да стане по този начин?“

⁵⁵След това Исус каза на гълпите хора: „Идвайте да ме хванете с ножове и сопи, сякаш съм престъпник. Всеки ден седях в храма и поучавах, но не ме арестувахте. ⁵⁶Всичко това обаче става, за да се изпълни писаното от пророците.“ Тогава всички ученици го оставиха и избягаха.

Исус пред юдейските водачи

(Марк 14:53–65; Лука 22:54–55, 63–71; Йоан 18:13–14, 19–24)

⁵⁷Хората, които арестуваха Исус, го отведоха в дома на първосвещеника Каяфа, където се бяха събрали законоучителите и старейшините. ⁵⁸Петър следваше Исус на разстояние и влезе след него в двора на първосвещеника, където седна със стражите, за да види какво ще стане.

⁵⁹Главните свещеници и целият Синедрион† се опитваха да намерят лъжесвидетели срещу Исус, за да могат да го убият. ⁶⁰Много хора дойдоха и дадоха лъжливи показания, но въпреки това съветът не можеше да намери причина да го убие. Накрая дойдоха двама души ⁶¹и заявиха: „Този човек каза: «Мога да разруша Божия храм и да го построя отново за три дни.»“

⁶²Тогава първосвещеникът се изправи и каза на Исус: „Тези хора свидетелстват срещу теб. Няма ли да кажеш нещо за това, в което те обвиняват?“ ⁶³Но Исус не отговори.

Първосвещеникът отново му каза: „Заклевам те в живия Бог! Кажи ни, ти ли си Месията,† Божият Син?“

⁶⁴Исус отговори: „Сам го каза. Но казвам ви: отсега нататък ще виждате Човешкия Син[†] да седи от дясната страна на Всемогъщия и да идва на небесните облаци.“

⁶⁵Тогава първосвещеникът разкъса дрехите си¹ и каза: „Този човек богохулства! Нима ни са нужни други свидетели? Току-що чухте богохулството. ⁶⁶Какво отсъждате?“

Юдеите отговориха: „Той е виновен и трябва да умре.“

⁶⁷И започнаха да го заплюват в лицето, да го бият с юмруци и да му удрят плесници. ⁶⁸„Покажи ни, че си пророк, ти, който твърдиш, че си Месията[†]! Отгатни кой те удари!“—казаха те.

Петър се отрича от Исус

(Марк 14:66–72; Лука 22:56–62; Йоан 18:15–18, 25–27)

⁶⁹През това време Петър седеше в двора. Една прислужница се приближи до него и каза: „Ти също беше с Исус от Галилея.“

⁷⁰Но Петър отрече пред всички с думите: „Не зная за какво говориш.“

⁷¹След това излезе от двора, а на вратата го видя друга прислужница, която каза пред хората там: „Този човек беше с Исус от Назарет.“

⁷²И още веднъж Петър отрече, като се закле: „Не познавам този човек!“

⁷³Малко след това няколко души, които стояха там, се приближиха до Петър и му казаха: „Ти наистина си един от онези, които го следваха. Начинът, по който говориш, те издава.“

⁷⁴Тогава той започна да се проклена и да им се кълне: „Не познавам този човек!“ Точно тогава пропя петел. ⁷⁵Петър си спомни какво му беше казал Исус: „Преди да пропее петелът, ще си се отречъл от мен три пъти.“ После излезе навън и горчиво заплака.

Исус пред Пилат

(Марк 15:1; Лука 23:1–2; Йоан 18:28–32)

27 Рано на другата сутрин всички главни свещеници и старейшини на народа свикаха съвет, на който решиха да убият Исус. ²Вързаха го и го отведоха при губернатора Пилат.[†]

Юда се самоубива

(Дела 1:18–19)

³А Юда, който го беше предал, видя, че Исус е осъден и се разкая за стореното. Той върна тридесетте сребърника на главните

¹Разкъса дрехите си Разкъсването на дрехите често означава, че се скърби или се оплаква някого. Тук това е знак, че първосвещеникът е разгневен и счита тези думи за богохулство, заслужаващо смъртно наказание.

свещеници и старейшините ⁴и каза: „Извърших грях, като предадох на смърт невинен човек!“

Те отговориха: „Че какво ни е на нас? Ти му мисли.“

⁵Тогава Юда захвърли парите в храма, излезе навън и се обеси.

⁶Главните свещеници взеха сребърните монети и казаха: „Нашият закон не позволява да сложим тези пари в храмовата кутия за дарения, защото с тях е платена смъртта на човек.“ ⁷И решиха да купят с тях едно място, наречено „Грънчарова нива“, за да погребват там чужденците. ⁸Ето защо тази нива и до ден днешен е известна като „Кръвна нива“. ⁹Така се изпълни пророчеството, казано от Еремия[†]:

„Те взеха тридесетте сребърника—цената, която израелтяните решиха да платят за него—¹⁰и купиха с тях грънчаровата нива, както Господ ми заповяда.“¹

Пилат разпитва Исус

(Марк 15:2–5; Лука 23:3–5; Йоан 18:33–38)

¹¹Исус застана пред губернатора Пилат,[†] който го попита: „Ти ли си царят на юдеите?“

Исус отговори: „Сам го казваш.“

¹²Но когато главните свещеници и старейшините го обвиняваха, той мълчеше.

¹³Тогава Пилат му каза: „Не чуваш ли в колко много неща те обвиняват?“

¹⁴Но Исус не отговори на нито едно обвинение и Пилат остана много изненадан.

Исус е осъден на смърт

(Марк 15:6–15; Лука 23:13–25; Йоан 18:39–19:16)

¹⁵Всяка година на празника Пасха[†] управникът освобождаваше по един затворник, когото хората посочваха. ¹⁶По това време в затвора се намираше един известен престъпник на име Варава.² ¹⁷Когато тълпата се събра, Пилат[†] ги попита: „Кого искате да ви освободя: Варава или Исус, наречен Месията[†]?“ ¹⁸Той знаеше, че хората бяха предали Исус, защото му завиждаха.

¹⁹Докато Пилат седеше в съда, жена му му изпрати съобщение, в което казваше: „Остави този невинен човек на мира. Снощи сънувах сън за него, който много ме разтревожи.“

²⁰Но главните свещеници и старейшините убедиха тълпите да поискат Варава да бъде освободен, а Исус—убит.

¹„Те взеха ... заповяда“ Вж Зах. 11:12–13; Ер. 32:6–9. ²Варава В някои гръцки ръкописи името е „Исус Варава“.

²¹Пилат каза: „При мен са Варава и Исус. Кого искате да ви освободя?“

„Варава!“—отвърнаха хората.

²²Пилат попита: „А какво да правя с Исус, наречен Месията?“

Всички отговориха: „Разпъни го на кръст!“

²³„Защо искате да го убия?—попита Пилат.—Какво престъпление е извършил?“

Хората започнаха да викат още по-силно: „Разпъни го на кръст!“

²⁴Пилат видя, че няма смисъл да продължава и че се надигат размирици. Тогава взе вода, изми ръцете си пред тълпата и каза: „Не съм виновен за смъртта на този човек. Вие сте тези, които я искат.“

²⁵Тълпата отговори: „Нека кръвта му тежи на нас и нашите деца.“

²⁶Тогава Пилат им освободи Варава и нареди да накажат Исус с бой с камшик, след което го предаде, за да бъде разпънат на кръст.

Войниците на Пилат издевателстват над Исус

(Марк 15:16–20; Йоан 19:2–3)

²⁷След това войниците на Пилат[†] отведоха Исус в двореца на губернатора и целият полк се събра около него. ²⁸Свалиха дрехите му и го наметнаха с алена мантия. ²⁹После сплетоха венец от тръни и го сложиха на главата му, а в дясната му ръка поставиха тръстика. След това коленичиха пред него и подигравателно казваха: „Да живее царят на юдеите!“ ³⁰Те го заплюваха, а след това взеха тръстиката и го заудряха с нея по главата. ³¹Когато се поругаха с него, свалиха мантията, облякоха го отново в неговите дрехи и го отведоха да бъде разпънат на кръст.

Исус е разпънат на кръст

(Марк 15:21–32; Лука 23:26–43; Йоан 19:17–27)

³²По пътя видяха един човек от Кириянея на име Симон и го накараха да носи кръста на Исус. ³³Когато стигнаха до мястото, наречено Голгота, което означава „Лобно място“, ³⁴войниците дадоха на Исус да пие вино, смесено с жлъчка, но след като го опита, той отказа да го изпие. ³⁵Приковаха го на един кръст, после си поделиха дрехите му, като хвърлиха жребий, ³⁶и седнаха там, за да го пазят. ³⁷Над главата му сложиха надпис с отправеното срещу него обвинение: „ТОВА Е ИСУС, ЦАРЯТ НА ЮДЕИТЕ.“ ³⁸Заедно с него бяха разпънати двама разбойника—единият от дясната, а другият от лявата му страна. ³⁹Хората, които минаваха оттам, го обиждаха, поклащаха глави ⁴⁰и казваха: „Ти, който щеше да събаряш храма и да го строиш отново за три дни, я спаси себе си сега! Слез от кръста, ако си Божият Син!“

⁴¹Главните свещеници, законоучителите и юдейските старейшини също бяха там и се присмиваха на Исус: ⁴²„Другите спасяваше, а себе си не може да спаси! Нали е царят на Израел? Нека сега слезе от кръста и ще му повярваме! ⁴³Като толкова уповаваше на Бога, нека сега Бог го избави, ако наистина му е скъп. Нали сам казваше: «Аз съм Божият Син!»“ ⁴⁴Разбойниците, разпънати заедно с него, също го обсипваха с обиди.

Исус умира

(Марк 15:33–41; Лука 23:44–49; Йоан 19:28–30)

⁴⁵По обяд над цялата страна се спусна мрак, който не се вдигна три часа. ⁴⁶Около три часа Исус извика високо: „Или, Или, лама савахтани?“¹, което значи: „Боже мой, Боже мой, защо си ме изоставил?“

⁴⁷Някои от онези, които стояха там, чува това и казаха: „Вика Илия.“²

⁴⁸Един от тях веднага изтича, напои с оцет една гъба и като я набучи на тръстикова пръчка, даде на Исус да пие от нея. ⁴⁹Но другите хора казаха: „Остави го! Нека да видим дали Илия[†] ще дойде да го спаси.“

⁵⁰Исус извика високо още веднъж и след това издъхна.

⁵¹В този момент завесата в храма³ се раздра на две от горе до долу. Земята се разтърси и скалите се напукаха. ⁵²Гробовете се отвориха и много от Божиите хора, които бяха умрели, възкръснаха. ⁵³Те излязоха от гробовете и след като Исус възкръсна, отидоха в святия град и се явиха на много хора.

⁵⁴Стотникът[†] и войниците, които пазеха Исус, видяха земетресението и всичко, което стана. Те много се изплашиха и казаха: „Той наистина бе Божий Син!“

⁵⁵Много жени стояха там и гледаха отдалеч. Това бяха жените, които бяха следвали Исус от Галилея, за да се грижат за него. ⁵⁶Там бяха Мария Магдалина, Мария—майката на Яков и Йосиф, и майката на Зеведеевите синове.

Погребението на Исус

(Марк 15:42–47; Лука 23:50–56, Йоан 19:38–42)

⁵⁷Същата вечер в Ерусалим дойде един богат човек от Ариматея на име Йосиф, който също беше ученик на Исус. ⁵⁸Той отиде при Пилат[†] и поиска тялото на Исус. Пилат нареди на войниците да му го дадат. ⁵⁹Тогава Йосиф взе тялото, зави го

¹Или ... *саватани* Пс. 22:1. ²„Вика Илия.“ Обръщението „Боже мой“ („Или“ на еврейски или „Елои“ на арамейски) прозвучава на хората като името на Илия, известния Божий пророк от 850 г. пр. Хр. ³завесата в храма Завесата разделя „Най-Святото Място“ от останалата част на храма.

в ново ленено платно ⁶⁰и го положи в своята нова, наскоро изсечена в скалата гробница. ⁶¹Мария Магдалина и другата Мария останаха да седят пред гробницата.

Гробницата на Исус се охранява

⁶²На другия ден, който беше събота, главните свещеници и фарисеите[†] се срещнаха с Пилат[†] ⁶³и му казаха: „Господарю, спомняме си, че докато беше още жив, този самозванец каза: «След три дни ще възкръсна.» ⁶⁴Дай заповед да пазят гробницата, докато минат три дни, защото учениците му може да дойдат и да откраднат тялото, а след това да кажат на хората: «Той възкръсна от мъртвите.» Тази последна лъжа ще бъде по-лоша от онова, което говореха за него по-рано.“

⁶⁵Пилат им каза: „Вземете няколко войника и идете да пазите гробницата както знаете.“ ⁶⁶Те отидоха на гробницата, запечатиха входа и поставиха там стража.

Възкресението на Исус

(Марк 16:1–8; Лука 24:1–12; Йоан 20:1–10)

28 Денят след съботата беше първият ден от седмицата и на зазоряване Мария Магдалина и другата Мария отидоха да видят гробницата. ²В този момент стана много силно земетресение. Един Господен ангел слезе от небето, отиде до гробницата, отмести камъка от входа и седна върху него. ³Ангелът блестеше ярко като светкавица, а дрехите му бяха бели като сняг. ⁴Войниците, които пазеха гробницата, толкова се изплашиха от него, че се разтрепериха и заприличаха на мъртъвци.

⁵Ангелът каза на жените: „Вие не се страхувайте! Зная, че търсите Исус, който беше разпънат на кръст. ⁶Но той не е тук, а възкръсна, както беше казал. Елате да видите мястото, където лежеше тялото му. ⁷После бързо идете и кажете на учениците му: «Той е възкръснал от мъртвите и сега отива в Галилея преди вас. Там ще го видите.» Това дойдох да ви кажа.“

⁸Жените—изплашени, но и изпълнени с голяма радост—бързо се отдалечиха от гробницата и се завтекоха да кажат на учениците. ⁹И изведнъж по пътя ги срещна Исус и каза: „Здравейте!“ Те се приближиха до него, обгърнаха нозете му и му се поклониха. ¹⁰Тогава Исус им каза: „Не се страхувайте! Идете и кажете на братята ми да отидат в Галилея. Там ще ме видят.“

Войниците докладват на юдейските водачи

¹¹Когато жените отидоха да кажат на учениците, няколко войника, които пазеха гробницата, дойдоха в града и разказаха на главните свещеници всичко, което се беше случило. ¹²Главните

свещеници се срещнаха със старейшините и измислиха план. Те дадоха на войниците голяма сума пари ¹³и им заръчаха: „Кажете на хората, че учениците му са дошли през нощта и са откраднали тялото му, докато сте спали. ¹⁴Ако губернаторът чуе за това, ще го убедим, че сте невинни и ще ви избавим от неприятности.“ ¹⁵Войниците взеха парите и направиха така, както им бе наредено. И така, тази история се разнесе сред юдеите и до ден днешен продължава да се разказва.

Исус говори на учениците си

(Марк 16:14–18; Лука 24:36–49; Йоан 20:19–23; Дела 1:6–8)

¹⁶Единадесетте ученика отидоха в Галилея и се качиха на хълма, на който Исус им беше казал да отидат. ¹⁷Там го видяха и му се поклониха, но някои от тях не повярваха, че това наистина е той. ¹⁸Тогава Исус се приближи до тях и каза: „Дадена ми е цялата власт в небето и на земята. ¹⁹Затова идете при всички народи и ги направете мои ученици, като ги кръщавате† в името на Отца и Сина, и Святия Дух. ²⁰Учете ги да изпълняват всичко, което съм ви заповядал. И помнете: аз ще бъда винаги с вас до края на света.“

Евангелието според Марк

Идването на Исус

(Мат. 3:1–12; Лука 3:1–9, 15–17; Йоан 1:19–28)

1 Благата вест за Исус Христос, Божия Син, започва ²с думите на пророк Исаия:

„Чуй! Пред теб изпращам пратеника си,
който ще подготви пътя за теб.“

Малахия 3:1

³ „Един човек вика в пустинята:

«Подгответе пътя за Господа,
очертайте прави пътеките за него.»“

Исаия 40:3

⁴Тогава дойде Йоан, който кръщаваше[†] хората в пустинята и проповядваше да се покаят[†] и да се кръстят, за да прости Бог греховете им. ⁵Жителите на цяла Юдея и Ерусалим отиваха при него, изповядваха греховете си и Йоан ги кръщаваше в река Йордан. ⁶Той носеше дрехи от камилска козина и беше препасан с кожен колан. Хранеше се със скакалци¹ и див мед. ⁷Ето какво проповядваше: „След мен идва друг, който е по-силен от мен. Не съм достоен дори да коленича и да развързва връзките на сандалите му. ⁸Аз ви кръщавам с вода, а той ще ви кръсти със Святия Дух.“

Кръщението на Исус

(Мат. 3:13–17; Лука 3:21–22)

⁹В онези дни при него дойде Исус от галилейския град Назарет и Йоан го кръсти в река Йордан. ¹⁰Веднага щом излезе от водата, Исус видя небесата да се разтварят и Духът да слиза върху него в образа на гълъб. ¹¹От небесата се чу глас, който каза: „Ти си моят възлюбен Син. Ти си избраникът ми.“

Дяволът изкушава Исус

(Мат. 4:1–11; Лука 4:1–13)

¹²Веднага след това Духът заведе Исус в пустинята. ¹³Той остана там четиридесет дни, изкушаван от Сатана. Живя сам с дивите животни и ангелите се грижиха за него.

¹скакалци Вид прелетни пустинни скакалци, които Моисеевият закон разрешава да се ядат. Вж. Лев. 11:21–22.

Исус призовава първите си ученици*(Мат. 4:12–22; Лука 4:14–15; 5:1–11)*

¹⁴След като Йоан беше хвърлен в затвора, Исус дойде в Галилея и започна да проповядва Благата вест от Бога. ¹⁵Той казваше: „Времето дойде. Божието царство приближава. Покайте[†] се и повярвайте в Благата вест!“

¹⁶Като вървеше край Галилейското езеро, Исус видя Симон и брат му Андрей, които бяха рибари, да хвърлят мрежите си в езерото. ¹⁷Той им каза: „Последвайте ме и аз ще ви науча как да ловите хора.“ ¹⁸Те веднага оставиха мрежите си и го последваха.

¹⁹Малко по-нататък Исус видя сина на Зеведей—Яков и брат му Йоан, които седяха в лодката си и подготвяха мрежите за улов. ²⁰Като видя братята, Исус веднага ги повика при себе си. Те оставиха баща си и наемните работници в лодката и го последваха.

Исус излекува човек, обладан от зъл дух*(Лука 4:31–37)*

²¹Исус и учениците му отидоха в Капернаум. В събота Исус влезе в синагогата[†] и започна да поучава. ²²Хората бяха удивени от неговото учение, защото той ги поучаваше с власт, а не като законоучителите. ²³В синагогата им имаше един човек, обладан от зъл дух, който започна да вика: ²⁴„Какво искаш от нас, Исусе от Назарет? Да ни погубиш ли дойде? Аз зная кой си—Святият на Бога.“

²⁵Исус строго заповяда на злия дух: „Млъкни и излез от него!“ ²⁶Тогавата злият дух разтърси тялото на човека и със силен вик излезе от него.

²⁷Всички бяха смаяни и се питаха един друг: „Какво е това? Що за ново учение е? Той проповядва с власт и дори злите духове се подчиняват на заповедите му!“ ²⁸И мълвата за него се разнесе бързо из цяла Галилея.

Исус излекува много хора*(Мат. 8:14–17; Лука 4:38–41)*

²⁹Щом излязоха от синагогата,[†] заедно с Яков и Йоан те веднага отидоха в дома на Симон и Андрей. ³⁰Гъщата на Симон лежеше болна с треска и веднага казаха на Исус за нея. ³¹Той отиде до леглото ѝ, хвана я за ръката и ѝ помогна да стане. Треската изчезна, тя оздравя и започна да им прислужва.

³²Когато настъпи вечерта, след залез слънце хората доведоха при Исус всички болни и обладани от демони. ³³Целият град се събра пред вратата на къщата. ³⁴Исус излекува много хора, страдащи от различни болести, и прогони много демони, но не позволяваше на демоните да говорят, защото те знаеха кой е.

Исус се подготвя да проповядва Благата вест

(Лука 4:42–44)

³⁵На сутринта Исус се събуди много рано, излезе още по тъмно от къщата и отиде да се моли на едно необитавано място. ³⁶Симон и приятелите му тръгнаха да го търсят ³⁷и като го намериха, му казаха: „Всички те търсят.“

³⁸А той им каза: „Нека идем из селата и градовете наоколо, за да мога да проповядвам и на други места. Нали затова съм тук!“ ³⁹И тръгна из цяла Галилея, проповядваше в синагогите† им и прогонваше демони от хората.

Исус излекува прокажен човек

(Мат. 8:1–4; Лука 5:12–16)

⁴⁰При Исус дойде един болен от проказа, коленичи пред него и започна да го моли: „Ти имаш власт и стига да поискаш, можеш да ме излекуваш.“

⁴¹Исус го съжали, протегна ръката си, докосна го и каза: „Искам—бъди здрав!“ ⁴²Проказата веднага напусна човека и той оздравя.

⁴³Исус го прати да си върви и като го предупреди строго, ⁴⁴му заръча: „На никого не казвай какво направих за теб, а иди и се покажи на свещеника¹ и принеси за оздравяването си каквото е заповядал Моисей. Това ще засвидетелства на хората, че си излекуван.“ ⁴⁵Но човекът си тръгна и започна да разказва на всички, че Исус го е излекувал. И така мълвата за Исус се разнесе и той вече не можеше да влезе открито в някой град, затова оставаше в необитавани места, но въпреки това при него се стичаха хора отвсякъде.

Исус излекува парализиран човек

(Мат. 9:1–8; Лука 5:17–26)

2 След няколко дни Исус се върна в Капернаум и новината, че си е у дома, се разнесе. ²Толкова много хора се бяха събрали да го чуят, че къщата се препълни и нямаше място дори отвън пред вратата. Исус им проповядваше Божието слово. ³В това време дойдоха няколко души, четирима от които носеха един парализиран човек. ⁴Тъй като беше невъзможно да стигнат до Исус, те се качиха на покрива и направиха отвор над мястото, където беше седнал. После спуснаха носилката, на която лежеше парализираният. ⁵Като видя вратата им, Исус каза на парализирания: „Синко, греховете ти се прощават.“

†иди ... свещеника Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял.

⁶Там седяха някои от законоучителите и си помислиха: ⁷„Как може да говори така? Той богохулства! Единствено Бог може да прощава грехове.“

⁸Исус веднага прозря в духа си какво си мислеха те и им каза: „Защо таите такива мисли? ⁹Кое е по-лесно: да кажа на този парализиран човек «Греховете ти се прощават» или да му кажа «Стани, вземи си носилката и ходи»? ¹⁰Но аз ще ви покажа, че Човешкият Син[†] има власт на земята да прощава грехове.“ И като се обърна към парализирания, каза: ¹¹„Казвам ти, стани! Вземи си носилката и си върви вкъщи.“ ¹²И човекът се изправи, веднага си взе носилката и излезе от стаята пред очите на всички. Хората бяха смаяни и славеха Бога, казвайки: „Това е най-изумителното нещо, което сме виждали!“

Исус призовава Левий

(Мат. 9:9–13; Лука 5:27–32)

¹³Исус отново отиде край езерото и поучаваше всички, които го бяха последвали там. ¹⁴И като вървеше по брега, видя бирника Левий, сина на Алфей, седнал на работното си място. Исус му каза: „Последвай ме!“ И Левий стана и го последва.

¹⁵По-късно на същия ден Исус отиде да вечеря в къщата на Левий. Много бирници и грешници седяха на трапезата с Исус и учениците му, тъй като доста такива хора го следваха. ¹⁶Някои законоучители, които бяха фарисеи,[†] като видяха Исус да яде с бирници и грешници, попитаха учениците му: „Защо яде с бирници и грешници?“

¹⁷Той чу това и им каза: „Не здравите се нуждаят от лекар, а болните. Дойдох да призова не праведните хора, а грешниците.“

Исус не е като другите религиозни водачи

(Мат. 9:14–17; Лука 5:33–39)

¹⁸Учениците на Йоан и фарисеите[†] постеха. При Исус дойдоха хора, които го попитаха: „Защо Йоановите ученици и учениците на фарисеите постят, а твоите—не?“

¹⁹Исус им отговори: „Нима очаквате сватбарите да постят, когато младоженецът е сред тях? Докато е там, те няма да постят. ²⁰Но ще дойде време, когато той ще им се отнеме и тогава ще постят.

²¹Никой не зашива кръпка от нов плат върху стара дреха. Ако зашие, новият плат ще се свие, ще съдере дрехата и скъсаното ще стане още по-голямо. ²²Никой не налива ново вино в стари мехове, защото новото вино ще ги спуска и тогава и виното, и меховете ще се похабят. Затова ново вино се налива в нови мехове.“

Исус е Господар на съботата

(Мат. 12:1–8; Лука 6:1–5)

²³Случи се в съботен ден Исус да минава с учениците си през една житна нива и учениците му късаха житни класове. ²⁴Фарисеите† ги видяха и казаха на Исус: „Защо учениците ти вършат това в съботен ден? Нали е против закона?“

²⁵Исус им отговори: „Никога ли не сте чели какво направи Давид,† когато той и хората с него бяха гладни и имаха нужда от храна? ²⁶По времето на първосвещеника Авиатар той влезе в Божия дом и яде от хлябовете, принесени в дар на Бога, които според закона на Моисей никой освен свещениците не може да яде, и даде даже и на онези, които бяха с него.“

²⁷После им каза: „Съботният ден беше създаден за хората, а не хората—за съботния ден. ²⁸Така че Човешкият Син† е господар и на съботата.“

Исус излекува човек с изсъхнала ръка

(Мат. 12:9–14; Лука 6:6–11)

ЗДруг път, влизайки в синагогата,† Исус видя един човек с изсъхнала ръка. ²Някои хора внимателно го наблюдаваха, за да видят дали ще излекува сакатия в съботен ден, за да го обвинят след това. ³Исус каза на човека с изсъхналата ръка: „Изправи се пред всички!“

⁴После попита: „Какво трябва да се прави в събота—добро или зло? Кое е правилно—да се спаси един живот или да се погуби?“ Но те мълчаха.

⁵Исус ги изгледа с гняв и, наскърбен от тяхната жестокосърдечност, каза на сакатия: „Протегни си ръката!“ Човекът я протегна и тя оздравя. ⁶Тогава фарисеите† излязоха и заедно с иродианите† веднаха започнаха да заговорничат как да убият Исус.

Много хора тръгват след Исус

⁷Исус и учениците му се отправиха към езерото. Множество хора от Галилея, Юдея, ⁸Ерусалим, Идумея, от земите отвъд река Йордан и от околностите на Тир и Сидон го следваха. Те отиваха при него, защото бяха чули за нещата, които той вършеше. ⁹Като видя целия този народ, Исус накара учениците си да му намерят и приготвят малка лодка, така че тълпата да не се блъска в него. ¹⁰Той беше излекувал много хора и затова сега всички, които бяха болни от нещо, се бутаха напред да го докоснат. ¹¹Имаше и такива, в които се бяха вселили зли духове. Щом видеха Исус, злите духове падаха в краката му и викаха: „Ти си Божият Син!“ ¹²Но Исус строго им заповядваше да не разкриват пред хората кой е.

Исус избира своите дванадесет апостола*(Мат. 10:1–4; Лука 6:12–16)*

¹³След това се качи на един хълм и повика при себе си онези, които искаше. Те отидоха при него. ¹⁴От тях Исус избра дванадесет души, които нарече апостоли, за да бъдат с него и да ги изпраща да проповядват ¹⁵и да имат власт да прогонват демони. ¹⁶Ето имената на дванадесетте, които Исус избра: Симон, когото нарече Петър; ¹⁷Яков и Йоан, синовете на Зеведей, които нарече Воанергес или „Синове на гръмотевицата“; ¹⁸Андрей, Филип, Вартоломей, Матей, Тома, Яков—синът на Алфей, Тадей, Симон Зилотът† ¹⁹и Юда Искариотски, който го предаде.

Силата на Исус е от Бога*(Мат. 12:22–32; Лука 11:14–23; 12:10)*

²⁰После Исус влезе в една къща и наоколо отново се събраха толкова много хора, че той и учениците му не можаха дори да се нахранят. ²¹Като чува къде е, близките му отидоха да го приберат, защото хората говореха, че е луд. ²²А дошлите от Ерусалим законоучители казаха: „Веелзевул† живее в него. Той прогонва демоните, защото използва силата на главатаря на демоните.“

²³Тогава Исус ги събра и започна да им говори с притчи. Той каза: „Как може Сатана да прогонва своите демони¹? ²⁴Царство, което е разединено от вътрешни борби, не може да оцелее. ²⁵Семейство, което е раздирано от разпри, не може да оцелее. ²⁶Ако Сатана се изправи и воюва против себе си, не може да оцелее. Това ще е краят му. ²⁷Никой не може да влезе в къщата на силен човек и да задигне вещите му, ако първо не го върже. Само тогава ще може да го ограби. ²⁸Истина ви казвам: всички грехове на хората и всички богохулства, които са изrekli, могат да им се простят. ²⁹Но ако някой богохулства срещу Святия Дух, за него прошка никога няма да има—той е извършил вечен грях.“

³⁰Исус каза всичко това, защото говореха, че в него се е вселил зъл дух.

Истинското семейство на Исус*(Мат. 12:46–50; Лука 8:19–21)*

³¹Тогава дойдоха майка му и братята му и пратиха някакъв човек да го извика, а те останаха отвън. ³²Около Исус седяха много хора, които му казаха: „Майка ти, братята ти и сестрите ти² са вън и те търсят.“

³³Той попита: „Коя е майка ми? Кои са братята ми?“ ³⁴И като огледа насядалите наоколо, каза: „Ето ги моята майка и моите

¹Сатана ... демони Букв.: „Сатана да прогонва Сатана“. ²и сестрите ти Някои гръцки ръкописи не съдържат тези думи.

братя. ³⁵Който изпълнява Божиата воля, е мой брат, сестра и майка.“

Притча за сеяча

(Мат. 13:1–9; Лука 8:4–8)

4 Исус започна отново да проповядва на брега на езерото и огромна тълпа от хора се събра около него. Тогава той се качи на една лодка и навлезе в езерото, а всички други останаха на брега, близо до водата. ²И като ги поучаваше за много неща в притчи, той каза: ³„Слушайте! Един земеделец излязъл да сее ⁴и докато сеел, някои семена паднали край пътя. Долетяли птици и ги изкълвали. ⁵Някои семена паднали върху камениста почва, където нямало достатъчно пръст. Те скоро поникнали, защото почвеният слой бил тънък. ⁶Но слънцето изгряло, изгорило растенията и те изсъхнали, защото нямали достатъчно дълбоки корени. ⁷Някои от семената пък паднали сред трънливи плевели, които избуяли и задушили растенията, пречейки им да дадат зърно. ⁸А някои паднали на добра почва, поникнали, израснали и дали плод. Едни родили тридесет, други—шестдесет, а трети—сто пъти повече зърно, отколкото било засято.“

⁹След това Исус им каза: „Който има уши да чува, да слуша!“

Целта на притчите

(Мат. 13:10–17; Лука 8:9–10)

¹⁰Когато остана насаме с дванадесетте апостола и другите си ученици, те го попитаха за притчите. ¹¹Исус им каза: „На вас е дадено да узнаете тайната на Божието царство, а на онези отвън всичко се дава в притчи. ¹²Защото

«Непрестанно слушат, но не разбират.

Непрестанно гледат, но не проумяват това, което виждат.

Иначе щяха да се обърнат към Бога

и той щеше да им прости.»“

Исая 6:9–10

Исус обяснява притчата за сеяча

(Мат. 13:18–23; Лука 8:11–15)

¹³После каза на учениците си: „Нима не разбирате смисъла на тази притча? Как тогава ще разберете която и да било друга притча? ¹⁴Сеячът сее Божието слово. ¹⁵Някои хора са като семената, паднали край пътя. Те чуват Божието слово, но Сатана веднага идва и грабва словото, посято в душите им. ¹⁶Други са като семената, попаднали върху каменистата почва. Когато чуят Божието слово, те веднага с радост го приемат. ¹⁷Но то не прониква дълбоко в сърцата им и не остава задълго в тях. Щом дойдат неприятности или започнат преследвания заради него, те

бързо се предават. ¹⁸Някои хора са като семената, паднали сред трънливите плевели—те слушат Божието слово, ¹⁹но после житейските грижи, измамата на богатствата и желанията за други неща навлизат и го задушават, и то не дава плод. ²⁰Други пък са като семената, засяти върху добрата почва. Това са хората, които чуват Божието слово, приемат го и дават плод—понякога тридесет, понякога шестдесет, а понякога и сто пъти повече.“

Използвайте онова, което имате

(Лука 8:16–18)

²¹Исус им каза: „Нима някой внася лампа, за да я сложи под дълбок съд или да я скрие под леглото? Не я ли внася, за да я сложи на поставка? ²²Защото всичко скрито ще излезе наяве и всяко тайно нещо ще се разкрие. ²³Който има уши да чува, да слуша!“

²⁴Той им каза също: „Внимателно помислете върху това, което чувате. С каквато мярка мерите, с такава ще мерят и вас; от вас даже ще изискват повече. ²⁵На имащия ще му бъде дадено още, а на този, който няма, ще му бъде отнето и малкото, което има.“

Притча за семето

²⁶После Исус каза: „Божието царство прилича на човек, който посява в земята семе. ²⁷Семето започва да расте. Расте ден и нощ, независимо дали човек е буден или спи. То си расте, без той да знае как става това. ²⁸Земята сама отглежда зърното—първо пониква стъблото, после изкласява и класът се налива. ²⁹Щом зърното узрее, човекът веднага започва да жъне, защото е дошло време за прибиране на реколтата.“

Притча за синапеното зрънце

(Мат. 13:31–32; 34–35; Лука 13:18–19)

³⁰После той каза: „С какво да сравня Божието царство? С каква притча да го опиша? ³¹То е като синапеното зрънце, което по време на сеенето е най-малкото от всички семена на земята. ³²Но веднъж засято, избуява и става най-голямото от всички градински растения—с големи клони, под чиято сянка небесните птици могат да свиват гнезда.“

³³И с много подобни притчи Исус проповядваше словото и им казваше толкова, колкото можеха да разберат. ³⁴Той винаги им говореше с притчи, но когато оставаше насаме с учениците си, им обясняваше всичко.

Исус укротява буря

(Мат. 8:23–27; Лука 8:22–25)

³⁵Същия този ден вечерта Исус каза на учениците си: „Да отидем на отсрещния бряг.“ ³⁶Те оставиха тълпата от хора и се

качиха в лодката при Исус. С тях имаше още няколко лодки. ³⁷Забушува силна буря, вълните се разбиваха в лодката и тя почти се напълни с вода. ³⁸Исус спеше на кърмата, положил главата си на възглавница. Учениците му го събудиха и казаха: „Учителю, не те ли е грижа за нас? Ще загинем!“

³⁹Исус стана, заповяда на вятъра да стихне и каза на езерото: „Тихо! Замълчи!“ Вятърът утихна и настъпи мъртва тишина.

⁴⁰После Исус се обърна към учениците си и каза: „Защо се страхувате? Все още ли не вярвате?“

⁴¹Но те бяха много изплашени и се питаха един друг: „Кой е този човек, че дори вятърът и езерото му се подчиняват?“

Исус освобождава човек от зли духове

(Мат. 8:28–34; Лука 8:26–39)

5 Исус и учениците му пристигнаха на другия бряг на езерото в страната на герасините. ²Веднага щом Исус слезе от лодката, към него се приближи един човек, който идваше откъм гробниците и беше обладан от зъл дух. ³Този човек живееше в гробниците и никой вече не можеше да го върже, даже и с вериги. ⁴Много пъти бяха оковавали ръцете и краката му, но той късаше веригите и чупеше оковите на парчета, и никой не беше в състояние да го усмири. ⁵Ден и нощ постоянно скиташе из гробниците и по хълмовете, крещеше и се нараняваше с камъни.

⁶Той видя Исус още отдалеч, спусна се към него и падна в краката му. ^{7–8}Исус каза на злия дух в човека: „Излез от него!“ А той изкрещя с висок глас: „Какво искаш от мен, Исусе, Сине на Всевишния Бог? Заклевам те в Бога, недей да ме мъчиш!“

⁹Тогава Исус го попита: „Как се казваш?“

Той отговори: „Името ми е Легион,[†] защото сме много.“ ¹⁰А злите духове в човека отново и отново молеха Исус да не ги прогонва вън от тази област.

¹¹На близкия хълм пасеше голямо стадо свине. ¹²Злите духове молеха Исус и казаха: „Прати ни в свинете, нека влезем в тях!“ ¹³Исус им разреши и те излязоха от човека и се вселиха в свинете. Тогава стадото—около две хиляди животни—се втурна надолу по склона към езерото и цялото се издави.

¹⁴Мъжете, които пасяха свинете, избягаха и разказаха всичко в града и околността и хората наизлязоха да видят какво се беше случило. ¹⁵Те дойдоха при Исус и когато видяха човека, който преди беше обладан от демоните, да седи облечен и със здрав разум, се изплашиха. ¹⁶Тези, които бяха видели как стана всичко, разказваха за случилото се с обладания от зли духове и със свинете. ¹⁷И тогава хората започнаха да молят Исус да напусне тяхната област.

¹⁸Когато Исус се качваше в лодката, освобожденият от зли духове го молеше да му разреши да тръгне с него. ¹⁹Но Исус не му позволи и му заръча: „Иди си у дома при своите хора и им разкажи какво Господ направи за теб и как се смили над теб.“ ²⁰Човекът си тръгна и разказваше на хората в Декаполис† какво направи Исус за него. И всички се удивляваха.

Исус съживява мъртво момиче и излекува болна жена

(Мат. 9:18-26; Лука 8:40-56)

²¹Исус отново прекоси езерото и се върна на другия му бряг. Около него се насъбра огромна тълпа. ²²Дойде един от началниците на синагогата† на име Яир. Като видя Исус, той падна в краката му ²³и настоятелно започна да го моли: „Дъщеричката ми умира. Моля те, ела и положи ръцете си† върху нея, за да оздравее и да живее!“

²⁴И така, Исус тръгна с Яир. Огромна тълпа от хора го следваше и го притискаше отвсякъде.

²⁵Сред множеството имаше една жена, която от дванадесет години кървеше. ²⁶Тя беше изстрадала много при различни лечители, които се бяха опитали да ѝ помогнат, беше похарчила всичките си пари без резултат и състоянието ѝ все повече се влошаваше. ²⁷Като чу за Исус, тя се приближи зад него в тълпата и докосна дрехата му, ²⁸защото непрекъснато си повтаряше: „Ако само докосна дрехите му, ще оздравея.“ ²⁹Щом го докосна, кървенето ѝ спря и тя почувства, че тялото ѝ е излекувано от страданията. ³⁰Исус веднага усети, че от него излезе сила, и като се обърна към тълпата, попита: „Кой докосна дрехите ми?“

³¹Учениците му казаха: „Виждаш колко хора се блъскаат край теб и още питаш кой те е докоснал!“

³²Но Исус продължи да се оглежда, като търсеше да намери онази, която го беше докоснала. ³³Тогава жената дойде и падна в краката му. Тя вече знаеше, че е излекувана и, треперейки от страх, му призна цялата истина. ³⁴Исус ѝ каза: „Дъще, вярата ти те излекува. Иди си в мир и повече няма да страдаш.“

³⁵Той още говореше, когато от къщата на началника дойдоха пратеници и казаха на Яир: „Дъщеря ти умря. Не безпокой повече Учителя.“

³⁶Но Исус дочу тези думи и му каза: „Не се страхувай! Само вярвай.“

³⁷Исус не позволи на никого да го последва с изключение на Петър, Яков и брат му Йоан. ³⁸Те отидоха в къщата на началника на синагогата† и видяха голяма суматоха и много хора, които ридаеха и оплакваха момичето на висок глас. ³⁹Исус влезе и им каза: „Защо е тази суматоха и плач? Детето не е мъртво, а е

заспало.“⁴⁰ Хората му се присмяха. Исус накара всички да излязат, извика при себе си бащата и майката на детето, както и онези, които бяха с него, и влезе там, където беше то.⁴¹ После взе ръката му и каза: „*Талита, куми!*“, което значи: „Момиченце, казвам ти: Стани!“⁴² Момиченцето веднага се изправи и започна да върви. (То беше на 12 години.) Родителите му и учениците на Исус бяха напълно изумени.⁴³ Той строго им заръча да не казват на никого за това и им каза да дадат на детето нещо за ядене.

Исус отива в родния си град

(Мат. 13:53–58; Лука 4:16–30)

6 Исус излезе от къщата и отиде в родния си град, следван от учениците си.² Когато настъпи съботният ден, той започна да поучава в синагогата[†] и много хора бяха удивени от думите му. „Откъде е получил това учение?—казваха те.—Каква е тази мъдрост и кой му я даде? Как ръцете му имат такава сила да вършат чудеса?“³ Нима той не е дърводелецът—синът на Мария и братът на Яков, Йосия, Юда и Симон? И тези тук сред нас не са ли сестрите му?“ И хората отказаха да го приемат.

⁴ Исус им каза: „Пророкът навсякъде е на почит освен в родния си град, между роднините си и в собствения си дом.“⁵ И той не можа да извърши там никакво чудо с изключение на това, че излекува няколко болни, като положи ръцете си[†] върху тях.⁶ Исус беше удивен, че хората нямаха вяра.

Исус изпраща апостолите си да проповядват

(Мат. 10:1, 5–15; Лука 9:1–6)

След това отиде да проповядва из околните села.⁷ Той извика при себе си дванадесетте апостола и започна да ги изпраща по двама, като им даваше власт над злите духове.⁸ Нареди им: „Не взимайте нищо за из път освен тояга—нито хляб, нито торба, нито пари в поясите си.⁹ Обуйте сандали и вземете само дрехите, които са на вас.¹⁰ Като влезете в някоя къща, останете там, докато си тръгнете от онзи град.¹¹ Ако някъде не ви приемат или не искат да ви слушат, тръгнете си и на излизане оттам изтърсете праха от краката си.¹ Това ще им бъде като предупреждение.“

¹² Апостолите тръгнаха и започнаха да проповядват на хората да се покаят.[†] ¹³ Те прогониха много демони, помазаха много болни със зехтин и ги излекуваха.

[†]Изтърсете праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

Ирод е объркан*(Мат. 14:1-12; Лука 9:7-9)*

¹⁴Цар Ирод† чу за Исус, тъй като името му стана широко известно. Някои хора казваха: „Той е Йоан Кръстител, който е възкръснал от мъртвите и затова може да извършва тези чудеса.“ ¹⁵Други разправяха: „Той е Илия“, а трети приказваха: „Той е пророк, като пророците от древността.“

¹⁶Но когато Ирод† чу за това, каза: „Йоан, когото аз обезглавих, е възкръснал от мъртвите.“

Убийството на Йоан Кръстител

¹⁷Самият Ирод† беше заповядал на войниците си да заловят Йоан и да го хвърлят в затвора заради жена си Иродиада, която преди да се омъжи за него, беше жена на брат му Филип. ¹⁸Йоан непрекъснато повтаряше на Ирод: „Не е редно да живееш с жената на брат си.“ ¹⁹Иродиада го намрази и искаше да го убие, но не можеше, ²⁰защото Ирод се страхуваше от Йоан, понеже знаеше, че е праведен и свят човек, и го пазеше. Ирод обичаше да слуша проповедите на Йоан, макар че думите му силно го смущаваха.

²¹Най-накрая Иродиада издебна удобен момент. По случай рождения си ден Ирод† устрои пир за своите висши управници, хилядниците† и най-видните хора в Галилея. ²²На тържеството дойде и дъщерята на Иродиада, която танцува пред всички. Ирод и гостите му бяха много доволни и царят ѝ каза: „Искай от мен каквото си пожелаеш и аз ще ти го дам.“ ²³И обеща тържествено: „Ще ти дам каквото и да ме помолиш, дори и това да е половината ми царство.“

²⁴Девојката излезе и попита майка си: „Какво да поискам?“ „Поискай главата на Йоан Кръстител“ —отговори майка ѝ.

²⁵Девојката бързо се върна при царя и му каза: „Искам веднага да ми донесат на поднос главата на Йоан Кръстител.“

²⁶Царят много се натъжи, но заради клетвите си, които беше дал пред присъстващите, не искаше да ѝ откаже ²⁷и веднага изпрати един войник със заповед да донесе главата на Йоан. Той отиде в затвора, отсече главата му, ²⁸после я донесе на поднос и я подаде на девојката, а тя я даде на майка си. ²⁹Когато научиха за това, учениците на Йоан дойдоха, взеха тялото му и го погребяха.

Исус нахранва повече от 5000 души*(Мат. 14:13-21; Лука 9:10-17; Йоан 6:1-14)*

³⁰Апостолите се върнаха, наобиколиха Исус и му заразказваха всичко, което бяха извършили и поучавали. ³¹Те се бяха събрали

на едно много оживено място и нямаха време дори да се нахранят, затова той им каза: „Елате да идем някъде на необитавано място, където ще сме сами и ще си починете малко.“

³²Качиха се на една лодка и отидоха сами на необитавано място. ³³Докато пътуваха обаче, много хора ги видяха и като ги разпознаха, хукнаха пеша по брега от всички градове и пристигнаха там преди тях. ³⁴Когато слезе от лодката, Исус видя огромната тълпа и му дожаля за хората, понеже приличаха на овце без пастир. И започна да ги поучава за много неща.

³⁵Тъй като вече ставаше късно, учениците на Исус дойдоха при него и му казаха: „Мястото е необитавано, а вече е късно. ³⁶Отпрати хората да отидат в близките стопанства и села, за да си купят нещо за ядене.“

³⁷Исус им отговори: „Вие ги нахранете.“

Те му казаха: „Ще ни трябват двеста динария,[†] за да купим достатъчно хляб за всички тези хора!“

³⁸Той ги попита: „Колко хляба имате? Идете и вижте.“

Те преброиха хляба и казаха: „Имаме пет хляба и две риби.“

³⁹Тогава Исус нареди на учениците си да кажат на хората да седнат на групи върху зелената трева. ⁴⁰И те насядаха на групи от петдесет и сто души. ⁴¹Исус взе петте хляба и двете риби, вдигна поглед към небето и благодари на Бога. След това разчупи хляба и го даде на учениците да го раздадат на хората. А също раздели двете риби между всички. ⁴²Всички ядоха и се нахраниха, ⁴³а с останалите къшеи хляб и риба напълниха дванадесет кошници. ⁴⁴Тези, които ядоха, бяха пет хиляди мъже.

Исус върви по водата

(Мат. 14:22–33; Йоан 6:15–21)

⁴⁵След това веднага Исус накара учениците си да се качат в лодката и докато той отпрати тълпата, те да тръгнат за Витсаида, на отсрещния бряг на езерото. ⁴⁶След като изпрати всички, Исус се качи на хълма да се помоли.

⁴⁷С настъпването на вечерта лодката беше все още по средата на езерото, а Исус стоеше сам на брега. ⁴⁸Той видя, че учениците му трудно гребат, защото духаше насрещнен вятър. Някъде между три и шест часа сутринта Исус ги настигна, ходейки по водата с намерение да ги отmine. ⁴⁹Учениците му, като го видяха да върви по водата, го помислиха за призрак и завикаха от страх. ⁵⁰Всички го видяха и бяха ужасени. Исус веднага се обърна към тях и каза: „Смело! Аз съм! Не се страхувайте!“ ⁵¹После се качи в лодката при тях и вятърът веднага утихна. А учениците му бяха напълно слисани, ⁵²защото не бяха проумели чудото с хляба и сърцата им бяха закоравели.

Исус излекува много болни хора*(Мат. 14:34–36)*

⁵³Прекосявайки езерото, те пристигнаха в Генисарет и завързаха лодката на брега. ⁵⁴Щом слязоха от нея, хората веднага познаха Исус. ⁵⁵Те се разтичаха из цялата околност и започнаха да водят при него болните на носилки навсякъде, където чуеха, че се намира. ⁵⁶Където и да отидеше—в села, градове или стопанства—навсякъде хората изнасяха болните по пазарите и се молеха на Исус да им позволи да докоснат поне края на дрехата му. И всеки, който се допираше до него, оздравяваше.

Божият закон е по-важен от установените от хората правила*(Мат. 15:1–20)*

7 Около Исус се събраха фарисеите[†] и няколко законоучители, дошли от Ерусалим. ²Те видяха, че някои от учениците му ядат с нечисти, тоест неизмити ръце. ³Фарисеите и всички юдеи не ядат, докато не си измият ръцете до лактите, спазвайки традицията, оставена от предците им. ⁴И като се върнат от пазара, не ядат нищо от това, което са купили, преди да го измият по специален начин. Те спазват и много други традиции, като например миенето на чашите и стомните, медните съдове и пейките.

⁵Затова фарисеите[†] и законоучителите попитаха Исус: „Защо твоите ученици не спазват традицията, оставена от предците ни, и ядат с неизмити ръце?“

⁶Исус им отговори: „Вие сте лицемери! Прав е бил Исаия, когато е пророкувал за вас:

«Тези хора ме почитат само на думи,
но в сърцата им няма място за мен.

⁷ Няма никакъв смисъл да ми се покланят,
щом това, което поучават,
са само измислени от хора правила.»

Исаия 29:13 (Септуагинта)

⁸Вие отхвърлихте Божиите заповеди и спазвате традиции, измислени от хората.“

⁹И после им каза: „Мислите, че постъпвате умно, като пренебрегвате Божиите заповеди, за да следвате собствените си традиции. ¹⁰Моисей е казал: «Уважавай баща си и майка си!»¹ и «Който обиди баща си или майка си, да бъде наказан със смърт!»² ¹¹А вие учите, че ако човек каже на баща си или майка си: «Това, което имам и може да ти е от полза, е Курбан, тоест отделено

¹«Уважавай ... майка си» Изх. 20:12; Втор. 5:16. ²«Който ... смърт» Изх. 21:17.

като дар за Бога», ¹²то на него вече му е позволено да не върши нищо повече за баща си и майка си. ¹³Така с традицията си, която предавате от поколение на поколение, и с много други неща, които вършите, вие зачерквате онова, което Бог е казал.“

¹⁴Исус отново събра народа при себе си и каза: „Слушайте ме всички и разберете това: ¹⁵нищо, което влиза в човека отвън, не може да го оскверни. Човек се осквернява от нещата, които излизат от него.“ ^[16]¹

¹⁷След това Исус остави хората и влезе в къщата. Там учениците му го попитаха за смисъла на тази притча. ¹⁸Той им каза: „И вие ли не разбирате? Нима не знаете, че нищо, което влиза в човека отвън, не може да го оскверни? ¹⁹Нали не отива в ума, а в стомаха му, и после се изхвърля навън?“ (По този начин Исус обяви, че няма храна, която е грешно да се яде.)

²⁰И каза: „Онова, което излиза от човека, го прави осквернен, ²¹защото вътре в него, в ума му, там се зараждат зли помисли, сексуални грехове, кражби, убийства, ²²изневери, алчност, злоба, измама, разврат, завист, клевета, високомерие и глупост. ²³Всички тези злини излизат отвътре и оскверняват човека.“

Исус помага на една езичница

(*Мат. 15:21-28*)

²⁴Исус напусна това място и отиде в земите край Тир. Влезе в една къща и не искаше никой да узнае, че е там, но не можа да запази в тайна присъствието си. ²⁵Случи се така, че една жена, чиято дъщеря беше обладана от зъл дух, чу за Исус, веднага дойде при него и падна в краката му. ²⁶Тази жена беше гъркиня, родом от Финикия, провинция в Сирия. Тя започна да моли Исус да прогони демона от дъщеря ѝ.

²⁷Исус ѝ каза: „Първо децата трябва да се нахранят, защото не е редно да им вземеш хляба и да го хвърлиш на кучетата.“

²⁸Жената отговори: „Господи, дори и кучетата под масата ядат трошите, паднали от децата.“

²⁹Тогава Исус ѝ каза: „Добре отговори, затова можеш да си вървиш—демонът е излязъл от дъщеря ти.“

³⁰Като се прибра, жената завари дъщеря си да лежи на леглото, освободена от демона.

Исус излекува глух човек

³¹Исус напусна земите край Тир, мина през Сидон и земите на Декаполис[†] и стигна до Галилейското езеро. ³²Там няколко души

[†]Стих 16 Някои гръцки ръкописи включват стих 16: „Който има уши да чува, да слуша!“

доведоха при него един глух, който почти не можеше да говори, и го помолиха да положи ръцете си[†] върху него.

³³Исус отведе човека настрана от хората и сложи пръстите си в ушите му. После плю, докосна езика му, ³⁴вдигна поглед към небето и като въздъхна дълбоко, каза: „*Еффата!*“ (което значи „Отвори се!“) ³⁵И веднага човекът започна да чува, езикът му се освободи и той проговори ясно.

³⁶Тогава Исус заповяда на хората да не разказват на никого за случилото се, но колкото повече им забраняваше, толкова повече те го разгласяваха. ³⁷Всички бяха напълно смаяни и казваха: „Исус всичко върши добре—той прави дори глухите да чуват и немите да говорят.“

Исус нахранва повече от 4000 души

(*Мат. 15:32–39*)

8 При друг случай по това време, при Исус се бяха събрали много хора, които нямаха нищо за ядене. Той извика учениците си и им каза: ²„Жал ми е за тези хора—от три дни вече са с мен, а нямат какво да ядат. ³Ако ги изпратя да си тръгнат гладни, ще припаднат по пътя, защото някои живеят много далеч.“

⁴Учениците му отговориха: „Къде тук, в това необитавано място, можем да намерим достатъчно хляб, за да нахраним всички тези хора?“

⁵А Исус ги попита: „Колко хляба имате?“

„Седем“—отвърнаха те.

⁶Тогава Исус нареди на хората да седнат на земята, после взе седемте хляба, благодари на Бога, разчупи ги и даде на учениците си да ги разпределят на народа и те ги раздадоха. ⁷Имаха и няколко рибки, за които той отново благодари на Бога и каза да раздадат и тях. ⁸Всички ядоха до насита, а с това, което остана от храната, напълниха седем кошници. ⁹Там имаше около четири хиляди души. После Исус ги отпрати, ¹⁰а веднага след това се качи с учениците си в една лодка и отпътува за Далманутанската област.

Фарисеите изпитват Исус

(*Мат. 16:1–4*)

¹¹При Исус дойдоха фарисеите,[†] които започнаха да му задават въпроси. За да го изпитат, те поискаха от него да извърши знамение като доказателство, че е дошъл от Бога. ¹²Исус въздъхна тъжно и каза: „Защо това поколение иска за доказателство небесно знамение? Истина ви казвам: никакво знамение няма да му бъде дадено.“ ¹³След това остави фарисеите и като се качи в лодката, мина на отсрещната страна.

Предупреждение относно юдейските водачи

(Мат. 16:5-12)

¹⁴Учениците му имаха в лодката само един хляб, защото бяха забравили да вземат повече. ¹⁵Исус ги предупреди: „Внимавайте! Пазете се от маята на фарисеите† и маята на Ирод!†“

¹⁶Те започнаха да разискват помежду си за смисъла на неговите думи. „Той каза това, защото нямаме хляб“ —говореха те.

¹⁷Исус знаеше за какво разговарят и им каза: „Защо разисквате за това, че нямате хляб? Още ли не схващате и не разбирате? Толкова ли са затъпели умовете ви? ¹⁸Като имате очи—не виждате ли? Като имате уши—не чувате ли? Не помните ли какво направих? ¹⁹Когато разделих пет хляба на пет хиляди души, колко кошници напълнихте с къшеите, които останаха?“

„Дванадесет“—отвърнаха те.

²⁰„А когато разчупих седем хляба за четири хиляди души, колко кошници напълнихте с къшеите, които останаха?“

„Седем“—отвърнаха те.

²¹Тогава Исус ги попита: „Нима все още нищо не разбирате?“

Исус излекува сляп човек във Витсаида

²²Исус и учениците му стигнаха Витсаида. Няколко души доведоха при него един сляп човек и помолиха Исус да го докосне. ²³Той хвана слепия за ръка, изведе го от селото и като плюна на очите му, положи ръце† върху него и го попита: „Виждаш ли нещо?“

²⁴Слепият вдигна поглед и каза: „Виждам хора като дървета, които ходят наоколо.“

²⁵Исус отново положи ръце† върху очите му и тогава човекът разтвори широко очи, зрението му се възвърна и започна всичко да вижда ясно. ²⁶Исус го изпрати вкъщи, като му каза: „Не отивай в селото.“

Исус е Месията

(Мат. 16:13-20; Лука 9:18-21)

²⁷Исус и учениците му тръгнаха към селата около Кесария Филипова и по пътя Исус ги попита: „Кой съм аз според хората?“

²⁸Те отговориха: „Някои казват, че си Йоан Кръстител; други—че си Илия†; а трети—че си един от пророците.“

²⁹Тогава Исус ги попита: „А според вас кой съм?“

Петър отговори: „Ти си Месията.†“

³⁰Тогава Исус ги предупреди да не казват на никого за него.

Исус казва, че трябва да умре*(Мат. 16:21–28; Лука 9:22–27)*

³¹И започна да ги учи: „Човешкият Син† трябва много да изстрада и да бъде отхвърлен от старейшините, главните свещеници и законоучителите. После ще бъде убит, а след три дни ще възкръсне.“ ³²Исус открито им каза какво ще се случи, а Петър го дръпна настрана и започна да го укорява. ³³Но Исус се обърна и като огледа учениците си, строго отвърна на Петър: „Махни се от мен, Сатана! Защото мислиш не както мисли Бог, а както мислят хората.“

³⁴После събра край себе си всички хора и учениците си и им каза: „Ако някой иска да ме последва, трябва да каже «Не!» на собствените си желания, да вземе своя кръст и да ме следва. ³⁵Който иска да спаси живота си, ще го загуби, а който загуби живота си заради мен и заради Благата вест, ще го спаси. ³⁶Каква полза има човек, ако спечели целия свят, а изгуби живота си? ³⁷И какво може да плати, за да си го върне? ³⁸Ако някой се срамува от мен и учението ми в това неверно и грешно поколение, то и Човешкият Син ще се срамува от него, когато дойде в славата на Баща си със святите ангели.“

9 И Исус им каза: „Истина ви казвам: някои от хората, които сега стоят тук, няма да умрат, преди да видят Божието царство да идва със сила.“

Исус с Моисей и Илия*(Мат. 17:1–13; Лука 9:28–36)*

²Шест дни по-късно Исус взе със себе си Петър, Яков и Йоан. Те се качиха на един висок хълм, където бяха сами. Там пред очите им Исус се преобрази. ³Дрехите му станаха ослепително бели, по-бели, отколкото земен човек би могъл да ги избели. ⁴Тогава се появиха двама души—Илия† и Моисей—които започнаха да разговарят с Исус.

⁵Петър каза на Исус: „Учителю, хубаво е, че сме тук. Хайде да вдигнем три шатри: една за теб, една за Моисей и една за Илия.“ ⁶Петър не знаеше какво да каже, тъй като той, както и останалите двама ученика бяха много изплашени.

⁷Тогава над тях се спусна облак и ги обгърна в сянката си, а от облака се чу глас: „Това е моят възлюбен Син. Него слушайте!“

⁸Петър, Яков и Йоан се огледаха наоколо, но не видяха никой друг освен Исус.

⁹Като слизаха от хълма, Исус заповяда на учениците си да не разказват на никого за това, което са видели, докато Човешкият Син† не възкръсне от мъртвите.

¹⁰Те запазиха това събитие в тайна, но помежду си обсъждаха смисъла на думите „да възкръсне от мъртвите“ ¹¹и го попитаха: „Защо законоучителите казват, че първо трябва да дойде Илия?“

¹²Исус им отговори: „Прави са, като казват, че Илия[†] ще дойде пръв, за да възстанови всичко, но защо е писано, че Човешкият Син[†] трябва много да страда и че ще се отнасят към него с презрение? ¹³Но казвам ви: Илия вече дойде и с него се отнесоха така, както им бе угодно—точно както Писанията казваха, че ще се случи.“

Исус излекува болно момче

(*Мат. 17:14-20; Лука 9:37-43a*)

¹⁴Те се върнаха при останалите ученици и ги намериха заобиколени от огромна тълпа. Законоучителите спореха с тях. ¹⁵Като видяха Исус, хората се удивиха и се втурнаха да го поздравят.

¹⁶Той ги попита: „За какво спорите със законоучителите?“

¹⁷Един човек от тълпата му отговори: „Учителю, доведох сина си при теб, защото в него се е вселил зъл дух и не му позволява да говори. ¹⁸Всеки път, когато го завладее, духът го тръшва на земята, от устата на сина ми започва да излиза пяна, той скърца със зъби и се вцепенява. Помолих учениците ти да прогонят духа, но те не успяха.“

¹⁹Исус отвърна: „Поколение без никаква вяра! Докога трябва да бъда с вас? Докога трябва да продължавам да ви търпя? Доведете момчето при мен!“

²⁰Доведоха го и щом видя Исус, злият дух разтнесе момчето, то падна на земята и започна да се търкаля наоколо, като от устата му излизаше пяна.

²¹Исус попита баща му: „Откога има такива пристъпи?“

„От дете“—отговори той.— ²²Духът често го хвърля в огън или във вода, за да го погуби. Ако можеш да направиш нещо, смили се над нас и ни помогни!“

²³Исус отвърна: „«Ако можеш» ли каза? За онзи, който вярва, всичко е възможно.“

²⁴Веднага бащата на детето извика: „Вярвам! Помогни на вярата ми да стане по-силна.“

²⁵Като видя, че край тях започнаха да се събират много хора, Исус се обърна към злия дух и му каза: „Душе, пречещ на това момче да чува и говори, заповядвам ти да излезеш от момчето и никога вече да не влизаш в него!“

²⁶Злият дух изкрещя, сгърчи силно момчето и излезе от него. То лежеше като мъртво и много от хората си помислиха, че е умряло. ²⁷Тогавя Исус го хвана за ръка, помогна му да се изправи и то стана.

²⁸После, когато влезе в къщата и остана насаме с учениците си, те го попитаха: „Защо ние не можахме да прогоним духа?“

²⁹Исус им отговори: „Този вид може да бъде прогонен само чрез молитва.“

Исус говори за своята смърт

(Мат. 17:22–23; Лука 9:43б–45)

³⁰После напуснаха това място и тръгнаха през Галилея. Исус не искаше никой да знае къде са, ³¹за да може да бъде сам с учениците си и да ги учи. Той им каза: „Човешкият Син[†] ще бъде предаден в ръцете на хора, които ще го убият, но три дни след това ще възкръсне.“ ³²Те не разбраха думите му, но не смееха да го попитат какво означават.

Най-великият в небесното царство

(Мат. 18:1–5; Лука 9:46–48)

³³Когато стигнаха в Капернаум и влязоха в една къща, Исус попита учениците: „За какво спорехте по пътя?“ ³⁴Но те мълчаха, защото спорът помежду им беше за това кой от тях е най-велик.

³⁵Исус седна, извика дванадесетте при себе си и им каза: „Който иска да бъде пръв, трябва да бъде последен от всички и слуга на всички.“ ³⁶И като взе едно детенце, изправи го пред тях, прегърна го и им каза: ³⁷„Който приеме едно от тези малки дечица в мое име, приема мен; а който приема мен, приема също и Онзи, който ме е изпратил.“

Който не е против нас, е с нас

(Лука 9:49–50)

³⁸Тогавя Йоан му каза: „Учителю, видяхме един човек, който използваше името ти, за да прогонва демони от хората, но понеже не е един от нас, ние му забранихме.“

³⁹Но Исус каза: „Не го спирайте. Всеки, който в мое име извършва чудеса, няма да може скоро след това да говори зле за мен.“ ⁴⁰Който не е против нас, е с нас. ⁴¹Истина ви казвам: който ви подаде чаша вода заради това, че принадлежите на Христос, със сигурност ще бъде възнаграден.“

Исус предупреждава за изкушенията

(Мат. 18:6–9; Лука 17:1–2)

⁴²„Но който изкуши едно от тези малките, които вярват в мен, да извърши грях, за него би било по-добре да го хвърлят в морето с воденичен камък на шията.“ ⁴³Ако ръката ти те изкушава да извършиш грях—отсечи я. По-добре да влезеш в живота сакат, отколкото да имаш две ръце, но да отидеш в пъкъла, в неугаси-

мия огън. ^[44]¹ ⁴⁵Ако кракът ти те изкушава да извършиш грях — отсеци го. По-добре да влезеш в живота куц, отколкото да имаш два крака, но да те хвърлят в пъкъл. ^[46]² ⁴⁷Ако окото ти те изкушава да извършиш грях — извади го. По-добре да влезеш в Божието царство с едно око, отколкото да имаш две очи, но да те хвърлят в пъкъл, ⁴⁸където червеите, които разяждат хората, не умират, а огънят не угасва. ⁴⁹Защото всеки ще се осоли с огън.

⁵⁰Солта е хубаво нещо, но ако стане безсолна, няма как да се направи отново солена. Затова трябва да имате сол в себе си и да живеете в разбирателство помежду си.“

Учението на Исус за развода

(*Мат. 19:1–12*)

10 Исус напусна това място и дойде в областта Юдея и отвъд река Йордан. Отново много хора идваха при него и той ги поучаваше както винаги.

²Приближиха се няколко фарисеи,[†] които искаха да го подведат да каже нещо грешно, и затова го попитаха: „Позволено ли е от закона мъж да се разведе с жена си?“

³Исус им отговори: „Какво ви е заповядал Моисей?“

⁴Фарисеите[†] казаха: „Моисей позволи на мъжа да напише документ за развод и така да се разведе.“³

⁵Исус им отговори: „Той ви написа тази заповед, защото отказате да приемете Божието учение. ⁶Но от сътворението на света «Бог ги създаде мъжки и женски пол»⁴. ⁷«Затова човек ще остави баща си и майка си и ще се привърже към жена си, ⁸и двамата ще станат едно»⁵, така че са вече не двама души, а едно цяло. ⁹Бог ги е свързал и никой не трябва да ги разделя!“

¹⁰По-късно в къщата учениците пак го попитаха за това. ¹¹Исус им каза: „Всеки, който се разведе с жена си и се ожени за друга, прелюбодейства спрямо нея. ¹²Всяка жена, която се разведе с мъжа си и се омъжи за друг, също извършва прелюбодейство.“

Исус благославя децата

(*Мат. 19:13–15; Лука 18:15–17*)

¹³Хората водеха невръстните си деца при Исус, за да ги докосне, но учениците им се скараха. ¹⁴Когато видя това, Исус се ядоса и им каза: „Нека децата идват при мен, не ги спирайте, защото Божието царство принадлежи на такива като тях. ¹⁵Истина ви казвам: който не приеме Божието царство така,

¹Стих 44 Някои гръцки ръкописи включват стих 44, който е еднакъв със стих 48.

²Стих 46 Някои гръцки ръкописи включват стих 46, който е еднакъв със стих 48.

³Моисей ... разведе Втор. 24:1,3. ⁴«Бог ... пол» Бит. 1:27. ⁵«Затова ... едно» Бит. 2:24.

както го приема едно дете, никога няма да влезе в него.“¹⁶ И като прегръщаше децата, Исус полагаше ръцете си[†] върху тях.

Богат човек отказва да последва Исус

(Мат. 19:16–30; Лука 18:18–30)

¹⁷Исус тъкмо тръгваше, когато при него дотича един човек, коленичи в краката му и го попита: „Добри ми Учителю, какво трябва да направя, за да наследя вечен живот?“

¹⁸Исус му отговори: „Защо ме наричаш «добър»? Никой не е добър освен един единствен—Бог. ¹⁹Нали знаеш заповедите: «Не убивай, не прелюбодействай, не кради, не лъжесвидетелствай, не отнемай с измама, уважавай баща си и майка си!»¹ “

²⁰Човекът отвърна: „Учителю, от дете спазвам тези заповеди.“

²¹Исус го погледна с обич и му каза: „Има още едно нещо, което трябва да направиш—иди и продай всичко, което притежаваш, раздай парите на бедните и ще имаш съкровище в небето. След това ела и ме последвай.“

²²При тези думи лицето на човека посърна и той си тръгна наскърбен, защото притежаваше огромно състояние.

²³Исус погледна наоколо и каза на учениците си: „Колко трудно ще е за богатите да влязат в Божието царство!“

²⁴Тези негови думи смаяха учениците му, но Исус повтори: „Деца, трудно е да се влезе в Божието царство. ²⁵По-лесно е камила да мине през иглено ухо, отколкото богат човек да влезе в Божието царство.“

²⁶Учениците му се учудиха още повече и се питаха един друг: „Кой тогава може да се спаси?“

²⁷Исус ги погледна и каза: „За хората това е невъзможно, но не и за Бога, защото за него няма невъзможни неща.“

²⁸А Петър започна да му говори: „Виж! Ние оставихме всичко и те последвахме.“

²⁹Исус отвърна: „Истина ви казвам: няма човек, който да е оставил къща или братя, или сестри, или майка, или баща, или деца, или ниви заради мен и заради Благата вест ³⁰и който да не получи стократно повече сега, в настоящето—къщи и братя, и сестри, и майки, и деца, и ниви, както и гонения, а в идващия свят—вечен живот. ³¹Много хора, които сега са първи, ще станат последни, а онези, които сега са последни, ще станат първи.“

Исус отново говори за смъртта си

(Мат. 20:17–19; Лука 18:31–34)

³²Бяха на път за Ерусалим и Исус вървеше начело. Учениците му бяха изпълнени с възхищение, а хората отзад ги следваха уплаше-

¹«Не убивай ... майка си» Изх. 20:12–16; Втор. 5:16–20.

ни. Исус отново извика настрана дванадесетте и започна да им разказва какво ще се случи с него: ³³„Чуйте! Отиваме към Ерусалим, където Човешкият Син[†] ще бъде предаден на главните свещеници и законоучителите. Те ще го осъдят на смърт и ще го предадат на езичниците,[†] ³⁴които ще му се подиграват и ще го заплюват, ще го бият с камшик и ще го убият. Три дни по-късно той ще възкръсне.“

Яков и Йоан молят Исус за услуга

(*Мат. 20:20–28*)

³⁵Яков и Йоан—синовете на Зеведей—се приближиха към Исус и му казаха: „Учителю, ще те помолим за нещо, което искаме да изпълниш за нас.“

³⁶Исус ги попита: „Какво искате да направя за вас?“

³⁷Те отговориха: „Нека седнем до теб—единият отдясно, а другият отляво, тогава, когато дойдеш в славата си.“

³⁸Исус им каза: „Вие не разбирате за какво ме молите. Можете ли да изпиете чашата, която аз трябва да изпия, и да се кръстите с кръщението, с което аз трябва да се кръстя?“¹

³⁹„Можем“—отговориха братята.

Тогава Исус им каза: „Вие ще изпиете чашата, която аз пия, и ще се кръстите с кръщението, с което аз се кръщавам, ⁴⁰но не аз мога да избирам кой да седи от дясната или от лявата ми страна. Тези места са за онези, за които са приготвени.“

⁴¹Като чува това, останалите десет ученика възнегодуваха срещу Яков и Йоан. ⁴²Тогава Исус извика всички при себе си и им каза: „Знаете, че езичниците[†] имат признати управници, които обичат да показват властта си над тях, а водачите им господстват над тях. ⁴³Но сред вас не трябва да е така! Ако някой иска да стане велик сред вас, трябва да ви бъде слуга. ⁴⁴Ако някой иска да бъде пръв сред вас, трябва да стане роб на всички. ⁴⁵Самият Човешки Син[†] не дойде, за да му слугуват, а за да слугува и да даде живота си като откуп за много хора.“

Исус излекува слепия Вартимей

(*Мат. 20:29–34; Лука 18:35–43*)

⁴⁶След това пристигнаха в Ерихон. На излизане от града ги последва голяма гълпа хора. Край пътя беше седнал един слепец, който просеше. Той се казваше Вартимей и беше син на Тимей. ⁴⁷Като чу, че това е Исус от Назарет, слепецът се развика: „Исусе, Сине Давидов[†]! Смили се над мен!“

¹кръщението, с което аз трябва да се кръстя Вж. „кръщавам“ в Речника. Тук тези думи имат особено значение: „кръстен“ или „потопен“, „погребан“ в скърби и страдания.

⁴⁸Много хора го смъмриха и му казаха да мълчи, но той се развика още по-силно: „Сине Давидов†! Смили се над мен!“

⁴⁹Исус се спря и каза: „Извикайте го.“

Извикаха слепия и му казаха: „Смело! Стани! Той те вика.“

⁵⁰Слепият хвърли връхната си дреха, скочи на крака и отиде при Исус.

⁵¹Исус го попита: „Какво искаш да направя за теб?“

„Учителю, искам пак да виждам!“—отговори му слепият.

⁵²Тогава Исус му каза: „Върви си, твоята вяра те излекува.“ И човекът веднага прогледна и го последва по пътя.

Исус влиза в Ерусалим като цар

(Мат. 21:1–11; Лука 19:28–40; Йоан 12:12–19)

11 Като приближиха Ерусалим, недалеч от Витфагия и Витания—близо до Елеонската планина,† Исус изпрати двама от учениците си напред ²и им каза: „Идете в града, който се простира пред вас. Веднага щом влезете там, ще намерите едно вързано магаренце, което никой още не е възсядал—отвържете го и го доведете. ³Ако някой ви попита защо правите това, отговорете му така: «Господ има нужда от него и веднага ще го върне.»“

⁴Те влязоха в града и намериха на улицата едно магаренце, вързано до една врата, и го отвързаха. ⁵Наблизо стояха няколко души, които ги попитаха: „Какво правите? Защо отвързвате магарето?“ ⁶Учениците им отговориха така, както им беше казал Исус, и хората им разрешиха да го вземат. ⁷Те го откараха при Исус и като метнаха връхните си дрехи на гърба на магарето, той го възседна. ⁸Много хора постилаха връхните си дрехи на пътя му, други слагаха пред него клонките, които бяха счупили в полето, и ги постилаха на пътя. ⁹Някои вървяха пред Исус, други—зад него и всички викаха:

„«Осанна†!»

«Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!»

Псалм 118:25–26

¹⁰ Благословено да е идващото царство на нашия баща Давид†! Осанна† във висините!“

¹¹Исус влезе в Ерусалим и отиде в храма. Огледа всичко вътре, но тъй като вече беше късно, излезе и отиде във Витания с дванадесетте апостола.

Исус казва, че смокиновото дърво ще изсъхне

(Мат. 21:18–19)

¹²На другия ден, когато излизаха от Витания, Исус усети глад.

¹³В далечината видя едно раззеленено смокиново дърво и отиде

да провери дали по него има някакъв плод. Когато се приближи, видя само листа, защото още не беше дошло времето на смокините. ¹⁴Тогава Исус каза на дървото: „Вече никой да не вкуси от плода ти!“ И учениците му чуха това.

Исус отива в храма

(Мат. 21:12-17; Лука 19:45-48; Йоан 2:13-22)

¹⁵После пристигнаха в Ерусалим. Исус влезе в храма и започна да гони хората, които продаваха и купуваха там. Той преобърна масите на онези, които обменяха пари, и скамейките на продавачите на гълъби, ¹⁶и не разреши на никого да пренася свои неща през храма. ¹⁷След това започна да учи хората, като им говореше: „Писано е: «Моят дом ще бъде наречен дом на молитва на всички народи»¹, а вие сте го превърнали в «свърталище на разбойници»².“

¹⁸Главните свещеници и законоучителите чуха тези думи и започнаха да търсят начин да убият Исус. Те се страхуваха от него, защото целият народ беше удивен от учението му. ¹⁹С идването на вечерта Исус и учениците му напуснаха града.

Исус показва силата на вярата

(Мат. 21:20-22)

²⁰На сутринта, минавайки покрай смокиновото дърво, те видяха, че то е изсъхнало до корен. ²¹Петър си спомни за него и каза на Исус: „Учителю, виж! Вчера ти прокле тази смокиня и сега тя е суха и мъртва.“

²²Исус отговори: „Вярвайте в Бога. ²³Истина ви казвам: ако заповядате на тази планина: «Стани и скочи в морето!», без да допускате в сърцето си никакво съмнение и вярвате, че каквото казвате, ще се сбъдне, то ще бъде изпълнено за вас. ²⁴Затова ви казвам: вярвайте, че всичко, което поискате в молитвите си, сте го получили—и то ще бъде ваше. ²⁵А когато заставате да се молите, прощавайте, ако имате нещо против някого. Тогавашият Баща в небесата също ще прости греховете ви.“ ^[26]³

Откъде идва властта на Исус

(Мат. 21:23-27; Лука 20:1-8)

²⁷Исус и учениците му отново дойдоха в Ерусалим. Когато влязоха в храма, главните свещеници, законоучителите и юдейските водачи се приближиха до Исус ²⁸и му казаха: „С чия власт вършиш тези неща? И кой ти я даде да ги вършиш?“

¹«Моят дом ... народи» Ис. 56:7. ²«свърталище на разбойници» Ер. 7:11. ³Стих 26 Някои ранни гръцки ръкописи включват стих 26: „Но ако не прощавате на другите, то и вашият Баща в небесата няма да прости греховете ви.“

²⁹Исус им каза: „Ще ви задам един въпрос и ако ми отговорите, ще ви кажа с чия власт върша всичко това. ³⁰Откъде беше Йоановото кръщение[†]—от Бога или от хората? Отговорете ми!“

³¹Те взеха да обсъждат това помежду си, разсъждавайки: „Ако отговорим «От Бога», той ще каже: «Защо тогава не му повярвахте?» ³²А как да му кажем: «От хората?»“ Те се страхуваха от народа, тъй като всички вярваха, че Йоан действително е бил пророк. ³³Затова отговориха: „Не знаем.“

Исус им каза: „Тогава и аз няма да ви кажа с чия власт върша това.“

Бог изпраща своя Син

(Мат. 21:33–46; Лука 20:9–19)

12 Исус използваше притчи, за да поучава хората: „Един човек засадил лозе, оградил го с плет, изкопал трап, в който да мачка гроздето, и построил кула. След това дал лозето под наем на няколко земеделеца и заминал. ²Дошло време за гроздобер и стопанинът на лозето изпратил при земеделците един от слугите си, за да си вземе от тях своя дял от реколтата. ³Но земеделците хванали слугата, набили го и го върнали с празни ръце. ⁴Стопанинът пак изпратил друг слуга, но и него удряли по главата и обиждали. ⁵След това изпратил още един, когото убили. Изпратил още много слуги, някои от които земеделците били, а други—убили.

⁶Останал само още един: неговият любим син. Той бил последният човек, когото стопанинът можел да изпрати при земеделците. «Не могат да не покажат уважение към сина ми», мислел си той. ⁷Но лозарите си казали: «Това е наследникът. Ако го убием, лозето ще бъде наше.» ⁸Хванали го, убили го и изхвърлили трупа извън лозето.

⁹Какво ще направи тогава господарят на лозето? Ще дойде, ще убие земеделците и ще даде лозето на други да го работят. ¹⁰Нали сте чели Писанието:

«Камъкът, който зидарите отхвърлиха,
стана крайъгълен камък.

¹¹ Господ извърши това и то е чудесно в нашите очи.»“

Псалм 118:22–23

¹²Юдейските водачи разбраха, че Исус разказа тази притча за тях. Те започнаха да търсят начин да го арестуват, но се страхуваха от народа. Затова го оставиха и си тръгнаха.

Юдейските водачи се опитват да подведат Исус

(Мат. 22:15–22; Лука 20:20–26)

¹³По-късно изпратиха при Исус няколко фарисеи[†] и иродиани,[†] за да го подведат да каже нещо грешно. ¹⁴Те отидоха при него и му

казаха: „Учителю, знаем, че си честен и не се страхуваш от това, което другите мислят. За теб всички хора са равни и ти поучаваш истината за Божия път. Кажни ни: справедливо ли е да се плащат данъци на цезаря или не? Длъжни ли сме да плащаме или не?“

¹⁵Но като знаеше лицемерието им, Исус им каза: „Защо се опитвате да ме хванете натясно? Донесете ми да видя един динарий.“¹⁶ Дадох му монета и Исус попита: „Чий е този образ и чие име е написано върху нея?“ „На цезаря“—отговориха те.

¹⁷Тогава Исус им каза: „Давайте цезаровото на цезаря, а Божието—на Бога.“ Хората се удивиха на отговора му.

Някои садукееи се опитват да подведат Исус

(Мат. 22:23-33; Лука 20:27-40)

¹⁸Тогава при Исус дойдоха няколко садукееи[†] (садукееите не вярват във възкресението) и го попитаха: ¹⁹„Учителю, Моисей е написал за нас, че ако нечий брат умре, без да е оставил деца, тогава неговият брат трябва да се ожени за вдовицата, за да създаде потомство за брат си.¹ ²⁰И така, имало седем братя. Първият се оженил, но умрял, без да остави деца. ²¹Вторият се оженил за вдовицата на брат си, но също умрял, без да остави потомство. Същото се случило и с третия брат. ²²Никой от седемте братя не оставил деца. След всички починала и жената. ²³Тогава, чия съпруга ще бъде тя при възкресението—нали и седемте са били женени за нея?“

²⁴Исус им каза: „Затова се заблуждавате: защото не познавате нито Писанията, нито Божията сила. ²⁵Когато хората възкръснат, те няма да се женят или омъжват—всички ще бъдат като ангелите в небесата. ²⁶А за възкръсването не сте ли чели в книгата на Моисей, където Бог му казва при горящия храст: «Аз съм Богът на Авраам, Богът на Исаак и Богът на Яков.»² ²⁷Той е Бог на живи, а не на мъртви хора. Вие много се заблуждавате!“

Най-важната заповед

(Мат. 22:34-40; Лука 10:25-28)

²⁸Един законоучител, който чу спора му с фарисеите[†] и садукееите[†] и забеляза как добре им отговори, се приближи до Исус и го попита: „Коя от всички заповеди е най-важна?“

²⁹Исус отговори: „Най-важна от всички е тази заповед: «Слушай, Израеле! Господ, нашият Бог, е един. ³⁰Обичай Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа, с целия си разум и с цялата си сила!»³ ³¹Втората най-важна заповед е тази: «Обичай ближния си както себе си!»⁴ Няма друга заповед, по-важна от тези.“

¹Ако ... брат си Вж. Втор. 25:5-6. ²«Аз съм ... Яков» Изх. 3:6. ³«Слушай ... сила» Втор. 6:4-5. ⁴«Обичай ... себе си» Лев. 19:18.

³²Законоучителят каза на Исус: „Добре отговори, Учителю. Прав си, че Бог е един и няма друг Бог освен него. ³³И човек трябва да го обича с цялото си сърце, с целия си разум и с цялата си сила, и да обича ближния си, както себе си. Това е по-важно от всички всеизгаряния и жертвоприношения.“

³⁴Като чу този мъдър отговор, Исус каза на човека: „Не си далеч от Божието царство.“ След това никой вече не се осмели да му задава други въпроси.

Давидов син ли е Месията

(Мат. 22:41-46; Лука 20:41-44)

³⁵Когато поучаваше в храма, Исус попита: „Защо законоучителите казват, че Месията[†] е Давидов син[†]? ³⁶Самият Давид, вдъхновен от Святия Дух, каза:

«Господ каза на моя Господ:

Седни от дясната ми страна,

докато сложа твоите врагове в краката ти.» *Псалм 110:1*

³⁷Сам Давид го нарича «Господ». Тогава как може той да е негов син?“ Огромната гълпа го слушаше с удоволствие.

Исус избличава законоучителите

(Мат. 23:1-36; Лука 20:45-47)

³⁸Исус продължи да поучава и каза: „Пазете се от законоучителите! Те обичат да се разхождат пременени с дългите си роби. Обичат да ги поздравяват с уважение по пазарите, ³⁹да заемат най-предните столове в синагогите[†] и най-почетните места при празненствата. ⁴⁰Отнемат имуществото на вдовици, а после за пред хората казват дълги молитви. Те ще получат по-сурово наказание.“

Дарението на бедната вдовица

(Лука 21:1-4)

⁴¹Седнал срещу кутията за събиране на дарения, Исус наблюдаваше как хората пускаха пари в нея. Мнозина богати пускаха много. ⁴²Тогава дойде една бедна вдовица и пусна две лепти[†] на стойност един кодрант.[†]

⁴³Исус събра учениците си и им каза: „Истина ви казвам: тази бедна вдовица даде повече от всички, които пуснаха нещо в кутията за дарения, ⁴⁴защото те имат много и дадоха от това, което им е излишно, а тази бедна жена пожертва всичко, което имаше и с което трябваше да преживее.“

Исус предрича разрушаването на храма

(Мат. 24:1-31; Лука 21:5-28)

13 На излизане от храма един от учениците каза на Исус: „Учителю, погледни! Какви чудесни камъни! Какви красиви сгради!“

²А Исус му отговори: „Виждаш ли тези величествени сгради? Камък върху камък няма да остане—всичко ще бъде сринато до основи.“

³По-късно, когато Исус стоеше на Елеонската планина[†] срещу храма, останалите насаме с него ученици Петър, Яков, Йоан и Андрей го попитаха: ⁴„Кажни ни, кога ще стане това и какво знамение ще ни покаже, че е дошло времето да се сбъднат всички тези неща?“

⁵Исус започна да им говори: „Внимавайте и не позволявайте на никого да ви заблуди! ⁶Ще дойдат много хора, които ще използват името ми, ще се представят за мен и ще измамат мнозина. ⁷Ще чуете за войни и новини за сражения, но не се страхувайте, защото тези неща трябва да се случат, но това още не е краят. ⁸Народи ще се вдигнат срещу други народи, царства ще воюват срещу други царства. На различни места ще има земетресения, ще настъпи глад. Всички тези неща ще бъдат като първите родилни болки.“

⁹Вие бъдете нащрек и се пазете, защото ще ви предават на съд и ще ви бият в синагогите.[†] Заради мен ще ви изправят пред царе и управници, за да им свидетелствате. ¹⁰Но първо трябва Благата вест да бъде проповядвана на всички народи. ¹¹А когато ви арестуват и предадат на съд, не обмисляйте предварително какво ще говорите, а кажете онова, което в този час ви бъде внушено—защото не вие ще говорите, а Святият Дух.

¹²Брат ще предаде брат си на смърт и баща—детето си, и деца ще се изправят срещу родителите си и ще ги изпратят на смърт. ¹³Заради мен ще ви намразят всички, но който издържи докрай, ще бъде спасен.

¹⁴И когато видите «мерзостта, която причинява разорение»¹ да стои там, където не трябва (нека читателят да разбира), тогава онези, които са в Юдея, да бягат в планините. ¹⁵Който е на покрива на къщата си, да не губи време да слиза долу и да влиза да си вземе нещо от къщата. ¹⁶Който е на полето, да не се връща за дрехата си. ¹⁷Горко на бременните и на кърмещите през онези дни! ¹⁸Молете се всичко това да не се случи през зимата. ¹⁹Защото онези дни ще бъдат изпълнени с такива страшни беди, каквито досега не е имало от началото, когато Бог създаде света, а и никога вече няма да има. ²⁰И ако Господ не бе решил да съкрати онези

¹«мерзостта ... разорение» Дан. 9:27; 11:31; 12:11.

дни, никой не би оцелял. Но той ги съкрати заради избраните от него. ²¹Ако тогава някой ви каже: «Вижте! Тук е Месията!» или «Вижте! Ето го там!», не му вярвайте. ²²Ще се появят лъжехристи и лъжепророци и ще извършат знамения и чудеса, за да измамат, ако е възможно, дори и избраните. ²³Затова внимавайте—предупредих ви за всичко, което ще се случи.

²⁴В дните след тези нещастия

«Слънцето ще стане тъмно,
луната няма да излъчва светлината си,
²⁵ звездите ще падат от небето
и небесните сили ще се разклатят.» *Исаия 13:10; 34:4*

²⁶Тогавата хората ще видят Човешкия Син[†] да слиза в облаците с голяма власт и слава. ²⁷Той ще изпрати ангели по цялата земя и ще събере избраните си от всички краища на света, от края на земята до края на небето.“

Поуката от смокиновото дърво

(Мат. 24:32–35; Лука 21:29–33)

²⁸„Вземете поука от смокиновото дърво: щом клоните му омекнат и се покриват с листа, вие знаете, че лятото е близо. ²⁹По същия начин, когато видите, че всички неща, за които говорих, се сбъдват, знайте, че той е близо, на прага на вратата. ³⁰Истина ви казвам: това поколение няма да премине, докато не се сбъдне всичко това. ³¹Небето и земята ще преминат, но моите думи никога няма да преминат.“

Само Бог знае определения час

(Мат. 24:36–44)

³²„Никой не знае кога ще бъде този ден или час—ниито ангелите в небето, нито Синът, а само Отец. ³³Внимавайте! Стойте будни, защото не знаете кога ще дойде това време. ³⁴По същия начин, когато човек тръгва на път, поверява своя дом на слугите си и възлага на всеки определена работа, а на пазача заповядва да бъде нащрек. ³⁵Така и вие трябва да бъдете нащрек, защото не знаете кога ще се върне господарят на къщата—вечерта или в полунощ, когато пропеят петлите или при изгрев слънце. ³⁶Ако той дойде, когато не очаквате, гледайте да не ви завари заспали. ³⁷На вас и на всички казвам: «Бъдете нащрек!»“

Юдейските водачи кроят планове да убият Исус

(Мат. 26:1–5; Лука 22:1–2; Йоан 11:45–53)

14 До Пасха[†] и празника на безквасните хлябове[†] оставаха само два дни. Главните свещеници и законоучителите тър-

сеха начин да хванат Исус чрез измама и да го убият. ²Те казваха: „Не трябва да го арестуваме по време на празника, за да не станат размирици сред хората.“

Една жена прави нещо специално

(Мат. 26:6-13; Йоан 12:1-8)

³Когато Исус беше във Витания и седеше на масата в къщата на Симон прокажения, при него дойде една жена, която носеше алабастров съд, пълен с миро от чист нард.¹ Тя счупи съда и изля благоуханното масло върху главата на Исус.

⁴Някои от присъстващите се възмутиха и си казаха помежду си: „Защо беше нужно да се прахоса това миро? ⁵То можеше да се продаде за повече от тридесет динария,[†] които да се раздадат на бедните.“ И строго ѝ се скараха.

⁶Но Исус каза: „Оставете жената на мира. Защо я тревожите? Тя извърши нещо прекрасно за мен. ⁷С вас винаги ще има бедни и можете да им помагате, когато пожелаете, но аз няма да бъда винаги с вас. ⁸Тя направи каквото можа—предварително изля миро върху тялото ми, за да го приготви за погребение. ⁹Истина ви казвам: навсякъде по света, където се проповядва Благата вест, ще се разказва за това, което тази жена направи, и хората винаги ще я помнят.“

Юда се съгласява да предаде Исус

(Мат. 26:14-16; Лука 22:3-6)

¹⁰Тогава Юда Искаротски, един от дванадесетте апостола, отиде при главните свещеници, за да им предаде Исус. ¹¹Като чува това, те се зарадваха и обещаха да му дадат пари. Юда зачака удобен момент да го предаде.

Пасхалната вечеря

(Мат. 26:17-25; Лука 22:7-14, 21-23; Йоан 13:21-30)

¹²В първия ден от празника на безквасните хлябове,[†] когато се принася в жертва пасхалното агне, учениците попитаха Исус: „Къде искаш да отидем и да приготвим за теб пасхалната вечеря?“

¹³Той изпрати двама от тях в града и им каза: „Влезте в града. Там ще ви посрещне един човек, който носи стомна с вода. Последвайте го. ¹⁴Където влезе, влезте и вие и кажете на стопанина на къщата: «Учителят пита: Къде е стаята, където мога да се събера с учениците си за пасхалната вечеря?» ¹⁵И той ще ви покаже една голяма стая на горния етаж, подредена и готова. Там пригответе храната за нас.“

¹миро от чист нард Много скъпо благоуханно масло от корените на едноименното растение в Индия.

¹⁶Те тръгнаха и влязоха в града. Там намериха всичко така, както им беше казал Исус, и приготвиха пасхалната вечеря.

¹⁷Когато мръкна, Исус дойде в тази къща с дванадесетте апостола. ¹⁸Докато бяха на масата и се хранеха, той им каза: „Истина ви казвам: един от вас, които сега ядете с мен, ще ме предаде.“

¹⁹Те много се натъжиха и започнаха да го питат един след друг: „Не съм аз, нали?“

²⁰Исус им отговори: „Това ще бъде един от дванадесетте — този, който топи хляба си в блюдото заедно с мен. ²¹Човешкият Син[†] ще си иде, точно както казват Писанията за него, но горко на онзи, който го предаде. За този човек щеше да бъде по-добре никога да не се беше раждал.“

Господната вечеря

(Мат. 26:26–30; Лука 22:15–20; 1 Кор. 11:23–25)

²²И докато ядяха, Исус взе хляба, благодари на Бога, разчупи го и като го раздаде на учениците си, каза: „Вземете, това е моето тяло.“

²³После взе чашата и като благодари на Бога, я подаде на учениците си и всички пиха от нея. ²⁴Исус им каза: „Това е моята кръв на завета, който Бог сключва с вас. Тя се пролива за много хора. ²⁵Истина ви казвам: няма вече да пия вино до онзи ден, в който ще пия ново вино в Божието царство.“

²⁶Те изпяха един химн и отидоха на Елеонската планина.[†]

Исус предсказва, че всичките му ученици ще го изоставят

(Мат. 26:31–35; Лука 22:31–34; Йоан 13:36–38)

²⁷Исус им каза: „Всички вие ще ме изоставите, защото Писанието казва:

«Ще убия овчаря и овцете ще се разбягат.» *Захария 13:7*

²⁸Но след като бъда възкресен, ще отида в Галилея преди вас.“

²⁹А Петър му каза: „Дори всички останали да те изоставят, аз няма да те изоставя.“

³⁰Тогава Исус му отговори: „Истина ти казвам: днес, още тази нощ, преди да е пропял петелът повторно, ти три пъти ще се отречеш от мен.“

³¹Но Петър каза още по-настойчиво: „Дори ако трябва да умра с теб, никога няма да се отрека от теб.“ Същото заявиха и останалите.

Исус се моли сам

(Мат. 26:36–46; Лука 22:39–46)

³²Когато стигнаха до мястото, наречено Гетсимания, Исус каза на учениците си: „Седнете тук, докато се помоля.“ ³³Той

взе със себе си Петър, Яков и Йоан и започна да се мъчи и да се терзае. ³⁴Каза им: „Душата ми се раздира от скръб. Останете тук и бъдете нащрек.“

³⁵И като се отдалечи малко, Исус падна на земята и започна да се моли ако е възможно, този час на страдания да го отмени. ³⁶Той каза: „Авва,¹ Отче! За теб всичко е възможно. Махни тази чаша от мен. Но направи така, както искаш ти, а не както искам аз.“

³⁷Като се върна при учениците си, Исус ги завари заспали и каза на Петър: „Спиш ли, Симоне? Не можа ли да останеш буден един час? ³⁸Стойте будни и се молете да не бъдете изкушени. Духът ви иска да извърши това, което е правилно, но тялото ви е слабо.“

³⁹Исус отново се отдалечи и се помоли със същите думи. ⁴⁰А когато пак се върна, те отново спяха, защото клепачите им бяха натежали. И не знаеха какво да му кажат.

⁴¹Когато дойде за трети път след молитвата си, Исус им каза: „Все още ли спите и почивате? Стига толкова! Часът дойде! Човешкият Син[†] се предава в ръцете на грешници. ⁴²Станете! Да вървим. Ето—моят предател идва!“

Исус е арестуван

(Мат. 26:47–56; Лука 22:47–53; Йоан 18:3–12)

⁴³В същия миг, докато Исус още говореше, се появи Юда, един от дванадесетте. С него имаше много хора с ножове и тояги, изпратени от главните свещеници, законоучителите и старейшините.

⁴⁴Предателят им беше определил знак: „Когото целуна, той е. Заловете го и го отведете под стража.“ ⁴⁵Затова веднага щом пристигна, Юда се приближи до Исус, каза му: „Учителю!“ и го целуна. ⁴⁶Тогава хората сграбчиха Исус и го арестуваха. ⁴⁷Един от учениците му, който стоеше наблизко, извади ножа си и като удари слугата на първосвещеника, отрязва ухото му.

⁴⁸Исус им каза: „Нима сте дошли да ме заловите с ножове и тояги, сякаш съм престъпник? ⁴⁹Всеки ден бях с вас и поучавах в храма, и не ме арестувахте. Но казаното в Писанията трябва да се сбъдне.“ ⁵⁰Тогава всички ученици го изоставиха и избягаха.

⁵¹Сред онези, които вървяха с Исус, имаше един младеж, загърнат само с леноно наметало. Опитаха се да го хванат, но той се отскубна, ⁵²остави наметалото и избяга гол.

Исус пред юдейските водачи

(Мат. 26:57–68; Лука 22:54–55, 63–71; Йоан 18:13–14, 19–24)

⁵³Отведоха Исус в къщата на първосвещеника, където се бяха събрали всички главни свещеници, старейшините и законоучите-

¹Авва Арамейската дума за „баща“ или „татко“.

лите. ⁵⁴Петър тръгна след Исус, вървейки на известно разстояние, влезе в двора на първосвещеника и седна със стражите да се сгрее край огъня.

⁵⁵Главните свещеници и всички членове на Синедриона[†] напразно се опитваха да намерят доказателство срещу Исус, за да го осъдят на смърт. ⁵⁶При все че много хора лъжесвидетелстваха срещу него, показанията им винаги се разминаваха.

⁵⁷Тогава някои станаха и започнаха да лъжесвидетелстват срещу Исус, като казаха: ⁵⁸„Чухме го да говори: «Ще разруша този храм, изграден от човешка ръка, и за три дни ще издигна друг—неръководен.»“ ⁵⁹Но дори в това свидетелствата им се различаваха.

⁶⁰Тогава първосвещеникът се изправи пред всички и попита Исус: „Нищо ли няма да отговориш? Какво ще кажеш за обвиненията на тези хора срещу теб?“ ⁶¹Но Исус мълчеше и не отговаряше.

Първосвещеникът отново го попита: „Ти ли си Месията,[†] Синът на Благословения Бог?“

⁶²Исус отговори: „Аз съм. И ще видите Човешкия Син,[†] седнал отдясно на Всемогъщия, да идва на небесните облаци.“

⁶³Като чу това, първосвещеникът разкъса дрехите си¹ и каза: „Нима имаме нужда от повече свидетели? ⁶⁴Чухте богохулството. Какво ще кажете?“

И те всички решиха, че е виновен и трябва да бъде изпратен на смърт. ⁶⁵Някои започнаха да го заплуват, закриваха очите му, удряха го с юмруците си и му казаха: „Нали си пророк, познай кой е!“ После стражите го отведоха настрана и също го биха.

Петър се отрича от Исус

(Мат. 26:69–75; Лука 22:56–62; Йоан 18:15–18, 25–27)

⁶⁶Докато Петър беше още на двора, дойде една от прислужниците на първосвещеника ⁶⁷и като видя Петър, който се грееше край огъня, втренчено се загледа в него и каза: „Ти също беше с онзи Назарянин, Исус.“

⁶⁸Но Петър отрече и каза: „Не зная и не разбирам за какво говориш.“ После излезе в предния двор и тогава пропя петел.

⁶⁹Но прислужницата го видя и отново каза на хората наоколо: „Този човек е един от тях.“ ⁷⁰А Петър пак отрече.

След малко онези, които стояха там, казаха на Петър: „Ти със сигурност си един от тях, защото също си галилеец.“

⁷¹Тогава Петър започна да се проклина и се закле: „Не познавам човека, за когото говорите!“

¹разкъса дрехите си Разкъсването на дрехите често означава, че се скърби или се оплаква някого. Тук това е знак, че първосвещеникът е разгневен и счита тези думи за богохулство, заслужаващо смъртно наказание.

⁷²В същия миг петелът пропя за втори път. Петър си спомни думите, които Исус му беше казал: „Преди петелът да пропее повторно, ти три пъти ще се отречеш от мен“ и горчиво заплака.

Пилат разпитва Исус

(Мат. 27:1–2, 11–14; Лука 23:1–5; Йоан 18:28–38)

15 Рано сутринта главните свещеници, старейшините, законоучителите и всички членове на Синедриона[†] скроиха план и като вързаха Исус, изведоха го и го предадоха на Пилат.[†]

²Той го запита: „Ти ли си царят на юдеите?“

„Сам го казваш“ — отговори Исус.

³Тъй като главните свещеници го обвиняваха в много неща,

⁴Пилат пак го попита: „Нищо ли няма да отговориш? Не виждаш ли в колко много неща те обвиняват?“

⁵Но Исус продължи да мълчи и това удивляваше Пилат.

Исус е осъден на смърт

(Мат. 27:15–26; Лука 23:13–25; Йоан 18:39–19:16)

⁶Всяка година на празника Пасха[†] Пилат[†] имаше обичай да освобождава по един затворник, когото хората поискат. ⁷По това време в затвора имаше един човек на име Варава, хвърлен там заедно с други бунтовници, които бяха извършили убийство по време на метежа. ⁸И народът се събра и започна да иска от Пилат да направи това, което обикновено правеше за тях.

⁹Пилат ги попита: „Искате ли да ви освободя царя на юдеите?“

¹⁰Той каза това, защото видя, че главните свещеници бяха предали Исус от завист. ¹¹Главните свещеници пък подстрекаваха тълпата да иска от Пилат да освободи Варава вместо Исус.

¹²Пилат ги попита втори път: „Тогаво какво искате да направя с този, когото наричате царя на юдеите?“

¹³„Разпъни го на кръст!“ — извикаха те.

¹⁴Пилат ги запита: „Защо? Какво престъпление е извършил?“

Но хората закрепяха още по-силно: „Разпъни го на кръст!“

¹⁵Пилат искаше да угоди на тълпата и затова им освободи Варава, а Исус нареди да набият с камшици и после го предаде да бъде разпънат на кръст.

Войниците на Пилат издевателстват над Исус

(Мат. 27:27–31; Йоан 19:2–3)

¹⁶Войниците го отведоха във вътрешния двор, наречен Претория, и събраха там целия полк. ¹⁷Облякоха му пурпурна мантия, сплетоха венец от тръни и го сложиха на главата му.

¹⁸После започнаха да го поздравяват, като крещяха: „Да живее

царят на юдеите!“¹⁹И го биеха по главата с тръстика, заплюваха го, коленичеха и му се покланяха.²⁰Когато се поругаха с него, те му свалиха пурпурната мантия, облякоха го в неговите дрехи и го поведоха да го разпънат.

Исус е разпънат на кръст

(Мат. 27:32–44; Лука 23:26–43; Йоан 19:17–27)

²¹По пътя срещнаха един човек от Кириянея, който се връщаше от полето. Това бе Симон—бащата на Александър и Руфа. Войниците го накараха да носи кръста, предназначен за Исус.²²Отведоха Исус до мястото, наречено Голгота, което означава „Лобно място“. ²³Дадоха му да пие вино със смирна,¹ но Исус отказа. ²⁴Тогава войниците го разпънаха и си разделиха дрехите му, като хвърлиха жребий да видят кой какво ще вземе.

²⁵Разпънаха го в девет сутринта. ²⁶Надписът с обвинението срещу него гласеше: „ЦАРЯТ НА ЮДЕИТЕ“. ²⁷Заедно с Исус разпънаха и двама разбойника—единия от дясната, а другия от лявата му страна. [28]²

²⁹Минаващите покрай него го обиждаха и като клатеха глави, казваха: „Ей! Ти, който щеше да събаряш храма и да го строиш отново за три дни, ³⁰я сега спаси себе си и слез от кръста!“

³¹Главните свещеници и законоучителите също му се подиграваха, като говореха помежду си: „Другите спасяваше, а себе си не може да спаси! ³²Нека сега видим как този Месия,[†] царят на Израел, слиза от кръста и ще повярваме!“ Онези, които бяха разпънати с него, също го обсипваха с обиди.

Исус умира

(Мат. 27:45–56; Лука 23:44–49; Йоан 19:28–30)

³³По обяд мрак покри цялата земя и не се вдигна до три следобед. ³⁴В три часа Исус извика високо: „Елои, Елои, лама савахтани?“³, което означава: „Боже мой, Боже мой, защо си ме изоставил?“

³⁵Някои от онези, които стояха наоколо, чуха това и казаха: „Слушайте! Вика Илия.“⁴

³⁶И един човек се затича, натопи една гъба в оцет, прикрепил я на пръчка и като даде на Исус да пие, каза: „Почакайте да видим дали ще дойде Илия[†] да го свали.“

³⁷А Исус, като извика силно, издъхна.

¹Вино със смирна Използва се като лекарство за облекчаване на болките. ²Стих 28 Някои гръцки ръкописи включват стих 28: „И се изпълни казаното в Писанието: «Поставиха го наравно с престъпниците.»“ ³„Елои ... савахтани“ Пс. 22:1. ⁴„Вика Илия.“ Обръщението „Боже мой“ („Или“ на еврейски или „Елои“ на арамейски) прозвучава на хората като името на Илия, известния Божий пророк от 850 г. пр. Хр.

³⁸И в този миг завесата в храма¹ се раздра на две от горе до долу. ³⁹Когато стотникът,[†] стоящ срещу Исус, го чу да извиква и видя как издъхна, каза: „Този човек наистина бе Божий Син!“

⁴⁰Там имаше няколко жени, които наблюдаваха от разстояние. Сред тях бяха Мария Магдалина, Мария—майката на по-малкия Яков и Йосия—и Саломия. ⁴¹Те следваха Исус и му помагаша, когато той бе в Галилея. Там имаше и много други жени, дошли заедно с него в Ерусалим.

Погребението на Исус

(Мат. 27:57–61; Лука 23:50–56; Йоан 19:38–42)

⁴²Беше Подготвителен ден, тоест денят преди съботата, и вече се бе стъмнило. ⁴³Тогава дойде Йосиф от Ариматей, уважаван член на Съвета и един от онези, които очакваха идването на Божието царство. Той смело влезе при Пилат[†] и поиска тялото на Исус. ⁴⁴Пилат се учуди, че Исус така бързо е умрял, и затова повика стотника[†] да го пита дали е мъртъв отдавна. ⁴⁵След като чу отговора на стотника, Пилат разреши на Йосиф да вземе тялото. ⁴⁶Тогава Йосиф купи ленено платно, свали Исус от кръста, уви го в платното и го положи в гробница, изсечена в скалите. После изтърколи един камък и затвори входа ѝ. ⁴⁷Мария Магдалина и Мария, майката на Йосия, видяха къде го положиха.

Възкресението на Исус

(Мат. 28:1–8; Лука 24:1–12; Йоан 20:1–10)

16 Когато съботният ден свърши, Мария Магдалина, Мария—майката на Яков—и Саломия купиха благоухания, за да отидат и помажат тялото на Исус. ²Рано сутринта на първия ден от седмицата, още при изгрев слънце, те се отправиха към гробницата ³и говореха помежду си: „Кой ще ни отмести камъка от входа на гробницата?“

⁴Жените погледнаха и видяха, че камъкът е отместен, въпреки че беше много голям. ⁵Влязоха вътре и видяха един младеж, облечен в бяла роба, който седеше отдясно. Те се слисаха.

⁶А той им каза: „Не се удивлявайте! Вие търсите Исус от Назарет, разпънатия, но той възкръсна! Не е тук. Ето мястото, където беше положен. ⁷Идете и кажете на учениците му и на Петър: «Той отива в Галилея преди вас. Там ще го видите, точно както ви каза.»“

¹завесата в храма Завесата разделя „Най-Святото Място“ от останалата част на храма.

⁸Жените излязоха от гробницата и побягнаха, обзети от ужас и вълнение. Те бяха толкова уплашени, че не казаха нищо на никого.

[В някои от най-старите гръцки ръкописи евангелието според Марк свършва тук.]

Някои ученици виждат Исус

(Мат. 28:9-10; Йоан 20:11-18; Лука 24:13-35)

⁹Исус възкръсна рано сутринта на първия ден от седмицата и се яви най-напред на Мария Магдалина, от която беше прогонил седем демона. ¹⁰Тя отиде и разказа за това на учениците му, които дълбоко скърбяха и плачеха. ¹¹Като чуха от нея, че е жив и че го е видяла, те не повярваха.

¹²След това Исус се яви в друг образ на двама от учениците си по пътя им към селата. ¹³Те се върнаха и разказаха на останалите, но и на тях не повярваха.

Исус говори на апостолите

(Мат. 28:16-20; Лука 24:36-49; Йоан 20:19-23; Дела 1:6-8)

¹⁴След известно време Исус се яви на единадесетте ученика, когато вечеряха. Той им се скара за тяхното неверие и кораво-сърдечност, защото не бяха повярвали на онези, които го бяха видели възкръснал.

¹⁵После им каза: „Идете по целия свят и проповядвайте Благата вест на всеки човек. ¹⁶Който повярва и се кръсти,[†] ще бъде спасен, а който не повярва, ще бъде осъден. ¹⁷И тези знамения ще придружават повярвалите: в мое име ще прогонват демони, ще говорят нови езици, ¹⁸ще хващат змии с голи ръце и ако изпият нещо отровно, то няма да ги засегне, ще полагат ръцете си[†] върху болни и те ще оздравяват.“

Исус се възнеся в небето

(Лука 24:50-53; Дела 1:9-11)

¹⁹И след като разговаря с учениците си, Господ Исус се възнесе в небето и седна отдясно на Бога. ²⁰Учениците му тръгнаха и проповядваха навсякъде, а Господ им помагаше и потвърждаваше посланието със знаменията, които го придружаваха.

Евангелието според Лука

Въведение

1 Много хора са се опитвали да съставят описание на събитията, **1** случили се сред нас: ²точно както ни бяха предадени от хора, които от самото начало са били техни очевидци и служители на Божието послание. ³Така и аз, след като внимателно проучих всичко от началото му, сметнах за добре да запиша последователно изложение за теб, почтени Теофиле, ⁴за да си уверен в достоверността на нещата, на които си бил поучаван.

Предсказание за раждането на Йоан Кръстител

⁵По времето, когато Ирод[†] беше цар на Юдея, имаше един свещеник на име Захарий, който беше от рода на Авия.¹ Жената на Захарий беше от рода на Аарон и се казваше Елисавета. ⁶Захарий и Елисавета бяха праведни пред Бога и изпълняваха безукорно всички Господни заповеди и предписания. ⁷Но те нямаха деца, защото Елисавета беше неплодна, а и двамата бяха вече доста възрастни.

⁸Веднъж, когато Захарий изпълняваше задълженията си на свещеник, по времето, когато неговата група служеше пред Бога, ⁹на него се падна жребият да влезе в храма, за да запали тамян. ¹⁰Докато той кадеше, всички хора се бяха събрали навън и се молеха. ¹¹И тогава на Захарий се яви Господен ангел и застана отдясно на олтара с тамяна. ¹²Виждайки ангела, Захарий се обърка и доста се уплаши. ¹³Но ангелът му каза: „Не се страхувай, Захарий! Молитвата ти е чута. Жена ти Елисавета ще ти роди син и ще го наречеш Йоан. ¹⁴Той ще ти донесе радост и щастие и много хора ще се радват на неговото раждане. ¹⁵Той ще бъде велик пред Господа; не трябва да пие вино или спиртно питие и още от зачатиято си ще бъде изпълнен със Святия Дух. ¹⁶Йоан ще върне много израелтяни към Господа, техния Бог. ¹⁷В силата и духа на Илия[†] той ще върви пред Господа, за да обърне сърцата на бащите към децата им и мислите на непокорните—към мъдростта на праведните, и така да представи на Господа един приготвен народ.“

¹рода на Авия Еврейските свещеници са разделени на 24 рода. Вж I Лет. 24.

¹⁸Тогава Захарий каза на ангела: „Как да се уверя, че това е истина? Аз съм стар, а и жена ми вече не е млада.“

¹⁹Ангелът му отговори: „Аз съм Гавриил и стоя в присъствието на Бога. Той ме изпрати да разговарям с теб и да ти предам тази радостна вест. ²⁰Но тъй като не повярва на думите ми, които ще се сбъднат, когато настъпи времето за това, ти ще онемееш и ще мълчиш до деня, в който стане казаното от мен.“

²¹Хората отвън чакаха появяването на Захарий и се чудеха защо се бави толкова дълго в храма. ²²А когато излезе, той не можеше да им продума и те разбраха, че е имал видение, защото им правеше знаци, а оставаше безмълвен. ²³Когато свършиха дните на службата му в храма, Захарий се прибра у дома.

²⁴След известно време жена му Елисавета забременя и пет месеца се криеше, като говореше: ²⁵„Най-накрая Господ се смили над мен и премахна моя срам сред хората.“

Предсказание за раждането на Исус

²⁶Когато Елисавета беше в шестия месец, Господ изпрати ангел Гавриил в един град в Галилея, наречен Назарет, ²⁷при една девойка, сгодена за мъж на име Йосиф от Давидовия[†] род. Девойката се казваше Мария. ²⁸Ангелът дойде при нея и я поздрави: „Ти наистина си благословена! Господ е с теб!“

²⁹Но Мария много се смути от думите му и недоумяваше какво означава това приветствие.

³⁰Ангелът ѝ каза: „Не се страхувай, Мария! Божието благоволение е с теб. ³¹Чуй! Ще заченеш в утробата си и ще родиш син, когото ще наречеш Исус. ³²Той ще бъде велик и хората ще го нарекат Син на Всевишния. Господ Бог ще му даде престола на неговия праотец Давид.[†] ³³Той завинаги ще царува над Якововия дом и царуването му няма да има край.“

³⁴Мария попита ангела: „Как ще стане това? Нали съм още девица!“

³⁵Ангелът ѝ отговори: „Святият Дух ще дойде върху теб и силата на Всевишния ще те осени. Затова и святоото дете, което ще родиш, ще се нарича Божий Син. ³⁶Чуй и това—твоята роднина Елисавета е бременна въпреки възрастта си. Всички мислеха, че е неплодна, но тя е бременна вече шести месец и ще роди син. ³⁷За Бога няма невъзможни неща.“

³⁸Тогава Мария каза: „Аз съм слугиня на Господа. Нека бъде така, както ти рече.“ И ангелът се отдалечи от нея.

Мария посещава Захарий и Елисавета

³⁹Мария се приготви и забързано се отправи към един град в хълмистата част на Юдея. ⁴⁰Тя влезе в къщата на Захарий и поз-

драви Елисавета. ⁴¹Когато Елисавета чу поздрава на Мария, детето се развълнува в утробата ѝ, Святият Дух я изпълни ⁴²и тя възкликна: „Няма друга сред жените, благословена като теб! И Бог ще благослови детето, което ще родиш. ⁴³Но коя съм аз, че да заслужи подобно щастие—майката на моя Господ да дойде при мен! ⁴⁴Ето, веднага щом като поздравът ти прозвуча в ушите ми, детето в утробата ми заигра от радост. ⁴⁵Благословена си, защото повярва, че ще се сбъдне казаното от Господа.“

Мария възхвалява Бога

⁴⁶Тогава Мария каза:

- ⁴⁷ „Душата ми възхвалява Господа.
 Духът ми се радва в Бога, моя Спасител.
⁴⁸ Той погледна милостиво на своята смирена слугиня.
 Да, отсега нататък всички ще ме наричат благословена,
⁴⁹ защото Всемогъщият извърши велики неща за мен!
 Свято е неговото име.
⁵⁰ От поколение на поколение
 Бог е милостив към хората, които се боят от него.
⁵¹ Той е показал силата на ръката си
 и е разпръснал горделивите със самохвалните им мисли.
⁵² Свалил е тирани от престолите им
 и е въздигнал смирените.
⁵³ Наситил е гладните с блага,
 а богатите е отпратил с празни ръце.
⁵⁴ Бог е помогнал на народа на Израел, който му служи,
 и не забрави да покаже милост,
⁵⁵ точно както бе обещал на нашите деди,
 на Авраам и потомците му за вечни времена.“

⁵⁶Мария остана при Елисавета около три месеца и после се върна у дома си.

Раждането на Йоан Кръстител

⁵⁷Дойде време Елисавета да ражда и тя роди син. ⁵⁸Нейните съседни и роднини научиха колко милостив е бил Господ към нея и споделиха радостта ѝ.

⁵⁹Когато детето стана на осем дни, дойдоха да го обрежат. Те искаха да го нарекат Захарий, на името на баща му, ⁶⁰но майката възрази: „Не! Той ще се казва Йоан.“

⁶¹Хората ѝ казаха: „Никой от вашия род не носи това име.“
⁶²Тогава със знаци попитаха бащата как той желае да го нарекат.

⁶³Захарий поиска плочка за писане и за изненада на всички написа: „Името му е Йоан.“ ⁶⁴В този момент говорът му се възстанови

и той започна да слави Бога. ⁶⁵Страх обзе всичките им съседи и за това се заговори по цялата хълмиста част на Юдея. ⁶⁶Хората, които чуха за станалото, се питаха с удивление: „Какво ли ще бъде това дете?“ Защото наистина силата на Господа беше с него.

Захарий възхвалява Бога

⁶⁷Бащата на Йоан, Захарий, се изпълни със Святия Дух и изрече следното пророчество:

- ⁶⁸ „Благословен да бъде Господ, Богът на Израел,
защото дойде да помогне и освободи своя народ.
⁶⁹ Той ни даде могъщ Спасител
от рода на слугата си Давид,[†]
⁷⁰ както беше обещал преди много време
чрез думите на святите си пророци
⁷¹ да ни избави от враговете ни
и от властта на всички, които ни мразят.
⁷² Бог обеща да показва милост на дедите ни
и не забравя своя свят завет—
⁷³ клетвата, която даде пред нашия праотец Авраам
⁷⁴ да ни освободи от властта на враговете ни,
за да можем да му служим без страх
⁷⁵ и да сме свети и праведни пред него
през всичките дни на живота си.
⁷⁶ А ти, дете мое, ще бъдеш наречен
пророк на Всевишния,
защото ще вървиш пред Господа,
за да приготвиш пътя за него
⁷⁷ и да кажеш на неговия народ,
че ще бъдат спасени чрез опрощаването на греховете им,
⁷⁸ заради нежната милост на нашия Бог,
която ще дойде при нас от висините
като изгряващо слънце,
⁷⁹ за да даде светлина на живеещите
в мрачната сянка на смъртта
и да насочи стъпките ни в пътя на мира!“

⁸⁰Момчето растеше и укрепваше по дух и живееше в пустинята до деня, когато се появи пред народа на Израел.

Раждането на Исус

(Мат. 1:18–25)

2 По това време император Август издаде заповед за преброяване на населението в цялата Римска империя. ²Това беше пър-

вото преброяване, откакто Квириний управляваше Сирия. ³Всеки пътуваше до своя роден град, за да се запише.

⁴Йосиф беше от рода на Давид[†] и затова се отпрати от галилейския град Назарет към юдейския град Витлеем, родното място на Давид, ⁵за да се запише там заедно с годеницата си Мария. Тя беше бременна ⁶и докато бяха във Витлеем, дойде време да ражда. ⁷Там Мария роди първородния си син. Тя го пови и го сложи да легне в една ясла, тъй като в хана нямаше място за тях.

Овчари научават за раждането на Исус

⁸Недалеч в полето имаше няколко овчаря, които живееха навън и пазеха стадата си през нощта. ⁹Един Господен ангел застана пред тях и Божията слава засия около тях. Овчарите изтръпнаха от страх. ¹⁰Ангелът им каза: „Не се страхувайте! Нося ви добра вест, която ще зарадва всички хора. ¹¹Днес в града на Давид[†] се роди вашият Спасител—Христос¹ Господ. ¹²Ето как ще го познаете: ще намерите бебе, повито и положено в ясла.“

¹³Внезапно към ангела се присъедини многобройно небесно войнство, което славеше Бога с думите:

¹⁴ „Слава на Бога във висините,
а на земята мир между хората,
в които Бог намира голяма радост!“

¹⁵Когато ангелите се възнесоха обратно в небето, овчарите си казаха: „Да отидем във Витлеем и видим това, което се е случило и което Господ ни извести.“

¹⁶И така, овчарите бързо отидоха там и намериха Мария, Йосиф и бебето, което лежеше в яслата. ¹⁷Като видяха новороденото, те разказаха всичко, което ангелът им беше съобщил за детето. ¹⁸И всички, които слушаха, се удивляваха на разказа на овчарите. ¹⁹Мария скъта тези думи в сърцето си и непрестанно мислеше за тях. ²⁰А овчарите се върнаха при стадата си, славеха Бога и му благодаряха за всичко чуто и видяно; беше станало точно както ангелът им каза.

²¹Когато детето навърши осем дни, то бе обрязано и го нарекоха Исус. Това име беше дадено от ангела още преди Мария да зачене.

Посвещаването на Исус

²²Когато дойде време за очистването им, както се изискваше от Моисеевия закон, Мария и Йосиф заведоха Исус в Ерусалим, за да го представят пред Господа, ²³понеже според Господния закон: „Всеки първороден син трябва да бъде посветен на

¹Христос Месията, „Помазаникът“ или Божият избраник.

Господа.“¹ ²⁴Йосиф и Мария трябваше съгласно закона да „направят жертвоприношение от две гълъбици или два млади гълъба.“²

Симеон вижда Исус

²⁵В Ерусалим живееше човек на име Симеон, който беше праведен и благочестив. Той очакваше Бог да спаси Израел и Святият Дух беше с него ²⁶и му беше разкрил, че няма да умре, преди да е видял Господния Месия.[†] ²⁷Подбуден от Духа, Симеон отиде в храма точно когато Мария и Йосиф доведоха малкия Исус там, за да изпълнят предписанията на Моисеевия закон. ²⁸Симеон прегърна детето и благодари на Бога:

²⁹ „Господи, сега слугата ти може да умре в мир,
както му обеща.
³⁰ Защото очите ми видяха спасението ти,
³¹ което си приготвил пред всички народи.
³² Той е светлина, която ще просвети езичниците[†]
и ще прослави твоя народ Израел.“

³³Бащата и майката на Исус бяха смаяни от това, което чуха за сина си. ³⁴Тогава Симеон ги благослови и каза на Мария: „Това дете ще бъде причина за падането и въздигането на много хора в Израел и знамение, което ще бъде отхвърлено. ³⁵Мисли, скътани дълбоко в сърцата на хората, ще излязат наяве, а твоята душа ще бъде като пронизана с меч.“

Пророчеството на Анна

³⁶Имаше една пророчица Анна, дъщеря на Фануил от рода на Асир, която беше много възрастна. Тя живя със съпруга си седем години след като се омъжи, ³⁷а после остана вдовица до осемдесет и четиригодишна възраст. Тя никога не напускаше храма и ден и нощ служеше на Бога с пост и молитва. ³⁸Точно в този миг Анна се приближи и започна да благодари на Бога и да разказва за Исус на тези, които очакваха Бог да освободи Ерусалим.

Йосиф и Мария се връщат у дома си

³⁹Когато Йосиф и Мария изпълниха всичко, което Господният закон изискваше, те се върнаха в Галилея, в родния си град Назарет. ⁴⁰Детето растеше, ставаше все по-силно и по-мъдро и Божиите благословения бяха върху него.

Детството на Исус

⁴¹Всяка година родителите на Исус ходеха в Ерусалим за празника Пасха.[†] ⁴²Когато той беше на дванадесет години, те отидоха

¹„Всеки ... Господа“ Изх. 13:2. ²„направят ... гълъба“ Лев. 12:8.

там за празника, както обикновено. ⁴³Когато празничните дни свършиха, те си тръгнаха за вкъщи, но момчето Исус, незабелязано от родителите си, остана в Ерусалим. ⁴⁴Като си мислеха, че Исус е в групата на пътниците, Йосиф и Мария вървяха цял ден, преди да започнат да го търсят сред роднини и познати. ⁴⁵Когато не го откриха, те се върнаха да го търсят в Ерусалим. ⁴⁶След три дни го намериха в храма. Той седеше между учителите, слушаше какво говорят и им задаваше въпроси. ⁴⁷Всички, които го чуваха, се удивиха на начина, по който разсъждаваше и отговаряше. ⁴⁸Родителите му се смаяха, като го видяха. Майка му го попита: „Сине, защо постъпи така с нас? Баща ти и аз бяхме много разтревожени и те търсехме.“

⁴⁹Исус им отговори: „Защо трябваше да ме търсите? Нима не знаете, че трябва да бъда там, където е работата на моя Баща?“
⁵⁰Но те не разбраха значението на отговора му.

⁵¹Исус се върна с родителите си в Назарет и им се подчиняваше. А майка му съхраняваше в сърцето си всички тези неща.
⁵²Исус израстваше, ставаше все по-мъдър и печелеше одобрението на Бога и хората.

Йоан проповядва

(Мат. 3:1–12; Марк 1:1–8; Йоан 1:19–28)

ЗБеше петнадесетата година от управлението на император Тиберий, когато Пилат Понтийски[†] беше губернатор на Юдея, Ирод[†]—управител на Галилея, брат му Филип—управител на областите Итурея и Трахонития, а Лисаний—управител на Авилиния.
²По това време първосвещеници бяха Анна и Каяфа. Бог говори на живеещия в пустинята Йоан, сина на Захарий. ³И Йоан тръгна по земите край река Йордан да призовава хората да се покаят[†] и да се кръстят, за да бъдат простени греховете им. ⁴Всичко беше точно така, както е записано в книгата на пророк Исаия:

„Един човек вика в пустинята:
«Подгответе пътя за Господа,
очертайте прави пътеките за него.

⁵ Всяка долина ще се запълни.
Всяка планина и възвишение ще се заравнят.
Кривините ще се изправят.
Неравностите ще се изгладят.

⁶ И всеки човек ще види Божието спасение.»“ *Исаия 40:3–5*

⁷Много хора идваха при Йоан да бъдат кръстени, а той им казваше: „Рожби на ехидни[†]! Кой ви предупреди да бягате от идващия Божий гняв? ⁸Ако наистина сте се покаяли,[†] докажете това с делата си. И не започвайте да се успокоявате с думите:

«Авраам е нашият баща.» Казвам ви, че Бог може и от тези камъни да създаде потомци на Авраам. ⁹Брадвата е вече при корена на дърветата. Всяко дърво, което не дава добър плод, ще бъде отсечено и хвърлено в огъня.“

¹⁰Хората попитаха Йоан: „Какво да правим тогава?“

¹¹Йоан им отговори: „Ако някой има две ризи, да даде едната на онзи, който няма. Ако някой има повече храна, да я раздели по същия начин.“

¹²Бирници също дойдоха при Йоан и поискаха да бъдат кръстени. Те го попитаха: „Какво трябва да правим, учителю?“

¹³Йоан им отговори: „Не карайте хората да плащат повече данъци, отколкото ви е наредено.“

¹⁴После няколко войника също го запитаха: „А ние какво да правим?“

Йоан им каза: „Не принуждавайте хората да ви дават пари. Не клеветете. Бъдете доволни от заплатите си.“

¹⁵Хората живееха в очакване и всички се чудеха дали пък самият Йоан не е Месията.†

¹⁶Йоан отговори на всички така: „Аз ви кръщавам† с вода, но идва друг, който е по-силен от мен. Аз не съм достоен дори сандалите му да развържа. Той ще ви кръсти със Святия Дух и с огън. ¹⁷Лопатата, с която отсява зърното от плявата, е вече в ръката му, за да изчисти хармана си и да прибере зърното в хамбара си, а плявата ще изгори в неугасим огън.“ ¹⁸Така с много други думи Йоан убеждаваше хората и им съобщаваше Благата вест.

¹⁹А когато Йоан изобличи местния управител Ирод† за това, че живее с Иродиада—жената на брат му, и за всички други злини, които беше извършил, ²⁰Ирод прибави към тях още една—хвърли Йоан в затвора.

Кръщението на Исус

(Мат. 3:13-17; Марк 1:9-11)

²¹Когато всички хора се кръщаваха,† Исус също отиде при Йоан. След като беше кръстен и се молеше, небето се отвори. ²²Святият Дух слезе върху него в телесен образ на гълъб и от небето се чу глас: „Ти си моят възлюбен Син. Ти си избраникът ми.“

Родословието на Йосиф

(Мат. 1:1-17)

²³Исус беше на около тридесет години, когато започна своето дело. Хората мислеха, че той е син на Йосиф. Йосиф беше син на Илия. ²⁴Илия беше син на Матат. Матат беше син на Левий. Левий беше син на Мелхи. Мелхи беше син на Янай. Янай беше

син на Йосиф. ²⁵Йосиф беше син на Мататия. Мататия беше син на Амос. Амос беше син на Наум. Наум беше син на Еслий. Еслий беше син на Нагей. ²⁶Нагей беше син на Маат. Маат беше син на Мататия. Мататия беше син на Семеин. Семеин беше син на Йосех. Йосех беше син на Йода.

²⁷Йода беше син на Йоанан. Йоанан беше син на Риса. Риса беше син на Зоровавел. Зоровавел беше син на Салатиил. Салатиил беше син на Нирий. ²⁸Нирий беше син на Мелхий. Мелхий беше син на Адий. Адий беше син на Косам. Косам беше син на Елмадам. Елмадам беше син на Ир. ²⁹Ир беше син на Йосий. Йосий беше син на Елиезер. Елиезер беше син на Йорим. Йорим беше син на Матат. Матат беше син на Левий.

³⁰Левий беше син на Симеон. Симеон беше син на Юда. Юда беше син на Йосиф. Йосиф беше син на Йонам. Йонам беше син на Елиаким. ³¹Елиаким беше син на Мелеа. Мелеа беше син на Мена. Мена беше син на Матата. Матата беше син на Натан. Натан беше син на Давид.[†] ³²Давид беше син на Есей. Есей беше син на Овид. Овид беше син на Вооз. Вооз беше син на Салмон. Салмон беше син на Наасон.

³³Наасон беше син на Аминадав. Аминадав беше син на Арний. Арний беше син на Есрон. Есрон беше син на Фарес. Фарес беше син на Юда. ³⁴Юда беше син на Яков. Яков беше син на Исаак. Исаак беше син на Авраам. Авраам беше син на Тара. Тара беше син на Нахор. ³⁵Нахор беше син на Серух. Серух беше син на Рагав. Рагав беше син на Фалек. Фалек беше син на Евер. Евер беше син на Сала.

³⁶Сала беше син на Каинан. Каинан беше син на Арфаксад. Арфаксад беше син на Сим. Сим беше син на Ной. Ной беше син на Ламех. ³⁷Ламех беше син на Матусал. Матусал беше син на Енох. Енох беше син на Яред. Яред беше син на Малелеил. Малелеил беше син на Каинан. ³⁸Каинан беше син на Енос. Енос беше син на Сит. Сит беше син на Адам. Адам беше син на Бога.

Дяволът изкушава Исус

(Мат. 4:1-11; Марк 1:12-13)

4 Исус беше изпълнен със Святия Дух и когато се върна от река Йордан, Духът го заведе в пустинята. ²Там прекара четиридесет дни, изкушаван от дявола. През цялото това време той не яде нищо и накрая почувства силен глад.

³Тогава дяволът му каза: „Ако си Божият Син, заповядай на този камък да стане хляб!“

⁴Исус му отговори: „Писано е:

«Никой не може да живее само с хляб.»“

Второзаконие 8:3

⁵Дяволът го заведе на едно високо място и за миг му показа всички царства на света, ⁶като му каза: „Ще ти дам цялата тази власт и слава, защото тя е дадена на мен и аз я давам на когото поискам. ⁷Ако ми се поклониш, всичко това ще бъде твое.“

⁸Исус му отвърна: „Писано е:

«Покланяй се на Господа, твоя Бог, и само на него служи!»“

Второзаконие 6:13

⁹Тогава дяволът заведе Исус в Ерусалим, качи го на най-високото място в храма и му каза: „Ако си Божият Син, хвърли се оттук долу! ¹⁰Нали е писано:

«Той ще заповяда на ангелите си да бдят над теб.»

Псалм 91:11

¹¹И още:

«Те ще те носят на ръце,
за да не удариш крака си в камък.»“

Псалм 91:12

¹²Исус му отговори: „Но е казано също:

«Не поставяй на изпитание Господа, твоя Бог!»“

Второзаконие 6:16

¹³Когато дяволът свърши всички изкушения, той го остави до следващата възможност.

Исус започва делото си в Галилея

(Мат. 4:12-17; Марк 1:14-15)

¹⁴Исус се върна в Галилея, изпълнен със силата на Духа, и мълвата за него се разпространи из цялата околност. ¹⁵Той започна да поучава в синагогите[†] и всички хора го хвалеха.

Исус отива в родния си град

(Мат. 13:53-58; Марк 6:1-6)

¹⁶После Исус отиде в Назарет, където бе отраснал. Както обикновено в съботен ден, той влезе в синагогата[†] и се изправи да чете. ¹⁷Дадоха му свитъка с думите на пророк Исаия. Исус разгъна свитъка и намери мястото, където пишеше:

¹⁸ „Духът на Господа е върху мен, защото ме е помазал
да съобщя на бедните Благата вест.

Изпратил ме е да провъзглася
освобождение на пленниците,
проглеждане на слепите,
избавление на подтиснатите

¹⁹ и да възвестя годината на Господното благоволение.“

Исаия 61:1-2

²⁰Исус нави свитька, върна го на служителя и седна. Погледите на всички в синагогата[†] бяха приковани в него. ²¹Той започна да им говори: „Днес тези думи се сбъднаха пред вас, които слушахте.“

²²Всички го хвалеха, удивляваха се на красноречието му и се питаха: „Не е ли това синът на Йосиф?“

²³Исус отвърна: „Сигурно ще ми припомните поговорката: «Лекарю, изцели сам себе си!» Ще ми кажете: «Чухме за това, което си извършил в Капернаум. Направи същото и тук, в родния си град!»“ ²⁴Истина ви казвам: никой пророк не е признат в родния си град. ²⁵Това, което говоря, е вярно. По времето на Илия,[†] когато не валя три години и половина и голям глад настъпи по цялата земя, в Израел имаше много вдовици. ²⁶Но Илия не беше изпратен при нито една от тях, а само при вдовицата от Сарепта, град в Сидон. ²⁷А по времето на пророк Елисей в Израел имаше много прокажени, но никой от тях не беше излекуван, а само Нееман сириец.“

²⁸Като чуха това, всички в синагогата[†] се разгневиха. ²⁹Те станаха, повлякоха Исус извън града и го заведоха при стръмния склон на хълма, на който бе построен градът им, за да го хвърлят долу. ³⁰Но Исус премина през тълпата и си отиде по своя път.

Исус излекува човек, обладан от зъл дух

(Марк 1:21-28)

³¹После Исус отиде в галилейския град Капернаум и в съботата поучаваше хората. ³²Неговото учение ги смайваше, защото говореше с власт. ³³В синагогата[†] имаше един човек, обладан от зъл дух. Той изкрещя: ³⁴„Хей! Какво искаш от нас, Исусе от Назарет? Да ни погубиш ли дойде? Аз зная кой си—Святият на Бога.“ ³⁵Исус строго заповяда на злия дух: „Млъкни и излез от човека!“ Злият дух повали мъжа на земята пред всички и излезе от него, без да му стори нищо лошо.

³⁶Всички хора бяха изумени и се питаха един друг: „Какво значи това? С власт и сила той заповядва на злите духове и те излизат!“ ³⁷И новината за Исус се разнесе из цялата област.

Исус излекува болна жена

(Мат. 8:14-17; Марк 1:29-34)

³⁸Исус напусна синагогата[†] и отиде в дома на Симон. Тъщата на Симон гореше от треска и помолиха Исус да ѝ помогне. ³⁹Той се наведе над нея и заповяда на треската да я напусне. И веднага жената се вдигна на крака и започна да им прислужва.

Исус излекува още много хора

⁴⁰При залез слънце всички, които имаха близки, болни от всякакви болести, ги доведоха при Исус, а той, като полагаше ръцете си[†] върху всеки от тях, ги излекува. ⁴¹От много от тях излизаха демони, които викаха: „Ти си Божият Син!“ Но Исус им забраняваше да говорят, защото те знаеха, че той е Месията.[†]

Исус отива в други градове

(Марк 1:35–39)

⁴²На разсъмване той напусна града и се усамоти в едно безлюдно място. А хората го търсеха и когато го намериха, се опитаха да го задържат, за да не си отива от тях. ⁴³Но Исус им каза: „Трябва да съобщя Благата вест за Божието царство и в другите градове, защото за това съм изпратен.“

⁴⁴После продължи да проповядва в синагогите[†] в Юдея.

Исус призовава първите си ученици

(Мат. 4:18–22; Марк 1:16–20)

5 Един ден Исус стоеше на брега на Генисаретското езеро,¹ а около него хората се тълпяха, за да чуят Божието послание. ²Той забеляза две лодки на брега. Рибарите бяха отвън и перяха мрежите си. ³Исус се качи в една от лодките, която беше на Симон, и го помоли да я отблъсне леко от брега. После започна да поучава народа от лодката.

⁴Когато свърши да говори, Исус се обърна към Симон и каза: „Откарай лодката навътре в езерото и хвърлете мрежите си за улов.“

⁵Симон отвърна: „Учителю, цяла нощ се мъчихме и нищо не уловихме. Но щом ти казваш, ще хвърля мрежите.“ ⁶Рибарите хвърлиха мрежите си, а когато ги изтеглиха, те бяха толкова пълни, че започнаха да се късат. ⁷Затова дадоха знак на съдружниците си от другата лодка да дойдат и да им помогнат. Те дойдоха и двете лодки така се напълниха, че започнаха да потъват.

⁸Когато видя това, Симон Петър падна в краката на Исус и каза: „Върви си от мен, Господи, защото аз съм грешен човек.“

⁹И той, и всички рибари с него се смаяха от богатия улов.

¹⁰Синовете на Зеведей—Яков и Йоан—които работеха заедно със Симон, също бяха удивени.

Тогава Исус се обърна към Симон: „Не се страхувай! Отсега нататък хора ще ловиш.“

¹¹Рибарите изкараха лодките на брега, оставиха всичко и последваха Исус.

¹Генисаретското езеро Друго име на Галилейското езеро.

Исус излекува прокажен човек*(Мат. 8:1-4; Марк 1:40-45)*

¹²В един от градовете, където беше Исус, живееше човек, болен от проказа. Когато видя Исус, той падна в краката му и го помоли: „Господи, ти имаш власт и стига да поискаш, можеш да ме излекуваш.“

¹³Исус протегна ръката си, докосна го и каза: „Искам—бъди здрав!“ И проказата веднага го напусна. ¹⁴А Исус му заръча: „На никого не разказвай за случилото се. Иди и се покажи на свещеника,¹ а после принеси за оздравяването си каквото е заповядал Моисей. Това ще засвидетелства на хората, че си излекуван.“

¹⁵Но вестта за Исус се разнасяше все повече и огромни тълпи от хора се събираха, за да го слушат и да бъдат излекувани от болестите си. ¹⁶Исус често се усамотяваше в безлюдни места, за да се моли.

Исус излекува сакат човек*(Мат. 9:1-8; Марк 2:1-12)*

¹⁷Един ден, когато Исус поучаваше хората, сред слушателите седяха също фарисеи[†] и законоучители, дошли от всички градове на Галилея, Юдея и Ерусалим. Господ даваше сила на Исус да лекува. ¹⁸Няколко души донесоха на постелка един парализиран и се опитаха да го внесат и сложат пред Исус. ¹⁹Наоколо обаче се бяха струпали толкова много хора, че носачите не можеха да си пробият път. Тогава те се качиха на покрива и като разкриха керемидите, спуснаха постелката с парализирания в средата на стаята точно пред Исус. ²⁰Като видя вярата им, Исус каза на болния: „Приятелю, греховете ти са простени!“

²¹Законоучителите и фарисеите[†] си помислиха: „Кой е този, който така богохулства? Кой освен Бог може да прощава грехове?“

²²Но Исус знаеше мислите им и ги попита: „Защо таите такива мисли? ²³Кое е по-лесно: да кажа «Греховете ти се прощават» или да кажа «Стани и ходи»? ²⁴Но аз ще ви покажа, че Човешкият Син[†] има власт на земята да прощава грехове.“ И Исус каза на парализирания: „Казвам ти, стани! Вдигни си постелката и си върви вкъщи.“

²⁵В същия миг човекът се изправи пред тях, взе си постелката и си тръгна, славейки Бога. ²⁶Всички се удивляваха и славеха Бога. Изпълнени със страхопочитание, те казваха: „Днес видяхме изумителни неща!“

[†]Иди ... свещеника Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял.

Исус призовава Левий*(Мат. 9:9–13; Марк 2:13–17)*

²⁷След това Исус излезе и видя един бирник на име Левий, седнал на работното си място. Исус му каза: „Последвай ме!“

²⁸Левий остави всичко, стана и тръгна след Исус.

²⁹Той устрои в дома си голямо тържество в чест на Исус. На масата седяха много бирници и други хора. ³⁰А фарисеите[†] и законоучителите негодуваха и казваха на Исусовите ученици: „Защо ядете и пиете с бирници и грешници?“

³¹Исус им отговори: „Не здравите се нуждаят от лекар, а болните. ³²Дошъл съм да призова да се покаят[†] не праведните хора, а грешниците.“

Въпрос относно поста*(Мат. 9:14–17; Марк 2:18–22)*

³³Тогава му казаха: „Учениците на Йоан често постят и се молят, учениците на фарисеите[†] — също, а твоите ученици винаги ядат и пият.“

³⁴Исус им отговори: „Нима можете да накарате сватбарите да постят, докато младоженецът е с тях? ³⁵Но ще дойде време, когато младоженецът ще им се отнеме и тогава те ще постят.“

³⁶После им разказа притчата: „Никой не откъсва парче от нова дреха, за да закърпи старата. Иначе и новата дреха ще бъде скъсана, а и старата няма да е с подходяща кръпка. ³⁷Никой не налива ново вино в стари мехове. Иначе новото вино ще спуска меховете и ще изтече, а меховете ще се похабят. ³⁸Ново вино се налива в нови мехове. ³⁹И никой не иска ново вино, след като епил старо, защото казва: «Старото е по-добро.»“

Исус е Господар на съботата*(Мат. 12:1–8; Марк 2:23–28)*

Б Един съботен ден Исус вървеше през едни житни полета. Учениците му късаха класове, стриваха ги с длани и ядяха зърната. ²Някои от фарисеите[†] им казаха: „Защо правите това, което законът забранява да се върши в съботен ден?“

³Исус им отвърна: „Нима не сте чели какво направи Давид,[†] когато той и хората с него бяха гладни? ⁴Давид влезе в Божия дом, взе присъствените хлябове¹ и яде от тях, като даде и на другите с него да ядат, въпреки че законът на Моисей разрешава това само на свещениците.“ ⁵И им каза: „Човешкият Син[†] е Господар на съботата.“

¹присъствените хлябове 12 безквасни хляба, дар за Бога, поставяни в храма в Ерусалим всяка събота. Само свещениците имат право да ядат този хляб. Вж. Лев. 24:5–9.

Исус излекува човек с изсъхнала ръка

(Мат. 12:9–14; Марк 3:1–6)

⁶Веднъж, пак в събота, Исус отиде в синагогата[†] да поучава. Там имаше един човек с изсъхнала дясна ръка. ⁷Законоучителите и фарисеите[†] търсеха повод да обвинят Исус, затова внимателно го наблюдаваха дали ще излекува някого в събота или не. ⁸Исус обаче знаеше мислите им и каза на човека с изсъхналата ръка: „Изправи се и застани пред всички!“ Човекът се изправи и застана там. ⁹Тогава Исус се обърна към тях: „Питам ви, какво изисква законът да се прави в събота—добро или зло? Да се спасява живот или да се погубва?“ ¹⁰Исус обиколи всички с поглед и каза на човека: „Протегни си ръката!“ Той си протегна ръката и тя оздравя. ¹¹Гняв обзе фарисеите и законоучителите и те започнаха да обсъждат помежду си какво да сторят на Исус.

Исус избира своите дванадесет апостола

(Мат. 10:1–4; Марк 3:13–19)

¹²През онези дни Исус се качи на хълма, за да се моли, и прекара цялата нощ в молитва към Бога. ¹³На сутринта той събра учениците си, избра дванадесет от тях и ги нарече апостоли: ¹⁴Симон, на когото даде името Петър, брат му Андрей, Яков, Йоан, Филип, Вартоломей, ¹⁵Матей, Тома, Яков—синът на Алфей, Симон, наречен Зилот,[†] ¹⁶Юда—синът на Яков, и Юда Искариотски, който по-късно го предаде.

Исус поучава и лекува хората

(Мат. 4:23–25; 5:1–12)

¹⁷Исус слезе от хълма заедно с апостолите си и застана на едно равно място сред голяма група свои ученици. Там имаше и много хора от цяла Юдея, от Ерусалим и от крайбрежните градове Тир и Сидон. ¹⁸Те бяха дошли да чуят Исус и да бъдат излекувани от болестите си. Измъчваните от зли духове също бяха излекувани. ¹⁹Всеки се опитваше да се докосне до Исус, защото от него излизаше сила, която лекуваше всички.

²⁰Исус погледна учениците си и каза:

„Благословени сте вие, бедните,
защото ваше е Божието царство.

²¹ Благословени сте вие, които сега сте гладни,
защото ще бъдете наситени.

Благословени сте вие, които сега плачете,
защото ще се смеете от радост.

²²Благословени сте, когато хората ви ненавиждат, отлъчват от обществото, обиждат и злословят името ви заради Човешкия

Син.† ²³Ликувайте, когато това стане, и скачайте от радост, защото наградата ви в небето е голяма! Та нали по същия начин предците им се отнасяха с пророците!

²⁴ Но горко на вас, богатите,
защото вече сте имали лесен живот.

²⁵ Горко на вас, които сега сте сити,
защото ще гладувате.

Горко на вас, които сега се смеете,
защото ще скърбите и ще плачете.

²⁶Горко ви, когато всички говорят за вас само добро, защото по същия начин предците им говореха за лъжепророците.“

Обичайте враговете си

(Мат. 5:38-48; 7:12a)

²⁷„На вас, които ме слушате, казвам: обичайте враговете си. Отвърщайте с добро на онези, които ви мразят. ²⁸Благославяйте онези, които ви проклинат. Молете се за онези, които ви причиняват зло. ²⁹Ако някой те удари по едната буза, предложи му и другата. Ако ти отнеме връхната дреха, остави му и ризата си. ³⁰Давай на всеки, който те помоли. Ако някой ти отнеме нещо твое, не си го искай обратно. ³¹Отнасяйте се с другите така, както искате те да се отнасят с вас. ³²Ако обичате само онези, които ви обичат, нима заслужавате да ви похвалят за това? Та нали и грешниците обичат онези, които ги обичат! ³³Ако отвръщате с добро само на онези, които ви правят добро, нима заслужавате да ви похвалят за това? Та нали и грешниците правят същото! ³⁴И ако давате назаем само на онези, които очакват да ви се издължат, нима заслужавате да ви похвалят за това? Та нали и грешниците си дават един друг назаем, като очакват заемът да им бъде върнат. ³⁵Вие обаче обичайте враговете си, правете им добро и давайте назаем, без да очаквате някаква отплата. Тогава наградата ви ще бъде голяма и вие ще бъдете деца на Всевишния. Защото Бог е добър дори към неблагодарните и злите хора. ³⁶Бъдете състрадателни, както вашият Баща е състрадателен.“

Не съдете другите

(Мат. 7:1-5)

³⁷„Не съдете, за да не съдят и вас. Не осъждайте и няма да ви осъждат. Прощавайте, за да прощават и на вас. ³⁸Давайте и ще ви се дава. В ръцете ви ще се излее повече, отколкото можете да държите. Ще получите толкова много, че то ще прелива в скута ви. Защото каквато мярка използвате за другите, такава ще бъде използвана и за вас.“

³⁹Исус им разказа следната притча: „Нима може слепец да води друг слепец? Нали и двамата ще паднат в ямата!⁴⁰ Ученикът не превъзхожда своя учител, но всеки, когато е напълно обучен, ще бъде като учителя си.

⁴¹Защо забелязваш тресчицата в окото на брат си, а не виждаш гредата в собственото си око? ⁴²Нима можеш да кажеш: «Братко, нека извадя тресчицата от окото ти», когато не виждаш гредата в своето? Лицемер! Първо извади гредата от собственото си око. Едва тогава ще виждаш достатъчно ясно, за да извадиш тресчицата от окото на брат си.“

Два вида плодове

(Мат. 7:17–20; 12:34б–35)

⁴³„Доброто дърво не ражда лоши плодове, както и лошото дърво не ражда добри. ⁴⁴Всяко дърво се познава по плодовете му. Хората не берат смокини от тръни, нито пък грозде—от къпинов храст. ⁴⁵От сърцето на добрия човек излиза добро, а от сърцето на злия—зло. Устата говори това, с което е пълно сърцето.“

Два вида хора

(Мат. 7:24–27)

⁴⁶„Защо се обръщате към мен с думите «Господи, Господи!», а не вършите това, което говоря? ⁴⁷Ще ви дам пример на кого прилича всеки, който идва при мен, чува думите ми и им се подчинява. ⁴⁸Такъв човек е като строителя, който направил дълбок изкоп и положил основите върху скала. Когато станало наводнение и реката връхлетяла върху къщата, тя не помръднала, защото била здраво построена. ⁴⁹А този, който чува думите ми, но не се подчинява, прилича на човека, който построил къща направо върху земята, без основи. Когато реката я връхлетяла, къщата се строляла и била напълно разрушена.“

Исус излекува слугата на стотник

(Мат. 8:5–13; Йоан 4:43–54)

7 Когато свърши да говори на хората, Исус влезе в Капернаум. ²Там живееше един стотник,[†] чийто слуга бе смъртно болен. Стотникът много обичаше слугата си. ³Затова като чу за Исус, той изпрати при него няколко юдейски старейшини да го помолят да дойде и спаси живота на слугата му. ⁴Старейшините отидоха при Исус и настойчиво го замолиха: „Стотникът заслужава да направиш това за него. ⁵Той обича нашия народ и дори ни построи синагога.“[†]

⁶Исус тръгна с тях и вече бяха недалеч от къщата, когато стотникът[†] изпрати при него приятели да му кажат: „Господи, не си прави

труда, защото аз не съм достоен да влезеш под моя покрив. ⁷Не дойдох лично при теб, защото считам себе си за недостоеен, но ти само кажи и слугата ми ще оздравее. ⁸Самият аз съм подвластен на други, а на мен са подчинени войниците ми. Като кажа на някой: «Иди!», той отива. Като заповядам на друг: «Ела!», той идва. На слугата си казвам: «Направи това!» и той го прави.“

⁹Като чу тези думи, Исус се смая. Той се обърна и каза на множеството, което го следваше: „Казвам ви: такава вяра не съм срещал даже и в Израел.“

¹⁰А хората, изпратени от стотника,[†] се върнаха в къщата и видяха, че слугата е оздравял.

Исус съживява младеж от Наин

¹¹На следващия ден Исус се запъти към град Наин. С него вървяха учениците му и огромна гълпа хора. ¹²Когато приближиха градската порта, изнасяха мъртвец, единствен син на майка-вдовица. Придружаваше я голямо множество от града. ¹³Когато Господ я видя, сърцето му се изпълни със състрадание и той ѝ каза: „Не плачи!“ ¹⁴После се приближи и докосна ковчега. Носачите спряха, а Исус каза: „Младежо, казвам ти: Стани!“ ¹⁵Мъртвият се надигна, седна и започна да говори. И Исус го върна на майка му.

¹⁶Всички се изпълниха със страхопочитание и славеха Бога, като казваха: „Велик пророк се появи сред нас! Бог дойде да помогне на своя народ!“

¹⁷Новината за Исус се разпространи из цяла Юдея и всички околни места.

Исус отговаря на Йоан

(*Мат. 11:2-19*)

¹⁸Когато учениците на Йоан му разказаха всички тези неща, той повика при себе си двама от тях ¹⁹и ги изпрати при Господа да попитат: „Ти ли си Онзи, който трябваше да дойде, или да очакваме някой друг?“

²⁰Двамата дойдоха при Исус и му казаха: „Йоан Кръстител ни изпрати при теб да те питаме: «Ти ли си Онзи, който трябваше да дойде, или да очакваме някой друг?»“

²¹Точно тогава Исус излекува много хора от болести, недъзи и зли духове и върна зрението на много слепи. ²²Той отговори на Йоановите ученици: „Вървете и разкажете на Йоан това, което видяхте и чухте: слепи проглеждат, сакати прохождат, прокажени оздравяват, глухи прочуват, мъртви възкръсват и бедните чуват Благата вест. ²³Благословен е онзи, който може да ме приеме.¹ “

¹може да ме приеме Букв.: „не намира в мен повод да съгреша“.

²⁴След като пратениците на Йоан си тръгнаха, Исус започна да говори на тълпите за Йоан: „Какво излязохте да видите в пустинята? Тръстика, полюшвана от вятъра ли? Не? ²⁵Тогава какво излязохте да видите? Човек, облечен в хубави дрехи ли? Чуйте! Онези, които се обличат скъпо и живеят в разкош, ще намерите в дворците. ²⁶Така че какво излязохте да видите? Пророк ли? Да, и казвам ви: този човек е много повече от пророк. ²⁷Той е онзи, за когото е писано:

«Чуй! Пред теб изпращам пратеника си,
който ще подготви пътя за теб.»

Малахия 3:1

²⁸Казвам ви: сред всички хора, родени някога, няма по-велик от Йоан. Но дори и най-незначителният в Божието царство е по-велик от него.“

²⁹Всички, които чува Исус, дори и бирниците, се съгласиха, че Божието учение е добро, като се кръстиха[†] с кръщението на Йоан. ³⁰Но фарисеите[†] и законоучителите отхвърлиха Божията воля за тях, като отказаха да бъдат кръстени от него.

³¹Исус продължи: „Какво да кажа за хората от това поколение? С какво да ги сравня? ³²Те са като деца, които седят на пазара и си подвикват едно на друго:

«Свирехме ви весели песни, а вие не играхте!
Пяхме погребални песни, а вие не плакахте!»

³³Дойде Йоан Кръстител, който не яде хляб и не пие вино, а вие казвате: «Той е обладан от демон!» ³⁴Дойде Човешкият Син,[†] който яде и пие, а вие казвате: «Вижте го този! Лакомник и пияница! Приятел на бирници и грешници!» ³⁵Но Божията мъдрост се доказва с постъпките на тези, които я следват.¹ “

Симон Фарисеят

³⁶Един от фарисеите[†] покани Исус да обядва с него. Исус влезе в къщата му и седна на масата. ³⁷Една грешница, която живееше в същия град, научи, че Исус се храни в къщата на фарисея и донесе алабастров съд с миро. ³⁸Тя застана зад Исус, в краката му, и заплака, обливайки краката му със сълзи. След това ги избърса с косите си, целуна ги и изля мирото върху тях. ³⁹Като видя това, фарисеят, който беше поканил Исус, си каза: „Ако този човек наистина беше пророк, щеше да знае коя го докосва и що за жена е; щеше да знае, че е грешница.“

⁴⁰Исус се обърна към фарисея: „Симоне, искам да ти кажа нещо.“

¹Но Божията ... следват Букв.: „Но мъдростта се доказва от всичките й деца.“

Симон отвърна: „Говори, Учителю.“

⁴¹Исус започна: „Двама души бяха длъжници на един и същи лихвар. Единият дължеше петстотин динария,[†] а другият—петдесет. ⁴²И двамата обаче нямаха пари да си изплатят дълговете и затова лихварят благосклонно им ги опрости. Кой от тях ще обикне лихваря повече?“

⁴³Симон отговори: „Предполагам този, на когото е опростил по-голямата сума.“

„Прав си“—каза му Исус. ⁴⁴След това, обръщайки се към жената, каза на Симон: „Виждаш ли тази жена? Когато влязох в дома ти, ти не ми даде вода да си измия краката. А тя изми краката ми със сълзите си и ги изсуши с косите си. ⁴⁵Ти не ме целуна, докато тя не престана да целува краката ми от момента, в който влязох тук. ⁴⁶Ти не помаза главата ми със зехтин, а тя помаза краката ми с миро. ⁴⁷Затова ти казвам: многобройните ѝ грехове са простени. Ето защо тя обикна много. Този, на когото се прости малко, след това и обича малко.“

⁴⁸Исус се обърна към жената: „Греховете ти са простени.“

⁴⁹Гостите започнаха да говорят помежду си: „Кой е този, че и грехове да прощава?“

⁵⁰А Исус каза на жената: „Вярата ти те спаси. Върви си в мир.“

Исус проповядва из цялата страна

8 На другия ден Исус тръгна из градове и села да проповядва и съобщава на хората Благата вест за Божието царство. С него бяха дванадесетте апостола,² както и няколко жени, които той беше излекувал от зли духове и болести. Една от тях беше Мария от град Магдала, от която Исус бе прогонил седем демона. ³Сред жените бяха още и Йоана, жената на иконома на Ирод[†]—Хуза, Сусана и много други. Всички те помагаха на Исус и учениците му, като ги поддържаха със свои собствени средства.

Притча за семената

(*Мат. 13:1–17; Марк 4:1–12*)

⁴Когато около Исус се събра голяма тълпа хора, които се стичаха при него от всеки град, той им разказа следната притча:

⁵„Един земеделец излязъл да сее. Докато сеел, някои семена паднали край пътеката. Хората ги стъпкали и небесните птици ги изкълвали. ⁶Други семена паднали върху камениста почва. Те покълнали, но после изсъхнали, защото им липсвала влага. ⁷Някои семена паднали сред трънливи плевели, които избуяли заедно с тях и ги задушили. ⁸Останалите семена паднали на добра почва, пораснали и дали сто пъти повече зърно от засятото.“

Исус разказа притчата, като завърши с думите: „Който има уши да чува, да слуша!“

⁹Учениците му започнаха да го разпитват какво означава тази притча.

¹⁰А той им каза: „На вас е дадена привилегията да знаете тайните на Божието царство, но на останалите хора говоря с притчи, така че «да гледат, но да не виждат; да слушат, но да не разбират».“¹

Исус обяснява притчата за семената

(Мат. 13:18-23; Марк 4:13-20)

¹¹„Ето какво означава тази притча: Семената са Божието слово. ¹²Тези, които падат край пътеката, са хората, които чуват Божието слово, но след това идва дяволът и го грабва от сърцата им, за да не могат да повярват в чутото и да се спасят. ¹³Семената, паднали върху каменистата почва, са хората, които чуват Божието слово, приемат го с радост и за известно време имат вяра. Но нямат корени и щом дойдат изпитания, губят вярата си и обръщат гръб на Бога. ¹⁴Семената, паднали сред трънливите плевели, са хората, които чуват Божието слово, но грижите, богатствата и удоволствията на живота ги задушават и спират растежа им и плодът им никога не узрява. ¹⁵А семената, паднали върху добрата почва, са хората, които чуват Божието слово с добри, искрени сърца, пазят го и търпеливо принасят плод.“

Използвайте онова, който имате

(Марк 4:21-25)

¹⁶„Никой, който запалва лампа, не я покрива със съд, нито пък я слага под леглото. Вместо това я слага на поставка, така че хората, които влизат, да виждат светлината. ¹⁷Защото всичко скрито ще излезе наяве. Всяка тайна ще бъде разкрита. ¹⁸Затова внимавайте как слушате. Защото който има, ще получи още, а който няма, ще загуби и това, което мисли, че има.“

Истинското семейство на Исус

(Мат. 12:46-50; Марк 3:31-35)

¹⁹Майката и братята на Исус дойдоха да го видят, но наоколо имаше толкова много хора, че не можаха да се доберат до него. ²⁰Тогавя някой му каза: „Майка ти и братята ти чакат отвън и искат да те видят.“

²¹А Исус отговори: „Майка и братя ми са тези, които чуват Божието слово и му се подчиняват.“

¹«да гледат ... разбират» Ис. 6:9.

Исус укротява буря*(Мат. 8:23–27; Марк 4:35–41)*

²²Един ден Исус и учениците му се качиха в една лодка. Исус им каза: „Да прекосим езерото и да отидем на отсрещния бряг.“ И те потеглиха. ²³По време на пътуването Исус заспа. Над езерото се изви буря и лодката започна да се пълни с вода. Всички бяха в опасност. ²⁴Тогава учениците се приближиха до Исус и го събудиха с думите: „Господарю, господарю, ще се удавим!“

Исус стана и заповяда на вятъра и вълните да утихнат. Вятърът спря и езерото се успокои. ²⁵Исус каза на учениците си: „Къде ви е вярата?“

Те бяха изплашени и удивени и се питаха един друг: „Какъв е този човек, който заповядва дори на вятъра и водата и те му се подчиняват?“

Исус прогонва зъл дух от болен*(Мат. 8:28–34; Марк 5:1–20)*

²⁶Исус и учениците му доплаваха до областта на герасините, която се намираше от другата страна на езерото срещу Галилея. ²⁷Когато Исус стъпи на брега, към него се приближи един мектен човек, обладан от демони. Той от дълго време не беше обличал дреха и не беше живял в къща, а обитаваше гробищата. ^{28–29}Демонът често го завладяваше. Тогава оковаваха ръцете и краката на човека и го държаха затворен. Но той късаше веригите и демонът го принуждаваше да отива по необитаеми места. Тогава Исус заповяда на злия дух да излезе от човека. Той се хвърли в краката на Исус и извика: „Какво искаш от мен, Исусе, Сине на Всевишния Бог? Умолявам те, не ме измъчвай!“

³⁰Исус го попита: „Как се казваш?“

Той отвърна: „Легион“,† защото в него се бяха вселили много демони. ³¹Те молеха Исус да не ги прогонва в бездната.¹ ³²Там на хълма пасеше голямо стадо свине и демоните молеха Исус да им позволи да влязат в свинете. Той им разреши. ³³Тогава те излязоха от човека и се вселиха в свинете. Стадото се втурна по стръмния склон към езерото и всички животни се издавиха.

³⁴Като видяха какво се случи, свинарите избягаха и разказаха за това в града и околностите. ³⁵Много хора наизлязоха навън, за да видят станалото. Те дойдоха при Исус и намериха човека, от когото бяха прогонени демоните, да седи в краката му — облечен и със здрав разум. И се уплашиха. ³⁶Онези, които видяха това, разказваха на другите как обладаният от демони е бил

¹Бездната Смятало се е, че това е мястото, където злите духове са затворени и ще бъдат наказани.

излекуван. ³⁷Населението на цяла Герасиния започна да моли Исус да си върви, защото всички бяха страшно уплашени. Исус се качи в лодката и се върна в Галилея. ³⁸А човекът, от когото бяха излезли демоните, го молеше да го вземе със себе си.

Но Исус го отпрати с думите: ³⁹„Върни се у дома си и разкажи всичко, което Бог стори за теб.“

И човекът тръгна из града и разказваше навсякъде за това, което Исус направи за него.

Исус съживява мъртво момиче и излекува болна жена

(*Mat. 9:18–26; Марк 5:21–43*)

⁴⁰Когато Исус се върна в Галилея, хората го посрещнаха радостно, защото всички го очакваха. ⁴¹Точно тогава дойде един човек на име Яир, който беше началник на местната синагога.[†] Той падна в краката на Исус и го помоли да отиде в къщата му, ⁴²защото единствената му дъщеря—момиче на около дванадесет години—беше на смъртно легло.

Хората се тълпяха около Исус по пътя му към дома на Яир. ⁴³Една жена, която от дванадесет години кървеше и беше похарчила целия си имот по лечители, без никой да може да я излекува, ⁴⁴се приближи зад Исус и докосна края на дрехата му. В същия миг кървенето ѝ спря. ⁴⁵Тогава Исус попита: „Кой ме докосна?“

Всички наоколо отричаха и Петър каза: „Господарю, толкова много хора са те наобиколили и се блъскат в теб!“

⁴⁶Но Исус отговори: „Някой ме докосна, защото почувствах как от мен излезе сила.“ ⁴⁷Като видя, че не може да остане незабелязана, треперейки, жената пристъпи напред и падна в краката на Исус. След това разказа пред всички защо го е докоснала и как веднага след това е оздравяла. ⁴⁸Исус ѝ рече: „Дъще, вярата ти те излекува. Върви си в мир.“

⁴⁹Докато Исус все още говореше, от къщата на Яир дойде един човек и му каза: „Дъщеря ти умря. Недей повече да безпокоиш Учителя.“

⁵⁰Исус дочу тези думи и каза на Яир: „Не се страхувай! Само вярвай и дъщеря ти ще оздравее.“

⁵¹Когато стигнаха до къщата, Исус на никого не позволи да влезе вътре с него освен на Петър, Йоан и Яков, както и на бащата и майката на детето. ⁵²Всички плачеха и скърбяха за нея. Исус каза: „Не плачете! Тя не е умряла, а просто заспала.“

⁵³Хората му се присмяха, защото знаеха, че момичето е мъртво. ⁵⁴Но Исус взе ръката ѝ и каза: „Дете, стани!“ ⁵⁵Духът ѝ се върна и в същия миг тя се изправи. Исус нареди: „Дайте ѝ нещо за ядене.“ ⁵⁶Родителите ѝ бяха изумени, но Исус им забрани да разказват за случилото се.

Исус изпраща апостолите си да проповядват*(Мат. 10:5-15; Марк 6:7-13)*

9 Исус събра дванадесетте апостола и им даде сила и власт да прогонват демони и да лекуват болести. ²След това ги изпрати да провъзгласяват Божието царство и да лекуват болните, ³като им каза: „Не взимайте нищо за из път—нито тояга, нито торба, нито хляб, нито пари. Излезте само с дрехата, която е на гърба ви. ⁴Когато влезете в нечия къща, останете там дотогава, докато дойде време да си тръгвате. ⁵А ако хората не ви посрещнат с «добре дошли», напуснете града, като изтърсите праха от краката си¹ като знак на предупреждение към тях.“

⁶Апостолите тръгнаха от село на село, като навсякъде съобщаваха Благата вест и лекуваха хората.

Ирод е объркан*(Мат. 14:1-12; Марк 6:14-29)*

⁷Губернаторът Ирод[†] чу за всичко, което ставаше, и беше объркан, тъй като едни казваха, че Йоан е възкръснал от мъртвите, ⁸други твърдяха, че се е появил Илия,[†] трети пък говореха, че е възкръснал някой древен пророк. ⁹Ирод каза: „Аз лично заповядах да обезглавят Йоан. Кой е тогава човекът, за когото чувам такива неща?“ И той търсеше възможност да го види.

Исус нахранва повече от 5000 души*(Мат. 14:13-21; Марк 6:30-44; Йоан 6:1-14)*

¹⁰След като се върнаха, апостолите разказаха на Исус за всичко, което са извършили. После заедно с него отидоха в град Витсаида, където можеха да бъдат сами. ¹¹Но хората научиха за това и го последваха. Исус ги посрещаше с радост, говореше им за Божието царство и лекуваше онези, които бяха болни.

¹²Към залез слънце дванадесетте апостола дойдоха при него и му казаха: „Пусни хората да се разотидат, за да си намерят подслон и храна в околните села и стопанства, защото това място е необитавано.“

¹³Исус им отговори: „Вие ги нахранете.“

А те отвърнаха: „Имаме само пет хляба и две риби. Ще трябва да отидем и купим храна за всички тези хора.“ ¹⁴(Там имаше около пет хиляди мъже.)

Исус каза на учениците си: „Накарайте хората да седнат на групи, всяка от около петдесет души.“

¹изтърсите праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

¹⁵Те направиха както им бе наредено. Всички хора насядаха. ¹⁶Тогава Исус взе петте хляба и двете риби, вдигна поглед към небето и благодари на Бога. След това раздели храната, даде я на апостолите и им каза да я раздадат на хората. ¹⁷Всички ядоха до насита, а с това, което остана, напълниха дванадесет кошници.

Исус е Месията

(Мат. 16:13-19; Марк 8:27-29)

¹⁸Веднъж Исус се беше усамотил и се молеше. При него дойдоха учениците му и той ги попита: „Кой съм аз според хората?“

¹⁹Те му отговориха: „Някои казват, че си Йоан Кръстител, други — че си Илия,[†] а трети — че си възкръснал древен пророк.“

²⁰Тогава Исус ги попита: „А според вас кой съм?“

Петър му отговори: „Ти си Месията,[†] изпратен от Бога.“

²¹Исус ги предупреди да не казват на никого за това.

Исус казва, че трябва да умре

(Мат. 16:20-28; Марк 8:30-9:1)

²²После им каза: „Човешкият Син[†] трябва да понесе много страдания. Той ще бъде отхвърлен от юдейските старейшини, главните свещеници и законоучителите. Ще бъде убит, но на третия ден ще възкръсне.“

²³Исус продължи да говори, този път на всички: „Ако някой иска да ме последва, трябва да каже «Не!» на собствените си желания, да носи своя кръст всеки ден и да ме следва. ²⁴Който иска да спаси живота си, ще го загуби, но който загуби живота си заради мен, ще го спаси. ²⁵Каква полза има човек да спечели целия свят, ако унищожи или погуби сам себе си? ²⁶Ако някой се срамува от мен и моите думи, то и аз ще се срамувам от него, когато дойда в своята слава и славата на Отца и на святите ангели. ²⁷Истина ви казвам: някои от тези, които сега стоят тук, няма да умрат, преди да видят Божието царство.“

Моисей, Илия и Исус

(Мат. 17:1-8; Марк 9:2-8)

²⁸Около осем дни след като каза това, Исус взе със себе си Петър, Йоан и Яков и се качи на хълма да се моли. ²⁹Докато се молеше, изразът на лицето му започна да се променя, а дрехите му станаха ослепително бели. ³⁰Внезапно двама мъже започнаха да разговарят с него. Това бяха Моисей и Илия,[†] ³¹които се появиха в слава. Те говореха на Исус за смъртта му в Ерусалим, през която той предстоеше да премине. ³²Петър и другите спяха, а когато се събудиха, видяха славата на Исус и двамата мъже,

които стояха до него. ³³А когато Моисей и Илия се отдалечаваха от Исус, Петър, без да съзнава какво говори, му каза: „Господарю, хубаво е, че сме тук. Хайде да вдигнем три шатри— една за теб, една за Моисей и една за Илия.“

³⁴Докато изричаше това, над тях се спусна облак, който ги обгърна. Учениците се изплашиха, когато навлязоха в него. ³⁵От облака се чу глас, който каза: „Това е моят Син. Той е избраникът ми. Него слушайте!“

³⁶Когато гласът заглъхна, Исус беше отново сам. Петър, Яков и Йоан запазиха мълчание за известно време и не разказаха на никого за това, което бяха видели.

Исус излекува момче, обладано от зъл дух

(Мат. 17:14–18; Марк 9:14–27)

³⁷На другия ден, когато слязоха от хълма, огромна тълпа посрещна Исус. ³⁸Изведнъж от тълпата се разнесе мъжки вик: „Моля те, Учителю, ела и виж сина ми! Той е единственото ми дете. ³⁹Зъл дух внезапно влиза в него и той изведнъж закрещява. Духът го кара да се гърчи и на устата му излиза пяна. Не си отива от него, докато напълно не го е изтощил. ⁴⁰Аз молих твоите ученици да го прогонят, но те не успяха.“

⁴¹Тогава Исус отговори: „Поколение без никаква вяра и заблудено от правия път! Докога трябва да бъда с вас и да ви търпя?“ И заповяда на човека: „Доведи сина си тук!“

⁴²Докато момчето се приближаваше, демонът го повали на земята и го накара да се гърчи. Но Исус смъмри злия дух, излекува момчето и го върна на баща му. ⁴³Всички бяха смаяни от Божието величие.

Исус говори за своята смърт

(Мат. 17:22–23; Марк 9:30–32)

Докато хората все още се чудеха на това, което Исус направи, той се обърна към учениците си и им каза: ⁴⁴„Чуйте внимателно това, което сега ще ви кажа: Човешкият Син† скоро ще бъде предаден в ръцете на хората.“ ⁴⁵Но те не разбраха думите му, тъй като смисълът им беше скрит за тях, за да не могат да го проумеят, а се страхуваха да попитат Исус за това, което каза.

Най-великият в небесното царство

(Мат. 18:1–5; Марк 9:33–37)

⁴⁶Учениците на Исус започнаха да спорят за това кой е най-великият сред тях. ⁴⁷Но Исус, знаейки мислите им, взе едно детенце и го изправи до себе си. ⁴⁸Тогава им каза: „Който приеме

това детенце в мое име, приема мен. А който приеме мен, приема Онзи, който ме е изпратил. Най-смиреният сред вас е най-велик.“

Който не е против вас, е с вас

(Марк 9:38–40)

⁴⁹Йоан отговори: „Господарю, видяхме един човек, който използваваше твоего име, за да прогонва демони от хората. Опитвахме се да го спрем, защото не е един от нас, твоите ученици.“

⁵⁰А Исус му каза: „Не го спирайте. Който не е против вас, е с вас.“

Град в Самария

⁵¹Наближаваше денят, когато Исус щеше да се възнесе на небето. Той твърдо реши да тръгне към Ерусалим ⁵²и изпрати напред вестители, които отидоха в едно село в Самария, за да подготвят всичко за пристигането му. ⁵³Но хората там не искаха да го приемат, защото се беше запътил към Ерусалим. ⁵⁴Когато видяха това, учениците му Яков и Йоан казаха: „Господи, да заповядаме ли да се изсипе огън от небето и да ги унижоши?“¹

⁵⁵Но Исус се обърна и ги смъмри.² ⁵⁶И те се отправиха към друго село.

По стъпките на Исус

(Мат. 8:19–22)

⁵⁷Докато вървяха по пътя, някой каза на Исус: „Ще те последвам, където и да отидеш.“

⁵⁸Исус отвърна: „Лисиците си имат леговища, небесните птици — гнезда, а Човешкият Син[†] няма къде да подслони главата си.“

⁵⁹На друг човек той каза: „Последвай ме.“

А човекът отговори: „Господи, нека първо отида да погребам баща си.“

⁶⁰Но Исус му отвърна: „Остави мъртвите сами да погребват мъртвците си. Ти тръгни и възвестявай Божието царство.“

⁶¹Друг човек каза: „Аз ще те последвам, Господи, но нека първо се сбогувам със семейството си.“

⁶²А Исус отвърна: „Човек, който е сложил ръката си на ралото, но погледът му е все назад, е безполезен за Божието царство.“

Исус изпраща 72 ученика

10 След това Господ определи още седемдесет и двама³ души и ги изпрати напред по двама във всеки град и място, което

¹Стих 54 Някои гръцки ръкописи добавят: „както направи Илия“. ²Стих 55 Някои гръцки ръкописи добавят: „И Исус каза: «Вие не знаете на какъв дух принадлежите.

⁵⁶Човешкият Син не дойде, за да унижожи душите на хората, а за да ги спаси.“³седемдесет и двама В някои гръцки ръкописи: „седемдесет“.

той самият възнамеряваше да посети. ²Исус им каза: „Жътвата е изобилна, но работниците са малко. Затова молете се на Господаря на жътвата да изпрати работници на своята жътварска нива. ³Вървете! Но знайте: пращам ви като агнета сред вълци. ⁴Не си носете нито кесия, нито торба, нито обувки и не се спирайте да поздравявате никого по пътя. ⁵И като влезете в някоя къща, първо казвайте: «Мир на този дом!» ⁶Ако там живее миролюбив човек, вашето благославяне с мир ще почива върху него; ако ли не—ще се върне при вас. ⁷Останете в този дом и яжте и пийте каквото ви предложат. Всеки работник заслужава заплата си. Не се местете от къща в къща. ⁸Ако влезете в град, където хората ви посрещат с радост, яжте каквото ви предложат. ⁹Лекувайте болните там и казвайте на хората: «Божие царство се е приближило до вас.» ¹⁰Но ако влезете в град, където не ви посрещнат с «добре дошли», излезте по улиците му и кажете: ¹¹«Дори праха на вашия град, който лепне по краката ни, изтърсваме срещу вас.»¹ Но запомнете, че Божие царство се е приближило.» ¹²Казвам ви: в деня на съда ще бъде по-поносимо за Содом,[†] отколкото за този град.“

Предупреждение към невярващите

(Мат. 11:20-24)

¹³„Горко ти, Хоразине! Горко ти, Витсаидо! Защото ако всички чудеса, които извърших във вас, бяха станали в Тир и Сидон, хората там отдавна да са се покаjali,[†] да са се облекли с власеници² и да са посипали главите си с пепел. ¹⁴И затова в деня на съда ще бъде по-поносимо за Тир и Сидон, отколкото за вас. ¹⁵А ти, Капернауме, нима ще се издигнеш до небето? В ада ще слезеш!

¹⁶Който слуша вас, слуша мен. Който отхвърля вас, отхвърля мен. А който отхвърля мен, отхвърля Онзи, който ме изпрати.“

Падането на Сатана

¹⁷Седемдесет и двамата³ ученика се върнаха радостни и казаха на Исус: „Господи, дори демоните ни се подчиняваха, щом използвахме името ти.“ ¹⁸Исус каза: „Видях Сатана да пада от небето като мълния. ¹⁹Чуйте! Дал съм ви власт да стъпвате върху змии и скорпиони. Дал съм ви власт по-голяма от тази на врага. Нищо няма да ви нарани. ²⁰Да, духовете ви се подчиняват. Радвайте се! Но не затова, че ви се подчиняват, а защото имената ви са записани в небесата.“

¹праха ... срещу вас Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях. ²власеница Груба дреха, направена от животинска козина. Понякога хората я обличат, за да покажат, че тъгуват или оплакват някого. ³седемдесет и двамата В някои гръцки ръкописи: „седемдесетте“.

Исус се моли на Отца

(Мат. 11:25-27; 13:16-17)

²¹В този миг Святият Дух изпълни Исус с радост и той каза: „Благодаря ти, Отче, Господи на небето и земята, за това, че скри тези неща от мъдрите и учените и ги разкри на неуките. Да, Отче, защото това ти достави голяма радост. ²²Моят Баща ми предаде всичко. Никой не знае кой е Синът освен Отец и никой не знае кой е Отец освен Сина и тези, на които Синът пожелае да го разкрие.“

²³Останал сам със своите ученици, Исус се обърна към тях и каза: „Благословени са очите, които виждат онова, което вие виждате. ²⁴Защото, казвам ви: много пророци и царе искаха да видят нещата, които вие сега виждате, но не ги видяха; искаха да чуят нещата, които вие сега чувате, но не ги чуха.“

Притча за добрия самарянин

²⁵Тогава един законоучител, който искаше да изпита Исус, се изправи и каза: „Учителю, какво да направя, за да наследя вечен живот?“

²⁶Исус го попита: „Какво пише в закона? Какво четеш там?“

²⁷Той отговори: „«Обичай Господа, твоя Бог! Обичай го с цялото си сърце, с цялата си душа, с цялата си сила и с целия си разум!»¹ И също: «Обичай ближния си както себе си!»²

²⁸„Правилно отговори“—каза Исус. „Постъпвай така и ще живееш.“

²⁹Но законоучителят искаше да се оправдае и затова попита: „Но кой е моят ближн?“

³⁰В отговор Исус каза: „Един човек слизал от Ерусалим към Ерихон, когато бил нападнат от разбойници. Те го обрали и пребили. После избягали и го оставили да лежи полумъртъв. ³¹Случайно оттам минал един юдейски свещеник, но като видял човека, отишъл на отсрещната страна на пътя. ³²След това се приближил един левит.[†] Той видял пребития, но също отишъл на отсрещната страна на пътя. ³³После по пътя се задал един самарянин.[†] Той стигнал до мястото, където лежал пребитият, видял го и му дожаляло за него. ³⁴Отишъл при човека, промил раните му с вино и зехтин и после ги превързал. След това го качил на магарето си, откарал го в един хан и се погрижил за него. ³⁵На другия ден самарянинът извадил два динария[†] и ги дал на ханджията. «Грижи се за него—поръчал му той,—а каквото похарчиш в повече, ще ти платя на връщане.»“

³⁶Тогава Исус попита: „Според теб кой от тези тримата се е отнесъл като ближн на човека, нападнат от разбойниците?“

¹«Обичай ... разум» Втор. 6:5. ²«Обичай ... себе си» Лев. 19:18.

³⁷Законоучителят отговори: „Този, който е постъпил милостиво с него.“

Исус му каза: „Тогава върви и постъпвай и ти по същия начин.“

Мария и Марта

³⁸По пътя Исус и учениците му влязоха в едно село, където жена на име Марта радушно ги посрещна в дома си. ³⁹Тя имаше сестра, която се казваше Мария. Мария седна в краката на Господа и слушаше какво говори. ⁴⁰А Марта, притеснена за всичко, което трябваше да направи, дойде при Исус и каза: „Господи, все едно ли ти е, че сестра ми ме остави сама да върша цялата домакинска работа? Кажй й да ми помогне!“

⁴¹А Господ й отговори: „Марто, Марто, ти се тревожиш и безпокоиш за толкова много неща, ⁴²а важно е само едно. Мария направи верния избор и това, което избра, никога няма да й бъде отнето.“

Учението на Исус за молитвата

(Мат. 6:9–15)

11 Веднъж Исус се молеше на едно място. След като свърши, един от учениците му каза: „Господи, научи ни да се молим, както Йоан научи своите ученици.“

²Исус им каза: „Когато се молите, казвайте:

«Отче, да се почита името ти,
да настъпи царството ти.

³ Давай ни всеки ден хляба, от който се нуждаем.

⁴ Прости греховете ни,
защото и ние прощаваме на всеки,
който ни причинява зло.

И не ни изправяй пред изкушение.»“

Искайте настойчиво

(Мат. 7:7–11)

⁵Тогава Исус им каза: „Да предположим, че един от вас отиде посред нощ в дома на приятеля си и каже: «Приятелю, дай ми, моля те, три хляба назаем, ⁶защото един приятел пристигна у дома от път, а нямам с какво да го нахраня.» ⁷А вашият приятел отговори отвътре: «Не ме безпокой! Вратата вече е залостена, а аз и децата ми сме си легнали. Не мога да стана сега, за да ти дам хляб.» ⁸Казвам ви: дори и да не стане заради приятелството ви, то заради вашата настойчивост той ще стане и ще ви даде каквото ви е нужно. ⁹Затова ви казвам: искайте и ще ви се даде. Търсете и ще намерите. Хлопайте и ще ви се отвори. ¹⁰Защото всеки, който иска, получава; който търси, намира; на който хлопа, му отварят. ¹¹Има ли сред вас баща, който да даде на

детето си змия, когато то му поиска риба? ¹²Или пък скорпион, когато поиска яйце? ¹³Щом вие, колкото и да сте зли, знаете как да давате добри дарове на децата си, то колко повече небесният Баща ще даде Святия Дух на онези, които поискат от него!“

Силата на Исус е от Бога

(*Мат. 12:22-30; Марк 3:20-27*)

¹⁴Веднъж Исус прогонваше демон от един ням човек. Щом демонът излезе, човекът проговори. Хората бяха удивени. ¹⁵Но някои казаха: „Той прогонва демоните, защото използва силата на Веелзевул[†]—главатаря на демоните.“

¹⁶Други се опитаха да подложат Исус на изпитание и поискаха от него небесно знамение. ¹⁷Но Исус знаеше за какво мислят и затова им каза: „Всяко царство, разединено от вътрешни борби, рухва, и семейство, раздирано от разпри, се разпада. ¹⁸Но ако Сатана воюва против себе си, как тогава ще оцелее царството му? Вие казвате, че използвам силата на Веелзевул,[†] за да прогонвам демоните. ¹⁹Но ако аз използвам силата на Веелзевул, за да ги прогонвам, то чия сила използват вашите възпитаници, за да ги прогонват? Следователно те самите ще опровергаят думите ви. ²⁰Но ако прогонвам демоните, като използвам силата, дадена ми от Бога, това доказва, че Божието царство вече е дошло при вас.

²¹Когато един силен човек е добре въоръжен и пази своя дом, тогава имотът му е в безопасност. ²²Но когато друг, по-силен от него, го нападне и победи, той взема оръжието, на което човекът е разчитал, и разграбва имота му.

²³Който не е с мен, е против мен и който не събира заедно с мен, разпилява.“

Връщането на злия дух

(*Мат. 12:43-45*)

²⁴„Когато един зъл дух излезе от човек, той се скита по безводни места да търси покой, но не може да намери и казва: «Ще се върна обратно в дома си, който напуснах.» ²⁵Когато се върне там, намира дома почистен и подреден. ²⁶Тогавата излиза и довежда други седем духа, по-зли от него. Всички те влизат и заживяват там. Така положението на този човек тогава става по-лошо, отколкото е било преди.“

Истински благословените хора

²⁷Когато Исус каза това, една жена от тълпата високо възкликна: „Благословена е майката, която те е родила и откърмила!“

²⁸Но Исус ѝ отговори: „Още по-благословени са тези, които чуват Божието слово и му се подчиняват.“

Дай ни доказателство!*(Мат. 12:38-42; Марк 8:12)*

²⁹Все повече хора се тълпяха около Исус и той започна да говори: „Това поколение е лукаво. То иска знамение, но никакво знамение няма да му бъде дадено освен знамението с Йона.¹ ³⁰Както Йона беше знамение за онези, които живееха в Ниневия,² така ще бъде и Човешкият Син[†] за това поколение. ³¹В деня на съда Южната царица³ ще се изправи срещу хората от това поколение и ще ги осъди, защото тази жена дойде от другия край на света да чуе мъдрите думи на Соломон. А тук има нещо по-велико от Соломон! ³²В деня на съда жителите на Ниневия ще се изправят срещу това поколение и ще го осъдят, защото когато Йона им проповядва, те се покаяха.[†] А тук има нещо по-велико от Йона!“

Бъдете светлина за света*(Мат. 5:15; 6:22-23)*

³³„Никой не поставя запалена лампа в килер или под дълбок съд, а я слага на поставка, за да могат тези, които влизат, да виждат светлината. ³⁴Очите ти са светлина за тялото. Ако са здрави, цялото ти тяло е изпълнено със светлина. Ако са болни, тялото ти тъне в мрак. ³⁵Затова внимавай да не би светлината в теб да е тъмнина. ³⁶Ако цялото ти тяло е изпълнено със светлина и няма нито една тъмна част, тогава то ще свети, както когато лампата те осветява със сиянието си.“

Исус порицава фарисеите*(Мат. 23:1-36; Марк 12:38-40; Лука 20:45-47)*

³⁷Когато Исус свърши да говори, един фарисей[†] го покани да обядва заедно с него. И така, Исус влезе и седна на масата. ³⁸Фарисеят остана много изненадан, като видя, че Исус не си изми ръцете преди ядене. ³⁹Но Господ му каза: „Вие, фарисеите, измивате чашата и чинията отвън, а отвътре сте пълни с алчност и лукави намерения. ⁴⁰Колко сте глупави! Нали Онзи, който е направил външността, е направил и вътрешността? ⁴¹Така че давайте на бедните онова, което е вътре в чашите и чиниите ви, и тогава ще бъдете напълно чисти. ⁴²Горко ви, фарисеи! Вие давате една десета от джоджена, седефчето и всяко растение в градината ви, а забравяте да бъдете справедливи и да обичате Бога. Тези неща трябваше

¹**знамението с Йона** Прави се паралел между трите дни, които Йона прекарва в корема на рибата, и трите дни, които Исус прекарва в гроба. Вж. Йона. ²**Ниневия** По времето на Йона този град е столицата на Асирийската империя, най-големия враг на Израел. Въпреки това Йона е изпратен там да проповядва, за да могат хората да се обърнат към Бога и да се спасят. ³**Южната царица** Царицата на Сава или Савската царица, която пропътува 1600 км, за да чуе мъдрите думи на Соломон. Вж. III Цар. 10:1-13.

да правите, като не забравяте и останалите. ⁴³Горко ви, фарисеи! Вие обичате да заемате най-почетните места в синагогите[†] и да ви поздравяват по пазарите. ⁴⁴Горко ви! Вие сте като небелязани гробове, по които хората стъпват, без да го знаят.“

Исус разговаря със законоучители

⁴⁵Един от законоучителите каза на Исус: „Учителю, с тези думи обиждаш и нас.“

⁴⁶Исус отговори: „Горко и на вас, законоучители! Вие измисляте строги закони, които са непосилно бреме за хората. Карате другите да ги спазват, а вие даже пръста си не мръдвате да им облекчите товара. ⁴⁷Горко ви! Вие строите гробници за пророците, а същите тези пророци бяха убити от предците ви. ⁴⁸Така показвате на всички, че одобрявате това, което предците ви извършиха—те убиха пророците, а вие строите гробници за тях. ⁴⁹Затова и Божията мъдрост казва: «Ще им изпратя пророци и апостоли. Някои от тях ще убият, а други ще преследват.» ⁵⁰А вие, които живеете сега, ще трябва да отговаряте за кръвта на всички пророци, пролята след сътворението на света—⁵¹от кръвта на Авел до кръвта на Захария,¹ който бе убит между олтара и храма. Да, казвам ви: вие, които живеете сега, ще трябва да отговаряте за тях.

⁵²Горко ви, законоучители! Вие скрихте ключа към познанието за Бога. Не само че самите вие не пожелахте да се сдобиеете с това познание, но попречихте и на други да учат.“

⁵³Когато Исус си тръгваше, озлобените законоучители и фарисеи[†] започнаха да го обсипват с различни въпроси, ⁵⁴за да могат да го поставят натясно чрез собствените му думи.

Не бъдете като фарисеите

12Междувременно, когато събралата се многохилядна тълпа стана толкова голяма, че хората започнаха да се настъпват един друг, Исус се обърна първо към учениците си и им каза: „Пазете се от маята на фарисеите[†]! Имам предвид тяхното лицемерие. ²Всичко скрито ще се разкрие. Всяка тайна ще стане явна. ³Това, което сте казали на тъмно, ще се чуе на светло. Всичко, казано шепнешком на тайно място, ще бъде разгласено от покривите.“

От кого трябва да се страхувате

(*Мат. 10:28–31*)

⁴Тогавата Исус каза на хората: „Но на вас, приятели мои, казвам: не се страхувайте от тези, които убиват тялото, защото те не могат да направят нищо повече след това. ⁵Ще ви кажа от кого

¹Авел, Захария В еврейския Стар Завет Авел е първата, а Захария—последната жертва на убийство.

да се страхувате: страхувайте се от Онзи, който има власт не само да погуби тялото ви, но и да изпрати душата ви в пъкъла. Да, казвам ви, от него трябва да се страхувате.

⁶Нима не се продават пет врабчета само за два асария[†]? И въпреки това Бог не забравя нито едно от тях! ⁷Той знае дори колко косъма имате на главите си. Не се страхувайте! Вие сте по-ценни от много врабчета.“

Признавайте открито вярата си

(Мат. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸„Казвам ви: който открито признае пред хората, че вярва в мен, тогава и Човешкият Син[†] ще го признае пред Божиите ангели. ⁹Но ако някой се отрече от мен пред хората, тогава и Човешкият Син ще се отрече от него пред Божиите ангели.

¹⁰Ако някой говори против Човешкия Син,[†] може да му се прости. Но ако богохулства срещу Святия Дух, няма да му се прости.

¹¹Когато ви отведат в синагогите[†] пред управителите и властите, не се притеснявайте как ще се защитите или какво ще кажете, ¹²защото в онзи момент Святия Дух ще ви научи какво трябва да кажете.“

Притча за глупавия богаташ

¹³Някакъв човек от тълпата се обърна към Исус: „Учителю, кажи на брат ми да раздели с мен бащиното ни наследство.“

¹⁴Но Исус отговори: „Човече, кой е казал, че трябва да ви стана съдия или да решавам как да разделите бащиното си наследство?“ ¹⁵След това каза на хората: „Внимавайте и се пазете от всяка алчност, защото животът на човека не се състои в голямото му богатство.“

¹⁶После Исус им разказа следната притча: „Един богаташ събрал богата реколта от земята си ¹⁷и се замислил: «Какво да направя? Няма къде да прибера реколтата си.» ¹⁸Тогаваш решил: «Ето какво ще направя: ще разруша старите хамбари и ще построя по-големи, където ще складирам всичкото си зърно и имущество. ¹⁹Тогаваш ще си кажа: запасил си се добре за години наред. Почивай, яж, пий и се весели!» ²⁰Но Бог му казал: «Глупако, тази вечер ти ще умреш. Какво ще стане с това, което си натрупал? На кого ще го оставиш?»

²¹Така е с всеки, който трупа богатства за себе си, а не богатеет с това, което Бог иска.“

Поставяйте Божието царство на първо място

(Мат. 6:25-34; 19-21)

²²Исус се обърна към учениците си: „Затова ви казвам: не се тревожете за живота си—какво ще ядете, нито пък за тялото си—

какво ще облечете. ²³Защото животът е по-важен от храната, а тялото—по-важно от дрехите. ²⁴Вижте враните! Те не сеят, нито жънат, нямат нито склад, нито хамбар, но Бог ги храни. А колко по-ценни сте вие от птиците! ²⁵Кой от вас може с безпокоене да удължи живота си с един единствен ден? ²⁶Щом не сте в състояние да направите такова малко нещо, защо тогава да се безпокоите за останалото? ²⁷Вижте как растат кремове. Те не работят и не си правят дрехи. Но казвам ви: дори Соломон, в цялата си слава, не се е обличал както тези цветя. ²⁸Ако Бог облича така полската трева, която днес я има, а утре ще я хвърлят в пещта, колко по-хубаво ще облече вас! Колко малко вярата имате! ²⁹Ето защо, не мислете постоянно какво ще ядете и пиете и не се тревожете. ³⁰За всичко това се безпокоят онези, които не се доверяват на Бога, но вашият Баща знае, че се нуждаете от тези неща. ³¹Затова търсете неговото царство и останалото също ще ви бъде дадено.“

Съкровище в небето

(Мат. 6:19–21)

³²„Не се страхувай, малко стадо, защото вашият Баща иска да ви даде царството. ³³Продайте имота си и раздайте парите на бедните. Направете си кесии, които не овехтяват. Събирайте си съкровище в небесата, което не се изчерпва. Него нито крадци го достигат, нито молци го изяждат. ³⁴Защото където е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви.“

Бъдете готови

(Мат. 24:45–51)

³⁵„Бъдете готови, с облечени дрехи и запалени лампи. ³⁶Бъдете като слуги, които чакат господарят им да се върне от сватбено празненство и да му отворят веднага, щом дойде и почука на вратата. ³⁷Благословени са тези слуги, които останат будни и дочакат господаря си. Истина ви казвам: той ще запретне ръкави, ще ги настани на масата и ще им прислужва. ³⁸Може да се наложи слугите да стоят до полунощ или до по-късно, но ще бъдат благословени, когато господарят им се върне и ги завари да го чакат. ³⁹Помнете, че ако стопанинът знаеше кога в къщата му ще влезе крадец, нямаше да позволи да му я ограбят. ⁴⁰Вие също бъдете готови, защото Човешкият Син† ще дойде тогава, когато не го очаквате.“

Кой е довереният слуга

⁴¹Тогава Петър попита: „Господи, само на нас ли разказваш тази притча или и на останалите?“

⁴²Господ отговори: „Кой е довереният и благоразумен иконом? Този, на когото стопанинът поверява другите си слуги, за да им

раздава храната в определеното време. ⁴³Благословен е този слуга, когато господарят му се върне и го завари да върши онова, което му е възложил. ⁴⁴Истина ви казвам: господарят ще му повери целия си имот. ⁴⁵Какво обаче ще стане, ако този слуга си помисли, че господарят му няма да се върне скоро и започне да бие другите слуги и слугини, да яде, да пие и да пиянства? ⁴⁶Господарят му ще се върне в ден, когато той не го очаква, и в час, който той не знае. Ще го подложи на ужасна смърт¹ и ще го хвърли там, където са невярващите.

⁴⁷Слугата, който знае какво иска господарят му, но не се подготвя и не го прави, ще бъде наказан сурово. ⁴⁸А онзи, който не е знаел какво иска господарят му и е извършил нещо, което заслужава наказание, ще бъде наказан по-малко. От този, на когото е дадено много, ще се очаква много и от този, на когото е поверено повече, ще се изисква повече.“

Хората ще имат разногласия заради Исус

(Мат. 10:34–36)

⁴⁹„Дойдох да запалю огън на земята и как бих искал вече да се е разгорял! ⁵⁰Но ми предстои да бъда кръстен² и колко се терзяя, докато това се изпълни! ⁵¹Да не мислите, че съм дошъл да донеса мир на земята? Не! Дойдох, за да донеса разделение. ⁵²От днес нататък семейство от пет души ще бъде разделено: трима срещу двама и двама срещу трима.

⁵³ Бащата ще бъде против сина
и синът—против бащата.
Майката ще бъде против дъщерята
и дъщерята—против майката.
Свекървата ще бъде против снахата
и снахата—против свекървата.“

Разбирайте времената

(Мат. 16:2–3)

⁵⁴Тогавя Исус каза на хората: „Когато видите облаци, идващи от запад, веднага си казвате: «Ще вали дъжд.» И наистина скоро започва да вали. ⁵⁵Като задуха южнякът, казвате: «Ще бъде горещо.» Така и става. ⁵⁶Лицемери! Можете да разбирате времето,³ а как не можете да разберете това, което става сега?“

¹подложи на ужасна смърт Букв.: „разсече на две“ или „насече на парчета“. ²кръстен Вж. „кръщавам“ в Речника. Тук тези думи имат особено значение: „кръстен“ или „потопен“, „погребан“ в скърби и страдания. ³Можете да разбирате времето Букв.: „Знаете как да тълкувате лицето на земята и на небето.“

Разрешавайте споровете си*(Мат. 5:25–26)*

⁵⁷„Защо не можете сами да решите кое е правилно? ⁵⁸Когато някой те призове на съд, постарай се още по пътя натам да решиш спора с него. Иначе той ще те даде под съд, съдията ще те предаде на стражата и стражата ще те хвърли в затвора. ⁵⁹И казвам ти: няма да излезеш оттам, докато не си платиш всичко до последната лепта.†“

Покайте се!

13 По това време там присъстваха няколко души, които разказаха на Исус за галилейците, които Пилат† убил, докато те се покланяли на Бога, и смесил кръвта им с тази на животните, принесени в жертва. ²Исус им отговори: „Нима мислите, че тези хора са пострадали така, защото са били по-грешни от всички останали галилейци? ³Не, не са били. Но казвам ви: ако не се покаете,† всички вие ще умрете по същия начин. ⁴Ами онези осемнадесет души, които загинали, когато Силоамската кула паднала върху тях? Да не мислите, че са били по-грешни от всички останали жители в Ерусалим? ⁵Не, не са били. Но казвам ви: ако не се покаете, всички вие ще умрете по същия начин.“

Притча за безплодното дърво

⁶После Исус им разказа следната притча: „Един човек посадил смокиново дръвче в лозето си. Отишъл да набере плод, но като не намерил нищо, ⁷казал на лозаря си: «Вече три години идвам да набера плод от тази смокиня, но още не съм намерил нито един. Отсечи я! Само заема място.» ⁸Но лозарят отговорил: «Господарю, остави дръвчето още една година. Ще го прекопая и наторя. ⁹Ако на следващата година даде плод, добре. Ако ли не, тогава ще го отсечеш.»“

Исус излекува болна жена в събота

¹⁰В събота Исус поучаваше в една от синагогите.† ¹¹Там имаше прегърбена жена, която от осемнадесет години не можеше да се изправи, защото в нея се беше вселил зъл дух. ¹²Когато я видя, Исус я повика при себе си и ѝ каза: „Жено, освободена си от недъга си.“ ¹³После положи ръцете си† върху нея и тя веднага се изправи и започна да слави Бога.

¹⁴Тогава началникът на синагогата,† разгневен, че Исус е излекувал в събота, каза на хората: „Шест дни в седмицата са отредени за работа, така че тогава идвайте да ви лекуват, а не в събота.“

¹⁵Господ му отговори: „Лицемери! Нима в събота всеки от вас не отвързва от яслите вола или магарето си, за да го заведе на водопой? ¹⁶Тази жена е дъщеря на Авраам и Сатана я е държал вързана осемнадесет години. Грешно ли е да бъде освободена от недъга си в съботен ден?“ ¹⁷С тези думи Исус засрами всички, които го критикуваха, а останалите хора се радваха на всички чудесни неща, които той правеше.

Притчи за Божието царство

(*Мат. 13:31-33; Марк 4:30-32*)

¹⁸Исус продължи да говори: „Как изглежда Божието царство? С какво да го сравня? ¹⁹То е като синапеното зрънце, което един човек засадил в градината си и то пораснало, станало дърво и небесните птици свили гнезда в клоните му.“

²⁰И каза още: „С какво да сравня Божието царство? ²¹То е като маята, която една жена взела и разбъркала в голяма купа брашно, докато цялото тесто втаса.“

Тясната врата

(*Мат. 7:13-14, 21-23*)

²²Исус поучаваше в села и градове по пътя си към Ерусалим. ²³Някой го попита: „Господи, нима само малцина ще бъдат спасени?“

Исус отговори: ²⁴„Направете всичко възможно да влезете през тясната врата, защото казвам ви: много хора ще се опитат да минат през нея, но няма да успеят. ²⁵Ако човек залости вратата на дома си, вие можете да стоите отвън и да хлопате, но той няма да ви отвори. Вие ще кажете: «Господи, отвори ни!», а той ще ви отвърне: «Не зная откъде сте.» ²⁶Тогава ще започнете да говорите: «С теб сме яли и пили. Ти поучаваше по улиците на нашия град.» ²⁷А той ще каже: «Не зная откъде сте. Махнете се всички вие, които вършите зло!» ²⁸И ще заплачете и заскърцате със зъби, когато видите в Божието царство Авраам, Исаак, Яков и всички пророци, а вас изгонят навън. ²⁹Ще идват хора от изток и запад, от север и юг и ще седат на масата в Божието царство. ³⁰Има такива, които сега са последни, но ще станат първи, а има и такива, които сега са първи, но ще станат последни.“

Исус ще умре в Ерусалим

(*Мат. 23:37-39*)

³¹В този момент няколко фарисеи[†] дойдоха при Исус и му казаха: „Напусни това място и върви другаде, защото Ирод[†] иска да те убие.“

³²Исус им каза: „Идете и кажете на онази лисица: «Днес и утре ще прогонвам демони и лекувам хора, а на третия ден ще завър-

ша делото си.»³³ След това трябва да тръгна, защото е немислимо пророк да умре въвн от Ерусалим.

³⁴Ерусалиме, Ерусалиме! Ти, който избиваш пророците и с камъни посрещаш онези, които Бог ти изпраща! Колко пъти исках да събера децата ти, както кокошката събира своите пиленца под крилата си! Но вие отказахте. ³⁵Виж! Сега домът ви ще бъде изоставен и казвам ви: няма да ме видите, докато не дойде времето да кажете: «Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!»¹ “

Правилно ли е да се лекува в съботен ден

14 Една събота Исус отиде да яде в къщата на виден фарисей.[†] Всички го наблюдаваха много внимателно. ²Срещу него седеше човек, страдащ от воднянка. ³Исус попита законоучителите и фарисеите: „Позволено ли е да се лекува в съботен ден или не?“ ⁴Но те мълчаха. Тогава Исус хвана болния, излекува го и го изпрати да си върви. ⁵После се обърна към законоучителите и фарисеите: „Ако синът ви или волът ви падне в кладенец, няма ли незабавно да го извадите оттам, дори денят да е събота?“ ⁶Те нищо не можаха да отговорят на това.

Не се дръжте високомерно

⁷Когато забеляза, че гостите се настаняват на най-почетните места, Исус им разказа следната притча: ⁸„Когато те поканят на сватба, не сядай на най-почетното място, защото ако някой от поканените е по-важен от теб, ⁹тогава домакинът, който е поканил и двамата ви, ще дойде и ще ти каже: «Отстъпи мястото си на този човек.» И ти, засрамен, ще станеш, за да се преместиш на последното място. ¹⁰Ето защо, когато те поканят на сватба, седни на най-скромното място. Когато дойде домакинът, той ще ти каже: «Приятелю, премести се по-напред, на по-добро място.» Така ще ти бъде оказана чест в присъствието на всички гости. ¹¹Защото всеки, който величае себе си, ще бъде смирен, а всеки, който смирява себе си, ще бъде възвеличан.“

Ще бъдете възнаградени

¹²Тогава Исус каза на фарисея, който го беше поканил: „Когато даваш обяд или вечеря, не кани приятелите, братята, роднините и богатите си съседи, защото и те на свой ред ще те поканят. ¹³Вместо това покани бедните, сакатите, недъгавите и слепите ¹⁴и ще бъдеш благословен, понеже тези хора нямат с

¹«Благословен ... Господа» Пс. 118:26.

какво да ти се отплатят, но Бог ще те възнагради, когато праведните хора възкръснат от мъртвите.“

Притча за голямото празненство

(Мат. 22:1-10)

¹⁵Като чу това, един от седящите на масата заедно с Исус му каза: „Благословен е всеки, който участва в празненството в Божието царство!“

¹⁶Исус му отговори: „Един човек устроил голямо празненство, на което поканил много гости. ¹⁷Когато дошъл уреченият час, човекът изпратил слугата си да каже на поканените: «Елате, всичко е готово.» ¹⁸Но всички поканени започнали да се извиняват. Първият казал: «Току-що си купих нива и трябва да отида да я огледам. Моля те, приеми моите извинения.» ¹⁹Друг се заоправдавал: «Току-що си купих пет чифта волове и отивам да ги изпробвам. Моля те, приеми моите извинения.» ²⁰Трети казал: «Току-що се ожених и не мога да дойда.» ²¹Слугата се върнал и разказал всичко на господаря си. Господарят се разгневил и му казал: «Бързо обиколи всички улици и пътеки на града и доведи тук бедните, сакатите, слепите и куците.» ²²Малко след това слугата казал: «Господарю, изпълних всичко, което ми нареди, но има още място.» ²³Тогава господарят казал на слугата си: «Тръгни по пътищата и покрай оградите и убеждавай всички, които срещнеш, да дойдат тук, за да се напълни къщата ми. ²⁴Казвам ти: нито един от онези, които първо бях поканил, няма да участва в празненството ми.»“

Не постъпвайте прибързано

(Мат. 10:37-38)

²⁵Заедно с Исус вървяха много хора. Обръщайки се към тях, той им каза: ²⁶„Ако някой дойде при мен, но обича баща си и майка си, жена си и децата си, братята, сестрите си и даже собствения си живот повече от мен, не може да бъде мой ученик. ²⁷Който не носи кръста си и не ме следва, не може да бъде мой ученик. ²⁸Ако някой от вас иска да построи кула, няма ли първо да седне да си направи сметка за разходите, за да види има ли достатъчно средства да завърши работата? ²⁹Иначе, ако положи основите, но не е в състояние да завърши строежа, тогава всички, които го гледат, ще му се присмеят ³⁰и ще кажат: «Този човек започна да строи, но не можа да завърши.»

³¹Ако един цар има намерение да воюва срещу друг цар, нима няма първо да седне и прецени може ли с десет хиляди души да победи идващия срещу него с двадесет хиляди? ³²Ако види, че не може, тогава много преди другият цар да се приближи, той ще

изпрати посланици да преговарят за мир. ³³По същия начин всеки един от вас трябва да се откаже от всичко, което има, иначе не може да бъде мой ученик.“

Не изгубвайте влиянието си

(Мат. 5:13; Марк 9:50)

³⁴„Солта е хубаво нещо, но дори тя, изгуби ли вкуса си, за нищо не става. Няма как да се направи отново солена. ³⁵Дори за почвата или за наторяване не може да се използва. Хората я изхвърлят.

Който има уши да чува, да слуша!“

Радост в небето

(Мат. 18:12–14)

15 Всички бирници и грешници се тълпяха да чуят Исус. ²Тогава фарисеите[†] и законоучителите започнаха да мърморят неодобрително: „Този човек посреща с радост грешници и даже яде с тях!“

³Тогава Исус им разказа следната притча: ⁴„Ако някой от вас има сто овце и изгуби една от тях, няма ли да остави другите деветдесет и девет на пасището, за да тръгне след изгубената овца, докато я намери? ⁵Щом я намери, с радост ще я сложи на раменете си ⁶и като пристигне у дома, ще събере съседите и приятелите си и ще им каже: «Радвайте се с мен, защото намерих изгубената си овца.» ⁷Казвам ви: по същия начин и в небето ще има повече радост за един грешник, който се е покаял,[†] отколкото за деветдесет и девет праведници, които нямат нужда от това.

⁸Или ако една жена има десет сребърни монети и изгуби една от тях, няма ли да запали лампа, да преме кърпата и да търси внимателно, докато не я намери? ⁹И щом я намери, тя ще събере съседите и приятелите си и ще им каже: «Радвайте се с мен, защото намерих изгубената си монета.» ¹⁰По същия начин се радват Божиите ангели, когато един грешник се покае.[†]“

Притча за блудния син

¹¹След това Исус каза: „Един човек имал двама сина. ¹²По-малкият казал на баща си: «Татко, дай ми моя дял от имота.» И бащата разделил имота между синовете си. ¹³Не след дълго по-малкият син си събрал нещата и заминал за далечна страна. Там прахосал всичките си пари в разгулен живот. ¹⁴Скоро след като пропилял всичко, в страната настъпил глад и момъкът изпаднал в нужда. ¹⁵Тогава се наел да работи при един от местните жители, който го изпратил да пасе свине в полята му. ¹⁶Той така гладувал, че с радост би напълнил стомаха си дори с рожковите, с които хранели свинете, но никой нищо не му давал. ¹⁷Накрая момчето се вра-

зумило и си казало: «Всички слуги на баща ми имат храна в изобилие, а аз тук умирам от глад. ¹⁸Ще стана, ще отида при баща ми и ще му кажа: «Татко, съгреших пред Бога и пред теб. ¹⁹Не съм достоен да се наричам повече твой син. Позволи ми да бъда един от слугите ти.»“ ²⁰И така, той станал и тръгнал към баща си.

Блудният син се завръща

„Баща му го зърнал още отдалеч и сърцето му се изпълнило с умиление. Той се затичал към сина си, прегърнал го и го разцелувал. ²¹Синът казал: «Татко, съгреших пред Бога и пред теб. Не съм достоен да се наричам повече твой син.» ²²Но бащата казал на слугите си: «Бързо донесете най-хубавата дреха и го облечете. Сложете му пръстен на ръката и обувки на краката. ²³Изведете угоеното теле и го заколете, ще направим пиршество и ще празнуваме. ²⁴Този мой син беше мъртъв, а сега отново е жив. Беше изгубен, а сега се намери.» И започнали да се веселят.“

По-големият син се прибира

²⁵„През това време по-големият син бил на полето. Когато се приближил до къщата, той чул музика и танци. ²⁶Извикал един от слугите и го попитал какво означава всичко това. ²⁷Слугата отговорил: «Брат ти се върна. Баща ти закла угоеното теле за това, че си го получи обратно здрав и читав.» ²⁸По-големият брат се ядосал и отказал да влезе в къщата. Тогава баща му излязъл и започнал да го моли да влезе у дома. ²⁹Синът отговорил: «С години ти служих като роб, подчинявах се на всяка твоя заповед, а ти дори една коза не закла заради мен, за да се повеселя с приятели. ³⁰А когато се върна този твой син, който пропиля парите ти по жени, за него закла угоеното теле!» ³¹А бащата казал: «Синко, ти си винаги с мен. Всичко, което имам, е и твое. ³²Но сега трябваше да празнуваме и да се веселим, защото брат ти беше мъртъв, а сега е жив. Беше изгубен, а сега се намери.»“

Истинското богатство

16 Исус каза на учениците си: „Един богаташ имал иконом, за когото му докладвали, че пилее парите му. ²Той го извикал при себе си и му казал: «Какви са тези неща, които чувам за теб? Направи ми отчет за своята работа, защото повече не можеш да останеш на тази длъжност.» ³Икономът си помислил: «Какво да правя? Господарят иска да ме уволни. Не съм достатъчно силен да отида да копая земята, а да прося ме е срам. ⁴Знам какво ще направя, за да накарам хората да ме приемат в домовете си, след като изгубя работата си.» ⁵Той повикал всички длъжници на своя господар и попитал първия: «Колко дължиш

на господаря ми?»⁶ «Сто мерки¹ зехтин» — отговорил той. Тогава икономът му казал: «Вземи си обратно разписката. Седни и бързо напиши петдесет!»⁷ След това попитал друг: «А ти колко дължиш?» Човекът отговорил: «Сто крини² жито.» Управителят му казал: «Вземи си разписката и напиши осемдесет.»⁸ По-късно господарят похвалил недобросъвестния служител за неговата находчивост. Светските хора са по-находчиви със себеподобните си, отколкото духовните хора.

⁹Казвам ви: спечелете си приятели чрез земното си богатство, така че когато то свърши, да ви приемат във вечните домове.¹⁰ Който е верен в малките неща, верен е и в големите; а който е нечестен в малките неща, ще бъде нечестен и в големите.¹¹ Затова, ако не могат да ви поверят земното богатство, кой тогава ще ви повери истинското?¹² И щом като не може да ви се разчита за чуждия имот, кой ще ви даде вашия?¹³

Може ли човек да служи на двама господари

(Мат. 6:24)

¹³„Никой не може да бъде едновременно слуга на двама господари, защото или ще мрази единия и ще обича другия, или ще е предан на единия и ще презира другия. Не можете да служите и на Бога, и на парите.³“

Божият закон не може да бъде променен

(Мат. 11:12-13)

¹⁴Фарисеите,[†] които обичаха парите, чува всичко това и се присмяха на Исус.¹⁵ Той им каза: „Вие се правите на праведни пред хората, но Бог познава сърцата ви. Онова, което хората ценят, Бог презира.

¹⁶До идването на Йоан бяха в сила законът на Моисей и писанията на пророците. След него се проповядва Благата вест за Божието царство и всеки се стреми да влезе в него.¹⁷ Но по-лесно ще бъде небето и земята да преминат, отколкото дори една точка от закона да бъде променена.

¹⁸Ако един мъж се разведе с жена си и се ожени за друга, извършва прелюбодеяние. Всеки, който се жени за разведена жена, също извършва прелюбодеяние.“

Богаташът и Лазар

¹⁹Исус каза: „Живял един богаташ, който винаги се обличал в скъпи дрехи и всеки ден устройвал разточителни пиршества.²⁰ Пред вратата му често донасяли един бедняк на име Лазар,

¹Сто мерки Прибл. 3600 л. ²Сто крини Прибл. 2700 кг. ³парите Букв.: „Мамона“, семитска дума, означаваща пари или богатства.

целия покрит с рани. ²¹Той копнеел да се насити с трохите, които падали от масата на богатия. Даже кучетата идвали да ближат раните му. ²²След време беднякът умрял и ангелите го завели при Авраам. Богатият също умрял и го погребали. ²³В ада, където го измъчвали, богатият вдигнал поглед и видял в далечината Авраам да държи Лазар в обятията си. ²⁴Богатият извикал: «Отче Аврааме, смили се над мен! Изпрати Лазар да натопи върха на пръста си във вода и да ми разхлади езика, защото страдам ужасно в този огън!» ²⁵Но Авраам отговори: «Синко, спомни си, че приживе ти получи само хубаво, а Лазар—само лошо. Сега той се утешава, а ти страдаш. ²⁶Освен това помежду ни зее пропаст, за да не може никой оттук да премине отсреща и никой оттам да не може да дойде тук при нас.» ²⁷Богатият казал: «Моля те тогава, отче, прати Лазар в бащината ми къща. ²⁸Аз имам петима братя. Нека ги предупреди, за да не дойдат и те в това място на страдания.» ²⁹А Авраам отговори: «Те имат писаното от Моисей и пророците—да се вслушат в думите им.» ³⁰Но богатият отвърнал: «Не, отче Аврааме, ако при тях дойде някой възкръснал от мъртвите, те ще повярват и ще се покаят.» ³¹Авраам му отговори: «Ако братята ти не слушат Моисей и пророците, даже и да възкръсне някой от мъртвите, пак няма да повярват.»“

Исус поучава за греха и прошката

(Мат. 18:6-7, 21-22; Марк 9:42)

17 Исус каза на учениците си: „Неща, които изкушават хората да извършат грях, неизбежно ще дойдат, но горко на онзи, чрез когото дойдат. ²За него би било по-добре да му окачат воденичен камък на шията и да го хвърлят в морето, отколкото да изкуши някого от тези малките да съгреши. ³Затова внимавайте какво правите!

Ако брат ти съгреши, порицай го и ако съжали, прости му. ⁴И ако в един ден ти причини зло седем пъти и след това седем пъти ти каже: «Съжالياвам», прости му.»

Колко голяма е вярата ви

⁵Тогава апостолите казаха на Господа: „Дай ни повече вяра.“

⁶Господ им отговори: „Ако имате вяра колкото синапено зрънце, можете да заповядате на тази черница: «Изкорени се и се засади в морето!» и тя ще ви се подчини.“

Служете предано

⁷„Ако някой от вас има слуга, който му оре земята или пасе овцете, ще му каже ли веднага като се върне от полето: «Влизай и сядай да ядеш»? ⁸Не, разбира се! По-скоро ще му каже:

«Пригответи ми вечерята, сложи си престилката и ми прислужвай, докато ям и пия. След това можеш и ти да ядеш и пиеш.»⁹ Нима ще благодари на слугата за това, че е изпълнил заповедта му?¹⁰ Същото е и с вас. Когато изпълните всичко, което ви е било заповядано, кажете: «Ние сме само едни слуги. Не заслужаваме благодарност. Просто изпълнихме дълга си.»¹¹

Бъдете благодарни

¹¹На път за Ерусалим Исус минаваше по границата между Самария и Галилея. ¹²Когато влизаше в едно село, го срещнаха десет души, болни от проказа. Те стояха на разстояние ¹³и викаха: „Исусе! Господарю! Смили се над нас!“

¹⁴Когато ги видя, Исус им каза: „Идете и се покажете на свещениците.“¹

Докато вървяха към свещениците, те оздравяха. ¹⁵Но един от тях, веднага щом видя, че е излекуван, се върна при Исус, възхвалявайки Бога със силен глас, ¹⁶хвърли се в краката му и му благодари. Този човек беше самарянин.[†] ¹⁷Исус отговори: „Десет души бяха излекувани. Къде са останалите девет? ¹⁸Единствено този чужденец ли се върна да благодари на Бога?“ ¹⁹После му каза: „Стани и си върви. Вярата ти те излекува.“

Божие царство е във вас

(Мат. 24:23-28, 37-41)

²⁰Веднъж фарисеите[†] попитаха Исус: „Кога ще дойде Божието царство?“

Исус отговори: „Божие царство не идва по видим начин. ²¹Хората няма да кажат «Виж, тук е!» или «Там е!», защото Божието царство е във вас.“

²²А на учениците си Исус каза: „Ще дойде време, когато ще копнеете да видите поне един от дните на Човешкия Син,[†] но няма да можете. ²³Хората ще ви казват: «Виж, там е!» или «Виж, тук е!», но не отивайте и не ги следвайте.“

Второто идване на Исус

²⁴„Защото в деня на своето завръщане Човешкият Син[†] ще бъде като светкавицата, която блясва и озарява небето от край до край. ²⁵Но преди това той трябва да понесе много страдания и да бъде отхвърлен от това поколение. ²⁶Когато дойде Човешкият Син, ще бъде както беше по времето на Ной: ²⁷хората ядяха, пиеха, женеха се и се омъжваха до деня, в който Ной влезе в

[†]Идете ... свещениците Според закона на Моисей свещеник трябва да засвидетелства, че болен от проказа е оздравял.

кораба. После дойде потопът и унищожи всички. ²⁸Същото беше и по времето на Лот—хората ядяха и пиеха, купуваха и продаваха, засаждаха и строяха. ²⁹Но в деня, в който Лот напусна Содом,[†] от небето се изсипа огън и жупел и погуби всички. ³⁰Така ще бъде и в деня, в който Човешкият Син дойде отново.“

³¹„В онзи Ден,[†] ако човек е на покрива на къщата си, не трябва да слиза, за да си прибере отвътре вещите. Който е на полето, не трябва да се връща—³²спомнете си какво се случи с жената на Лот!¹ ³³Който се опита да запази живота си, ще го изгуби, а който изгуби живота си, ще го съхрани. ³⁴Казвам ви, че тогава двама души ще споделят едно легло през нощта: единият ще бъде взет, а другият—оставен. ³⁵Две жени ще мелят зърно заедно: едната ще бъде взета, а другата—оставена.“ ^[36]²

³⁷Учениците попитаха Исус: „Къде ще стане това, Господи?“

Той им отговори: „Където е трупът, там ще се съберат и лешоядите.“

Притча за вдовицата и съдията

18Тогава Исус разказа на учениците си притча, за да ги научи винаги да се молят и да не губят надежда: ²„Живее в един град съдия, който нито се страхувал от Бога, нито уважавал хората. ³В същия град живеела и една вдовица, която непрекъснато ходела при съдията и казвала: «Отсъди в моя полза срещу противника ми!» ⁴Но съдията не искал и да чуе за това. След време обаче си помислил: «Не ме е страх от Бога и не уважавам хората. ⁵Но тъй като тази вдовица не ме оставя на мира, ще отсъдя в нейна полза, защото иначе ще ме умори с безкрайните си молби.»“

⁶Тогава Господ каза: „Обърнете внимание на думите на несправедливия съдия. ⁷Нима Бог няма да отсъди в полза на своите избрани, които викат към него ден и нощ? Нима ще се бави с отговора си? ⁸Казвам ви: Бог начаса ще отсъди в тяхна полза. Но когато Човешкият Син[†] дойде, ще намери ли вяра на земята?“

Бъдете праведни пред Бога

⁹На тези, които бяха убедени в своята праведност и гледаха с презрение на всички останали, Исус разказа следната притча: ¹⁰„Двама души отишли в храма да се помолят. Единият бил фарисей,[†] а другият—бирник. ¹¹Фарисеят застанал настрана и започнал да се моли: «О Боже, благодаря ти, че не съм като другите хора—крадци, измамници, прелюбодейци. Благодаря ти, че

¹жената на Лот Историята за жената на Лот се намира в Бит. 19:15–17,26. ²Стих 36 Някои гръцки ръкописи включват стих 36: „Двама ще работят на полето: единият ще бъде взет, а другият—оставен.“

не съм като онзи бирник там. ¹²Аз постя два пъти седмично и давам една десета от всичко, което спечеля.»

¹³Бирникът стоял на разстояние и не смеел даже очите си да вдигне към небето. Удрял се в гърдите и се молел: «Боже, смили се над мен, грешника!» ¹⁴Казвам ви, че този човек, а не другият, след молитвата си се прибрал вкъщи оправдан пред Бога. Защото всеки, който величае себе си, ще бъде смирен, а всеки, който смирява себе си, ще бъде възвеличан.“

Кой ще влезе в Божието царство

(Мат. 19:13-15; Марк 10:13-16)

¹⁵Някои хора водеха при Исус децата си, за да ги докосне. Но когато видяха това, учениците им се скараха. ¹⁶Исус обаче извика децата при себе си и каза на учениците си: „Пуснете децата да дойдат при мен и не ги спирайте, защото Божието царство принадлежи на такива като тях. ¹⁷Истина ви казвам: който не приеме Божието царство така, както го приема едно дете, никога няма да влезе в него.“

Богат човек отказва да последва Исус

(Мат. 19:16-30; Марк 10:17-31)

¹⁸Един юдейски водач попита Исус: „Добри ми Учителю, какво трябва да направя, за да наследя вечен живот?“

¹⁹Исус му отговори: „Защо ме наричаш «добър»? Никой не е добър освен един единствен—Бог. ²⁰Нали знаеш заповедите: «Не прелюбодействай, не убивай, не кради, не лъжесвидетелствай, уважавай баща си и майка си!»“¹

²¹Водачът отвърна: „От дете спазвам тези заповеди.“

²²Като чу това, Исус му каза: „Има само едно нещо, което ти липсва. Продай всичко, което имаш, раздай парите на бедните и ще имаш съкровище в небесата. След това ела и ме последвай.“

²³Но като чу това, човекът се натъжи, защото беше много богат.

²⁴Исус видя, че се е натъжил и каза: „Колко трудно е за богатите да влязат в Божието царство! ²⁵По-лесно е камила да мине през иглено ухо, отколкото богат човек да влезе в Божието царство.“

²⁶Щом чуа това, хората попитаха: „Кой тогава може да се спаси?“

²⁷Исус отговори: „Невъзможното за хората за Бога е възможно.“

²⁸Тогаваш Петър каза: „Виж! Ние оставихме всичко, което имахме, за да те последваме.“

²⁹Исус им каза: „Истина ви казвам: всеки, който е оставил дом, жена, братя, родители или деца заради Божието царство,

¹«Не прелюбодействай ... майка си» Изх. 20:12-16; Втор. 5:16-20.

³⁰ще получи многократно повече в настоящето, а в бъдещия свят—вечен живот.“

Исус ще възкръсне от мъртвите

(Мат. 20:17–19; Марк 10:32–34)

³¹Исус отведе настрана дванадесетте апостола и им каза: „Чуйте! Отиваме в Ерусалим и всичко писано от пророците за Човешкия Син[†] ще се сбъдне. ³²Той ще бъде предаден на езичниците.[‡] Над него ще издевателстват, ще му се подиграват, ще го заплюват. ³³Ще го бият с камшик, а след това ще го убият. Но на третия ден след смъртта си той ще възкръсне.“

³⁴Но апостолите не разбраха нищо от думите на Исус. Смисълът им беше скрит от тях и те недоумяваха за какво говори той.

Исус излекува сляп човек

(Мат. 20:29–34; Марк 10:46–52)

³⁵Когато се приближаваше до Ерихон, Исус видя един сляп човек, който бе седнал край пътя и просеше. ³⁶Като чу шума от минаващите край него хора, слепият попита какво става.

³⁷Отговориха му: „Исус от Назарет минава.“

³⁸Тогава слепият завика: „Исусе, Сине Давидов[†]! Смили се над мен!“

³⁹Онези, които вървяха отпред, му казаха да мълчи, но слепият се развика още повече: „Сине Давидов[†]! Смили се над мен!“

⁴⁰Исус спря и нареди да доведат слепия. Когато човекът приближи, Исус го попита: ⁴¹„Какво искаш да направя за теб?“

„Господи, искам да прогледна“—отвърна той.

⁴²Исус му каза: „Прогледни! Твоята вяра те излекува.“

⁴³И зрението му веднага се възвърна и той тръгна след Исус, славейки Бога. И всички видяха това и отдадоха хвала на Бога.

Закхей

19 Исус минаваше през Ерихон. ²В този град имаше един богат човек на име Закхей. Той беше началник на бирниците. ³Закхей се опитваше да зърне Исус, но не можеше поради ниския си ръст и насъбралата се тълпа. ⁴Затова изтича напред до място, откъдето Исус щеше да мине, и се покатери на едно смокиново дърво, за да го види. ⁵Когато стигна до това място, Исус погледна нагоре, видя Закхей и му каза: „Закхей, слизай бързо, защото днес трябва да отседна в дома ти.“

⁶Закхей бързо слезе от дървото и с радост прие Исус в къщата си. ⁷Всички хора видяха това и започнаха да роптаят: „Вижте само къде ще отседне— при един грешник!“

⁸Тогава Закхей се изправи и каза на Господа: „Ето, Господи! Половината от имота си ще дам на бедните. Ако съм ограбил някого, ще му заплатя четирикратно.“

⁹Исус му каза: „Днес този дом получи спасение, понеже и този човек е син на Авраам. ¹⁰Защото Човешкият Син† дойде да търси и спаси изгубеното.“

Притча за тримата слуги

(*Мат. 25:14-30*)

¹¹Исус приближаваше Ерусалим. Някои хора мислеха, че Божието царство ще настъпи веднага. ¹²Затова Исус им разказа следната притча: „Един благородник отишъл в далечна страна, за да бъде коронясан за цар, след което да се върне и управлява народа си. ¹³Той извикал десет от слугите си, дал им десет мнаси† и им заръчал: «Търгувайте с парите, докато се върна.» ¹⁴Гражданите мразели този човек и изпратили след него пратеници да кажат, че не го искат за цар.

¹⁵Но той станал цар, върнал се в страната си и повикал слугите си, на които бил дал пари, за да узнае кой какво е спечелил. ¹⁶Дошъл първият слуга и казал: «С твоята мнаса,† господарю, спечелих още десет.» ¹⁷«Браво!»—отговорил царят. «Ти си добър слуга. И понеже си бил верен в малкото, поверявам ти управлението на десет града.» ¹⁸Тогава дошъл вторият слуга и казал: «С твоята мнаса, господарю, спечелих още пет.» ¹⁹«Поверявам ти управлението на пет града»—отвърнал царят. ²⁰Дошъл и третият слуга и казал: «Господарю, ето твоята мнаса. Аз я увих в кърпа и я скрих, ²¹защото се страхувах от теб. Знаех, че си суров човек и взимаш каквото не си спечелил, и жънеш каквото не си сял.» ²²Тогава царят му отговорил: «Със собствените ти думи ще те съдя. Ти си зъл слуга! Казваш, че си знаел, че съм суров, че взимам каквото не съм спечелил и жъна каквото не съм сял. ²³Защо тогава не вложи парите ми в банката, за да си ги получа сега с лихвите?» ²⁴А на стоящите наоколо хора царят казал: «Вземете му мнасата и я дайте на онзи слуга, който е спечелил десет мнаси.» ²⁵Те му казали: «Но, господарю, той вече има десет мнаси.» ²⁶Царят отвърнал: «Казвам ви: всеки, който има, ще получи още, а на онзи, който няма, ще се отнеме и малкото, което има. ²⁷А сега, къде са хората, които не ме искаха за цар? Доведете ги и ги убийте пред очите ми!»“

Исус влиза в Ерусалим като цар

(*Мат. 21:1-11; Марк 11:1-11; Йоан 12:12-19*)

²⁸След като каза тези неща, Исус тръгна напред, изкачвайки се към Ерусалим. ²⁹Когато приближи градовете Витфагия и Витания недалеч от хълма, наречен Елеонска планина,† Исус изпрати напред двама от учениците си. ³⁰Той им каза: „Идете в онова село отсреща. Като влезете в него, ще намерите едно вързано

магаренце, което никой още не е възсядал. Отвържете го и го доведете тук. ³¹Ако някой ви попита защо отвързвате магарето, отговорете така: «Господ има нужда от него.»³²

³²Учениците влязоха в града и намериха всичко така, както им беше казал Исус. ³³Когато отвързваха магаренцето, стопаните му попитаха: „Защо отвързвате магаренцето?“

³⁴Тогава учениците отговориха: „Господ има нужда от него.“ ³⁵Те отведоха магаренцето при Исус, метнаха връхните си дрехи на гърба на животното и качиха Исус отгоре. ³⁶Докато той яздеше, хората постилаха пред него връхните си дрехи. ³⁷Виждайки го да се приближава, цялото множество ученици се събра в подножието на Елеонската планина[†] и всички радостни започнаха гръмогласно да прославят Бога за всички чудеса, които бяха видели:

³⁸„Благословен да бъде царят,
който идва в името на Господа!»

Псалм 118:26

Мир на небето и слава във висините!»

³⁹Някои от намиращите се сред тълпата фарисеи[†] казаха на Исус: „Учителю, заповядай на учениците си да престанат.“

⁴⁰А Исус им отговори: „Казвам ви: ако те млъкнат, камъните ще завикат!“

Исус плаче за Ерусалим

⁴¹Когато наближи и видя града, Исус заплака за него ⁴²и каза: „Как бих искал днес да узнаеш какво ще ти донесе мир! Но сега това е скрито от очите ти. ⁴³Ще дойдат дни, когато враговете ти ще издигнат стена около теб и ще те обградят от всички страни. ⁴⁴Те ще те сринат до основи и ще избият жителите ти. Камък върху камък няма да остане, защото не позна времето, когато Бог те посети.“

Исус отива в храма

(Мат. 21:12-17; Марк 11:15-19; Йоан 2:13-22)

⁴⁵Исус влезе в храма и започна да гони хората, които търгуваха вътре. ⁴⁶Той каза: „Писано е: «Моят дом ще бъде дом на молитва»,¹ а вие го превърнахте в «свърталище на разбойници».“²

⁴⁷Всеки ден Исус поучаваше в храма. Главните свещеници, законоучителите и водачите на народа търсеха начин да го убият, ⁴⁸но не знаеха как да го направят, защото хората възторжено поглъщаха всяка негова дума.

¹«Моят дом ... молитва» Ис. 56:7. ²«свърталище на разбойници» Ер. 7:11.

Откъде идва властта на Исус

(Мат. 21:23-27; Марк 11:27-33)

20 Един ден Исус беше в храма, поучаваше хората и им съобщаваше Благата вест за Божието царство. Главните свещеници заедно със законоучителите и старейшините дойдоха при него ²и го попитаха: „Кажни ни, с чия власт вършиш всичко това? Кой ти я даде?“

³Исус им отговори: „Аз също ще ви задам един въпрос. Кажете ми: ⁴Йоановото кръщение от Бога ли беше или от хората?“

⁵Те започнаха да обсъждат помежду си: „Ако отговорим: «От Бога», той ще каже: «Защо тогава не му повярвахте?» ⁶Ако пък кажем: «От хората», целият народ ще ни убие с камъни, защото вярва, че Йоан е пророк.“ ⁷Затова отговориха: „Не знаем.“

⁸Тогава Исус им каза: „И аз няма да ви кажа с чия власт върша всичко това.“

Бог изпраща своя Син

(Мат. 21:33-46; Марк 12:1-12)

⁹После Исус започна да разказва следната притча: „Един човек засадил лозе, дал го под наем на лозари и заминал за дълго. ¹⁰Когато дошло време за гроздобер, той изпратил един от слугите си при лозарите, за да получи своя дял от реколтата. Но те го набили и го изгонили с празни ръце. ¹¹Тогава изпратил друг слуга. Но и към него лозарите се отнесли грубо, набили го и го изгонили с празни ръце. ¹²Изпратил трети слуга, когото лозарите също наранили и изхвърлили. ¹³Тогава стопанинът на лозето си казал: «Какво да правя? Ще изпратя своя любим син. Може би към него ще се отнесат с уважение.» ¹⁴Но когато видели сина му, лозарите си казали: «Това е наследникът. Да го убием, за да стане лозето наше!» ¹⁵И те изхвърлили сина от лозето и го убили.

След всичко това какво ще направи с тях собственикът на лозето? ¹⁶Ще дойде и ще убие тези лозари, а след това ще даде лозето на други.“

Като чува това, хората казаха: „Дано това никога да не се случи!“ ¹⁷Но Исус ги погледна и каза: „Какво тогава означава Писанието:

«Камъкът, който зидарите отхвърлиха,
стана крайъгълен камък»?

Псалм 118:22

¹⁸Който падне върху този камък, ще се разбие на парчета и ако този камък падне върху някого, ще го смаже.“

¹⁹Законоучителите и главните свещеници искаха да хванат Исус още в този момент, защото разбраха, че тази притча се отнася за тях, но се страхуваха от народа.

Юдейските водачи се опитват да подведат Исус*(Мат. 22:15–22; Марк 12:13–17)*

²⁰Затова изчакваха удобен момент да го заловят. Те изпратиха при него шпиони, които се преструваха на искрени, за да се хванат за някоя негова дума и да го предадат на пълномощията и властта на губернатора. ²¹И така, тези хора попитаха Исус: „Учителю, знаем, че това, което казваш и поучаваш, е правилно, че си безпристрастен към хората и вярно поучаваш истината за Божия път. ²²Кажи ни, редно ли е да плащаме данък на цезаря или не?“

²³Но Исус знаеше, че се опитват да го подведат и им каза: ²⁴„Дайте ми един динарий.[†] Чии са това изображение и това име?“ Те отговориха: „На цезаря.“

²⁵Исус им каза: „Тогава давайте цезаровото на цезаря, а Божието—на Бога.“

²⁶Те не можаха с хитрост да накарат Исус да каже нещо пред хората, което би могло да се използва против него, и смаяни от отговора му, млъкнаха.

Някои садукееи се опитват да подведат Исус*(Мат. 22:23–33; Марк 12:18–27)*

²⁷Няколко садукееи[†] (садукееите отричат възкресението) дойдоха при Исус ²⁸и го попитаха: „Учителю, Моисей е написал, че ако женен мъж умре, без да е имал деца, тогава брат му трябва да се ожени за вдовицата и те трябва да имат деца, за да продължат рода на умрелия брат.¹ ²⁹Имало седем братя. Първият се оженил, но умрял бездетен. ³⁰След това вторият, ³¹после третият от братята се оженили за тази жена. Същото се случило и с останалите—всички те умрели, без да оставят деца. ³²Последна умряла жената. ³³Всеки един от седемте братя бил женен за нея. Тогава, чия жена ще бъде тя след възкръсението?“

³⁴Исус им отговори: „В този свят хората се женят и омъжват. ³⁵Но онези, които бъдат сметени за достойни да възкръснат от мъртвите и да живеят в онзи свят, няма да се женят или омъжват. ³⁶Те ще бъдат като ангели и за тях вече няма да има смърт. Те са деца на Бога, защото са били възкресени от мъртвите. ³⁷А че мъртвите възкръсват, го каза ясно още Моисей, когато говореше за горящия храст² и нарече Господа «Бога на Авраам, Бога на Исаак и Бога на Яков»³. ³⁸Той не е Бог на мъртвите, а на живите, защото всички хора, които принадлежат на Бога, са живи.“

³⁹Някои от законоучителите казаха: „Добре отговори, Учителю.“ ⁴⁰Оттогава никой вече не се осмели да му задава други въпроси.

¹Ако ... брат Вж. Втор. 25:5–6. ²горящия храст Вж. Изх. 3:1–12. ³«Бога ... Яков» Изх. 3:6.

Давидов син ли е Месията*(Мат. 22:41–46; Марк 12:35–37)*

⁴¹Тогава Исус каза: „Защо хората говорят, че Месията[†] е Давидов[†] син? ⁴²Самият Давид казва в книгата на Псалмите:

«Господ каза на моя Господ:

Седни от дясната ми страна,

⁴³ докато подчиня твоите врагове на властта ти.»¹

Псалм 110:1

⁴⁴И тъй, Давид го нарича «Господ». Тогава как може Месията да е негов син?“

Исус избличава законоучителите*(Мат. 23:1–36; Марк 12:38–40; Лука 11:37–54)*

⁴⁵Докато всички хора го слушаха, Исус каза на учениците си: ⁴⁶„Пазете се от законоучителите! Те обичат да се разхождат пременени с дългите си роби, за да изглеждат важни. Обичат да ги поздравяват по пазарите, да заемат най-предните столове в синагогите[†] и най-почетните места при празненствата. ⁴⁷Отнемат имуществото на вдовици, а после за пред хората казват дълги молитви. Те ще получат по-сурово наказание.“

Дарението на бедната вдовица*(Марк 12:41–44)*

21 След това Исус се огледа и като наблюдаваше как богатите пускат даренията си в кутията за събиране на пари, ²той видя една бедна вдовица, която пусна в нея две лепти.[†] ³Исус каза: „Истина ви казвам: тази бедна вдовица даде повече от другите. ⁴Всички останали дадоха даренията си от парите, които не им бяха нужни, а тя в немотията си даде всичко, което имаше, за да преживее.“

Разрушаването на храма*(Мат. 24:1–14, Марк 13:1–13)*

⁵Някои от учениците разговаряха за храма: „Този храм е красив, построен е от най-добрия камък и е украсен с много дарове, принесени на Бога.“ Но Исус им каза: ⁶„Ще дойде време, когато всичко, което виждате тук, ще бъде разрушено. Камък върху камък няма да остане.“

⁷„Учителю, кога ще се случат тези неща?“—попитаха те. „И какъв ще бъде знакът, че те предстоят?“

¹докато ... властта ти Букв.: „докато направя враговете ти столче за краката ти“.

⁸Исус отговори: „Внимавайте! Не се оставяйте да ви заблудят, защото много хора ще дойдат, използвайки името ми, и ще ви кажат: «Аз съм Месията!» и «Времето дойде!» Но не ги следвайте! ⁹Не се плашете, когато чуете за войни и бунтове. Тези неща трябва да се случат първо, но краят няма да последва веднага.“

¹⁰Тогава Исус им каза: „Ще се изправят народ срещу народ и царство срещу царство. ¹¹Ще има големи земетресения, глад и епидемии на различни места. Ще се случат ужасни неща, а от небето ще дойдат велики знамения.

¹²Но преди да се случи всичко това, ще ви заловят и ще ви преследват. Ще ви отведат на съд в синагогите† и ще ви хвърлят в затвори. Ще ви изправят пред царе и управници заради моето име. ¹³Но това ще ви даде възможност да свидетелствате за мен. ¹⁴Решете в себе си да не се тревожите предварително как ще се защитите. ¹⁵Ще ви дам мъдрост да говорите така, че всичките ви противници да бъдат безсилни да ви противостоят или опровергават. ¹⁶Ще ви предават даже вашите родители, братя, роднини и приятели. Някои от вас ще бъдат убити. ¹⁷Всички ще ви мразят, защото сте мои последователи. ¹⁸Но дори и косъм няма да падне от главите ви. ¹⁹Останете твърди и ще се спасите.“

Разрушаването на Ерусалим

(Мат. 24:15-21; Марк 13:14-19)

²⁰„Когато видите Ерусалим обсаден от войски, ще знаете, че неговото унищожение приближава. ²¹Тогава онези, които са в Юдея, да бягат в планините, онези, които са в града, да го напуснат, а намиращите се наоколо да не влизат в него. ²²Защото това са дни на наказание, за да се изпълни всичко, което е било писано. ²³Горко на бременните и кърмещите през онези дни, защото на земята ще има голямо бедствие и гняв върху този народ. ²⁴Някои ще загинат, посечени от меч, други ще бъдат отведени в плен по всички народи. Езичници† ще тъпчат Ерусалим, докато не изтече времето им.“

Не се страхувайте

(Мат. 24:29-31; Марк 13:24-27)

²⁵„Знамения ще се случат със слънцето, луната и звездите. Народите по земята ще изпаднат в отчаяние и недоумение от грохота и вълнението на морето. ²⁶Те ще припаднат от страх и ужас пред онова, което ще сполети света, защото небесните сили ще се разклатят. ²⁷И тогава ще видят Човешкия Син† да идва в облак със сила и славно величие. ²⁸Когато всичко това започне да се случва, изправете се и вдигнете главите си, защото освобождението ви приближава“.

Поуката от смокиновото дърво

(Мат. 24:32–35; Марк 13:28–31)

²⁹Тогава Исус им разказа следната притча: „Погледнете смокинята и другите дървета. ³⁰Когато се раззеленят, знаете, че лятото приближава. ³¹Така ще бъде и с нещата, за които ви говорих: щом видите, че се сбъдват, ще знаете, че Божието царство е близо. ³²Истина ви казвам: това поколение няма да премине, докато всичко не се сбъдне. ³³Небето и земята ще преминат, но моите думи никога няма да преминат.“

Бъдете готови по всяко време

³⁴„Бъдете внимателни! Не притъпявайте ума си с пиянство, гуляи и житейски грижи, да не би онзи Ден[†] да ви изненада внезапно като клопка. ³⁵А той ще дойде за всички, които живеят по лицето на земята. ³⁶Затова винаги бъдете нащрек и се молете да можете да избегнете всичко, което ще се случи, и да застанете пред Човешкия Син.“[†]

³⁷Всеки ден Исус поучаваше в храма, а вечер излизаше да пренощува на хълма, наречен Елеонска планина.[†] ³⁸И още призори всички хора отиваха в храма, за да го слушат.

Юдейските водачи искат да убият Исус

(Мат. 26:1–5, 14–16; Марк 14:1–2, 10–11; Йоан 11:45–53)

22 Наближаваше празникът на безквасните хлябове,[†] наречен Пасха.[†] ²Главните свещеници и законоучителите търсеха някакъв начин да убият Исус, защото се страхуваха от народа.

Юда се съгласява да предаде Исус

³Тогава Сатана влезе в един от дванадесетте апостола, който се казваше Юда Искариотски. ⁴Юда отиде при главните свещеници и храмовата стража, за да се уговори с тях как да им предаде Исус. ⁵Те бяха много доволни и обещаха да му дадат за това пари. ⁶Той се съгласи и зачака удобен момент да им предаде Исус, когато наоколо няма хора.

Подготовка за пасхалната вечеря

(Мат. 26:17–25; Марк 14:12–21; Йоан 13:21–30)

⁷Дойде денят на безквасните хлябове,[†] когато трябваше да се принесе в жертва пасхално агне. ⁸Исус каза на Петър и Йоан: „Идете и пригответе за нас пасхалната вечеря.“

⁹„Къде искаш да я приготвим?“ — попитаха те.

¹⁰Исус им отговори: „Чуйте! Щом влезете в града, ще ви срещне човек, който носи стомна с вода. Тръгнете след него и в

която къща влезе, влезте и вие. ¹¹Кажете на стопанина: «Учителят те пита: Къде е стаята, където ще ям пасхалната вечеря с учениците си?» ¹²Тогава той ще ви покаже голяма подредена стая на горния етаж. Там я пригответе.“

¹³Петър и Йоан тръгнаха и намериха всичко така, както им беше казал Исус, и приготвиха пасхалната вечеря.

Господната вечеря

(Мат. 26:26-30; Марк 14:22-26; 1 Кор. 11:23-25)

¹⁴Когато настъпи часът, Исус седна на масата заедно с апостоли-те ¹⁵и им каза: „От сърце желяех да ям с вас тази пасхална вечеря, преди да умра! ¹⁶Казвам ви: вече няма да я вкуся, докато тя не намери истинското си значение в Божието царство.“

¹⁷После Исус взе чаша вино и като благодари на Бога, каза: „Вземете тази чаша и я разделете помежду си. ¹⁸Отсега нататък няма да пия вино, докато не дойде Божието царство.“

¹⁹После взе хляб и като благодари на Бога, го разчупи, раздаде го на всички и каза: „Това е моето тяло, което се дава за вас. Правете това, за да ме помните.“ ²⁰По същия начин след вечеря-та Исус взе чашата и каза: „Тази чаша е новият завет, запечатан с кръвта ми, която се пролива за вас.¹

²¹Но вижте! Един от вас скоро ще ме предаде. Ръката му е на масата до моята ръка. ²²Човешкият Син† ще извърви пътя, който му е определен, но горко на онзи, който го предаде.“

²³Тогава апостолите започнаха да се питат: „Кой от нас би могъл да стори това?“

Бъдете като слуги, не като господари

²⁴После апостолите започнаха да спорят кой от тях трябва да бъде считан за най-велик. ²⁵А Исус им каза: „Царете на езичниците† господстват над тях, а управниците им ги принуждават да ги наричат «благодетели на народа». ²⁶Но вие не бъдете като тях. Напротив, най-великият сред вас трябва да стане като най-малкия, а този, който управлява—като този, който служи. ²⁷Кой е по-велик—този, който е седнал на масата, или този, който прислужва? Този, който е седнал на масата, нали? Но сред вас аз съм като този, който прислужва.

²⁸Вие бяхте до мен по време на изпитанията ми. ²⁹Също както моят Баща ми даде царска власт, така и аз ви я давам, ³⁰за да ядете и пиете на моята маса в царството ми, да седите на престоли и да съдите дванадесетте племена на Израел.“

¹Стих 20 В някои гръцки ръкописи последната част от стих 19 и целият стих 20 липсват.

Не губете вярата си*(Мат. 26:31-35; Марк 14:27-31; Йоан 13:36-38)*

³¹„Симоне, Симоне, слушай! Сатана поиска разрешение да ви пресее всички като жито. ³²Но аз се молих за теб да не загубиш вярата си. И когато се върнеш при мен, укрепвай братята си.“

³³А Петър отговори: „Господи, готов съм да ида с теб и в затвора, и на смърт!“

³⁴Но Исус му каза: „Казвам ти, Петре: преди петелът да пропее днес, ти три пъти ще отречеш, че ме познаваш.“

³⁵Тогава Исус им каза: „Когато ви изпратих без кесия, без торба, без обувки, липсваше ли ви нещо?“

„Не“—отговориха апостолите.

³⁶Исус им каза: „Сега обаче, ако имате пари или торба, носете ги със себе си. Който няма нож, да продаде връхната си дреха и да си купи. ³⁷Писано е:

«Поставиха го наравно с престъпниците.»

Исая 53:12

Казвам ви, че това трябва да се изпълни в мен. Всичко, което е писано за мен, сега се изпълнява.“

³⁸Учениците му казаха: „Ето, Господи, два ножа.“

„Достатъчно“—отговори Исус.

Исус казва на апостолите да се молят*(Мат. 26:36-46; Марк 14:32-42)*

³⁹Той излезе от Ерусалим и отиде, както обикновено, на Елеонската планина.[†] Учениците му отидоха с него. ⁴⁰Когато стигна до мястото, той им каза: „Молете се да не бъдете изкушени.“

⁴¹След това се отдалечи на разстояние от около един хвърлей камък, коленичи и започна да се моли: ⁴²„Отче, ако желаеш, махни тази чаша от мен. Но нека бъде твоята воля, а не моята.“

⁴³Тогава се появи ангел от небето, изпратен да вдъхне сила на Исус. ⁴⁴Изпълнен с терзания, Исус се молеше още по-усърдно. Потта му се стичаше на земята като капки кръв.¹ ⁴⁵Като свърши молитвата си, Исус отиде при своите ученици и ги завари заспали, изтощени от печал. ⁴⁶„Защо спите?“—попита ги той. „Станете и се молете да не бъдете изкушени.“

Исус е арестуван*(Мат. 26:47-56; Марк 14:43-50; Йоан 13:3-11)*

⁴⁷Исус още не беше свършил да говори, когато се появи тълпа от хора. Водеше ги Юда, един от дванадесетте апостола. Той се приближи към Исус, за да го целуне.

¹Стихове 43-44 Някои гръцки ръкописи не съдържат стихове 43 и 44.

⁴⁸Но Исус му каза: „Юда, нима с целувка искаш да предадеш Човешкия Син† на враговете му?“ ⁴⁹Учениците на Исус, които бяха около него, видяха какво щеше да стане и казаха: „Господи, да използваме ли ножовете си?“ ⁵⁰И един от тях удари слугата на първосвещеника и отрязва дясното му ухо.

⁵¹Но Исус каза: „Спрете! Достатъчно!“ После докосна ухото на слугата и го излекува.

⁵²След това каза на главните свещеници, храмовата стража и старейшините, които бяха дошли да го заловят: „Защо сте излезли срещу мен с ножове и тояги, сякаш съм престъпник? ⁵³Всеки ден бях с вас в храма. Защо не ме арестувахте тогава? Но сега е вашият час, когато царува мракът.“

Петър се отрича от Исус

(*Мат. 26:57–58, 69–75; Марк 14:53–54, 66–72; Йоан 18:12–18, 25–27*)

⁵⁴Те хванаха Исус и го отведоха под стража. Докараха го в къщата на първосвещеника. Петър ги следваше на разстояние. ⁵⁵Запалиха огън в средата на двора и насядаха около него. Петър седна с тях. ⁵⁶Една слугиня го видя в светлината на огъня и взирайки се в него, каза: „Този човек също беше с него.“

⁵⁷Но Петър отрече: „Жено, не го познавам.“ ⁵⁸Малко след това друг човек видя Петър и каза: „И ти си един от тях.“

„Човече, не съм“ — отвърна му Петър.

⁵⁹След около час един друг започна да настоява: „Със сигурност този човек е бил с него, защото също е галилеец.“

⁶⁰Но Петър каза: „Човече, не зная за какво говориш.“

В този миг, докато той още говореше, пропя петел. ⁶¹Господ се обърна и погледна Петър. И тогава Петър си спомни думите му: „Преди да пропее днес петелът, ти ще се отречеш от мен три пъти“, ⁶²излезе навън и горчиво заплака.

Хората се подиграват на Исус

(*Мат. 26:67–68; Марк 14:65*)

⁶³Хората, които държаха Исус, започнаха да му се подиграват и да го бият. ⁶⁴Те завързаха очите му и му казаха: „Нали си пророк! Познай кой те удари!“ ⁶⁵И го обиждаха по много други начини.

Исус пред юдейските водачи

(*Мат. 26:59–66; Марк 14:55–64; Йоан 18:19–24*)

⁶⁶На другия ден народните старейшини, главните свещеници и законоучителите се събраха и отведоха Исус в Синедриона,† ⁶⁷където му казаха: „Ако ти си Месията,† кажи ни.“

Исус им отговори: „Ако ви кажа, няма да ми повярвате ⁶⁸и ако ви попитам, няма да ми отговорите. ⁶⁹Но от днес нататък Човешкият Син† ще седи отдясно на Всемогъщия Бог.“

⁷⁰Те всички казаха: „Значи ти си Божият Син, така ли?“ Исус отговори: „Вие сами казвате, че съм.“

⁷¹Тогавата те казаха: „Нима ни е нужно друго свидетелство? Сами го чухме от устата му!“

Пилат разпитва Исус

(Мат. 27:1–2, 11–14; Марк 15:1–5; Йоан 18:28–38)

23 Тогавата всички станаха и отведоха Исус при Пилат.[†] ²Там започнаха да го обвиняват: „Хванахме този човек да заблуждава народа ни, като му казва да не плаща данък на цезаря и нарича себе си Месията,[†] цар.“

³Тогавата Пилат го попита: „Ти ли си царят на юдеите?“

Исус отговори: „Сам го казваш.“

⁴Пилат се обърна към главните свещеници и тълпите: „Не виждам нищо лошо в този човек.“

⁵Но те продължиха да настояват, като казваха: „С учението си той всява смут сред народа на цяла Юдея. Започна в Галилея, а сега дойде и тук.“

Пилат изпраща Исус при Ирод

⁶Като чу това, Пилат[†] попита дали този човек е от Галилея. ⁷Щом научи, че е от областта на Ирод,[†] той го изпрати при Ирод, който също беше в Ерусалим по това време. ⁸Като видя Исус, Ирод много се зарадва. Той беше чувал за него и от дълго време искаше да го види, защото се надяваше Исус да извърши някакво чудо пред очите му. ⁹Ирод му задаваше много въпроси, но Исус мълчеше. ¹⁰Главните свещеници и законоучителите стояха наоколо и яростно сипеха обвинения срещу него. ¹¹Ирод и войниците му също се отнасяха към Исус с презрение и му се подиграваха. Те го облякоха в царска мантия и го изпратиха обратно при Пилат. ¹²В този ден Ирод и Пилат, които преди бяха врагове, станаха приятели.

Исус е осъден на смърт

(Мат. 27:15–26; Марк 15:6–15; Йоан 18:39–19:16)

¹³Пилат[†] събра главните свещеници, водачите и народа ¹⁴и им каза: „Доведохте този човек при мен с обвинения, че заблуждава народа. Аз го разпитах тук, във ваше присъствие, и не открих никакви основания за обвиненията ви срещу него. ¹⁵Ирод[†] също го счита за невинен, защото го изпрати обратно при нас. Както виждате, той не е извършил нищо, което да заслужава смъртно наказание. ¹⁶Затова ще го накажа и ще го пусна на свобода.“ ^[17]¹

¹Стих 17 Някои гръцки ръкописи включват стих 17: „Всяка година на празника Пасха Пилат бе длъжен да им освобождава по един затворник.“ Вж. Мат. 27:15; Марк 15:6.

¹⁸Но всички в един глас се развикаха: „Убий го! Освободи ни Варава!“ ¹⁹(Варава беше хвърлен в затвора за повдигане на бунт в града и за убийство.)

²⁰Пилат още веднъж се обърна към тях, защото искаше да освободи Исус. ²¹Но те продължаваха да крещат: „Разпъни го на кръст! Разпъни го на кръст!“

²²За трети път Пилат им каза: „Какво престъпление е извършил? Не намирам никакво основание да го убия. Ще го накажа и после ще го освободя.“

²³Но хората продължиха да викат силно и да настояват Исус да бъде разпънат на кръст. Виковете им надделяха ²⁴и Пилат реши да изпълни молбата им. ²⁵Той освободи човека, когото искаха—този, който бе хвърлен в затвора за повдигане на бунт и за убийство—и им даде Исус да постъпят с него както намерят за добре.

Исус е разпънат на кръст

(*Мат. 27:32–44; Марк 15:21–32; Йоан 19:17–27*)

²⁶Докато водеха Исус, войниците видяха един човек от Кириenea на име Симон, който се връщаше от полето. Те го хванаха, сложиха кръста на гърба му и го накараха да го носи зад Исус.

²⁷След него вървеше голяма тълпа, сред която имаше жени, които се удряха в гърдите и го оплакваха. ²⁸Исус се обърна и им каза: „Не плачете за мен, дъщери на Ерусалим! Плачете за себе си и за децата си, ²⁹защото идва времето, когато хората ще кажат: «Благословени са тези, които не са раждали, и тези, които не са кърмили!» ³⁰След това ще кажат на планините: «Сринете се над нас!», а на хълмовете: «Скрийте ни!»¹ ³¹Щом хората постъпват така, когато живеят добре, какво ли ще стане, когато настъпят трудни дни?»²

³²Изведоха и двама престъпници, които щяха да бъдат убити с Исус. ³³Когато стигнаха мястото, наречено Лобно, войниците го разпънаха заедно с престъпниците. Единия изправиха от дясната, а другия—от лявата му страна. ³⁴Исус каза: „Отче, прости им, защото не знаят какво вършат.“³

А войниците хвърлиха жребий, за да си разделят дрехите му. ³⁵Хората стояха и гледаха, а водачите се подиграваха на Исус, като казваха: „Нали спасяваше другите! Нека спаси и себе си, ако е Месията,[†] Божият избраник!“

³⁶Войниците също му се присмиваха. Приблжиха се към него, предложиха му винен оцет ³⁷и казаха: „Ако ти си царят на юдеите, спаси себе се!“ ³⁸А над него имаше надпис: „ТОВА Е ЦАРЯТ НА ЮДЕИТЕ.“

¹ще кажат ... «Скрийте ни!» Ос. 10:8. ²Щом хората ... трудни дни Букв.: „Ако правят тези неща, когато дървото е зелено, какво ще стане, когато то изсъхне?“ ³Исус каза: „Отче ... вършат.“ Някои ранни гръцки ръкописи не съдържат тези думи.

³⁹Единият от престъпниците, увиснали на кръста, го обиждаше: „Нали си Месията[†]? Спаси себе си и нас!“

⁴⁰Но другият го смъмри и каза: „Страх от Бога нямаш ли! Та ти си със същата присъда. ⁴¹Ние обаче сме наказани справедливо и си получаваме заслуженото, а той не е направил нищо лошо.“
⁴²А после се обърна към Исус: „Исусе, спомни си за мен, когато дойдеш в своето царство.“

⁴³Исус му каза: „Истина ти казвам: днес ще бъдеш с мен в рая.“

Исус умира

(Мат. 27:45–56; Марк 15:33–41; Йоан 19:28–30)

⁴⁴Беше около пладне, но мрак покри цялата земя до три часа следобед. ⁴⁵Слънцето спря да свети. Завесата в храма¹ се раздра на две. ⁴⁶Исус извика високо: „Отче, в твоите ръце предавам духа си!“² и издъхна.

⁴⁷Когато стотникът[†] видя станалото, той прослави Бога и каза: „Този човек наистина бе праведен!“

⁴⁸А всички хора, струпали се да наблюдават зрелището, видяха какво стана и започнаха да се разотиват покрусени. ⁴⁹Всички познати на Исус, както и жените, които го следваха от Галилея, стояха на разстояние и наблюдаваха.

Йосиф от Ариматей

(Мат. 27:57–61; Марк 15:42–47; Йоан 19:38–42)

^{50–51}Там беше и един човек от юдейския град Ариматей, който се казваше Йосиф. Той беше добър и благочестив човек, който очакваше Божието царство. Йосиф беше член на Съвета, но не беше съгласен с тяхното решение и действие. ⁵²Той отиде при Пилат[†] и поиска тялото на Исус. ⁵³Свали го от кръста, пови го в ленено платно и го положи в една гробница, изсечена в скала, където още никой не беше погребван. ⁵⁴Това стана в петък и съботата приближаваше.

⁵⁵Жените, които бяха дошли с Исус от Галилея, тръгнаха след Йосиф. Те видяха гроба и как беше положено тялото. ⁵⁶След това си отидоха и приготвиха благоухания и миро.

В събота почиваха според заповедта.

Възкресението на Исус

(Мат. 28:1–10; Марк 16:1–8; Йоан 20:1–10)

24 Рано сутринта в първия ден на седмицата жените донесоха при гробницата благоуханията, които бяха приготвили. ²Те видяха, че камъкът е отместен от гробницата, ³и влязоха, но не

¹Завесата в храма Завесата разделя „Най-Святото Място“ от останалата част на храма.
²„Отче ... духа си!“ Пс. 31:5.

намериха тялото на Господ Исус. ⁴Докато стояха там озадачени, изведнъж до тях се изправиха двама мъже в ослепителни дрехи. ⁵Обзети от страх, жените сведоха лица до земята, а мъжете им казаха: „Защо търсите живия сред мъртвите? ⁶Той не е тук, той възкръсна! Спомнете си какво ви говореше, докато беше още в Галилея: ⁷«Човешкият Син† ще бъде предаден в ръцете на грешници, ще бъде разпънат на кръст, а на третия ден ще възкръсне.»“ ⁸И тогава жените си спомниха думите на Исус.

⁹Те се върнаха от гробницата и разказаха всичко това на единадесетте апостола и на всички останали. ¹⁰Тези жени бяха Мария Магдалина, Йоана и Мария—майката на Яков. Заедно с другите жени те разказваха на апостолите за случилото се, ¹¹а те сметнаха думите им за празни приказки и не им повярваха. ¹²Петър обаче стана и хукна към гробницата. Той погледна вътре, но там бяха само ленените платна за повиване на тялото. После си тръгна, като се чудеше на станалото.

По пътя за Емаус

(Марк 16:12–13)

¹³Същия ден двама от учениците отиваха към Емаус—село на около дванадесет километра от Ерусалим. ¹⁴Те си говореха помежду си за всичко, което бе станало. ¹⁵И както си говореха и обсъждаха тези неща, самият Исус се приближи и тръгна заедно с тях. ¹⁶Те го видяха, но не можаха да го разпознаят. ¹⁷Той им каза: „За какво си говорите, докато вървите?“

Двамата спряха с натъжени лица. ¹⁸Този, който се казваше Клеопа, отговори: „Ти трябва да си единственият посетител в Ерусалим, който не знае какво се случи там тези дни.“

¹⁹Исус попита: „Какво?“

„Това с Исус от Назарет—казаха те.—Той беше човек, който чрез делата и думите си показва, че е велик пророк пред Бога и хората. ²⁰Но нашите главни свещеници и водачи го предадоха, за да бъде осъден на смърт, и го разпънаха на кръст. ²¹А ние се надявахме, че той е този, който ще освободи Израел! И отгоре на всичко сега има и още нещо: изминаха три дни, откакто го разпънаха, ²²а днес няколко жени от нашата група ни разказаха нещо удивително: рано тази сутрин отишли при гробницата, ²³но не намерили тялото му. Върнаха се и ни разказаха как им се явили ангели, които им казали, че той е жив. ²⁴Тогава някои от нас също отидоха на гробницата и намериха всичко точно така, както бяха казали жените, но него не видели.“

²⁵Тогава Исус им каза: „Колко сте глупави и колко трудно ви е да повярвате на всичко, което са говорили пророците! ²⁶Нали Месията† трябваше да мине през всички тези страдания, преди да

влезе в славата си!“ ²⁷И като започна от Моисей и продължи с всичките пророци, Исус им обясни казаното за него в цялото Писание.

²⁸Когато приближиха селото, където отиваха, Исус даде вид, че ще продължи нататък. ²⁹Те настойчиво го замолиха: „Остани с нас! Вечерта приближава и денят вече свърши.“ И той влезе, за да остане с тях.

³⁰Исус седна с тях на масата, взе хляба и като благодари на Бога, разчупи го и им го даде. ³¹Тогава очите им се отвориха и те го познаха, но той изчезна от погледа им. ³²Те си казаха: „Нима не горяха сърцата ни, когато той ни говореше по пътя и ни обясняваше Писанията?“

³³И двамата веднага станаха и се върнаха в Ерусалим. Там намериха единадесетте апостола и останалите, събрани заедно, ³⁴които им казаха: „Господ наистина е възкръснал! Той се е явил на Симон.“

³⁵Тогава двамата разказаха за случилото им се по пътя и как са разбрали, че това е той, когато разчупил хляба.

Исус се явява на учениците си

(*Мат. 28:16-20; Марк 16:14-18; Йоан 20:19-23; Дела 1:6-8*)

³⁶Докато двамата още говореха, Исус се изправи сред тях и им каза: „Мир на вас!“

³⁷Те се стреснаха и се изплашиха, защото помислиха, че виждат дух. ³⁸Но Исус им каза: „Защо се плашите? И защо се прокрадват съмнения в ума ви? ³⁹Погледнете ръцете и нозете ми—това наистина съм аз. Докоснете ме и ще се уверите. Нима духът има плът и кости, както виждате, че имам аз?“

⁴⁰Като каза това, Исус им показа ръцете и нозете си. ⁴¹Но учениците му от радост и изумление още не можеха да повярват. Затова Исус ги попита: „Имате ли нещо за ядене?“ ⁴²Дадоха му парче печена риба. ⁴³Той я взе и я изяде пред тях.

⁴⁴После им каза: „Още когато бях с вас, ви говорех, че трябва да се сбъдне всичко писано за мен в закона на Моисей, книгите на пророците и псалмите.“

⁴⁵И той им отвори умовете да разберат Писанията. ⁴⁶След това им каза: „Писано е, че Месията[†] трябва да страда и да възкръсне от мъртвите на третия ден. ⁴⁷Вие трябва да проповядвате на всички хора в моето име, започвайки от Ерусалим. Кажете им, че трябва да се покаят[†] и Бог ще прости греховете им. ⁴⁸Вие сте свидетели на тези неща. ⁴⁹Чуйте! Аз ще ви пратя това, което моят Баща обеща. Останете в града, докато получите тази сила от горе.“

Исус се възнеся в небето*(Марк 16:19–20; Дела 1:9–11)*

⁵⁰Исус изведе учениците си от Ерусалим почти до Витания, вдигна ръце и ги благослови. ⁵¹И докато ги благославяше, се отдели от тях и се възнесе в небето. ⁵²Те му се поклониха и после с огромна радост се върнаха в Ерусалим. ⁵³И бяха постоянно в храма, възхвалявайки Бога.

Евангелието според Йоан

Идването на Месията

1 В началото беше Словото. И Словото беше с Бога. Това, което бе Бог, беше Словото. ²Словото беше с Бога в началото. ³Всичко бе създадено чрез него и нищо не бе създадено без него. ⁴В него бе животът и този живот донесе светлина на хората. ⁵Светлината свети в тъмнината и тъмнината не можа да я угаси.

⁶Бог изпрати човек на име Йоан. ⁷Той дойде като свидетел да изяви кой е светлината, за да могат всички да повярват чрез неговото послание. ⁸Самият той не беше светлината, но дойде, за да свидетелства за светлината. ⁹В света идваше истинската светлина, която осветлява всеки човек.

¹⁰Той бе в света и светът бе създаден чрез него, но светът не го позна. ¹¹Той дойде в собствения си свят, но народът му не го прие. ¹²На тези обаче, които го приеха и повярваха в него, той даде правото да станат Божии деца—¹³деца, родени не по естествения начин, нито по човешко желание или съпружеска воля, а родени от Бога.

¹⁴Словото стана човек и живя между нас. И видяхме славата му—слава на единствения син на Отца. Той бе пълен с благодат и истина. ¹⁵За него свидетелства Йоан, като провъзгласяваше: „Ето този, за когото казвах: «Този, който идва след мен, ме превъзхожда във всичко, защото е съществувал преди мен.»“

¹⁶Поради всичко, което е Синът,¹ ние всички получихме от него благословение след благословение. ¹⁷Законът беше даден чрез Моисей, но благодатта и истината дойдоха чрез Исус Христос. ¹⁸Никой никога не е виждал Бога. Единственият Син, който е Бог и стои най-близо до Отца, ни го разкри.

Свидетелството на Йоан Кръстител

(Мат. 3:1–12; Марк 1:2–8; Лука 3:15–17)

¹⁹Ето какво бе свидетелството на Йоан, когато юдеите в Ерусалим изпратиха при него няколко свещеници и левити[†] да го попитат: „Кой си ти?“

¹всичко, което е Синът Букв.: „От неговата пълнота“, вероятно „пълнотата на неговата благодат и истина.“ Вж. стих 14.

²⁰Той им отговори открито, без да отрече:

„Аз не съм Месията.“[†]

²¹„Тогавя кой си?—попитаха те.—Илия“[†]“

„Не“—отговори той.

„Пророкът,¹ когото очакваме?“

„Не“—отвърна Йоан.

²²Тогавя те го попитаха: „Кой си ти? Отговори ни, за да кажем на онези, които ни изпратиха. Как ще наречеш себе си?“

²³Йоан им отвърна с думите на пророк Исая:

„Аз съм гласът на човек, който вика в пустинята:

«Прокарайте прав път за Господа.»“

Исая 40:3

²⁴Тези хора бяха изпратени от фарисеите.[†] ²⁵Те го попитаха: „Ако не си Месията,[†] Илия[†] или Пророкът, когото очакваме, защо тогавя кръщаваш[†] хората?“

²⁶Йоан отговори: „Аз кръщавам[†] с вода, но сред вас има Един, когото не познавате. ²⁷Той идва след мен и аз не съм достоен дори връзките на сандалите му да развържа.“

²⁸Това се случи във Витания, на другия бряг на река Йордан, където Йоан кръщаваше.

²⁹На следващия ден Йоан видя запътилия се към него Исус и каза: „Вижте, това е Божието Агне, което премахва греховете на света! ³⁰За него говорих, когато казах: «След мен ще дойде човек, който ме превъзхожда във всичко, защото е съществувал преди мен.» ³¹Самият аз не знаех кой е, но дойдох да кръщавам[†] с вода, за да може Израел да го познае.“

³²Тогавя Йоан даде това свидетелство: „Видях Духа да се спуска от небето като гълъб и да остава върху него. ³³Самият аз все още не знаех кой е той, но Онзи, който ме изпрати да кръщавам[†] с вода, ми каза: «Ще видиш Духа да се спуска и да остава върху някого. Той е този, който кръщава със Святия Дух.» ³⁴Аз видях това и свидетелствам, че той е Божият Син.“

Първите ученици на Исус

³⁵На следващия ден Йоан отново беше там с двама от учениците си. ³⁶Когато видя Исус да минава, той каза: „Вижте! Това е Божието Агне.“

³⁷Двамата ученика чува думите му и тръгнаха след Исус. ³⁸Исус се обърна, видя ги как вървят след него и ги попита: „Какво търсите?“

¹Пророкът Споменат още в 1:25; 6:14; 7:40. Вероятно се има предвид пророка, когото Бог казва на Моисей, че ще изпрати. Вж. Втор. 18:15–19.

Те му казаха: „*Рави* (което в превод означава „Учителю“), къде живееш?“

³⁹„Елате и ще видите“—отговори им той. Беше около четири часа. Те тръгнаха с Исус, видяха къде живее и останаха с него през този ден.

⁴⁰Единият от двамата мъже, които чуха думите на Йоан и последваха Исус, беше Андрей, братът на Симон Петър. ⁴¹Той веднага намери брат си Симон и му каза: „Намерихме Месията.“ (което в превод означава „Христос“¹)

⁴²След това доведе Симон при Исус, който го погледна и каза: „Ти си Симон, синът на Йоан. Ще се наричаш Кифа.“ (което в превод означава „Петър“²)

⁴³На следващия ден Исус реши да отиде в Галилея. Намери Филип и му каза: „Последвай ме!“ ⁴⁴Филип беше от Витсаида, града, в който бяха родени Андрей и Петър. ⁴⁵Филип откри Натанаил и му каза: „Намерихме онзи, за когото Моисей пише в закона и за когото са писали пророците. Това е Исус от Назарет, синът на Йосиф.“

⁴⁶Натанаил попита: „Нима може нещо добро да дойде от Назарет?“

Филип отговори: „Ела и сам ще видиш.“

⁴⁷Исус видя запътилия се към него Натанаил и каза за него: „Този човек е истински израелтянин и в него няма нищо неискрено.“

⁴⁸Натанаил попита: „Откъде ме познаваш?“

Исус отговори: „Видях те, когато беше под смокиновото дърво, преди Филип да те повика.“

⁴⁹Тогавата Натанаил каза: „Учителю, ти си Божият Син. Ти си царят на Израел.“

⁵⁰Исус отговори: „Ти повярва, само защото ти казах, че съм те видял под смокиновото дърво? Ще видиш още по-удивителни неща от това!“ ⁵¹После добави: „Уверявам ви: ще видите небето да се разтваря и Божиите ангели да се издигат и спускат³ върху Човешкия Син.“

Сватбата в Кана

2 Два дни по-късно в галилейския град Кана имаше сватба. И майката на Исус беше там. ²Исус и учениците му също бяха поканени на сватбата. ³Когато виното се свърши, майката на Исус му каза: „Нямат повече вино.“

⁴Исус ѝ отговори: „Мила жено, защо ми казваш това? Моето време още не е настъпило.“

⁵Майка му каза на слугите: „Направете каквото той ви каже.“

¹Христос „Помазаникът“ или Божият избраник. ²Петър Гръцкото име „Петър“, както и арамейското „Кифа“ означават „камък“. ³Божииите ... спускат Вж. Бит. 28:12.

⁶Там имаше шест каменни делви с вода, подобни на тези, използвани от юдеите за обредното измиване. Всяка от тях побираше от осемдесет до сто и двадесет литра.

⁷Исус каза на слугите: „Напълнете тези делви с вода.“ И те ги напълниха догоре.

⁸След това им каза: „Сега гребнете малко и занесете на този, който отговаря за празненството.“ И те занесоха. ⁹Управителят опита водата, превърнала се във вино. (Той не знаеше откъде е дошло виното, но слугите, които бяха наливали водата, знаеха.) Управителят извика младоженеца ¹⁰и му каза: „Всеки дава на гостите си първо най-хубавото вино. По-късно, когато те се напият, се сипва по-евтиното, а ти си запазил най-хубавото вино досега.“

¹¹Това беше първото от знаменията,¹ които Исус извърши и то стана в галилейския град Кана. Така той изяви славата си и учениците му повярваха в него.

¹²След това заедно с майка си, братята си и учениците си той отиде в Капернаум, където остана няколко дни.

Исус в храма

(Мат. 21:12-13; Марк 11:15-17; Лука 19:45-46)

¹³Тъй като приближаваше юдейският празник Пасха,[†] Исус отиде в Ерусалим. ¹⁴В храма той намери хора, които продаваха добитък, овце и гълъби, а други, седнали на маси, обменяха пари. ¹⁵Исус сплете камшик от няколко въжета и изпъди от храма всички, заедно с овцете и добитъка. Преобърна масите на сарафите и разпиля парите им. ¹⁶След това каза на продавачите на гълъби: „Изнесете ги вън отгук! Не превръщайте дома на моя Баща в пазар!“

¹⁷Когато се случи това, учениците на Исус си спомниха записаното в Писанията:

„Ревността за твоя дом ще ме изяде.“

Псалм 69:9

¹⁸Юдеите на свой ред попитаха: „Какво знамение ще ни покажеш, за да докажеш, че имаш право да вършиш тези неща?“

¹⁹Исус отвърна: „Разрушете този храм и аз ще го издигна отново за три дни.“

²⁰Юдеите казаха: „Ще го издигнеш отново за три дни? Та този храм е строен четиридесет и шест години!“

²¹(Но храмът, за който Исус говореше, бе тялото му. ²²След като възкръсна от мъртвите, учениците му си спомниха, че беше казал това, и повярваха на Писанието и на думите на Исус.)

¹знамение В евангелието според Йоан думата „знамение“ се използва за самото чудотворно действие и като начин да се покаже, че Исус е Божият Син.

²³Докато беше в Ерусалим за празника Пасха,[†] много хора повярваха в него, защото виждаха знаменията, които вършеше. ²⁴Но Исус не им се доверяваше, защото познаваше хората. ²⁵Не беше нужно някой да му казва за природата на човека, защото сам знаеше кой какво таи в ума си.

Исус и Никодим

3 Сред фарисеите[†] имаше един човек на име Никодим, който беше юдейски водач. ²Една нощ Никодим дойде при Исус и му каза: „Рави, знаем, че Бог те е изпратил да ни учиш, защото никой не би могъл да извърши знаменията, които ти вършиш, ако Бог не е с него.“

³Исус отговори: „Уверявам те: само този, който се роди отново, може да види Божието царство.“

⁴Никодим му каза: „Как е възможно да се роди човек, който е стар? Нима може втори път да влезе в утробата на майка си и отново да се роди?“

⁵Исус отговори: „Уверявам те: ако човек не се роди от вода и Дух, не може да влезе в Божието царство. ⁶Това, което се ражда от плътта, е плът, а това, което се ражда от Духа, е дух. ⁷Не се учудвай, че ти казах: «Трябва да се родите отново.» ⁸Вятърът духа където си иска. Можеш да го чуеш, но не знаеш откъде идва и къде отива. Същото е с всеки, който е роден от Духа.“

⁹„Как е възможно всичко това?“—попита Никодим.

¹⁰Исус отговори: „Ти си учител на Божия народ и не знаеш това? ¹¹Уверявам те: ние говорим каквото знаем и разказваме каквото сме видели. Но вие не приемате нашето свидетелство. ¹²Разказах ви за земни неща, но вие не ми вярвате. Как тогава ще ми повярвате, ако ви разкажа за небесни неща? ¹³Никой не се е издигнал на небето освен Този, който слезе от небето—Човешкият Син.^{† 1}

¹⁴Както Моисей издигна змията в пустинята,² точно така трябва да бъде издигнат Човешкият Син,^{† 15}за да може всеки, който вярва в него, да има вечен живот.

¹⁶Защото Бог толкова обикна света, че даде своя единствен Син, за да може всеки, който повярва в него, да не умре, а да има вечен живот. ¹⁷Бог не изпрати Сина в света да съди света, а да спаси света чрез него. ¹⁸Който повярва в Божия Син, не е осъден, но който не повярва, е вече осъден, защото не е

¹Стих 13 Някои гръцки ръкописи добавят: „който е в небето“. ²Моисей ... пустинята По време на скитането в пустинята, когато много хора от израелския народ умират от ухапвания на змии, Бог заповядва на Моисей да постави на прът бронзово изображение на змия, така че всеки, който го погледне, да бъде излекуван. Вж. Числ. 21:4–9.

повярвал в единствения Божий Син. ¹⁹Хората ще бъдат съдени за това, че светлината дойде на света, но те предпочетоха тъмнината пред светлината, защото делата им бяха зли. ²⁰Всеки, който върши зло, мрази светлината и я избягва, за да не излязат наяве постъпките му. ²¹Но този, който следва истината, се стреми към светлината, за да покаже, че делата му са извършени в покорство към Бога.¹“

Исус и Йоан Кръстител

²²След това Исус отиде с учениците си в областта Юдея, където остана известно време с тях и кръщаваше.[†] ²³Йоан пък кръщаваше в Енон, близо до Салим, защото там имаше много вода. Хората отиваха при него и се кръщаваха. ²⁴(Това стана преди Йоан да бъде хвърлен в затвора.)

²⁵Някои от Йоановите ученици завързаха спор с един от юдеите относно обредното измиване. ²⁶Те отидоха при Йоан и му казаха: „Учителю, помниш ли човека, който беше с теб на другия бряг на Йордан, този, за когото свидетелства? Сега той кръщава[†] и всички отиват при него.“

²⁷Йоан отговори: „Човек има само това, което Бог му дава. ²⁸Вие сами сте свидетели, че казах: «Аз не съм Месията,[†] а само изпратеният да подготви пътя за него.» ²⁹Младоженецът е този, на когото принадлежи невестата, а приятелят на младоженеца стои редом, слуша и се радва, когато чуе гласа на младоженеца. По същия начин и моята радост сега е пълна. ³⁰Той трябва да расте, а аз—да се смалювам.“

Този, който идва от небето

³¹„Този, който идва от горе, превъзхожда всички останали. Който е от земята, е земен и говори за земни неща. Но Този, който идва от небето, превъзхожда всички останали. ³²Той свидетелства за това, което е видял и чул, но никой не иска да приеме неговото свидетелство. ³³Който приема свидетелството му, потвърждава, че Бог е истинен. ³⁴Този, когото Бог е изпратил, говори Божиите думи и Бог му дава Духа неограничено. ³⁵Отец обича Сина и му е дал власт над всичко. ³⁶Който повярва в Сина, има вечен живот, а който отхвърли Сина, никога няма да има този живот и Божият гняв ще тегне върху него.“

Исус говори с жена от Самария

4 Фарисеите[†] узнаха, че Исус приобщава към себе си и кръщава[†] повече ученици от Йоан. ²(Въпреки че в действителност

¹Стихове 16–21 Според някои учени тези думи принадлежат на Йоан, а не на Исус.

не самият Исус, а учениците му кръщаваха.) Когато чу какво се говори, ³Исус напусна Юдея и отново се върна в Галилея. ⁴На път за там трябваше да мине през Самария.

⁵И така, той пристигна в един град в Самария на име Сихар, близо до нивата, която Яков беше дал на сина си Йосиф. ⁶Там се намираще кладенецът на Яков и Исус, уморен от пътуването, седна край него. Беше около обяд. ⁷Една самарянка[†] дойде на кладенеца да извади вода. Исус ѝ каза: „Дай ми да пийна малко вода!“ ⁸(В същото време учениците му бяха отишли в града да купят храна.)

⁹Самарянката[†] го попита: „Как така ти, който си юдеин, искаш вода от мен, самарянката?“ (Юдеите не общуват със самаряните.¹)

¹⁰Исус ѝ отговори: „Ако знаеше какво дава Бог и кой те моли за малко вода, щеше да поискаш от него и той щеше да ти даде жива вода.“

¹¹Жената каза: „Господине, откъде ще вземеш тази жива вода? Кладенецът е дълбок, а ти нямаш дори ведро. ¹²Нима си по-велик от Яков, нашия праотец, който ни е дал този кладенец? Самият той е пил от него, синовете и животните му—също!“

¹³Исус ѝ отговори: „Всеки, който пие от тази вода, ще ожадне отново. ¹⁴Но този, който пие от водата, която аз ще му дам, никога повече няма да е жаден. Водата, която аз ще му дам, ще се превърне вътре в него в извор, от който ще блика вечен живот.“

¹⁵Жената му каза: „Господине, дай ми тази вода, за да не изпитвам никога повече жажда и за да не трябва да идвам тук за вода.“

¹⁶Той ѝ каза: „Иди, извикай съпруга си и се върни тук.“

¹⁷Жената отговори: „Аз нямам съпруг.“

Исус ѝ каза: „Права си, като казваш, че нямаш съпруг. ¹⁸Пет пъти си се омъжвала, а мъжът, с когото живееш сега, дори не ти е съпруг. Това, което каза, е истина.“

¹⁹Жената отвърна: „Господине, виждам, че си пророк. ²⁰Нашите деди са се покланяли на Бога на този хълм, а вие, юдеите, твърдите, че трябва да се покланяме в Ерусалим.“

²¹„Повярвай ми, жено!—каза ѝ Исус.—Идва времето, когато няма да е необходимо да сте на този хълм или в Ерусалим, за да се покланяте на Отца. ²²Вие, самаряните, се покланяте на нещо, което не разбирате. Ние, юдеите, разбираме на какво се покланяме, защото спасението идва от юдеите. ²³Но идва времето—то вече е настъпило—когато истинските поклонници ще се покланят на Отца в дух и истина. Именно такива хора Отец иска да му се покланят. ²⁴Бог е дух и тези, които му се покланят, трябва да се покланят в дух и истина.“

[†]Юдеите не общуват със самаряните Или: „Юдеите не използват нещата, които самаряните са използвали.“

²⁵Жената каза: „Зная, че Месията† ще дойде, този, когото наричат Христос. Когато дойде, той ще ни обясни всичко.“

²⁶„Аз съм този—каза ѝ Исус.—Аз, който разговарям сега с теб.“

²⁷В този момент учениците на Исус се върнаха от града и се учудиха, че той говори с жена. Но нито един от тях не го попита: „Какво искаш?“ или „Защо говориш с нея?“

²⁸Жената остави стомната си, върна се в града и каза на хората: ²⁹„Елате да видите един човек, който ми каза всичко, което съм извършила през живота си. Да не би той да е Месията†?“ ³⁰И хората излязоха от града и отидоха при него.

³¹В същото време учениците на Исус го молеха: „Учителю, хапни нещо!“

³²Но той отговори: „Аз имам храна да ям, за която вие не знаете.“

³³Тогава учениците му започнаха да се питат: „Дали някой не му е донесъл нещо за ядене?“

³⁴Исус им каза: „Храната ми е това да изпълнявам волята на Онзи, който ме е изпратил, и да завърша делото, което ми е дал.

³⁵Вие често казвате: «Още четири месеца и после—жътва.» А аз ви казвам: отворете очите си и погледнете полята. Те са узрели за жътва. ³⁶Този, който жъне, вече е възнаграден и събира реколта за вечен живот, така че сеячът може да се радва заедно с жътваря. ³⁷Има истина в поговорката: «Един сее, а друг прибира плодовете.» ³⁸Аз ви изпратих да прибирате плодове, за които не сте се трудили. Други хора се трудиха, а вие се облагодетелствате от техния труд.“

³⁹Много от самаряните в този град повярваха в Исус заради думите на жената, която свидетелстваше за него: „Той ми каза всичко, което съм извършила.“ ⁴⁰Те отидоха при Исус и го помолиха да остане с тях. И той остана там два дни ⁴¹и много други хора повярваха, като чува думите му.

⁴²Те казаха на жената: „В началото повярвахме заради твоите думи, но сега вярваме, защото сами го чухме и знаем, че този човек наистина е спасителят на света.“

Исус излекува сина на царски служител

(Мат. 8:5-13; Лука 7:1-10)

⁴³След като прекара там два дни, Исус напусна това място и отиде в Галилея. ⁴⁴(Защото той самият беше казал, че пророкът не е почитан в своята страна.) ⁴⁵Когато пристигна в Галилея, хората там го посрещнаха с радост, защото бяха видели всичко, което извърши на празника в Ерусалим, където те също бяха ходили.

⁴⁶Исус отново отиде в галилейския град Кана, където беше превърнал водата във вино. В Капернаум живееше един царски служител, чийто син беше болен. ⁴⁷Когато този човек чу, че от

Юдея Исус е дошъл в Галилея, той отиде при него и го помоли да слезе в Капернаум и да излекува сина му, който е на смъртно легло. ⁴⁸Исус му каза: „Докато не видите знамения и чудеса, няма да повярвате.“

⁴⁹Царският служител му каза: „Господине, ела, преди детето ми да умре!“

⁵⁰Исус отговори: „Върви си. Синът ти ще живее.“

Човекът повярва на това, което Исус му каза, и си отиде у дома. ⁵¹По пътя към къщи слугите му го посрещнаха и му казаха, че синът му е добре.

⁵²Човекът попита: „По кое време синът ми започна да се чувства по-добре?“

Слугите отговориха: „Треската му премина вчера около един часа.“

⁵³Бащата разбра, че това е времето, по което Исус беше казал: „Синът ти ще живее.“ И той, и всички хора в дома му повярваха.

⁵⁴Това беше второто знамение, което Исус извърши, след като дойде от Юдея в Галилея.

Исус излекува болен при една къпалня

5 После настъпи юдейски празник и Исус отиде в Ерусалим. ²В Ерусалим до Овчата порта имаше къпалня с пет покрити предверия, наречена на арамейски Витезда.¹ ³Под колоните на тези предверия лежаха много болни. Едни бяха слепи, други—сакати, а някои—парализирани.² ⁴³ Там имаше и един човек, който беше болен от тридесет и осем години. ⁶Когато го видя да лежи и разбра, че е болен от толкова дълго време, Исус го попита: „Искаш ли да оздравееш?“

⁷Болният отговори: „Господине, няма кой да ми помогне да вляза във водата, когато тя се раздвижи. Всеки път, когато се опитам да стигна пръв, някой друг ме изпреварва.“

⁸Тогава Исус му каза: „Стани! Вземи си постелката и ходи.“ ⁹В същия миг човекът беше излекуван; взе постелката си и започна да ходи.

Денят, в който се случи това, беше събота. ¹⁰Тогава юдеите казаха на излекувания: „Днес е събота, законът не разрешава да носиш постелката си.“

¹¹А той им отговори: „Човекът, който ме излекува, ми каза: «Вземи си постелката и ходи.»“

¹Витезда Къпалня северно от храма в Ерусалим. ²Стих 3 Някои гръцки ръкописи добавят: „и чакаха водата да се раздвижи.“ ³Стих 4 Няколко по-късни гръцки ръкописи добавят стих 4: „От време на време Господен ангел слизаше до къпалнята и раздвижваше водата. Тогава първият човек, който влезеше във водата, оздравяваше, каквато и да бе болестта му.“

¹²Юдеите попитаха: „Кой е този, който ти каза да си вземеш постелката и да ходиш?“

¹³Но излекуваният не знаеше кой беше той, тъй като там имаше много хора и Исус незабелязано си беше отишъл.

¹⁴По-късно Исус го намери в храма и му каза: „Ето, сега си здрав. Затова престани да съгрешаваш, за да не ти се случи нещо по-лошо.“

¹⁵Човекът се върна при юдеите и им каза, че Исус е този, който го е излекувал.

¹⁶Исус вършеше тези неща в събота и поради тази причина юдеите започнаха да го преследват. ¹⁷Но той им каза: „Моят Баща винаги работи, затова аз също работя.“

¹⁸Този отговор затвърди решението на юдеите да го убият — той не само нарушаваше закона за съботата, но и наричаше Бога свой Баща, приравнявайки се по този начин с Бога!

Властта на Исус е от Бога

¹⁹Но Исус отговори: „Уверявам ви: Синът не може да извърши нищо сам, а само това, което вижда, че прави Отец. Това, което върши Отец, върши и Синът. ²⁰Отец обича Сина и му показва всичко, което прави. Той ще му покаже още по-велики неща от тези и вие ще се удивлявате. ²¹Както Отец възкресява мъртви и им вдъхва живот, така и Синът дава живот на този, на когото пожелае. ²²Отец не съди никого, но е дал пълната власт на Сина да съди, ²³за да могат всички да почитат Сина така, както почитат Отца. Който не почита Сина, не почита Отца, който го е изпратил.

²⁴Уверявам ви: който чуе думите ми и повярва в Онзи, който ме е изпратил, има вечен живот и няма да бъде съден. Той вече е преминал от смърт към живот. ²⁵Уверявам ви: идва времето — и то вече е тук — когато мъртвите ще чуят гласа на Божия Син и всички, които го чуят, ще живеят. ²⁶Както Отец е източникът на живот, така той е направил Сина източник на живот ²⁷и му е дал власт да съди, защото той е Човешкият Син.[†] ²⁸Не се учудвайте на това, защото идва времето, когато всички мъртви в гробовете ще чуят неговия глас ²⁹и ще излязат. Тези, които са вършили добро, ще възкръснат и ще живеят, а тези, които са вършили зло, ще възкръснат и ще бъдат осъдени.“

Исус продължава да говори на юдеите

³⁰„Нищо не мога да извърша сам. Съдя само така, както Отец ми казва. Моята присъда е правилна, защото не се опитвам да върша онова, което аз искам, а онова, което Онзи, който ме е изпратил, иска.“

³¹Ако сам свидетелствам за себе си, свидетелството ми би било недействително. ³²Но има друг, който свидетелства за мен, и зная, че това, което той свидетелства за мен, е истина.

³³Изпратихте хора при Йоан и той потвърди истината. ³⁴Нямам нужда от човек, който да свидетелства за мен; казвам ви това, за да можете да се спасите. ³⁵Йоан беше като лампа, която гори и дава светлина, и вие с радост приемахте светлината му за известно време.

³⁶Но аз имам доказателство за себе си, което е по-силно от това на Йоан, защото делото, което Отец ми е дал да извърша и което върша сега, свидетелства за това, че Отец ме е изпратил. ³⁷Дори моят Баща, който ме изпрати, свидетелства в моя полза. Вие никога не сте чували гласа му, нито сте виждали как изглежда ³⁸и не пазите посланието му в сърцата си, защото не вярвате в този, когото той изпрати. ³⁹Изучавате внимателно Писанията и мислите, че чрез тях ще намерите вечен живот, но те самите свидетелстват за мен! ⁴⁰И въпреки това вие отказвате да дойдете при мен, за да имате живот.

⁴¹Не търся похвала от хората. ⁴²Но аз ви познавам и зная, че в сърцата ви няма любов към Бога! ⁴³Дойдох в името на моя Баща и въпреки това вие не ме приемате. Но дойде ли някой друг от свое име, него ще приемете! ⁴⁴Как можете да повярвате, след като търсите похвала един от друг, а не се стремите да получите похвала от единствения Бог? ⁴⁵Не мислете, че аз ще ви обвиня пред Отца. Този, който ви обвинява, е Моисей, в когото сте положили надеждите си. ⁴⁶Ако наистина вярвахте на Моисей, щяхте да повярвате и на мен, защото той за мен писа. ⁴⁷Но ако не вярвате на това, което той писа, как тогава ще повярвате на това, което аз казвам?“

Исус нахранва повече от 5000 души

(*Мат. 14:13–21; Марк 6:30–44; Лука 9:10–17*)

Б След това Исус премина на другия бряг на Галилейското езеро (или Тивериадското езеро) ²и много хора го последваха, защото бяха видели знаменията над болни хора, които бе извършил. ³Исус се изкачи на хълма и седна там с учениците си. ⁴Наближаваше юдейският празник Пасха.†

⁵Исус вдигна поглед и като видя, че към него идват много хора, каза на Филип: „Къде можем да купим достатъчно хляб, за да нахраним всички тези хора?“ ⁶(Той каза това само за да изпита Филип, защото вече знаеше какво ще направи.)

⁷Филип отговори: „И с двеста динария† пак няма да можем да купим достатъчно хляб, за да нахраним тези хора—всеки ще получи само по един залък.“

⁸Друг ученик на Исус (Андрей—братът на Симон Петър) му каза: ⁹„Едно момченце тук има пет ечемичени хляба и две риби, но какво е това за толкова много народ?“

¹⁰Исус отговори: „Кажете на хората да седнат.“ (На това място имаше много трева.) Всички насядаха. (Мъжете бяха около пет хиляди.) ¹¹Тогава Исус взе хлябовете, благодари на Бога и раздаде на седналите на тревата, като всеки взе колкото искаше. Същото направи и с рибата.

¹²Когато всички се нахраниха, Исус каза на учениците си: „Съберете останалите парчета, за да не се хвърли нищо!“ ¹³И учениците събраха останалото от петте ечемичени хляба и напълниха дванадесет големи кошници с къшеи, след като всички бяха яли.

¹⁴Когато видяха знамението, което Исус извърши, хората започнаха да говорят: „Този човек наистина е Пророкът, който трябваше да дойде в света.“

¹⁵Исус разбра, че искат насила да го заставят да стане цар и затова отново отиде на хълма сам.

Исус върви по водата

(Мат. 14:22-27; Марк 6:45-52)

¹⁶Привечер учениците му слязоха до езерото. ¹⁷Вече беше тъмно, а Исус още не се беше върнал. Те се качиха на една лодка и се отправиха през езерото към Капернаум. ¹⁸Духаше силен вятър и вълните ставаха все по-големи. ¹⁹Бяха гребали пет-шест километра, когато видяха Исус да върви по водата, приближавайки се към лодката, и се изплашиха. ²⁰Но той им каза: „Не се страхувайте! Аз съм!“ ²¹Тогава учениците с радост го взеха в лодката и тя веднага стигна до мястото, към което бяха тръгнали.

Хората търсят Исус

²²На следващия ден множеството, което беше останало на другия бряг на езерото и знаеше, че там има само една лодка, разбра, че Исус не се е качил на нея с учениците си и че те са заминали сами. ²³Тогава от Тивериада дойдоха няколко лодки и спряха на брега близо до мястото, където хората бяха яли хляба, след като Господ беше казал благодарствена молитва. ²⁴И като видяха, че нито Исус, нито учениците му са там, хората се качиха в лодките и отидоха в Капернаум да го търсят.

Исус, хлябът на живота

²⁵Когато го намериха на другия бряг на езерото, го попитаха: „Учителю, кога дойде тук?“

²⁶Исус отговори: „Уверявам ви: търсите ме не заради знаменията, които видяхте да върша, а защото ядохте хляб и се наситихте.

²⁷Трудете се не за нетрайната храна, а за храната, която трае вечно и носи вечен живот. Човешкият Син[†] ще ви даде тази храна, защото върху него Бог Отец е положил своя печат на одобрение.“

²⁸Хората го попитаха: „Какво трябва да правим, за да вършим делата, които Бог изисква?“

²⁹Исус отговори: „Това, което Бог иска от вас, е да вярвате в Онзи, когото той изпрати.“

³⁰А хората попитаха: „Какво знамение ще извършиш, за да видим и да ти повярваме? Какво ще направиш? ³¹Нашите предци ядоха манна в пустинята, както е казано в Писанията: «Даде им да ядат хляб от небето.»¹“

³²Тогава Исус им отговори: „Уверявам ви: не Моисей ви даде хляб от небето, а моят Баща ви дава истинския хляб от небето, ³³защото Божият хляб е Този, който слиза от небето и дава живот на света.“

³⁴Те му казаха: „Господине, давай ни винаги този хляб.“

³⁵Исус им каза: „Аз съм хлябът, който дава живот. Който дойде при мен, никога няма да огладнее, и който повярва в мен, никога няма да ожаднее. ³⁶Но и по-рано ви казах, че ме видяхте, и пак не вярвате. ³⁷Всеки, който Отец ми дава, ще дойде при мен и който дойде при мен, никога няма да го отпратя, ³⁸защото слязох от небето не да върша каквото аз искам, а каквото Онзи, който ме е изпратил, иска. ³⁹Това е волята на Онзи, който ме изпрати: да не загубя нито един от тези, които той ми е дал, а да възкреся всички в последния ден. ⁴⁰Това е волята на моя Баща: всеки, който види Сина и повярва в него, да има вечен живот и аз ще го възкреся в последния ден.“

⁴¹Тогава юдеите започнаха да негодуват против него, защото той каза: „Аз съм хлябът, слязъл от небето.“ ⁴²„Това не е ли Исус, синът на Йосиф? Ние познаваме баща му и майка му! Как може сега да казва, че е слязъл от небето?“—говореха те.

⁴³Исус им отвърна: „Престанете да негодувате помежду си. ⁴⁴Никой не може да дойде при мен, освен ако Отец, който ме изпрати, не го привлече. И аз ще го възкреся в последния ден. ⁴⁵Пророците писаха: «И всички ще бъдат научени от Бога.»² Всеки, който слуша Отца и се учи от него, идва при мен. ⁴⁶Но никой не е видял Отца, освен Онзи, който е дошъл от Бога. Той е единственият, който е видял Отца. ⁴⁷Уверявам ви: който вярва, има вечен живот. ⁴⁸Аз съм хлябът, който дава живот. ⁴⁹Вашите предци ядоха манна в пустинята, но и те умряха. ⁵⁰Аз съм хлябът, който слиза от небето, и който яде от него, никога няма да умре. ⁵¹Аз съм живият хляб, слязъл от небето, и който яде този

¹«Даде ... небето» Пс. 78:24. ²«И всички ... Бога» Ис. 54:13.

хляб, ще живее вечно. И хлябът, който ще дам, е моята плът, която ще дам, за да живее светът.“

⁵²Тогава юдеите започнаха да спорят помежду си: „Как може да ни даде да ядем плътта му?“

⁵³Исус им каза: „Уверявам ви: ако не ядете плътта на Човешкия Син† и не пиете кръвта му, няма да имате живот в себе си. ⁵⁴Който яде плътта ми и пие кръвта ми, има вечен живот и аз ще го възкреса в последния ден. ⁵⁵Плътта ми е истинската храна, а кръвта ми—истинското питие. ⁵⁶Който яде плътта ми и пие кръвта ми, живее в мен и аз живея в него. ⁵⁷Както Отец, който дава живот, ме изпрати и аз живея поради Отца, така също и този, който яде от мен, ще живее поради мен. ⁵⁸Вашите предци ядоха манна, но умряха, а това е хлябът, слязъл от небето, и който яде този хляб, ще живее вечно.“ ⁵⁹Исус каза това, докато поучаваше в синагогата† в Капернаум.

Думи на вечен живот

⁶⁰Като чува това, много от учениците му казаха: „Трудно е това учение. Кой може да го приеме?“

⁶¹Исус знаеше, че учениците му се оплакват за това и им каза: „Тревожи ли ви това учение? ⁶²Ами ако видите Човешкият Син† да се връща там, където е бил преди? ⁶³Не плътта дава живот, а духът. Думите, които ви говорих, са дух и те дават живот, ⁶⁴но някои от вас не вярват.“ (Защото още от самото начало Исус знаеше кои са хората, които не вярват, както и кой е този, който щеше да го предаде.) ⁶⁵Той добави: „Заради това ви казах, че никой не може да дойде при мен, докато Отец не направи това възможно за него.“

⁶⁶Оттогава много от учениците му се върнаха назад и престанаха да го следват.

⁶⁷Исус попита дванадесетте: „И вие ли искате да си тръгнете?“

⁶⁸Симон Петър отговори: „Господи, при кого да отидем? Ти имаш думи, които дават вечен живот. ⁶⁹Ние вярваме и знаем, че ти си Святият на Бога.“

⁷⁰Тогава Исус отвърна: „Не ви ли избрах аз вас дванадесетте? Но един от вас е дявол.“

⁷¹(Той говореше за Юда, сина на Симон Искариот, защото Юда щеше да го предаде, макар че бе един от дванадесетте.)

Исус и братята му

7 След това Исус тръгна из Галилея. Той не искаше да пътува из Юдея, защото юдеите се опитваха да го убият. ²Наближаваше юдейският празник на шатрите.† ³Братята на Исус му казаха: „Трябва да напуснеш това място и да отидеш в Юдея, за да могат учениците ти там да видят делата, които

вършиш. ⁴Когато някой иска хората да знаят за него, той не крие това, което прави. След като вършиш тези неща, покажи се на света.“ ⁵(Дори братята му не вярваха в него.) ⁶Исус им каза: „Все още не е дошло времето ми, но за вас всяко време е подходящо. ⁷Вас светът не може да мрази, той мрази мен, защото непрекъснато му говоря, че делата му са зли. ⁸Вие идете на празника. Аз няма да отида на този празник, защото времето ми още не е дошло.“ ⁹И като каза това, той остана в Галилея.

¹⁰След като братята му заминаха за празника, Исус също се отправи натам, без никой да знае. ¹¹На празника юдеите го търсеха и се питаха: „Къде е онзи човек?“

¹²И сред народа много се говореше за Исус. Някои казваха: „Той е добър човек.“ А други казваха: „Не, той заблуждава народа.“ ¹³Но никой не се осмеляваше да говори открито за него, защото се страхуваха от юдейските водачи.

Исус поучава в Ерусалим

¹⁴Около средата на празника Исус отиде в храма и започна да поучава. ¹⁵Юдеите бяха удивени и казаха: „Как е научил толкова много този човек, без да е ходил на училище?“

¹⁶Исус отговори: „Това, което поучавам, не е мое, а идва от Онзи, който ме изпрати. ¹⁷Ако човек иска да върши волята на Бога, той ще знае дали това, което поучавам, идва от Бога или говоря от свое име. ¹⁸Който говори от свое име, се опитва да спечели слава за себе си. Но който иска да прослави онзи, който го е изпратил, е искрен и в него няма никакво двуличие. ¹⁹Нима Моисей не ви даде закона? Но никой от вас не се подчинява на този закон. Защо се опитвате да ме убие?“

²⁰Хората отговориха: „В теб се е вселил демон. Кой се опитва да те убие?“

²¹Исус им каза: „Извърших чудо и вие всички сте удивени. ²²Моисей ви даде закона за обрязването, въпреки че то всъщност идва не от Моисей, а от предците ви, и вие обрязвате дори в съботен ден. ²³След като човек може да бъде обрязан в събота, за да се спази Моисеевия закон, защо тогава ми се гневите за това, че съм излекувал цялото тяло на човек в събота? ²⁴Спрете да съдите по външния вид, съдете справедливо.“

Исус ли е Месията

²⁵Тогава някои от хората, които живеяха в Ерусалим, казаха: „Не е ли това човекът, когото се опитват да убият? ²⁶Но той поучава там, където всеки може да го види и чуе, и никой не му казва нищо. Възможно ли е водачите да са решили, че той наисти-

на е Месията[†]? ²⁷Но ние знаем къде е домът на този човек, а когато истинският Месия дойде, никой няма да знае откъде е дошъл.“

²⁸Когато поучаваше в храма, Исус каза високо: „Сигурни ли сте, че ме познавате и знаете откъде съм? Но аз не съм дошъл от себе си и Онзи, който ме изпрати, е истинен. Вие не го познавате, ²⁹но аз го познавам, защото идвам от него и той ме изпрати.“

³⁰Тогава те се опитаха да го хванат, ала никой не можа да го докосне, защото времето му още не бе дошло. ³¹Но много от хората повярваха в него и казваха: „Когато дойде Месията,[†] нима ще извърши повече знамения, отколкото този човек?“

Юдеите се опитват да арестуват Исус

³²Фарисеите[†] чува какво си шушукат хората за него и заедно с главните свещеници изпратиха стражи да го арестуват. ³³Тогава Исус каза: „Ще бъда с вас още малко време, а след това ще се върна при Онзи, който ме изпрати. ³⁴Ще ме търсите, но няма да ме намерите, защото не можете да дойдете там, където ще бъда.“

³⁵Юдеите започнаха да говорят помежду си: „Къде ли смята да отиде, че да не го намерим? Може ли да отиде при нашите хора в гръцките градове и да поучава там гърците? ³⁶Какво означават думите му: «Ще ме търсите, но няма да ме намерите» и «Не можете да дойдете там, където ще бъда»?“

Исус говори за Святия Дух

³⁷През последния, най-важен ден на празника Исус се изправи и каза високо: „Който е жаден, нека дойде при мен и пие. ³⁸Както казва Писанието, реки от жива вода ще бликнат от сърцето на този, който вярва в мен.“ ³⁹Той говореше за Духа, който щяха да получат тези, които вярваха в него. Духът още не беше даден, защото Исус още не беше издигнат в слава.

Спорове относно Исус

⁴⁰Като чува тези думи, някои от хората казаха: „Този човек наистина е Пророкът.“ ⁴¹Други говореха: „Той е Месията.“[†] Трети казваха: „Месията няма да дойде от Галилея! ⁴²Писанието казва, че Месията ще бъде от рода на Давид[†] и ще дойде от Витлеем—града, в който е живял Давид.“ ⁴³И така, между хората имаше разногласие относно Исус. ⁴⁴Някои от тях искаха да го арестуват, но никой не можа да го направи.

Юдейските водачи отказват да повярват

⁴⁵Стражите се върнаха при главните свещеници и фарисеите.[†] Те ги попитаха: „Защо не го доведохте?“

⁴⁶Стражите отвърнаха: „Никой не е говорил така, както този човек!“

⁴⁷Тогава фарисеите им казаха: „И вас ли ви заблуди? ⁴⁸Някой от водачите или фарисеите да е повярвал в него? ⁴⁹Какво ли разбира това простолудие от закона! Те са прокълнати от Бога.“

⁵⁰Но един от тях, Никодим, който беше ходил при Исус по-рано, им каза: ⁵¹„Нима нашият закон ще ни позволи да осъдим човек, без да го изслушаме и разберем какво е направил?“

⁵²Те му отговориха: „Ти също ли си от Галилея? Изследвай Писанията и ще видиш, че няма пророк, който да идва от Галилея.“ ⁵³И хората се разотидоха по домовете си.

Жената, заловена в изневяра

8 Исус отиде на Елеонската планина.[†] ²Рано сутринта той се върна в храма. Всички хора се събраха около него и той седна и започна да ги учи. ³Законоучителите и фарисеите[†] доведоха една жена, която беше уличена в съпругеска изневяра, изправиха я пред множеството ⁴и казаха на Исус: „Учителю, тази жена беше заловена на местопрестъплението, тя изневери на съпруга си. ⁵Законът на Моисей ни заповядва да пребием с камъни такава жена. Ти какво казваш?“ ⁶(Те използваша този въпрос, за да намерят повод да го обвинят в нещо.) Но Исус се наведе и започна да пише с пръст на земята. ⁷Те обаче продължиха да го питат и той се изправи и им каза: „Нека онзи от вас, който е безгрешен, пръв хвърли камък по нея.“ ⁸След това отново се наведе и започна да пише на земята.

⁹Когато чуха това, хората започнаха да си тръгват един по един, като първи си тръгнаха по-възрастните, и Исус остана сам с жената, която все още стоеше там. ¹⁰Той се изправи и я попита: „Жено, къде са хората? Нито един от тях ли не те осъди?“

¹¹Тя отговори: „Нито един, господине.“

Тогава Исус каза: „Аз също не те осъждам. Върви си и отсега нататък не съгрешавай отново.“¹

Исус, светлината на света

¹²По-късно Исус пак им говореше и им каза: „Аз съм светлината за света. Който ме последва, никога няма да ходи в тъмнина, а ще има светлината, която носи живот.“

¹³Тогава фарисеите[†] му казаха: „Ти сам свидетелстваш за себе си и свидетелството ти не е валидно.“

¹⁴Исус отговори: „Въпреки че сам свидетелствам за себе си, свидетелството ми е вярно, защото зная откъде съм дошъл и къде отивам. А вие не знаете откъде идвам и накъде отивам. ¹⁵Вие

¹Стихове 7:53-8:11 Най-старите и достоверни гръцки ръкописи не съдържат тези стихове.

съдите по човешки критерии. Аз не съдя никого. ¹⁶Но ако съдя, присъдата ми е вярна, защото не съдя сам, а заедно с Отца, който ме изпрати. ¹⁷Вашият закон казва, че ако двама свидетели твърдят едно и също, трябва да приемете това, което казват. ¹⁸Аз свидетелствам за себе си, а другият ми свидетел е Отец, който ме изпрати.“

¹⁹Тогава го попитаха: „Къде е твоят Баща?“

Исус отговори: „Нито мен познавате, нито моя Баща. Ако познавахте мен, щяхте да познавате и моя Баща.“ ²⁰Исус каза тези неща, когато поучаваше в храма, близо до кутията за събиране на дарения, но никой не го арестува, защото времето му още не беше дошло.

Юдеите не разбират Исус

²¹И отново Исус им каза: „Аз си отивам и вие ще ме търсите, но ще умрете с греха си. Не можете да дойдете там, където отивам.“

²²А юдеите започнаха да се питат: „Нима ще се самоубие? Дали това имаше предвид, когато каза: «Не можете да дойдете там, където отивам»?“

²³Исус им отговори: „Вие сте оттук—от долу. Аз дойдох от горе. Вие принадлежите на този свят, а аз не принадлежа на този свят. ²⁴Затова ви казах, че ще умрете с греха си. Да, с греха си ще умрете, ако не повярвате, че АЗ СЪМ.¹“

²⁵Тогава го попитаха: „Кой си ти?“

Исус отговори: „Аз съм това, което ви говорих от самото начало. ²⁶Имам много неща да кажа за вас и мога да ви съдя. Но аз говоря на света само това, което съм чул от Онзи, който ме е изпратил, а той казва истината.“

²⁷(Те не разбраха, че той им говори за Отца.) ²⁸Исус продължи: „Когато издигнете Човешкия Син,[†] ще разберете, че АЗ СЪМ и че не върша нищо от себе си, а говоря само това, което Отец ме е научил. ²⁹Онзи, който ме изпрати, не ме е оставил сам. Той е с мен, защото аз винаги върша това, което го радва.“ ³⁰Докато Исус говореше за тези неща, много хора повярваха в него.

Исус говори за освобождение от греха

³¹И Исус започна да говори на юдеите, които бяха повярвали в него: „Ако продължите да спазвате моето учение, вие наистина сте мои ученици. ³²Тогава ще познаете истината и истината ще ви освободи.“

³³Юдеите отговориха: „Ние сме потомци на Авраам и никога не сме били роби на никого. Защо казваш, че ще бъдем освободени?“

¹АЗ СЪМ Името на Бога, използвано в Изх. 3:14. Може също да означава „Аз съм този (Месията).“ Споменава се още в 8:28, 58; 13:19.

³⁴Исус отговори: „Уверявам ви: всеки, който върши грях, е роб на греха. ³⁵Робът не остава завинаги в семейството на господаря, а синът ще бъде там завинаги. ³⁶Ако Синът ви освободи, ще бъдете наистина свободни. ³⁷Зная, че сте потомци на Авраам, но се опитвате да ме убиете, защото не желаете да приемете моето учение. ³⁸Аз ви говоря това, което съм видял от моя Баща, а вие вършите онова, което сте чули от вашия баща.“

³⁹Казаха му: „Нашият баща е Авраам.“

Исус отговори: „Ако наистина бяхте деца на Авраам, щяхте да вършите делата, които Авраам вършеше. ⁴⁰Аз съм човек, който ви казва истината, която е чул от Бога, а вие се опитвате да ме убиете. Авраам не вършеше такива неща. ⁴¹Вие постъпвате както баща си.“

Тогава те му казаха: „Ние не сме незаконнородени. Имаме един баща: Бог.“

⁴²Исус им отговори: „Ако Бог наистина беше ваш Баща, вие щяхте да ме обичате, защото аз от Бога дойдох и сега съм тук. Не дойдох от себе си: той ме изпрати. ⁴³Защо не разбирате това, което ви говоря? Защото не можете да приемете моето учение. ⁴⁴Вашият баща е дяволът и вие искате да следвате желанията на баща си. Дяволът бе убиец от самото начало и никога не е стоял на страната на истината, защото в него няма никаква истина. Когато говори лъжи, той открива истинската си същност, защото е лъжец и баща на лъжите. ⁴⁵Но понеже аз говоря истината, вие не ми вярвате. ⁴⁶Може ли някой от вас да ме уличи в грях? Ако говоря истината, защо не ми вярвате? ⁴⁷Който принадлежи на Бога, приема Божиите думи. Вие затова не слушате, защото не принадлежите на Бога.“

Исус говори за себе си и за Авраам

⁴⁸Юдеите му отговориха: „Ние казваме, че си самарянин† и че в теб се е вселил демон. Не сме ли прави?“

⁴⁹Исус отвърна: „В мен няма демон. Аз почитам своя Баща, но вие не ме почитате. ⁵⁰Аз не се опитвам да спечеля слава за себе си. Има друг, който иска тази слава за мен, и той е съдията. ⁵¹Уверявам ви: ако човек спазва моето учение, никога няма да умре.“

⁵²Юдеите казаха на Исус: „Сега със сигурност знаем, че в теб се е вселил демон! Авраам и пророците умряха, а ти казваш: «Ако човек спазва моето учение, никога няма да умре.» ⁵³Нима твърдиш, че си по-велик от нашия баща Авраам? Той умря, умряха и пророците. Ти за кого се мислиш?“

⁵⁴Исус отговори: „Ако търся слава сам за себе си, тази слава нищо не значи. Мен ме прославя моят Баща, когото наричате свой Бог, ⁵⁵ала никога не сте го познавали, докато аз го познавам. Ако кажа, че не го познавам, ще бъда лъжец като вас. Но

аз го познавам и изпълнявам това, което той казва. ⁵⁶Вашият праотец Авраам се радваше, че ще види деня, в който ще дойда. Той видя този ден и беше щастлив.“

⁵⁷Тогава юдеите казаха на Исус: „Как може да си виждал Авраам? Та ти нямаш и петдесет години!“

⁵⁸Исус им отговори: „Уверявам ви: преди да се роди Авраам, АЗ СЪМ!“ ⁵⁹След което те взеха камъни, за да ги хвърлят по него, но Исус се скри и напусна храма.

Исус излекува слепец по рождение

9 По пътя Исус видя един слепец по рождение. ²Учениците му го попитаха: „Учителю, заради чий грях този човек се е родил сляп—негов или на родителите му?“

³Исус отговори: „Нито той, нито родителите му са извършили грях. Родил се е сляп, за да може да се изяви действието на Божията сила. ⁴Докато е още ден, трябва да продължим да вършим делата на Онзи, който ме изпрати. Никой не може да работи, когато настъпи нощта. ⁵Докато съм в света, аз съм светлина за света.“

⁶След като каза това, Исус плю на земята, направи кал от слюнката и намаза с нея очите на слепеца. ⁷После му каза: „Иди и се измий в къпалнята Силоам.“ (което означава „изпратен“) Човекът отиде в къпалнята, изми се и се върна прогледнал.

⁸Съседите му и онези, които бяха свикнали да го виждат да проси, казаха: „Това не е ли същият човек, който преди седеше и просеше?“

⁹Някои казаха: „Да, той е.“ Други не се съгласиха: „Не, не е той. Този само прилича на него.“

Тогава човекът каза: „Аз съм този, който преди беше сляп.“

¹⁰Хората го попитаха: „Как прогледна?“

¹¹Той отговори: „Човекът, наречен Исус, направи малко кал и намаза очите ми с нея. След това ми каза да отида в Силоам и да се измия. И аз отидох, измих се и прогледнах.“

¹²Хората попитаха: „Къде е той?“

Човекът отвърна: „Не зная.“

Фарисеите разпитват прогледналия

¹³Тогава отведоха при фарисеите[†] човека, който преди това беше сляп. ¹⁴(А денят, в който Исус направи калта и върна зрението на слепия, беше събота.) ¹⁵И така, фарисеите отново започнаха да го разпитват как е прогледнал.

Човекът им каза: „Той намаза очите ми с кал, аз се измих и сега виждам.“

¹⁶Някои от фарисеите казаха: „Този човек не е от Бога, защото не спазва съботния ден.“

Други пък питаха: „Но как може един грешен човек да извърши такива знамения?“ И между тях възникна спор.

¹⁷Те отново попитаха прогледналия слепец: „Какво ще кажеш за него, след като те излекува и сега виждаш?“

Човекът отговори: „Той е пророк.“

¹⁸Но юдеите все още не можеха да повярват, че човекът е бил сляп и е прогледнал. Те извикаха родителите му ¹⁹и ги попитаха: „Това ли е вашият син, за когото казвате, че е роден сляп? Тогава как така сега може да вижда?“

²⁰Родителите му отговориха: „Знаем, че това е нашият син и че е роден сляп. ²¹Но как може да вижда сега и кой е върнал зрението му, не знаем. Него питайте! Той е достатъчно голям, за да отговори сам.“ ²²(Родителите му казаха това, защото се страхуваха от юдейските водачи, които вече бяха решили да отлъчат от синагогата† всеки, който признае Исус за Месията.† ²³По тази причина те казаха: „Той е достатъчно голям. Него питайте!“)

²⁴Юдейските водачи за втори път извикаха прогледналия слепец и му казаха: „Отдай слава на Бога, като кажеш истината! Ние знаем, че този човек е грешник.“

²⁵Той отговори: „Дали е грешник, не зная. Едно зная: че бях сляп, а сега виждам.“

²⁶Те го попитаха: „Какво ти направи той? Как ти върна зрението?“

²⁷Човекът отговори: „Вече ви казах, но вие не желаете да ме чуете. Защо искате да ви го повторя? Да не би и вие да искате да станете негови ученици?“

²⁸Тогава юдейските водачи го наругаха: „Ти си негов ученик, а ние сме ученици на Моисей. ²⁹Знаем, че Бог е говорил на Моисей, а този човек не знаем дори откъде идва.“

³⁰Човекът каза: „Странно е, че не знаете откъде идва, а той ми върна зрението. ³¹Всички знаем, че Бог не слуша грешните. Той слуша само онзи, който е благочестив и постъпва според волята му. ³²Никой досега не е излекувал слепец по рождение. ³³Ако този човек не беше от Бога, не би могъл да извърши нищо.“

³⁴Юдейските водачи му отговориха: „Ти си роден потънал в грях! Нас ли се опитваш да учиш?“ И го изгониха навън.

³⁵Исус чу, че юдейските водачи са го изгонили, намери го и му каза: „Вярваш ли в Човешкия Син†?“

³⁶Човекът попита: „Кой е той, господине? Кажи ми, за да повярвам в него.“

³⁷Исус му каза: „Ти вече си го видял. Той е този, който разговаря с теб сега.“

³⁸Човекът отговори: „Вярвам, Господи!“ и му се поклони.

³⁹Исус каза: „Да съдя дойдох на този свят, за да могат тези, които не виждат, да прогледнат, а тези, които виждат, да ослепеят.“

⁴⁰Някои от намиращите се наблизко фарисеи† чуха това и го попитаха: „Нима искаш да кажеш, че ние също сме слепи?“

⁴¹Исус им каза: „Ако наистина бяхте слепи, нямаше да сте виновни в грях, но вие твърдите: «Виждаме!»—затова грехът ви остава.“

Притча за пастира и стадото

10 „Уверявам ви: този, който не влиза в кошарата през вратата, а се покатерва от друго място, е крадец и разбойник. ²А този, който влиза през вратата, е пастирът на стадото. ³На него пазачът отваря вратата и овцете чуват гласа му. Той вика своите овце по име и ги извежда. ⁴И когато ги изведе всичките, тръгва пред тях и те го следват, защото познават гласа му. ⁵Те никога няма да тръгнат след непознат човек, а ще избягат от него, защото не познават гласа му.“ ⁶Исус им разказа тази притча, но те не разбраха смисъла ѝ.

Исус е добрият пастир

⁷Затова Исус каза отново: „Уверявам ви: аз съм вратата за овцете. ⁸Всички, които дойдоха преди мен, са крадци и разбойници и овцете не ги послушаха. ⁹Аз съм вратата: който влезе през мен, ще бъде спасен. Ще може да влиза и да излиза, и ще намира всичко, от което се нуждае. ¹⁰Крадецът идва единствено да краде, да убива и да руши, а аз дойдох, за да дам живот—живот в цялата му пълнота.

¹¹Аз съм добрият пастир. Добрият пастир живота си дава за овцете. ¹²Наемният работник не е като пастира, защото не е стопанин на овцете и щом види, че идва вълк, ги изоставя и избягва. Тогава вълкът напада овцете и те се пръсват на разни страни. ¹³Наемният работник побягва, защото само са го наели и той не милее за овцете.

¹⁴Аз съм добрият пастир. Аз познавам овцете си и овцете ми ме познават, ¹⁵също както Отец ме познава и аз познавам Отца. Аз давам живота си за тези овце. ¹⁶Имам и други овце, които не са в това стадо. Трябва и тях да доведа. Те ще слушат гласа ми и ще станат едно стадо с един пастир. ¹⁷Отец ме обича, защото давам живота си, за да го получа отново. ¹⁸Никой не ми го отнема, аз го давам по собствена воля. Имам право да го дам и имам право отново да го получа. Това ми заповяда моят Баща.“

¹⁹Тези думи отново предизвикаха спорове сред юдеите. ²⁰Много от тях казваха: „В него се е вселил демон и той е полудял. Защо го слушате?“

²¹Други говореха: „Това не са думи на човек, в който се е вселил демон. Нима демон може да върне зрението на слепец?“

Юдеите против Исус

²²В Ерусалим дойде време за празника Освещение.[†] Беше зима.
²³Исус се намираше в двора на храма при Соломоновия портик.[†]
²⁴Юдеите се събраха около него и казаха: „Колко време ще ни държиш в недоумение? Ако ти си Месията,[†] кажи ни го ясно.“

²⁵Исус отговори: „Вече ви казах, но вие не вярвате. Делата, които върша в името на моя Баща, показват кой съм. ²⁶Но вие не вярвате, защото не сте от моето стадо. ²⁷Моите овце слушат гласа ми. Аз ги познавам и те ме следват. ²⁸Аз им давам вечен живот. Те никога няма да умрат и никой не може да ги грабне от ръката ми. ²⁹Това, което моят Баща ми е дал, е по-важно от всичко останало¹ и никой не може да ги грабне от ръката на Отца. ³⁰Аз и Отец сме едно.“

³¹Юдеите отново взеха камъни, за да го убият. ³²Исус им каза: „Аз извърших за вас много добри дела според заповедта на Отца. За кое от тях искате да ме убие с камъни?“

³³Юдеите отвърнаха: „Искаме да те убием с камъни не заради добро, което си извършил, а защото богохулстваш и макар че си простосмъртен, се представяш за Бог.“

³⁴Исус попита: „Не е ли написано във вашия закон: «Казах, че сте богове»²? ³⁵Той нарича богове хората, на които е дадено Божието послание, а Писанията не могат да бъдат отменени. ³⁶Защо тогава казвате, че богохулствам, когато казах: «Аз съм Божият Син»? Аз съм този, когото Отец избра и изпрати в света. ³⁷Ако не върша делата на моя Баща, не ми вярвайте. ³⁸Но ако ги върша, дори и да не вярвате на мен, трябва да вярвате на делата ми и тогава ще знаете и ще разберете, че Отец е в мен и аз съм в Отца.“

³⁹Тогава юдеите отново се опитаха да го хванат, но той се изплъзна от ръцете им.

⁴⁰След това пак се върна на другия бряг на река Йордан, на мястото, където Йоан беше кръщавал[†] по-рано, и остана там.
⁴¹Много хора дойдоха при него и казваха: „Йоан никога не извърши знамение, но всичко, което каза за този човек, е вярно.“ ⁴²И мнозина там повярваха в Исус.

Смъртта на Лазар

11 Във Витания, където живееше Мария и сестра ѝ Марта, имаше един болен човек на име Лазар. ²(Мария беше същата тази жена, която помаза Господа с миро и избърса краката му с косата си. Болният Лазар беше неин брат.) ³Затова сестрите изпратиха човек да каже на Исус: „Господи, твоят скъп приятел е болен.“

¹Това ... останало Или: „Моят Баща, който ми ги е дал, е по-велик от всичко“.
²«Казах ... богове» Пс. 82:6.

⁴Като чу това, Исус каза: „Тази болест не е смъртоносна, а е за слава на Бога, за да може Божият Син да се прослави чрез нея.“
⁵(Исус обичаше Марта и сестра ѝ, и Лазар.) ⁶Като чу, че Лазар е болен, той остана още два дни на мястото, където беше. ⁷След това каза на учениците си: „Да се върнем в Юдея.“

⁸Учениците отговориха: „Учителю, недей! Неотдавна юдеите се опитваха да те убият с камъни. Нима искаш пак да се върнеш там?“

⁹Исус отговори: „Нали денят има дванадесет часа? Ако човек върви през деня, няма да се спъне, защото вижда светлината на този свят. ¹⁰Но когато върви през нощта, той се спъва, защото я няма светлината да му помага.“

¹¹Като каза това, Исус продължи: „Нашият приятел Лазар е заспал, но аз отивам да го събудя.“

¹²Учениците отговориха: „Господи, щом спи, значи ще се оправи!“

¹³Исус говореше за смъртта на Лазар, но те помислиха, че има предвид естествения сън. ¹⁴Затова Исус ясно им каза: „Лазар е мъртъв. ¹⁵Заради вас се радвам, че не бях там, защото сега ще повярвате. Но нека отидем при него.“

¹⁶Тогавата Тома (наречен Близник) каза на другите ученици: „Да отидем и ние, за да умрем с Исус.“

Исус във Витания

¹⁷Когато Исус пристигна във Витания, тялото на Лазар вече четири дни лежеше в гробницата. ¹⁸А Витания се намираше само на около три километра от Ерусалим, ¹⁹така че много юдеи бяха дошли при Марта и Мария да ги утешават за загубата на брат им.

²⁰Марта чу, че Исус идва, и отиде да го посрещне, а Мария остана у дома. ²¹Тогавата Марта каза на Исус: „Господи, ако ти беше тук, брат ми нямаше да умре. ²²Но аз зная, че и сега Бог ще ти даде всичко, което поискаш от него.“

²³Исус ѝ каза: „Брат ти ще възкръсне.“

²⁴Марта отговори: „Зная, че ще възкръсне при възкресението в последния ден.“

²⁵Исус ѝ каза: „Аз съм възкресението и животът. Който вярва в мен, макар и да умре—ще живее, ²⁶и всеки, който живее и вярва в мен, никога няма да умре. Вярваш ли в това?“

²⁷„Да, Господи!—отвърна тя.—Вярвам, че ти си Месията,† Божият Син, който трябваше да дойде в света.“

Исус плаче

²⁸След като каза това, Марта се върна, извика сестра си Мария и когато бяха сами, ѝ каза: „Учителят е тук и те вика.“ ²⁹Щом чу това, Мария бързо стана и отиде при него. ³⁰(Исус още не беше влязъл в селото, а стоеше там, където го беше посрещнала Марта.)

³¹Юдеите, които бяха в къщата заедно с нея и я утешаваха, видяха, че Мария става и забързано излиза навън. Те я последваха, мислейки, че тя отива да скърби при гробницата. ³²Когато Мария пристигна на мястото, където беше Исус, и го видя, падна в краката му и каза: „Господи, ако ти беше тук, брат ми нямаше да умре.“

³³Исус я видя как плаче и как плачат юдеите, дошли с нея, и дълбоко се нажали и развълнува. ³⁴Той попита: „Къде го погребяхте?“ Те му казаха: „Господи, ела да видиш.“

³⁵Исус се просълзи.

³⁶Тогава юдеите казаха: „Виж колко го е обичал!“

³⁷А някои попитаха: „Нима този човек, който върна зрението на слепеца, не можеше да спаси Лазар от смърт?“

Исус възкресява Лазар

³⁸Исус отново се натъжи и отиде при гробницата, която беше една пещера, затворена с голям камък. ³⁹Исус каза: „Отместете камъка!“

Марта, сестрата на починалия, отвърна: „Но Господи, тялото сигурно вече се е вмирисало, тъй като Лазар е мъртъв от четири дни!“

⁴⁰Исус ѝ отговори: „Не ти ли казах, че ако повярваш, ще видиш Божията слава?“

⁴¹Тогава отместиха камъка. Исус вдигна поглед и каза: „Отче, благодаря ти, че ме чу. ⁴²Зная, че винаги ме чуваш, но казвам това заради хората наоколо, за да повярват, че ти ме изпрати.“ ⁴³След това извика със силен глас: „Лазаре, излез!“ ⁴⁴Мъртвият излезе навън. Ръцете и краката му бяха обвити в платно, а лицето му беше покрито с кърпа.

Исус им каза: „Разповийте го и го оставете да си върви.“

Юдейските водачи кроят планове да убият Исус

(Мат. 26:1-5; Марк 14:1-2; Лука 22:1-2)

⁴⁵Тогава много от юдеите, които бяха дошли при Мария и видяха какво направи Исус, повярваха в него. ⁴⁶Но някои от тях отидоха при фарисеите[†] и им разказаха какво е извършил Исус. ⁴⁷Тогава главните свещеници и фарисеите събраха Синедриона[†] и казаха: „Какво да правим? Този човек върши много знамения. ⁴⁸Ако го оставим да продължава така, всички ще повярват в него. Тогава ще дойдат римляните, ще разрушат храма ни и ще унищожат народа ни.“

⁴⁹Но един от тях на име Каяфа, който беше първосвещеник през онази година, им каза: „Вие не знаете нищо ⁵⁰и не разбирате, че е по-добре един човек да умре за хората, отколкото целият народ да бъде унищожен.“

⁵¹Каяфа не каза това от себе си. Тъй като през онази година беше първосвещеник, той пророкува, че Исус ще умре за хората, ⁵²и не само за юдейския народ, а за да събере всички Божии деца, разпилени по света, и ги направи един народ.

⁵³От този ден юдейските водачи започнаха да кроят планове как да убият Исус. ⁵⁴Той престана да ходи открито сред юдеите, напусна Ерусалим и отиде на едно място близо до пустинята, в град Ефраим, където остана с учениците си.

⁵⁵Наближаваше юдейският празник Пасха[†] и много хора от областта бяха дошли в Ерусалим преди празника, за да се пречистят. ⁵⁶Те търсеха Исус и в храма се питаха един друг: „Как мислите, няма ли да дойде на празника?“ ⁵⁷Главните свещеници и фарисеите[†] бяха издали заповед ако някой знае къде се намира Исус, да им съобщи, за да го арестуват.

Исус във Витания с приятелите си

(*Мат. 26:6–13; Марк 14:3–9*)

12 Шест дни преди Пасхата[†] Исус отиде във Витания, където живееше Лазар, когото той беше възкресил от мъртвите. ²Там му приготвиха вечеря и Марта поднасяше храната. Лазар беше един от тези, които се хранеха заедно с Исус. ³Тогава Мария донесе около половин литър скъпо миро от чист нард¹ и го изля върху нозете на Исус, а после ги избърса с косата си. Благоуханието на маслото изпълни цялата къща.

⁴Един от учениците на Исус, Юда Искариотски, който по-късно щеше да го предаде, каза: ⁵„Това миро, което струва триста динария,[†] трябваше да бъде продадено и парите да се дадат на бедните.“ ⁶(Той каза това не от загриженост за бедните, а защото беше крадец—държеше касата и често си взимаше пари оттам.)

⁷Тогава Исус отговори: „Не я спирай! Нека направи това за деня на моето погребение. ⁸Бедните винаги ще бъдат с вас, но аз няма винаги да съм с вас.“

Заговорът срещу Лазар

⁹Много от юдеите чуха, че Исус е във Витания и отидоха там не само заради него, а и за да видят Лазар, когото Исус беше възкресил от мъртвите. ¹⁰Тогава главните свещеници решиха да убият и Лазар, ¹¹защото заради него много юдеи ги оставяха и започваха да вярват в Исус.

¹миро от чист нард Много скъпо масло от корените на едноименното растение в Индия.

Исус влиза в Ерусалим като цар*(Мат. 21:1-11; Марк 11:1-11; Лука 19:28-40)*

¹²На следващия ден многото хора, дошли в Ерусалим за Пасхата,[†] чуха, че Исус ще пристигне в града. ¹³Те взеха палмови клонки и излязоха да го посрещнат с възгласи:

„«Осанна[†]!

Благословен да бъде този, който идва в името на Господа!»

Псалм 118:25-26

Благословен да бъде царят на Израел!»

¹⁴Исус намери едно магаренце и се качи на него, както е казано в Писанието:

¹⁵ „Не се страхувай, Сионе!¹

Виж! Твоят цар идва, възседнал магаренце.“ *Захария 9:9*

¹⁶(Първоначално учениците му не разбраха това, но когато Исус бе издигнат в слава, те си спомниха, че това бе писано за него и че те бяха направили тези неща за него.)

Хората разказват за Исус

¹⁷Тези, които бяха с Исус, когато възкреси Лазар от мъртвите и му заповяда да излезе от гробницата, започнаха да разказват на всички за станалото. ¹⁸Затова и множеството бе излязло да го посрещне, защото бяха чули, че той е извършил това знамение. ¹⁹Тогава фарисеите[†] казаха помежду си: „Вижте, че не постигаме нищо! Ето, целият свят е тръгнал след него!“

Исус говори за живота и смъртта

²⁰Сред дошлите в Ерусалим на поклонение за празника Пасха[†] имаше и някои гърци. ²¹Те отидоха при Филип, който беше от галилейския град Витсаида, и започнаха да го молят: „Господине, искаме да видим Исус.“ ²²Филип отиде и каза на Андрей, след което двамата отидоха и казаха на Исус.

²³Исус им отговори: „Дойде времето Човешкият Син[†] да се прослави. ²⁴Уверявам ви: ако пшениченото зърно не падне на земята и не умре, то си остава само едно, но ако умре, ражда много зърна. ²⁵Който обича живота си, ще го загуби, а който мрази живота си на този свят, ще го запази за вечен живот. ²⁶Който ми служи, трябва да ме следва. Където съм аз, там трябва да бъде и моят служител. Отец ще почете всеки, който ми служи.“

¹Сион Ерусалим, градът на Божия избран народ.

Исус говори за своята смърт

²⁷„Сега душата ми е развълнувана и не зная дали да кажа: «Отче, избави ме от това страдание!» Но нали затова съм дошъл на този свят, за да страдам! ²⁸Отче, прослави името си!“

Тогава от небето се разнесе глас: „Прославил съм го и пак ще го прославя!“

²⁹Хората, които бяха там и чуха, помислиха, че това е гръм. Други пък казаха: „Ангел му говори.“

³⁰В отговор Исус им каза: „Не заради мен дойде този глас, а заради вас. ³¹Настъпи часът този свят да бъде съден. Сега управителят на този свят ще бъде изгонен. ³²Когато бъде издигнат от земята, ще привлече всички хора към себе си.“ ³³(Той каза това, за да посочи с каква смърт ще умре.)

³⁴Хората му отговориха: „Но от закона знаем, че Месията[†] ще живее вечно. Защо казваш, че Човешкият Син[†] трябва да бъде издигнат? Кой е този Човешки Син?“

³⁵Тогава Исус им каза: „Светлината ще бъде сред вас още малко. Затова вървете, докато имате светлината, за да не ви погълне мракът. Който върви в тъмнина, не знае къде отива. ³⁶Доверете се на светлината, докато все още я имате, за да станете хора, които принадлежат на светлината.“ Като каза това, Исус си тръгна и се скри от тях.

Юдеите отказват да повярват

³⁷Въпреки че беше извършил тези знамения пред очите им, те не повярваха в него, ³⁸за да се изпълни казаното от пророк Исаия:

„Господи, кой повярва на посланието ни?

И на кого Господ разкри силата си?“

Исаия 53:1

³⁹Затова те не можеха да повярват, защото Исаия беше казал още:

⁴⁰ „Бог заслепи очите им и вкамени сърцата им,

за да не видят с очите си, нито да разберат със сърцата си, и се обърнат към мен, за да ги излекувам.“

Исаия 6:10

⁴¹Исаия каза това, защото видя славата на Исус и говори за него.

⁴²Дори и сред юдейските водачи имаше много хора, които бяха повярвали в Исус, но поради страх от фарисеите[†] не признаваха това открито, за да не бъдат отлъчени от синагогата.[†] ⁴³Те обичаха хорските хвалби повече, отколкото похвалите от Бога.

Учението на Исус ще съди хората

⁴⁴Исус каза високо: „Който вярва в мен, вярва не само в мен, но и в Онзи, който ме изпрати. ⁴⁵И който вижда мен, вижда

Онзи, който ме изпрати. ⁴⁶Дойдох на света като светлина, за да не може никой, който вярва в мен, да остане в тъмнина.

⁴⁷Ако някой чуе думите ми и не им се подчинява, аз няма да го съдя, защото не съм дошъл, за да съдя света, а за да го спася. ⁴⁸Има кой да съди този, който ме отхвърля и не приема думите ми. Словото, което съм говорил, ще го съди в последния ден. ⁴⁹Защото аз говорех не от себе си, а самият Отец, който ме изпрати, ми заповяда какво да говоря и да поучавам. ⁵⁰Аз зная, че неговата заповед носи вечен живот. Така че това, което говоря, е същото, което Отец ми каза.“

Исус измива краката на учениците си

13 Беше преди празника Пасха[†] и Исус знаеше, че е дошло времето да напусне този свят и да отиде при Отца. Той винаги бе обичал онези в света, които бяха негови, и сега им показва цялата си любов.

²Бяха седнали да вечерят. Дяволът вече беше вложил в сърцето на Юда, сина на Симон Искариот, мисълта да предаде Исус. ³Но Исус знаеше, че Отец е предал всичко в ръцете му и че той от Бога е дошъл и при Бога ще се върне. ⁴Той стана от масата и свали горната си дреха, взе една кърпа и я завърза на кръста си. ⁵След това наля вода в един леген и започна да мие краката на учениците и да ги бърше с кърпата, завързана на кръста му.

⁶Той стигна до Симон Петър, който му каза: „Господи, нима ти ще измиеш краката ми?“

⁷Исус отговори: „Сега не разбираш какво правя, но по-късно ще разбереш.“

⁸Петър му каза: „Никога няма да позволя да измиеш краката ми!“

А Исус отвърна: „Ако не те измия, няма да бъдеш един от онези, които ми принадлежат.“

⁹Тогаваш Симон Петър му каза: „Господи, измий не само краката ми, а и ръцете и главата ми!“

¹⁰Исус каза: „Когато човек се е изкъпал, цялото му тяло е чисто и трябва да измие само краката си. Вие сте чисти, но не всички.“ ¹¹(Исус знаеше кой ще го предаде и затова каза: „Не всички сте чисти.“)

¹²След като изми краката им, той отново облече горната си дреха, върна се на мястото си и им каза: „Разбирате ли какво направих за вас? ¹³Вие ме наричате «Учител» и «Господ» и сте прави, защото наистина съм такъв. ¹⁴Както аз, вашият Учител и Господ, измих краката ви, така и вие един на друг трябва да миете краката си. ¹⁵Дадох ви пример, за да вършите за другите това, което аз направих за вас. ¹⁶Уверявам ви: слугата не стои по-високо от своя господар, нито пратеникът е по-велик от този,

който го изпраща. ¹⁷Като знаете тези неща и ги изпълнявате, ще бъдете благословени.

¹⁸Не говоря за всички вас. Познавам тези, които съм избрал, но трябва да се сбъдне казаното в Писанието: «Човекът, с когото разделих хляба си, се обърна срещу мен.»¹ ¹⁹Казвам ви това сега, преди то да се е случило, така че когато се случи, да повярвате, че АЗ СЪМ. ²⁰Уверявам ви: който приеме изпратения от мен, приема мен, а който приеме мен, приема Онзи, който ме изпрати.“

Исус предсказва кой ще го предаде

(Мат. 26:20-25; Марк 14:17-21; Лука 22:21-23)

²¹След като изрече това, Исус дълбоко се развълнува и открито заяви: „Уверявам ви: един от вас ще ме предаде.“

²²Учениците му започнаха да се споглеждат в недоумение за кого говори. ²³Един от учениците, този, когото Исус обичаше, седеше до Исус. ²⁴Тогава Симон Петър му направи знак да попита Исус кого има предвид.

²⁵И той се облегна назад върху гърдите на Исус и попита: „Господи, кой е той?“

²⁶Исус отговори: „Това ще бъде онзи, за когото натопя залька хляб и му го дам.“ След това натопи залька и го подаде на Юда, сина на Симон Искарот. ²⁷В момента, в който Юда взе хляба, Сатана влезе в него. Тогава Исус му каза: „Направи бързо това, което възнамеряваш да извършиш.“ ²⁸Никой от седящите на масата не разбра защо Исус му казва това. ²⁹Някои помислиха, че понеже Юда държи касата, Исус го праща да купи нещо необходимо за празника или да даде нещо на бедните.

³⁰Юда взе залька и веднага излезе. Беше нощ.

Исус говори за своята смърт

³¹След като той излезе, Исус каза: „Сега Човешкият Син† се прославя и Бог се прославя чрез него. ³²Щом Бог се прославя чрез него, то и Бог ще го прослави чрез себе си и ще направи това много скоро.

³³Дечица, няма да бъда с вас много дълго. Ще ме търсите и това, което казах на юдеите, казвам и на вас сега: «Не можете да дойдете там, където отивам.»

³⁴Нова заповед ви давам: Обичайте се един друг! Както аз ви обикнах, така и вие трябва да се обичате един друг. ³⁵Ако имате любов един към друг, всички ще знаят, че сте мои ученици.“

¹«Човекът ... мен» Пс. 41:9.

Исус предсказва, че Петър ще се отрече от него*(Мат. 26:31–35; Марк 14:27–31; Лука 22:31–34)*

³⁶Симон Петър го попита: „Господи, къде отиваш?“

Исус отговори: „Там, където отивам, ти не можеш да ме последваш сега, но по-късно ще дойдеш.“

³⁷Петър попита: „Господи, защо не мога да те последвам сега? Живота си бих дал за теб!“

³⁸Исус отговори: „Наистина ли ще дадеш живота си за мен? Уверявам те: петелът няма да е пропял, преди да си се отречъл от мен три пъти.“

Исус успокоява учениците си

14 „Нека сърцата ви не се тревожат. Вярвайте в Бога и в мен вярвайте. ²В дома на моя Баща има много стаи; нямаше да ви го казвам, ако не беше така. Отивам да приготвя място за вас ³и след като отида и ви приготвя място, ще се върна отново и ще ви взема при себе си, за да бъдете и вие там, където съм аз. ⁴И вие знаете пътя до мястото, където отивам.“

⁵Тома каза: „Господи, ние не знаем къде отиваш! Как бихме могли да знаем пътя?“

⁶Исус отговори: „Аз съм пътят, истината и животът. Само чрез мен се стига до Отца. ⁷Ако бяхте познали мен, щяхте да познаете също и моя Баща. Отсега нататък го познавате и сте го видели.“

⁸Филип му каза: „Господи, покажи ни Отца и това ще ни е достатъчно.“

⁹Исус отговори: „Филипе, аз съм с вас толкова време, все още ли не ме познаваш? Който е видял мен, е видял Отца. Как можеш да кажеш «Покажи ни Отца»? ¹⁰Нима не вярваш, че аз съм в Отца и Отец е в мен? Думите, които ви говоря, не идват от мен, а Отец, който живее в мен, върши своите дела. ¹¹Вярвайте ми, когато казвам, че съм в Отца и Отец е в мен. Ако не, тогава вярвайте заради самите дела. ¹²Уверявам ви: който вярва в мен, също ще върши делата, които аз върша. Той ще върши дори и по-велики неща, защото аз отивам при Отца. ¹³И ще направя всичко, което поискате в мое име, така че Отец да се прослави чрез Сина. ¹⁴Ако ме помолите нещо в мое име, ще го изпълня.“

Обещанието за Святия Дух

¹⁵„Ако ме обичате, ще се подчинявате на заповедите ми. ¹⁶Аз ще помоля Отца и той ще ви даде друг Защитник,¹ който да е с вас завинаги—¹⁷Духа на истината, когото светът не може да

¹Защитник Или: Помощник, Утешител, т.е. Святия Дух. Отнася се също до 14:25; 15:26; 16:7.

приеме, защото не го вижда и не го познава. Но вие го познавате, защото той живее с вас и ще бъде във вас.

¹⁸Няма да ви оставя сираци. Ще се върна при вас. ¹⁹Не след дълго светът вече няма да ме вижда, но вие ще ме виждате и ще живеете, защото аз живея. ²⁰В онзи ден ще разберете, че аз съм в Отца, вие сте в мен и аз съм във вас. ²¹Който приема моите заповеди и ги изпълнява, ме обича. А който ме обича, ще бъде обикнат от моя Баща и аз също ще го обикна и ще му се открия.“

²²Тогавата Юда (не Юда Искаримотски) го попита: „Господи, но защо ще се откриеш само на нас, а не и на света?“

²³Исус му отговори: „Ако някой ме обича, ще постъпва според моето учение. Отец ще го обикне и ние ще дойдем при него и ще живеем с него. ²⁴Който не ме обича, не постъпва според моите учения, въпреки че учението, което чувате, не идва от мен, а от Отца, който ме изпрати.

²⁵Казах ви всичко това, докато все още съм с вас, ²⁶но Защитникът, Святият Дух, когото Отец ще изпрати в мое име, ще ви научи на всичко и ще ви припомни всичко, което съм ви казвал.

²⁷Мир ви оставям. Моят мир ви давам. Не ви го давам както дава светът. Не допускайте в сърцата си тревога и страх. ²⁸Чухте ме да ви казвам, че си отивам, но ще се върна при вас. Ако ме обичате, ще се радвате, че отивам при Отца, защото той е по-велик от мен. ²⁹Ето, казвам ви го преди да се е случило, така че когато се случи, да повярвате. ³⁰Няма да говоря още дълго с вас, защото управителят на този свят идва. Той няма власт над мен, ³¹но всичко това става, за да види светът, че обичам Отца и постъпвам така, както Отец ми е заповядал.

Сега станете! Да напуснем това място.“

Исус, истинската лоза

15 „Аз съм истинската лоза, а моят Баща е лозарят. ²Той отрязва онези мои пръчки, които не дават плод, и подрязва и почиства онези, които дават, за да носят още повече плод. ³Вие вече сте чисти поради учението, което ви дадох. ⁴Останете в мен и аз ще остана във вас. Лозовата пръчка сама по себе си не може да дава плод, тя трябва да остане на лозата. Така и вие не можете да дадете плод, ако не останете в мен.

⁵Аз съм лозата, а вие сте пръчките. Който остане в мен, ще даде много плод, защото без мен не можете да направите нищо. ⁶Ако някой не остане в мен, ще бъде изхвърлен като отрязана пръчка и ще изсъхне. Такива пръчки се събират и се хвърлят в огъня, където изгарят.

⁷Ако останете в мен и моите учения останат във вас, каквото и да желаете, поискайте го и ще го имате. ⁸Моят Баща ще се про-

слави, когато давате много плод. Така ще докажете, че сте мои ученици. ⁹Обичам ви така, както Отец обича мен: Останете в моята любов. ¹⁰Ако изпълнявате заповедите ми, ще останете в любовта ми, така както аз изпълних заповедите на своя Баща и оставам в любовта му. ¹¹Казах ви тези неща, за да бъде радостта ми във вас и вашата радост да бъде пълна. ¹²Ето моята заповед: Обичайте се един друг така, както аз ви обикнах. ¹³Няма по-голяма любов от това да дадеш живота си за приятелите си. ¹⁴Вие сте мои приятели, ако вършите това, което ви заповядвам. ¹⁵Вече не ви наричам «слуги», защото слугата не знае какво прави господарят му. Наричам ви «приятели», защото ви известих всичко, което чух от своя Баща. ¹⁶Не вие избрахте мен, а аз избрах вас и ви определих да отивате и да давате плод, и искам плодът ви да е траен. Тогава Отец ще ви даде каквото и да поискате в мое име. ¹⁷Това ви заповядвам: Обичайте се един друг!“

Исус предупреждава учениците си

¹⁸„Ако светът ви мрази, помнете, че първо е намразил мен. ¹⁹Ако принадлежахте на света, той щеше да ви обича като свои. Но вие не принадлежите на света, защото аз ви избрах и отделих от него: затова светът ви мрази. ²⁰Помнете думите, които ви казах: «Слугата не е по-велик от своя господар.» След като преследвах мен, ще преследват и вас. След като се подчиниха на моето учение, ще се подчинят и на вашето. ²¹Но те ще се отнесат с вас така заради мен, защото не познават Онзи, който ме изпрати. ²²Ако не бях дошъл и не бях им говорил, нямаше да имат грях, но сега нямат оправдание за греха си. ²³Който мрази мен, мрази и моя Баща. ²⁴Ако не бях извършил сред тях делата, които никой друг не е извършвал, нямаше да имат грях. Но сега видяха делата ми и въпреки това намразиха и мен, и моя Баща. ²⁵Но това стана, за да се сбъдне писаното в закона им: «Намразиха ме без причина.»¹

²⁶Когато дойде Защитникът, когото ще ви изпратя от Отца, Духът на истината, който идва от Отца, той ще свидетелства за мен. ²⁷Вие също ще свидетелствате, защото бяхте с мен от самото начало.

16 Казах ви тези неща, за да не загубите вярата си. ²Ще ви изхвърлят от синагогите. Ще дойде време, когато ще ви убиват с мисълта, че служат на Бога. ³Ще постъпват така, защото не познават нито Отца, нито мен. ⁴Казвам ви тези неща сега, така че когато дойде времето да се случат, да си спомните, че съм ви предупредил.“

¹«Намразиха ... причина» Пс. 35:19 или Пс. 69:4.

Делото на Святия Дух

„Не ви казах това в началото, защото тогава бях с вас. ⁵Сега обаче се връщам при Онзи, който ме изпрати, но никой от вас вече не ме пита къде отивам. ⁶Сега, понеже ви казах тези неща, сърцата ви се изпълниха с печал. ⁷Но истината ви казвам: за вас е по-добре да си отида, защото ако не си отида, Защитникът няма да дойде при вас. Но ако си отида, ще ви го изпратя. ⁸И когато дойде, той ще докаже, че светът греша относно греха, праведността и съда: ⁹относно греха, защото не вярват в мен, ¹⁰относно праведността, защото отивам при Отца и няма да ме видите вече ¹¹и относно съда, защото управителят на този свят вече е осъден.

¹²Имам да ви казвам още много неща, но те са повече от това, което можете да понесете сега. ¹³Но когато дойде Духът на истината, той ще ви води към цялата истина, защото няма да говори от себе си, а ще говори това, което чува, и ще ви известява какво предстои да се случи. ¹⁴Той ще ме прослави, защото ще ви известява това, което вземе от мен. ¹⁵Всичко, което Отец има, е мое и затова казах, че Духът ще взема от това, което е мое, и ще ви го известява.“

Скръбта ще се превърне в радост

¹⁶„Скоро вече няма да ме виждате, но скоро след това ще ме видите.“

¹⁷Някои от учениците казаха помежду си: „Какво означават думите му: «Скоро вече няма да ме виждате, но скоро след това ще ме видите» и «Защото аз отивам при Отца»?“ ¹⁸Питаха се също: „Какво означава «скоро»? Не разбираме за какво говори.“

¹⁹Исус знаеше, че искат да го питат за това и им каза: „Питате се един друг за значението на думите: «Скоро вече няма да ме виждате, но скоро след това ще ме видите», нали? ²⁰Уверявам ви: ще плачете и ще ридаете, а светът ще се радва. Вие ще скърбите, но скръбта ви ще се превърне в радост. ²¹Когато жената ражда, тя страда, защото времето ѝ е дошло, но щом детето се роди, забравя болката заради щастието, че човек се е родил на света! ²²Така и вие сега сте натъжени, но аз ще ви видя отново и сърцата ви ще се изпълнят с радост, и никой няма да отнеме радостта ви. ²³В онзи ден няма да ме питате нищо. Уверявам ви: Отец ще ви даде каквото и да му поискате в мое име. ²⁴Досега не сте искали нищо в мое име. Искайте и ще получите, за да бъде радостта ви пълна.“

Победа над света

²⁵„Обясних ви тези неща с примери, но идва времето, когато няма да използвам примери, а ще ви говоря ясно за Отца.

²⁶Когато дойде онзи ден, вие ще искате в мое име. Не казвам, че аз ще моля Отца заради вас, ²⁷защото той самият ви обича, понеже ме обикнахте и повярвахте, че дойдох от Бога. ²⁸Аз дойдох от Отца в света и сега напускам света и се връщам при Отца.“

²⁹Тогава учениците му казаха: „Ето, сега ни говориш ясно и без примери. ³⁰Сега виждаме, че знаеш всичко и предварително ти е известно какво ще те попитат. Затова вярваме, че си дошъл от Бога.“

³¹Исус им каза: „Сега вярвате ли? ³²Чуйте! Идва толкова време и то вече е настъпило, когато ще се разпръснете всеки по дома си и ще ме оставите сам. Но аз никога не съм сам, защото Отец е с мен.

³³Казах ви това, за да имате мир в мен. В този свят ще страдате, но бъдете смели! Аз победих света!“

Исус се моли за учениците си

17 След като каза това, Исус вдигна поглед към небето и се помоли: „Отче, настъпи часът. Прослави Сина си, за да може и Синът ти да те прослави—²както му даде власт над всички хора, така и той да дари вечен живот на тези, които ти му даде. ³Това е вечният живот: да познават теб—единствения истинен Бог и Исус Христос, когото ти изпрати. ⁴Аз те прославих на земята и изпълних делото, което ми възложи. ⁵Сега, Отче, прослави ме в своето присъствие със славата, която имах с теб преди светът да бъде сътворен.

⁶Изях името ти на хората, които избра от света и ми повери. Те ти принадлежаха, но ти ги даде на мен и те се подчиниха на словото ти. ⁷Сега знаят, че всичко, което си ми дал, идва от теб. ⁸Аз им предадох ученията, които ти ми даде. Те ги приеха и разбраха, че наистина дойдох от теб, и повярваха, че ти ме изпрати. ⁹За тях се моля. Не се моля за света, а за тези, които ти ми даде, защото са твои. ¹⁰Всичко мое принадлежи на теб и всичко твое принадлежи на мен, и аз се прославих чрез тях. ¹¹Аз няма да остана в света—ще дойда при теб, но те ще останат. Отче свети, пази ги чрез силата на името си, което си ми дал, така че те да бъдат едно, както сме ние. ¹²Докато бях с тях, ги пазих чрез силата на името ти, което ми даде. Закриях ги и нито един не бе изгубен, освен онзи, който сам избра да бъде изгубен. Всичко това стана, за да се изпълни Писанието.

¹³Сега идвам при теб, но казвам тези неща, докато съм още в света, за да са те изпълнени с моята радост. ¹⁴Аз им дадох твоето слово, но светът ги мразеше, защото не му принадлежаха, така както не му принадлежа и аз. ¹⁵Не те моля да ги вземеш от света, а да ги пазиш от лукавия. ¹⁶Те не принадлежат на света, така както и аз не му принадлежа. ¹⁷Посвети ги да ти служат чрез истината.

Твоето слово е истина. ¹⁸Както ти изпрати мен в света, така и аз изпратих тях в света. ¹⁹Аз се посвещавам да ти служа заради тях, за да могат и те също да се посветят да ти служат чрез истината.

²⁰Моля се не само за тях, но и за всички, които ще повярват в мен чрез тяхното послание, ²¹за да бъдат те едно цяло, както ти, Отче, си в мен и аз съм в теб. Моля се те също да бъдат в нас, за да повярва светът, че ти ме изпрати. ²²Дадох им славата, която ти ми даде, за да бъдат те едно, както ние сме едно. ²³Аз ще бъда в тях и ти—в мен, така че те да бъдат в съвършено единство и светът да разбере, че ти ме изпрати и че обикна тях така, както обикна мен.

²⁴Отче, искам хората, които ти ми даде, да бъдат с мен там, където съм аз, за да видят славата ми, която ти ми дари, защото ме обичаше преди още светът да бъде сътворен. ²⁵Отче праведни, светът не те познава, но аз те познавам и те знаят, че ти си ме изпратил. ²⁶Аз им показах кой си и ще продължавам да го правя, за да бъде в тях любовта, с която си ме обикнал, и за да бъда аз в тях.“

Исус е арестуван

(Мат. 26:47–56; Марк 14:43–50; Лука 22:47–53)

18 След като се помоли, Исус излезе заедно с учениците си и отиде на другия край на долината Кедрон. Там имаше градина, в която той и учениците му влязоха.

²Юда, предателят, също знаеше това място, защото Исус често се срещаше там с учениците си. ³Той отиде в градината, водейки след себе си група римски войници и стражи на храма, изпратени от главните свещеници и фарисеите.† Те бяха въоръжени и носеха фенери и факли.

⁴Исус предварително знаеше всичко, което щеше да му се случи. Той пристъпи напред и попита: „Кого търсите?“

⁵Отговориха му: „Исус от Назарет.“

Той им каза: „Аз съм.“ (Юда, предателят, стоеше сред тях.)

⁶Когато Исус им каза „Аз съм“, те се отдръпнаха назад и паднаха на земята.

⁷Той отново ги попита: „Кого търсите?“

„Исус от Назарет“—отвърнаха те.

⁸Исус отговори: „Казах ви, че това съм аз и след като търсите мен, оставете тези хора да си вървят.“ ⁹(Той каза това, за да се изпълнят думите му: „Не изгубих нито един от онези, които ми даде.“)

¹⁰Тогава Симон Петър, който имаше нож, го извади, удари слугата на първосвещеника и отрязва дясното му ухо. (Името на слугата беше Малх.) ¹¹Исус каза на Петър: „Прибери ножа си. Нима не трябва да изпия чашата, която Отец ми даде?“

Исус е отведен пред Анна*(Мат. 26:57-58; Марк 14:53-54; Лука 22:54)*

¹²Тогава римските войници, хилядникът† и юдейските стражи арестуваха Исус, вързаха го ¹³и го отведоха първо при Анна—тъста на Каяфа. Каяфа беше първосвещеник онази година. ¹⁴(Същият този Каяфа беше съветвал юдеите, че е по-добре един човек да умре за целия народ.)

Петър се отрича от Исус*(Мат. 26:69-70; Марк 14:66-68; Лука 22:55-57)*

¹⁵Симон Петър и още един ученик следваха Исус. Този ученик бе познат на първосвещеника и влезе заедно с Исус в двора на първосвещеника. ¹⁶Петър остана навън до вратата. Тогава другият ученик, който беше познат на първосвещеника, излезе, поговори с прислужницата на вратата и въведе Петър вътре. ¹⁷Тогава прислужницата попита Петър: „Не си ли и ти един от учениците на този човек?“

Той ѝ отговори: „Не, не съм!“

¹⁸Беше студено. Слугите и стражите от храма бяха запалили огън и се топлеха около него. Петър също стоеше с тях и се грееше.

Първосвещеникът разпитва Исус*(Мат. 26:59-66; Марк 14:55-64; Лука 22:66-71)*

¹⁹Тогава първосвещеникът започна да разпитва Исус за учениците му и за неговото учение. ²⁰Исус му отговори: „Говорил съм открито на всички, винаги съм проповядвал в синагогите† и в храма, където се събират всички юдеи. Не съм казвал нищо тайно. ²¹Защо разпитваш мен? Разпитай онези, които са ме слушали. Те знаят какво съм говорил!“

²²Когато каза това, един от стражите на храма, който стоеше наблизо, удари плесница на Исус и каза: „Как смееш да отговаряш така на първосвещеника!“

²³Исус отговори: „Ако съм казал нещо невярно, кажи пред всички къде греша. Но ако съм прав, защо тогава ме удряш?“

²⁴Тогава Анна го изпрати вързан при първосвещеника Каяфа.

Петър отново се отрича от Исус*(Мат. 26:71-75; Марк 14:69-72; Лука 22:58-62)*

²⁵Докато Симон Петър стоеше край огъня и се топлеше, другите го попитаха: „Ти не си ли един от учениците на този човек?“

Но той отрече с думите: „Не, не съм!“

²⁶Един от слугите на първосвещеника, роднина на човека, чието ухо Петър беше отрязал, му каза: „Не те ли видях в градината с него?“

²⁷Но Петър още веднъж отрече и в този момент пропя петел.

Исус е отведен пред Пилат

(Мат. 27:1–2; 11–31; Марк 15:1–20; Лука 23:1–25)

²⁸Тогава заведоха Исус от къщата на Каяфа в двореца на управителя. Беше рано сутринта. Юдеите не искаха да влязат вътре, за да не се осквернят ритуално,¹ иначе нямаше да могат да ядат пасхалната храна. ²⁹Затова Пилат† излезе при тях и попита: „В какво обвинявате този човек?“

³⁰Те отговориха: „Ако не беше престъпник, нямаше да го предадем на теб!“

³¹Тогава Пилат им каза: „Вие го вземете и го съдете според вашия закон.“

Юдеите отговориха: „На нас не ни е позволено да наказваме със смърт.“ ³²Това се случи, за да се изпълни казаното от Исус за начина, по който щеше да умре.

³³Тогава Пилат се върна в двореца, извика Исус и го попита: „Ти ли си царят на юдеите?“

³⁴Исус му каза: „Ти ли ме питаш това или други хора ти казаха за мен?“

³⁵Пилат отговори: „Аз да не съм юдеин! Твоите хора и главните свещеници те предадоха на мен. Какво си направил?“

³⁶Исус отговори: „Моето царство не принадлежи на този свят. Ако принадлежеше на този свят, слугите ми щяха да се борят да не бъда предаден на юдеите. Но царството ми не е оттук.“

³⁷Тогава Пилат му каза: „Значи все пак си цар?“

Исус отговори: „Сам казваш, че съм цар. Аз за това съм роден и за това дойдох в света: да свидетелствам за истината. Всеки, който е на страната на истината, слуша моя глас.“

³⁸Пилат попита: „Какво е истина?“

Като каза това, отново излезе при юдеите и им каза: „Не намирам причина да го осъдя. ³⁹Но вие имате традиция, според която по време на Пасхата† винаги ви освобождавам някого. Искате ли да ви пусна «царя на юдеите»?“

⁴⁰Но те отново закрещяха: „Не! Не този! Освободи ни Варава!“ (А Варава беше един разбойник.)

19Тогава Пилат† заповяда да отведат Исус и да го бичуват. ²Войниците сплетоха венец от тръни и го сложиха на главата му. Облякоха го в пурпурна мантия, ³идваха към него с възгласи: „Да живее царят на юдеите!“ и го биеха по лицето.

¹да не се осквернят ритуално Влизане в място на езичници прави невалидно специалното обредно пречистване на юдеите преди празника Пасха. Вж. Йоан 11:55.

⁴Пилат отново излезе и им каза: „Ето, вода ви го, за да разберете, че не намирам причина да го осъдя.“ ⁵След това Исус излезе с венеца от тръни и пурпурната мантия и Пилат каза: „Ето човека.“

⁶Когато го видяха, главните свещеници и стражите завикаха: „Разпъни го на кръст! Разпъни го на кръст!“

Пилат им каза: „Вие го вземете и го разпънете на кръст! Аз не намирам причина да го осъдя.“

⁷Юдеите отговориха: „Ние имаме закон, според който той трябва да умре, защото твърди, че е Божият Син!“

⁸Когато чу това, Пилат много се изплаши. ⁹Той отново влезе в двореца и попита Исус: „Откъде си?“, но Исус не му отговори. ¹⁰Тогава Пилат му каза: „Нима отказваш да разговаряш с мен? Не знаеш ли, че имам власт както да те пусна, така и да те разпъна на кръст?“

¹¹Исус отговори: „Нямаше да имаш никаква власт над мен, ако не ти беше дадена от Бога. Ето защо онзи, който ме предаде на теб, има по-голям грях.“

¹²Когато чу това, Пилат се опита да освободи Исус, но юдеите крещяха: „Ако го освободиш, не си приятел на цезаря! Всеки, който твърди, че е цар, е враг на цезаря!“

¹³Когато чу тези думи, Пилат изведе Исус и седна на съдийското кресло на мястото, наречено Каменния паваж („Гавата“ на арамейски). ¹⁴Беше около обяд в петъка преди Пасхата.† Пилат каза на юдеите: „Ето вашия цар!“

¹⁵Те закрещяха: „Отведи го! Отведи го! Разпъни го на кръст!“

Пилат ги попита: „Вие искате да разпъна на кръст вашия цар, така ли?“

Главните свещеници отговориха: „Ние нямаме друг цар освен цезаря.“

¹⁶Тогава Пилат им предаде Исус, за да го разпънат на кръст и войниците го отведоха.

Исус е разпънат на кръст

(*Мат. 27:32-44; Марк 15:21-32; Лука 23:26-43*)

¹⁷Като носеше сам кръста си, Исус стигна до мястото, наречено Лобно („Голгота“ на арамейски). ¹⁸Там го разпънаха, а с него и още двама други мъже—по един от едната и от другата му страна, а той в средата. ¹⁹Пилат† нареди на кръста да поставят и надпис: „ИСУС ОТ НАЗАРЕТ, ЦАРЯТ НА ЮДЕИТЕ.“ ²⁰И тъй като мястото, където разпънаха Исус, беше близо до града, а надписът бе на арамейски, латински и гръцки, много юдеи го прочетоха. ²¹Юдейските главни свещеници казаха на Пилат: „Не пиши «Царят на юдеите», а «Онзи каза: Аз съм Царят на юдеите.»“

²²Пилат отговори: „Каквото съм написал, написал съм.“

²³След като разпънаха Исус, войниците взеха дрехите му и ги разделиха на четири—по една част за всеки. Взеха и туниката, но тя беше без шевове—изтъкана от горе до долу от едно парче. ²⁴Тогава войниците си казаха: „По-добре да не я късаме, а да хвърлим жребий за нея и да видим на кого ще се падне.“ Това стана, за да се изпълни казаното в Писанието:

„Разделиха дрехите ми помежду си,
а за облеклото ми хвърлиха жребий.“

Псалм 22:18

Войниците така и направиха.

²⁵До кръста на Исус стояха майка му, сестра ѝ, Мария—жената на Клопа—и Мария Магдалина. ²⁶Исус видя майка си и стоящия наблизо ученик, когото обичаше. Той каза на майка си: „Жено, това е твоят син.“ ²⁷След това каза на ученика: „Това е твоята майка.“ И оттогава ученикът я взе в своя дом.

Исус умира

(Мат. 27:45–56; Марк 15:33–41; Лука 23:44–49)

²⁸Сега вече Исус знаеше, че всичко е завършено и за да се изпълни Писанието, каза: „Жаден съм.“¹ ²⁹Там имаше съд с оцет. Напоиха в него гъба, сложиха я на прът от исоп и я повдигнаха до устата му. ³⁰След като вкуси от оцета, Исус каза: „Свърши се.“ После отпусна глава и издъхна.

³¹Всичко това стана в петък, а телата не трябваше да висят на кръстовете в събота, (тъй като онази събота бе много голям празник). Затова юдеите помолеха Пилат† да нареди пищялите да се счупят и телата да се свалят от кръстовете. ³²Тогава войниците дойдоха и счупиха пищялите първо на единия, а после и на другия от разпънатите заедно с Исус. ³³Но когато стигнаха до Исус, видяха, че вече е мъртъв, и не му счупиха пищялите. ³⁴Вместо това един от войниците прободя ребрата му с копие то си и от раната веднага бликнаха кръв и вода. ³⁵(А човекът, който беше очевидец, свидетелства за това и неговото свидетелство е достоверно. Той знае, че говори истината, за да повярвате и вие.) ³⁶Това се случи, за да се изпълни Писанието: „Нито една негова кост няма да бъде счупена.“² ³⁷А едно друго Писание казва: „Ще гледат този, когото прободоха.“³

Погребението на Исус

(Мат. 27:57–61; Марк 15:42–47; Лука 23:50–56)

³⁸След това Йосиф от Ариматея поиска разрешение от Пилат† да свали тялото на Исус от кръста. Йосиф беше ученик на Исус,

¹„Жаден съм“ Вж. Пс. 22:15; 69:21. ²„Нито една ... счупена“ Пс. 34:20. Идеята е взета от Изх. 12:46; Числ. 9:12. ³„Ще гледат ... прободоха“ Зах. 12:10.

но поради страх от юдеите пазеше това в тайна. Пилат му разреши и той дойде и прибра тялото на Исус. ³⁹С него беше и Никодим, който по-рано бе отишъл през нощта да говори с Исус. Той донесе около тридесет литра смес от смирна и алое.¹ ⁴⁰Те взеха тялото на Исус и го повиха в ленено платно заедно с благоуханията, какъвто беше юдейският погребален обичай. ⁴¹До мястото, където беше разпънат Исус, имаше овощна градина, а в нея—новоизсечена гробница, където още никой не беше погребван. ⁴²И понеже беше петък, в който юдеите се подготвяха за празника, а гробницата се оказа наблизко, те положиха Исус в нея.

Учениците намират гробницата празна

(Мат. 28:1–10; Марк 16:1–8; Лука 24:1–12)

20Рано сутринта в първия ден на седмицата Мария Магдалина отиде на гробницата, когато още беше тъмно, и видя, че камъкът е отместен от нея. ²Тогава тя се втурна и отиде при Симон Петър и другия ученик, когато Исус обичаше, и им каза: „Взели са Господа от гробницата и не знаем къде са го положили!“

³Тогава Петър и другият ученик излязоха и отправиха към гробницата. ⁴И двамата тичаха, но другият ученик изпревари Петър и пръв стигна до гробницата. ⁵Той надникна и видя, че ленените платна са там, но не влезе вътре. ⁶Тогава Симон Петър, който го следваше, дойде и влезе в гробницата. Той видя ленените платна ⁷и кърпата, с която беше повита главата на Исус, но тя не беше заедно с ленените платна, а свита на отделно място. ⁸Другият ученик, който беше пристигнал пръв при гробницата, също влезе, видя и повярва. ⁹(Защото те все още не разбираха Писанието, според което той трябваше да възкръсне от мъртвите.)

Исус се явява на Мария Магдалина

(Марк 16:9–11)

¹⁰После учениците си отидоха по домовете. ¹¹Мария остана отвън при гробницата и плачеше. Както плачеше, тя се наведе да погледне в гробницата ¹²и видя два ангела в бяло. Те седяха там, където по-рано беше лежало тялото на Исус, един откъм главата и един откъм краката му.

¹³„Жено, защо плачеш?“—попитаха я те.

Мария отговори: „Взели са моя Господ и не зная къде са го положили.“ ¹⁴Когато каза това, тя се обърна и видя Исус да стои там, но не знаеше, че е той.

¹⁵Исус ѝ каза: „Жено, защо плачеш? Кого търсиш?“

¹смирна и алое Благоуханни растения, с които тялото се подготвя за погребение.

Мария помисли, че това е градинарят, и му каза: „Господине, ако ти си го отнесъл, кажи ми къде си го положил, за да отида да го взема.“

¹⁶Исус ѝ каза: „Мария!“

Тя се обърна и му каза на арамейски: „*Равуни!*“ (което значи „Учителю!“)

¹⁷Исус ѝ каза: „Не се докосвай до мен, защото още не съм се възнесъл при Отца, но иди при братята ми и им кажи: «Аз отивам при моя Баща и вашия Баща, при моя Бог и вашия Бог.»“

¹⁸Мария Магдалина отиде и каза на учениците: „Видях Господа!“ И им предаде думите му.

Исус се явява на учениците си

(Мат. 28:16–20; Марк 16:14–18; Лука 24:36–49)

¹⁹Вечерта на същия ден, който беше първият ден от седмицата, учениците бяха залостили вратите на къщата, в която бяха, защото се страхуваха от юдеите. Тогава Исус дойде, застана сред тях и им каза: „Мир на вас!“ ²⁰След тези думи той им показа ръцете и ребрата си и учениците се зарадваха, когато видяха Господа.

²¹Тогава Исус отново им каза: „Мир на вас! Както Отец изпрати мен, така и аз изпращам вас.“ ²²След тези думи той духна върху тях и им каза: „Приемете Святия Дух. ²³На когото простите греховете, ще бъдат простени. На когото не простите греховете, ще останат непростени.“

Исус се явява на Тома

²⁴Тома (наречен Близник), един от дванадесетте, не беше с тях, когато Исус дойде. ²⁵Другите ученици му казваха: „Видяхме Господа!“ Но той им отговори: „Докато не видя бележите от пироните на ръцете му и не сложа пръст в раната на ребрата му, няма да повярвам!“

²⁶Седмица по-късно учениците отново бяха в къщата и Тома беше с тях. Въпреки че вратите бяха залостени, Исус дойде, застана сред тях и каза: „Мир на вас!“ ²⁷После се обърна към Тома: „Сложи пръста си тук и погледни ръцете ми. Протегни ръка и я сложи на ребрата ми. Спри да се съмняваш и повярвай!“

²⁸В отговор Тома му каза: „Господ мой и Бог мой!“

²⁹Исус му каза: „Ти повярва, защото ме видя. Благословени са тези, които са повярвали, без да са видели.“

Целта на тази книга

³⁰Исус извърши пред учениците си още много други знамения, които не са записани в тази книга. ³¹Но тези неща бяха написа-

ни, за да повярвате, че Исус е Месията,[†] Божият Син, и за да може като вярвате, да имате живот чрез неговото име.

Исус се явява на седем ученика

21 След това Исус отново се яви на учениците си при Тивериадското езеро. Ето как стана това: ²Симон Петър, Тома (наречен Близак), Натанаил (от галилейския град Кана), синовете на Зеведей и още двама от учениците бяха заедно. ³Симон Петър каза: „Отивам за риба.“ Останалите отговориха: „И ние идваме с теб!“ Всички излязоха и се качиха на една лодка, но не можаха да уловят нищо онази нощ.

⁴Вече се беше съмнало, когато Исус застана на брега, но учениците не знаеха, че е той. ⁵Исус ги попита: „Как е, приятели, уловихте ли нещо?“

„Не“—отвърнаха те.

⁶Той им каза: „Хвърлете мрежата от дясната страна на лодката и ще уловите.“ И те хвърлиха мрежата, но тя беше толкова пълна с риба, че не можаха да я издърпат в лодката.

⁷Тогава ученикът, когото Исус обичаше, каза на Петър: „Това е Господ!“ Когато чу, че това е Господ, Симон препаса около кръста горната си дреха (защото се беше съблякъл) и скочи във водата.

⁸Другите ученици стигнаха до брега с лодката, теглейки мрежата с риба (защото не бяха далеч, а само на стотина метра от брега).

⁹Когато излязоха на брега, видяха жаравата с риба върху нея и хляб.

¹⁰Исус им каза: „Донесете от рибата, която току-що уловихте.“

¹¹Симон Петър се качи в лодката и издърпа мрежата на сушата, която макар че беше пълна със сто петдесет и три едри риби, пак не се скъса. ¹²Исус им каза: „Елате да хапнете.“ И никой от учениците не посмя да го попита: „Кой си ти?“, защото знаеха, че е Господ.

¹³Исус отиде, взе хляба и им го раздаде, след което им даде и риба.

¹⁴Това беше третият път, когато Исус се яви на учениците си, след като възкръсна от мъртвите.

Исус говори на Петър

¹⁵Когато се нахраниха, Исус каза на Симон Петър: „Симоне, сине Йоанов, обичаш ли ме повече, отколкото ме обичат тези другите?“

Петър отговори: „Да, Господи, знаеш, че те обичам.“

Исус му каза: „Грижи се за агънца ми.“

¹⁶После още веднъж го попита: „Симоне, сине Йоанов, обичаш ли ме?“

Петър отговори: „Да, Господи, знаеш, че те обичам.“

Исус му каза: „Грижи се за овцете ми.“

¹⁷Трети път го попита: „Симоне, сине Йоанов, обичаш ли ме?“

Петър се натъжи, че за трети път го пита дали го обича и отговори: „Господи, ти знаеш всичко. Знаеш, че те обичам.“

Исус му каза: „Грижи се за овците ми. ¹⁸Уверявам те: Когато беше млад, сам завързваше пояса си и отиваше където поискаш, но когато остарееш, ще протегнеш ръцете си и друг ще завърже пояса ти и ще те води не където искаш.“ ¹⁹(Исус каза това, за да покаже с каква смърт Петър ще прослави Бога.) След като изрече това, Исус му каза: „Следвай ме.“

²⁰Петър се обърна и видя ученика, когото Исус обичаше, да върви след тях. (Това беше този ученик, който по време на вечерята се облегна назад върху гърдите на Исус и попита: „Господи, кой е този, който ще те предаде?“) ²¹И когато го видя, Петър каза на Исус: „Господи, а с него какво ще стане?“

²²Исус му каза: „Ако искам той да остане, докато дойда, какво значение има това за теб? Ти ме следвай!“

²³Така между братята се разнесе мълвата, че този ученик няма да умре. Но Исус не каза, че няма да умре. Само каза: „Ако искам той да остане, докато дойда, какво значение има това за теб?“

²⁴Това е ученикът, който свидетелства за тези неща и който ги записа. И ние знаем, че казва истината.

²⁵Има и много други неща, които Исус извърши, но ако се записваха едно по едно, мисля, че целият свят нямаше да може да побере книгите, които щяха да се напишат.

Делата на апостолите

Пролог

1 В първата си книга, Теофиле, описах всичко, което Исус извърши и на което учеше хората. **2**Описах целия му живот до деня, когато се възнесе на небето, след като чрез Святия Дух даде напътствия на избраните от него апостоли. **3**След смъртта си Исус с убедителни доказателства им показва, че е жив. В течение на четиридесет дни им се явяваше и им говореше за Божието царство. **4**Веднъж, когато ядеше с тях, той им заповяда: „Не напускайте Ерусалим! Чакайте онова, което ви обеща Отец и за което сте слушали от мен. **5**Йоан кръщаваше[†] с вода, а скоро вие ще бъдете кръстени със Святия Дух.“

Исус се възнася на небето

6Когато се събраха заедно, апостолите го попитаха: „Господи, сега ли ще върнеш на Израел царството?“

7Той им каза: „Вие не можете да знаете датите или времената, които само Отец има власт да определя. **8**Но ще получите сила, когато Святият Дух дойде върху вас, и ще свидетелствате за мен в Ерусалим и в цяла Юдея и Самария, и по всички краища на света.“

9След като каза това, той се издигна пред очите им към небето и облак го скри от погледите им. **10**Те се взираха в небето, наблюдавайки как се възнася, когато до тях внезапно се изправиха двама мъже в бели дрехи. **11**„Галилейци—казаха те,—защо стоите тук и се взирате в небето? Този Исус, който се възнесе на небето, отделяйки се от вас, ще се върне по същия начин, както го видяхте да се издига.“

Избиране на нов апостол

12Това стана на Елеонската планина,[†] намираща се на около един километър от Ерусалим, и оттам те се върнаха в Ерусалим. **13**Когато пристигнаха, се качиха в горната стая, където бяха отседнали: това бяха Петър, Йоан, Яков, Андрей, Филип и Тома, Вартоломей и Матей, Яков—синът на Алфей, Симон Зилотът[†] и Юда—синът на Яков.

¹⁴Всички бяха заедно и постоянно се молеха. С тях бяха и няколко жени, Мария—майката на Исус, и братята му.

¹⁵След няколко дни вярващите се събраха (бяха около сто и двадесет души) и Петър стана и каза: ¹⁶⁻¹⁷„Братя, трябваше да се изпълни Писанието, в което Святият Дух предрече чрез думите на Давид,[†] че Юда, който беше един от нас и служеше с нас на Бога, ще води онези, които арестуваха Исус.“

¹⁸(С парите, които получи за своята зла постъпка, Юда си купи нива, където падна на главата си, а тялото му се разпра и всичките му вътрешности се изсипаха. ¹⁹За това научиха всички жители на Ерусалим и нарекоха нивата Акелдама, което на техния език означава „Нива на кръв“.)

²⁰„Защото в книгата на Псалмите е написано:

«Да запустее домът му и никой да не живее там!» *Псалм 69:25*

И още:

«Мястото му сред водачите да се заеме от друг.» *Псалм 109:8*

²¹⁻²²Затова трябва да изберем за свидетел на възкресението на Исус един измежду тези, които ни придружаваха през цялото време, докато Господ Исус беше с нас—от Йоановото кръщение до деня, когато ни беше отнет и се възнесе на небето.“

²³Предложиха двама: Йосиф, наречен Варсава (наречен още и Юст), и Матия. ²⁴След това апостолите се помолиха, казвайки: „Ти, Господи, който познаваш всяко сърце, покажи ни кого от тези двама души си избрал ²⁵да заеме мястото на апостол в това служение, което Юда изостави, за да отиде, където му се полага.“ ²⁶След това хвърлиха жребий и той се падна на Матия. Така Матия стана апостол заедно с другите единадесет.

Идването на Святия Дух

2 Когато дойде денят на Петдесетница,[†] те всички бяха събрани заедно на едно място. ²Внезапно от небето се разнесе звук, наподобяващ свистене на бурен вятър, и изпълни цялата къща, където седяха. ³Пред очите им се появи нещо, подобно на огнени езици, които се разделиха и се спуснаха върху всеки един от тях. ⁴Те всички се изпълниха със Святия Дух и започнаха да говорят на различни езици, както Духът им даде сила да говорят.

⁵В Ерусалим живееха набожни юдеи от всеки народ по света. ⁶Когато този звук се разнесе, се събра тълпа. Хората бяха озадачени, тъй като всеки чуваше апостолите да говорят на неговия роден език. ⁷Поразени и недоумяващи, те се питаха един друг: „Нали всички тези хора, които говорят, са галилейци? ⁸Тогав

как става така, че всеки от нас ги чува да говорят на неговия роден език? ⁹Сред нас има хора от Партия, Мидия и Елам, жители на Месопотамия, Юдея, Кападокия, Понт и Азия,[†] ¹⁰Фригия, Памфилия, Египет, Ливийските области близо до Кириная, посетители от Рим, ¹¹юдеи по рождение и прозелити,[†] критяни и араби. Тези хора тук разказват за чудните Божии дела и всеки от нас чува това на своя роден език!“ ¹²Изумени и озадачени, те се питаха един друг: „Какво ли значи това?“ ¹³А други се присмиваха на апостолите и казваха: „Напили са се със сладко вино.“

Петър говори на множеството

¹⁴Тогава Петър се изправи с останалите единадесет апостола и високо заговори на множеството: „Братя юдеи и всички вие, които живеете в Ерусалим! Нека ви обясня какво означава това. Слушайте ме внимателно. ¹⁵Тези хора не са пияни, както си мислите—та сега е само девет часа сутринта! ¹⁶Това, което днес виждате, е предсказаното от пророк Йоил:

¹⁷ «Бог казва:

В последните дни ще излея Духа си върху всеки човек.
Синовете и дъщерите ви ще пророкуват
и младежите ви ще имат видения,
а старците ви ще сънуват особени сънища.

¹⁸ Да, в онези дни ще излея Духа си върху хората,
които ми служат—мъже и жени, и те ще пророкуват.

¹⁹ Ще покажа чудеса горе в небето
и знамения долу на земята.

Ще има кръв, огън и облаци от дим.

²⁰ Слънцето ще потъмнее,

а луната ще стане кървавочервена,
преди да настъпи великият и славен Господен Ден.[†]

²¹ Тогава всеки, който призове името на Господа,
ще бъде спасен.»

Йоил 2:28-32

²²Израелтяни, чуйте тези думи: чрез Исус от Назарет Бог извърши пред вас могъщи чудеса и знамения и с това ви засвидетелства, че Исус е човекът, избран от него. Вие самите знаете това. ²³Този човек ви беше предаден според Божия установен план и предварително знание. С помощта на беззаконници вие го убихте, като го приковахте на кръст. ²⁴Но Бог го възкреси и го избави от смъртта, защото тя не можеше да има власт над него. ²⁵Давид[†] говори за Исус:

«Винаги виждах Господа пред себе си.

Той е от дясната ми страна, за да ме закриля.

- 26 Затова сърцето ми е радостно и езикът ми ликува.
 Да, дори тялото ми ще живее с надежда,
 27 защото няма да изоставиш душата ми в света на мъртвите
 и няма да позволиш Святият ти да изтлее в гроба.
 28 Ти ми разкри пътищата на живота.
 Твоето присъствие ще ме изпълва с радост.» *Псалм 16:8–11*

29Братя, за нашия праотец Давид[†] с увереност мога да ви кажа, че той умря и беше погребан, и гробницата му и до днес е при нас. 30Но той беше пророк и знаеше, че Бог с клетва му обеща да възкачи един от неговите потомци на престола му.¹ 31Предвиждайки какво ще се случи, Давид говореше за възкресението на Месията,[†] когато каза:

«Той не бе изоставен в света на мъртвите,
 нито тялото му изтля в гроба.» *Псалм 16:10*

32Бог възкреси този Исус и всички ние сме свидетели на това.
 33След като беше издигнат отдясно на Бога, Исус получи от Отца обещания Свят Дух, а после изля това, което вие виждате и чувате.
 34Защото не Давид[†] беше възнесен в небесата. Самият той казва:

«Господ каза на моя Господ:
 Седни от дясната ми страна,
 35 докато подчиня твоите врагове на властта ти.»² » *Псалм 110:1*

36Нека цял Израел знае със сигурност, че този Исус, когото вие разпънахте на кръст, Бог направи и Господ, и Месия.[†]»

37Това, което чува, жегна сърцата им и те попитаха Петър и другите апостоли: „Какво да направим, братя?“

38Петър им каза: „Покайте[†] се! Всеки един от вас трябва да се кръсти[†] в името на Исус Христос, за да му се простят греховете, и ще получите дара на Святия Дух. 39Защото обещанието е за вас, за децата ви и за всички, които са далеч—всички, които Господ, нашият Бог, призове при себе си.“

40И с много други думи той ги предупреждаваше и умоляваше: „Спасете се от това извратено поколение!“ 41Онези, които приеха посланието му, се кръстиха[†] и в този ден към вярващите се присъединиха около три хиляди души. 42Те постоянстваха в учението на апостолите, в общението, в разчупването на хляб³ и в молитвите.

¹Бог ... престола му Вж. II Цар. 7:12,13; Пс. 132:11. ²докато ... властта ти Букв.: „докато направи враговете ти столче за краката ти“. ³разчупване на хляб Може да означава или обикновено ядене, или приемане на Господната вечеря, която Исус завещава на последователите си да извършват, за да го помнят (Лука 22:14–20).

Задружният живот на вярващите

⁴³Страхопочитание изпълни всеки, защото апостолите извършиха многобройни чудеса и знамения. ⁴⁴Всички вярващи живеяха заедно и споделяха помежду си всичко, което имаха. ⁴⁵Продаваха земите и вещите си и разпределяха парите на всеки според нуждите му. ⁴⁶Срещаха се в храма всеки ден, обединени от общата цел; разчупваха хляб по домовете си и ядяха заедно с весели и искрени сърца; ⁴⁷възхваляваха Бога и се радваха на одобрението на хората. И всеки ден Господ добавяше към тях онези, които се спасяваха.

Петър излекува сакат човек

З Един ден, когато беше време за следобедната молитва в три часа, Петър и Йоан се качваха към храма. ²Пред храмовата врата, наречена „Красива“, имаше един човек, куц по рождение, когото носеха и оставяха всеки ден там, за да проси милостиня от влизащите в храма. ³Когато видя Петър и Йоан пред входа на храма, човекът им поиска пари. ⁴Те се вгледаха в него и Петър каза: „Погледни ни!“ ⁵Той ги погледна в очакване да получи нещо от тях. ⁶Но Петър каза: „Сребро и злато нямам, но каквото имам, това ти давам: В името на Исус Христос от Назарет стани и ходи!“ ⁷Петър го подхвана за дясната ръка и му помогна да стане. Стъпалата и глезените му моментално заякнаха. ⁸Човекът скочи на крака и започна да ходи, и влезе с тях в храма, като ходеше и подскачаше, и възхваляваше Бога. ⁹Всички хора го видяха да ходи и да възхвалява Бога ¹⁰и разбраха, че това е същият този човек, който преди седеше и просеше пред Красивата порта на храма. Те бяха изпълнени с изумление и удивление от това, което му се беше случило.

Петър говори на народа

¹¹Излекуваният не се отделяше от Петър и Йоан, а в това време хората удивени се стичаха към тях в Соломоновия портик.[†] ¹²Като видя това, Петър им каза: „Израелтяни, защо се чудите на станалото и сте се втренчили в нас така, като че ли ние с нашата сила и набожност излекувахме този човек и той проходи?“ ¹³Бог направи това: Богът на Авраам, Исаак и Яков, Богът на нашите предци прослави своя слуга Исус, когото вие предадохте на смърт и от когото се отрекохте пред Пилат,[†] след като беше решил да го освободи. ¹⁴Отрекохте се от Святия и Праведния и поискахте да ви бъде освободен един убиец.¹ ¹⁵Убихте Този,

[†]убиец Варавата—човекът, освободен от Пилат вместо Исус по молба на юдеите. Вж. Лука 23:18.

който дарява живот, но Бог го възкреси от мъртвите и ние сме свидетели на това. ¹⁶И защото повярвахме в Исус, неговото име даде сила на този човек, когото виждате и познавате. Да, вярата, която бе пробудена чрез името на Исус, напълно излекува този човек пред очите ви.

¹⁷И сега, братя, аз зная, че и вие, и водачите ви постъпиха така от незнание. ¹⁸Но по този начин се изпълни предреченото от Бога чрез думите на всички пророци—че неговият Месия[†] трябва да страда. ¹⁹Затова покайте[†] се и се върнете при Бога, за да бъдат заличени греховете ви; ²⁰за да ви дари Господ времена на духовна отмора; за да ви прати Исус—Този, когото той определи да бъде за вас Месия. ²¹Той трябва да остане в небето, докато се възстанови всичко, за което Бог отдавна ни е известил чрез думите на святите си пророци. ²²Защото Моисей е казал: «Господ, вашият Бог, ще издигне от собствения ви народ пророк като мен. Слушайте го за всичко, което ще ви каже. ²³Всеки, който не се вслуша в думите на този пророк, ще бъде отделен от Божия народ и ще загине.»¹ ²⁴Всички пророци, говорили някога—и Самуил, и другите след него—предизвестиха тези дни. ²⁵А вие сте наследници на пророците и на завета, който Бог сключи с предците ви. Той каза на Авраам: «Чрез твоето потомство ще са благословени всички народи по земята.»² ²⁶Бог възкреси от мъртвите своя слуга и го изпрати най-напред при вас, за да ви благослови, като отклони всеки един от вас от злите му пътища.“

Петър и Йоан пред юдейския съвет

4 Докато Петър и Йоан говореха на народа, при тях дойдоха свещеници, началникът на храмовата стража и няколко садукееи.[†] ²Те бяха раздразнени, защото поучавайки за Исус, Петър и Йоан проповядваха възкресение от мъртвите. ³Арестуваха ги и тъй като беше вече вечер, ги държаха затворени до сутринта. ⁴Но много от хората, които чуха посланието, повярваха и броят на вярващите достигна пет хиляди.

⁵На другия ден в Ерусалим се събраха юдейските водачи, старейшини и законоучители. ⁶Там бяха и първосвещеникът Анна, Каяфа, Йоан, Александър и всички, които бяха от първосвещенически род. ⁷Изправиха апостолите отпред и започнаха да ги разпитват: „С каква власт и от чие име извършихте това?“

⁸Тогава Петър, изпълнен със Святия Дух, каза: „Водачи на народа и старейшини! ⁹Щом като вие днес ни разпитвате как сме извършили едно добро дело—как сме излекували сакат

¹«Господ ... загине» Втор. 18:15,18,19. ²«Чрез ... земята» Бит. 22:18; 26:24.

човек — ¹⁰нека всички вие и целият израелски народ знае, че това стана в името на Исус Христос от Назарет, когото вие разпънахте на кръст и когото Бог възкреси от мъртвите. Чрез него този човек стои пред вас здрав. ¹¹Исус е

«камъкът, който вие, зидари, отхвърлихте
и който стана крайъгълен камък».

Псалм 118:22

¹²Единствено в него можете да намерите спасение, защото няма друго име под небето, дадено на хората, чрез което трябва да се спасим!“

¹³Юдейските водачи разбраха, че Петър и Йоан са най-обикновени, необразовани хора, но като видяха смелостта, с която говореха, останаха поразени и разбраха, че са били с Исус. ¹⁴Нищо не можаха да им възразят, тъй като пред очите на всички стоеше излекуваният заедно с Петър и Йоан. ¹⁵Тогавата им заповядаха да излязат от Синедриона[†] и започнаха да се съветват помежду си: ¹⁶„Какво да правим с тези хора? Всички жители на Ерусалим знаят, че извършиха изключително знамение и ние не можем да го отречем. ¹⁷Но за да не продължи да се разпространява това учение сред народа, ще ги предупредим повече на никого да не говорят в това име.“

¹⁸След това ги повикаха в Синедриона[†] и им забраниха както да казват, така и да поучават нещо в името на Исус. ¹⁹Но Петър и Йоан отговориха: „Сами решете кое е справедливо пред Бога — вас или Бога да слушаме. ²⁰Защото ние не можем да не говорим за това, което сме видели и чули.“ ²¹И като ги заплашиха отново, юдейските водачи ги пуснаха. Нямаше как да ги накажат, защото хората прославяха Бога за случилото се. ²²Човекът, с когото се случи това знамение и който оздравя, беше на повече от четиридесет години.

Петър и Йоан се връщат при вярващите

²³След като бяха освободени, Петър и Йоан отидоха при своите и им съобщиха какво им бяха казали главните свещеници и старейшините. ²⁴След като ги изслушаха, всички вярващи заедно се помолиха на Бога и казаха: „Господарю, ти сътвори небето, земята, морето и всичко в тях. ²⁵Твои са думите, които слугата ти Давид,[†] нашият баща, изрече, воден от Святия Дух:

«Защо беснееха народите?

Защо заговорничеха безсмислено?

²⁶ Земните царе се подготвиха за битка
и всички владетели се събраха с една обща цел
срещу Господа и неговия Месия.[†]»

Псалм 2:1-2

²⁷Всичко това наистина се случи в този град, когато Ирод† и Пилат Понтийски† се събраха с езичниците† и народа на Израел срещу твоя свят слуга Исус, когото ти помаза, ²⁸за да се изпълни онова, което ръката ти и волята ти бяха предопределили. ²⁹А сега, Господи, чуи заплахите им и дай възможност на слугите си да прогласят без страх словото ти, ³⁰като ни покажеш силата на ръката си: болни да оздравяват, знамения и чудеса да стават чрез името на твоя свят слуга Исус!“

³¹В края на молитвата им мястото, където бяха събрани, се разтресе. Всички се изпълниха със Святия Дух и започнаха да говорят Божието слово без страх.

Задружният живот на вярващите

³²Всички вярващи бяха като едно цяло—с едно сърце и една душа. Никой не казваше за имота си, че е само негов, а всичко, което имаха, споделяха помежду си. ³³С голяма сила апостолите свидетелстваха за възкресението на Господ Исус и Бог изобилно благославяше всички тях. ³⁴Никой не живееше в лишение, защото онези, които имаха ниви или къщи, ги продаваха, донасяха парите от продажбата, ³⁵слагаха ги в краката на апостолите и после те се раздаваха на всеки според нуждите му.

³⁶Така постъпи и Йосиф—левит,† родом от Кипър, когото апостолите нарекоха Варнава, което в превод означава „син на утешение“. ³⁷Той продаде една своя нива, донесе парите и ги сложи в краката на апостолите.

Анания и Сапфира

5 Един човек на име Анания и жена му Сапфира продадоха част от имота си ²и Анания със знанието на жена си задържа част от прихода, а останалото донесе и сложи в краката на апостоли-те. ³Тогава Петър му каза: „Анания, защо позволи на Сатана така да завладее сърцето ти, че да излъжеш Святия Дух и да задържиш част от парите от продажбата на земята? ⁴Нали тази земя беше твоя, преди да я продадеш! След като я продаде, парите бяха твои да се разпореждаш с тях, както намериш за добре. Защо намисли да извършиш това нещо? Ти излъга не хората, а Бога.“ ⁵Като чу тези думи, Анания се свлече на земята и издъхна. Всички, които научиха това, много се изплашиха. ⁶Младежите станаха, покриха тялото му, после го изнесоха и го погребяха.

⁷След около три часа влезе жената на Анания, която не знаеше какво се беше случило. ⁸Петър я попита: „Каж ми, за толкова ли пари продадохте нивата си?“

„Да, за толкова я продадохме“—отговори тя.

⁹Тогава Петър ѝ каза: „Защо вие двамата сте се наговорили да подлагате на изпитание Духа на Господа? Виж! Онези, които погребяха мъжа ти, са стъпили вече на прага; и теб така ще изнесат.“ ¹⁰В същия миг тя падна в краката му и издъхна. Когато младежите влязоха, я намериха мъртва, изнесоха я и я погребяха до мъжа ѝ. ¹¹Тогава цялата църква[†] и тези, които чува това, много се изплашиха.

Божии знамения

¹²Апостолите извършиха много знамения и чудеса сред хората. Всички се събираха в Соломоновия портик,[†] обединени от общата цел. ¹³Никой от останалите не смееше да се присъедини към тях и всички ги възхваляваха. ¹⁴Все повече хора—и мъже, и жени—вярваха в Господа и бяха прибавяни към редиците на вярващите. ¹⁵Хората изнасяха болните си на улиците и ги слагаха на легла и постелки с надеждата, че когато Петър мине покрай тях, сянката му може да докосне болните. ¹⁶В Ерусалим идваха и много хора от околните градове. Те водеха болни и хора, измъчвани от зли духове, и всички оздравяваха.

Юдейските водачи се опитват да спрат апостолите

¹⁷Тогава първосвещеникът и всички, които бяха с него (групата на садукееите[†]), се изпълниха със завист. ¹⁸Те хванаха апостолите и ги хвърлиха в затвора. ¹⁹Но през нощта Господен ангел отвори вратите на затвора, изведе ги и им каза: ²⁰„Идете в храма, изправете се пред народа и разкажете на хората всичко за този нов живот.“ ²¹Като чува това, апостолите влязоха при зори в храма и започнаха да поучават.

Първосвещеникът и всички, които бяха с него, пристигнаха и свикаха Синедриона[†] и целия съвет на старейшините на израелския народ. Те изпратиха хора да доведат от затвора апостолите. ²²Пазачите отидоха до затвора, но не ги намериха вътре. Те се върнаха и съобщиha за това с думите: ²³„Намерихме затвора здраво залостен и стражата да пази отвън до вратите. Но когато отключихме, вътре нямаше никой.“ ²⁴При тези думи началникът на храмовата стража и главните свещеници, озадачени, се зачудиха какво може да се е случило с апостолите. ²⁵Тогава влезе някакъв човек и им каза: „Хората, които затворихте, са в храма и поучават народа.“ ²⁶Тогава началникът на храмовата стража отиде с войниците си и ги доведе, без да използва сила срещу тях, тъй като се страхуваше, че народът може да убие с камъни него и войниците му.

²⁷Доведоха ги в Синедриона[†] и ги изправиха пред всички. Първосвещеникът започна да ги разпитва: ²⁸„Нали строго ви

забрашихме да поучавате в това име! Защо въпреки това изпълвате Ерусалим с вашето учение и искате върху нас да стоварите вината за смъртта на този човек?”

²⁹Петър и другите апостоли отговориха: „На Бога трябва да се подчиняваме, а не на хората. ³⁰Богът на нашите предци възкреси Исус, когото вие убихте, като го разпънахте на кръст. ³¹Бог го издигна до дясната си страна като Водач и Спасител, за да може израелтяните да се покаят† и Бог да прости греховете им. ³²Ние сме свидетели на тези неща, свидетел е и Святият Дух, който Бог е дал на онези, които му се подчиняват.“

³³Като чуха това, членовете на Синедриона† страшно се разгневиха и искаха да ги убият. ³⁴Но тогава един от фарисеите† в Синедриона на име Гамалиил, уважаван от целия народ законоучител, стана и заповяда да изведат за малко апостолите навън. ³⁵После каза на съвета: „Израелтяни, внимавайте какво ще правите с тези хора! ³⁶Помните ли как преди време се появи Тевда, който твърдеше, че е велик? Около него веднага се събраха четиристотин последователи, но когато го убиха, всички се разпръснаха и цялото нещо пропадна. ³⁷После, по времето на преброяването, се появи галилеецът Юда и увлече доста хора след себе си. Но той също беше убит и всичките му последователи се разпиляха. ³⁸Затова сега ви казвам—стойте настрана от тези хора и ги оставете на мира, защото ако този замисъл или това дело идва от човек, то ще се провали; ³⁹но ако идва от Бога, няма да можете да ги унищожите и дори е възможно да се окаже, че се борите против Бога.“

Те послушаха съвета му ⁴⁰и извикаха апостолите. Заповядаха да ги набият с камшици, след това им забраниха да говорят повече за Исус и ги пуснаха. ⁴¹Апостолите излязоха от Синедриона† радостни, че са били сметени за достойни да понесат унижение заради името на Исус. ⁴²Всеки ден в храма и от къща на къща те не спираха да поучават и проповядват Благата вест, че Исус е Месията.†

Избрани са седем помощника

6 В онези дни, когато броят на последователите непрекъснато растеше, говорещите гръцки юдеи се оплакаха срещу говорещите арамейски юдеи, изтъквайки, че вдовиците им били пренебрегвани при ежедневното разпределение на храната. ²Дванадесетте апостола събраха всички последователи и казаха: „Не е редно да изоставим Божието слово, за да се занимаваме с осигуряването на храната. ³Затова, братя, изберете между вас седем души с добра репутация, изпълнени с Духа и с мъдрост,

които да поставим на тази служба. ⁴А ние ще се отдадем на молитва и на делото на проповядването.“

⁵Това предложение се хареса на всички. Те избраха Стефан (мъж, изпълнен с вяра и със Святия Дух), Филип,¹ Прохор, Никанор, Тимон, Пармен и Николай, прозелит[†] от Антиохия. ⁶Представиха ги на апостолите, които се помолиха и положиха ръцете си[†] върху тях.

⁷И така Божието слово се разпространяваше, броят на последователите в Ерусалим се увеличаваше все повече и много юдейски свещеници се подчиняваха на вярата.

Юдеите срещу Стефан

⁸Изпълнен с Божията благодат и сила, Стефан вършеше велики чудеса и знамения сред хората. ⁹Но някои от така наречената синагога[†] на либертинците[†] се надигнаха срещу него. Това бяха юдеи от Кириная и Александрия, от Киликия и Азия.[†] Те завързаха спор със Стефан, ¹⁰но бяха безсилни пред мъдростта и Духа, с които той говореше. ¹¹Тогавя подкупиха няколко души да кажат: „Чухме го да изрича богохулства срещу Моисей и Бога.“ ¹²По този начин те подтикнаха народа, старейшините и законоучителите, които дойдоха, заловиха го и го отведоха пред Синедриона.[†] ¹³Доведоха и лъжесвидетели, които казаха: „Този човек непрестанно хули това свято място и закона. ¹⁴Чухме го да казва, че онзи Исус от Назарет ще разруши този храм и ще промени обичаите, които Моисей ни предаде.“ ¹⁵Всички, които седяха в Синедриона, се вгледаха в него и видяха, че лицето му е като на ангел.

Речта на Стефан

7Тогавя първосвещеникът го попита: „Вярно ли е това?“ ²Стефан отговори: „Братя и бащи, чуйте ме! Богът на славата се яви на баща ни Авраам в Месопотамия, когато той още не се беше заселил в Харан, ³и му каза: «Остави страната си и близките си и иди в земята, която ще ти покажа.»² ⁴И Авраам напусна Халдейските земи³ и се засели в Харан. След смъртта на баща му, Бог го накара да се пресели оттам в земята, където вие живеете сега. ⁵Тук той не му остави дори една педя земя в наследство, но обеща в бъдеще той и потомците му след него да владеят тази земя, макар че Авраам тогава нямаше деца. ⁶Ето какво му каза Бог: «Твоите потомци ще бъдат пришълци в чужда земя, ще бъдат поробени и четиристотин години ще бъдат

¹Филип Не апостол Филип. ²«Остави ... покажа» Бит. 12:1. ³Халдея Друго име на Вавилония, област в южната част на Месопотамия. Вж. стих 2.

угнетявани. ⁷Но аз ще осъдя народа, на който ще робуват.»¹ Бог каза: «И след това ще излязат от тази страна и тук на това място ще ми служат.»² ⁸И Бог даде на Авраам завета на обрязването. Авраам стана баща на Исаак и на осмия ден след раждането му го обряза; Исаак стана баща на Яков и го обряза, а Яков обряза своите синове, които станаха дванадесетте патриарха.³

⁹Патриарсите завиждаха на Йосиф и го продадоха в робство в Египет, но Бог не го изостави ¹⁰и го спаси от всичките му беди, дари му мъдрост и му помогна да спечели благоволенieto на фараона, царя на Египет. И фараонът го направи главен управител на Египет и на цялото си домакинство. ¹¹След това в цял Египет и Ханаан настъпи глад и причини голямо страдание. Прадедите ни не намираха храна. ¹²Когато чу, че в Египет има жито, Яков изпрати там нашите прадеди. (Това беше първото им пътуване до Египет.) ¹³При второто им посещение Йосиф се разкри на братята си и фараонът научи за неговото потекло. ¹⁴Тогава Йосиф повика баща си Яков и целия си род—общо седемдесет и пет души. ¹⁵Яков отиде в Египет и там той и деците ни живяха до смъртта си. ¹⁶Пренесоха ги обратно в Сихем и ги положиха в гробницата, която Авраам беше купил със сребро от синовете на Хамор в Сихем.

¹⁷Колкото повече приближаваше времето за изпълнение на обещанието, дадено на Авраам от Бога, толкова повече растеше броят на израелтяните в Египет, ¹⁸докато владетел на Египет стана друг цар, който не познаваше Йосиф. ¹⁹Той хитро се възползва от нашия народ, беше жесток към предците ни и ги принуждаваше да оставят новородените си навън, за да умрат. ²⁰По това време се роди Моисей, който беше много красиво дете. Три месеца той расна в бащиния си дом. ²¹Когато го оставиха навън, дъщерята на фараона го прибра и го отгледа като свой собствен син. ²²Моисей бе обучен в цялата египетска мъдрост и беше силен на думи и дела.

²³Когато стана на четиридесет години, той реши да посети братята си, израелтяните. ²⁴Моисей видя, че един от тях е малтретиран, защити го и отмъсти за малтретирания, като уби египтянина. ²⁵Той мислеше, че братята му ще разберат, че чрез него Бог им изпраща спасение, но те не разбраха. ²⁶На другия ден той видя двама от тях, които се биеха, и се опита да ги помири, като им каза: «Хора, нали сте братя, защо се отнасяте зле един към друг?» ²⁷Човекът, който малтретираше ближния си, блъсна

¹«Твоите ... робуват» Бит. 15:13-14. ²«И след това ... служат» Бит. 15:14; Изх. 3:12. ³патриарси Родоначалници на дванадесетте родови клана на юдеите. Синове на Яков, наречен още Израел. Вж. Бит. 35:10.

Моисей и каза: «Кой те постави да ни бъдеш водач и съдия? ²⁸Да не искаш да ме убиеш, както вчера уби египтянина?»¹ ²⁹Като чу това, Моисей избяга и се засели в чуждите Мадиямски земи. Там му се родиха двама сина.

³⁰Четиридесет години по-късно в пламъците на един горящ храст в пустинята близо до планината Синай му се яви ангел. ³¹Моисей беше удивен от това, което видя. Като се приближи да го разгледа, той чу гласа на Господа: ³²«Аз съм Богът на твоите предци, Богът на Авраам, Исаак и Яков.»² Треперейки от страх, Моисей не смееше да погледне. ³³Тогава Господ му каза: «Събуй си сандалите, защото мястото, на което си стъпил, е свята земя. ³⁴Наистина видях как потискат народа ми в Египет, чух стенанията му и слязох да го освободя. Ела сега, ще те изпратя в Египет.»³

³⁵Това беше същият Моисей, когото израелтяните отхвърлиха с думите: «Кой те постави водач и съдия?»⁴ Този Моисей Бог изпрати като водач и освободител; изпрати го с помощта на ангела, който той видя в горящия храст. ³⁶Моисей ги изведе и четиридесет години вършеше чудеса и знамения в Египет, край Червено море и в пустинята. ³⁷Това е същият Моисей, който каза на израелтяните: «Бог ще издигне измежду братята ви пророк като мен.»⁵ ³⁸Той е този, който беше с народа на Израел, събрал се в пустинята; той е този, на когото ангелът говори на планината Синай, и той бе с бащите ни; той получи заповеди, които дават живот, за да ни ги предаде.

³⁹Но прадедите ни отказаха да му се подчинят. Отхвърлиха го и в сърцата си се обърнаха към Египет. ⁴⁰Те казаха на Аарон: «Направи ни някакви богове, които да вървят пред нас и да ни водят, защото с онзи Моисей, който ни изведе от Египет, не знаем какво е станало.»⁶ ⁴¹И тогава направиха изображение на телец и на този идол принасяха жертва и празнуваха в чест на онова, което ръцете им бяха създали. ⁴²Но Бог се отвърна от тях и ги остави да се покланят на небесното войнство, както е писано в книгата на пророците:

«Не на мен, израелтяни, принасяхте заклани животни и жертви четиридесет години в пустинята!

⁴³ Вие носихте скинията на Молох
и звездата на вашия бог Ремфан—
идолите, които сами създадохте,
за да им се покланяте.

Затова ще ви прогоня отвъд Вавилон.»

Амос 5:25–27

¹«Кой ... египтянина» Изх. 2:14. ²«Аз съм ... Яков» Изх. 3:6. ³«Събуй ... Египет» Изх. 3:5,7,8,10. ⁴«Кой ... съдия» Изх. 2:14. ⁵«Бог ... мен» Втор. 18:15. ⁶«Направи ... станало» Изх. 32:1.

⁴⁴Прадедите ни в пустинята носеха Свещената скиния.¹ Бог научи Моисей как да направи тази скиния по образа, който му беше показан. ⁴⁵Прадедите ни, които наследиха скинията, я донесоха с Исус Навин, когато завладяха земите на други народи, които Бог беше прокудил от лицето им. Тя остана там до времето на Давид.[†] ⁴⁶Бог прояви благоволение към Давид и той поиска позволение да построи дом за Бога на Яков. ⁴⁷Ала Соломон бе този, който построи храма.

⁴⁸Но Всевишният не живее в храмове, изградени от човешка ръка, както казва пророкът²:

«Господ казва:

Небето е моят престол,

⁴⁹ а земята—място да отморя краката си.

Какъв дом ще ми построите?

Кое е мястото, където да отдъхна?

⁵⁰ Нали аз съм сътворил всичко!»³

Исаия 66:1–2

⁵¹Тогава Стефан им каза: „Вие, твърдоглави хора, които не отдавате сърцата си на Бога и не се вслушвате в думите му! Винаги сте против това, което ви казва Святият Дух. Правите също както правеха прадедите ви. ⁵²Има ли поне един пророк, когото прадедите ви да не преследваха? Те дори убиха онези, които отдавна предизвестиха идването на Праведника, а сега вие станяхте негови предатели и убийци. ⁵³Вие, които получихте закона, който Бог ви даде чрез ангелите си, но не го спазихте!“

Убийството на Стефан

⁵⁴Като чула тези думи, юдейските водачи побесняха и заскърцаха със зъби срещу него. ⁵⁵А Стефан, изпълнен със Святия Дух, погледна към небето и видя Божиата слава и Исус, застанал отдясно на Бога, ⁵⁶и каза: „Ето! Виждам небесата разтворени и Човешкия Син,[†] застанал отдясно на Бога.“

⁵⁷При тези му думи те се развикаха силно и запушиха ушите си. После всички заедно се спуснаха към него, ⁵⁸отведеха го извън града и започнаха да го замерват с камъни. Лъжесвидетелите оставиха наметките си в краката на един младеж на име Савел. ⁵⁹Докато хвърляха камъни по него, Стефан се молеше: „Господи Исусе, приеми духа ми!“ ⁶⁰После коленичи и извика високо: „Господи, не ги обвинявай за този грях!“ След като каза това, умря.

¹Свещената скиния Букв.: „Скиния на Свидетелството“. Подвижна шатра или палатка, в която се съхраняват десетте Божии заповеди и където Бог живее сред своя народ по времето на Моисей. ²пророкът Исаия, Божий пророк от 740–700 г. пр. Хр.

Савел преследва вярващите

8 Савел одобри убийството на Стефан. От този ден започна жестоко гонение срещу църквата[†] в Ерусалим и всички, освен апостолите, се пръснаха из цяла Юдея и Самария.

²Стефан беше погребан и оплакан от няколко благочестиви мъже. ³Савел се опитваше да унищожи църквата,[†] като ходеше от къща на къща, насила измъкваше мъже и жени и ги хвърляше в затвора. ⁴Онези, които се разпръснаха, разнасяха Благата вест навсякъде, където отиваха.

Филип проповядва в Самария

⁵Филип¹ отиде в Самария и там проповядваше за Месията.[†] ⁶Когато хората го чуваха и видяха знаменията, които вършеше, всички се вслушаха внимателно в това, което той им казваше. ⁷В много случаи зли духове със силен вик излизаха от хората, които бяха обладани от тях. Много парализирани и сакати бяха излекувани. ⁸Голяма радост настъпи в този град.

⁹Там имаше един човек на име Симон, който от доста време се занимаваше с магии и смайваше с тях жителите на Самария. Той се хвалеше и наричаше себе си велик. ¹⁰Всички го слушаха—от най-скромния до най-високопоставения—и казваха: „В този човек е Божията сила, наречена «Велика сила».“ ¹¹Слушаха го, защото от доста време ги смайваше с магиите си. ¹²Но когато повярваха на Филип, който проповядваше Благата вест за Божието царство и за силата на Исус Христос, мъже и жени се кръстиха.[†] ¹³Самият Симон също повярва, кръсти се и не се отделяше от Филип. Той видя великите знамения и чудеса, които се извършваха, и се смая.

¹⁴Апостолите, които бяха в Ерусалим, чуваха, че в Самария са приели Божието слово, и изпратиха там Петър и Йоан. ¹⁵Щом пристигнаха, те се помолиха вярващите да получат Святия Дух, ¹⁶тъй като до този момент той все още не беше дошъл върху никого от тях—те се бяха кръстили[†] само в името на Господ Исус. ¹⁷Тогавата двамата апостола започнаха да полагат ръцете си[†] върху тях и те получаваха Святия Дух.

¹⁸Когато Симон видя, че всеки, върху когото апостолите полагаха ръцете си,[†] получаваше Духа, той им предложи пари ¹⁹и каза: „Дайте и на мен такава власт, за да може всеки, върху когото положи ръцете си, да получи Святия Дух.“

²⁰Петър му каза: „Да загинеш и ти, и парите ти заедно с теб, понеже помисли, че можеш с пари да купиш Божия дар! ²¹Не можеш да участваш в това дело, защото сърцето ти не е чисто пред Бога!

¹Филип Не апостол Филип.

²²Така че покаяй[†] се! Отвърни се от злото си намерение и се моли на Господа. Може би ще получиш прошка за това, което си помисли.
²³Виждам, че те изпълва горчива завист и си пленник на греха.“

²⁴Тогава Симон отговори: „Вие се молете за мен на Господа, за да не ми се случи нищо от това, което казахте.“

²⁵След като разказаха на хората за всичко, на което бяха свидетели, и съобщиха Божието послание, Петър и Йоан се върнаха в Ерусалим. По пътя те проповядваха Благата вест в много самарянски села.

Филип поучава един етиопец

²⁶Господен ангел каза на Филип: „Пригответи се и тръгни на юг по пътя, който води през пустинята от Ерусалим до Газа.“

²⁷Филип се пригответи и тръгна. По пътя видя един етиопец—евнух, важен служител на Кандакия, Етиопската царица, и отговарящ за цялата ѝ хазна. Той беше ходил на поклонение в Ерусалим ²⁸и сега се връщаше у дома си. Етиопецът седеше в колесницата си и четеше книгата на пророк Исаия. ²⁹Тогава Духът каза на Филип: „Иди до тази колесница и остани там.“ ³⁰Като настигна колесницата, Филип чу етиопеца да чете от книгата на пророк Исаия и го попита: „Разбираш ли това, което четеш?“

³¹„Как мога да го разбера, без някой да ми го обясни?“—отговори той и покани Филип да се качи и да седне до него.
³²Откъсът от Писанието, който той четеше, беше следният:

„Отведен бе, както водят овца в кланицата.

И както агнето е безмълвно пред този, който го стриже,
така и той дума не пророни.

³³ Унизиха го и му отказаха справедливост.

Кой ли някога ще разкаже за потомците му?

Защото животът му на земята свърши.“ *Исаия 53:7–8*

³⁴Евнухът каза на Филип: „Каж ми, за кого говори пророкът—за себе си или за някой друг?“ ³⁵Тогава Филип заговори и като започна от това Писание, му разказа Благата вест за Исус.

³⁶По пътя стигнаха до едно място, където имаше вода и евнухът каза: „Ето, тук има вода! Какво ми пречи да се кръстя[†]?“
^[37]³⁸И той заповяда да спрат колесницата. После двамата с Филип влязоха във водата и Филип го кръсти. ³⁹След като излязоха от водата, Господният Дух грабна Филип и евнухът повече

[†]Стих 37 Някои по-късни източници добавят: „Филип отговори: «Ако вярваш от цялото си сърце, можеш да се кръстиш.» Служителят каза: «Вярвам, че Исус Христос е Божият Син.»“

не го видя, но радостно продължи пътя си. ⁴⁰А Филип се озова в Азот и тръгна от град на град да проповядва Благата вест, докато пристигна в Кесария.

Савел приема вярата

9 Междувременно Савел продължаваше да заплашва и да иска да убие последователите на Господа. Той отиде при първосвещеника ²и му поиска писма до синагогите[†] на Дамаск, даващи му право, ако открие там някакви последователи на Пътя[†]— мъже или жени—да ги залови и доведе в Ерусалим.

³Савел приближаваше Дамаск, когато внезапно, както си вървеше, край него проблясна светлина от небето. ⁴Той падна на земята и чу глас да му казва: „Савле, Савле, защо ме преследваш?“

⁵А Савел попита: „Кой си ти, Господи?“

Гласът отговори: „Аз съм Исус, когото ти преследваш. ⁶Сега стани и влез в града и там ще ти бъде казано какво трябва да направиш.“

⁷Мъжете, които придружаваха Савел, стояха онемели, защото чуха гласа, но не видяха никого. ⁸Савел стана от земята, но когато отвори очи, не виждаше нищо. Хванаха го за ръка и го отведоха в Дамаск. ⁹Три дни той не виждаше и нито яде, нито пи нещо.

¹⁰В Дамаск имаше един ученик на Исус на име Анания, при когото Господ дойде във видение и каза: „Анания!“

„Ето ме, Господи!“—отвърна Анания.

¹¹Господ му каза: „Стани и иди на улицата, която наричат Права. Намери къщата на Юда и попитай за Савел от Тарс. Той е там и се моли. ¹²Във видение е видял мъж на име Анания да влиза и да полага ръцете си[†] върху него, за да може да възвърне зрението си.“

¹³Анания отговори: „Господи, мнозина са ми разказвали за този човек. Чух за всички злини, които е сторил на святите ти хора в Ерусалим. ¹⁴Сега е дошъл в Дамаск, упълномощен от главните свещеници да арестува всеки, който призовава твоето име.“

¹⁵Но Господ му каза: „Върви, защото той е избраният от мен инструмент да занесе името ми пред езичници,[†] царе и пред израелския народ. ¹⁶Аз сам ще му покажа какви страдания трябва да понесе заради моето име.“

¹⁷Анания излезе, отиде в къщата и като положи ръцете си[†] върху Савел, каза: „Братко Савле, Господ Исус, който ти се яви, докато идваше насам, ме изпрати, за да можеш отново да виждаш и да се изпълниш със Святия Дух.“ ¹⁸В същия миг нещо подобно на люспи падна от очите на Савел и той прогледна. После стана и се кръсти.[†] ¹⁹След това хапна малко и почувства как силите му се връщат.

Савел проповядва в Дамаск

Савел остана с последователите в Дамаск няколко дни. ²⁰После започна да ходи в синагогите[†] и да провъзгласява: „Исус е Божият Син!“

²¹Всички, които го чуваха, се чудеха и казваха: „Нали този човек се опитваше да унищожи в Ерусалим всички вярващи в това име? Нали той дойде тук, за да ги арестува и отведе при главните свещеници?“

²²Но Савел ставаше все по-силен и объркваше юдеите, които живееха в Дамаск, като по неоспорим начин доказваше, че Исус е Месията.[†]

Савел се спасява от смърт

²³Минаха доста дни и юдеите се наговориха да убият Савел. ²⁴Ден и нощ те наблюдаваха градските порти, за да го убият, но Савел узна за плановете им. ²⁵Една нощ последователите му помогнаха да избяга—сложиха го в кош, промушиха го през една дупка в градската стена и го спуснаха долу на земята.

Савел в Ерусалим

²⁶Щом пристигна в Ерусалим, той се опита да се присъедини към последователите, но всички се страхуваха от него, защото не вярваха, че наистина е ученик на Исус. ²⁷Но Варнава го взе и го заведе при апостолите. Той им обясни как Савел видял Господа по пътя и как Господ му говорил, и колко смело в Дамаск Савел проповядвал в името на Исус.

²⁸Тогава Савел остана с апостолите. Той свободно влизаше и излизаше от Ерусалим и смело проповядваше в името на Господа. ²⁹Често говореше с говорещите гръцки юдеи и спореше с тях, а те търсеха начин да го убият. ³⁰Когато узнаха за това, братята го отведоха в Кесария и оттам го изпратиха в Тарс.

³¹За църквата[†] в цяла Юдея, Галилея и Самария настъпи мирно време. Вярващите живееха в страх от Господа, а Святият Дух ги насърчаваше и с негова помощ броят им растеше и църквата укрепваше.

Петър в Лида и Йопия

³²Обикаляйки по всички градове в околността, Петър пристигна при Божиите хора, които живееха в Лида. ³³Там завари един парализиран на име Еней, който от осем години беше прикован на легло. ³⁴Петър му каза: „Еней, Исус Христос те прави здрав, стани и си оправи леглото!“ И той веднага стана. ³⁵Всички, които живееха в Лида и в равнината Сарон, го видяха и се обърнаха към Господа.

³⁶В Йопия живееше една последователка на Исус на име Тавита (на гръцки—Доркас, което значи „сърна“). Тя винаги вършеше добрини и даваше милостиня на бедните. ³⁷Докато Петър беше в Лида, Тавита се разболя и умря. Изкъпаха я и я поставиха в една стая на горния етаж на къщата. ³⁸Когато последователите научиха, че Петър е в Лида, недалеч от Йопия, изпратиха при него двама мъже, които го помолиха: „Ела бързо при нас!“ ³⁹Петър се приготви и тръгна с тях. Като пристигна, го заведоха в стаята на горния етаж. Всички вдовици го наобиколиха и плачейки, му показваха ризи и дрехи, ушити от Доркас, докато е била жива. ⁴⁰Петър поиска всички да излязат от стаята, коленичи и се помоли. После се обърна към умрялата и каза: „Тавита, стани!“ Тя отвори очи и като видя Петър, се надигна и седна. ⁴¹Той ѝ подаде ръка и ѝ помогна да стане. После повика Божиите хора и вдовиците и им я показа жива. ⁴²Това се разчу из цяла Йопия и много хора повярваха в Господа. ⁴³Петър остана да живее в Йопия при един кожар на име Симон още дълго време.

Петър и Корнилий

10В Кесария имаше един човек на име Корнилий, който беше стотник[†] в така наречения Италийски полк. ²Той, както и цялото му семейство, беше набожен и богобоязлив човек. Щедро даваше милостиня на бедните и непрестанно се молеше на Бога. ³Веднъж, около три часа следобед, той имаше видение и ясно видя как Божий ангел влезе и го повика: „Корнилий!“

⁴Той се вгледа изплашено в ангела и попита: „Какво, господине?“

Ангелът му отговори: „Бог чу молитвите ти и видя щедростта ти към бедните. Той те запомни. ⁵Изпрати сега в Йопия няколко души да доведат тук Симон, наречен Петър. ⁶Той е отседнал при Симон кожаря, чиято къща е край морето.“ ⁷Когато ангелът, който му беше говорил, си отиде, Корнилий повика двама от слугите си и един набожен войник, който бе сред помощниците му. ⁸Той им разказа всичко, което се беше случило и ги изпрати в Йопия.

⁹На другия ден около пладне, когато приближаваха града, Петър се качи да се моли на покрива. ¹⁰Той почувства силен глад и поиска да яде. Докато му приготвяха храната, изпадна в транс. ¹¹Видя небето да се отваря и нещо, приличащо на голямо платнище, опънато в четирите края, да се спуска долу към земята. ¹²В него имаше всякакви земни животни, влечуги и небесни птици. ¹³Тогава глас каза на Петър: „Стани, Петре, заколи и яж!“

¹⁴Но Петър каза: „В никакъв случай, Господи! Никога не съм ял нечиста и осквернена храна.“¹

¹⁵Гласът отново се обърна към него: „Не наричай нечисто онова, което Бог е обявил за чисто.“ ¹⁶Това се случи три пъти и после всичко бе вдигнато обратно в небето.

¹⁷Междувременно хората, изпратени от Корнилий, разпитаха за къщата на Симон и докато Петър се чудеше над смисъла на своето видение, те застанаха пред портата ¹⁸и силно извикаха: „В тази къща ли гостува Симон, наречен Петър?“

¹⁹Петър все още си мислеше за видението, когато Духът му каза: „Чуй! Търсят те трима души. ²⁰Стани, слез долу и тръгни с тях, без да се колебаеш, защото аз съм ги изпратил.“ ²¹Петър слезе при мъжете и им каза: „Аз съм този, когото търсите. Защо сте дошли?“

²²Те отговориха: „Изпраща ни стотникът† Корнилий, праведен и богобоязлив човек, уважаван от целия юдейски народ. Свят ангел му е казал да те покани в дома си и да чуе нещата, които имаш да кажеш.“ ²³Петър покани хората да влязат и да останат да преношуват.

На сутринта той се приготви и тръгна с тях заедно с няколко братя от Йопия. ²⁴На другия ден пристигна в Кесария. Корнилий беше събрал роднините си и близките си приятели и ги чакаше. ²⁵Когато Петър влезе, Корнилий го посрещна и му се поклони, като падна в краката му. ²⁶Петър го изправи, като му каза: „Стани! Аз също съм човек като теб.“ ²⁷Разговаряйки с него, Петър влезе в къщата и видя, че там са се събрали много хора. ²⁸Той им каза: „Вие добре знаете, че законът не допуска юдеи да се събират или сближават с хора от друг род. Но Бог ми показа, че не трябва да наричам никого «нечист» или «осквернен». ²⁹Затова, когато ме поканиха, дойдох без възражения. А сега ми кажете защо ме повикахте.“

³⁰Корнилий отговори: „Преди четири дни, по същото време—към три часа следобед—си бях у дома и се молех. Внезапно пред мен застана човек в блестящи дрехи ³¹и каза: «Корнилий, молитвата ти е чута. Бог видя щедростта ти към бедните. Той те запомни. ³²Прати хора в Йопия и покани Симон, наречен Петър, да дойде тук. Той е отседнал при Симон кожаря, чиято къща е край морето.» ³³Затова веднага изпратих да те повикат и ти направи добре, че дойде. Сега всички стоим пред Бога, за да чуем всичко, което Господ ти е заповядал да ни кажеш.“

¹нечиста и осквернена храна Според еврейските закони някои храни се смятат за нечисти и са забранени за ядене.

Петър проповядва в къщата на Корнилий

³⁴Петър заговори: „Сега наистина разбирам, че Бог е безпристрастен. ³⁵Не е важно откъде е човек—щом почита Бога и върши това, което е правилно, Бог го приема. ³⁶Ето Божието послание за народа на Израел—това е Благата вест за мира, идващ чрез Исус Христос, който е Господ на всички. ³⁷Знаете за онова, което се случи из цяла Юдея—всичко започна в Галилея след кръщението, проповядвано от Йоан. ³⁸Знаете как Бог помаза Исус от Назарет със Святия Дух и с власт и той обиколи цяла Юдея, като вършеше добрини и лекуваше онези, които бяха под властта на дявола, защото Бог беше с него. ³⁹Ние сме свидетели на всичко, което Исус извърши в страната на юдеите и в Ерусалим. Но те го убиха, като го приковаха на дървения кръст. ⁴⁰Но на третия ден Бог го възкреси и му позволи да се яви на хората, ⁴¹но не на всички, а само на предварително избрани от Бога свидетели, тоест на нас, които ядохме и пихме с него, след като бе възкресен от мъртвите. ⁴²Той ни заповяда да проповядваме на хората и да свидетелстваме, че Бог избра него да бъде съдия на живите и мъртвите. ⁴³Всички пророци свидетелстват за него, че всеки, който вярва в него, ще получи прошка на греховете чрез името му.“

Езичниците получават Святия Дух

⁴⁴Още докато Петър казваше тези думи, Святият Дух слезе върху всички, които чува посланието. ⁴⁵Вярващите юдеи,¹ които бяха дошли с Петър, останаха смаяни, защото дарът на Святия Дух се бе излял и върху езичниците,[†] ⁴⁶тъй като ги чува да говорят на различни езици и да величаят Бога. Тогава Петър каза: ⁴⁷„Може ли някой да попречи тези хора да бъдат кръстени[†] във вода? И те като нас получиха Святия Дух.“ ⁴⁸И им заповяда да се кръстят в името на Исус Христос. След това те помолиха Петър да им погостува за няколко дни.

Петър се връща в Ерусалим

11 Из цяла Юдея апостолите и братята чува, че езичниците[†] също са приели Божието слово. ²Когато Петър пристигна в Ерусалим, вярващите юдеи спореха с него. ³„Ти влезе в дома на необрязани хора и яде с тях!“—казаха те.

⁴Тогава Петър започна да им обяснява как точно се случи всичко: ⁵„Бях в Йопия и се молах, и както бях в транс, ми се яви видение: нещо подобно на голямо платнище, опънато в чети-

¹вярващите юдеи Букв.: „тези, които са за обрязването“. Споменати още в 11:2. Може да означава юдеите, които смятат, че всички християни трябва да се обрежат и да спазват закона на Моисей (Вж. Гал. 2:12).

рите му края, се спускаше от небето, докато спря близо до мен. ⁶Внимателно се вгледах в него и видях четирикопитни земни животни, диви зверове, влечуги и небесни птици. ⁷Тогава чух глас, който ми каза: «Стани, Петре, заколи и яж!» ⁸Но аз отговорих: «В никакъв случай, Господи! Никога не съм слагал в устата си нещо нечисто или осквернено.» ⁹За втори път гласът от небето проговори: «Не наричай нечисто онова, което Бог е обявил за чисто.» ¹⁰И така това се случи три пъти. После всичко беше отнесено обратно в небето. ¹¹Точно в този момент в къщата, където бях отседнал, дойдоха трима мъже. Те бяха изпратени при мен от Кесария. ¹²Духът ми каза да тръгна с тях, без да се колебая. С мен дойдоха и тези шест братя. Всички заедно влязохме в къщата на онзи човек Корнилий. ¹³Той ни разказа как в дома му се явил ангел и му казал: «Изпрати в Йопия хора да извикат Симон, наречен Петър. ¹⁴Той ще ти каже думи, чрез които ти и целият ти дом ще се спасите.» ¹⁵Едва бях започнал да говоря, когато Святия Дух се спусна върху тях така, както и върху нас в началото. ¹⁶Тогава си спомних какво бе казал Господ: «Йоан кръщаваше[†] с вода, а вие ще бъдете кръстени със Святия Дух.» ¹⁷Щом Бог даде на езичниците[†] същия дар, който получихме и ние, когато повярвахме в Господ Исус Христос, кой бях аз, че да преча на Бога?»

¹⁸Когато чува това, вярващите престанаха да възразяват и започнаха да славят Бога, казвайки: „Ето, дори и на езичниците[†] Бог даде възможността да се покаят,[†] за да имат живот.“

Църквата в Антиохия

¹⁹Вярващите, разпръснати при гоненията след убиването на Стефан, достигнаха до Финикия, Кипър и Антиохия, където съобщаваха посланието само на юдеи. ²⁰Някои от тези вярващи бяха от Кипър и Киринея. Те пристигнаха в Антиохия и започнаха да говорят също и на езичниците,[†] проповядвайки им Благата вест за Господ Исус. ²¹Силата на Господа беше с тях и много хора повярваха и се обърнаха към Господа.

²²Вестта за това стигна до църквата[†] в Ерусалим и оттам изпратиха Варнава в Антиохия. ²³Когато пристигна и видя как Бог е благословил тези хора, Варнава се зарадва и започна да насърчава всеки да остане верен на Господа с цялото си сърце, ²⁴тъй като беше добър човек, изпълнен със Святия Дух и с вяра. И много хора станаха последователи на Господа.

²⁵След това Варнава замина за Тарс да търси Савел ²⁶и като го намери, го заведе в Антиохия. Те се срещаха с църквата[†] там и поучаваха много хора в продължение на цяла година. В Антиохия за първи път последователите на Исус бяха наречени „християни“.

²⁷По същото време от Ерусалим в Антиохия дойдоха пророци. ²⁸Един от тях на име Агав се изправи и чрез Духа предрече, че по целия свят ще настъпи голям глад. (Това се сбъдна по времето на император Клавдий.) ²⁹Тогава последователите решиха да съберат според финансовите си възможности помощ за братята и сестрите в Юдея. ³⁰Така и направиха, а после по Варнава и Савел я изпратиха на презвитерите[†] в Юдея.

Ирод Агрипа преследва църквата

12 По същото време цар Ирод[†] започна гонения срещу някои хора от църквата.[†] ²Той заповяда да съсекат с меч Яков, брата на Йоан. ³Като видя, че това се харесва на юдеите, Ирод реши да арестува и Петър. (Беше в дните на празника на безквасните хлябове.[†]) ⁴Ирод залови Петър и го хвърли в затвора, като заповяда на четири групи от по четири войника да го пазят. Той възнамеряваше след Пасхата[†] да го изправи на съд пред народа. ⁵Докато Петър беше в затвора, цялата църква горещо се молеше на Бога за него.

Освобождането на Петър от затвора

⁶През нощта преди Ирод[†] да го изведе на съд, Петър спеше, окован с две вериги и пазен от двама войника. Вратите на затвора също се охраняваха. ⁷Внезапно там се появи Господен ангел и светлина озари килията. Ангелът побутна леко Петър по рамото, събуди го и му каза: „Ставай бързо!“ И веригите паднаха от ръцете му. ⁸Тогава ангелът му каза: „Облечи се и си обуи сандалите!“ Петър изпълни това. Ангелът продължи: „Загърни се с наметката си и върви след мен!“ ⁹Петър го последва навън, без да знае дали случката с ангела е действителност, мислейки си, че това е видение. ¹⁰След като преминаха край първата и втората стража, те стигнаха до желязната порта, водеща към града, която сама се отвори пред тях и те излязоха навън. След като извървяха разстояние от около една улица, ангелът внезапно изчезна.

¹¹Чак тогава Петър дойде на себе си и каза: „Сега зная, че Господ наистина изпрати своя ангел и ме избави от ръцете на Ирод[†] и от всичко, което юдеите очакваха да ме сполети.“

¹²Когато осъзна случилото се, Петър отиде до къщата на Мария—майка на Йоан, наречен още Марк, където се бяха събрали много хора и се молеха. ¹³Петър почука на портата и една слугиня на име Рода излезе да отвори. ¹⁴Щом позна гласа на Петър, тя от радост забрави да му отвори вратата и вместо това изтича вътре да съобщи, че Петър е пред вратата. ¹⁵Хората в дома ѝ казаха: „Ти не си с ума си“, но тя продължи да твърди, че той е там. „Това е неговият ангел“—отговориха ѝ те.

¹⁶А Петър продължаваше да хлопа. Когато му отвориха и го видяха, те бяха смаяни. ¹⁷Петър им направи знак с ръка да замълчат и след като обясни как Господ го е извел от затвора, им каза: „Разкажете това на Яков и братята.“ После излезе и отиде на друго място.

¹⁸На сутринта сред стражите настъпи голям смут. Те се чудеха какво ли се е случило с Петър. ¹⁹Ирод† нареди да претърсят навсякъде и като не го намери, извика на разпит стражите, а после заповяда да ги убият. След това замина от Юдея за Кесария, където и остана известно време.

Смъртта на Ирод Агрипа

²⁰Ирод беше силно разгневен на жителите на Тир и Сидон. Те всички дойдоха вкупом, за да се срещнат с него. След като бяха получили подкрепа от царския управител Власт, те молеха за мир, защото страната им получаваше храна от областите, подвластни на Ирод.

²¹Ирод определи един ден, в който да се срещне с тях, облече си царската мантия, седна на престола и започна да им говори. ²²Хората завикаха: „Това е глас на бог, а не на човек!“ ²³Но Ирод не отдаде славата на Бога и Господен ангел внезапно го порази. Ирод умря, изяден от червеи.

²⁴А Божието слово се разпространяваше и броят на вярващите растеше.

²⁵След като изпълниха делото си в Ерусалим, Варнава и Савел се върнаха в Антиохия, като взеха със себе си и Йоан, наречен Марк.

Служението на Варнава и Савел

13 В църквата† в Антиохия имаше няколко пророка и учителя—Варнава, Симеон (наречен Нигер), Луций от Кириная, Манаил, израснал заедно с управителя Ирод,† и Савел. ²Един път, докато служеха на Господа и постеха, Светият Дух им каза: „Отделете ми Варнава и Савел, за да изпълнят делото, за което съм ги призовал.“

³След като църквата бе постила и се бе молила, те положиха ръцете си† върху Варнава и Савел и ги изпратиха.

Варнава и Савел в Кипър

⁴И така, пратени от Светия Дух, Варнава и Савел отидоха в Селевкия, а оттам отплаваха за Кипър. ⁵Пристигнаха в Саламин и започнаха да проповядват Божието слово в синагогите† на юдеите, а Йоан им помагаше.

⁶Те прекосиха целия остров и накрая стигнаха до Пафос, където намериха един юдейски магьосник и лъжепророк на име

Вариисус. ⁷Той бе приближен на управителя Сергий Павел, който беше умен човек. Управителят повика Варнава и Савел и поиска да чуе Божието слово. ⁸Но магьосникът Елима (защото така се превежда на гръцки името му) се опитваше да им попречи, правейки всичко възможно, за да отклони управителя от вярата. ⁹Тогава Савел, наречен още Павел, се изпълни със Святия Дух и като се вгледа в Елима, ¹⁰каза: „Ти, който си изпълнен с всякакви лъжи и коварства! Ти, сине на дявола и враг на всичко праведно! Няма ли да престанеш да изкривяваш правите пътища на Господа? ¹¹Ето, ръката на Господа е върху теб—ще ослепееш и известно време няма да виждаш слънцето.“

В същия миг всичко за Елима потъна в мрак и той започна да се лута наоколо, опитвайки се да намери някой, който да го води за ръка. ¹²Като видя това, управителят повярва, слисан от учението за Господа.

Павел и Варнава отиват в Антиохия

¹³Павел и тези, които бяха с него, отплаваха от Пафос и пристигнаха в Пергия—град в Памфилия. Там Йоан се раздели с тях и се върна в Ерусалим. ¹⁴От Пергия те продължиха до град Антиохия в Писидия. В събота Павел и Варнава влязоха в синагогата[†] и седнаха там. ¹⁵След като четеха от закона на Моисей и от писанията на пророците, водачите на синагогата им изпратиха съобщение: „Братя, ако имате какво да кажете като насърчение за хората, говорете.“

¹⁶Павел стана, вдигна ръка за внимание и каза: „Вие, израелтяни, и вие, които се покланяте на истинския Бог, слушайте! ¹⁷Богът на този израелски народ избра предците ни. Той направи народа ни велик по времето, когато живееха в Египет като чужденци. Всемогъщата му ръка ги изведе оттам. ¹⁸Цели четиридесет години, докато бяха в пустинята, Бог беше търпелив към тях. ¹⁹Той унищожи седем народа в земята на Ханаан и даде земята им на своя народ. ²⁰Всичко това стана в продължение на четиристотин и петдесет години.

После Бог им даде съдии до времето на пророк Самуил.¹ ²¹След това поискаха цар и Бог им даде Саул—син на Кис, от рода на Вениамин, който царува около четиридесет години. ²²След като отстрани Саул, Бог издигна Давид[†] за техен цар и каза за него: «Давид, синът на Есей, е човек, който е като мен в мисленето си. Той ще изпълни всичко, което поискам от него.» ²³А от потомците на Давид Бог даде на Израел спасител, Исус, както беше обещал. ²⁴Преди неговото идване Йоан проповядваше

¹Самуил Последният съдия и първият пророк на Израел.

на всички израелтяни да се кръстят[†] в знак, че искат да се покаят.[†] ²⁵Когато приближаваше края на делото му, Йоан каза: «За кого ме мислите? Аз не съм Месията,[†] но след мен идва Този, на когото не съм достоен дори сандалите на краката да развържа.»

²⁶На нас, братя, синове на Авраамовия род, и на всички вас, които се покланяте на истинския Бог, е пратено посланието за това спасение. ²⁷Жителите на Ерусалим и управниците им не познаха в Исус Спасителя: осъдиха го и така изпълниха думите на пророците, които четем всяка събота. ²⁸И макар че нямаха никакво основание да го осъдят на смърт, всички те молеха Пилат[†] той да бъде убит. ²⁹И когато извършиха всичко писано за него, те го свалиха от кръста и го погребяха. ³⁰Но Бог го възкреси от мъртвите ³¹и в продължение на много дни Исус се явяваше на онези, които дойдоха заедно с него от Галилея в Ерусалим. Сега те са негови свидетели пред хората. ³²Ние ви носим Благата вест, че обещанието, което Бог даде на прадедите ни, ³³той изпълни за нас, потомците им, като възкреси Исус, както е написано във втория Псалм:

«Ти си моят Син. Днес аз станах твой Баща.» *Псалм 2:7*

³⁴За това, че възкреси Исус от мъртвите, за да не бъде никога вече подчинен на изтление, Бог каза:

«Ще ви дам святите и сигурни благословения,
които обещах на Давид.[†]» *Исая 55:3*

³⁵Така и на друго място той казва:

«Няма да позволиш Святият ти да изтлее в гроба.»
Псалм 16:10

³⁶Приживе Давид[†] служеше на Божията воля, а когато умря, беше погребан при дедите си и изгни в гроба. ³⁷Но Онзи, когото Бог възкреси, не изгни в гроба. ³⁸⁻³⁹Ето защо, братя, разберете това, което ви възвестяваме, че чрез Исус ще получите прошка за греховете си. Ако вярвате в него, можете да бъдете свободни от всичко, от което законът на Моисей не можа да ви освободи. ⁴⁰Затова внимавайте, за да не ви се случи казаното от пророците:

⁴¹ «Чуйте, присмехулници!
Почудете се, а после умрете,
защото по ваше време ще извърша нещо,
в което няма да повярвате,
дори и ако някой ви го обясни.»“ *Авакум 1:5*

⁴²Когато Павел и Варнава излизаха от синагогата,[†] хората ги помолиха да дойдат отново другата събота и да им разкажат

повече за тези неща. ⁴³След събранието много юдеи и прозелити,[†] които се покланяха на истинския Бог, тръгнаха след Павел и Варнава, които разговаряха с тях и ги призоваха да останат верни на Божията благодат.

⁴⁴На следващата събота почти целият град се събра да чуе посланието на Господа. ⁴⁵Като видяха огромното множество, юдеите се изпълниха със завист и започнаха да обиждат Павел и да възразяват на казаното от него. ⁴⁶Но Павел и Варнава смело заговориха: „Вие, юдеи, първи трябваше да чуете Божието слово. Но тъй като го отхвърляте и не се считате достойни за вечен живот, то ние се обръщаме сега към езичниците.“[†] ⁴⁷Защото ето какво ни заповяда Господ:

«Поставих те да бъдеш светлина за останалите народи,
за да покажеш на хората от цял свят
пътя към спасението.»[†]

Исая 49:6

⁴⁸Като чува това, езичниците[†] се зарадваха и прославиха посланието на Господа. И всички, които бяха определени да получат вечен живот, повярваха.

⁴⁹Така Божието слово се разпространи из цялата околност. ⁵⁰Но юдеите подтикнаха към недоволство някои уважавани религиозни жени и градските първенци. Те започнаха да преследват Павел и Варнава и ги прогониха от областта. ⁵¹Павел и Варнава изтърсиха праха от краката си¹ против тях и отидоха в Икония. ⁵²А последователите на Исус в Антиохия бяха изпълнени с радост и със Святия Дух.

Павел и Варнава в Икония

14 В Икония, както навсякъде другаде, Павел и Варнава отидоха в синагогата[†] на юдеите и говориха така убедително, че много юдеи и езичници[†] повярваха. ²А онези юдеи, които не повярваха, насъскаха езичниците и насадиха в тях злоба срещу братята. ³Но Павел и Варнава останаха там дълго време и смело говореха за Господа, който потвърждаваше посланието за своята благодат, като им даваше силата да извършват знамения и чудеса. ⁴Жителите на града бяха разделени: едни подкрепяха юдеите, други — апостолите.

⁵Някои езичници[†] и юдеи, заедно с водачите си, се опитваха да посегнат на Павел и Варнава и да ги убият с камъни. ⁶Когато апостолите узнаха за това, те побягнаха към околностите на гра-

¹изтърсиха праха от краката си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

довете Листра и Дервия в Ликаония, ⁷където продължиха да проповядват Благата вест.

Павел в Листра и Дервия

⁸В Листра живееше един парализиран човек. Куц по рождение, той никога не беше ходил. ⁹Този човек седеше и слушаше думите на Павел. Павел го погледна и като видя вярата му, че Бог може да го излекува, ¹⁰каза високо: „Изправи се на краката си!“ Човекът скочи и проходи. ¹¹Като видяха това, което Павел извърши, хората започнаха да говорят високо на своя ликаонски език: „Боговете са слезли при нас в образа на хора!“ ¹²Нарекоха Варнава „Зевс“, а Павел—„Хермес“, тъй като от тях двамата, той говореше през по-голямата част от времето. ¹³Жрецът на Зевс, чийто храм беше близо до града, дойде до градската порта с венци и волове, с намерение заедно с народа да ги принесе в жертва на апостолите.

¹⁴Когато Варнава и Павел разбраха за това, разкъсаха дрехите си и се втурнаха сред множеството, викайки: ¹⁵„Хора, защо вършите това? Ние не сме богове, а човешки същества като вас! Дойдохме да ви съобщим Благата вест, за да се откажете от тези безсмислени неща и се обърнете към живия Бог, който е сътворил небето, земята, морето и всичко в тях. ¹⁶В миналото той остави всеки народ да върви по своя път, ¹⁷макар че непрестанно свидетелстваше за себе си с различни благодеяния: изпращаше ви дъждове от небето и сезони на плодородие. Той ви дава храна и изпълва сърцата ви с радост.“ ¹⁸Но и с тези думи Павел и Варнава едва успяха да убедят тълпите да не им принасят жертви.

¹⁹По това време от Антиохия и Икония дойдоха няколко юдеи, които настроиха народа срещу Павел. Хората го пребиха с камъни, повлякоха го и го захвърлиха извън града, като мислеха, че е мъртъв. ²⁰Но когато последователите се събраха около него, той стана и се върна отново в града. На другия ден замина заедно с Варнава за Дервия.

Варнава и Павел се връщат в Антиохия

²¹В Дервия Павел и Варнава проповядваха Благата вест и направиха от много хора последователи на Исус. След това се върнаха в Листра, Икония и Антиохия, ²²където укрепваха душите на последователите, като ги насърчаваха да постоянстват във вярата и им казваха: „Много страдания трябва да понесем по пътя си към Божието царство.“ ²³След като поставиха презвитери† за всяка църква,† Павел и Варнава с пост и молитви ги повериха на Господа, в когото презвитерите бяха повярвали.

²⁴Преминавайки през Писидия, те пристигнаха в Памфилия. ²⁵В Пергия проповядваха посланието, а оттам отидоха в Аталия, ²⁶откъдето отплаваха обратно за Антиохия—мястото, където вярващите ги бяха поверили на Божията благодат да извършат делото, което сега бяха изпълнили.

²⁷Пристигайки в Антиохия, Павел и Варнава събраха църквата[†] и съобщиха всичко, което Бог бе извършил чрез тях, и как бе отворил за езичниците[†] вратата към вярата. ²⁸Там те останаха с последователите дълго време.

Събранието в Ерусалим

15 Но в Антиохия пристигнаха хора от Юдея, които започнаха да учат братята измежду езичниците[†]: „Не можете да се спасите, ако не сте обрязани според закона на Моисей.“ ²Павел и Варнава им възразиха и помежду им се завърза ожесточен спор. Затова братята решиха да пратят в Ерусалим Павел, Варнава и още няколко души измежду тях, за да се посъветват там по този въпрос с апостолите и презвитерите.[†]

³Изпратени от църквата,[†] те тръгнаха на път, минавайки през провинциите Финикия и Самария, където разказваха подробно как езичниците[†] са се обърнали към Бога. Тези новини носеха голяма радост на всички вярващи. ⁴При пристигането си в Ерусалим те бяха посрещнати от апостолите, презвитерите[†] и цялата църква и им съобщиха всичко, което Бог беше извършил чрез тях. ⁵Но някои от повярвалите бяха фарисеи.[†] Те се изправиха и казаха: „Вярващите езичници трябва да бъдат обрязани и да им се заповяда да спазват закона на Моисей.“

⁶Тогава апостолите и презвитерите[†] се събраха да обсъдят този въпрос. ⁷След продължително разискване Петър стана и им каза: „Братя, знаете, че още от първите дни измежду всички вас Бог избра мен, за да чуят езичниците[†] от моята уста Благата вест и да повярват. ⁸Бог, който познава всяко сърце, показва, че приема тези хора, като им даде Святия Дух също както на нас. ⁹Той не направи разлика между нас и тях и очисти сърцата им чрез вярата. ¹⁰Защо сега изпитвате Бога, като поставяте на врата на последователите хомот, който нито предците ни, нито ние имаме сили да носим? ¹¹Но ние вярваме, че чрез благодатта на Господ Исус и ние, и те ще бъдат спасени.“

¹²Тогава всички утихнаха и заслушаха разказа на Павел и Варнава за знаменията и чудесата, които Бог бе извършил чрез тях сред езичниците.[†] ¹³Когато свършиха, Яков заговори: „Чуйте ме, братя! ¹⁴Симон описа как най-напред Бог показва милостта си, като прие езичниците и ги направи свой народ. ¹⁵Думите на пророците потвърждават това, тъй като е писано:

- ¹⁶ «След това ще се завърна
и ще възстановя Давидовия† срутен дом;
ще го издигна от развалините и ще го възстановя,
¹⁷ така че останалата част от човечеството—всички езичници,
които също ми принадлежат, да търсят Господа.
Така казва Господ, който прави всички тези неща,
¹⁸ известни от векове.» *Амос 9:11–12*

¹⁹Затова мисля, че не трябва да обременяваме езичниците,† които се обръщат към Бога. ²⁰Вместо това трябва да им напишем писмо, в което да им кажем да се въздържат от осквернена от жертвоприношения на идоли храна, от сексуални грехове, от месо от удушено животно и от кръв. ²¹Защото от памтивека във всеки град винаги е имало хора, които проповядват закона на Моисей, а думите му се четат в синагогите† всяка събота.“

Писмо до вярващите езичници

²²Тогава апостолите и презвитерите† заедно с цялата църква† решиха да изберат няколко души сред тях, за да ги изпратят в Антиохия с Павел и Варнава. Избраха Юда, наречен Варсава, и Сила—мъже, ползващи се с уважение сред братята. ²³По тях изпратиха следното писмо:

„Апостолите и презвитерите, ваши братя, поздравяват братята измежду езичниците† в Антиохия, Сирия и Киликия.

²⁴Тъй като чухме, че някои от нас без наше знание са ви посетили, смутили са ви с думите си и са объркали умовете ви, ²⁵всички ние единодушно решихме да изберем няколко души и да ги пратим при вас заедно с обичните ни Варнава и Павел, ²⁶които посветиха живота си в служба на нашия Господ Исус Христос. ²⁷С тях изпращаме още Юда и Сила, които лично ще потвърдят това, което ви пишем. ²⁸Святият Дух, както и ние, счита за правилно да не ви обременяваме с друго, освен със следните необходими неща:

²⁹Въздържайте се от месо, принесено в жертва на идоли, от кръв, от месо на удушени животни и от сексуални грехове.

Добре ще сторите, ако се пазите от тези неща.
Сбогом.“

³⁰И така, изпратиха ги и Варнава, Павел, Юда и Сила пристигнаха в Антиохия, където събраха вярващите и предадоха писмото. ³¹Щом го прочетоха, вярващите от Антиохия се зарадваха и бяха насърчени от написаното. ³²Юда и Сила, които бяха и про-

роци, дълго говориха на братята, като ги насърчаваха и им даваха сила. ³³След като прекараха известно време там, Юда и Сила, с благословието за мир от братята, се върнаха при онези, които ги бяха изпратили. ^[34]¹

³⁵Павел и Варнава останаха в Антиохия, където заедно с много други поучаваха и възвестяваха словото на Господа.

Павел и Варнава се разделят

³⁶След няколко дни Павел каза на Варнава: „Нека пак да посетим всички градове, където проповядвахме словото на Господа, за да видим какво правят братята там.“ ³⁷Варнава искаше да вземат със себе си Йоан, наречен Марк, ³⁸но Павел настояваше да не вземат със себе си този, който ги бе изоставил в Памфилия и не продължи с тях делото, за което бяха изпратени. ³⁹Между Павел и Варнава избухна остър спор и накрая те се разделиха. Варнава взе Марк и отплава за Кипър. ⁴⁰Павел избра Сила и след като братята го предадоха на благодатта на Господа, се отправи на път. ⁴¹Той обикаляше Сирия и Киликия и укрепваше църквите.[†]

Тимотей тръгва с Павел и Сила

16 Павел пристигна в Дервия, а след това отиде в Листра. Там имаше един ученик на име Тимотей, чиято майка беше вярваща еврейка, а баща му—грък. ²Тимотей се ползваше с добро име сред братята, които живееха в Листра и Икония. ³Павел поиска да го вземе за спътник, затова го обряза от уважение към юдеите, живеещи по онези места, които знаеха, че баща му е грък. ⁴И от град на град те предаваха на вярващите решенията, взети от апостолите и презвитерите[†] в Ерусалим, и ги учеха да ги спазват. ⁵Така църквите[†] укрепваха във вярата и броят им растеше от ден на ден.

Павел е призван в Македония

⁶Те преминаха през областта Фригия и Галатия, защото Святият Дух им попречи да проповядват словото в Азия.[†] ⁷Като стигнаха границите на Мизия, те се опитаха да влязат във Витиния, но Духът на Исус не им позволи. ⁸Затова подминаха Мизия и отидоха в Трояда. ⁹През нощта на Павел му се яви видение—един човек от Македония стоеше пред него и го молеше: „Ела в Македония и ни помогни!“ ¹⁰След това видение веднага се приготвихме да тръгнем към Македония, защото разбрахме, че Бог ни беше призвал да проповядваме там Благата вест.

[†]Стих 34 Някои гръцки източници добавят стих 34: „Но Сила реши да остане там.“

Лидия приема вярата

¹¹Отплавахме от Троада направо за Самотраки, а на другия ден продължихме за Неапол. ¹²Оттам отидохме във Филипи, римска колония и главен град на тази част от Македония, където прекарахме няколко дни.

¹³В събота излязохме край реката извън града, където мислехме, че ще намерим място, определено за молитва. Там се бяха събрали няколко жени и като седнахме при тях, започнахме да им говорим. ¹⁴Сред тези, които ни слушаха, имаше една жена от Тиатир на име Лидия, която търгуваше с пурпурни платове. Тя почиташе истинския Бог и Господ отвори сърцето ѝ да слуша внимателно това, което Павел казва. ¹⁵Заедно с всички от своя дом тя се кръсти[†] и след това започна да ни моли с думите: „Ако според вас истински вярвам в Господа, елате на гости в дома ми!“ И тя настояваше, докато се съгласихме да отидем.

Павел и Сила в затвора

¹⁶Веднъж, когато отивахме към мястото за молитва, срещнахме една робиня, в която се беше вселил дух, предсказващ бъдещето. Господарите ѝ печелеха много от нейните гадателски способности. ¹⁷Тя тръгна след Павел и нас, като викаше: „Тези мъже служат на Всевишния Бог! Те ви известяват как можете да се спасите!“ ¹⁸Това продължаваше много дни, докато Павел се ядоса, обърна се и каза на духа: „В името на Исус Христос ти заповядвам да излезеш от нея!“ И духът мигновено излезе.

¹⁹Като видяха това и разбраха, че надеждата им за печалба изчезна, господарите на тази робиня сграбчиха Павел и Сила и ги повлякоха към градския площад, където се събираха управниците. ²⁰Отведоха ги пред градските съдии и казаха: „Тези хора са юдеи и бунтуват града ни, ²¹като проповядват обичаи, противни на законите ни. Ние не можем нито да ги приемем, нито да ги изпълняваме, защото сме римляни.“ ²²Цялото множество там ги подкрепи в обвиненията им срещу Павел и Сила. Съдиите разкъсаха дрехите им и наредиха да ги набият с тояги. ²³След като здраво ги наложиха, те ги хвърлиха в затвора и заповядаха на тъмничаря зорко да ги охранява. ²⁴При такава заповед тъмничарят ги хвърли в най-вътрешната килия и окова краката им между тежки дървени трупи.

²⁵Около полунощ Павел и Сила се молеха и с химни прославяха Бога, а затворниците ги слушаха. ²⁶Изведнъж земята се разтресе така силно, че основите на затвора се разклатиха. Всички врати веднага се отвориха, а веригите на всички затворници паднаха. ²⁷Тъмничарят се събуди и като видя, че вратите на затвора са отворени, изтегли мечата си и поиска да се самоубие, смятайки,

че затворниците са избягали. ²⁸Тогава Павел извика високо: „Не се наранявай! Всички сме тук!“

²⁹Тъмничарят повика да му донесат светлина, втурна се вътре и треперещ от страх, падна пред Павел и Сила. ³⁰След това ги изведе и каза: „Господа, какво трябва да направя, за да бъда спасен?“

³¹Те му отговориха: „Повярвай в Господ Исус и ще бъдеш спасен заедно с всички в твоя дом.“ ³²После на него и на всички в дома му възвестиха посланието на Господа. ³³И въпреки че беше късно през нощта, тъмничарят ги взе, изми раните им и веднага се кръсти[†] заедно с всички, които живееха в дома му. ³⁴След това ги заведе в дома си и ги нахрани, а той и цялото му семейство се радваха, че бяха повярвали в Бога.

³⁵На сутринта съдиите изпратиха войници със заповед: „Освободи онези хора!“

³⁶Тъмничарят предаде тези думи на Павел, като му каза: „Съдиите са изпратили заповед да ви освободя. Така че сега напуснете и си вървете в мир.“

³⁷Но Павел каза на войниците: „Без да докажат, че сме виновни, те наредиха да бъдем бити пред всички, въпреки че сме римски граждани,¹ и ни хвърлиха в затвора. Нима сега искат да ни накарат да си отидем тайно? Няма да стане! Те сами трябва да дойдат да ни изведат оттук!“

³⁸Войниците предадоха думите им на съдиите, които се уплашиха, като разбраха, че Павел и Сила са римски граждани. ³⁹Дойдоха и им се извиниха, а след това ги изведоха и ги помолиха да напуснат града. ⁴⁰Като излязоха от затвора, Павел и Сила отидоха в дома на Лидия, където завариха братята и ги насърчиха. След това заминаха.

Павел и Сила в Солун

17 Минавайки през Амфипол и Аполония, Павел и Сила пристигнаха в Солун, където имаше юдейска синагога.[†] ²Както винаги, Павел влезе в синагогата да се срещне с юдеите. Три седмици поред всяка събота той обсъждаше с тях Писанията. ³Обясняваше ги и доказваше от тях, че Месията[†] трябваше да умре и след това да възкръсне от мъртвите и им казваше: „Този Исус, който ви проповядвам, е Месията.“ ⁴Някои от юдеите се убедиха и се присъединиха към Павел и Сила, а също и много гърци, които вярваха в истинския Бог, както и немалко влиятелни жени.

⁵Но юдеите, които не повярваха, им завидяха. Те наеха неколцина лоши хора от града, които събраха тълпа и създадоха смут

[†]Римски граждани Според римския закон римските граждани не могат да бъдат бити, без да са осъдени.

из града. След това отидоха в къщата на Ясон, опитвайки се да открият Павел и Сила, за да ги изведат пред народа. ⁶Но като не ги намериха, завлякоха Ясон и няколко от братята пред градските власти и завикаха: „Хората, които причиниха размирици навред по света, сега са тук ⁷и Ясон ги прие в дома си. Всички те нарушават законите на императора и твърдят, че има някакъв друг цар на име Исус.“

⁸Събралата се тълпа и градските управници останаха разтревожени от тези думи. ⁹Те накараха Ясон и другите да платят глоба, след което ги пуснаха.

Павел и Сила отиват в Берия

¹⁰Още същата нощ братята отпратиха Павел и Сила в Берия. С пристигането си те отидоха в юдейската синагога.† ¹¹Хората там бяха по-сърдечни от онези в Солун и с огромна готовност приеха словото. Всеки ден те изучаваха Писанията, за да се уверят, че проповядваното от Павел е истина. ¹²Много юдеи повярваха, а също и немалко високопоставени гъркини, както и гърци. ¹³Но когато юдеите в Солун научиха, че Павел проповядва Божието слово и в Берия, те също отидоха там и започнаха да всяват смут и да подстрекават народа. ¹⁴Тогава братята веднага отпратиха Павел към морето, а Сила и Тимотей останаха в града. ¹⁵Тези, които придружаваха Павел, го заведоха в Атина. После пое обратно, за да предадат на Сила и Тимотей поръката му час по-скоро да дойдат при него.

Павел в Атина

¹⁶Докато чакаше Сила и Тимотей в Атина, Павел бе разстроен при вида на този изпълнен с идоли град. ¹⁷Той беседваше в синагогата† с юдеите и богобоязливите гърци, а на пазара всеки ден разговаряше с онези, които случайно минаваха оттам. ¹⁸Някои философи епикурейци† и стоици† започнаха да спорят с него.

Едни питаха: „Какво иска да каже този дърдорко?“ Други казаха: „Май че говори за чужди богове“, защото проповядваше за Исус и възкресението. ¹⁹Тогава го заведоха в Ареопага† и казаха: „Искаме да знаем какво е това ново учение, което проповядваш, ²⁰защото онова, което донасяш до ушите ни, ни се струва странно. Какво означава?“ ²¹(Всички атиняни и чужденците, живеещи в града, най-много от всичко обичаха да прекарват времето си, като говорят или слушат за някаква най-нова идея.)

²²Тогава Павел се изправи пред Ареопага† и каза: „Атиняни, виждам, че сте много религиозни, ²³защото като вървах из града и разглеждах светините ви, видях и един жертвеник, на който пишеше: «На неизвестен Бог». Ето, този Бог ви изявявам, кого-

то вие почитате, без да познавате. ²⁴Бог, който сътвори света и всичко в него, е Господ на небето и земята и затова не живее в храмове, изградени от човешка ръка. ²⁵Той е Онзи, който дарява на всички живот, дихание и всичко останало и не се нуждае от помощта на хората. ²⁶От един човек той създаде всички народи, за да населят цялата земя, като определи времето и мястото, където да живеят. ²⁷Бог искаше хората да го търсят. Може би ще протегнат ръка и ще го намерят, макар че той е близо до всеки един от нас.

²⁸ «Защото в него живеем, движим се и съществуваме.»

Както са казали и някои от вашите поети:

«Защото ние сме негови деца.»

²⁹Щом сме Божии деца, не трябва да мислим, че божеството е образ от злато, сребро или камък, изваян от човешкото умение и въображение. ³⁰Бог погледна снизходително към времето на незнанието, но сега заповядва на всички хора навсякъде да се покаят.[†] ³¹Защото той е определил ден, когато справедливо ще съди целия свят чрез мъжа, избран от него. И като доказателство възкреси този мъж от мъртвите.“

³²Като чува за възкресение от мъртвите, някои се присмяха, а други казаха: „Друг път ще ни разкажеш за това.“ ³³Павел ги остави и излезе. ³⁴Някои повярваха и се присъединиха към него. Сред тях бяха Дионисий—член на Ареопага,[†] една жена на име Дамара, а също и някои други.

Павел в Коринт

18 След това Павел напусна Атина и отиде в Коринт. ²Там срещна Акила, юдеин родом от Понт, дошъл наскоро от Италия с жена си Прискила (тъй като император Клавдий¹ беше заповядал всички юдеи да напуснат Рим). Павел отиде да ги види ³и тъй като имаше същия занаят като техния—правене на шатри, той остана при тях и работеше с тях. ⁴Всяка събота в синагогата[†] Павел говореше с юдеите и гърците и се опитваше да ги убеди да повярват.

⁵Когато Сила и Тимотей пристигнаха от Македония, Павел се отдаде изцяло на проповядването и ясно показваше на юдеите, че Исус е Месията.[†] ⁶Когато му се противопоставяха и го хулеха, той изтърсваше праха от дрехите си² и им казваше: „Ваша ще е вината, ако не бъдете спасени! Аз не съм отговорен. Отсега нататък ще ходя при езичниците.“[†] ⁷Павел излезе и отиде в дома на един човек

¹Клавдий Римският император през 41–54 г. сл. Хр. ²изтърсваше праха от дрехите си Израз на презрение. Предупреждение за прекратяване на всякакви връзки с тях.

на име Тиций Юст, който се покланяше на истинския Бог и чиято къща беше непосредствено до синагогата.[†] ⁸Главата на синагогата Крисп и цялото му семейство повярваха в Господа. Повярваха и се кръстиха[†] и много коринтяни, които чуха посланието.

⁹Една нощ Господ се яви в съня на Павел и му каза: „Не се страхувай и не мълчи, а говори, ¹⁰защото аз съм с теб. Никой няма да те нападне и да ти стори зло, защото имам много хора в този град.“ ¹¹Павел остана там година и половина и ги учеше на Божието слово.

Павел е изправен пред Галион

¹²По времето, когато Галион беше губернатор на Ахая,[†] юдеите се обединиха, нападناха Павел и го отведоха в съда. ¹³Там те казаха: „Този човек убеждава хората да се покланят на Бога по начин, който е против закона.“

¹⁴Тъкмо когато Павел се готвеше да заговори, Галион каза на юдеите: „Ако ставаше въпрос за престъпление или коварно злодеяние, би следвало да ви изслушам, юдеи. ¹⁵Но тъй като се отнася до въпроси за думи и имена във връзка с вашия закон, разрешете сами препирнята си. Отказвам да съм съдия на такива спорове.“ ¹⁶И ги накара да напуснат съда.

¹⁷Тогава всички сграбчиха Состен, главата на синагогата,[†] и започнаха да го бият пред съда. Но Галион не се трогна от това ни най-малко.

Павел се връща в Антиохия

¹⁸Павел остана с братята още дълго време. После ги напусна и отплава за Сирия. Заедно с него бяха Прискила и Акила. В Кенхрея той острига косата си, тъй като беше дал обет пред Бога. ¹⁹Когато пристигнаха в Ефес, Павел ги остави там и влезе в синагогата,[†] където започна спор с юдеите. ²⁰Те го помолиха да остане още малко там, но Павел не се съгласи. ²¹На тръгване той им каза: „Ако Бог пожелае, ще се върна при вас.“ След това отплава от Ефес.

²²Павел пристигна в Кесария, откъдето отиде в Ерусалим да поздрави църквата.[†] След това се отправи към Антиохия. ²³Той остана там известно време, а после замина да обиколи Галатия и Фригия. Пътувайки от град на град, Павел вдъхваше сила на всички последователи.

Аполос проповядва в Ефес и Ахая (Коринт)

²⁴В Ефес дойде един юдеин на име Аполос. Родом от Александрия, той беше начетен човек и добре познаваше Писанията. ²⁵Аполос беше обучен в пътя на Господа, говореше

разпалено¹ и поучаваше правилно за Исус, макар че познаваше само Йоановото кръщение. ²⁶Той започна смело да говори в синагогата.[†] Когато го чуха, Прискила и Акила го поканиха в дома си и му обясниха по-точно пътя на Бога. ²⁷Когато Аполос пожела да отиде в Ахая,[†] братята го насърчиха и писаха на последователите там да го посрещнат добре. Когато пристигна в областта, Аполос помогна много на онези, които бяха повярвали чрез Божията благодат. ²⁸Той мощно оборваше юдеите пред очите на всички, доказвайки чрез Писанията, че Исус е Месията.[†]

Павел в Ефес

19 Докато Аполос беше в Коринт, Павел пристигна в Ефес, като по пътя посети някои места. В Ефес той намери няколко последователи на Исус ²и ги попита: „Получихте ли Святия Дух, когато повярвахте?“

„Не сме и чували за Свят Дух“—отговориха му те.

³Павел ги попита: „Тогава какво кръщение приехте?“

„Йоановото“—отговориха те.

⁴Павел каза: „Йоан проповядваше кръщение, което води до покаяние,[†] и казваше на хората да вярват в Онзи, който идва след него. Този човек е Исус.“

⁵Като чуха това, те се кръстиха[†] в името на Господ Исус. ⁶Тогава Павел положи ръцете си[†] върху тях и Святият Дух дойде върху тях. Те започнаха да говорят на различни езици и да пророкуват. ⁷Бяха общо около дванадесет мъже.

⁸Павел отиде в синагогата[†] и смело заговори. Той спореше с юдеите и ги убеждаваше относно Божието царство в продължение на три месеца. ⁹Но някои от тях упорстваха и отказваха да повярват, като хулеха пред народа Пътя.[†] Тогава Павел ги остави и отведе последователите на Исус от синагогата. Той отиде в училището на Тиран, където говореше всеки ден. ¹⁰Това продължи две години, така че всички юдеи и езичници[†] в Азия[†] чуха Господното слово.

Синове на Скева

¹¹Чрез ръцете на Павел Бог извърши изключителни чудеса. ¹²Някои хора отнасяха със себе си носни кърпи и престилки, които Павел беше използвал, слагаха ги върху болните, те оздравяваха и злите духове ги напускаха.

¹³Някои юдеи също обикаляха из околностите и прогонваха зли духове. Те се опитваха да използват името на Господ Исус, за да прогонват вселилите се в хората демони, като казваха: „В името на Исус, когото Павел проповядва, ви заповядвам да изле-

¹разпалено Или: „запален от Духа“.

зете!“¹⁴ Един юдейски първосвещеник на име Скева имаше седем сина, които правеха това.

¹⁵ Но веднъж един зъл дух им каза: „Исус познавам и за Павел зная, но вие кои сте?“

¹⁶ Тогава човекът, който беше обладан от злия дух, скоочи върху тях, надви ги и разкъса дрехите им. Те избягаха от онази къща голи и ранени. ¹⁷ Когато това се разчу сред юдеите и гърците, живеещи в Ефес, всички бяха обзети от страх, а името на Господ Исус се почиташе още повече. ¹⁸ Много от повярвалите идваха да се изповядват и открито признаваха греховете си. ¹⁹ Много от онези, които се занимаваха с магии, събираха книгите си и ги изгаряха пред всички. Когато пресметнаха цената им, тя се оказа петдесет хиляди сребърни монети.¹ ²⁰ По този мощен начин словото на Господа все повече се разпространяваше и убедително влияше върху все повече хора.

Павел планира пътуване

²¹ След всички тези събития Павел реши да замине за Ерусалим, минавайки през Македония и Ахая.[†] Той си каза: „След като отида там, трябва да посетя и Рим.“ ²² Павел изпрати в Македония двама от своите помощници—Тимотей и Ераст, а самият той остана още малко в Азия.[†]

Вълнения в Ефес

²³ По това време в Ефес настъпи голям смут заради Пътя.[†] Ето как се случи всичко: ²⁴ В Ефес имаше един майстор на сребърни изделия на име Димитрий, който правеше сребърни фигурки, изобразяващи храма на богинята Артемида. Това носеше немалка печалба на занаятчиите, които ги изработваха. ²⁵ Димитрий събра тези занаятчи и други работници със сродни занаяти и им каза: „Мъже, знаете, че получаваме добри пари от тази работа. ²⁶ Виждате и чувате, че не само в Ефес, но и в почти цяла Азия[†] този човек Павел е убедил и променил много хора, като им казва, че боговете, направени от човешка ръка, не са истински богове. ²⁷ Има опасност не само занаятът ни да се компрометира, но и храмът на великата богиня Артемида да изгуби своето значение и да бъде отнето величието на тази богиня, на която се покланят всички в Азия и в целия свят.“

²⁸ Като чува това, хората се разгневиха и закрещяха: „Велика е Артемида, богинята на Ефес!“ ²⁹ В града настъпи суматоха. Тълпата се втурна към театъра, влачейки след себе си двама от спътниците на Павел—македонците Гай и Аристарх. ³⁰ Павел

¹сребърни монети Вероятно драхми. Една монета се равнява на дневната надница на работниците.

искаше да излезе пред хората, за да им говори, но последователите го възпряха. ³¹Някои от управниците на провинция Азия,[†] които бяха приятели на Павел, му пратиха послание, умолявайки го да не рискува да ходи в театъра. ³²В събранието цареше хаос: едни крещяха едно, други—друго, а и повечето не знаеха защо са се събрали. ³³Юдеите избутаха напред един човек на име Александър, когото различни хора от тълпата съветваха какво да каже. Той махна с ръка за мълчание и искаше да обясни на народа за какво става въпрос. ³⁴Но щом разбраха, че е юдеин, всички закрещяха в хор и около два часа викаха: „Велика е Артемида, богинята на Ефес!“

³⁵Градският чиновник усмири тълпата и каза: „Жители на Ефес! Нима има някой в света, който да не знае, че град Ефес е пазител на храма на великата Артемида и на свещения камък,¹ паднал от небето? ³⁶Щом това е неоспоримо, бъдете спокойни и не вършете необмислени неща. ³⁷Довели сте тук тези хора, които нито са ограбили храм, нито са похулили нашата богиня. ³⁸Ако Димитрий и занаятчиите с него имат оплаквания срещу някого, то съдилищата са отворени, а там има и проконсули—нека кажат обвиненията си пред съда. ³⁹Ако имате други въпроси за разглеждане, направете това пред редовното събрание. ⁴⁰А сега има опасност да бъдем обвинени в бунт заради днешния случай, защото не можем да предложим нито една причина, с която да оправдаем тази безредица.“ ⁴¹След като каза това, той разпусна събранието.

Павел в Македония и Гърция

20Когато безредиците преминаха, Павел повика последователите, насърчи ги, сбогува се с тях и замина за Македония. ²Пътувайки из провинцията, Павел непрекъснато насърчаваше вярващите и така стигна до Гърция. ³Там остана три месеца, а когато се готвеше да отплава за Сирия, узна, че юдеите подготвят заговор срещу него и реши да се върне през Македония. ⁴Придружаваха го Сосипатър, синът на Пир от Берия, Аристарх и Секунд от Солун, Гай от Дервия, Тимотей и азиатците Тихик и Трофим. ⁵Те бяха пристигнали първи и ни чакаха в Троада. ⁶А ние отплавахме от Филипи след дните на безквасните хлябове[†] и пет дни по-късно ги настигнахме в Троада, където останахме седем дни.

¹свещения камък Вероятно метеорит или камък, на който хората са се покланяли, тъй като са го оприличавали на богинята.

Последното посещение на Павел в Троада

⁷В първия ден на седмицата, докато бяхме събрани, за да разчупим хляб,¹ Павел, който се канеше да заминава на другия ден, заговори на всички и продължи да говори до полунощ. ⁸Бяхме се събрали в една стая на горния етаж, осветена от много лампи. ⁹На прозореца седеше младеж на име Евтих, който полека-лека се унасяше в сън, докато Павел продължаваше да говори, и когато сънят го надви, той се наклони и падна на земята от третия етаж. Когато отидоха да го вдигнат, беше мъртъв. ¹⁰Павел слезе, хвърли се върху него и като го прегърна, каза: „Не се безпокойте, животът още не го е напуснал.“ ¹¹След това се качи пак, разчупи хляба и яде. Той им говори още дълго време, чак до зори, и след това замина. ¹²Хората отведоха Евтих в дома му жив и радостта им бе неизмерима.

Пътуването от Троада до Милет

¹³Продължихме към кораба и отплавахме за Асос, където Павел щеше да се присъедини към нас. Той ни нареди така, защото беше решил да стигне дотам пеша. ¹⁴Когато се срещнахме с него в Асос, той се качи при нас на кораба и продължихме за Митилин. ¹⁵На другия ден отплавахме и спряхме на място, близо до остров Хиос. На следващия ден се отбихме на остров Самос, а след още един ден пристигнахме в град Милет. ¹⁶Павел беше решил да не спира в Ефес, за да не се налага да прекара много време в Азия,[†] тъй като бързаше да пристигне в Ерусалим по възможност за Петдесетница.[†]

Павел се сбогува с презвитерите в Ефес

¹⁷От Милет Павел изпрати послание до презвитерите[†] на църквата[†] в Ефес, като ги покани да дойдат при него. ¹⁸Когато дойдоха, той им каза: „Знаете как живях през цялото време, докато бях с вас—от първия ден, когато пристигнах в Азия.[†] ¹⁹Сполетяха ме многобройни изпитания заради заговорите на юдеите, но аз винаги служех на Господа, понякога през сълзи. Никога не съм мислил за себе си. ²⁰Знаете, че не се колебаех и ви казвах всичко, което ви е от полза. Поучавах ви както публично, така и от дом на дом. ²¹Настоявах пред всички хора—и пред юдеи, и пред гърци—да се покаят,[†] да се обърнат към Бога и да повярват в нашия Господ Исус. ²²А сега трябва да се подчиня на Святия Дух и да ида в Ерусалим, без да зная какво ме очаква там. ²³Зная само, че във всеки град Святият Дух ме предупрежда-

¹разчупване на хляб Може да означава или обикновено ядене, или приемане на Господната вечеря, която Исус завещава на последователите си да извършват, за да го помнят (Лука 22:14–20).

дава, че в Ерусалим ме очакват затвор и страдания. ²⁴Но за мен животът ми няма никаква стойност. Всичко, което искам, е да завърша делото и изпълня мисията, която получих от Господ Исус—да свидетелствам за Благата вест за Божията благодат.

²⁵А сега зная, че нито един от вас, сред които проповядвах Божието царство, няма да ме види вече. ²⁶Ето защо днес ви заявявам, че не съм отговорен, ако някой от вас не бъде спасен, ²⁷защото ви известих без колебание всичко, което Бог иска да знаете. ²⁸Бъдете внимателни по отношение на себе си и на цялото стадо, което Святият Дух ви е поверил. Бъдете пастири на Божията¹ църква,[†] която той купи със собствената си кръв.² ²⁹Зная, че като си замина, сред вас ще дойдат свирепи вълци и няма да пожалят стадото. ³⁰И измежду вас самите ще се издигнат някои, които ще говорят изопачени учения, за да подмамат последователите на Исус след себе си. ³¹Затова бъдете нащрек! Не забравяйте, че три години със сълзи на очи, ден и нощ, непрекъснато предупреждавах всеки от вас.

³²А сега ви предавам на Бога и на словото му, пълно с неговата благодат, което може да ви изгради и ви даде наследство сред всички, които са се посветили на Бога. ³³Не съм пожелавал ничие сребро, злато или дреха. ³⁴Сами знаете, че с тези две ръце служих на своите нужди и на нуждите на всички, които бяха с мен. ³⁵С всичко, което вършех, ви показвах, че трябва да се трудим така, за да помагаме на слабите. Да помним думите на Господ Исус, изречени от самия него: «По-благословено е да даваш, отколкото да получаваш.»³

³⁶Като каза това, Павел коленичи с всички тях и се помоли. ³⁷Всички плакаха много, прегръщаха го и го целуваха, ³⁸опечалени най-вече от думите му, че повече няма да го видят. След това го придружиха до кораба.

Павел пътува за Ерусалим

21 След раздялата с тях отплавахме и без да се отклоняваме, стигнахме остров Кос, а на другия ден—остров Родос и оттам—Патара. ²Намерихме един кораб, който заминаваше за Финикия, качихме се на борда и отплавахме. ³Минавайки на юг от остров Кипър, продължихме за Сирия. В град Тир слязохме, защото там корабът трябваше да бъде разтоварен. ⁴Намерихме последователите от този град и останахме при тях седем дни, а те, предупредени от Духа, казаха на Павел да не отива в Ерусалим. ⁵Но когато свърши времето ни за посещение, ние си

¹Божията Според някои гръцки ръкописи: „Господната“. ²собствената си кръв Или: „кръвта на собствения си син“.

тръгнахме и продължихме пътуването си. Заедно с жените и децата си всички ни изпратиха извън града и на брега коленичихме и се помолихме. ⁶Сбогувахме се един с друг и се качихме на кораба, а те се върнаха по домовете си.

⁷Отплавахме от Тир и хвърлихме котва в Птолемаида. Там поздравихме братята и останахме с тях един ден. ⁸На другия ден заминахме и пристигнахме в Кесария, където отидохме в дома на благовестителя Филип, един от седемте дякона,[†] и останахме с него. ⁹Той имаше четири неомъжени дъщери, които притежаваха пророческа дарба. ¹⁰След като прекарахме там няколко дни, от Юдея пристигна пророк на име Агав. ¹¹Той дойде при нас, взе колана на Павел и като завърза с него ръцете и краката си, рече: „Ето какво казва Святият Дух: «Така юдеите в Ерусалим ще завържат собственика на този колан и ще го предадат в ръцете на езичниците.»[†]“

¹²Като чухме това, и ние, и местните хора започнахме да молим Павел да не отива в Ерусалим. ¹³Но той отговори: „Какво правите? Защо плачете така и ми късате сърцето? Готов съм не само да ме вържат, но и да умра в Ерусалим заради името на Господ Исус.“

¹⁴Тъй като не можахме да го убедим, престанахме да го молим и казахме: „Да бъде волята на Господа!“

¹⁵След това се приготвихме и поехме към Ерусалим. ¹⁶С нас тръгнаха някои последователи от Кесария и ни отведоха при кипърца Мнасон, един от първите последователи, при когото трябваше да отседнем.

Павел посещава Яков

¹⁷Когато пристигнахме в Ерусалим, вярващите ни посрещнаха с радост. ¹⁸На другия ден Павел заедно с нас отиде при Яков. Дойдоха и всички църковни презвитери.[†] ¹⁹Павел ги поздрави и им разказа едно по едно всички неща, които Бог бе извършил сред езичниците[†] чрез неговото служение. ²⁰Като чуха това, те прославиха Бога и казаха на Павел: „Братко, виждаш колко много хиляди юдеи са повярвали и всички те ревностно поддържат закона. ²¹Казаха са им за теб, че учиш всички юдеи, които живеят сред езичници, да изоставят закона на Моисей, да не обрязват децата си и да не спазват обичаите. ²²Какво да правим? Те неминуемо ще научат, че си дошъл. ²³Ето защо направи каквото ти казваме: С нас има четирима мъже, които са дали обет пред Бога. ²⁴Вземи ги, пречисти се с тях и им плати разносните за обреда, за да могат да обръснат главите си. Тогава всички ще знаят, че няма нищо вярно в това, което са чули за теб, и ще разберат, че ти самият живееш според закона и му се подчиняваш. ²⁵Що се отнася до вярващите езичници, ние им изпратихме писмо за решението си да се въздър-

жат от храна, принесена в жертва на идоли, от кръв, от месо на удушено животно и от сексуални грехове.“

²⁶И така, Павел взе четиримата със себе си и на другия ден се пречисти заедно с тях. После влезе в храма, за да съобщи кога ще свършат дните на очистването им и кога ще бъде принесена жертва за всеки от тях.

²⁷Когато седемдневният срок почти беше изтекъл, няколко юдеи от Азия[†] видяха Павел в храма. Те разбунтуваха цялата тълпа и го заловиха ²⁸с викове: „Израелтяни, помогнете! Това е човекът, който учи всички хора навсякъде против народа ни, против закона и против този храм. А сега дори е довел езичници[†] в храма и е осквернил това свято място.“ ²⁹(Те говореха така, защото преди това бяха видели ефесянина Трофим заедно с Павел в града и предположиха, че Павел го е довел в храма.)

³⁰Целият град се разбунтува, а хората се втурнаха вкупом към Павел, сграбчиха го и го извлякоха вън от храма; вратите на храма незабавно се затвориха. ³¹Докато се опитваха да го убият, хилядникът,[†] началникът на римския полк, получи донесение, че целият Ерусалим е обхванат от вълнения. ³²Придружен от войници и стотници,[†] той веднага се втурна към юдеите. Щом видяха хилядника и войниците, те престанаха да бият Павел. ³³Тогава хилядникът се приближи, арестува Павел и заповяда да го оковат с две вериги. После попита: „Кой е този човек и какво е направил?“ ³⁴Някои от тълпата крещяха едно, други—друго, но в тази бъркотия той не можа да научи със сигурност истината и затова заповяда да откарат Павел в казармите. ³⁵Когато стигнаха стъпалата, войниците трябваше да го носят заради разяреното множество. ³⁶Цялата тълпа го следваше и всички викаха: „Убийте го!“

³⁷Пред входа на казармите Павел каза на хилядника[†]: „Мога ли да те попитам нещо?“

А хилядникът отговори: „Ти знаеш гръцки! ³⁸Значи не си онзи египтянин, който преди известно време вдигна бунт и изведе четири хиляди убийци в пустинята?“

³⁹Павел каза: „Не, аз съм юдеин от Тарс в Киликия и съм гражданин на този прочут град. Моля те, разреши ми да поговоря на народа.“

⁴⁰Хилядникът му разреши и Павел застана на стъпалата, вдигна ръка за внимание и когато всички утихнаха, заговори на арамейски:

Павел говори на хората

22 „Братя и бащи, изслушайте думите, с които искам да се защитя пред вас.“ ²Когато го чуха да им говори на арамейски език, те се смълчаха още повече. Тогава той каза: ³„Аз съм

юдеин, родом от киликийския град Тарс, но отраснах тук, в този град. Учих при Гамалиил¹ и грижливо бях възпитан според закона на нашите предци. Ревностно служех на Бога, точно както вие сега му служите. ⁴Гонех до смърт онези, които следваха Пътя.[†] Арестувах мъже и жени и ги хвърлях в затвора. ⁵Това могат да потвърдят и първосвещеникът, и целият съвет на старейшините. От тях получих писма за братята в Дамаск и заминах, за да заловя местните вярващи и да ги доведа в Ерусалим, където да бъдат наказани.

Павел разказва как е приел вярата

⁶Ето какво се случи с мен: по пътя за Дамаск, около обяд, когато приближавах града, ярка светлина от небето засия около мен. ⁷Паднах на земята и чух глас, който ми каза: «Савле, Савле, защо ме преследваш?» ⁸А аз попитах: «Кой си ти, Господи?» и гласът отговори: «Аз съм Исус от Назарет, когото ти преследваш.» ⁹Онези, които бяха с мен, видяха светлината, но не чува гласа на този, който ми говореше. ¹⁰Аз попитах: «Какво да направя, Господи?» и Господ ми отговори: «Стани и иди в Дамаск. Там ще ти кажат всичко, което ти е отредено да извършиш.» ¹¹Тъй като ярката светлина ме беше ослепила, моите спътници ме поведоха за ръка и така влязох в Дамаск.

¹²Там имаше един благочестив човек на име Анания.² Той строго спазваше закона и всички юдеи в града го уважаваха. ¹³Той дойде и застана до мен, а после каза: «Братко Савле, прогледни!» Аз начаса прогледнах и го видях. ¹⁴Анания ми каза: «Богът на нашите предци те избра да познаеш волята му, да видиш Праведника и да чуеш думи от устата му. ¹⁵Ти ще свидетелстваш за него пред всички хора и ще разказваш какво си видял и чул. ¹⁶А сега не се бави повече, стани, кръсти[†] се и се очисти от греховете си, като призовеш името му.»

¹⁷Когато се върнах в Ерусалим, веднъж, докато се молех в храма, изпаднах в транс ¹⁸и ми се яви Исус, който ми каза: «Побързай и незабавно напусни Ерусалим, защото хората тук няма да приемат свидетелството ти за мен.» ¹⁹Аз отговорих: «Господи, тези хора знаят, че обикалях синагогите,[†] като хвърлях в затвора и биех онези, които вярваха в теб. ²⁰Знаят, че когато се проля кръвта на Стефан, твоя свидетел, аз бях там, гледах одобрително и пазех дрехите на онези, които го убиваха.» ²¹Но той ми каза: «Върви! Ще те изпратя далеч, при езичниците.[†]»“

¹Гамалиил Известен и уважаван учител сред фарисеите, една от водещите юдейски религиозни групи (Вж. Дела 5:34). ²Анания В „Делата на апостолите“ има трима души с това име. За останалите двама вж. 5:1 и 23:2.

²²Юдеите, които дотогава го слушаха, след тези негови думи започнаха да викат: „Убийте го! Премахнете го от лицето на земята! Такъв човек не трябва да живее!“ ²³Те крещяха, мятаха палтата си и хвърляха прах във въздуха.¹ ²⁴Хилядникът† заповяда да отведат Павел в казармите, да го набият с камшик и да го разпитат, за да разберат защо всички така крещят срещу него. ²⁵Но когато започнаха да го вързват, за да го бичуват, Павел каза на стотника,† който стоеше наблизо: „Нима законът разрешава римски гражданин² да бъде бичуван без съд и присъда?“

²⁶Като чу това, стотникът отиде при хилядника и му каза: „Какво се каните да направите? Този човек е римски гражданин!“

²⁷Хилядникът дойде при Павел и го попита: „Каж ми, ти наистина ли си римски гражданин?“

„Да“—отвърна Павел.

²⁸Хилядникът каза: „Аз платих доста, за да стана римски гражданин.“

„А аз съм такъв по рождение“—отговори Павел.

²⁹Онези, които се готвеха да го разпитват, веднага се отдръпнаха. Хилядникът се изплаши, щом разбра, че е вързал римски гражданин.

Павел говори на юдейските водачи

³⁰На другия ден, воден от желанието да разбере в какво точно юдеите обвиняват Павел, хилядникът† заповяда на главните свещеници и на всички членове на Синедриона† да дойдат. После махна оковите на Павел, доведе го и го изправи пред тях.

23 Павел внимателно огледа членовете на Синедриона† и каза: „Братя, до този ден съм живял с чиста съвест пред Бога.“ ²Първосвещеникът Анания нареди на хората, стоящи до Павел, да го ударят през устата. ³Тогавя Павел каза на Анания: „Теб Бог ще удари, стено варосана!³ Затова ли стоиш там—да ме съдиш според закона, а да заповядваш да ме удрят против закона?“

⁴Хората край Павел казаха: „Как се осмеляваш да обиждаш Божия първосвещеник!“

⁵Павел отговори: „Братя, не знаех, че той е първосвещеникът. Защото е писано: «Не казвай лоша дума за водача на народа си!»⁴“

⁶Една част от членовете на Синедриона† бяха садукееи,† а другата—фарисеи.† Като съобрази това, Павел извика в Синедриона: „Братя, аз съм фарисей и баща ми беше фарисей. Съдят ме заради надеждата ми за възкресението на мъртвите.“

¹мятаха ... въздуха Жестове, които изразяват силен гняв. ²римски гражданин Според римския закон римските граждани не могат да бъдат бити, без да са осъдени. ³стена варосана Разговорна фраза, изразяваща презрение. ⁴«Не казвай ... народа си» Изх. 22:28.

⁷При тези негови думи между фарисеите[†] и садукееите[†] започна спор и присъстващите се разделиха на две групи. ⁸(Садукееите не вярват, че има възкресение, и не вярват в ангели и духове, а фарисеите вярват във всичко това.) ⁹Вдигна се голям шум. Тогава станаха законоучители от групата на фарисеите и започнаха да спорят, казвайки: „За нас този човек не е извършил нищо лошо. Може наистина да му е говорил дух или ангел.“

¹⁰Спорът толкова се разгорещи, че хилядникът[†] се уплаши да не разкъсат Павел. Затова заповяда на войниците да слязат сред множеството, да го измъкнат и да го отведат в казармите.

¹¹През нощта Господ се яви на Павел и му каза: „Бъди смел! Ти свидетелства за мен в Ерусалим, трябва да направиш същото и в Рим.“

Заговорът на юдеите да убият Павел

¹²На сутринта юдеите се наговориха и се заклеха да не ядат и да не пият, докато не убият Павел. ¹³Заговорниците бяха повече от четиридесет. ¹⁴Те отидоха при главните свещеници и старейшините и им казаха: „Обвързали сме се с клетва да не ядем нищо, докато не убием Павел. ¹⁵Затова искаме вие и целият Синедрион[†] да помолите хилядника[†] да доведе Павел при вас под предлог, че искате да го разпитате по-подробно. А ние ще сме готови да го убием, преди да стигне дотук.“

¹⁶Обаче племенникът на Павел чу за устроената засада и отиде в казармите, влезе при Павел и му разказа всичко. ¹⁷Павел повика един от стотниците[†] и му каза: „Заведи този младеж при хилядника, понеже има нещо да му каже.“ ¹⁸Сотникът отведе младежа при хилядника и каза: „Затворникът Павел ме повика и ме помоли да доведе този младеж тук, защото имал да ти казва нещо.“

¹⁹Като го хвана за ръка, хилядникът го отведе настрана и го попита: „Какво имаш да ми казваш?“

²⁰Младежът отвърна: „Юдеите са се наговорили да те помолят да доведеш утре Павел в Синедриона[†] под предлог, че искат да го разпитат по-подробно. ²¹Но не им вярвай, защото над четиридесет души ще чакат Павел в засада, за да го убият. Те са се заклели да не ядат и да не пият, докато не го убият. Готови са и само чакат съгласието ти.“

²²Хилядникът отпрати младежа, като му заповяда: „На никого не казвай, че си ми съобщил това.“

Павел е изпратен в Кесария

²³После повика двама от стотниците[†] си и им каза: „Да се пригответ за тръгване двеста пехотинци, седемдесет конника и двеста

копиеносци. В девет часа вечерта да са готови да тръгнат за Кесария. ²⁴Осигурете коне и за Павел, за да го отведете жив и здрав при управителя Феликс.“ ²⁵Той написа писмо, в което се казваше:

²⁶„От Клавдий Лисий

До Негово Превъзходителство Управителя Феликс:
Позрави!

²⁷Юдеите бяха заловили този човек и се готвеха да го убият, но аз отидох с войниците си и го спасих, понеже научих, че е римски гражданин. ²⁸Тъй като исках да разбера причината, поради която го обвиняват, го отведох пред Синедриона[†] им. ²⁹Открих, че го обвиняват относно спорове върху техния закон, но срещу него няма обвинения, които да заслужават смъртно наказание или затвор. ³⁰И понеже ми съобщиха, че срещу него има заговор, веднага го изпратих при теб и наредих на обвинителите му да изложат пред теб обвиненията си против него.“

³¹Войниците изпълниха заповедта: взеха Павел и в онази нощ го отведоха в Антипатрида. ³²На другия ден конниците продължиха с него, а войниците се върнаха в казармите. ³³Когато конниците пристигнаха в Кесария, те връчиха писмото на управителя и му предадоха Павел. ³⁴Той прочете писмото и запита Павел: „От коя провинция си?“ Като научи, че е от Киликия, ³⁵той каза: „Ще те изслушам, когато обвинителите ти пристигнат“ и заповяда да държат Павел под стража в двореца, построен от Ирод.[†]

Някои юдеи обвиняват Павел

24 След пет дни в Кесария пристигнаха първосвещеникът Анания, няколко старейшини и един адвокат на име Тертил. Те дойдоха, за да изложат пред управителя обвиненията си срещу Павел. ²Като извикаха Павел, Тертил започна обвинителната си реч, обръщайки се към управителя:

„Достопочтени Феликс, благодарение на теб се радваме на мир. Твоята прозорливост позволи да се извършват нужните реформи сред народа ни. ³Винаги и навсякъде с дълбока признателност приемаме тези неща. ⁴За да не отнемаме повече от времето ти, благоволи да чуеш нашето кратко обвинение. ⁵Този човек е размирник, бунтува юдеите от цял свят и е водач на сектата на назаряните. ⁶Той дори се опита да оскверни храма, но ние го заловихме.¹ ⁸Разпитай го и сам ще можеш да научиш

[†]Стихове 66–8а Някои гръцки източници добавят следните стихове: ⁶„Искахме да го съдим според нашия закон, ⁷но хилядният Лисий дойде и със сила го измъкна от ръцете ни. ⁸Той заповяда на хората, които го обвиняват, да дойдат пред теб.“

всичко, в което го обвиняваме.“⁹Останалите юдеи го подкрепиха и потвърдиха, че всичко това е вярно.

Павел се защитава пред Феликс

¹⁰Управителят направи знак на Павел да говори и той каза: „Зная, че от дълго време си съдия на този народ и затова с радост ще се защитавам пред теб. ¹¹Както сам можеш да се увериш, аз отидох на поклонение в Ерусалим преди не повече от дванадесет дни. ¹²Тези юдеи не са ме заварили нито да споря с някого в храма, нито пък да подстрекавам хората към бунт в синагогите† или където и да е другаде в града. ¹³Те не могат да докажат обвиненията, които отправят към мен сега. ¹⁴Изповядвам пред теб това: служа на Бога на предците ни според Пътя,† който те наричат секта. Вярвам във всичко, което казва законът и което е написано в книгите на пророците. ¹⁵Споделям същата надежда в Бога, която имат и те—надеждата, че ще има възкресение и за праведните, и за неправедните. ¹⁶Затова правя всичко възможно съвестта ми пред Бога и пред хората винаги да е чиста.

¹⁷След като отсъствах няколко години, аз дойдох в Ерусалим да донеса на своя народ благотворителни дарове и да принеса жертви. ¹⁸Докато вършех това, пречистен според обичаите, те ме намериха в храма. Нямахте тълпа, нито безпорядък. ¹⁹Няколко юдеи от Азия† бяха там—те трябваше да застанат пред теб и да предявят обвинения, ако имаха нещо против мен. ²⁰Или нека тези тук да кажат откриха ли някакво прегрешение, когато се изправих пред Синедриона† в Ерусалим. ²¹Освен ако намерят за грешно единствено онова, което казах високо, когато застанах сред тях: «Днес ме съдите, защото вярвам във възкресението на мъртвите.»“

²²Тъй като знаеше доста за Пътя,† Феликс прекъсна делото и каза: „Ще взема решение по твоя случай, когато дойде хилядникът† Лисий.“ ²³Той заповяда на стотника† да държи Павел под стража, но не много строго, и да не пречи на приятелите му да се грижат за него.

Павел говори на Феликс и жена му

²⁴След няколко дни Феликс дойде с жена си Друзила, по произход юдейка, и изпрати да доведат Павел. Феликс чу от него за вярата в Христос Исус. ²⁵Но когато Павел заговори за праведност, за въздържание и за идващия съд, Феликс се изплаши и каза: „Засега си върви. Когато намеря време, ще те повикам.“ ²⁶Същевременно той се надяваше, че Павел ще му даде подкуп и затова често го викаше и разговаряше с него.

²⁷След две години на мястото на Феликс за управител беше назначен Порций Фест. Понеже искаше да угоди на юдеите, Феликс остави Павел в затвора.

Павел се отнася до императора

25Фест дойде в провинцията и след три дни замина от Кесария за Ерусалим. ²Главните свещеници и юдейските водачи му представиха обвиненията си срещу Павел. Те умоляваха Фест ³да покаже благосклонност към тях и да изпрати Павел в Ерусалим (а всъщност възнамеряваха да го убият в засада по пътя). ⁴Но Фест отвърна: „Не, Павел е затворник в Кесария и аз скоро ще отида там. ⁵Нека с мен дойдат някои от водачите ви и в негово присъствие да го обвинят, ако е извършил нещо нередно.“

⁶След като прекара в Ерусалим не повече от осем или десет дни, Фест замина за Кесария. На другия ден след пристигането си той зае своето място в съда и заповяда да доведат Павел. ⁷Когато той се появи, юдеите, които бяха дошли от Ерусалим, го наобиколиха и започнаха да го обвиняват в многобройни и сериозни престъпления. Те обаче не можеха да докажат нито едно от тях. ⁸В своя защита Павел каза: „С нищо не съм прегрешил нито срещу юдейския закон, нито срещу храма, нито срещу императора.“

⁹Фест обаче искаше да угоди на юдеите и в отговор каза на Павел: „Искаш ли да отидеш в Ерусалим и там да те съдя по тези обвинения?“

¹⁰Павел отговори: „Нали сега съм изправен пред императорския съд, където трябва да бъда съден? Не съм причинил какво зло на юдеите, както ти самият много добре знаеш. ¹¹Ако съм виновен и съм извършил нещо, което заслужава смъртно наказание, готов съм да умра. Но ако в обвиненията на тези хора срещу мен няма нищо вярно, то никой не може да ме предаде в ръцете им. Отнасям се до императора!“

¹²След като обсъди молбата на Павел със своите съветници, Фест каза: „Отнасяш се до императора—при императора ще отидеш.“

Фест разпитва цар Агрипа за Павел

¹³След няколко дни в Кесария на посещение при Фест дойдоха цар Агрипа[†] и Верникия.[†] ¹⁴След като прекараха там известно време, Фест представи на царя случая на Павел така: „В затвора има един човек, оставен там от Феликс. ¹⁵Когато бях в Ерусалим, главните свещеници и старейшините на юдеите ми казаха в какво го обвиняват и поискаха да го осъдят на смърт. ¹⁶Отговорих им, че римляните нямат обичая да осъдят някого, преди той да се е срещнал лице в лице с обвинителите си и да е

имал възможност да се защити по обвиненията, повдигнати против него. ¹⁷Затова когато тези юдеи дойдоха тук с мен, не се бавих, а още на другия ден заех мястото си в съда и заповядах да доведат този човек. ¹⁸Когато обвинителите му се изправиха срещу него, те не го обвиниха в нито едно от престъпленията, които очаквах да чуя. ¹⁹Вместо това започнаха да спорят с него по техни религиозни въпроси и за някакъв човек Исус, който бил умрял, а Павел твърдеше, че е жив. ²⁰Тъй като нямах представа от нещата, за които спореха, го попитах иска ли да отиде в Ерусалим и там да бъде съден по тези въпроси. ²¹Но Павел пожела да остане в Кесария и се отнесе до императора да разреши неговото дело. Затова заповядах да остане затворен тук, докато уредя изпращането му пред императора.“

²²Тогава Агрипа[†] каза на Фест: „Бих искал лично да чуя този човек.“
„Утре ще го чуеш“—отговори Фест.

²³И така, на другия ден Агрипа[†] и Верникия[†] дойдоха с голяма пищност и влязоха в съдебната зала заедно с хилядниците[†] и градските първенци. Тогава Фест заповяда да доведат Павел ²⁴и каза: „Царю Агрипа и всички вие, които сте с нас! Това е човекът, срещу когото недоволстват всички юдеи тук и в Ерусалим, като срещат, че не трябва да му се позволи да живее. ²⁵Но аз не открих да е извършил нещо, заслужаващо смъртно наказание. И тъй като той самият се отнесе до императора, реших да го изпратя там. ²⁶Аз обаче не зная какво точно да пиша на императора, че е извършил. Ето защо го изправих пред вас и най-вече пред теб, царю Агрипа, за да го разпитате и да ми кажете какво да пиша на императора. ²⁷Защото ми се струва неразумно да изпращам затворник, без да посоча в какво е обвинен.“

Цар Агрипа разпитва Павел

26 Агрипа[†] се обърна към Павел и му каза: „Можеш да говориш в своя защита.“ Тогава Павел вдигна ръката си и започна защитната си реч:

²„Считам се за благословен, царю Агрипа, че днес тъкмо пред теб ще се защитавам срещу всичко, в което ме обвиняват юдеите, ³особено след като познаваш обичаите на юдеите и техните спорни въпроси. Затова те моля да имаш търпение да ме изслушаш.

⁴Всички юдеи знаят как съм живял от детските си години в собствената си страна, а също и в Ерусалим. ⁵Те ме познават отдавна и стига да искат, могат да потвърдят, че живях според най-строгата секта на нашата религия—живях като фарисей.[†]
⁶Изправен съм сега на съд заради надеждата си в обещанието, дадено от Бога на нашите предци—⁷обещанието, което нашите дванадесет племена се надяват да получат. За него те ден и нощ

ревностно служат на Бога. Заради тази надежда, царю, ме обвиняват юдеите. ⁸Защо, хора, ви е трудно да повярвате, че Бог може да възкресява мъртвите?

⁹Самият аз мислех, че трябва да правя всичко възможно против името на Исус от Назарет ¹⁰и точно това върших в Ерусалим. Много от Божиите хора хвърлих в затвора, като използвах дадената ми от главните свещеници власт. Когато ги убиваха, аз одобрявах това. ¹¹Много пъти, влизайки във всички синагоги,[†] аз ги наказвах и се опитвах да ги накарам да богохулстват. Моето настървение срещу тях беше толкова силно, че тръгнах да ги преследвам и в чужди градове.

Павел разказва как е видял Исус

¹²Упълномощен от главните свещеници и с разрешението им за разправа с тези хора, веднъж пътувах за град Дамаск. ¹³Около обяд, както си вървях по пътя, видях, царю, небесна светлина, по-ярка от слънцето. Тя сияеше край мен и спътниците ми. ¹⁴Всички паднахме на земята и тогава чух глас, който ми каза на арамейски: «Савле, Савле, защо ме преследваш? Като ми се противопоставяш, вредиш на себе си!¹» ¹⁵Аз попитах: «Кой си ти, Господи?», а Господ отвърна: «Аз съм Исус, когото ти преследваш. ¹⁶А сега стани и се изправи на краката си. Явих ти се, за да те направя свой служител и свидетел относно това, което си видял, и това, което ще ти разкрия. ¹⁷Ще те избавя от собствения ти народ и от езичниците,[†] при които ще те изпратя. ¹⁸Ти ще им отвориш очите и ще ги обърнеш от тъмнина към светлина, от властта на Сатана—към Бога, за да получат прошка за греховете си и място сред онези, които Бог освети въз основа на вярата им в мен.»

Павел описва делата си

¹⁹И тъй, царю Агрипа,[†] аз се подчиних на това небесно видение ²⁰и започнах да проповядвам най-напред на хората в Дамаск, после на тези в Ерусалим и из цяла Юдея, а също и на езичниците.[†] Казвах им да се покаят[†] и да се обърнат към Бога и с делата си да докажат, че наистина са се покаяли. ²¹По тази причина ме хванаха юдеите, докато бях в храма, и се опитаха да ме убият. ²²Но Бог ми помогна и продължава да ми помага и до днес, и с неговата помощ аз стоя тук сега, като свидетелствам както пред хората със скромно положение, така и пред високопоставените. Не говоря нищо друго, освен това, което са предrekli пророците и Моисей. ²³А те са казали, че Месията[†] ще умре и ще бъде първият възкръснал от мъртвите, че ще донесе светлина на юдеите и езичниците.“

¹Като ... себе си Букв.: „Срещу ръжен не се рита!“

Павел се опитва да убеди Агрипа

²⁴Докато Павел все още говореше в своя защита, Фест каза високо: „Ти си луд, Павле, полудял си от толкова много учене!“

²⁵„Не, Достопочтени Фесте, не съм луд—отвърна Павел.— Напротив, думите ми са пълни с истина и здрав разум. ²⁶Цар Агрипа† знае за тези неща и аз мога спокойно да говоря пред него. Сигурен съм, че нищо не е убягнало от вниманието му, защото това стана открито пред всички. ²⁷Царю Агрипа, вярваш ли в думите на пророците? Зная, че вярваш.“

²⁸Тогава Агрипа† му каза: „Да не мислиш, че толкова лесно можеш да ме убедиш да стана християнин?“

²⁹Павел отговори: „Дали лесно или трудно, моля се на Бога не само ти, а и всички, които днес ме слушат, да станат като мен, без, разбира се, тези окови.“

³⁰Тогава царят, управителят, Верникия† и всички седящи с тях станаха ³¹и излязоха от стаята. Отвън те си говореха помежду си: „Този човек не е извършил нищо, което да заслужава смърт или затвор.“ ³²И Агрипа† каза на Фест: „Можем да го освободим, ако не беше се отнесъл до императора.“

Павел отпътува за Рим

27 След като бе решено да отплаваме за Италия, Павел и няколко други затворника бяха предадени на Юлий, стотник† от специалната императорска войска. ²Качихме се на кораб, който беше от Адрамит и се готвеше да отплава за пристанища по крайбрежието на Азия,† и се отправихме на път. С нас беше и Аристарх, македонец от Солун. ³На другия ден спряхме в Сидон. Юлий се отнесе благосклонно към Павел и му позволи да отиде при приятелите си, за да се погрижат за него. ⁴Отплавахме оттам и се движехме по южния бряг на остров Кипър, за да се предпазим от силния насрещен вятър. ⁵Прекосихме морето край Киликия и Памфилия и пристигнахме в град Мира, провинция Ликия. ⁶Там стотникът намери един александрийски кораб, плаващ за Италия, и ни качи на него.

⁷Няколко дни се придвижвахме бавно и с голяма трудност достигнахме Книд. Вятърът ни пречеше да следваме курса си и затова продължихме от южния бряг на остров Крит покрай нос Салмон. ⁸Плавайки с усилия покрай брега, стигнахме до местност, наречена Добри пристанища, недалеч от град Ласея.

⁹Бяхме изгубили доста време и плаването ставаше вече опасно, а понеже и Постът† беше отминал, Павел ги предупреди: ¹⁰„Мъже, виждам, че пътуването ни е обречено да бъде тежко и ще донесе много загуби не само за товара и кораба, но и за

живота ни.“ ¹¹Но капитанът и собственикът на кораба успяха да убедят стотника,[†] че няма опасност, и той не послуша Павел. ¹²Тъй като пристанището беше неподходящо за зимуване, мнозинството реши да отплаваме и се надявахме да стигнем до Финикс, критско пристанище с излаз на югозапад и на северозапад, където да прекараме зимата.

Бурята

¹³Задуха лек южен вятър и хората на кораба си помислиха: „На това се надявахме, за да постигнем целта си.“ Вдигнаха котва и заплавахме много близо покрай Крит. ¹⁴Не след дълго обаче откъм острова задуха бурен вятър, наречен Евроклидон.¹ ¹⁵Той подхвана кораба и тъй като не беше възможно да се движим срещу вятъра, оставихме се вълните да ни носят. ¹⁶Отминахме едно островче, наречено Клавда, като едва успяхме да удържим спасителната лодка. ¹⁷След като я вдигнаха, започнаха да укрепват кораба с въжета. После, опасявайки се да не заседнат в пясъците край Сирт,² свиха платната и оставиха вятъра да носи кораба. ¹⁸На другия ден бурята така силно се разрази, че започнаха да изхвърлят товара зад борда, ¹⁹а на третия ден със собствените си ръце изхвърлиха и корабните принадлежности. ²⁰Дни наред не бяхме виждали нито слънцето, нито звездите. Бурята продължаваше да бушува и накрая изгубихме всяка надежда за спасение.

²¹От дълго време никой нищо не беше ял. Тогава Павел застана пред тях и каза: „Трябваше да ме послушате и да не тръгваме от Крит. Така нямаше да ни се случат тези беди и нямаше да има никакви загуби. ²²А сега ви призовавам да не губите кураж, защото никой от вас няма да загине. Само корабът ще бъде унищожен. ²³Снощи ми се яви ангел, изпратен от Бога, на когото принадлежа и служа. ²⁴Той ми каза: «Не се страхувай, Павле! Ти трябва да застанеш пред императора и заради теб Бог ще пощади живота на всички онези, които пътуват с теб.» ²⁵Така че не губете кураж, мъже! Аз вярвам на Бога и зная, че ще стане така, както ми беше казано. ²⁶Ще бъдем изхвърлени на някой остров.“

²⁷На четиринадесетата нощ ние все още се носехме из Адриатическо море. Около полунощ моряците усетиха, че наблизо има земя. ²⁸Те измериха дълбочината и откриха, че е около тридесет и седем метра. След малко пак я измериха и тя беше около двадесет и осем метра. ²⁹Тъй като се страхувахме, че можем да бъдем изхвърлени на скалист бряг, моряците хвърлиха четири котви от кърмата и се молеха да се развидели. ³⁰Моряците се опи-

¹Евроклидон Бурен североизточен вятър. ²Сирт Плитчина в морето близо до либийския бряг.

таха да избягат от кораба и като се престориха, че ще хвърлят друга котва от носа, те спуснаха в морето спасителната лодка. ³¹Но Павел каза на стотника† и на войниците: „Ако тези мъже не останат на борда, вие няма да се спасите.“ ³²Затова войниците прерязаха въжетата на спасителната лодка и тя падна в морето.

³³Точно преди изгрев Павел умоляваше всички да хапнат малко, казвайки: „Минаха вече четиринадесет дни на напрегнато очакване, а вие стоите гладни и нищичко не сте яли. ³⁴Сега ви умолявам да хапнете нещо. Нуждаете се от това, за да оживеете. И косъм няма да падне от главата ви.“ ³⁵Като каза това, Павел взе хляб, благодари на Бога пред всички, след това го разчупи и започна да се храни. ³⁶Това насърчи хората и те също започнаха да ядат. ³⁷(На кораба бяхме всичко двеста седемдесет и шест души.) ³⁸След като ядоха колкото искаха, те започнаха да изхвърлят житото в морето, за да олекне корабът.

Потъването на кораба

³⁹Когато съмна, моряците видяха земя, която им беше непозната. Те съгледаха някакво заливче с пясъчен бряг и решиха да опитат да откарат кораба дотам. ⁴⁰Освободиха котвите, като срязаха въжетата, а след това отвързаха и кормилните въжета, вдигнаха предното платно по посока на вятъра и насочиха кораба към брега. ⁴¹Но той се натъкна на някаква пясъчна преграда и заседна. Носът се заби и не помръдваше, а вълните с всичка сила се блъскаха в кърмата и я разбиха на парчета.

⁴²Войниците решиха да избият затворниците, за да не би някой от тях да избяга с плуване. ⁴³Стотникът† обаче искаше да спаси Павел и затова им попречи да изпълнят намерението си. Той заповяда на онези, които можеха да плуват, да скочат първи и да плуват към земята. ⁴⁴Останалите трябваше да стигнат до брега на дъски или на парчета от кораба. Така всички благополучно се добраха до сушата.

Павел на остров Малта

28 Когато се озовахме в безопасност на сушата, разбрахме, че островът се нарича Малта. ²Местните жители бяха изключително гостоприемни към нас—посрещнаха всички ни и запалиха огън, понеже валеше и беше студено. ³Павел беше събрал куп съчки и ги слагаше в огъня. Тогава, привлечена от топлината, се появи една ехидна† и се впи в ръката му. ⁴Когато местните жители видяха влечугото, увиснало на ръката му, те казаха помежду си: „Този човек трябва да е убиец, защото макар и да не се удави в морето, богинята на справедливостта не му позволи да живее.“ ⁵Но Павел тръсна ръка, змията падна в огъня, а на него му нямаше нищо. ⁶Хората очакваха да се подуе или внезапно да се стро-

поли мъртъв, но тъй като мина доста време, а нищо необикновено не му се случи, започнаха да говорят друго: „Той е бог.“

⁷Близко до това място имаше ниви, собственост на главния управник на острова, Поплий. Той ни прие в дома си и три дни беше наш гостоприемнен домакин. ⁸Бащата на Поплий лежеше болен от треска и имаше дизентерия. Павел отиде да го види и след като се помоли, положи ръцете си[†] върху него и го излекува. ⁹След тази случка всички други болни от острова дойдоха при Павел и бяха излекувани. ¹⁰Те ни почетоха с различни дарове и ни осигуриха всичко необходимо за пътуването ни.

От Малта към Рим

¹¹След три месеца отплавахме на борда на един александрийски кораб, който беше презимувал на остров Малта и на чийто нос бяха изобразени Диоскурите.¹ ¹²Спряхме в Сиракуза, където останахме три дни. ¹³Оттам отплавахме за Ригия. На другия ден, след като задуха южен вятър, продължихме и ден по-късно пристигнахме в Потйоли. ¹⁴Там намерихме няколко вярващи, които ни помолиха да останем с тях една седмица, след което пристигнахме в Рим. ¹⁵Вярващите там бяха чули, че идваме, и дойдоха чак до Апиевия пазар² и Трите кръчми³ да ни посрещнат. Когато ги видях, Павел благодари на Бога и се окуражи.

Павел в Рим

¹⁶Когато влязохме в Рим, разрешиха на Павел да живее в отделна къща заедно с един войник, който го охраняваше.

¹⁷След три дни Павел извика при себе си най-видните юдеи и щом се събраха, заговори: „Братя, макар че не съм извършил нищо против народа ни или против обичаите на нашите предци, в Ерусалим ме арестуваха и ме предадоха на римляните. ¹⁸Те ме разпитаха и като разбраха, че няма никаква причина, поради която да бъда убит, искаха да ме освободят. ¹⁹Юдеите обаче се противопоставиха на това и аз бях принуден да се отнеса до императора—но нямам никакви обвинения срещу своя народ. ²⁰Затова исках да се срещна и да говоря с вас—окован съм заради вярата си в надеждата на Израел.“

²¹Юдеите му казаха: „Не сме получили никакви писма за теб от Юдея. Никой от братята, пристигащи оттам, не ни е известил или казвал нищо лошо за теб. ²²Бихме искали да чуем какви са твоите възгледи, защото знаем, че навсякъде се говори против тази секта.“

²³Те се уговориха кога да се срещнат и на определения ден в къщата, където беше настанен Павел, дойдоха много юдеи. От

¹Диоскурите Гръцките богове-близнаци Кастор и Полукс. ²Апиевия пазар Град на около 69 км от Рим. ³Трите кръчми Град на около 48 км от Рим.

сутрин до вечер той им обясняваше и свидетелстваше за Божието царство. Опитваше се да ги убеди да повярват в Исус, като използваше откъси от закона на Моисей и от книгите на пророците. ²⁴Някои от тях повярваха на нещата, които говореше Павел, ала други не повярваха. ²⁵Спорейки помежду си, те започнаха да се разотиват, но Павел им каза още нещо: „Истината изрече Святият Дух, когато чрез пророк Исая каза на предците ви:

²⁶ «Иди при този народ и кажи:

Ще слушате и ще чувате, но няма да разберете.

Ще гледате и ще виждате, но няма да проумеете видяното.

²⁷ Защото умовете на този народ са притъпени.

Те имат уши, но не чуват,

и са затворили очите си за истината.

В противен случай щяха да видят с очите си,

да чуят с ушите си, да разберат с умовете си,

да се обърнат към мен и да ги излекувам.» *Исая 6:9-10*

²⁸Затова знайте, че Божието спасение беше изпратено на езичниците.† Те ще чуят!“ ^[29]¹

³⁰Цели две години Павел остана в къщата, която бе наел, и приемаше всички, които идваха да го посетят. ³¹Той проповядваше за Божието царство и поучаваше за Господ Исус Христос смело, без да му пречи никой.

¹Стих 29 Някои късни гръцки източници добавят стих 29: „След тези думи на Павел юдеите излязоха, спорейки разгорещено помежду си.“

Писмото на Яков

1 Яков, слуга на Бога и на Господ Исус Христос, поздравява всички Божии хора,¹ пръснати по света.

Вяра и мъдрост

²Радвайте се много, братя и сестри, всеки път, когато се изправяте пред всякакви изпитания, ³защото знаете, че чрез тях се проверява вярата ви и се учите на търпение. ⁴А това търпение трябва да свърши делото си докрай, така че да достигнете съвършенство и пълнота, без да ви липсва нищо. ⁵Ако пък на някого липсва мъдрост, да поиска от Бога, който щедро дава на всички и никого не порицава, и той ще му я даде. ⁶Но тя трябва да се поиска с вяра, без всякакви съмнения, защото който се съмнява, е като морска вълна, подхвърляна и блъскана от вятъра. ⁷⁻⁸Такъв човек се двоуми и в действията си е колеблив, затова да не се надява, че ще получи нещо от Господа.

Истинското богатство

⁹Бедният брат да се гордее с това, че Бог му е дал духовно богатство, ¹⁰а пък богатият брат—с това, че Бог му е пратил смирение, защото ще изчезне, както цветът на полската трева. ¹¹Слънцето изгрява и с палещите си лъчи изсушава растението. Цветът му окапва и хубостта му загива. Така и богатият ще повехне, докато крои планове за работата си.

Изкушенията не идват от Бога

¹²Благословен е този, който изтърпи изкушенията, защото след като успешно издържи изпитанието, ще получи венец на живота, обещан от Бога на онези, които го обичат. ¹³Никой, когато е изкушаван, не трябва да казва: „Това изкушение идва от Бога“, защото Бог не може да бъде изкушен от злото и той никого не изкушава. ¹⁴От собственото си желание всеки е изкушен, повлечен, съблазнен. ¹⁵После желанието зачева и ражда грях, а грехът, когато се развие напълно, ражда смърт.

¹всички Божии хора Букв.: „дванадесетте племена“.

¹⁶Не се заблуждавайте, скъпи братя и сестри! ¹⁷Всяко добро и всеки съвършен дар са дадени от горе—те идват от Отца, твореца на светлините, който не променя сиянието си, нито блещука като небесните звезди. ¹⁸Той избра да ни направи свои деца чрез посланието на истината, за да бъдем първите плодове сред всичко, което е сътворил.

Слушане и спазване

¹⁹Знайте това добре, скъпи братя и сестри: бъдете готови да слушате и не бързайте да говорите. Не се гневете прибързано, ²⁰защото гневът пречи на човек да живее така, както иска Бог. ²¹Отхвърлете всяка морална нечистота и всяко зло, царящи навред, и смирено приемоте посятото в сърцата ви Божие слово, което може да спаси душите ви.

²²Бъдете изпълнители, а не само слушатели на Божието слово, иначе сами себе си заблуждавате. ²³Защото който само слуша словото, без да го изпълнява, е като човек пред огледало—²⁴той вижда образа си там, а после си отива и веднага забравя как изглежда. ²⁵А този, който внимателно изучава Божия съвършен закон, носещ свобода, и стои твърд в него, който не е само слушател, бързо забравящ думите му, а и активен техен изпълнител, ще бъде благословен, когато го спазва.

Как да служим на Бога

²⁶Ако някой се мисли за религиозен, а не сдържа езика си, заблуждава сам себе си и неговата „религия“ е без стойност. ²⁷Чистата и непорочна религия пред Бога и Отца се изразява в това да се грижиш за сираци и вдовици, когато са в нужда, и да останеш неосквернен от света.

Обичайте всички хора

2Братя и сестри, като вярващи в нашия славен Господ Исус Христос не проявявайте пристрастия. ²Ако в събранието ви влязат двама души—единият със златен пръстен и облечен в скъпи дрехи, а другият беден и целият в дрипи—³и ако към богатото облечения проявите специални грижи и кажете: „Седни на това хубаво място“, а на бедно облечения кажете: „Стой там прав“ или „Седни при краката ми“, ⁴вие всъщност правите разлика между хората и подбудени от зли мисли, решавате кой е по-добър.

⁵Чуйте, скъпи братя и сестри! Нали Бог избра бедните в очите на света да бъдат богати с вяра и да наследят царството, обещано от него на онези, които го обичат? ⁶А вие унижихте бедняка! Нали богатите са тези, които ви потискат и ви влачат по съдили-

щата? ⁷Нали те хулят почитеното име, което ви е дадено от Онзи, който ви притежава?

⁸Ако спазвате царския закон, който според Писанието гласи: „Обичай ближния си както себе си!“, ¹ правилно постъпвате. ⁹Но ако проявите пристрастие, извършвате грях и сте осъдени като закононарушители, ¹⁰защото ако някой спази целия закон, но не се подчини на една единствена заповед, той става виновен в престъпването на всички заповеди. ¹¹Това е така, защото Онзи, който каза: „Не прелюбодействай!“, ² каза също и „Не убивай!“ ³ Затова ако не прелюбодействаш, но извършиш убийство, ти си закононарушител. ¹²Говорете и действайте като хора, които ще бъдат съдени по закона на свободата. ¹³Божият съд ще бъде безмилостен към този, който не е бил милостив, но милостта тържествува над съда.

Вяра и добри дела

¹⁴Каква е ползата, братя и сестри, ако някой каже, че има вяра, но няма дела? Ще го спаси ли тази вяра? ¹⁵Ако някой брат или сестра нямат с какво да се облекат или какво да ядат ¹⁶и ако някой от вас им каже: „Бог да ви благослови! Дано да се стоплите и нахраните!“, без да им даде онова, от което се нуждаят телата им, ще им помогне ли с това? ¹⁷Така и вярата сама по себе си е мъртва без дела.

¹⁸Някой може да каже: „Възможно е да имаш вяра и да не вършиш добри дела.“ Ще му отговоря: „Покажи ми вярата си без дела, а аз ще ти покажа моята вяра чрез делата си.“ ¹⁹Ти вярваш, че Бог е един. Добре. Но демоните също вярват и треперят.

²⁰Искаш ли да разбереш, ти, глупав човече, че вярата без дела нищо не струва? ²¹Не беше ли нашият праотец Авраам оправдан чрез делата си, когато принесе върху жертвеника своя син Исаак? ²²Виждаш, че вярата и делата му взаимно се допълваха и чрез делата вярата стана съвършена. ²³Така се изпълни Писанието, което казва: „Авраам имаше вяра в Бога и заради нея Бог го прие за праведен“ ⁴ и Авраам беше наречен „приятел на Бога“ ⁵. ²⁴Виждате, че човек се оправдава чрез дела, а не само чрез вяра.

²⁵Нали също така чрез дела беше оправдана и проститутката Раав, когато подслони съгледвачите и им помогна да избягат по друг път ⁶?

²⁶Защото както тялото е мъртво без дух, така и вярата е мъртва без дела.

¹„Обичай ... себе си“ Лев. 19:18. ²„Не прелюбодействай!“ Изх. 20:14; Втор. 5:18. ³„Не убивай!“ Изх. 20:13; Втор. 5:17. ⁴„Авраам ... праведен“ Бит. 15:6. ⁵„приятел на Бога“ II Лет. 20:7; Ис. 41:8. ⁶подслони ... път Историята за Раав се намира в Исус Навин 2:1-21.

Езикът

3 Братя и сестри, не трябва много от вас да се стремят да стават учители, защото знаете, че нас по-строго ще съдят. ²Всички ние често грешим. Ако човек е безгрешен в говоренето, значи е съвършен и умее да владее цялото си тяло. ³В устата на конете поставяме юзда, за да ни се подчиняват и така да владеем цялото им тяло. ⁴Същото е и с корабите—макар че са така големи и движени от силни ветрове, едно малко кормило ги управлява и те отиват където пожелае кормчията. ⁵Езикът ни също е малка част от тялото, но се хвали с големи неща.

Помислете само какви големи гори могат да бъдат подпалени с едно малко пламъче! ⁶Езикът също е като огън, като свят на злото сред частите на тялото ни. Той заразява цялото тяло и подпалва колелото на живота, а той самият е запален от пламъците в пъкъла. ⁷Човек може да укроти и в действителност е укротил всякакъв вид диви животни, птици, влечуги и морски създания, ⁸ала никое човешко същество не може да укроти езика—неуморимо зло, пълно със смъртоносна отрова. ⁹С него славим Господа и Отца и с него проклинаме хората, създадени по Божието подобие. ¹⁰Благословение и проклятие излизат от една и съща уста, а не трябва да бъде така, братя и сестри. ¹¹Може ли от един и същ извор да блика сладка и горчива вода? ¹²Нима може, братя и сестри, смокиново дърво да ражда маслини? Или лоза да ражда смокини? Така и един солен извор не може да дава добра вода.

Истинската мъдрост

¹³Този от вас, който е мъдър и учен, трябва да покаже своята мъдрост чрез доброто си държание, чрез делата си, извършени със смирението, което носи мъдростта. ¹⁴Но ако сърцата ви са пълни с горчива завист и егоизъм, не се хвалете с мъдростта си, не прикривайте истината с лъжа. ¹⁵Такава мъдрост не е от горе—тя е земна, плътска, дяволска, ¹⁶защото където има завист и егоизъм, там царя хаос и всякакво зло. ¹⁷А мъдростта, която идва от горе, е първо чиста, а след това миролюбива, внимателна, лесно ѝ се угажда, пълна със състрадание и добри дела, безпристрастна и искрена. ¹⁸Плодът на праведния живот събират онези, които мирно се трудят, за да постигнат мир.

Посветете се на Бога

4 Откъде идват тези боричкания и спорове помежду ви? Нима не се зараждат отвътре, от вашите страсти, които непрестанно воюват в телата ви? ²Желаете, но нямате и затова убивате и завиждате на другите, но пак не можете да се сдобие с желаното и тогава се карате и се биете. Нямате, защото не молите

Бога да ви даде, ³а пък когато го помолите, не получавате нищо, защото искате с погрешни мотиви—за да пропилиете всичко в собствените си удоволствия. ⁴Вие, неверници, не знаете ли, че да обичаш света означава да мразиш Бога и всеки, който иска да е част от света,¹ става враг на Бога? ⁵Или може би мислите, че Писанието напразно казва: „Духът, който Бог е вложил да живее в нас, копнее ревностно да бъдем само негови“²? ⁶Но Бог ни дава по-голяма благодат и затова Писанието казва: „Бог е против горделивите, а на смирените дава благодат.“³ ⁷Така че, подчинете се на Бога, съпротивете се на дявола и той ще избяга от вас. ⁸Приближете се към Бога и той ще се приближи към вас. Измийте ръцете си, грешници, пречистете сърцата си, вие, които непрекъснато се двоумите. ⁹Оплаквайте, скърбете и плачете; смехът ви да се превърне в ридание, а радостта ви—в тъга. ¹⁰Смирете се пред Господа и той ще ви издигне.

Вие не сте Съдията

¹¹Не се клеветете, братя и сестри, защото който клевети своя брат или пък става негов съдник, клевети закона и става съдник на закона. А когато съдиш закона, ти не си изпълнител на закона, а съдия. ¹²Има един Законодател и Съдия и само той може да спаси и да унищожи. Кой си ти, за да съдиш ближния си?

Оставете Бог да планира живота ви

¹³Чуйте вие, които казвате: „Днес или утре ще заминем за този или онзи град, ще останем там една година, ще търгуваме и ще спечелим пари.“ ¹⁴Та вие дори не знаете какво ще стане с живота ви утре, защото сте като пара, която се появява за кратко и после изчезва. ¹⁵Затова би трябвало да казвате: „Ако Господ желае, ще сме живи и ще направим това или онова.“ ¹⁶А не както сега надутото се хвалите, защото такова самохвалство е погрешно. ¹⁷Всеки, който знае кое е добро, а не го прави, извършва грях.

Бог ще накаже богатшите егоисти

5 Чуйте вие, които сте богати: ридайте и плачете с глас заради нещастията, които ще ви сполетят. ²Богатството ви ще изгние и молци ще изядат дрехите ви. ³Ръжда ще покрие златото и среброто ви—ръжда, която ще е свидетелство срещу вас и ще разяде плътта ви като огън. В последните дни сте натрупали своите съкровища. ⁴Ето: викът на неплатените от вас заплати на онези, които ожънаха нивите ви, и виковете на жътварите достигнаха

¹част от света Букв.: „приятел със света“. ²„Духът ... негови“ Или: „Духът, който Бог е вложил в нас, е ревнив.“ Вж. Изх. 20:5. ³„Бог ... благодат“ Пр. 3:34 (Септуагинта).

до ушите на Господа на небесните войнства.¹ ⁵В разкош живяхте на земята и добре се забавлявахте, угоихте сърцата си, както се угояват животни за деня на заколението. ⁶Осъдихте и убихте невинни, които не можеха да ви окажат никаква съпротива.

Бъдете търпеливи

⁷Бъдете търпеливи, братя и сестри, докато Господ дойде. Вижте земеделецът как чака скъпоценния плод на земята—търпеливо изчаква, докато паднат есенният и пролетният дъжд. ⁸С такава търпение чакайте и вие, запазете надеждата в сърцата си, защото не е далеч денят, когато Господ ще дойде. ⁹Престанете да се оплаквате един от друг, братя и сестри, защото иначе ще бъдете осъдени. Вижте! Съдията е пред вратата. ¹⁰Братя и сестри, вземете за пример страданието и търпението на пророците, които говореха в името на Господа. ¹¹Помнете, че ги наричаме благословени, защото търпеливо понесоха страданията си. Всички сте чували за търпението на Йов и знаете как накрая Господ му помогна и показа, че е пълен със съчувствие и милост.

Внимавайте какво говорите

¹²Преди всичко, братя и сестри, не се кълнете нито в небето, нито в земята, нито в каквото и да е друго. Нека вашето „да“ наистина означава „да“ и вашето „не“ наистина означава „не“, за да не бъдете осъдени.

Силата на молитвата

¹³Ако някой от вас има неприятности—да се моли. Ако е щастлив—да пее песни на възхвала. ¹⁴Ако е болен—да извика църковните презвитери,[†] за да се молят за него и да го помажат със зехтин в името на Господа. ¹⁵Молитвата, казана с вяра, ще излекува болния и Господ ще възстанови здравето му, а ако е извършил грехове, ще му се простят. ¹⁶Изповядвайте греховете си един на друг и се молете един за друг, за да бъдете излекувани. Молитвата на праведния е мощна и ефективна. ¹⁷Илия[†] беше човек като нас, но когато горещо се помоли да не вали, цели три години и половина на земята не капна капка дъжд. ¹⁸След това се помоли отново и от небето завали дъжд и земята даде своя плод.

Спасяване на душа

¹⁹Ако някой от вас, братя и сестри, върне друг, който се е отклонил от истината, ²⁰нека знае, че всеки, който върне един грешник от лъжливия му път, спасява душата му от смърт и помага да бъдат простени много грехове.

¹Господ на небесните войнства Букв.: „Господ Саваот“, което означава владетел на всички небесни сили.

Първото писмо на Петър

1 От Петър, апостол на Исус Христос, до Божиите избраници, чужденци на този свят, разпръснати из провинциите Понт, Галатия, Кападокия, Азия и Витиния. **2**Според плана, който Бог Отец отдавна бе предначертал, вие бяхте избрани да станете негов свят народ чрез действието на Духа, да му се покорявате и да бъдете очистени чрез кръвта на Исус Христос. Благодат и мир да изобилстват над вас.

Жива надежда

3Благословен да бъде Богът и Бащата на нашия Господ Исус Христос! В голямата си милост той ни възроди за жива надежда чрез възкресението на Исус Христос от мъртвите **4**и за нетленно, неопетнено и неувяхващо наследство, което се пази за вас в небесата. **5**Чрез вярата ви Божията сила ви брани, докато получите спасението, готово да се разкрие в края на времето. **6**Радвайте се на това, въпреки че сега за кратко различни изпитания ще ви причинят скръб. **7**Всички те са нужни, за да може, веднъж изпитана, вярата ви, която е много по-ценна от златото, което макар и изпитано с огън, е нетрайно, да заслужи похвала, слава и чест, когато Исус Христос се яви. **8**Въпреки че не сте го виждали, го обичате. Въпреки че сега не го виждате, вярвате в него и се изпълвате с неизразима и славна радост, **9**защото получавате крайната цел на своята вяра—спасението на душите си.

10Пророците, които предсказаха за благодатта, която идваше при вас, прилежно и с най-голямо старание разпитваха за това спасение. **11**Те търсеха да открият какво време и какви обстоятелства сочеше Христовият Дух в тях, когато предричаше предстоящите страдания на Христос и идващата след тях слава. **12**Разкрито им беше, че не на себе си, а на вас служеха, когато говореха за нещата, които сега са ви съобщени от онези, които ви проповядваха Благата вест чрез Святия Дух, изпратен от небето—неща, за които дори ангелите копнеят да узнаят.

Призив към свят живот

¹³И така, бъдете въздържани и с бистър ум. Изцяло възложете своите надежди на благодатта, която ще получите, когато Исус Христос се яви. ¹⁴Като послушни деца, престанете да живеете водени от страстите, които имахте преди, когато не бяхте просветени. ¹⁵Във всички свои дела постъпвайте като свети хора, както е свят Онзи, който ви призова. ¹⁶Както е писано: „Бъдете свети, защото аз съм свят.“¹

¹⁷И щом наричат Баща този, който безпристрастно съди хората според делата им, докато сте чужденци на този свят, живеете в страхопочитание. ¹⁸Вие знаете, че от безсмисления начин на живот, който наследихте от предците си, ви избавиха не такива преходни неща като сребро или злато, ¹⁹а безценната кръв на непорочния и чист като агне Христос. ²⁰Той беше избран преди сътворението на света, но се яви в тези последни времена заради вас. ²¹Чрез него вие повярвахте в Бога, който го възкреси от мъртвите и му даде слава, за да е в Бога вярата и надеждата ви.

²²Сега, след като очистихте душите си чрез подчинение на истината, можете да покажете искрена братска любов и да се обичате един друг горещо, от чисто сърце.² ²³Защото се възродихте не от смъртно, а от безсмъртно семе—Божие слово, което дава живот и пребъдва вечно. ²⁴Писанието казва:

„Като трева са всички хора
и цялата им слава—като цвета на полската трева.

Тревата изсъхва и цветът окапва,
²⁵ но словото на Господа ще живее вечно.“ *Исая 40:6–8*

И това е словото, което ви бе проповядвано.

Живият камък и святият народ

2 Затова изхвърлете от себе си всякаква злоба, всякакво лукавство, лицемерие, завист и всякаква клевета. ²Като новородени бебета, жадувайте за чисто духовно мляко, с което да пораснете и бъдете спасени, ³сега, когато „вече сте вкусили колко е добър Господ“.³

⁴Приближете се към него, живия камък, отхвърлен от хората, но безценен за Бога и избран от него. ⁵Вие също сте като живи камъни, които Бог използва, за да изгради духовен храм, където да му служите като свято свещенство и да принасяте духовни жертви, които Бог ще приеме чрез Исус Христос. ⁶Така е казано в Писанието:

¹„Бъдете ... свят“ Лев. 11:44,45; 19:2; 20:7. ²от чисто сърце В някои гръцки източници: „от цялото си сърце“. ³„вече ... Господ“ Пс. 34:8.

„Виж! Избрах безценен крайъгълен камък
и в Сион¹ го полагам.

Който повярва в него, никога няма да се посрами.“

Исая 28:16

⁷За вас, които вярвате, той е безценен, а за невярващите е

„камъкът, който зидарите отхвърлиха
и който стана крайъгълен камък“,

Псалм 118:22

⁸а също и

„камък, в който хората се препъват,
и скала, която ги кара да падат.“

Исая 8:14

Препъват се, защото не се подчиняват на словото и това им бе отредено.

⁹Но вие сте избран род, царски свещеници, свят народ, хора, които принадлежат на Бога, за да възвестявате могъщите дела на Онзи, който ви призова от тъмнина в своята чудна светлина. ¹⁰Вие, които някога не бяхте народ, сега сте Божият народ; вие, на които не беше показана милост, сега сте получили милост.

Живейте за Бога

¹¹Скъпи мои, като чужденци и пришълци на този свят, ви призовавам да отбягвате плътските страсти, които воюват с душата ви. ¹²Нека поведението ви сред езичниците[†] бъде толкова добро, че макар да ви обвиняват в злосторничество, като видят добрите ви дела, да прославят Бога в деня на идването му.

Подчинявайте се на всяка човешка власт

¹³Подчинявайте се на всяка човешка власт заради Господа—и на царя, който представлява върховната власт,¹⁴ и на управниците, които са изпратени от него да наказват престъпниците и да хвалят онези, които вършат добро. ¹⁵Защото такава е Божията воля: с добрите си постъпки да затваряте устата на невежите глупци. ¹⁶Живейте като свободни хора, но не използвайте свободата си за прикриване на злосторничество. Живейте като Божии слуги. ¹⁷Уважавайте всеки човек, обичайте братята и сестрите си в Христос, бойте се от Бога и почитайте царя.

Примерът на Христовото страдание

¹⁸Роби, подчинявайте се на господарите си с пълното дължимо уважение: не само на добрите и внимателните, но и на суровите. ¹⁹Похвално е, ако някой, с мисълта за Бога, понесе болката на

¹Сион Ерусалим, градът на Божия избран народ.

несправедливи страдания. ²⁰Защото нима заслужавате похвала, ако изтърпите, когато ви бият заради извършени от вас престъпления? Но ако изтърпите, когато страдате заради добри дела, заслужавате Божиата похвала. ²¹Нали за това сте призовани—да последвате примера, оставен от Христос, който също изтърпя страдания за вас.

²² „Той не извърши грях,

нито се намери лукавство в устата му.“

Исаия 53:9

²³Когато го обиждаха, не отвърщаше с обиди; когато страдаше, не заплашваше, а повери себе си на справедливия Съдия. ²⁴Той взе греховете ни върху себе си в своето тяло на кръста, за да умрем за греха и да заживеем за праведността. С неговите рани се излекувахте. ²⁵Лутахте се като заблудени овце, но сега се завърнахте при Пастира и Пазителя на душите ви.

Съпруги и съпрузи

3 По същия начин и вие, жени, се подчинявайте на своите мъже, за да може, ако някои от тях не са се покорили на Божието слово, да бъдат спечелени чрез поведението на вас, техните жени, без да е изречена и една дума, ²защото ще видят чистия ви и богобоязлив живот. ³Нека ви украсява не външното—красиво сплетените коси или златните накити, или скъпите дрехи. ⁴Красотата ви трябва да идва отвътре—неувяхващата красота на един нежен и спокоен дух, защото това е много ценно в очите на Бога. ⁵Такава беше красотата на святите жени от миналото, които се надяваха на Бога. Те се подчиняваха на мъжете си, ⁶също както и Сара се подчиняваше на Авраам и го наричаше свой господар. Вие сте нейни дъщери, ако вършите добро, без да се боите от нищо.

⁷Така и вие, мъже, отнасяйте се с разбиране към жените си и ги почитайте като по-слабия пол, защото те също са наследници на благодатта, която дарява живот. Правете това, за да не пречи нищо на молитвите ви.

Страдания поради праведен живот

⁸Най-накрая, живеете всички в единство на мисълта и чувствата, обичайте братята и сестрите си, бъдете състрадателни и смирени един към друг. ⁹Не отвърщайте на лошото с лошо, нито на обидата с обида, а благославяйте, защото това бяхте призовани да вършите, за да наследите Божието благословение. ¹⁰Както казва Писанието:

„Който иска да се наслади на живота и да види добри дни,

да въздържа от зли думи езика си и от измами—устните си;

¹¹ да обърне гръб на злото и да върши добро;

да търси мир и да се стреми към него.

¹² Защото очите на Господа гледат към праведните и ушите му чуват молитвите им, а на вършещите злини Господ е обърнал гръб.“

Псалм 34:12–16

¹³Нима може някой да ви стори зло, ако ревностно се стремите да вършите добро? ¹⁴Но дори и да страдате, защото сте извършили онова, което е правилно, вие сте благословени, затова „не се страхувайте от заплахите им и не се смущавайте.“¹ ¹⁵В сърцата си почитайте Христос като Господ. Бъдете винаги готови да дадете отговор на всеки, който ви разпитва за основанията за вашата надежда. ¹⁶Отговаряйте кротко и почитателно и съвестта ви да е чиста, за да се посрамят онези, които ви клеветят и хулят злонамерено доброто ви държание в Христос. ¹⁷По-добре е да страдате заради това, че сте извършили добро, ако е такава Божията воля, отколкото за това, че сте извършили зло. ¹⁸Защото и самият Христос, за да ни отведе при Бога, умря за греховете ни веднъж завинаги—праведният умря за неправедните, като тялото му беше умъртвено, но той оживя в духа. ¹⁹Чрез този дух той отиде и проповядва на затворените духове, ²⁰които бяха непокорни в миналото, когато Бог търпеливо чакаше, а Ной строеше своя кораб. Само няколко души, и по-точно осем, влязоха в него и се спасиха чрез водата. ²¹Тази вода е символ на кръщението,[†] което днес спасява и вас. Кръщението не е отстраняване на нечистотата на тялото, а молба към Бога за чиста съвест. То ви спасява чрез възкресението на Исус Христос. ²²Той се възнесе на небето и е отдясно на Бога, като на него са подчинени и ангелите, и властите, и силите.

Променен живот

4 Тъй като Христос премина през телесни страдания, въоръжете се и вие със същото мислене, защото който изтърпи телесни страдания, престава да съгрешава. ²Така ще можете да посветите останалата част от земния си живот не на човешки страсти, а на изпълнението на Божията воля. ³Достатъчно дълго досега живяхте, вършейки това, което езичниците[†] харесват—бяхте отдадени на разврат и похотливи страсти, на пиянство, оргии, гуляи и гнусно идолопоклонство. ⁴Сега им се струва странно, че не се втурвате с тях в същата широка река на безпътството, и ви хулят. ⁵Тези хора ще отговарят пред Христос, който е готов да съди и живите, и мъртвите. ⁶Затова Благата вест бе проповядвана и на мъртвите, така че макар да са били

¹„Не се страхувайте ... смущавайте“ Ис. 8:12.

осъдени на физическа смърт, както всички хора, чрез Духа да живеят вечно, както Бога.

Бъдете добри управители на Божиите дарби

⁷Наближава краят на всички неща, затова бъдете благоразумни и водете дисциплиниран живот, за да можете да се молите. ⁸Преди всичко запазете любовта си един към друг неизменна, защото любовта скрива много грехове. ⁹Бъдете гостоприемни един към друг, без да се оплаквате. ¹⁰Всеки да използва дарбата, която е получил, за да служи на другите, като добър управител на Божиата благодат в разнообразните ѝ форми. ¹¹Който говори, да говори думи от Бога. Който служи, да служи със силата, която Бог осигурява, така че във всичко да се прославя Бог чрез Исус Христос. На него принадлежи славата и силата за вечни векове! Амин.

Страдания заради Христос

¹²Скъпи мои, не се учудвайте на огненото изпитание, на което сте подложени, сякаш ви се е случило нещо необикновено, ^{13а} се радвайте, че вземате участие в страданията на Христос, за да може да ликувате, когато се разкрие неговата слава. ¹⁴Благословени сте, ако ви обиждат заради името на Христос, защото Божият славен Дух почива върху вас. ¹⁵Затова никой от вас не трябва да страда като убиец, крадец, престъпник или като натрапник в чужди дела. ¹⁶Но ако някой страда за това, че е християнин, да не се срамува, че носи това име, а да прослави Бога за него. ¹⁷Дойде времето за съд и той започва от Божието семейство. А щом започва с нас, какъв ще е краят за онези, които отхвърлят Благата вест от Бога? ¹⁸И „щом за праведника е изключително трудно да се спаси, какво очаква безбожника и грешника?“¹ ¹⁹Затова онези, които страдат, защото такава е Божията воля, трябва да поверят душите си на верния Създател и да продължат да вършат добро.

Божие стадо

5 Сега се обръщам към презвитерите[†] между вас, защото и аз съм презвитер и свидетел на страданията на Христос, а също и участник в бъдещата слава, която предстои да се открие: ²грижете се за Божие стадо, което ви е поверено. Пазете го не по принуда, а доброволно, както Бог иска. И го правете не от алчност за пари, а от стремеж да служите. ³Не се дръжете като господари с онези, които са ви поверени, а бъдете пример на ста-

¹„Щом ... грешника“ Пр. 11:31 (Септуагинта).

дото. ⁴И когато дойде Върховният Пастир, ще получите неувяхващия венец на славата.

⁵По същия начин вие, по-младите, се подчинявайте на презвитерите[†] и се отнасяйте със смирение един към друг, защото:

„Бог е против горделивите,
а на смирените дава благодат.“ *Притчи 3:34 (Септуагинта)*

⁶Така че смирете се под Божията мощна ръка, за да ви издигне, когато му дойде времето. ⁷Оставете всички свои грижи на него, защото той се грижи за вас.

⁸Бъдете с бистър ум и стойте нащрек, защото врагът ви, дяволът, като ревящ лъв обикаля наоколо, търсейки кого да погълне. ⁹Съпротивете му се и бъдете твърди във вярата си, като знаете, че на същите страдания са подложени и вашите братя и сестри по целия свят.

¹⁰След тези краткотрайни страдания сам Бог ще оправи всичко. Бог, който е източник на всяка благодат и който ви призова да споделите вечната му слава в Христос Исус, ще ви подкрепи, ще ви даде сила и ще ви предпази от падане. ¹¹Цялата власт е негова завинаги! Амин.

Поздрави

¹²С помощта на Силуан, когото смятам за верен брат, ви написах това кратко писмо, за да ви насърча и да засвидетелствам пред вас, че това е истинската Божия благодат. Останете твърди в нея.

¹³Поздравява ви църквата във Вавилон,¹ избрана, както сте избрани и вие. Поздрави и от Марк, моя син в Христос.

¹⁴Поздравете се един друг с целувка на християнска обич.

Мир на всички ви, които сте в Христос.

¹Вавилон Както в „Откровение“, и тук думата има преносно значение и вероятно се отнася до Рим.

Второто писмо на Петър

1 От Симон Петър, слуга и апостол на Исус Христос, до всички вас, които благодарение на праведността на нашия Бог и Спасител Исус Христос получихте вяра толкова ценна, колкото и нашата:

²Благодат и мир да изобилстват над вас чрез пълното ви познаване на Бога и на Исус, нашия Господ.

Бог ни е дал всичко, от което се нуждаем

³Божествената сила ни даде всичко, което ни е нужно, за да живеем и служим предано на Бога, защото напълно познаваме Онзи, който ни призова чрез славата и могъщите си дела. ⁴Чрез тях той ни даде онези велики и безценни дарове, които бе обещал и чрез които можете да участвате в божествената природа и да избягате от покварата в този свят, идваща от човешките страсти.

⁵Именно заради това, направете всичко възможно да прибавите към вярата си добродетелност, към добродетелността си — знание, ⁶към знанието — въздържание, към въздържанието — търпение, към търпението — благочестие, ⁷към благочестието — братска обич и към братската обич — любов. ⁸Ако тези качества ги има във вас и се увеличават, те ще ви помогнат да станете дейни и продуктивни и ще ви доведат до пълното познаване на нашия Господ Исус Христос. ⁹А който не притежава тези качества, е късоглед до слепота и е забравил, че е бил очистен от предишните си грехове.

¹⁰Затова, братя и сестри, още по-настойчиво се стремете да докажете, че сте призовани и избрани, защото, ако вършите тези неща, никога няма да се препънете и паднете. ¹¹По този начин ще ви бъде оказано щедро посрещане във вечното царство на нашия Господ и Спасител Исус Христос.

¹²Ето защо постоянно ще ви припомням всичко това, независимо че вече го знаете и сте здраво утвърдени в истината, която имате. ¹³Смятам за съвсем правилно, докато съм жив тук, на земята, да ви подтиквам с напомняне, ¹⁴защото зная, че скоро животът ми на този свят ще свърши, както ясно ми бе показано

от нашия Господ Исус Христос.¹ ¹⁵Ще направя всичко възможно, така че и след смъртта ми винаги да помните тези неща.

Ние видяхме славата на Христос

¹⁶Когато ви говорехме за могъщото идване на нашия Господ Исус Христос, не се осланяхме на хитро скроени измислици, а на това, че бяхме очевидци на неговото величие. ¹⁷Исус получи чест и слава от Бог Отец, когато от царствената слава до него стигна глас, който каза: „Това е моят възлюбен Син. Той е избраникът ми.“ ¹⁸И ние чухме този глас, който дойде от небето, когато бяхме с него на святата планина.²

¹⁹Имаме и думите на пророците, които са потвърдени чрез всички тези неща. Добре е, че не ги пренебрегвате, защото те са като свещ, горяща в тъмна стая, докато проблесне светлината на деня и в сърцата ви изгрее Зорницата. ²⁰Най-важно е да разберете, че никое пророчество в Писанието не изразява тълкуването на пророка, който го е написал. ²¹Защото по волята на човека никога не се е раждало пророчество, а водени от Святия Дух, хората са изричали послания от Бога.

Лъжеучители

2 В миналото сред народа е имало лъжепророци, също както и сред вас ще се появят лъжеучители. Те ще въведат пагубни възгледи, ще се отрекат от Господаря, който ги откупи, и така ще предизвикат скорошната си гибел. ²Мнозина ще ги последват в плътските им страсти и ще донесат лоша слава за Пътя на истината. ³Алчни за пари, те ще ви използват, като ви говорят измислени от тях учения. Присъдата им отдавна е изречена и те няма да избегнат гибелта си.

⁴Бог не пожали ангелите, които съгрешиха, а ги запрати в мрачните подземия на ада, където да бъдат държани до съда. ⁵Той не пожали древния свят—свят, пълен с безбожници—и им прати потоп, от който спаси само Ной, който проповядваше праведен живот, и още седем души. ⁶Той осъди на унищожение градовете Содом и Гомор[†] и ги изпепели, като ги превърна в пример за всички безбожници, показвайки им какво ги очаква. ⁷Той избави праведния Лот, който се измъчваше от развратното поведение на хората, които не спазваха закона. ⁸Живеейки сред тях, всеки ден праведната душа на този праведен човек се терзаше от беззаконието, което виждаше и чуваше. ⁹Всичко това показва, че Господ знае как да избави благочестивите, когато са в беда, и как да държи неправедните наказани до деня на съда—

¹зная ... Христос Вж. Йоан 21:18–19. ²Исус получи ... планина Вж. Мат. 17:1–9.

¹⁰особено онези, които следват порочните страсти на грешната си човешка природа и презират властта на Господа.

Тези хора са дръзки и самонадеяни и не се страхуват да злословят срещу славните ангели.¹ ¹¹А ангелите, макар че са по-силни и с повече власт, не ги обвиняват и клеветят пред Господа. ¹²Тези лъжеучители злословят за неща, които не разбират. Те са като неразумни животни, които действат според инстинкта си и са родени да бъдат ловени и избивани. И като тях те също ще бъдат унищожени. ¹³За своите злини и неправди ще получат в отплата страдания. За тях е удоволствие да гуляят посред бял ден. Те са мръсни петна и лекета и се наслаждават в измамните си пътища, докато седят с вас на една и съща маса. ¹⁴Очите им са пълни с прелюбодеяние и ненаситни за грях, те съблазняват колебливите. Сърцата им са научени на алчност. Всички те са прокълнати! ¹⁵Тези хора се отклониха от правия път и се заблудиха, тръгвайки по пътя на Валаам, сина на Восор.² Той обичаше да му плащат за извършено зло, ¹⁶но беше порицан за престъплението си от едно нямо магаре, което проговори с човешки глас и предпази пророка от безумни постъпки.

¹⁷Тези лъжеучители са пресъхнали извори и тласкани от буря облаци. За тях се пази място в най-непрогледния мрак. ¹⁸Думите им са празно самохвалство и като използват страстите на грешната човешка природа, те съблазняват онези, които едва са започнали да се отдръпват от живеещите в заблуда. ¹⁹Обещават им свобода, а те самите са роби на покварата, защото всеки е роб на онова, което го е завладяло. ²⁰Ако са избягали от заразите на света чрез пълното познаване на нашия Господ и Спасител Исус Христос, но после отново се забъркват с тях и им стават подвластни още веднъж, то последното им състояние е по-лошо от първоначалното. ²¹По-добре е никога да не са познавали праведния път, отколкото след като са го познали, да обърнат гръб на дадената им свята заповед. ²²Това, което е станало с тях, е изразено в тази вярна поговорка: „Кучето се връща в собствения си бълвоч.“³ И в още една: „Окъпаната свиня пак отива да се търкаля в калта.“

Исус ще дойде пак

3 Това, скъпи мои, е второто писмо, което ви пиша. И в двете се опитвам да събудя у вас чисти мисли, като ви напомням тези неща. ²Помнете думите на святите пророци от миналото и заповедта на нашия Господ и Спасител, предадена от вашите апостоли. ³Важно е да разберете, че в последните дни ще дойдат

¹славните ангели Букв.: „славите“ или „славните“. ²Восор Някои гръцки източници използват името „Веор“. ³„Кучето ... бълвоч“ Пр. 26:11.

присмехулници, които ще ви се подиграват. Те ще живеят отдадени на собствените си страсти ⁴и ще питат: „Нали обеща да дойде? Къде е? Предците ни починаха, а всичко продължава да е същото, както при началото на сътворението.“ ⁵Говорейки така, те умишлено забравят какво се случи в миналото—по Божията заповед имаше небеса и земя, която беше сътворена от вода и съществуваше чрез вода. ⁶А след това, пак с вода, онзи свят бе залят и загина. ⁷Но чрез същата тази заповед сегашните небеса и земя се съхраняват, за да бъдат унищожени с огън. Пазят се за деня, когато всички безбожници ще бъдат осъдени и унищожени.

⁸Но това нещо не забравяйте, скъпи мои: един ден за Господа е като хиляда години, а хиляда години—като един ден.¹ ⁹Господ не бави изпълнението на обещанието си, както някои тълкуват забавянето. Напротив: той показва търпение към вас, защото не иска никой да бъде погубен и иска всички да се покаят.[†]

¹⁰Но Денят на Господа ще дойде неочаквано, както се промък-ва крадец. Тогава небесата ще изчезнат с тътен, огън ще погълне небесните тела, а земята и всичко на нея ще загине.² ¹¹Щом всичко това ще бъде унищожено, какви хора трябва да сте вие тогава? Трябва да живеете свято и да служите на Бога, ¹²като очаквате Божия Ден и работите, за да ускорите идването му. В този ден небесата ще изгорят в пламъци и небесните тела ще се стопят в огъня. ¹³Но ние очакваме обещаните от Бога нови небеса и нова земя, където ще живее праведността.

¹⁴Затова, скъпи мои, след като очаквате тези неща, постарайте се да се изправите пред Бога неопетнени, непорочни и да бъдете в мир с него. ¹⁵Не забравяйте, че търпението на Господа означава нашето спасение, както ви писа с дадената му от Бога мъдрост нашият любим брат Павел. ¹⁶Той говори по тези въпроси във всичките си писма. В тях има и трудни за разбиране неща, които някои невежи и със слаба вяра хора изопачават. Те постъпват така и с другите Писания и по този начин сами се погубват.

¹⁷Затова, скъпи мои, след като знаете всичко това предварително, внимавайте да не бъдете подведени от заблудите на тези разюздани хора, за да не паднете от своята здрава основа. ¹⁸Напротив: растете в благодатта и познаването на нашия Господ и Спасител Исус Христос. На него да бъде славата сега и завинаги! Амин.

¹хиляда ... ден Пс. 90:4. ²ще загине В някои гръцки ръкописи: „ще се разкрие“ или „ще изгори“. В един ръкопис: „ще изчезне“.

Първото писмо на Йоан

1 То съществуваше от самото начало.

Ние го чухме,
видяхме със собствените си очи,
наблюдавахме и
докосвахме с ръцете си.

Говорим за Словото, което дава живот. ²Този живот се яви, ние го видяхме и свидетелстваме за него. Известяваме ви вечния живот, който беше с Отца и ни се откри. ³Ние го видяхме и чухме, и сега го известяваме и на вас, за да имате и вие общение с нас. А нашето общение е с Отца и с неговия Син Исус Христос. ⁴Пишем ви това, за да бъде радостта ни¹ пълна.

Бог прощава греховете ни

⁵Посланието, което чухме от него и известяваме на вас, е, че Бог е светлина и в него няма никаква тъмнина. ⁶Ако казваме, че имаме общение с Бога, но продължаваме да живеем в тъмнината, значи сме лъжци и не следваме истината. ⁷Но ако живеем в светлината, както той е в светлината, тогава имаме общение един с друг и кръвта на неговия Син Исус ни очиства от всякакъв грях.

⁸Ако казваме, че сме безгрешни, сами заблуждаваме себе си и истината не е в нас. ⁹Но ако признаваме греховете си, Бог ще ни прости. Той ще ни очисти от всички злини, които сме извършили, защото държи на думата си и е справедлив. ¹⁰Ако казваме, че не сме съгрешавали, обявяваме Бога за лъжец и словото му няма място в живота ни.

Исус е наш защитник

2 Дечица мои, пиша ви това, за да не грешите, но ако някой извърши грях, имаме пред Отца свой защитник—праведникът Исус Христос. ²Той е изкупителната жертва за нашите грехове и не само за тях, но и за греховете на целия свят.

¹ни В някои гръцки ръкописи: „ви“.

³Ако изпълняваме заповедите му, можем да бъдем сигурни, че наистина познаваме Бога. ⁴Този, който казва: „Познавам го!“, а не изпълнява заповедите му, е лъжец и истината не е в него. ⁵Но ако човек се подчинява на словото му, значи любовта му към Бога наистина е достигнала съвършенство в него. Ето как можем да бъдем сигурни, че сме в Бога: ⁶всеки, който казва, че живее в него, трябва сам да живее така, както живя Исус.

Бог ни заповяда да се обичаме

⁷Скъпи мои, пиша ви не някаква нова заповед, а същата стара заповед, която имахте от началото. Тази стара заповед е посланието, което чухте. ⁸Същевременно заповедта, която ви пиша, е нова и вие можете да видите нейната истинност в Исус и в самите себе си, защото тъмнината отминава и истинската светлина вече блести.

⁹Всеки, който казва, че е в светлината, а мрази брат си, все още е в тъмнината. ¹⁰Който обича брат си, живее в светлината и нищо в живота му не го въвлича в грях. ¹¹А който мрази брат си, е в тъмнината и в тъмнината крачи, без да знае накъде върви, защото тъмнината го е ослепила.

¹² Пиша на вас, дечица,
защото греховете ви са простени чрез Христос.

¹³ Пиша на вас, бащи,
защото сте познали Онзи, който съществува от началото.
Пиша на вас, младежи,
защото сте победили лукавия.

¹⁴ Пиша на вас, деца,
защото сте познали Отца.
Пиша на вас, бащи,
защото сте познали Онзи, който съществува от началото.
Пиша на вас, младежи,
защото сте силни, Божието слово живее във вас
и вие сте победили лукавия.

¹⁵Не обичайте света, нито светските неща. Ако някой обича света, в него няма любов към Отца. ¹⁶Защото всичко светско:

онова, което пожелава грешната ни човешка природа,
онова, което желават очите ни,
и гордостта, че притежаваме материални блага

не е от Отца, а е от света. ¹⁷А светът отминава, заедно с всички страсти, които поражда, но който изпълнява Божията воля, живее вечно.

Не следвайте антихристи

¹⁸Деца, краят е близо. Нали чухте, че ще дойде антихристът? Сега се появиха много антихристи и по това познаваме, че краят е близо. ¹⁹Те излязоха измежду нас, но в действителност не бяха част от нас, защото ако бяха, щяха да останат с нас. Но те си тръгнаха и показаха, че нито един от тях не е част от нас.

²⁰А вие имате дара,¹ който ви даде Святият, така че всички знаете истината. ²¹Пиша ви не затова, че не знаете истината, а понеже я знаете и понеже от истината не може да дойде никаква лъжа.

²²Кой е лъжецът? Не е ли този, който отрича, че Исус е Месията†? Такъв човек е антихристът. Той отрича и Отца, и Сина. ²³Който отрича Сина, не може да има Отца, а който признава Сина, има и Отца.

²⁴Нека посланието, което чухте от самото начало, остане във вас. И ако това послание остане във вас, тогава ще останете в Сина и в Отца. ²⁵Ето обещанието, което той ни даде—вечен живот.

²⁶Пиша ви всичко това заради онези, които се опитват да ви заблудят. ²⁷Но вие получихте специален дар и той остава във вас, затова нямате нужда да ви учи някой. Този дар ви учи на всичко. Той е истински, а не лъжлив, затова останете в Христос, както дарът ви учеше.

²⁸А сега, дечица, живеете в Христос, така че когато се яви, да имаме увереност и да не се посраим пред него, когато дойде. ²⁹Щом знаете, че той е праведен, тогава знаете, че и всеки, който постъпва праведно, е Божие дете.

Ние сме деца на Бога

З Помислете само каква любов е показал към нас Отец, щом ни е позволил да се наречем деца на Бога! И наистина сме такива! Но светът не разбира това, защото не е познал него. ²Скъпи мои, сега сме деца на Бога. Какви ще бъдем в бъдеще, още не ни е разкрито, но знаем, че когато Христос се яви, ще бъдем като него, защото ще го видим такъв, какъвто е. ³Който има тази надежда в него, очиства себе си, както Христос е чист.

⁴Всеки, който извършва грях, нарушава закона, защото грехът е нарушаване на закона. ⁵Знаете, че Христос дойде, за да премахне греховете на хората. В него няма грях. ⁶Който живее в него, вече не съгрешава, а който продължава да съгрешава, нито го е виждал, нито някога го е познавал.

⁷Дечица, не позволявайте на никого да ви заблуждава. Всеки, който постъпва праведно, е праведен, както е праведен Христос.

¹дара Споменат още в 2:27. Букв.: „помазването“. Може да означава Святия Дух или да се отнася до послание или истина, както в 2:24.

⁸Всеки, който продължава да съгрешава, принадлежи на дявола, защото дяволът съгрешава от самото начало. Затова дойде Божият Син—за да унищожи делата на дявола.

⁹Всеки, който е станал дете на Бога, не продължава да съгрешава, защото новият живот, който Бог му е дал,¹ остава в него. Той не може да продължава да съгрешава, защото е станал Божие дете.
¹⁰Децата на Бога и децата на дявола се разпознават по това: който не постъпва праведно и не обича брат си, не принадлежи на Бога.

Да се обичаме един друг

¹¹Ето посланието, което чухте от самото начало: да се обичаме един друг. ¹²Не трябва да бъдем като Каин,² който принадлежеше на лукавия и уби брат си. А защо го уби? Защото неговите постъпки бяха зли, а тези на брат му—праведни.

¹³Не се учудвайте, братя и сестри, ако хората от света ви мразят. ¹⁴Ние знаем, че сме преминали от смърт към живот, защото обичаме братята и сестрите си. Който не обича, остава в смъртта. ¹⁵Който мрази своя брат, е убиец,³ а вие знаете, че в никой убиец няма вечен живот. ¹⁶Ето как можем да познаем истинската любов: Исус даде живота си за нас. Така и ние трябва да дадем своя живот за братята и сестрите си. ¹⁷Ако някой има материални блага, но като види своя брат в нужда, не се смили над него, как може да твърди, че обича Бога? ¹⁸Дечица, нека любовта ни не е само на думи или приказки, а да бъде истинска и да се изразява на дело.

¹⁹По това ще се уверим, че принадлежим на истината, и ще успокоим сърцата си пред Бога, ²⁰когато съвестта ни осъжда; защото Бог е по-голям от съвестта ни и знае всичко.

²¹Скъпи мои, ако съвестта ни не ни осъжда, то с увереност можем да пристъпим към Бога ²²и ще получим това, което поискаме от него, защото спазваме заповедите му и вършим това, от което той е доволен. ²³А неговата заповед е да вярваме в името на Сина му, Исус Христос, и да се обичаме един друг, както Исус ни е заповядал. ²⁴Който спазва Божиите заповеди, живее в Бога и Бог живее в него. Ето как можем да разберем, че Бог живее в нас: по Духа, който ни е дал.

Предупреждение за идването на лъжепророци

4Скъпи мои, не вярвайте на всеки дух. Винаги проверявайте духовете, за да видите дали са от Бога, защото по света наизлязоха много лъжепророци. ²Ето как ще разпознаете Божия Дух: всеки дух, който признава, че Исус Христос дойде на земя-

¹новият ... дал Букв.: „неговото семе“. ²Каин Син на Адам и Ева, който от завист към брат си Авел го убива. Вж. Бит. 4:1–16. ³Който ... убиец Според учението на Исус, когато човек мрази своя брат, той мислено се превръща в негов убиец. Вж. Мат. 5:21–26.

та в човешко тяло, е от Бога. ³А всеки дух, който не признава Исус, не е от Бога. Той е духът на антихриста, за когото сте чули, че идва, а сега е вече в света.

⁴Дечица, вие принадлежите на Бога и сте победили лъжепророците, защото Онзи, който е във вас, е по-велик от онзи, който е в света. ⁵Тези хора принадлежат на света, затова говорят езика на света, и светът ги слуша. ⁶Но ние принадлежим на Бога и който познава Бога, слуша нас, а който не принадлежи на Бога, не ни слуша. По това можем да разпознаем духа на истината и духа на заблудата.

Любовта идва от Бога

⁷Нека се обичаме, скъпи мои, защото любовта идва от Бога и който обича, е станал дете на Бога и познава Бога. ⁸Който не обича, не познава Бога, защото Бог е любов. ⁹Ето как Бог показва любовта си към нас: той изпрати в света своя единствен Син, за да ни даде живот чрез него. ¹⁰Истинска любов е не нашата любов към Бога, а Божията любов към нас, която той показва, като изпрати своя Син да бъде изкупителна жертва за греховете ни.

¹¹Скъпи мои, щом Бог ни обича така, значи и ние трябва да се обичаме един друг. ¹²Никой никога не е видял Бога, но ако се обичаме един друг, Бог живее в нас и любовта му е станала съвършена в нас.

¹³А ние знаем, че живеем в Бога и Бог живее в нас, защото ни е дал от Духа си. ¹⁴Видяхме, че Отец изпрати своя Син, за да бъде Спасител на света и свидетелстваме за това. ¹⁵Ако някой признае, че Исус е Синът на Бога, Бог живее в него и той живее в Бога. ¹⁶И така, ние познаваме и сме се доверили на любовта, която Бог има към нас.

Бог е любов. Който живее в любов, живее в Бога и Бог живее в него. ¹⁷По този начин любовта става съвършена в нас, за да можем без страх да посрещнем деня на съда, защото в този свят сме като Христос. ¹⁸В любовта няма страх; тъкмо обратното—съвършената любов прогонва страха, защото страхът е свързан с наказание. Ето защо любовта не е съвършена в този, който се страхува.

¹⁹Ние обичаме, защото Бог пръв ни обикна. ²⁰Който казва: „Обичам Бога“, а мрази брат си, е лъжец. Лъжец е, защото който не обича брат си, когото е видял, не може да обича Бога, когото не е виждал. ²¹Христос ни даде тази заповед: „Който обича Бога, трябва да обича и своя брат.“

Божите деца побеждават света

5 Всеки, който вярва, че Исус е Месията,[†] е Божие дете; а всеки, който обича Отца, обича и неговото дете. ²Ето как раз-

бирате, че обичате Божиите деца: като обичате Бога и се подчинявате на заповедите му. ³А любовта към Бога означава да спазвате заповедите му, които не са непосилно бреме за нас. ⁴Това е така, защото всеки, който е дете на Бога, побеждава света. И ето как извоювахме тази победа над света: чрез нашата вяра. ⁵Кой тогава побеждава света, ако не онзи, който вярва, че Исус е Синът на Бога?

Бог свидетелства за своя Син

⁶Този, който дойде при нас чрез вода¹ и кръв,² е Исус Христос— не само чрез вода, но чрез вода и кръв. Това свидетелство идва от Духа, защото Духът е истината. ⁷Три са тези, които свидетелстват—⁸Духът, водата и кръвта, като и трите са в съгласие. ⁹Щом като приемате свидетелството на хора, трябва да признаем, че свидетелството на Бога е по-значимо. Това е Божието свидетелство: той е свидетелствал за своя Син. ¹⁰Който вярва в Божия Син, носи това свидетелство в себе си. Който не вярва на Бога, го е обявил за лъжец, защото не е повярвал на свидетелството, което Бог е дал за Сина си. ¹¹А свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и този живот е в неговия Син. ¹²Който има Сина, има този живот. Който няма Божия Син, няма този живот.

Сега имаме вечен живот

¹³Всичко това пиша на вас, които вярвате в името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот. ¹⁴С увереност можем да пристъпим към Бога, защото той ни слуша, когато го молим за нещо, което е по волята му. ¹⁵Щом знаем, че Бог ни слуша, за каквото и да го помолим, знаем, че получаваме това, за което сме го помолили.

¹⁶Ако някой види свой брат да извършва грях—но не смъртен грях—нека да се моли за него и Бог ще му даде живот. Говоря за тези, които не са извършили смъртен грях. Има смъртен грях и не казвам да се молите за него. ¹⁷Всяка неправда е грях, но има грях, който не е смъртен.

¹⁸Знаем, че всеки, който е станал Божие дете, не продължава да греши, защото Божият Син го пази³ и лукавият не го докосва. ¹⁹Знаем, че ние принадлежим на Бога и че целият свят е под властта на лукавия. ²⁰Знаем, че Божият Син дойде и ни даде разбиране да познаем истинския Бог. Ние сме в истинския Бог, тъй като сме в неговия Син Исус Христос. Той е истинският Бог и вечният живот. ²¹Дечица, пазете се от лъжливи богове!

¹вода Вероятно се има предвид Исусовото кръщение. ²кръв Вероятно се има предвид Исусовата смърт. ³Божият Син го пази Букв.: „Роденият от Бога го пази“ или „... пази себе си“.

Второто писмо на Йоан

От презвитера¹ до избраната от Бога госпожа² и нейните деца,³ които обичам като участници в истината, а и не само аз, но и всички, които са познали истината. ²Обичаме ви, защото истината живее в нас и ще бъде с нас завинаги.

³Благодат, милост и мир да бъдат с нас от Бог Отец и от Исус Христос, Сина на Отца, в истина и любов.

⁴Бях много щастлив да науча, че някои от децата ти следват истината, така както ни заповяда Отец. ⁵А сега те умолявам, скъпа госпожо, като ти пиша не някаква нова заповед, а същата, която имахме от самото начало—да се обичаме един друг. ⁶А любовта се изразява в това: да живеем според неговите заповеди. Това е заповедта, която сте чули от началото: да живеете в любов.

⁷Много измамници са излезли в света, които не признават, че Исус Христос е дошъл в човешко тяло. Такъв човек е измамникът и антихристът. ⁸Внимавайте относно себе си, за да не изгубите онова, за което сме работили, а да получите своята пълна награда.

⁹Всеки, който отива извън учението за Христос и не се държи здраво за него, няма Бога. Но този, който се държи здраво за това учение, има и Отца, и Сина. ¹⁰Ако някой дойде при вас и не носи това учение, не го приемайте в дома си, нито го поздравявайте. ¹¹Който го поздравява, става съучастник в злите му дела.

¹²Макар че имам още много да ви пиша, предпочитам да не използвам за това хартия и мастило. Надявам се скоро да се видим и да си поговорим очи в очи, за да бъде така щастието ни пълно. ¹³Поздравяват те децата на твоята избрана от Бога сестра.⁴

¹**презвитера** Вероятно апостол Йоан. Под „презвитер“ се има предвид по-възрастен мъж или ръководител в църквата (вж. Речника). ²**госпожа** Може да означава жена или местна църква. ³**деца** Ако обръщението е към църква, „деца“ може да са наречени вярващите от църквата. ⁴**сестра** Сестрата на „госпожата“ от ст. 1. Може да се отнася до друга жена или друга църква.

Третото писмо на Йоан

От презвитера¹ до моя скъп приятел Гай, когото обичам като участник в истината:

²Скъпи приятелю, моля се да имаш добро здраве и всичко при теб да върви добре, както зная, че е добре душата ти. ³Много се зарадвах, когато няколко наши братя пристигнаха и потвърдиха истината в твоя живот и това, че продължаваш да следваш истината. ⁴Няма по-голяма радост за мен от това да чуя, че децата ми следват истината.

⁵Скъпи приятелю, ти си верен във всичко, което вършиш за нашите братя, въпреки че са ти непознати. ⁶Те разказаха пред църквата[†] за твоята любов. Моля те да ги изпратиш по начин, който Бог би одобрил. ⁷Те тръгнаха, за да служат на Христос,² и не приеха помощ от невярващите. ⁸Затова ние, вярващите, трябва да подпомагаме такива хора, като по този начин работим заедно с тях за истината.

⁹Писах до църквата,[†] но Диотреф, който обича да се разпорежда като най-важен сред тях, не иска да ни послуша. ¹⁰Затова, когато дойда, ще изтъкна нещата, които той върши, като ни клевети със зловни думи. Не му стига това, но и не приема нашите братя, а пречи и на онези, които искат да ги приемат, и ги гони от църквата!

¹¹Скъпи приятелю, не подражай на злото, а на доброто. Всеки, който върши добро, е от Бога, а всеки, който върши зло, никога не е виждал Бога.

¹²За Димитрий всички говорят добре, свидетелство за това е и самата истина. Добри думи за него казваме и ние, а ти знаеш, че говорим истината.

¹³Имам да ти пиша много неща, но не искам да върша това с перо и мастило. ¹⁴Надявам се скоро да те видя и тогава да си поговорим очи в очи. ¹⁵Мир на теб. Поздравяват те всички твои приятели. Поздрави лично всеки от приятелите ни там.

¹презвитера Вероятно апостол Йоан. Под „презвитер“ се има предвид по-възрастен мъж или ръководител в църквата (вж. Речника). ²на Христос Букв.: „заради името“.

Писмото на Юда

От Юда, слуга на Исус Христос и брат на Яков, до призованите, обичани от Бог Отец и пазени за¹ Исус Христос:

²Милост, мир и любов да изобилстват над вас.

Бог ще накаже хората, които грешат

³Скъпи мои, въпреки че много ми се искаше да ви пиша за общото ни спасение, почувствах, че е нужно да ви пиша и да ви убедя да се борите за вярата, която Бог веднъж завинаги даде на своите святи хора. ⁴Защото сред вас са се промъкнали някои, за чието осъждане Писанията отдавна са пророкували. Това са безбожници, които изопачават благодатта на нашия Бог, за да оправдаят своя разгулен живот, и отричат Исус Христос, нашия единствен Господар и Господ.

⁵Искам да ви припомня, независимо че всичко това вече ви е известно, че Господ, който веднъж завинаги спаси своя народ от земята на Египет, след това погуби онези, които не повярваха. ⁶Припомнете си и ангелите, които не удържаха поверените им позиции на власт, а напуснаха своя дом—Бог ги държи в тъмнина, във вечни окови, докато бъдат осъдени, когато дойде великият ден. ⁷Не забравяйте Содом, Гомор[†] и околните градове, които също както ангелите се отдадоха на разврат и неестествени сексуални връзки. Подложени на наказанието на вечния огън, те представляват изрично предупреждение за нас.

⁸По същия начин тези хора сред вас, водени от сънищата си, оскверняват телата си, отхвърлят властта на Господа и хулят славните ангели.² ⁹Дори архангел Михаил, когато спореше за тялото на Моисей, не се осмели да осъди дявола с хулни думи, а само каза: „Господ да те укори!“ ¹⁰Но тези хора хулят онова, което не разбират; а пък нещата, които инстинктивно усещат, както глупави животни—точно те ги унищожават. ¹¹Толкова по-зле за тях! Те избраха пътя на Каин.³ Заради парите се отдадоха на заблудата на Валаам, разбунтуваха се като Корей и като

¹за Или „чрез“. ²славните ангели Букв.: „славите“ или „славните“. ³Каин Син на Адам и Ева, който от завист към брат си Авел го убива. Вж. Бит. 4:1-16.

него са унищожени. ¹²Тези хора са опасни рифове¹ през специалното време, в което споделяте храната си. Те безсрамно² ядат с вас. Грижат се само за себе си. Те са безводни облаци, носени от ветровете; окапали дървета, които—недали плод през есента и изкоренени—са умрели два пъти. ¹³Те са бурни морски вълни, които оставят на брега единствено пяната на своя позор; блуждаещи звезди, за които Бог е запазил най-черния мрак завинаги.

¹⁴За тях пророкува и Енох, седмият след Адам, казвайки: „Ето! Господ идва с десетки хиляди свои святи ангели, ¹⁵за да съди цялото човечество и да обяви за виновни всички хора за всички безбожни дела, които са вършили по безбожен начин и за всички ужасни думи, които безбожните грешници са говорили против него.“

¹⁶Тези хора винаги недоволстват, постоянно обвиняват другите и следват собствените си егоистични желания. Те говорят надменно и ласкаят другите с користни цели.

Предупреждения и наставления

¹⁷А вие, скъпи мои, помнете какво предрекоха апостолите на нашия Господ Исус Христос. ¹⁸Те ви казваха: „В последното време ще се появят хора присмехулници, които ще следват своите безбожни желания.“ ¹⁹Те създават разцепления, управлявани са от инстинктите си и нямат Духа.

²⁰Но вие, скъпи мои, се изграждайте един друг върху своята най-свята вяра и се молете в Святия Дух. ²¹Пазете себе си в Божията любов, като очаквате нашия Господ Исус Христос, който в милостта си ще ви даде вечен живот.

²²Помагайте на тези, които се съмняват. ²³Спасявайте други, като ги изтръгвате от огъня. Към трети проявявайте милост, примесена със страх, като ненавиждате дори дрехите им, опетнени от делата на грешната им човешка природа.

Прославяйте Бога

²⁴А на него, който е способен да ви пази от падане и да ви представи безгрешни и радостни пред своето славно присъствие, ²⁵на единствения Бог, нашия Спасител, чрез Исус Христос, нашия Господ, да бъде слава, величие, сила и власт за всички минали времена, сега и завинаги! Амин.

¹опасни рифове Или: мръсни петна. ²безсрамно Или: без страх.

Писмото до РИМЛЯНИТЕ

1 От Павел, слуга на Христос Исус, призван да бъде апостол, избран да проповядва Божията Блага вест, ²която Бог отдавна беше обещал чрез пророците си в Святите Писания.

³Благата вест е за неговия Син, нашия Господ Исус Христос, който като човек произлезе от Давидовия[†] род, ⁴но вследствие възкресението от мъртвите беше обявен за могъщия Божий Син в царството на Святия Дух. ⁵Чрез Христос ми бе дадена привилегията да бъда апостол, за да работя сред всички езичници, така че да повярват и да се подчинят на Бога. Върша това заради Христос. ⁶Вие също сте сред тях и сте призвани да принадлежите на Исус Христос.

⁷Пиша до всички вас, живеещи в Рим, които Бог обича и призова да станете негови святи хора.

Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Благодарствена молитва

⁸Първо, благодаря на моя Бог чрез Исус Христос за всички вас, защото за вашата вяра се говори по целия свят. ⁹Бог, на когото служа всеотдайно, като проповядвам Благата вест за неговия Син, ми е свидетел, че всеки път ви споменавам в молитвите си ¹⁰и винаги се моля най-накрая да успея да дойда при вас, ако такава е Божията воля. ¹¹Защото жадувам да ви видя и да ви предам някой духовен дар, за да станете силни ¹²и докато съм сред вас, да се насърчаваме един друг с вярата си, вие—мен и аз—вас. ¹³Братя и сестри, знайте, че много пъти исках да дойда при вас, за да пожъна плодове и сред вас, така както сред другите езичници, но досега все нещо ми пречеше.

¹⁴Длъжник съм на всички—на гърци и варвари, на образовани и неуки. ¹⁵Затова съм готов да проповядвам Благата вест и на вас, които живеете в Рим.

¹⁶Защото аз не се срамувам от Благата вест, тъй като тя е Божията сила за спасение на всеки вярващ—първо на юдеина, а след това и на езичника. ¹⁷Защото в нея се разкрива как Бог

прави хората праведни от вяра към вяра, както е писано: „Праведният чрез вяра ще живее.“¹

Всички хора са грешни

¹⁸Несъмнено Божият гняв от небето е отправен към всяко зло и грешно дело на хората, които потуляват истината с неправда. ¹⁹Бог изявява гнева си, защото хората знаят всичко, което е известно за Бога, тъй като сам той им го показва. ²⁰От сътворението на света невидимата вечна сила и божественост на Бога ясно могат да бъдат разбрани, защото си проличават от Божиите дела. Ето защо хората нямат оправдание, ²¹тъй като, макар и да познаваха Бога, не го почетеха като Бог и не му благодариха, а вместо това се отдадоха на суетни мисли и глупавите им сърца се изпълниха с мрак. ²²И макар да твърдяха, че са помъдрели, те станаха глупци ²³и замениха славата на безсмъртния Бог с идоли, изобразяващи смъртни хора, птици, животни и влечуги.

²⁴Затова Бог ги предаде на злите желания на сърцата им и на сексуални грехове и ги остави да оскверняват телата си един с друг. ²⁵Те замениха истината за Бога с лъжа и се поклоняха и служеха на създаденото, а не на неговия Създател, който е благословен завинаги. Амин.

²⁶Затова Бог ги предаде на срамни страсти. Жените замениха естествените сексуални връзки с противоестествени. ²⁷Също и мъжете изоставиха естествените сексуални връзки с жени и разпали от страст един към друг, вършеха срамни неща с други мъже. За своята извратеност те получават в телата си заслуженото.

²⁸И понеже не счетоха, че си струва да имат истинското познание за Бога, той ги предаде на поквареното им мислене, за да вършат непристойни дела. ²⁹Тези хора са изпълнени с всякакви грехове—зло, алчност, ненавист, завист, убийство и разпра, измама и злост. Те сплетничат, ³⁰клеветят и мразят Бога. Те са грубияни, горделивци, самохвалковци, измислят нови начини да вършат зло, непокорни са към родителите си, ³¹глупци, не държат на думата си и нямат обич и милост в сърцата си. ³²Въпреки че знаят праведната Божия заповед, която казва, че такива дела заслужават смърт, те не само ги вършат, а и одобряват, когато други ги вършат.

Божият справедлив съд

2Който и да си ти, човече, нямаш извинение, когато съдиш някого, защото съдейки друг човек, произнасяш присъда и над себе си, тъй като ти, който съдиш, вършиш същите неща. ²Знаем, че Божията присъда над хората, които вършат такива дела, е

¹„Праведният ... живее“ Ав. 2:4.

справедлива. ³Но ти, човече, който съдиш хората, които вършат тези неща, а в същото време ги вършиш и ти, нима мислиш, че ще избегнеш Божия съд? ⁴Или презираш богатата доброта, снизхождение и търпение на Бога и не разбираш, че той е добър към теб, защото те чака да се покаеш? ⁵Но поради своята упоритост и нежелание да се покаеш ти правиш наказанието си по-тежко и ще го получиш в деня, когато Божият гняв и справедлив съд бъдат разкрити. ⁶Бог ще възнагради всеки според делата му. ⁷Ще даде вечен живот на онези, които търсят слава, почит и безсмъртие чрез постоянството си да вършат добро, ⁸и ще стовари наказанието и гнева си върху онези, които поради своето себелюбие отказват да следват истината и следват злото. ⁹Скръб и страдание ще изпрати Бог на всеки, който върши зло, първо на юдеите, а после и на езичниците. ¹⁰А на всеки, който върши добро, ще даде слава, почит и мир, първо на юдеите, а после и на езичниците. ¹¹Защото Бог съди всички безпристрастно.

¹²Тези, които познават закона, и тези, които никога не са чували за него, са равни, когато извършват грях. Които не познават закона и извършват грях, ще бъдат обречени на смърт, а които познават закона и извършват грях, ще бъдат съдени според него. ¹³Защото праведни пред Бога са не тези, които чуват закона, а тези, които го спазват, и те ще бъдат оправдани. ¹⁴(Така че, когато езичниците, които нямат закона, вършат от само себе си това, което той изисква, въпреки че не го познават, те са закон за себе си, ¹⁵защото поведението им показва, че изискваното от закона е написано в сърцата им. Свидетел за това е и съвестта им. Понякога разумът им подсказва, че са извършили грях, и това ги прави виновни, а друг път разбират, че са извършили добро, и това ги прави невинни.) ¹⁶Всички тези неща ще се случат в деня, когато Бог чрез Исус Христос ще съди тайните мисли на хората, както казва Благата вест, която проповядвам.

Юдеите и закона

¹⁷А ти, който наричаш себе си юдеин и уповаваш на закона, и се гордееш с взаимоотношението си с Бога, ¹⁸и знаеш каква е волята му и кое е наистина важно, защото законът ти го казва, ¹⁹и си убеден, че водиш слепите, че си светлина за онези, които тънат в мрак, ²⁰че си наставник на неуките и учител на децата, и си сигурен, че законът те снабдява със знания и истина, ²¹защо ти, който учиш другите, не учиш и себе си? Защо ти, който проповядваш, че не трябва да се краде, крадеш? ²²Защо прелюбодействаш ти, който казваш, че човек не трябва да прелюбодейства? Защо крадеш от храмовете ти, който мразиш идолите? ²³Ти, който се хвалиш със закона, защо носиш срам за Бога, като

нарушаваш неговия закон? ²⁴Както е писано: „Заради вас се хули Божието име сред езичниците.“¹

²⁵Обрязването има смисъл, ако спазваш закона, но ако го нарушаваш, все едно че никога не си бил обрязан. ²⁶Ако необрязан човек изпълнява изискванията на закона, все едно че е обрязан. ²⁷Този, който не е физически обрязан и изпълнява закона, ще те осъди теб, който, въпреки че го имаш написан и си обрязан, го нарушаваш.

²⁸Не е истински юдеин онзи, който е юдеин само външно, нито обрязването на тялото е истинско обрязване. ²⁹Истински юдеин е онзи, който е юдеин вътрешно, и истинското обрязване е в сърцето и е извършено от Духа, а не от писания закон. Похвалата, която такъв човек получава, идва не от хората, а от Бога.

ЗИ така, какво предимство имат юдеите и каква е ползата от обрязването? ²Голяма във всяко отношение. Първо, защото на тях Бог повери ученията си. ³И какво от това, че някои не бяха верни на Бога? Нима тяхната невярност ще го възпре да изпълни обещаното от него? ⁴Не, разбира се! Бог ще продължи да бъде верен, дори и всеки човек да е лъжец. Както казва Писанието:

„Ще докажеш, че си прав, когато говориш,
и ще спечелиш, когато те съдят.“

Псалм 51:4

⁵И така, какво да кажем, щом като нашите грехове само показват Божията праведност? Нима Бог е несправедлив, когато ни наказва? (Казвам това, което някои хора могат да си помислят.) ⁶Не, разбира се! Иначе как ще съди света?

⁷Може да кажеш: „Щом като Божията слава расте от това, че моята лъжа показва по-ясно неговата истина, защо ме съдят като грешник?“ ⁸Все едно казваш: „Нека вършим зло, за да дойде доброто!“ Има хора, които ни клеветят и говорят, че ние поучаваме точно това. Тези хора заслужават да бъдат осъдени.

Всички хора са виновни

⁹И така, ние, юдеите, по-добри ли сме от останалите? Съвсем не! Вече поставихме обвинението, че както юдеите, така и езичниците са под властта на греха. ¹⁰Както е писано:

„Няма нито един човек без грях.

¹¹ Няма нито един, който разбира.

Няма нито един, който търси Бога.

¹² Всички му обърнаха гръб и всички се поквариха.

Няма нито един, който да върши добро.

Няма дори и един!“

Псалм 14:1–3

¹„Заради вас ... езичниците“ Ис. 52:5; Ез. 36:20.

- ¹³ „Устите им са отворени гробове
и езиците им служат само за да мамят другите.“ *Псалм 5:9*
- „Думите им са змийска отрова.“ *Псалм 140:3*
- ¹⁴ „Устите им са пълни с проклетия и жлъч.“ *Псалм 10:7*
- ¹⁵ „Винаги са готови да пролеят кръв,
¹⁶ навсякъде, където отидат, носят разруха и нещастие
¹⁷ и не познават пътя към мира.“ *Исая 59:7–8*
- ¹⁸ „Те нямат страхопочитание към Бога.“ *Псалм 36:1*

¹⁹Сега знаем, че това, което законът казва, се отнася за онези, които са под закона, за да се сложи край на всички оправдания, които хората си намират, и да се покаже, че Бог ще съди цялото човечество. ²⁰Никой няма да бъде оправдан пред Бога заради подчинение на закона, защото законът само показва греха ни.

Как Бог прави хората праведни

²¹Но сега се разкрива как Бог прави хората праведни. Това става отделно от закона, въпреки че законът и пророците свидетелстват за него. ²²Бог прави хората праведни чрез вярата в Исус Христос и това се отнася за всички, които вярват, понеже няма разлика между хората, ²³защото всички съгрешиха и са лишени от Божията слава. ²⁴Но Бог ги прави праведни чрез своята благодат даром, като ги освобождава от греха чрез Христос Исус. ²⁵Чрез кръвта на Исус Бог го представи като изкупителна жертва за греховете на онези, които имат вяра. Така показва, че е бил справедлив, когато, поради снизхождението си, в миналото не е наказал хората за греховете им. ²⁶Бог извърши това, за да докаже, че е справедлив в настоящето и че ще продължи да бъде справедлив и същевременно да прави праведен всеки, който вярва в Исус.

²⁷Защо да се хвалим тогава? Няма за какво. Това е изключено не от закона на делата, а от закона на вярата. ²⁸Защото вярваме, че човек става праведен чрез вярата, а не чрез делата, които е извършил, за да се подчини на закона. ²⁹И нима Бог принадлежи само на юдеите? Нима той не е Бог и на езичниците? Разбира се, че е. ³⁰Тъй като Бог е един, той ще направи праведни както юдеите, така и езичниците¹ чрез вяра. ³¹Означава ли това, че чрез вяра унищожаваме закона? Не, в никакъв случай! Ние се съгласяваме с него.

¹както юдеите, така и езичниците Букв.: „както обрязаните, така и необрязаните“.

Примерът на Авраам

4 Какво тогава можем да кажем, че е открил за вярата Авраам, нашият праотец по плът?¹ ²Защото, ако е станал праведен чрез делата си, той има основание да се хвали, но не пред Бога. ³Писанието казва: „Авраам повярва в Бога и той прие вярата му и го счете за праведен.“²

⁴Този, който работи, получава заплата за труда си не като подарък, а защото я е заслужил. ⁵Но ако някой се доверява не на делата си, а на Бога, който прави праведни грешните, Бог приема вярата на този човек и го счита за праведен. ⁶Така Давид говори за щастие то на онзи, когото Бог приема за праведен, без да гледа делата му:

⁷ „Благословени са онези, чиито беззаконни дела са простени и чиито грехове са покрити.

⁸ Благословен е онзи, когото Бог приема така, сякаш не е извършил грехове.“

Псалм 32:1-2

⁹Дали това щастие се отнася само за обрязаните или и за тези, които не са обрязани? Защото казахме: „Бог прие вярата на Авраам и го счете за праведен.“ ¹⁰А кога бе счетен за праведен? Преди или след като бе обрязан? Бог го счете за праведен преди, а не след обрязването. ¹¹По-късно Авраам се обряза като доказателство, че благодарение на вярата той бе праведен пред Бога още преди да бъде обрязан. И така той стана баща на всички, които вярват и са приети от Бога като праведни, въпреки че не са обрязани, ¹²и на тези, които са обрязани, но същевременно следват вярата, която нашият баща Авраам показа преди да бъде обрязан.

Божие обещание, получено чрез вярата

¹³Обещанието, дадено на Авраам и потомците му, че ще бъде наследник на света, дойде не чрез закона, а чрез праведността, която произтича от вярата. ¹⁴Защото ако тези, които следват закона, са наследници на света, вярата губи смисъл и обещанието е без стойност. ¹⁵Защото законът може само да предизвика Божия гняв, ако бъде нарушен, но където няма закон, няма и нарушаване на закона.

¹⁶Божие обещание идва благодарение на вярата и затова е подарък. А щом е подарък, то е за всички потомци на Авраам — не само за тези, които живеят под закона, но и за тези, които живеят с вяра като Авраам. Той е баща на всички нас, ¹⁷както е писано: „Направих те баща на много народи.“³ Това е истина

¹Стих 1 Или: „Какво да кажем тогава? Открили ли сме, че Авраам е нашият праотец по плът?“ ²„Авраам ... праведен“ Бит. 15:6. ³„Направих те ... народи“ Бит. 17:5.

пред Бога, в когото Авраам вярваше—Бога, който дава живот на мъртвите и създава онова, което не е съществувало.

¹⁸Въпреки че нямаше надежда Авраам да има деца, той вярваше и се надяваше. И така стана баща на много народи, както му беше казано: „Ще имаш безбройно потомство.“¹ ¹⁹И вярата му не отслабна, въпреки че беше почти на сто години и добре знаеше, че тялото му е вече неспособно да създава потомство и че Сара е неплодна. ²⁰Но той не спря да вярва и не се усъмни в Божието обещание. Напротив: вярата му ставаше все по-силна и той прослави Бога. ²¹Авраам бе напълно сигурен, че Бог може да изпълни онова, което е обещал. ²²Ето защо е казано: „Бог прие вярата му и го счете за праведен.“² ²³Но не само за него бе писано: „Бог прие вярата му“, ²⁴а и за нас, които ще бъдем сметени за праведни, защото вярваме в Онзи, който възкреси от мъртвите нашия Господ Исус, ²⁵който бе предаден на смърт заради нашите грехове и бе възкресен, за да станем праведни пред Бога.

Праведност пред Бога

5 Тъй като сме станали праведни пред Бога чрез вяра, ние сме в мир с него чрез нашия Господ Исус Христос. ²Защото повярвахме в Христос, той ни доведе в тази благодат, в която сега живеем, и радостно се хвалим заради надеждата, че ще споделим Божията слава. ³Радостно се хвалим и с изпитанията си, защото знаем, че изпитанията раждат търпение, ⁴а търпението—твърдост, която ражда надежда. ⁵Надеждата няма да ни разочарова, защото Божията любов се изля в сърцата ни чрез Святия Дух, който ни беше даден.

⁶Още когато бяхме безсилни да се спасим, в нужното време Христос умря за нас, които живеехме против Бога. ⁷Много малко хора биха умрели за някой друг човек, дори и ако той спазва изискванията на закона. Ако е наистина добър, може някой да се реши да умре за него. ⁸Бог показва любовта си към нас с това, че още докато бяхме грешни, Христос умря за нас.

⁹Сега, когато сме станали праведни чрез смъртта на Христос, то чрез него със сигурност ще се спасим от Божия гняв. ¹⁰Защото, ако докато бяхме врагове на Бога, той ни помири със себе си чрез смъртта на Сина си, то със сигурност сега, когато сме помирени, ще ни спаси чрез живота на Христос. ¹¹И това не е всичко: ние радостно се хвалим с онова, което Бог е направил чрез нашия Господ Исус Христос, чрез когото сега сме помирени с Бога.

¹„Ще имаш ... потомство“ Бит. 15:5. ²„Бог ... праведен“ Бит. 15:6.

Адам и Христос

¹²Така както грехът дойде на света чрез един човек, а чрез греха дойде смъртта, така и чрез греха смъртта се разпространи във всички хора, защото всички съгрешиха. ¹³Грех е имало на света още преди появата на закона, но когато няма закон, никой не може да бъде обвинен в грех. ¹⁴От времето на Адам до Моисей царуваше смъртта, дори и над тези, които не са извършили грех както Адам, който наруши Божията заповед.

Адам беше като Онзи, който трябваше да дойде. ¹⁵Но Божият подарък не е като греха на Адам. Всички хора умряха заради греха на този един човек, но благодатта на Бога и подаръкът, който бе даден безплатно чрез един човек—Исус Христос—се изляха изобилно върху човечеството. ¹⁶И Божият дар не може да се сравни по своето влияние с греха на Адам, защото Адам съгреша само веднъж и беше осъден, а Божият подарък дойде след много грехове и направи хората праведни пред Бога. ¹⁷Ако заради един човек смъртта царуваше благодарение на греха на този един човек, много повече онези, които получават изобилната благодат и дара на праведността, ще имат истински живот и ще царуват чрез един човек—Исус Христос.

¹⁸Както осъдението над всички хора дойде чрез едно прегрешение, така също чрез едно праведно дело дойде оправданието, носещо живот за всички хора. ¹⁹Както чрез непокорството на един човек всички хора станаха грешни, така чрез покорството на един човек всички хора ще станат праведни пред Бога. ²⁰Законът дойде, за да се увеличат греховете, но там, където те растяха, Божията благодат растеше още повече, ²¹за да може както грехът царуваше чрез смъртта, така Божията благодат да царува чрез праведността и да донесе вечен живот чрез нашия Господ Исус Христос.

Мъртви за греха, но живи в Христос

6 Какво да кажем? Че трябва да продължим да грешим, за да се умножи Божията благодат? ²Не, разбира се! Как можем ние, които умряхме за греха, да продължим да живеем в него? ³Или не знаете, че ние, които бяхме кръстени† в Христос Исус, бяхме кръстени в смъртта му? ⁴И чрез кръщението в неговата смърт бяхме погребани заедно с него, за да може както Христос бе възкресен от мъртвите чрез славата на Отца, така и ние също да живеем нов живот.

⁵Защото ако сме били съединени с него в смърт като неговата, ще бъдем съединени с него и във възкресение като неговото. ⁶Знаем, че старата ни същност бе разпъната на кръста заедно с Христос, за да бъдат унищожени грешните ни тела и да не

бъдем вече роби на греха, ⁷защото този, който е умрял, е освободен от властта на греха.

⁸И след като умряхме с Христос, вярваме, че и ще живеем с него, ⁹защото Христос, който възкръсна от мъртвите, вече няма да умре и смъртта вече не господства над него. ¹⁰Когато умря с тази смърт, Христос умря за греха веднъж и завинаги, а животът, който сега живее, е живот с Бога. ¹¹Така и вие смятайте себе си мъртви за греха, но живи за Бога чрез Христос Исус.

¹²Грехът не трябва да господства над земното ви тяло, за да не се подчинявате на неговите грешни желания, ¹³а също и не позволявайте никоя част от вашето тяло да бъде използвана като оръдие на греха в служба на злото. Служете на Бога като хора, възкръснали от мъртвите и живи сега. Нека телата ви бъдат оръдия на Бога в служба на доброто. ¹⁴Грехът няма да господства над вас, защото живеете не под закона, а под Божията благодат.

Роби на праведността

¹⁵Какво да правим тогава? Да грешим, защото живеем не под закона, а под Божията благодат? Не, разбира се! ¹⁶Не знаете ли, че когато служите на някого и му се покорявате, сте негови роби—или роби на греха, което води до смърт, или роби, покоряващи се на Бога, което води до оправдание? ¹⁷Вие бяхте роби на греха, но се подчинихте с цялото си сърце на учението, което ви бе дадено. Благодарим на Бога за това! ¹⁸Бяхте освободени от греха и станяхте роби, които вършат онова, което Бог изисква. ¹⁹За да стане ясно, използвам пример от живота, защото ви е трудно да разберете. Както бяхте роби на нечистотата и злото и живеехте за злото, така сега трябва да станете роби, които вършат онова, което Бог изисква, и да се посветите на Бога.

²⁰Когато бяхте роби на греха, не бяхте задължени да вършите онова, което Бог изисква. ²¹И какви плодове пожънахте тогава? Дела, от които сега се срамувате и които накрая водят до смърт. ²²Но сега, когато сте освободени от греха и сте роби на Бога, плодовете, които жънете, водят към посвещение на Бога и накрая—до вечен живот. ²³Заплатата за греха е смърт, а Божият подарък е вечен живот чрез Христос Исус, нашия Господ.

Освобождение от закона

7 Нима не знаете, братя и сестри (защото говоря на хора, които познават закона), че законът господства над човека, докато той е жив? ²Например, според закона омъжената жена е обвързана със съпруга си, докато той е жив, но ако съпругът ѝ умре, тя се освобождава от брачния закон. ³И така, ако тя стане жена на друг мъж, докато съпругът ѝ е жив, законът казва, че е прелюбо-

дейка, но ако съпругът ѝ умре, тя е свободна от брачния закон и няма да извърши прелюбодеяние, ако стане жена на друг мъж.

⁴Така, братя и сестри, вие също умряхте за закона чрез Христовото тяло, за да можете да принадлежите на друг—на Онзи, който възкръсна от мъртвите, за да принасяме плодове за Бога. ⁵Когато живеехме според грешната си човешка природа, нашите греховни страсти, подбудени от закона, вършеха своето дело в телата ни, за да дадат плодове, които водят към смърт. ⁶Но сега, след като умряхме за закона, чиито пленници бяхме, ние сме освободени от него. Сега служим на Бога по нов начин, ръководени от Духа, а не по стария начин—според писания закон.

Борбата с греха

⁷Можем ли тогава да кажем, че грехът и законът са едно? Не, разбира се! Но ако не беше законът, нямаше да зная какво е грях. Всъщност, ако законът не беше казал: „Не пожелавай това, което принадлежи на друг“, ¹ нямаше да зная какво е да пожелаеш нещо, което принадлежи на друг. ⁸Но грехът намери начин чрез тази заповед да ме накара да пожелавам всякакви неща, които не ми принадлежат, защото без закона грехът е безсилен. ⁹Имаше време, когато бях жив без закона, но грехът отново започна да действа, когато заповедта на закона дойде при мен, ¹⁰и аз умрях. Така заповедта, чието предназначение бе да донесе живот, ми донесе смърт, ¹¹защото грехът успя да ме измами и използва заповедта да ме убие.

¹²Законът е свят и заповедта е свята, справедлива и добра. ¹³Означава ли това, че доброто ми донесе смърт? Не, разбира се! За да разбере какво е грях, грехът ми донесе смърт, като се възползва от доброто. Това стана, за да може чрез тази заповед да се покаже колко ужасно грешен е грехът.

Вътрешният конфликт

¹⁴Знаем, че законът е духовен, а аз не съм. Аз съм човек от плът и бях продаден в робство на греха. ¹⁵Не зная какво върша, защото върша не това, което искам, а нещата, които мразя, тях върша! ¹⁶А щом върша точно това, което не искам, значи се съгласявам със закона и признавам, че е добър. ¹⁷Но всъщност не аз върша тези неща, а грехът, който живее в мен. ¹⁸Да, зная, че нищо добро не живее вътре в мен, тоест в моята недуховна човешка природа. Имам желание за добри дела, но нямам силата да ги върша. ¹⁹Върша не доброто, което искам, а

¹„Не пожелавай ... друг“ Изх. 20:17; Втор. 5:21

злото, което не искам. ²⁰А щом върша точно това, което не искам, то не аз го върша, а грехът, който живее в мен.

²¹Откривам в себе си това правило: когато искам да извърша добро, злото винаги е с мен. ²²Дълбоко в себе си аз с радост приемам Божия закон. ²³Но виждам друг закон да действа в тялото ми. Той е във вражда със закона, който ръководи ума ми. Този друг закон, който действа в тялото ми, е законът на греха и той ме превръща в свой пленник. ²⁴Аз съм един окаян човек! Кой ще ме спаси от това тяло, подвластно на смъртта? ²⁵Бог го прави чрез нашия Господ Исус Христос и аз съм благодарен!

И така, с ума си служа на Божия закон, но с грешната си човешка природа служа на закона, наложен ми от греха.

Живот в Духа

8 Така сега няма осъждение за онези, които са в Христос Исус. ²Защото законът на Духа, който носи живот, в Христос Исус те освободи от закона на греха, който води до смърт. ³Бог извърши това, което законът на Моисей, загубил силата си чрез нашата човешка природа, не можа. Като изпрати на земята собствения си Син, който прие тяло, подобно на нашите човешки тела, с които грешим, за да плати за греха, Бог осъди греха чрез това тяло. ⁴Той направи това, за да станем праведни според изискванията на закона и сега ние живеем, като следваме Духа, а не грешната си човешка природа.

⁵Защото онези, които живеят според грешната си природа, следват желанията на грешната си природа, а тези, които живеят според Духа, следват желанията на Духа. ⁶Умът, управляван от недуховната човешка природа, води към духовна смърт, а умът, управляван от Духа, води към живот и мир. ⁷Умът, управляван от недуховната човешка природа, е против Бога, защото не се покорява и не може да се покори на Божия закон ⁸и онези, които живеят според грешната си природа, не могат да се харесат на Бога.

⁹Но ако Божият Дух наистина живее във вас, ръководи ви не грешната природа, а Духът. А ако някой няма Христовия Дух, този човек не принадлежи на Христос. ¹⁰От друга страна, ако Христос е във вас, дори телата ви да са мъртви вследствие на греха, Духът ви дава живот, защото сте станали праведни пред Бога. ¹¹Бог възкреси Исус от мъртвите и сега във вас живее Божият Дух. Онзи, който възкреси Христос от мъртвите, ще даде живот на вашите смъртни тела чрез своя Дух, който живее във вас.

¹²Затова, братя и сестри, ние не трябва да живеем според законите на грешната природа, защото не сме задължени да следваме нейните желания. ¹³Онези, които живеят според грешната си природа, ще умрат, а онези, които чрез Духа умъртвят греховни-

те си желания, ще живеят, ¹⁴защото истинските Божии деца са онези, които са ръководени от Божия Дух. ¹⁵Вие приехте не дух, който ви прави роби и отново ви кара да се страхувате, а Духа, който ви прави Божии деца. Чрез него викаме „Авва,¹ Отче!“ ¹⁶и същият този Дух заедно с нашия дух свидетелства, че сме Божии деца. ¹⁷И понеже сме негови деца, ние също сме Божии наследници и наследници заедно с Христос, и след като страдаме заедно с него, ще получим и слава като неговата.

Бъдещата слава

¹⁸Сигурен съм, че страданията ни в този живот са нищо в сравнение с бъдещата слава, която ще ни бъде дадена. ¹⁹Създаденият от Бога свят с нетърпение очаква времето, когато ще се разкрие кои са Божиите деца. ²⁰Светът беше променен така, че всичко в него се обезсмисли. Това стана не защото той го искаше, а защото Бог реши да го промени с надеждата, ²¹че създаденото от него ще бъде освободено от своето робство на разруха и ще се радва на славната свобода, която принадлежи на Божиите деца.

²²Защото знаем, че досега всичко, сътворено от Бога, стана и страда като жена в родилни болки. ²³И не само всичко сътворено, а и ние, които имаме Духа като начало на Божието благословение, стенем в себе си, докато с нетърпение очакваме пълното осиновяване от Бога, когато телата ни ще бъдат освободени. ²⁴Ние бяхме спасени и затова имаме тази надежда в сърцата си. Ако можехме да видим онова, което очакваме, то това нямаше да е истинска надежда, защото кой се надява на нещо, което вече вижда? ²⁵Но ние се надяваме на нещо, което още не виждаме, и търпеливо го очакваме.

²⁶Духът идва на помощ в слабостта ни. Ние не знаем за какво и как да се молим, а той самият се моли за нас със стенания, които не могат да се изразят с думи. ²⁷Бог вижда това, което е в сърцата ни, и знае какво иска Духът, защото той се моли за Божиите свети хора така, както Бог желае.

²⁸И знаем, че във всичко Бог работи за доброто на онези, които го обичат, онези, които призова, защото такъв бе планът му. ²⁹Още преди сътворението на света той познаваше хората, които предварително отдели да бъдат подобни на неговия Син, за да може Божият Син да бъде първородният² сред много братя и сестри. ³⁰Бог не само ги отдели предварително, но ги и призова; които призова, направи праведни; и които направи праведни, прослави.

¹„Авва“ е арамейската дума за „баща“ или „татко“. ²първородният Това вероятно означава, че Христос е първият в Божието семейство, който споделя Божията слава.

Божията любов в Христос Исус

³¹Какво да кажем за това? Ако Бог е за нас, кой може да е против нас? ³²Нима Онзи, който не пожали собствения си Син, а го изпрати да умре за всички ни, няма да ни даде, заедно с Исус, и всичко останало? ³³Кой може да обвини избраните от Бога? Никой! Защото Бог е този, който ги обявява за невинни. ³⁴Кой може да ги осъди? Никой! Христос Исус умря и, което е още по-важно, беше възкресен, и сега седи от дясната страна на Бога и се застъпва за нас. ³⁵Кой ще ни отдели от любовта на Христос? Неприятностите, трудностите, преследванията, липсата на храна или дрехи, опасностите или мечът? ³⁶Както е писано:

„Заради теб ни убиват непрестанно
и гледат на нас като на овце, обречени на заколение.“

Псалм 44:22

³⁷Не, във всички тези неща ние печелим славна победа чрез Онзи, който ни обикна. ³⁸Защото твърдо вярвам, че нито смъртта, нито животът, нито ангелите, нито управляващите духове, нито нещо в настоящето, нито нещо в бъдещето, нито други сили, ³⁹нито нещо във висините, нито нещо в дълбините, нито каквото и да е от създаденото може да ни отдели от Божията любов, която имаме в Христос Исус, нашия Господ.

Бог и израелският народ

9Говоря истината в Христос. Не лъжа и съвестта ми, водена от Святия Дух, ми е свидетел, ²че сърцето ми е изпълнено с голяма скръб и непрестанна болка. ³Защото дори бих предпочел аз да бъда прокълнат и отделен от Христос заради братята и сестрите си, своите земни сродници, ⁴народа на Израел. Те са избрани да бъдат Божии деца. На тях Бог разкри славата си, на тях даде заветите, закона, правилния начин на поклонение и обещанията. ⁵Техни са великите патриарси и те са земният род на Христос, който е Бог над всичко и благословен завинаги!¹ Амин.

⁶Не че Божието обещание не се изпълни, но не всички от народа на Израел са наистина Божий народ. ⁷И това, че са потомци на Авраам, не означава, че всички са негови истински деца. Както Бог каза на Авраам: „Само чрез Исаак ще придобиеш истински потомци.“² ⁸Това означава, че Божии деца са не децата, родени по естествен начин, а децата, родени според обещанието. ⁹А ето какво беше обещанието: „По това време догодина ще се върна и Сара ще е родила син.“³

¹Христос, който ... завинаги Или: „Христос. Бог, който властва над всичко, да бъде благословен завинаги!“ ²„Само ... потомци“ Бит. 21:12. ³„По това време ... син“ Бит. 18:10,14.

¹⁰И това не е всичко, тъй като Ревека също роди синове от един мъж—нашия праотец Исаак. ¹¹⁻¹²И още преди да се родят синовете ѝ и преди да са извършили каквото и да е добро или зло, Бог каза на Ревека: „По-големият син ще служи на по-малкия.“¹ Бог каза това, за да се осъществи планът му, който действа чрез неговия избор и е основан не на делата на човека, а на този, който призовава. ¹³Както е писано: „Обикнах Яков, а намразих Исав.“²

¹⁴Какво да кажем тогава? Нима Бог е несправедлив? Не, разбира се!¹⁵ Той каза на Моисей: „Към когото реша да проявя милост, ще я проявя и към когото реша да проявя съжаление, ще го проявя.“³ ¹⁶Така че всичко зависи не от желанието или усърдието на човека, а от Бога, който показва милост. ¹⁷Защото според Писанието Бог каза на фараона: „Аз те сложих на престола, за да покажа чрез теб властта си и за да се прогласи името ми по целия свят.“⁴ ¹⁸Затова Бог проявява милост към този, когото избере, и закоравява сърцето на онзи, когото поиска.

¹⁹Сигурно ще ми кажеш: „Щом Бог ръководи делата ни, защо тогава ни вини за тях? Нима някой може да се противопостави на волята му?“ ²⁰Но кой си ти, човече, за да възразяваш на Бога? И може ли сътвореното да каже на твореца си: „Защо си ме създал такъв?“ ²¹И няма ли власт грънчарят над глината, когато превръща парче глина в специален съд или съд за всекидневна употреба?

²²Така и Бог, понеже искаше да прояви гнева си и да покаже силата си, понасяше търпеливо онези, които бяха предмет на гнева му и бяха готови за своето унищожение. ²³Той чакаше, за да покаже богатата си слава на онези, които бяха предмет на милостта му. Те бяха подготвени от Бога да получат неговата слава. ²⁴Ние сме тези хора, които той призова не само измежду юдеите, а измежду езичниците. ²⁵Както казва Писанието в книгата на Осия:

„Тези, които не бяха мой народ, ще нарека свой народ,
и нелюбия народ ще назова любим.“ *Осия 2:23*

²⁶ „И на същото място, където Бог им каза:
«Вие не сте мой народ»,
там ще бъдат наречени деца на живия Бог.“ *Осия 1:10*

²⁷А Исая възкликва за Израел:

„Въпреки че децата на Израел са така многобройни, както пясъчинките в морето, много малко от тях ще бъдат спасени,
²⁸защото Господ ще изпълни присъдата си над земята бързо и докрай.“⁵

¹„По-големият ... по-малкия“ Бит. 25:23. ²„Обикнах ... Исав“ Мал. 1:2-3. ³„Към когото ... проявя“ Изх. 33:19. ⁴„Аз те сложих ... свят“ Изх. 9:16 ⁵„Въпреки че ... докрай“ Ис. 10:22-23.

²⁹Както Исая предсказва:

„Ако всемогъщият Бог не беше оставил някои хора от своя народ, сега щяхме да бъдем като Содом[†] и да станем като Гомор.[†]“¹

³⁰Какво да кажем тогава? Езичниците, които не търсеха да станат праведни пред Бога, станаха праведни, понеже повярваха. ³¹А народът на Израел, който следваше закон, за да стане праведен, не успя. ³²И защо? Защото се опитваше да стане праведен не чрез вярата, а чрез делата си. Той се препъна в камъка, в който хората ще се спъват. ³³Както е писано:

„Виж, поставям в Сион² камък, в който хората ще се спъват, скала, която ще ги кара да падат.

Но този, който повярва в него, няма да се посрами.“

Исая 8:14; 28:16

10 Братя и сестри, от цялото си сърце желая юдеите да бъдат спасени и се моля за това на Бога, ²защото съм им свидетел, че те имат ревност за Бога, но нямат правилното знание. ³Те не познаваха начина, по който Бог прави хората праведни, и се опитваха да станат праведни по свой начин, като не приеха Божия начин да станат праведни. ⁴Христос сложи край на закона, за да стане праведен всеки, който вярва.

⁵За оправданието, постигнато чрез подчинение на закона, Моисей пише: „Който следва закона, ще живее чрез него.“³ ⁶Но за оправданието, постигнато чрез вярата, Писанието казва: „Не питайте сърцето си: «Кой ще се качи на небето?»“ (което значи: „Кой ще се качи на небето да доведе Христос долу на земята?“) ⁷и не казвайте: «Кой ще слезе в бездната?» (което значи: „Кой ще слезе в бездната да изведе Христос от мястото на мъртвите?“) ⁸Ето какво казва Писанието: „Словото е близо до теб. То е на устните ти и в сърцето ти.“⁴ Това е посланието за вярата, което ние проповядваме: ⁹ако изповядаш, че Исус е Господ и повярваш в сърцето си, че Бог го възкреси от мъртвите, ще бъдеш спасен. ¹⁰Защото вярваме със сърцата си и това води до нашето оправдание, и изповядваме с устните си и това води до нашето спасение. ¹¹В Писанието е казано: „Всеки, който повярва в него, няма да се посрами.“⁵ ¹²Казано е „всеки“, тъй като няма разлика между юдеи и езичници, понеже същият Господ е Господ за всички и дава богатствата си на всички, които го призовават. ¹³Защото „всеки, който призове името на Господа, ще бъде спасен.“⁶

¹„Ако ... Гомор“ Ис. 1:9. ²Сион Ерусалим, градът на Божия избран народ. ³„Който ... него“ Лев. 18:5. ⁴„Не питайте ... сърцето ти“ Втор. 30:12–14. ⁵„Всеки ... посрами“ Ис. 28:16. ⁶„Всеки ... спасен“ Йоил 2:32.

¹⁴Но как хората да потърсят помощ от Бога, ако не вярват в него? А как да повярват, ако не са чували за него? И как да чуят, ако никой не проповядва сред тях? ¹⁵Както е казано в Писанието: „Колко прекрасни са нозете на онези, които носят добри вести!“¹

¹⁶Но не всички юдеи приеха Благата вест. Исая каза: „Господи, кой повярва на посланието ни?“² ¹⁷Вярата идва след като хората чуят Благата вест, а те я чуват, когато някой проповядва за Христос.

¹⁸Но аз питам: „Нима хората не чува Благата вест?“ Разбира се, че я чува, както е казано в Писанието:

„Гласът им се разнесе по цялата земя
и думите им стигнаха до всички краища на света.“

Псалм 19:4

¹⁹И отново питам: „Нима народът на Израел не разбира?“ Първо Моисей каза:

„Ще ви накарам да ревнувате чрез народ, който не е народ.
Ще ви разгневя чрез народ, който не разбира.“

Второзаконие 32:21

²⁰След това Исая имаше смелостта да каже:

„Намериха ме онези, които не ме търсеха.
Разкрих се на онези, които не питаха за мен.“

Исая 65:1

²¹Бог каза това чрез Исая за другите народи, а за народа на Израел каза: „По цял ден протягам ръцете си към хора, които отказват да ми се покоряват и да ме следват.“³

Бог не е забравил своя народ

11 Питам тогава: „Нима Бог е отхвърлил своя народ?“ Не, разбира се! Нали аз също съм израелтянин, потомък на Авраам, от племето на Вениамин. ²Бог не е отхвърлил своя народ, когото предварително е избрал! Или не знаете какво казва Писанието за Илия,[†] който умолявал Бога против народа на Израел: ³„Господи, те убиха пророците ти и разрушиха олтарите ти. Аз съм единственият, който остана, а искат и мен да убият.“⁴ ⁴Но какво му отговорил Бог?—„Запазих за себе си седем хиляди мъже, които не са се поклонили пред Ваал.“⁵⁶ ⁵Така и сега са останали няколко души, които Бог е избрал чрез благодатта си. ⁶И щом са избрани чрез Божията благодат, то

¹„Колко ... вести“ Ис. 52:7. ²„Господи ... посланието ни“ Ис. 53:1. ³„По цял ден ... следват“ Ис. 65:2. ⁴„Господи ... убият“ III Цар. 19:10,14. ⁵Ваал Името на лъжлив бог. ⁶„Запазих ... Ваал“ III Цар. 19:18.

изборът не зависи от делата им, защото ако беше така, Божията благодат не би била благодат.

⁷Ето какво се случи: народът на Израел не успя да намери това, което търсеше. Избраните от Бога го постигнаха, а останалите закоравиха сърцата си. ⁸Както е казано в Писанието:

„Бог ги направи безчувствени.“ *Исая 29:10*

„Той им даде очи, които не виждат,
и уши, които не чуват, и така е и досега.“ *Второзаконие 29:4*

⁹А Давид казва:

„И нека собствените им пирувания станат примка и капан за тях.
И нека паднат и получат наказанието си.

¹⁰ Нека очите им се замъглят, за да не виждат
и нека завинаги се превият под нещастията си.“

Псалм 69:22–23

¹¹И питам: „Когато юдеите се препънаха и паднаха, падането им окончателно ли беше?“ Не, разбира се! Но чрез тяхното препъване дойде спасение за езичниците и това накара юдеите да завиждат. ¹²И ако тяхното препъване донесе богати благословения на света и тяхната загуба донесе богати благословения на езичниците, то колко повече ще донесе влизането на пълния брой юдеи в Божието царство!

¹³Сега се обръщам към вас, които не сте юдеи. Точно защото съм апостол на езичниците, придавам такова значение на служението си ¹⁴с надеждата, че мога да накарам хората от своя народ да ревнуват и да спася някои от тях. ¹⁵Защото, ако като ги отхвърли, Бог се помири със света, какво би могло да донесе приемането им от Бога, освен живот от мъртвите?

¹⁶Ако първият залък се даде в дар на Бога, целият хляб се осветява. Ако коренът на дървото е свят, то и клоните му са свети.

¹⁷И ако някои от клоните са били отчупени, а ти, който си клонка от дива маслина, си бил присаден сред тях и споделяш корена и богатите сокове на дървото, ¹⁸не трябва да се хвалиш пред клоните, които са отчупени. И ако се хвалиш, помни, че не ти храниш корена, а той—теб. ¹⁹Ще кажеш: „Да, но за да бъда присаден, други клони бяха отчупени.“ ²⁰Вярно е. Те бяха отчупени, защото нямаха вяра, а ти поради вярата си остана. Затова трябва не да се гордееш, а да се страхуваш, ²¹защото щом Бог не пощади клоните, които по природа принадлежат на дървото, той няма да пощади и теб.

²²Трябва да запомниш и Божието милосърдие, и строгостта му—строгост към онези, които са се отрели от него, и мило-

сърдие към теб, ако останеш в това милосърдие. Защото ако не останеш, и ти ще бъдеш отрязан от дървото, ^{23а}юдеите ще бъдат присадени обратно, ако не упорстват в неверието си, тъй като Бог е способен да ги присади отново. ²⁴Щом като ти, който беше отрязан от диво маслиново дърво, на което принадлежеше по природа, и—противно на природата—беше присаден към облагородено маслиново дърво, толкова по-лесно е тези, които по природа са облагородени маслинови клонки, да бъдат присадени отново към дървото, на което принадлежат по природа.

²⁵Братя и сестри, искам да разберете тази скрита истина (за да не разчитате твърде много на собствената си мъдрост): част от народа на Израел упорито отказа да повярва, но това ще се промени, когато пълният брой езичници дойдат при Бога. ²⁶И по този начин целият Израел ще се спаси. Както казва Писанието:

„От Сион¹ ще дойде освободител
и ще отстрани всяко безчестие от рода на Яков.²

²⁷ И аз ще склуча с тях този завет,
когато премахна греховете им.“

Исаия 59:20–21; 27:9

²⁸Отказвайки да приемат Благата вест, юдеите стават врагове на Бога заради вас, езичниците, но Бог избра юдеите и ги обича заради обещанията си към предците им. ²⁹Защото Бог никога не променя решението си за тези, които призовава, и за това, което дава. ³⁰Както вие някога не се покорявахте на Бога, но сега получихте неговата милост заради непокорството на юдеите, ³¹така сега те станаха непокорни, защото Бог прояви милост към вас, за да могат те също да получат Божията милост. ³²Защото Бог е заключил всички хора в затвора на непокорството, за да може да покаже милост към всички.

Възхвала на Бога

³³Колко дълбоки са Божиите богатства и неговата мъдрост и знание! Колко необясними са присъдите му и неразбираеми—пътищата му! ³⁴Както казва Писанието:

„Кой знае ума на Господа?
Кой може да му бъде съветник?“

Исаия 40:13

³⁵ „Кой е дал нещо на него,
за да е длъжен Бог да му се отплати?“

Йов 41:11

³⁶Защото всичко е създадено от Бога и съществува чрез него и за него. Слава на Бога завинаги! Амин.

¹Сион Ерусалим, градът на Божия избран народ. ²Яков Родоначалник на дванадесетте племена на Израел.

Посветете живота си на Бога

12Ето защо, братя и сестри, заради великата милост, която Бог ви предложи, ви моля да принесете себе си като жива и свята жертва, угодна на Бога. Това е вашето духовно служение пред него. ²И не бъдете повече ръководени от критериите на този свят, а се променяйте, като непрекъснато обновявате умовете си, за да сте способни да разпознавате какво желае Бог и какво е добро, угодно на него и свършено.

³Бог ми даде специален дар и затова казвам на всички вас: не възвеличавайте себе си повече, отколкото е редно, а разсъждавайте разумно според количеството вяра, която Бог е раздал на всеки от вас. ⁴Защото както тялото ни се състои от много части (въпреки че не всички имат еднакви функции), ⁵така и ние всички сме едно тяло в Христос и всеки от нас принадлежи на другите. ⁶Ние получаваме различни дарби според благодатта, която Бог ни дава. Който има дарбата да пророкува, трябва да я използва според вярата си. ⁷Който има дарбата да служи, трябва да се посвети на това служение. Който има дарбата да поучава, трябва да се посвети на поучаването. ⁸Който има дарбата да насърчава, трябва да се посвети на това. Който има дарбата да споделя богатата си, нека го прави щедро. Който има дарбата да ръководи, нека го прави с усърдие. Който има дарбата да върши добрини, нека го прави с радост.

⁹Любовта ви трябва да е искрена. Ненавиждайте злото. Дръжте се здраво за доброто. ¹⁰Показвайте привързаност в любовта си към другите вярващи и отдавайте повече почит на останалите, отколкото на себе си. ¹¹Не бъдете мързеливи в усърдието и служете на Бога с пламенен дух. ¹²Радвайте се в надеждата, бъдете търпеливи в нещастията и постоянствайте в молитвата. ¹³Споделяйте богатата си с Божиите хора, които са в нужда, и бъдете гостоприемни.

¹⁴Благославяйте онези, които ви преследват. Благославяйте ги, не ги проклинайте. ¹⁵Радвайте се заедно с онези, които се радват, и плачете заедно с онези, които плачат. ¹⁶Живейте в съгласие един с друг. Не бъдете горделиви и не надценявайте себе си, а се сприятелявайте с хората със скромно положение.

¹⁷Не отвръщайте на злото със зло, а си поставете за цел да вършите тези неща, които всички смятат за добри. ¹⁸Доколкото зависи от вас и ако е възможно, живейте в мир с всички хора. ¹⁹Не отмъщавайте за себе си, скъпи мои, а оставете това на Божия гняв, защото Бог казва в Писанията: „Мое е отмъщението. Аз ще отплатя.“¹ ²⁰А „ако врагът ти е гладен, нахрани го, ако

¹„Мое ... отплатя“ Втор. 32:35.

е жаден—дай му да пие. Защото ако направиш това, ще го накараш да се засрами.¹² ²¹Не оставай злото да те побеждава, а ти го побеждавай с добро.

13 Всеки трябва да се подчинява на по-висшите власти, защото няма власт, която да не е дадена от Бога, и онези, които сега управляват, са определени от Бога. ²Така че, който не се подчинява на властта, се изправя срещу това, което Бог е наредил, и онези, които постъпват така, ще си навлекат наказание. ³Управниците вдъхват страх не у тези, които вършат добро, а у онези, които вършат зло. Ако искаш да не се боиш от властите, върши добро и ще получиш тяхната похвала, ⁴защото те са Божии служители, които работят за твое добро. Но ако вършиш зло, тогава се страхувай, защото те имат властта да накажат и се очаква да я използват, тъй като са Божии служители да наказват тези, които вършат зло. ⁵Ето защо трябва да се подчинявате—не само поради страх от Божието наказание, а и заради собствената си съвест.

⁶Затова плащате и данъци—защото управниците служат на Бога и са се посветили на това. ⁷Давайте на всеки дължимото: данъци—на тези, на които дължите данъци, такси—на тези, на които дължите такси, уважение—на тези, на които дължите уважение, и почести—на тези, на които дължите почести.

Единственият закон е да се обичаме

⁸Не допускайте никакъв дълг към никого, освен дълга да се обичате един друг, защото който обича другите, е изпълнил всяко изискване на закона. ⁹Защото заповедите „Не прелюбодействай!“, „Не убивай!“, „Не кради!“, „Не пожелавай това, което не ти принадлежи!“³ както и всички други заповеди се съдържат в думите: „Обичай ближния си както себе си!“⁴ ¹⁰Любовта кара хората да не вършат зло на ближния си. Затова любовта води до изпълнението на закона.

¹¹Трябва да постъпвате така, защото знаете в какво време живеем. Знаете, че е дошъл часът да се събудите от сън, защото сега спасението ни е по-близо, отколкото тогава, когато повярвахме. ¹²Нощта е към своя край, денят е вече близо. Нека отхвърлим делата, които принадлежат на мрака, и си сложим оръжията, които принадлежат на светлината. ¹³Нека се държим благоприсътожно, както подобава на хора, които принадлежат на деня—не в разточителни пирове и пиянство, не в сексуални грехове и разгулен живот, не в раздори и завист. ¹⁴Вместо това се облечете с

¹ще го накараш да се засрами Букв.: „ще поръсиш главата му с горещи въглени“. В старозаветните времена хората често поръсват главите си с горещи въглени като знак, че страдат дълбоко или че съжаляват за нещо. ²„Ако ... засрами“ Пр. 25:21–22. ³„Не прелюбодействай ... принадлежи“ Изх. 20:13–15,17. ⁴„Обичай ... себе си“ Лев. 19:18.

Господ Исус Христос и не мислете как да задоволите грешната си човешка природа и как да изпълните злите си желания.

Не осъждайте другите

14 Приемайте този, чиято вяра е слаба, и не спорете с него, независимо от това, че мислите по различен начин. ²Един вярва, че може да яде всичко, а друг, чиято вяра е слаба, яде само зеленчуци. ³Който яде всичко, не трябва да презира онзи, който не яде някои неща. И този, който не яде някои неща, не трябва да осъжда онзи, който яде всичко, защото Бог го е приел. ⁴Кой си ти, че да съдиш чуждия слуга? Неговият господар решава дали той стои или пада. И ще стои, защото Господ има властта да го направи да стои.

⁵Така също един човек цени определени дни повече от други, а друг цени еднакво всички дни. Всеки трябва да постъпва в съответствие с убежденията си. ⁶Този, който счита някои дни за по-специални, го прави за Господа, и този, който яде всякаква храна, го прави за Господа, защото благодари на Бога. И този, който не яде всякаква храна, също го прави за Господа и благодари на Бога. ⁷Защото никой от нас не живее за себе си и никой не умира за себе си. ⁸Ако живеем—живеем за Господа, ако умираме—умираме за Господа и му принадлежим и в живота, и в смъртта си.

⁹Затова и Христос умря и се върна към живота, за да бъде Господ и на мъртвите, и на живите. ¹⁰Така че ти—защо осъждаш своя брат? Или ти—защо го презираш? Всички ние ще бъдем изправени пред Бога да бъдем съдени от него. ¹¹Защото Писанието казва:

„Всички ще превият коляно пред мен
и ще признаят, че аз съм Бог.
И както е истина, че съм жив,
така е истина и че това ще се случи—казва Господ.“

Исая 45:23

¹²И така, всеки от нас ще отговаря пред Бога за своя собствен живот.

Не бъдете причина другите да съгрешават

¹³Затова, нека престанем да се съдим един друг, а да решим да не поставяме пречки или неща, които карат нашите братя и сестри да падат. ¹⁴Като човек в Господ Исус зная и съм убеден, че няма храна, която сама по себе си да е нечиста, освен за този, който я смята за нечиста; тогава за него тя наистина е нечиста. ¹⁵Ако заради храната, която ядеш, нараниш брат си, ти не постъпваш така, както изисква любовта. Недей чрез храната, която ядеш, да погубваш този, за когото умря Христос. ¹⁶Не действайте така, че това, което смятате за добро, да се злослови от

другите. ¹⁷Защото в Божието царство са важни не храната и питието, а праведността, мирът и радостта, които дава Святият Дух. ¹⁸Който служи на Христос, като живее така, ще радва Бога и ще има одобрението на другите хора.

¹⁹Ето защо нека се стремим към това, което носи мир, и това, което ни помага да се укрепваме взаимно. ²⁰Не позволявай храната ти да унищожи Божието дело. Всичко е чисто и можеш да го ядеш, но е грешно да ядеш нещо, което ще накара някой друг да извърши грях. ²¹По-добре е да не ядеш месо, да не пиеш вино и да не вършиш нищо, което може да накара брат ти да извърши грях.

²²Нека убежденията ти бъдат тайна между теб и Бога. Благословен е онзи, който не се чувства виновен, когато постъпва така, както смята за добре. ²³Но този, който се съмнява дали нещо е правилно или грешно, ще бъде осъден от Бога, ако изяде храна, която смята, че трябва да избягва, защото той не вярва, че това, което върши, е правилно, а всичко, което не се прави от убеждение, е грях.

15 Ние, които сме силни във вярата, трябва да помагаме и носим заедно слабостите на онези, които не са силни, а не да угаждаме на себе си. ²Всеки от нас трябва да се опитва да върши онова, което е угодно и полезно за ближния, и да му помага да укрепи вярата си. ³Дори Христос не живя да угоди на себе си. Както казва Писанието за него: „Хулите на онези, които обиждаха теб, паднаха върху мен.“¹ ⁴Всичко, което е казано в Писанията, е казано за наше поучение, за да можем чрез търпението и насърчението, които Писанията ни дават, да имаме надежда. ⁵И нека Богът на търпението и насърчението ви дари с разбирателство помежду ви така, както Христос Исус иска, ⁶и всички заедно в един глас да прославяте Бога и Бащата на нашия Господ Исус Христос. ⁷Затова, приемайте се един друг, както Христос ви прие. Така Бог ще се прослави. ⁸Казвам ви, че Христос стана слуга на юдеите заради Божията истина, за да потвърди, че Бог ще изпълни обещанията си, дадени на предците, ⁹и за да може езичниците да прославят Бога за милостта му към тях. Както казва Писанието:

„Затова ще ти благодаря между езичниците
и ще възпявам твоето име.“

Псалм 18:49

¹⁰Казано е също:

„Радвайте се, езичници,
заедно с онези, които принадлежат на Бога.“

Второзаконие 32:43

¹„Хулите ... мен“ Пс. 69:9

¹¹И още:

„Възхвалявайте Господа, всички вие, езичници,
и нека всички народи го възхваляват.“

Псалм 117:1

¹²А Исаия казва:

„Ще се появи потомък от рода на Есей¹
и ще се въздигне да царува над езичниците,
и в него ще бъде тяхната надежда.“

Исаия 11:10

¹³Нека Богът на надеждата ви изпълни с радост и мир, като уповавате на него, за да прелива надеждата ви чрез силата на Святия Дух.

Павел говори за делото си

¹⁴Братя и сестри, уверен съм, че сте изпълнени с добро и с всяко знание и можете сами да се учите един друг. ¹⁵Но аз ви писах открито за някои неща, които искам да ви напомня отново. Направих това, защото Бог ме дари с тази специална дарба ¹⁶да служа на Христос Исус сред езичниците. Аз служа на Бога, като проповядвам неговата Блага вест. Правя това, за да може езичниците да станат принос, който Бог ще приеме и освети чрез Святия Дух.

¹⁷Гордея се в Христос Исус с труда си за Бога. ¹⁸Не се осмелявам да говоря за това, което аз извърших, а за това, което Христос извърши чрез мен, за да доведе езичниците до подчинение на Бога, чрез моите думи и дела, ¹⁹чрез силата на знамения и чудеса и чрез властта на Духа. Проповядвах Благата вест за Христос по всички земи от Ерусалим до Илирик и вече завърших това свое дело. ²⁰Винаги съм искал да проповядвам там, където името на Христос не е било чуто, за да не градя върху основата на друг, ²¹а както казва Писанието:

„Тези, на които не е говорено за него, ще видят
и тези, които не са чули за него, ще разберат.“

Исаия 52:15

Планът на Павел да посети Рим

²²Ето защо много пъти бях спиран да дойда при вас. ²³Но сега, когато приключих делото си по тези земи, и тъй като от много години желая да дойда при вас, ²⁴надявам се да ви посетя на път за Испания. Да, надявам се да ви видя при това свое пътуване и да получа вашата подкрепа за пътуването ми, след като първо имам щастието да постоя с вас известно време. ²⁵Но сега отивам

¹Есей Есей е бащата на Давид—цар на Израел около 1000 г. пр. Хр. От същия род е и Исус.

в Ерусалим, за да служи на Божиите хора там, ²⁶защото вярващите в Македония и Ахая[†] решиха да дадат помощ на Божиите хора в Ерусалим, които са бедни. ²⁷Да, те решиха да направят това, а имат и задължения към тях, защото както юдеите споделиха с езичниците духовните си блага, така и езичниците трябва да споделят с тях материалните си блага. ²⁸Когато завърша своята мисия и предам събраните пари в ръцете на бедните в Ерусалим, ще се отправя към Испания, минавайки през вашия град. ²⁹И знаей, че когато дойда при вас, ще дойда с цялото Христово благословение.

³⁰Моля ви, братя и сестри, чрез нашия Господ Исус Христос и чрез любовта, която Духът ни дава, борете се заедно с мен в молитвите си към Бога за мен ³¹да бъда избавен от невярващите в Юдея и помощта, която нося в Ерусалим, да бъде приета добре от Божиите хора там, ³²за да мога, ако такава е Божията воля, да дойда при вас с радост и да се освежа заедно с вас. ³³Богът на мира да бъде с всички ви. Амин.

Последни поздрави

16 Препоръчвам ви Фива, наша сестра, дякониса[†] в църквата[†] в Кенхрея. ²Приемете я в Господа, както подобава на Божии хора, и ѝ помогнете с всичко, от което се нуждае от вас, защото тя много е помагала и на мен, и на други хора.

³Поздравете Прискила и Акила, които работят заедно с мен в Христос Исус. ⁴Те рискуваха живота си, за да спасят моя, за което не само аз съм им благодарен, но и всички църкви[†] на езичниците. ⁵Поздравете и църквата, която се събира в техния дом.

Поздравете и моя скъп приятел Епенет, който беше първият в Азия,[†] повярвал в Христос. ⁶Поздравете Мария, която много се труди за вас. ⁷Поздравете Андроник и Юния, мои сродници, които бяха в затвора заедно с мен и са едни от най-видните сред¹ апостолите. Те станаха християни още преди мен. ⁸Поздравете Амплий, моя скъп приятел в Господа. ⁹Поздравете Урбан, който работи заедно с мен в Христос, и моя скъп приятел Стахий. ¹⁰Поздравете Апелий, който беше поставен на изпитания и доказа, че е истински християнин. Поздравете всички от семейството на Аристовулий. ¹¹Поздравете сродника ми Иродион и всички от семейството на Наркис, които принадлежат на Господа. ¹²Поздравете Трифена и Трифоса, които упорито се трудят в Господа. Поздравете моята скъпа приятелка Персида, която също много се труди в Господа. ¹³Поздравете Руф, избрания в Господа, и майка му, която е и моя майка.

¹сред Или: „според“.

¹⁴Поздравете Асинкрит, Флегонт, Ермий, Патрова, Ерм и всички братя в Христос, които са с тях. ¹⁵Поздравете Филолог и Юлия, Нирей и сестра му, Олимпан и всички Божи хора с тях. ¹⁶Поздравете се един друг със свята целувка. Всички Христови църкви[†] ви поздравяват.

¹⁷Братя и сестри, моля ви да внимавате много с тези, които причиняват разногласия сред хората и смущават вярата им, противно на учението, което сте приели. Стойте далеч от тях, ¹⁸защото такива хора служат не на нашия Господ Христос, а на собствените си апетити и с ласкателни приказки и мили думи заблуждават хората, които не познават злото. ¹⁹Вестта за вашето покорство стигна до всички вярващи и аз съм много щастлив за вас, но искам да постъпвате мъдро по отношение на доброто и да съхраните невинността си по отношение на злото.

²⁰Богът на мира скоро ще смачка Сатана и ще ви даде власт над него.

Благодатта на нашия Господ Исус да бъде с вас.

²¹Тимотей, който работи заедно с мен, ви поздравява. Поздравяват ви също и сродниците ми Луций, Ясон и Сосипатър.

²²Поздравявам ви в Господа и аз, Тертий, който записвам това послание.

²³Гай, в чийто дом живея аз и се събира цялата църква,[†] също ви поздравява. Поздравяват ви още Ераст, градският ковчезник тук, и нашият брат Кварт. ^[24]¹

²⁵Слава на Бога, който може да укрепи вярата ви чрез Благата вест, която проповядвам. Това е посланието за Исус Христос, тайната истина, която Бог разкри и която векове наред беше скрита. ²⁶Но сега тя бе изявена чрез написаното от пророците и според заповедта на вечния Бог се извести на всички народи, за да повярват и да му се подчинят. ²⁷На единствено мъдрия Бог да бъде слава завинаги чрез Исус Христос! Амин.

¹Стих 24 Някои гръцки ръкописи добавят стих 24: „Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с всички вас. Амин.“

Първото писмо до КОРИНТЯНИТЕ

1 От Павел, чрез Божията воля призван да бъде апостол на Христос Исус, и от брат Состен.

²До църквата† на Бога в Коринт, до хората, посветили се на служба в Христос Исус, призвани да бъдат Божий свят народ, заедно с всички, които където и да са, призовават името на нашия Господ Исус Христос—техния и наш Господ.

³Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Павел благодари на Бога

⁴Винаги благодаря на моя Бог за вас заради благодатта, която Бог ви е дал чрез Христос Исус, ⁵защото чрез него бяхте богато благословени: във всяко слово и всяко знание. ⁶Свидетелството за Христос бе затвърдено сред вас ⁷и вие не сте лишени от нито един дар, докато копнеете нашият Господ Исус Христос да се открие. ⁸Той ще ви пази силни до края, така че никой да не може да ви обвини в Деня† на нашия Господ Исус Христос. ⁹Верен е Бог, който ви призова да имате общение с неговия Син Исус Христос, нашия Господ.

Разделения в църквата в Коринт

¹⁰Но аз ви умолявам, братя и сестри, в името на нашия Господ Исус Христос, всички да сте съгласни помежду си и да няма разделения сред вас, а да бъдете напълно единни в помислите и целите си. ¹¹Защото разбрах от хората от дома на Хлоя, че помежду ви има раздори. ¹²Имам предвид това, че всеки от вас говори: „Аз принадлежа на Павел“, „Аз принадлежа на Аполос“, „Аз принадлежа на Кифа¹“ или „Аз принадлежа на Христос“. ¹³Нима Христос е разделен? Павел ли умря на кръста за вас? И в името на Павел ли бяхте кръстени†? ¹⁴Благодаря на Бога, че не кръстих никого от вас освен Крисп и Гай, ¹⁵за да не може нито един от вас да каже, че е кръстен в моето име. ¹⁶Кръстих също и хората от дома на Стефанино, но друг не помня да съм кръщавал. ¹⁷Защото Христос ме изпрати не да кръщавам, а да пропо-

¹Кифа Еврейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

вядвам Благата вест: не като говоря с човешка мъдрост, за да не изгуби силата си посланието за Христовия кръст.

Христос—Божия сила и мъдрост

¹⁸Посланието за кръста е глупост за онези, които се изгубват, но то е Божията сила за онези, които се спасяват. ¹⁹Писанието казва:

„Ще унищожа мъдростта на мъдрите
и ще направя безполезен ума на умните.“ *Исаия 29:14*

²⁰Къде е мъдрият човек? Къде е ученият? Къде е философът на този свят? Не е ли направил Бог глупава мъдростта на света? ²¹Затова, след като светът не позна Бога чрез мъдростта си, Бог в своята мъдрост избра чрез „глупостта“ на посланието, което проповядваме, да спаси онези, които вярват. ²²Така юдеите искат знамения, гърците търсят мъдрост, ²³а ние проповядваме Христос, разпънат на кръста—послание, което за юдеите е обида, а за езичниците—глупост. ²⁴Но за онези, които са призвани, както сред юдеите, така и сред гърците, Христос е Божията сила и Божията мъдрост. ²⁵Защото Божията „глупост“ е по-мъдра от човешката мъдрост и Божията „слабост“ е по-силна от човешката сила.

²⁶Братя и сестри, помислете какви бяхте, когато Бог ви призова. Малко от вас бяха мъдри според човешките критерии. Малко от вас имаха власт и малко от вас бяха от благородно потекло. ²⁷Но Бог избра това, което светът смята за глупава, за да засрами мъдрите. Бог избра това, което светът смята за слабо, за да засрами силните. ²⁸Бог избра това, което светът смята за унижено и презряно, това, което е „нищо“, за да премахне онова, което е „нещо“, ²⁹така че никой да не може да се хвали пред Бога. ³⁰Но той е изворът на вашия живот в Христос Исус, който според действието на Бога стана наша мъдрост, праведност, освещение и изкупление, ³¹за да може, както казва Писанието: „Който се хвали, да се хвали с това, което Господ е направил.“¹

Посланието за Христос на кръста

2 Братя и сестри, когато дойдох при вас, аз не дойдох, за да ви изявя Божията тайна истина с превзети думи или човешка мъдрост. ²Защото реших докато съм сред вас, да забравя всичко освен Исус Христос и неговата смърт на кръста. ³Така че когато дойдох при вас, бях слаб и целият треперех от страх, ⁴и поучавах и проповядвах не с мъдри думи, които убеждават хората, а със силни доказателства от Духа, ⁵за да се основава вярата ви не на човешката мъдрост, а на Божията сила.

¹„Който ... направил“ Ер. 9:24.

Божията мъдрост

⁶Ние учим на мъдрост онези, които са зрели, но не на мъдростта на този свят, нито на мъдростта на управниците на този свят, чиято власт е към своя край. ⁷Ние учим на тайната Божия мъдрост, която бе скрита от хората и която Бог бе предназначил за наша слава още преди сътворението на света. ⁸Нито един от управниците на света не знаеше тази мъдрост, защото ако я знаеха, нямаше да разпънат на кръста славния Господ, ⁹но както казва Писанието:

„Нито око е виждало, нито ухо е чувало,
нито човешки ум си е представял
това, което Бог е подготвил за онези, които го обичат.“

Исая 64:4

¹⁰Но Бог ни разкри тази мъдрост чрез Духа, който изследва всичко, дори тайните дълбини на Бога. ¹¹Защото никой не знае мислите на друг човек освен духът, който живее в този човек. Така никой освен Божият Дух не знае мислите на Бога. ¹²Но на нас ни бе даден не духът, който принадлежи на света, а Духът, който идва от Бога, за да разберем всичко, с което Бог ни е дарил. ¹³Когато говорим за тези неща, ние не го правим с думи, научени от човешката мъдрост, а с думи, на които Духът ни научи, и обясняваме духовните неща на онези, които имат Духа. ¹⁴Без Духа човек не приема истините, които Божият Дух разкрива, защото за него те са глупост и той не може да ги разбере, тъй като те могат да бъдат преценени само духовно. ¹⁵А който има Духа, преценява всичко, но него никой не може да го прецени, защото, както казва Писанието:

¹⁶ „Кой знае ума на Господа,
за да може да му дава съвети?“ *Исая 40:13 (Септуагинта)*

Но ние имаме ума на Христос.

Следвайте не хората, а Христос

3 Но аз, братя и сестри, в миналото не можех да ви говоря като на хора, които имат Духа, а трябваше да ви говоря като на хора от този свят, като на бебета в Христос. ²Храних ви с мляко, а не с твърда храна, защото не бяхте готови да я приемете, както и сега не сте готови, ³понеже сте все още хора от света. Защото щом като между вас има завист и раздори, нима това не показва, че сте хора от света и че постъпвате напълно по човешки? ⁴Когато един казва: „Аз принадлежа на Павел“, а друг: „Аз принадлежа на Аполос“, не постъпвате ли като хора от света?

⁵Кой е Аполос и кой е Павел? Те са само служители, чрез които вие повярвахте, и извършиха делото си така, както Бог бе

възложил на всеки един. ⁶Аз посях семето, Аполос го поля, но Бог го направи да порасне. ⁷Ето защо, важен е не този, който сее, нито този, който полива, а Бог, който прави посятото да расте. ⁸Този, който сее, и този, който полива, работят с една цел и всеки ще получи своята награда според труда си. ⁹Ние заедно работим за Бога, а вие сте Божията нива и Божията постройка.

¹⁰Според дарбата, която Бог ми даде, аз поставих основата като мъдър майстор-строител, а друг гради върху нея, но всеки трябва да внимава как гради. ¹¹Защото никой не може да положи основа, различна от тази, която вече е положена, и тази основа е Исус Христос. ¹²Когато хората градят върху тази основа, независимо дали използват злато, сребро, скъпоценни камъни, дърво, сено или слама, ¹³работата на всеки ще се види ясно, защото Денят,[†] който ще дойде с огън, ще направи всичко ясно и същият този огън ще изпита работата на всеки, за да определи каква е. ¹⁴И ако работата на някого—онова, което е построил върху основата—издържи, този човек ще получи награда. ¹⁵Ако изгори, този, който го е построил, ще понесе щети, самият той обаче ще се спаси, но така, както се спасява човек, който успява да избяга от горяща сграда.

¹⁶Нима не знаете, че вие сте Божият храм и Божият Дух живее във вас? ¹⁷Ако някой разруши Божия храм, Бог ще го унищожи, защото Божият храм е свят, а този храм сте вие.

¹⁸Не се заблуждавайте! Ако някой сред вас се смята за мъдър според стандартите на този свят, нека стане „глупав“, за да стане наистина мъдър. ¹⁹Защото мъдростта на този свят е глупост в очите на Бога. Писанието казва: „Бог улавя мъдрите в техните хитрувания.“¹ ²⁰Казано е също: „Господ знае, че мислите на мъдрите са безполезни.“² ²¹Ето защо никой не трябва да се хвали с хора, защото всичко е ваше: ²²Павел, Аполос и Кифа,³ светът, животът и смъртта, настоящето и бъдещето. Всичко принадлежи на вас, ²³а вие принадлежите на Христос, който принадлежи на Бога.

Служението на апостолите

4Ето как трябва да се гледа на нас: като на Христови слуги и хора, на които са поверени тайните Божии истини. ²И това, което се изисква от онези, на които е поверено нещо, е да оправдаят оказаното доверие. ³Но за мен няма никакво значение дали ще ме съдите вие или който и да е човешки съд, нито аз съдя себе си, ⁴защото—макар и съвестта ми да е чиста—не тази е причината да бъда оправдан. Господ е този, който ме съди. ⁵Затова не

¹„Бог ... хитрувания“ Йов 5:13. ²„Господ ... безполезни“ Пс. 94:11. ³Кифа Еврейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

съдете за нищо преждевременно, преди да е дошъл Господ. Той ще освети скритото в мрак и ще разкрие намеренията на сърцата. Тогава Бог ще даде на всеки похвалата, която е заслужил.

⁶Братя и сестри, казах тези неща за Аполос и за мен заради вас, като пример, от който да разберете значението на думите: „Следвайте само това, което е писано“, за да не се възгордявате и да не отдавате предпочитания на един за сметка на друг. ⁷Кой казва, че ти си по-добър от останалите? И кое от това, което имаш, не ти е било дадено? А след като всичко ти е било дадено, защо тогава се гордееш така, сякаш не ти е било подарено?

⁸Мислите, че сега имате всичко, което ви е нужно, и сте вече богати. Мислите, че сте станали царе без нас. Бих искал наистина да сте царе, за да царуваме и ние с вас! ⁹Защото мисля, че Бог отреди на нас, апостолите, последното място, като на мъже, обречени на смърт, тъй като станахме зрелище за цял свят—и за ангелите, и за хората. ¹⁰Ние сме глупави заради Христос, но вие сте мъдри в Христос. Ние сме слаби, но вие сте силни. Вие сте почитани, а ние—презрени. ¹¹Дори и сега все още сме гладни и жадни, облечени в дрипи, бити и бездомни. ¹²Работим неуморно, за да изкараме прехраната си. Когато ни проклинат—благодаряваме, когато ни преследват—търпим, ¹³когато ни хулят—отвърщаме с добра дума. И досега хората се отнасят с нас като с боклука на света, измета на обществото.

¹⁴Пиша това не за да ви накарам да се срамувате, а ви предупреждавам като свои скъпи деца. ¹⁵Защото дори и да имате десет хиляди наставника в Христос, нямате много бащи, понеже аз съм този, който стана ваш баща в Христос Исус чрез Благата вест. ¹⁶Ето защо ви умолявам: подражайте ми. ¹⁷Затова изпратих при вас Тимотей, мое скъпо и вярно дете в Господа, който ще ви напомня принципите, които следвам в своя живот в Христос Исус, както ги поучавам навсякъде във всички църкви.†

¹⁸Мислейки, че няма отново да ви посетя, някои се възгордяха. ¹⁹Но аз ще дойда при вас скоро, ако такава е Божията воля, и тогава ще видя не колко красноречиви, а колко силни са тези, които са се възгордели. ²⁰Защото Божието царство не е въпрос на красноречие, а на сила. ²¹Кое предпочитате:

С пръчка в ръка ли да дойда при вас, за да ви накажа,
или с любов и кротък дух?

Аморалност в църквата

5 Говори се, че сред вас има сексуални грехове, които не се срещат дори сред езичниците: казват, че някой живее с мащехата си! ²А вие сте се възгордели, макар че по-скоро би трябвало

да скърбите. Този, който е извършил това дело, трябва да бъде отстранен от вашата общност. ³Що се отнася до мен, въпреки че тялом не съм с вас, аз присъствам духом и вече съм осъдил човека, който е извършил този грях. ⁴Съберете се заедно в името на нашия Господ Исус. Моят дух ще бъде сред вас. Със силата на нашия Господ Исус ⁵трябва да предадете такъв човек на Сатана, за да се погуби грешната му човешка природа, така че в Господния Ден† духът му да бъде спасен.

⁶Вашето самодоволство не е добро. Не знаете ли, че „малко мая заквасва цялото тесто“? ⁷Изхвърлете старата мая, за да бъдете ново тесто. Вие сте безквасен хляб,¹ защото Христос, нашето пасхално агне, беше пожертван заради нас. ⁸Затова нека непрестанно празнуваме Пасхата не с хляб, приготвен със старата мая, която е маята на злината и злобата, а с безквасен хляб— хляба на искреността и истината.

⁹Писах ви в писмото си, че не трябва да общувате с онези, които вършат сексуални грехове. ¹⁰Не искам да кажа, че изобщо не трябва да общувате с всички хора в този свят, които вършат сексуални грехове или са алчни, измамници или идолопоклонници, защото тогава ще трябва да се изолирате от целия свят. ¹¹Това, което ви писах, е да не общувате с някой, който нарича себе си брат в Христос, а върши сексуални грехове и е алчен, идолопоклонник, клеветник, пияница или измамник. Дори не сядайте да се храните с такъв човек!

¹²⁻¹³Защото няма аз съм този, който трябва да съди хората извън църквата? Тях Бог ще ги съди. Но вие трябва да съдите хората, които са част от църквата. Писанието казва: „Изгонете злия човек сред вас.“²

За отсъждането при спорове между християни

БАко някой от вас има спор с друг човек, защо се осмелява да се обръща към съда на грешниците вместо към Божиите свети хора? ²Или не знаете, че Божиите свети хора ще съдят света? А след като вие ще съдите света, няма не сте достойни да отсъдите относно най-незначителни въпроси? ³Не знаете ли, че ще съдим дори и ангелите? А какво остава за обикновените житейски неща! ⁴Затова, когато имате обикновени житейски спорове, не давайте правосъдието в ръцете на хора, които нямат думата в църквата.† ⁵Казвам това, за да се засрамите. Нима няма сред вас някой мъдър човек, който да разреши споровете между двама братя, ⁶та става така, че един брат се съди с друг, и то пред невярващи?

¹безквасен хляб Специалният хляб без мая, който евреите ядат по време на Пасхата. Павел иска да каже, че християните са освободени от греха, също както пасхалният хляб е „освободен“ от маята. ²„Изгонете ... вас“ Втор. 22:21,24.

⁷Всъщност вече сте победени, щом се съдите един друг. Защо вместо това не оставите да извършат неправда към вас? Защо не оставите да ви ограбят? ⁸Напротив: самите вие вършите неправди и ограбвате, и при това своите братя и сестри в Христос!

⁹Нима не знаете, че хората, които вършат зло, няма да наследят Божието царство? Не се заблуждавайте! Няма да го наследят нито онези, които вършат сексуални грехове, нито идолопоклонниците, нито прелюбодейците, нито мъжете, които позволяват да бъдат използвани за хомосексуални връзки, нито мъжете, които практикуват хомосексуализъм, ¹⁰нито крадците, нито алчните, нито пияниците, нито клеветниците, нито измамниците. ¹¹А такива бяха някои от вас, но бяхте очистени, бяхте отделени за служба на Бога и станяхте праведни в името на Господ Исус Христос и чрез Духа на нашия Бог.

Прославете Бога с телата си

¹²„Всичко ми е позволено“, но не всичко е полезно. Да, „всичко ми е позволено“, но няма да позволя на нищо да ме владее. ¹³„Храната е за стомаха и стомахът е за храната“—това е вярно, но Бог ще сложи край и на едното, и на другото. Нашите тела не са за сексуални грехове, а за да служим на Господа, и Господ е за телата ни. ¹⁴Бог не само възкреси Господа, но чрез своята власт ще възкреси и нас. ¹⁵Не знаете ли, че телата ви са части на Христос? Нима ще взема това, което е част на Христос, и ще го свързва с проститутка? В никакъв случай! ¹⁶Или не знаете, че този, който се свързва физически с проститутка, става едно цяло с нея? Писанието казва: „Двамата ще станат едно цяло.“¹ ¹⁷А този, който се свързва с Господа, се слива в един дух с него.

¹⁸Бягайте от сексуалния грях. Всеки друг грях, който човек може да извърши, е извън тялото му, но който върши сексуален грях, върши грях срещу собственото си тяло. ¹⁹Нима не знаете, че тялото ви е храм на Святия Дух, който е във вас и който ви е даден от Бога, и че не принадлежите на себе си? ²⁰Бог ви купи и заплати цената; затова прославете Бога с телата си.

За брачния живот

7 Сега за онова, за което ми писахте: добре е човек да не се жени, ²но поради опасността от сексуални грехове, всеки мъж трябва да има своя съпруга и всяка жена трябва да има свой съпруг. ³Мъжът трябва да дава на жена си това, което ѝ дължи като на съпруга, а така също жената трябва да дава на мъжа си това, което му дължи като на съпруг. ⁴Не жената е

¹„Двамата ... цяло“ Бит. 2:24.

господар на тялото си, а мъжът ѝ. Така също не мъжът е господар на тялото си, а жена му. ⁵Не се лишавайте един от друг, освен ако сте се споразумели да бъде така за известно време, за да се посветите на молитва и след това отново да бъдете заедно, за да не може Сатана да ви изкушава поради вашата неспособност да се владеете. ⁶Но казвам това само като съвет, а не като заповед. ⁷Бих искал всички хора да са като мен, но всеки е получил различен дар от Бога и един живее по един начин, а друг—по друг.

⁸А сега за неженените и вдовиците ще кажа следното: добре е, ако те останат неженени като мен. ⁹Но ако не могат да се въздържат, нека да се оженят, защото е по-добре да се оженят, отколкото да изгарят в желание.

¹⁰А за тези, които са женени, давам заповед (всъщност не аз я давам, а Господ): жената не трябва да напуска мъжа си, ¹¹а ако го напусне, трябва да не се омъжва отново или да се върне при мъжа си. Мъжът също не трябва да се развежда с жена си.

¹²За останалите казвам (и го казвам аз, а не Господ): ако някой брат има невярваща жена и тя е съгласна да живее с него, той не трябва да се развежда с нея. ¹³И ако някоя жена има невярващ мъж и той е съгласен да живее с нея, тя не трябва да се развежда с него, ¹⁴защото невярващият мъж се освещава чрез връзката си с вярващата жена и невярващата жена се освещава чрез връзката си с вярващия брат. Ако не беше така, децата ви щяха да бъдат нечисти, а сега са осветени.

¹⁵Но ако невярващият поиска да се разведе, оставете го да направи това. В такъв случай вярващият брат или сестра са свободни. Бог ни призова да живеем в мир. ¹⁶Защото откъде знаеш, жено, дали няма да спасиш своя мъж? Или откъде знаеш, мъжо, дали няма да спасиш своята жена?

Живейте така, както Бог ви е призовал

¹⁷Всеки трябва да живее така, както Господ е определил за него и както Бог го е призовал. Така наставлявам във всички църкви.† ¹⁸Ако някой е бил вече обрязан, когато Бог го е призовал, не трябва да крие обрязването си. Ако някой е бил призован, без да бъде обрязан, не трябва да се обрязва. ¹⁹Обрязването или необрязването не означават нищо—важно е следването на Божиите заповеди. ²⁰Всеки трябва да остане така, както е бил, когато Бог го е призовал. ²¹Роб ли си бил, когато Бог те е призовал? Това не трябва да те тревожи. Но ако можеш да станеш свободен, използвай възможността. ²²Защото този, който е бил роб, когато Бог го е призовал, е свободен в Господа, така както този, който е бил свободен, когато Бог го е призовал, е роб на

Христос. ²³Той ви купи и заплати цената; затова не ставайте роби на хора. ²⁴Братя и сестри, всеки трябва да остане пред Бога такъв, какъвто е бил, когато Бог го е призовал.

Въпроси относно неженените и вдовиците

²⁵Сега за онези, които не са женени: нямам заповед от Господа, но ви давам мнението си като човек, на когото можете да вярвате, защото Господ ми е показал милост. ²⁶Ето какво мисля аз: поради сегашните трудни времена добре е човек да остане неженен като мен. ²⁷Ако си свързан с жена, не търси освобождение, а ако си се освободил, не си търси жена. ²⁸Но ако се ожениш, не вършиш грях. И ако девойка се омъжи, не върши грях. Но такива хора ще трябва да понасят трудности в този живот, а аз се опитвам да ви предпазя от това.

²⁹Ето какво ще ви кажа, братя и сестри: времето изтича. Отсега нататък онези, които имат жени, трябва да живеят така, сякаш нямат, ³⁰онези, които скърбят—така, сякаш не скърбят, онези, които се радват—така, сякаш не се радват, онези, които купуват—така, сякаш не притежават нищо, ³¹а онези, които се ползват от всичко, което светът им предлага—така, сякаш не се ползват от нищо, защото светът, такъв, какъвто е сега, е преходен.

³²Искам да нямате грижи. Нежененият човек се грижи за Господните дела и как да угоди на Господа. ³³А жененият човек се грижи за житейски неща и как да угоди на жена си ³⁴и затова е раздвоен. Така неомъжената жена или девойка се грижи за Господните дела, за да бъде тя свята в тяло и в дух, а омъжената жена се грижи за житейските неща и как да угоди на мъжа си. ³⁵Казвам това за ваше добро, не за да ви налагам ограничения, а заради добрия ред и за да сте посветени на Господа, без нищо да ви отвлича.

³⁶Ако някой смята, че не постъпва както е редно към годеницата си, ако страстите му са толкова силни, че мисли, че трябва да се оженият, той трябва да направи това, което иска: не върши грях. ³⁷Но този, който е твърд в сърцето си, никой не го принуждава, господар е на желанията си и е решил в сърцето си да задържи годеницата си, без да се жени за нея, ще направи добре. ³⁸И така, този, който се оженва за годеницата си, постъпва добре, а този, който не се оженва за нея—още по-добре.

³⁹Жената е свързана в брак, докато мъжът ѝ е жив, но ако той умре, е свободна да се омъжи за когото иска, при условие, че бракът е в Господа. ⁴⁰Но според мен тя ще е по-щастлива, ако остане така, както е, а мисля, че и аз имам Божия Дух.

За храната, принесена в жертва на идоли

8 А сега за храната, принесена в жертва на идоли: знаем, че „всички имаме знание“. Но знанието възгордява, а любовта укрепява. ²Ако някой мисли, че знае нещо, той не знае нищо така, както трябва да го знае. ³Но ако някой обича Бога, Бог го познава.

⁴И така, по въпроса за храната, принесена в жертва на идоли— знаем, че истински идол в света не съществува и че Бог е само един. ⁵И въпреки че и на небето, и на земята има много „богове“, както хората ги наричат (а наистина има много „богове“ и много „господари“), ⁶за нас има само един Бог—Отец, от когото идва всичко и за когото живеем, и има само един Господ—Исус Христос, чрез когото съществува всичко и чрез когото живеем.

⁷Но не всички хора знаят това. Някои доскоро се покланяха на идоли и когато ядат месо, принесено в жертва, гледат на него като на посветено на идол и слабата им съвест се осквернява. ⁸Но храната не ни приближава към Бога и нито губим, ако не ядем, нито печелим, ако ядем.

⁹Само внимавайте това ваше право да не стане причина слабите да паднат. ¹⁰Защото ако някой, който е слаб, види теб, който имаш знание, да ядеш в езически храм, няма ли съзнанието на слабия да го насърчи до такава степен, че да започне да яде месото, принесено в жертва на идоли? ¹¹Слабият ще бъде погубен заради твоето знание, същият твой брат, за когото Христос умря! ¹²И така, съгрешавайки спрямо своите братя и сестри, като ги карате да извършат нещо, противно на слабата им съвест, вие съгрешавате спрямо Христос. ¹³Затова, ако храната изкушава моя брат да съгреша, никога няма да ям месо, за да не го изкушавам да съгреша.

9 Не съм ли свободен? Не съм ли апостол? Не съм ли видял Исус, нашия Господ? Не сте ли вие моето дело в Господа? ²Дори и да не съм апостол за другите, за вас съм апостол, защото вие сте печатът, който доказва моето апостолство в Господа.

³На тези, които ме разпитват, казвам в своя защита така: ⁴Нямам ли право да ям и да пия? ⁵Нямам ли право да се оженя за вярваща жена както другите апостоли и Господните братя, и Кифа¹? ⁶И нима само аз и Варнава трябва да работим за прехраната си? ⁷Кой служи войник на свои разноски? Кой седи лозе и не яде плодовете му? И кой се грижи за стадо и не пие млякото му?

⁸Не казвам всичко това само от човешка гледна точка. Нима и законът не казва същото? ⁹Защото в закона на Моисей е писано: „Не връзвай устата на вол, който вършее.“² Но нима за воловете се грижи Бог? ¹⁰Не казва ли това за нас? Да, за нас е написано

¹Кифа Еврейското име на Петър, един от дванадесетте апостола. ²„Не връзвай ... вършее“ Втор. 25:4.

това, защото този, който оре, трябва да оре с надежда и този, който вършее—с очакване да получи своя дял от реколтата. ¹¹А нима е твърде много ние, които посяхме у вас зърното на духовното, да искаме да пожънем от вас материални блага? ¹²Ако други имат правото да вземат неща от вас, нямаме ли ние повече основания от тях? Но ние не сме се възползвали от това свое право и понасяме всичко, за да не поставяме пречки по пътя на Благата вест за Христос. ¹³Не знаете ли, че онези, които работят в храма, получават храната си от храма и онези, които служат редовно при олтара, си делят помежду си това, което е принесено в дар? ¹⁴Така и Господ заповяда онези, които изявяват Благата вест, да получават прехраната си от това.

¹⁵Но аз не съм се възползвал от никое от тези свои права. И написах това не за да се приложи в моя случай, защото по-скоро ще умра, отколкото да позволя на някого да ми отнеме правото да се гордея. ¹⁶Защото нямам причина да се гордея с това, че проповядвам Благата вест, понеже това е мое задължение и горко ми, ако не го изпълнявах! ¹⁷Ако правя това по свой избор, заслужавам награда, но ако ми е поверена тази задача и правя това не по свой избор, ¹⁸каква е наградата ми тогава? Тя е в това, че мога да проповядвам Благата вест безплатно и да не се възползвам от правата, които ми дава проповядването на Благата вест.

¹⁹Защото, въпреки че съм свободен от всички, аз станах роб на всички, за да мога да спечеля повечето от тях. ²⁰За юдеите станах като юдеин, за да мога да ги спечеля. За онези, които са подчинени на закона, станах като човек, който е подчинен на закона (въпреки че аз самият не съм подчинен на закона), за да мога да ги спечеля. ²¹За онези, които не са подчинени на закона, станах като човек, който не е подчинен на закона (въпреки че аз не съм без Божий закон—подчинен съм на Христовия закон), за да мога да ги спечеля. ²²Станах слаб за слабите, за да ги спечеля. Станах всичко за всички, за да мога по всякакъв начин да спася част от тях. ²³Правя всички тези неща заради Благата вест, за да мога да споделя благословенията ѝ.

²⁴Нима не знаете, че всички състезатели на стадиона бягат, но само един получава наградата? Бягайте така, че вие да я спечелите! ²⁵Всеки участник в едно състезание упражнява самоконтрол във всичко, за да бъде увенчан с тленен лавров венец, а ние се състезаваме, за да спечелим венец, който трае вечно. ²⁶Ето така бягам аз—като човек, който има цел, и така се боксирам—като човек, който не нанася удари във въздуха. ²⁷Изтощавам и подчинявам тялото си, за да не стане така, че проповядвайки на други, аз самият да бъда отхвърлен от Бога.

Не бъдете като юдеите

10 Братя и сестри, искам да знаете, че всичките ни предци бяха под закрилата на облака и всички пресякоха морето. ²Всички те бяха кръстени[†] в облака и в морето като последователи на Моисей. ³Всички ядоха една и съща духовна храна ⁴и всички пиха едно и също духовно питие, защото пиеха от духовния камък, който ги съпровождаше, и този камък беше Христос. ⁵Но повечето бяха погубени в пустинята, защото Бог им се разгневи.

⁶Всичко това се случи като пример за нас, така че да не бъдем хора, които желаят да вършат зло като тях. ⁷Не бъдете идолопоклонници като някои от тях. Както казва Писанието: „Хората седнаха да ядат и да пият и станаха да играят.“¹ ⁸И нека не вършим сексуални грехове като някои от тях, което беше причина двадесет и три хиляди да умрат само за един ден! ⁹И нека не изпитваме Христос като някои от тях, поради което загинаха от змиите. ¹⁰И не се оплаквайте като някои от тях, поради което бяха погубени от ангела на смъртта.

¹¹Тези неща се случиха с тях като пример и бяха записани, за да предупредят нас, които живеем във време, когато светът е към своя край. ¹²Ето защо този, който мисли, че стои здраво, трябва да внимава, за да не падне. ¹³Когато сте подложени на изпитание, помнете, че и други са били изпитани по същия начин. Но Бог държи на думата си. Той няма да позволи изпитанието пред вас да е по-голямо, отколкото можете да понесете, и заедно с изпитанието ще ви посочи и изход, за да можете да устоите.

¹⁴В заключение, скъпи мои, ще ви кажа да бягате от идолопоклонството. ¹⁵Говоря ви като на разумни хора. Отсъдете сами това, което казвам. ¹⁶Нали чашата на благословение, за която благодарим, е начин да имаме общение в кръвта на Христос и хлябът, който разчупваме—начин да имаме общение в тялото на Христос? ¹⁷И щом има един хляб, значи всички ние сме едно тяло, защото всички споделяме този един хляб.

¹⁸Вижте народа на Израел. Нали тези, които ядат принесеното в жертва, имат общение в олтара? ¹⁹Не искам да кажа, че храната, принесена в жертва на идоли, значи нещо или че идолите значат нещо. ²⁰Напротив—това, което принасят в жертва, е жертвоприношение пред демони, а не пред Бога, и не искам вие да имате общение с демоните! ²¹Не можете да пиете и от Господната чаша, и от чашата на демоните. Не можете да участвате и в трапезата на Господа, и в трапезата на демоните. ²²Нима се опитваме да накараме Господа да ревнува и нима сме по-силни от него?

¹„Хората ... играят“ Изх. 32:6.

Използвайте свободата си за слава на Бога

²³„Всичко ни е позволено.“ Да, но не всичко е полезно. „Всичко ни е позволено“, но не всичко укрепява. ²⁴И нека всеки се грижи не за собствените си интереси, а за интересите на другите.

²⁵Яжте всяко месо, което се продава на пазара, без да разпитвате откъде е, за да успокоявате съвестта си. ²⁶Защото, както казва Писанието: „Земята и всичко на нея принадлежи на Господа.“¹

²⁷Ако някой от невярващите ви покани и решите да отидете, яжте всичко, което сложат пред вас, без да разпитвате за месото заради съвестта си. ²⁸Но ако някой ви каже, че то е било принесено в жертва на идол, не яжте заради човека, който ви го е казал и заради съвестта. ²⁹Като казвам „съвест“, имам предвид не вашата, а тази на другия човек. Защото свободата ми не трябва да бъде ограничавана от нечия чужда съвест. ³⁰И ако се нахраня с благодарност, няма причина да ме обвиняват в богохулство заради нещо, за което благодаря на Бога.

³¹Така че, дали ядете или пиете, или вършите нещо друго, правете всичко за Божия слава. ³²Не пречете нито на юеи, нито на гърци или на тези, които принадлежат на Божията църква,[†] ³³така както аз самият се опитвам всякак да угодя на всички, като търся не това, което е добро за мен, а това, което е добро за всички, за да бъдат те спасени.

11 Следвайте моя пример, както аз следвам примера на Христос.

Жените по време на богослужението

²Аз ви хваля, защото ме помните във всичко и следвате точно ученията, така както ви ги предадох. ³Но искам да знаете, че Христос е глава на всеки мъж и мъжът е глава на жената, а Бог е глава на Христос. ⁴Всеки мъж, който се моли или пророкува с покрита глава, посрамва главата си. ⁵А всяка жена, която се моли или пророкува с непокрита глава, посрамва главата си. Защото това е същото както ако обръсне главата си. ⁶Ако жената не покрива главата си, може също и да отреже косите си. Но понеже е срамно една жена да отреже косите си или да обръсне главата си, тя трябва да покрива главата си. ⁷А мъжът не трябва да покрива главата си, защото той е Божият образ и слава, а жената е славата на мъжа, ⁸защото не мъжът бе създаден от жената, а жената—от мъжа. ⁹И не мъжът бе създаден за жената, а жената—за мъжа. ¹⁰Затова жената трябва да покрива главата си в знак на това, че е подвластна, а също и заради ангелите.

¹„Земята ... Господа“ Пс. 24:1; 50:12; 89:11.

¹¹Но в Господа нито жената е независима от мъжа, нито мъжът е независим от жената, ¹²защото както жената е създадена от мъжа, така и мъжът е роден от жена, а всичко е от Бога. ¹³Сами преценете дали е прилично една жена да се моли на Бога с непокрита глава. ¹⁴Нима самата природа не ви учи, че за мъжа е срамно да остави косата си дълга, ¹⁵а за жената е чест да я носи дълга, защото косата ѝ е дадена, за да покрива главата си? ¹⁶Някои може да поискат да спорят, но нека подчертая, че нито ние, нито Божиите църкви[†] следваме тяхната практика.

Господната вечеря

¹⁷А с това, което сега ще ви кажа, няма да ви хваля, защото се събирате не за по-добро, а за по-лошо. ¹⁸Първо, чувам, че когато се съберете, между вас има разцепления и вярвам, че в това има някаква истина. ¹⁹А и трябва да има разделения сред вас, за да може достойните да изпъкнат! ²⁰И така, когато се съберете, вие всъщност не ядете Господната вечеря,¹ ²¹защото когато се храните, никой не чака останалите и един се напива, а друг остава гладен. ²²Нямате ли си къщи, в които да ядете и пиете? Или презирате Божията църква[†] и се опитвате да засрамите бедните? Какво да ви кажа? Да ви похваля ли? За това няма да ви похваля.

²³Защото от Господа получих учението, което ви предадох: вечерта, когато бе арестуван, Господ Исус взе един хляб ²⁴и след като благодари, го разчупи и каза: „Това е моето тяло, което давам за вас. Правете това, за да ме помните.“ ²⁵Също така, след като бяха свършили вечерята, взе чашата с вино и каза: „Тази чаша е новият завет, запечатан с моята кръв. Винаги, когато пиете това вино, правете го, за да ме помните. ²⁶Защото винаги, когато ядете този хляб и пиете тази чаша, вие известявате смъртта на Господа, докато той дойде.“

²⁷Който яде хляба или пие Господната чаша по недостоен начин, ще бъде виновен в грях срещу Господното тяло и кръв. ²⁸Но човек трябва да изпита себе си и тогава може да яде хляба и пие чашата. ²⁹Защото този, който яде и пие недостойно, си навлича присъда, понеже не разпознава тялото. ³⁰Ето защо има сред вас много слаби, болни и много умират. ³¹Но ако изпитвахме себе си, нямаше да бъдем съдени. ³²А когато Господ ни съди, тогава получаваме наставление, за да не бъдем осъдени заедно с другите хора от този свят.

³³И така, братя и сестри, когато се събирате да се храните, изчаквайте се един друг. ³⁴Ако някой е гладен, да се нахрани

[†]Господната вечеря Хлябът и виното, които Исус завещава на последователите си да приемат, за да го помнят. Вж. Лука 22:14-20.

вкъщи, за да не предизвиквате Божията присъда с вашите събирания. А останалото ще наредя, когато дойда.

Дарби от Святия Дух

12 Сега за духовните дарби, братя и сестри—не искам да останете в неведение. ²Знаете, че когато бяхте езичници, ви отклоняваха и служехте на неми идоли. ³Затова искам да ви осведомя, че никой, който говори чрез Божия Дух, няма да каже: „Проклет да е Исус!“ И само чрез Святия Дух човек може да каже: „Исус е Господ!“

⁴Има различни духовни дарби, но Духът, който дава тези дарби, е един и същ. ⁵Има различни начини да се служи, но всички те са от един и същ Господ. ⁶И има различни начини, по които Бог действа, но един и същ Бог върши всичко сред всички хора. ⁷На всеки е дадено да се прояви у него Духът за всеобщо благо. ⁸На един чрез Духа е дадена способността да говори с мъдрост, а на друг, чрез същия Дух—способността да говори със знание. ⁹На един е дадена вяра чрез същия Дух, а на друг, също чрез него—дарби да лекува. ¹⁰На някого е дадена силата да върши чудеса, а на друг—да пророкува. На един е дадена способността да различава добрите от лошите духове, на друг—да говори различни езици, а на трети—да обяснява езиците. ¹¹Но един и същ е Духът, който върши всичко това и определя различно за всеки—така, както пожелае.

Христовото тяло

¹²И също както човешкото тяло е едно, но има много части, които, въпреки че са много, заедно оформят едно тяло, така е и с Христос. ¹³Защото всички бяхме кръстени† от действието на един Дух, за да станем част от едно тяло, независимо дали сме юдеи или езичници, роби или свободни, и на всички ни бе дадено да прием от един Дух.

¹⁴Човешкото тяло не се състои от една, а от много части. ¹⁵И ако кракът каже: „Аз не принадлежа на тялото, защото не съм ръка“, нима това е причина той да престане да е част от тялото? ¹⁶И ако ухото каже: „Аз не принадлежа на тялото, защото не съм око“, нима това е причина то да престане да бъде част от тялото? ¹⁷Ако цялото тяло беше око, как щяхме да чуваме? И ако цялото тяло беше ухо, как щяхме да усещаме ароматите? ¹⁸Но всъщност Бог е поставил всяка една част в тялото така, както той е пожелал, и е определил мястото на всяка от тях. ¹⁹И ако всички те бяха само една част, къде щеше да е тялото? ²⁰Сега частите са много, а тялото е само едно.

²¹Окото не може да каже на ръката: „Нямам нужда от теб.“ И главата не може да каже на краката: „Нямам нужда от вас.“
²²Точно обратното—частите на тялото, които изглеждат слаби, са най-необходими. ²³И към частите, които зачитаме по-малко, ние се отнасяме с по-голямо уважение. И към тези части, които не са представителни, се отнасяме със специално внимание, ²⁴защото нашите по-представителни части нямат нужда от такова отношение. Бог е създал тялото по такъв начин, че да даде по-голяма почит на по-несъвършените части, които са лишени от нея, ²⁵за да няма разделения в тялото, а различните части да се грижат еднакво една за друга. ²⁶Ако една част от тялото страда, всички други страдат заедно с нея. Ако на една част се окаже почит, всички части споделят радостта ѝ.

²⁷Така вие сте тялото на Христос и всеки от вас е част от него. ²⁸Бог постави в църквата† първо апостолите, след това пророците, после учителите, после хората със сила да вършат чудеса, после хората с дарба да лекуват, после хората, които помагат с делата си, хората с дарба да ръководят и хората с дарба да говорят други езици. ²⁹Нима всички са апостоли? Нима всички са пророци? Нима всички са учители? Нима всички вършат чудеса? ³⁰Нима всички имат дарбата да лекуват? Нима всички говорят други езици? Нима всички обясняват езици? ³¹Но трябва да се стремите към по-големите дарби и сега ще ви покажа най-добрия път.

Любовта

13 Ако мога да говоря езиците на различните народи и дори тези на ангелите, но нямам любов в сърцето си, съм само една шумна камбана или дрънкащ цимбал. ²Ако имам дарбата да пророкувам и знаая всички Божии тайни, и имам цялото божествено знание и такава вяра, че да премествам планини, но нямам любов в сърцето си, аз съм нищо. ³И ако едно по едно раздам всичко, което имам, за да нахраня онези, които са в нужда, и дори ако дам тялото си да бъде изгорено, но нямам любов в сърцето си, нищо не печеля.

⁴Любовта е търпелива и блага. Тя не завижда, не се хвали, ⁵не се възгордява и не е груба и егоистична. Любовта не е избухлива и злопамятна. ⁶Тя не се радва на злото, а споделя радостта от истината. ⁷Любовта винаги търпеливо приема всичко, винаги вярва, винаги се надява и винаги устоява.

⁸Любовта никога няма да свърши, а пророческата дарба ще се прекрати, езиците ще престанат, знанието ще се прекрати. ⁹Защото и знанието, и пророчествата ни са само частични. ¹⁰А когато дойде съвършенството, това, което е частично, ще се прекрати. ¹¹Когато бях дете, говорех по детски, мислех по детски и

разсъждавах по детски. Но сега, когато съм вече мъж, съм оставил детинското. ¹²Сега виждаме мътно отражение в огледало, но когато дойде съвършенството, ще видим лице в лице. Сега знанието ми е частично, но тогава то ще е пълно, така както Бог ме познава напълно. ¹³А дотогава остават тези три неща: вяра, надежда и любов; и най-велика от тях е любовта.

Използвайте духовните дарби в помощ на църквата

14 Стремете се към любовта и ревностно желайте духовни дарби, и особено дарбата да пророкувате. ²Този, който има дарбата да говори друг език, говори не на хората, а на Бога, защото никой не може да разбере какво казва. Той говори тайни чрез Духа. ³А този, който пророкува, говори неща, които укрепват, насърчават и утешават хората. ⁴Който има дарбата да говори друг език, укрепва себе си, а който има дарбата да пророкува, укрепва църквата. [†] ⁵Искам всички вие да имате дарбата да говорите други езици, но още повече искам да имате дарбата да пророкувате. Този, който пророкува, е по-велик от този, който говори други езици, освен ако той може да обясни това, което казва, за да се укрепи цялата църква.

⁶Братя и сестри, ако дойда при вас и говоря други езици, каква полза ще имате, ако не ви донеса откровение, божествено знание, пророчество или учение? ⁷Същото е и с неодушевените предмети, които издават звук, като флейтата и лирата—ако тези звуци не се различават ясно, как хората ще разберат каква мелодия свири флейтата или лирата? ⁸И ако тръбата изсвири неясно, кой ще се подготви за битка? ⁹Така и вие, ако произнасяте неразбираеми звуци, кой ще разбере какво сте казали? Ще говорите на вятъра. ¹⁰В света несъмнено съществуват много езици и нито един от тях не е без свое значение. ¹¹Ето защо ако не зная значението на думите, ще бъда чужденец за този, който говори, и този, който говори, ще бъде чужденец за мен. ¹²Същото се отнася и за вас: след като се стремите към духовни дарби, постарайте се да получите колкото можете повече от тях за укрепването на църквата. [†]

¹³Следователно този, който говори друг език, трябва да се моли също и да може да обясни думите си. ¹⁴Защото ако се моля на друг език, духът ми се моли, но умът ми остава неплоден. ¹⁵Какво да правя тогава? Ще се моля с духа си, но също и с ума си. Ще пея песни на възхвала с духа си, но също и с ума си. ¹⁶Защото ако изречеш благословение само с духа си, как обикновеният слушател ще каже „Амин“ [†] на твоята благодарствена молитва, ако не разбира това, което казваш? ¹⁷Може да благодариш много хубаво, но не помагаш на другия човек да укрепне.

1 КОРИНТЯНИ 14:18–36 334

¹⁸Аз благодаря на Бога, че моята дарба да говоря други езици е по-голяма от тази на всеки един от вас, ¹⁹но в църквата† предпочитам да изрека пет думи, които могат да се разберат, отколкото десет хиляди думи на друг език, така че да поуча и другите.

²⁰Братя и сестри, не бъдете като деца в мисленето си, а разсъждавайте като зрели хора, но по отношение на злото бъдете като невръстни деца. ²¹Законът казва:

„Чрез хора, които говорят други езици,
и чрез устните на чужденци
ще говоря на тези хора,
но дори и тогава те няма да ме послушат.“ *Исаия 28:11–12*

Това казва Господ.

²²Така и дарбата за други езици е знак не за вярващите, а за невярващите. Пророческата дарба е знак не за невярващите, а за вярващите. ²³Ето защо ако цялата църква† се събере и всички говорят други езици, ако влязат външни хора или невярващи, няма ли да кажат, че сте полудели? ²⁴Но ако всички пророкуват, когато влезе невярващ или външен човек, той ще осъзнае греха си чрез думите им, ще бъде осъден чрез думите им, ²⁵тайните на неговото сърце ще бъдат изявени и тогава той ще падне по очи и ще се поклони на Бога, казвайки: „Бог наистина е сред вас!“

Събирайте се, за да укрепявате църквата

²⁶Какво да правим тогава, братя и сестри? Когато се съберете, един има псалм, друг—поучение, трети—откровение, един говори чужд език, а друг обяснява думите му. Всичко трябва да се прави за укрепването на църквата. ²⁷Ако някой говори друг език, трябва да говорят двама или най-много трима, и то един по един, а някой да обяснява това, което се говори. ²⁸А ако няма кой да обяснява, те трябва да мълчат в църквата† и да говорят на себе си и на Бога.

²⁹Двама или трима пророци трябва да говорят, а другите—да изпитват думите им. ³⁰Ако нещо бъде разкрито на друг човек, който седи, говорещият трябва да замълчи, ³¹защото всички можете да пророкувате един след друг, за да може всички да се поучат и всички да бъдат насърчени. ³²Духовете, които вдъхновяват пророците, са под контрола на пророците. ³³Защото Бог носи не безредие, а мир.

Както във всички църкви† на Божиите святи хора, ³⁴жените трябва да мълчат в църквите. На тях не им е позволено да говорят и те трябва да се подчиняват, както казва и законът. ³⁵Ако искат да научат нещо, нека попитат мъжете си вкъщи, защото е срам за една жена да говори в църквата. ³⁶Нима от вас излезе Божието слово? И само до вас ли стигна?

³⁷Ако някой смята, че е пророк или че има духовна дарба, трябва да разпознае, че това, което ви пиша, е заповед от Господа. ³⁸Ако някой не приеме това, и той няма да бъде приет от Бога.

³⁹И така, братя и сестри, стремете се да пророкувате и не забранявайте да се говорят други езици, ⁴⁰но нека всичко се върши както трябва и с ред.

Благата вест за Христос

15 Братя и сестри, искам да ви припомня Благата вест, която ви проповядвах и вие приехте, в която стоите твърдо ²и която ви носи спасение, ако запазите посланието ми в съзнанието си (освен ако не сте повярвали напразно).

³Защото ви предадох онова, което и аз получих. Съобщих ви най-важното: че Христос умря за греховете ни, както казват Писанията, ⁴и че бе погребан, а на третия ден—възкресен, както казват Писанията, ⁵че се яви на Кифа,¹ а след това на дванадесетте апостола. ⁶След това веднъж се яви на повече от петстотин братя и поветото от тях са все още живи, макар и някои да са мъртви. ⁷След това се яви на Яков и отново на всички апостоли ⁸и най-накрая и на мен като на човек, роден преждевременно. ⁹Аз съм най-незначителният сред апостолите и дори не съм достоен да се нарека апостол, защото преследвах Божията църква.[†] ¹⁰Но благодарение на Божията благодат аз съм това, което съм. И благодатта, която той прояви към мен, не бе напразна. Напротив: трудех се по-упорито от всички останали, въпреки че не аз го правех, а Божията благодат, която беше в мен. ¹¹И така, дали ви проповядвам аз или те, това е, което всички проповядваме, и това е, в което вие повярвахте.

Нашето възкресение

¹²Но след като проповядваме, че Христос бе възкресен от мъртвите, защо някои от вас казват, че няма възкресение на мъртвите? ¹³Ако няма възкресение на мъртвите, значи Христос не е бил възкресен. ¹⁴А ако Христос не е бил възкресен, безсмислено е проповядването ни, безсмислена е и вярата ви. ¹⁵А се оказваме и лъжесвидетели относно Бога, защото пред него свидетелствахме под клетва, че той е възкресил Христос. Но ако, както казват, мъртвите не възкръсват, то и Бог не е възкресил Христос. ¹⁶А ако мъртвите не възкръсват, то Христос не е бил възкресен, ¹⁷а ако Христос не е бил възкресен, вярата ви е безполезна, вие все още сте в греховете си ¹⁸и онези, които са били в

¹Кифа Еврейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

Христос, когато са умрели, са изгубени. ¹⁹Ако имахме надежда в Христос само за този живот, ние бихме били най-достоините за съжаление сред всички хора.

²⁰Но Христос наистина бе възкресен от мъртвите и бе първият от тях, ²¹и ако смъртта дойде чрез човек, чрез човек дойде и възкресението на мъртвите. ²²Защото както всички умират в Адам, така всички ще възкръснат за нов живот в Христос, ²³но всеки по своя ред: Христос е първият плод на възкресението, а когато той дойде, ще възкръснат онези, които му принадлежат. ²⁴След това ще дойде краят, когато Христос предаде царството на Бога и Отца, когато унищожи всеки управник, всяка власт и всяка сила. ²⁵Защото Христос трябва да царува, докато Бог не постави всички врагове под краката му. ²⁶Последният враг, който ще бъде унищожен, е смъртта. ²⁷Защото „Бог е подчинил всичко на Христос.“¹ Когато Писанието казва, че „всичко“ е било подчинено, ясно е, че това изключва самия Бог, който е подчинил всичко на Христос. ²⁸И когато всичко е подчинено на Христос, самият Син ще бъде подчинен на Онзи, който подчини всичко на него, за да бъде Бог всичко за всички.

²⁹Ако не беше така, какво ще правят онези, които са кръстени[†] заради мъртвите, ако мъртвите изобщо не възкръсват? Защо са кръстени заради тях?

³⁰И защо сме изправени пред опасности всеки час? ³¹Аз умирам всеки ден. Братя и сестри, гордостта, която изпитвам заради вас в Христос Исус, нашия Господ, ме кара да заявя това. ³²Ако в Ефес се бях борил с диви зверове като обикновен човек, какво щях да спечеля? Ако мъртвите не възкръсват, тогава „нека ядем и прием, защото утре ще умрем!“²

³³Не се заблуждавайте: „Лошите приятели развалят добрия характер.“ ³⁴Елате на себе си, както е редно, и престанете да вършите грехове, защото някои от вас не познават Бога. Казвам това, за да ви засрамя.

Какви ще бъдат телата ни

³⁵Някой може да попита: „Как възкръсват мъртвите? Какви ще бъдат телата им?“ ³⁶Колко глупави въпроси! Това, което засяваш, трябва първо да умре в земята, за да получи нов живот. ³⁷А когато сееш, онова, което заравяш в земята, не е тялото, което ще израсне, а само обикновено зърно, независимо дали е пшеница или някакво друго семе. ³⁸След това Бог му дава тялото, което е избрал: за всяко семе—различно тяло. ³⁹Плътта на живите същества не е една

¹„Бог ... Христос“ Пс. 8:6. ²„Нека ... умрем“ Ис. 22:13; 56:12.

и съща: една е за хората, друга—за зверовете, различна е за птиците, а също и за рибите. ⁴⁰Има небесни тела и земни тела. Небесните тела имат един блясък, а земните—друг. ⁴¹Слънцето има един блясък, луната—друг, а звездите—още по-друг, като всяка звезда се различава по блясъка си от останалите.

⁴²Така е и възкресението на мъртвите. Тялото, което се заравя в земята, е тленно, а тялото, което възкръсва, е нетленно. ⁴³Тялото, което се заравя в земята, е без слава, а възкръсва в слава. Тялото, което се заравя в земята, е слабо, а възкръсналото—силно. ⁴⁴Това, което се заравя в земята, е физическо тяло, а това, което възкръсва—духовно.

Както има физическо тяло, така има и духовно тяло. ⁴⁵Така казва Писанието: „Първият човек, Адам, стана живо същество.“¹ А последният Адам стана дух, който дава живот. ⁴⁶Не духовното, а физическото е първо, а след него—духовното. ⁴⁷Първият човек дойде от земята и бе създаден от пръст. Вторият човек дойде от небето. ⁴⁸Какъвто е създаденият от пръст човек, такива са хората от пръст, а какъвто е небесният човек, такива са небесните хора. ⁴⁹И както сме носили образа на създадения от пръст човек, така ще носим образа на небесния човек.

⁵⁰Това ви казвам, братя и сестри: нашите земни тела от кръв и плът не могат да наследят Божието царство. Нито може тленното да наследи нетленното. ⁵¹Чуйте ме, ще ви разкрия една тайна: няма всички да умрем, но всички ще бъдем променени ⁵²в един миг, кратък като премигване на око, при звука на последната тръба. Защото тръбата ще извири и мъртвите ще бъдат възкресени в нетленност, а ние, които все още сме живи, ще се променим. ⁵³Защото това тленно тяло трябва да се облече в нетленност и това смъртно тяло—в безсмъртие. ⁵⁴И когато това тленно тяло се облече в нетленност и това смъртно тяло се облече в безсмъртие, ще се изпълни казаното в Писанието:

„Смъртта бе погълната, победата е пълна!“ *Исая 25:8*

⁵⁵ „Къде е победата ти, смърт?
Къде е жилото ти, смърт?“ *Осия 13:14*

⁵⁶Жилото на смъртта е грехът, а силата на греха е законът. ⁵⁷Но да благодарим на Бога, който ни даде победата чрез нашия Господ Исус Христос!

⁵⁸И така, скъпи мои братя и сестри, бъдете твърди и непоклатими. Винаги се отдавайте изцяло на Господното дело, защото знаете, че трудът ви в Господа не е напразен.

¹„Първият ... същество“ Бит. 2:7.

Събиране на помощи за вярващите

16 Сега за събирането на пари в помощ на Божиите хора— правете същото, което заповядах на църквите[†] в Галатия: ²нека всеки първи ден от седмицата всеки от вас да отделя настрана според прихода си, за да не се събират пари, когато дойда. ³Когато пристигна, ще изпратя с препоръчителни писма мъжете, които вие одобрите, да занесат вашия дар в Ерусалим. ⁴А ако е добре и аз да отида с тях, те ще тръгнат с мен.

Плановете на Павел

⁵Ще дойда при вас след като мина през Македония, защото плановете ми са да мина оттам. ⁶А може и да остана известно време или дори да прекарам зимата при вас, за да ми помогнете по-нататък по моя път. ⁷Не искам да ви посетя сега, когато само минавам през земята ви, защото се надявам да остана известно време с вас, ако Господ позволи. ⁸Ще остана в Ефес до Петдесятница,[†] ⁹защото пред мен широко се отвори врата, която ми дава възможност да работя успешно, но има и много хора, които са против мен.

¹⁰Ако пристигне Тимотей, постарайте се да не се страхува от нищо по време на престоя си с вас, защото и той като мен се труди за Господното дело. ¹¹Нека никой не гледа на него отвисоко, а му помогнете да продължи пътя си с мир, за да може да дойде при мен, защото го чакам да пристигне с другите братя.

¹²Сега за брат ни Аполос: аз настойчиво го подтиквах да ви посети с другите братя, но той твърдо беше решил да не идва сега. Ще дойде, когато има възможност.

Павел завършва писмото си

¹³Бъдете нащрек. Бъдете твърди във вярата. Бъдете смели и силни. ¹⁴Всичко, което вършите, вършете с любов.

¹⁵Вие познавате рода на Стефанино и знаете, че те бяха първите, които повярваха в Ахая,[†] и се посветиха на служба на Божиите хора. Моля ви, братя и сестри, ¹⁶да приемете водачеството на хора като тях и всеки, който се присъединява към делото и който работи за Господа.

¹⁷Щастлив съм, че са тук Стефанино, Фортунат и Ахаик, защото те запълниха празнината от вашето отсъствие. ¹⁸Те успокоиха и моя, и вашия дух—признавайте хора като тях.

¹⁹Църквите[†] в Азия[†] ви поздравяват. Сърдечно ви поздравяват в името на Господа Акила и Прискила заедно с църквата, която се събира в техния дом. ²⁰Всички братя и сестри ви поздравяват. Поздравете се един друг със свята целувка.

²¹Аз, Павел, пиша този поздрав със собствената си ръка.

²²Ако някой не обича Господа, нека бъде прогонен с проклетия!

О Господи, ела!¹

²³Благодатта на Господ Исус да бъде с вас.

²⁴Любовта ми да бъде с всички вас в Христос Исус.

¹О Господи, ела! Превод на арамейското: „*marana tha*“.

Второто писмо до КОРИНТЯНИТЕ

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божията воля, и от нашия брат Тимотей.

До Божията църква[†] в Коринт и до всички Божии хора в цяла Ахая.[†]

²Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Павел благодари на Бога

³Благословен да бъде Богът и Бащата на нашия Господ Исус Христос, милостивият Баща и Богът, който е изворът на всяка утеха. ⁴Той ни утешава във всички наши скърби, за да утешаваме и ние онези, които скърбят, така както Бог утешава самите нас. ⁵Защото както участваме в безбройните страдания на Христос, така чрез Христос безграничната ни утеха стига до вас. ⁶Ако ние имаме скърби, то е, за да бъдете вие утешени и спасени. Ако ние получим утеха, то е, за да можете вие да бъдете утешени и търпеливо да понасяте страданията, които и ние понасяме. ⁷И надеждата ни за вас е твърда, защото знаем, че както участвате в страданията ни, така участвате и в утехата ни.

⁸Братя и сестри, искаме да знаете за бедите, които ни сполетяха в Азия.[†] Бремето върху нас бе толкова тежко и непоносимо, че дори бяхме загубили всякаква надежда за живот. ⁹Да, в сърцата си чувствахме, че смъртната ни присъда вече е произнесена. Това се случи, за да не се доверяваме на себе си, а на Бога, който възкресява мъртвите. ¹⁰Той ни избави от ужасна смърт и ще продължава да ни избавя. В него е надеждата ни и той и в бъдеще ще ни избавя, ¹¹ако и вие ни помагате с молитва, така че мнозина да благодарят от наше име за благословението, с което Бог ще ни дари заради многото молитви.

Промяна в плановете на Павел

¹²Ето с какво се гордеем—с това, че можем да кажем с чиста съвест: всичко, което сме извършили в този свят, е било с чистотата и искреността, идваща от Бога. Не с мъдростта на света, а с Божията благодат сме се отнасяли към хората и особено към

вас. ¹³Да, защото не ви пишем нищо друго освен това, което можете да прочетете и наистина да разберете. И се надявам, че ще ни разберете напълно, ¹⁴както винаги сте ни разбирали отчасти, и ще видите, че можете да се гордеете с нас, както ние ще се гордеем с вас в Деня,[†] когато нашият Господ Исус дойде.

¹⁵И уверен в това, аз реших първо да посетя вас, за да бъдете благословени два пъти. ¹⁶Възнамерявах да ви посетя на път за Македония, а когато се връщам оттам, да дойда отново при вас, за да ми помогнете при пътуването ми до Юдея. ¹⁷Нима мислите, че лесно променям решенията си? Или смятате, че съм правил плановете си като светски човек, който казва едновременно „Да, да!“ и „Не, не!“?

¹⁸Но Бог държи на думата си и той ще свидетелства, че никога не ви казваме „да“ и „не“ за едно и също нещо. ¹⁹Защото Божият Син Исус Христос, когото ние—Силуан, Тимотей и аз—проповядвахме сред вас, не беше едновременно и „да“, и „не“. Точно обратното: в него бе произнесено окончателно „Да!“.²⁰И независимо от това колко обещания е дал Бог, в него е потвърждението на всички тях. Ето защо чрез него казваме „Амин“[†] за слава на Бога. ²¹Бог е този, който прави вас и нас силни в Христос и който ни помаза. ²²Той ни беляза като своя собственост и ни даде Духа, който е в сърцата ни като гаранция, че ще получим онова, което ни е обещал.

²³Призовавам Бога за свидетел и залагам живота си на това, че не дойдох отново в Коринт, защото исках да ви пощадя. ²⁴Не искам да кажа, че се опитваме да контролираме вярата ви, защото в нея вие стоите силни; по-скоро се трудим заедно с вас за вашето щастие.

2 Ето защо реших следващото ми посещение при вас да не е болезнено, ²защото ако аз ви причиня болка, кой тогава ще ме зарадва, ако не вие, които съм наранил? ³И затова ви писах, за да може когато дойда, да не ми бъде причинена болка от онези, които трябва да ме зарадват, защото бях сигурен за всички вас, че моята радост ще бъде и ваша. ⁴Писах ви със сърце, изпълнено с мъка и болка, и с много сълзи, не за да ви нараня, а за да разберете колко голяма е любовта ми към вас.

Простете на този, който ви е наранил

⁵Ако някой е причинил болка, то той я е причинил не на мен, а на всички вас, поне до известна степен (защото не искам да преувеличавам). ⁶Наказанието, наложено на такъв човек от вашето мнозинство, е достатъчно за него. ⁷Вие обаче трябва да му простите и да го насърчите, за да не да бъде той завладян от прекомерна тъга. ⁸Ето защо ви умолявам да потвърдите любовта си

към него. ⁹Затова ви писах: за да видя дали можете да издържите изпитанието и да се подчините във всичко. ¹⁰Ако простите на човек нещо, аз също му прощавам. А каквото съм простил (ако е имало какво да се прощава), направил съм го заради вас в присъствието на Христос, ¹¹за да не ни надхитри Сатана, чиито коварни намерения много добре знаем.

Тревогата на Павел в Троада

¹²Когато отидох в Троада да проповядвам Благата вест за Христос, Господ бе отворил врата пред мен, ¹³но аз много се разтревожих, защото не намерих своя брат Тит. Ето защо се сбогувах с хората там и тръгнах за Македония.

Победа чрез Христос

¹⁴Но да благодарим на Бога, който чрез Христос винаги ни води в победно шествие и чрез нас разпространява навсякъде благоуханието на знанието за него. ¹⁵Защото за Бога ние сме Христовият аромат сред тези, които вървят към спасение, и сред онези, които вървят към гибел. ¹⁶За онези, които вървят към гибел, ние сме мирисът, който идва от смъртта и води към смърт. За тези, които вървят към спасение—ухание, което идва от живота и води към живот. И кой е достоен за такава задача? ¹⁷Ние не сме амбулантни търговци, които продават Божието слово, за да печелят, както правят мнозина. Не, в Христос говорим искрено пред Бога като хора, изпратени от Бога.

Служители на Божия нов завет

ЗНима отново започваме да се хвалим? И нима като някои други имаме нужда от препоръчителни писма до вас или от вас? ²Самите вие сте нашето писмо, написано в сърцата ни, което всички хора знаят и четат. ³Вие доказвате, че сте писмо от Христос, изпратено чрез нас и написано не с мастило, а с Духа на живия Бог, не върху каменни плочи,¹ а върху човешките сърца.

⁴Чрез Христос имаме увереността да твърдим това пред Бога. ⁵Не казвам, че ние сами можем да извършим нещо. Не, нищо подобно не твърдим. Бог е този, който ни помага да вършим всичко. ⁶Той дори ни направи способни да служим на нов завет, който е основан не на писан закон, а на Духа, защото писаният закон убива, а Духът дава живот.

Новият завет носи по-голяма слава

⁷Ако служението, което донесе смърт (законът, издълбан върху каменни плочи), бе славно и израелтяните не можеха да

¹каменни плочи Споменати още в 3:7. Вж. Изх. 24:12; 25:16.

задържат поглед върху лицето на Моисей, защото то блестеше с такава слава, макар че това бе слава, която скоро щеше да избледнее, ⁸нима служението на Духа няма да бъде още по-славно? ⁹И ако служението, което осъждаше хората, бе славно, колко по-славно ще бъде служението, което ги прави праведни! ¹⁰Защото онова, което по-рано бе изпълнено със слава, сега губи славата си пред лицето на превъзхождащата слава на новото служение. ¹¹И ако служението, обречено да изчезне, бе придружено от слава, колко повече слава ще има служението, което остава завинаги!

¹²И така, понеже имаме тази надежда, ние говорим много смело. ¹³Не сме като Моисей, който покриваше лицето си, за да не могат израелтяните да видят, че славата избледнява и изчезва. ¹⁴Но техните умове бяха заслепени и дори до днес същото покривало остава, когато се чете Старият Завет. То не е свалено, защото може да се отмахне само чрез Христос. ¹⁵И досега, когато се чете законът на Моисей, сърцата им остават с покривало, ¹⁶но когато се обърнат към Господа, покривалото пада. ¹⁷Този „Господ“, за когото говорим, е Духът, а там, където е Духът на Господа, има свобода. ¹⁸Тогава всички ние с открити лица, докато съзерцаваме Господната слава като в огледало, се преобразяваме в неговия образ с все по-голяма слава и това преобразяване е от Господа, който е Духът.

Духовно съкровище в глинени делви

4 Затова, като имаме това служение по Божията милост, ние не се отчайваме, ²а сме решили да не вършим никакви тайни и срамни дела. Ние не използваме измами, нито изопачаваме Божието послание, а по-скоро ясно изявяваме истината, така че всеки да знае в сърцето си какви хора сме пред Бога. ³И ако Благата вест, която проповядваме, е неясна, то това е така само за онези, които вървят към гибел. ⁴Богът на този свят е заслепил умовете на невярващите, за да не могат да видят светлината на Благата вест за славата на Христос, който е Божият образ. ⁵Ние не проповядваме себе си, а ви учим, че Исус Христос е Господ и че ние сме ваши слуги заради Исус. ⁶Защото Богът, който е казал: „Светлината ще изгрее от мрака“, е същият, който изгря в сърцата ни, за да познаем Божията слава в лицето на Исус Христос.

⁷Ние имаме това съкровище, но сме само като глинени делви, в които то се пази, за да стане ясно, че надминаващата всички останали сила идва не от нас, а от Бога. ⁸Непрекъснато ни постигат всякакви беди, но не сме сломени; в безизходица сме, но успяваме да намерим изход; ⁹преследвани сме, но Бог не ни оставя; повалят ни, но не загиваме. ¹⁰Винаги носим в телата си смъртта на Исус, за да се види ясно в тях и животът му. ¹¹Ние,

живите, непрекъснато сме излагани на смърт заради Исус, за да се види ясно неговият живот в нашите смъртни тела. ¹²Следователно смъртта работи в нас, а животът—във вас.

¹³Но ние имаме същата вяра, за която Писанието казва: „Повярвах, затова говорих.“¹ Ние също вярваме, затова и говорим, ¹⁴защото знаем, че Онзи, който възкреси Господ Исус, ще възкреси и нас както Исус и заедно с вас ще ни изправи пред него. ¹⁵Всичко става заради вас, за да може Божията благодат да достигне до все повече и повече хора и да доведе до изобилни благодарствени молитви в прослава на Бога.

Живот с вяра

¹⁶Ето защо ние не се отчайваме и въпреки че външно стареем и отслабваме, вътрешно се подновяваме с всеки изминал ден. ¹⁷Нашите краткотрайни и нищожни скърби ни носят вечна слава, която е несравнимо по-голяма от тях. ¹⁸Ние съсредоточаваме вниманието си не върху онова, което може да се види, а върху онова, което не може да се види, защото видимото е преходно, а невидимото—вечно.

5 Знаем, че когато тялото ни—палатката, в която живеем тук на земята—бъде унищожено, Бог ни дава дом, вечен дом на небето, който не човешки ръце, а сам той е построил. ²И докато сме в земния дом, стенем, защото жадуваме да бъдем облечени с небесния. ³Като сме облечени с него, няма да бъдем голи. ⁴Онези от нас, които са в земното си тяло, са обременени и стенат. Нашето желание е не да се освободим от земното си тяло, а да се облечем с небесното, за да може смъртното да бъде погълнато от живота. ⁵Този, който ни подготви за това, е Бог, който ни даде Духа като залог, че ще получим обещаното от него.

⁶Ние винаги имаме увереност, защото знаем, че докато живеем в телата си, сме далеч от Господа, ⁷тъй като живеем въз основа на това, в което вярваме, а не на това, което виждаме. ⁸Ето защо сме уверени и предпочитаме да напуснем земните си тела и да отидем да живеем с Господа. ⁹Независимо дали живеем тук или там, имаме само едно желание, и то е да вършим онова, което му е угодно. ¹⁰Всички трябва да се явим пред Христос, за да ни съди и всеки да получи заслуженото и за доброто, и за злото, което е извършил, докато е бил в земното си тяло.

Служението на помирието

¹¹И понеже знаем какво е страх от Господа, ние убеждаваме хората да приемат истината. Бог ни познава напълно, но аз се

¹„Повярвах ... говорих“ Пс. 116:10.

надявам, че и вие също ни познавате така. ¹²Ние не се опитваме отново да се препоръчваме пред вас, а по-скоро ви даваме възможност да се гордеете с нас, за да имате отговор за онези, които се гордеят с онова, което се вижда, а не с онова, което е в сърцето. ¹³Защото ако сме безумци, то е за Бога, и ако сме с ума си, то е за вас. ¹⁴Христовата любов ни управлява, защото сме заключили, че ако един човек е умрял за всички хора, тогава всички са умрели. ¹⁵А той умря за всички, за да може живите да не живеят вече за себе си, а за него, който умря и бе възкресен за тях.

¹⁶Ето защо отсега нататък не оценяваме никого от човешка гледна точка. Въпреки че някога оценявахме Христос от човешка гледна точка, сега вече не го оценяваме така. ¹⁷Затова, ако някой е в Христос, той е ново творение. Старото си отиде. Новото дойде! ¹⁸И всичко това идва от Бога, който чрез Христос ни помири със себе си и ни повери служението на помирението на хората с Бога. ¹⁹Ние носим послание, че Бог помирява света със себе си чрез Христос, без да държи хората отговорни за прегрешенията им. Той ни повери посланието на помирението. ²⁰Така че ние работим като Христови посланици и Бог ви увещава чрез нас. От името на Христос ви умоляваме: „Помирете се с Бога!“ ²¹Бог направи този, който нямаше грях, да стане грях заради нас, за да може чрез него да станем праведни пред Бога.

БКато Божии съработници ние също ви увещаваме да не позволите да се осуети Божията благодат, която получихте. ²Бог казва:

„Чух те, когато трябваше.

Да, помогнах ти в деня за спасение.“

Исая 49:8

Чуй! Сега е това време. Виж! Сега е денят за спасение.

³Ние се опитваме да не пречим на никого, за да не винят хората нашето служение. ⁴Точно обратното: по всякакъв начин показваме, че сме Божии служители—като търпеливо понасяме беди, трудности и големи проблеми. ⁵Показваме го, когато ни бичуват, хвърлят в затвори, бият при бунтове, когато изнемогваме от работа, прекарваме безсънни нощи и гладуваме. ⁶Показваме го с чистотата на живота си, с познанията си, с търпението и доброта си, с даровете от Святия Дух, с искрената си любов, ⁷като говорим истината и действваме чрез Божията сила. Живеейки праведно, ние се защитаваме от всичко. ⁸Някои ни почитат, други ни позорят. Някои ни хулят, други ни възхваляват. Честни сме, а гледат на нас като на измамници; ⁹въпреки че сме добре известни, ни считат за неизвестни; смятат ни за умиращи, но вижте—ние сме живи! Подлагат ни на страдание, но не ни убиват; ¹⁰гледат на нас като на скърбящи, въпреки че ние винаги сме

радостни; смятат ни за бедни, въпреки че правим богати много хора; мислят, че нямаме нищо, въпреки че притежаваме всичко.

¹¹Коринтяни, говорихме ви напълно открито. Сърцата ни са широко отворени за вас. ¹²Не ние възпираме чувствата си на обич към вас: вие възпирате чувствата си на обич към нас. ¹³Като на свои деца ви говоря—отворете сърцата си за нас, както ние отворихме сърцата си за вас.

Предупреждение относно езичниците

¹⁴Не ставайте неподходящи партньори с невярващи, защото каква връзка могат да имат праведността и беззаконието? Или какво общение да съществува между светлината и мрака? ¹⁵И как могат да постигнат съгласие Христос и Велиал¹? Или какво има да споделя вярващият с невярващия? ¹⁶И могат ли Божият храм и идолите да бъдат на едно и също място? Защото ние сме храмът на живия Бог, както Бог каза:

„Ще живея сред тях и ще ходя сред тях,
ще бъда техният Бог и те ще бъдат моят народ.“

Левит 26:11–12

¹⁷ „Затова ги напуснете и се отделете—
казва Господ.

Не докосвайте нищо нечисто и аз ще ви приема.“ *Исаия 52:11*

¹⁸ „Аз ще бъда ваш Баща,
а вие ще сте мои синове и дъщери—
казва всемогъщият Господ.“

II Царства 7:14; 7:8

7 Скъпи мои, след като имаме тези обещания, нека се очистим от всичко, което прави тялото и духа ни нечисти, като живеем посветени на Бога поради страхопочитанието си към него.

Радостта на Павел

²Направете място за нас в сърцата си. Ние не сме сторили зло на никого, не сме подкупили никого и не сме измамили никого. ³С тези думи не искам да ви обвинявам, защото съм ви казвал и по-рано: обичаме ви толкова много, че сме готови както да умрем, така и да живеем с вас. ⁴Говоря ви с огромна увереност, много се гордея с вас, вие изключително ме насърчавате и във всичките ни беди аз съм преизпълнен с радост.

⁵Когато дойдохме в Македония, нямахме покой. Напротив: неприятности ни дебнеха отвсякъде—разпри отвън и страхове отвътре. ⁶Но Бог, който утешава съкрушените, утеша и нас с

¹Велиал В някои гръцки ръкописи: „Велиар“. Еврейска дума, която означава „зъл“ или „безполезен“. Име на Сатана.

идването на Тит ⁷и не само с идването му, а и с утехата, която вие сте му дали. Той ни разказа как жадувате да ни видите и съжбялявате за това, което сте извършили, а също и колко сте загрижени за мен, което ме зарадва още повече.

⁸Не съжбялявам, че написах писмото си до вас, дори и ако то ви е натъжило. А дори и да съм съжбялявал, сега виждам, че то ви е натъжило само за кратко време. ⁹И сега съм радостен, не защото бяхте натъжени, а защото тъгата ви ви накара да се покаете.[†] Вие бяхте натъжени така, както Бог искаше, и не бяхте наранени от нас по никакъв начин. ¹⁰Тъгата, която Бог желае да имате, кара човек да се покае. Това води до спасение, за което не трябва да съжбяляваме. Тъгата обаче, която светът има, носи смърт. ¹¹Вижте какви ви направи тъгата, която Бог желае да имате: по-сериозни, с голямо желание да оправдаете себе си, възмутени, страхуващи се от последиците, жадувачи да ме видите, загрижени за мен, копнеещи да се постъпва справедливо. Вие докажете, че сте невинни във всичко това. ¹²Писах ви не заради този, който е сторил зло, не дори заради този, на когото е сторено злото, а за да разберете пред Бога огромната си загриженост за нас. ¹³Ето защо бяхме успокоени.

И в успокоението си се зарадвахме още повече, когато видяхме колко щастлив бе Тит за това, че всички му бяхте помогнали да се чувства като у дома си. ¹⁴Аз ви бях хвалил пред Тит, а сега нямаше защо да се срамувам от хвалбите си. Защото както беше истина всичко, което ви говорихме, така и хвалбите ни за вас пред Тит се оказаха верни. ¹⁵А неговата обич към вас е дори по-силна, когато си спомни как всички сте били готови да му се подчините и сте го посрещнали с уважение и страх. ¹⁶Щастлив съм, че мога да ви се доверя напълно.

Християнското милосърдие

8 А сега, братя и сестри, искаме да знаете за Божията благодат, дадена на църквите[†] в Македония. ²Вярващите там бяха подложени на сурови изпитания в нещастията, които преживяха, и въпреки крайната си бедност те дадоха изобилно поради бликащата от тях радост. ³Аз съм свидетел, че дадоха толкова, колкото можеха, и дори повече от това и го направиха по своя собствена воля. ⁴Те много настойчиво ни молеха да им окажем привилегията да участват в служението за Божиите хора. ⁵И дадоха не така, както бяхме очаквали—първо дадоха себе си на Господа и на нас според Божията воля. ⁶Ето защо помолихме Тит, който беше вече започнал това милосърдно дело, да ви помогне да го завършите. ⁷И както сте богати с всякакви дарове—с вяра, със слово, с познание, със загриженост за всичко, с

любовта, която научихте от нас, така да сте богати и с този дар—да бъдете милосърдни.

⁸Не казвам това като заповед, а чрез загрижеността на другите изпитвам искреността на вашата любов. ⁹Знаете благодатта, която нашият Господ Исус Христос прояви: въпреки че беше богат, той стана беден заради вас, за да станете вие богати чрез неговото обедняване.

¹⁰Ето какво ви съветвам да направите и то е във ваш интерес. Миналата година вие бяхте не само първите, които искаха да дадат, но и първите, които дадоха. ¹¹Завършете сега онова, което започнахте, и дайте от това, което имате, за да бъде делото ви равно на голямото ви желание за него. ¹²И ако сте готови да дадете, дарът ви ще бъде приет въз основа на това, което имате, а не на онова, което нямате. ¹³Защото искаме да има равенство: не вие да сте затруднени, а другите—облекчени. ¹⁴Сега вие имате много и можете да помогнете на другите да имат и те онова, от което се нуждаят, така че по-късно, когато те имат много, да ви помогнат във вашите нужди, за да има равенство. ¹⁵Както казва Писанието:

„Този, който събра много, нямаше излишък,
и този, който събра малко, не изпитваше липса.“

Изход 16:18

Тит и спътниците му

¹⁶Да благодарим на Бога, че вложи в сърцето на Тит същата загриженост за вас. ¹⁷Защото той не само прие нашата молба, но и понеже е особено загрижен, тръгва към вас по своя собствена воля. ¹⁸С него изпращаме и брата, когото всички църкви† възхваляват заради служението му в благовестието. ¹⁹Освен това той беше избран от църквите да ни придружи в нашето пътуване, за да може начинът, по който извършим това милосърдно дело, да бъде за слава на Господа и да покаже нашата готовност да помогнем.

²⁰Искахме да сме сигурни, че никой няма да намери повод да ни критикува за начина, по който се разпореждаме с тази значителна сума пари. ²¹Поставяме си за цел да вършим нещата така, както трябва, не само пред Господа, а и пред хората.

²²С тях изпращаме и наш брат, който много пъти и при много случаи е доказал, че е готов да помогне. А сега той има още по-голямо желание да помогне, защото ви има огромно доверие.

²³За Тит искам да кажа, че е мой съдружник и съработник в усилията ми да ви помогна. А другите братя са изпратени от църквите† и прославят Христос. ²⁴Затова докажете им любовта си, покажете им защо се гордеем с вас, за да могат всички църкви да го видят.

Помощ за събратята християни

9 Излишно е да продължавам да ви пиша за тази помощ за Божиите хора, ²защото зная вашата готовност да помогнете и продължавам да се хваля с това на македонците. Разказвам им, че вие в Ахая[†] сте готови още от миналата година и вашият ентузиазъм подтикна повечето от тях към действие. ³Но аз изпращам братята при вас, за да не бъдат хвалбите ни с вас напразни в това отношение и да сте готови да дадете, така както казах, че ще дадете. ⁴Иначе, ако някои македонци дойдат с мен и ви намерят неподготвени, ние ще се срамуваме (а да не говоря за срама, който вие ще изпитвате!) заради тази увереност, която имахме във вас. ⁵Затова счетох за нужно да помоля братята да тръгнат към вас преди нас и предварително да приготвят дара, който обещахте, за да бъде готов и да е дар, даден от желание, а не изтръгнат насила.

⁶Запомнете това: който посади малко, малко и ще пожъне, а който посади много, много и ще пожъне. ⁷Всеки трябва да даде толкова, колкото е решил в сърцето си, не със съжаление или по принуда, защото Бог обича онзи, който дава с радост. ⁸А Бог може да ви отрупа с всякакви дарове така, че винаги да имате всичко, от което се нуждаете, и дори повече, за да изобилствате във всякакви добри дела. ⁹Както казва Писанието:

„Той дава щедро на бедните и благостта му трае вечно.“

Псалм 112:9

¹⁰А Онзи, който осигурява семе на сеяча и хляб, който ни храни, ще осигури и умножи вашето семе, и ще увеличи плодовете на вашата благост. ¹¹Вие ще станете богати във всичко, за да можете винаги да проявявате щедрост. И като давате чрез нас, хората ще благодарят на Бога. ¹²Защото служението, което извършвате, не само снабдява нуждите на Божиите хора, но и носи все повече и повече благодарности към Бога. ¹³Заради това служение, което е доказателство за вярата ви, те ще прославят Бога за покорността ви към Благата вест за Христос, която изповядвате, и за щедростта, с която споделяте с тях и с всички. ¹⁴И когато се молят за вас, ще жадуват да ви видят заради превъзходящата Божия благодат към вас. ¹⁵Да благодарим на Бога за този неописуем дар!

Павел защитава служението си

10 Аз, Павел, за когото някои казват, че съм смирен, когато съм сред вас, и дързък, когато съм далеч, се обръщам към вас и ви умолявам с нежността и благостта на Христос. ²Моля ви да не ме принуждавате да съм дързък с вас, така както възна-

мерявам да бъда с някои, които си мислят, че живеем според човешки стандарти. ³Защото макар и да живеем в този свят, ние не воюваме както воюва той. ⁴Оръжията, с които ние се сражаваме, не са светски, а имат Божията сила да рушат крепости. С тях ние оборваме доводи, ⁵премахваме всяко препятствие, което се изправя срещу познанието за Бога, и пленяваме всяка мисъл, за да я накараме да се покори на Христос. ⁶Готови сме да накажем всяко непокорство, след като вие се покорите напълно.

⁷Погледнете фактите пред себе си! Ако някой е убеден, че принадлежи на Христос, трябва отново да премисли и да разбере, че и ние принадлежим на Христос така, както и той. ⁸И ако съм се хвалил малко повече с властта, която Господ ни даде, за да ви помогнем да укрепнете духовно, а не да ви сринем, не се срамувам. ⁹Но няма да продължавам, за да не помислите, че се опитвам да ви плаша с писмата си. ¹⁰Някои хора казват: „Писмата му са много властни и силни, но той самият е слаб и думите му не значат нищо.“ ¹¹Но този, който казва това, трябва да помни, че няма разлика между думите в писмата ни, когато сме далеч, и делата ни, когато сме сред вас.

¹²Ние не се осмеляваме да се приравняваме или да се сравняваме с някои хора, които си въобразяват, че са много велики. Мерейки се един с друг и сравнявайки се един с друг, те показват, че не са разбрали нищо. ¹³Ние обаче няма да се хвалим извън всякакви граници, а само в пределите, които Бог установи за нашето дело. Тези предели включват и вас. ¹⁴Не се хвалим повече, отколкото трябва, както щеше да стане, ако не бяхме първите, които дойдоха при вас с Благата вест за Христос. ¹⁵Не се хвалим извън всякакви граници с труда на други хора, а се надяваме, че вярата ви ще расте и ще ни помогнете да разширим делото си сред вас ¹⁶и да проповядваме Благата вест в земите отвъд вашия град. Не искаме да се хвалим с вече извършеното от друг. ¹⁷Както казва Писанието: „Който се хвали, да се хвали с това, което Господ е направил.“¹ ¹⁸Защото не този, който сам се препоръчва, е одобрен, а този, когото Господ препоръчва.

Павел и лъжеапостолите

11 Бих искал да сте търпеливи с мен дори и когато съм малко неразумен. Да, бъдете търпеливи с мен! ²Аз проявявам към вас ревност, която идва от Бога, защото съм ви сгодил за Христос—той ще бъде вашият съпруг—и искам да ви предам на него чисти и неопетнени. ³Но се страхувам, че както змията с хитростта си измами Ева, така и вашите мисли могат да бъдат

¹„Който ... направил“ Ер. 9:24.

отклонени от предаността и чистотата, които дължим на Христос. ⁴Щом сте така търпеливи към хора, които проповядват друг Исус, не този, когото ние проповядвахме, и приемате дух или благовестие, различни от Духа и Благата вест, които приехте, значи можете да сте търпеливи и с мен!

⁵Мисля, че по нищо не отстъпвам на тези „велики апостоли“. ⁶Може и да не съм изкусен оратор, но имам знания. И по всякакъв начин ви доказахме това!

⁷И нима като ви проповядвах Благата вест от Бога безплатно, извърших грях, смирявайки се, за да бъдете вие възвисени? ⁸Ограбвах други църкви,[†] като приемах заплащане от тях, за да мога да служа на вас. ⁹А когато бях сред вас и се нуждаех от нещо, не обремених никого, защото братята, които дойдоха от Македония, ми дадоха каквото ми бе нужно. По никакъв начин не ви бях, и никога няма да ви бъда, в тежест. ¹⁰И в цяла Ахая[†] никой не може да ми попречи да се хваля за това. Казвам тези думи с Христовата истина в сърцето си. ¹¹Защо? Защото не ви обичам ли? Бог знае, че ви обичам.

¹²Но ще продължа да върша това, което върша сега, за да не позволя на тези хора да намерят причина тяхното апостолство, за което се хвалят, да бъде смятано за равно на нашето. ¹³Тези хора са лъжеапостоли. Те са измамни работници, които се маскират като Христови апостоли. ¹⁴И нищо чудно: дори самият Сатана се маскира като ангел на светлината! ¹⁵Така че какво странно има в това, че неговите слуги се маскират като слуги на праведността? Но накрая те ще си получат заслуженото за делата си.

Павел разказва за страданията си

¹⁶Пак ви казвам: никой да не мисли, че съм безумец. Но дори и да мислите така, приемете ме, както бихте приели един безумец, за да мога и аз да се похваля малко. ¹⁷Това, което сега казвам, идва не от Господа—просто се хваля с увереността на безумец. ¹⁸След като много хора се хвалят с човешките си постижения, и аз ще се хваля. ¹⁹Вие, които сте толкова разумни, с такава готовност понасяте безумците! ²⁰Защото сте така търпеливи, когато някой ви зароби, когато ви експлоатира, когато ви изиграе, когато се величае и когато ви удари плесница. ²¹Казвам това за свой срам: ние бяхме слаби, като сами не сторихме същото!

Но щом други имат достатъчно смелост да се хвалят, аз също ще се хваля. (Говоря като безумец!) ²²Тези хора евреи ли са? Аз също съм. Израелтяни ли са? Аз също съм. Потомци на Авраам ли са? Аз също съм. ²³Служители на Христос ли са? (Лудост е да говоря така!) Аз съм по-добър служител от тях. Работих много повече, лежах в затвора много повече, биха ме жестоко и много

пъти бях излаган на смърт. ²⁴Пет пъти юдеите ме наказваха с по тридесет и девет удара с камшик. ²⁵Три пъти ме биха с тояги, веднъж едва не ме убиха с камъни, три пъти претърпях корабкрушение и веднъж прекарах във водата цяло денонощие. ²⁶Много пъти съм бил по пътищата и съм бил застрашен от реки, застрашен от разбойници, застрашен от своя собствен народ, застрашен от езичници, застрашен в градове, застрашен извън градове, застрашен в морето и застрашен от лъжливи братя и сестри. ²⁷Вършил съм изнурителна и непосилна работа, много пъти не съм спал, бил съм гладен и жаден, много пъти не съм ял, бил съм гол и съм мръзвел. ²⁸И без да смятам другите проблеми, върху мен ежедневно тежи бремето на загрижеността ми за всички църкви.[†] ²⁹Слаб съм винаги, когато някой е слаб, и горя от гняв винаги, когато някой е воден към грях.

³⁰Ако трябва да се хваля, ще се хваля с онези неща, които са свързани със слабостите ми. ³¹Богът и Бащата на Господ Исус знае, че говоря истината. Благословено да бъде името му завинаги! ³²Когато бях в Дамаск, управителят по времето на цар Арета искаше да ме арестува и беше поставил стражи в града. ³³Тогава ме спуснаха с кош от един прозорец в градската стена и така се изплъзнах от ръцете му.

Особено благословение в живота на Павел

12Трябва да продължа да се хваля. Няма какво да спечеля, но ще говоря за видения и откровения от Господа. ²Познавам един човек¹ в Христос, който преди четиринадесет години бе грабнат и отнесен до третото небе. (Дали в тялото си или извън тялото не зная—само Бог знае.) ³И зная, че този човек (дали с тяло или без тялото си не зная—само Бог знае) ⁴бе грабнат и отнесен в рай и чу думи, които не могат да бъдат изречени и които човешко същество няма право да произнесе. ⁵Ще се похваля с такъв човек, но със себе си няма да се хваля освен със слабостите си. ⁶Ако реша да се хваля, няма да съм безумец, защото ще говоря истината. Но се опитвам да се въздържа, за да не мисли никой за мен повече от това, което вижда да правя или чува да казвам.

⁷И за да не се възгордявам прекалено заради чудните откровения, ми бе даден трън в плътта—изпратен ми бе ангел от Сатана непрекъснато да ме измъчва, за да не се възгордявам прекалено. ⁸Три пъти умолявах Господа да го махне от мен, ⁹но той ми каза: „Стига ти моята благодат, защото силата ми се проявява най-добре в слабост.“ Затова с най-голямо удоволствие ще се хваля със слабостите си, за да може силата на Христос да почи-

[†]един човек В 12:2–5 Павел вероятно говори за себе си в трето лице.

ва върху мен. ¹⁰И заради Христос се радвам на слабостите си, на обидите, на трудностите, на гоненията и на големите проблеми, защото именно когато съм слаб, съм наистина силен.

Любовта на Павел към християните в Коринт

¹¹Говоря като безумец, но вие ме принудихте. Вие трябваше да ме хвалите, защото по нищо не отстъпвам на онези „велики апостоли“, макар и да съм нищо. ¹²Когато бях сред вас, ви доказвах, че съм апостол, като вършех знамения, чудеса и могъщи дела с огромно търпение. ¹³В какво отношение сте по-долу от другите църкви[†] освен в това, че не ви бях в тежест? Простете ми тази несправедливост!

¹⁴Ето, сега съм готов да ви посетя за трети път и няма да ви бъда в тежест, защото търся не онова, което притежавате, а самите вас. Не децата трябва да спестяват за родителите си, а родителите—за децата си. ¹⁵И аз с най-голяма радост ще дам за вас всичко, което имам, и дори самия себе си. Ако ви обичам повече, по-малко ли ще ме обичате?

¹⁶Ясно е, че не съм ви бил в тежест, но казвате, че съм лукав и с хитрост съм взимал от вас. ¹⁷Нима ви използвах чрез тези хора, които изпратих при вас? ¹⁸Помолих Тит да дойде при вас и изпратих един от братята с него. Нима Тит ви използва? Не вършихме ли ние едно и също нещо с един и същ дух?

¹⁹Нима мислите, че през цялото това време се опитваме да се оправдаем пред вас? Ние говорим пред Бога като Христови последователи и всичко, скъпи мои, е за да ви укрепим духовно. ²⁰Страхувам се, че когато дойда, може да ви намеря не такива, каквито искам да бъдете и вие може да ме намерите не такъв, какъвто искате да бъда. Боя се да няма сред вас раздори, завистливост, ревност, гняв, егоистични домогвания, клеветничество, клюки, горделивост и бъркотия. ²¹Боя се, че когато ви посетя отново, моят Бог може да ме унизи пред вас и да скърбя за многото, които в миналото са съгрешили и не са се покаяли,[†] като съжелят за своя нечист живот, сексуални грехове и разгуленост.

Последни предупреждения и поздрави

13 Това ще бъде третото ми идване при вас. Както казва Писанието: „Всяко обвинение трябва да се подкрепи от двама или трима свидетели.“¹ ²Когато за втори път бях сред вас, ви предупредих, и сега, когато съм далеч, отново ви предупреждавам. На тези, които са съгрешили преди, и на всички останали казвам: ако дойда отново, няма да ви пощадя. ³Ще ви накажа

¹„Всяко ... свидетели“ Втор. 19:15.

като доказателство за това, че чрез мен говори Христос. Той не е слаб спрямо вас, а е силен сред вас. ⁴Истина е, че той бе слаб, когато бе разпънат на кръста, но сега живее чрез Божията сила. Истина е също и че ние сме слаби в него, но заради вас ще живеем с него чрез Божията сила.

⁵Себе си проверете дали живеете във вярата. Себе си изпитайте. Нима не съзнавате, че Исус Христос живее във вас? Освен, разбира се, ако не издържите изпитанието. ⁶Надявам се поне да разберете, че ние сме издържали изпитанието. ⁷Молим се на Бога да не вършите нищо грешно. Важно е не ние да се покажем издържали, а вие да вършите добро, дори и ние да изглеждаме провалили се. ⁸Не можем да правим нищо против истината, а само в подкрепа на истината. ⁹Радваме се, когато ние сме слаби, а вие—силни. За това се молим: да станете съвършени. ¹⁰Пиша ви тези неща сега, когато съм далеч, за да не трябва, когато съм сред вас, да проявявам строгост според властта, която Господ ми е дал, за да укрепявам, а не да сривам.

¹¹Сега, братя и сестри, се сбогувам. Стремете се към съвършенство, насърчавайте се, бъдете единомислени, живеете в мир и Богът на любовта и мира ще бъде с вас. ¹²Поздравете се един друг със свята целувка. ¹³Всички Божии хора ви поздравяват.

¹⁴Благодатта на Господ Исус Христос, любовта на Бога и общението на Святия Дух да бъдат с всички вас.

Писмото до галатяните

1 От Павел, призван да бъде апостол не от хора, нито изпратен чрез някой човек, а чрез Исус Христос и Бог Отец, който възкреси Исус от мъртвите.

²Това писмо до църквите[†] в Галатия¹ е и от всички братя и сестри, които са с мен.

³Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и Господ Исус Христос, ⁴който принесе в жертва себе си, за да премахне греховете ни и да ни освободи от покварения свят, в който живеем. Това бе волята на Бога, нашия Баща. ⁵На него да бъде слава за вечни векове! Амин.

Има само едно истинно благовестие

⁶Изумен съм, че толкова скоро обръщате гръб на Онзи, който ви призова чрез Христовата благодат, и се насочвате към друго благовестие. ⁷Друго благовестие обаче няма. Има само хора, които ви объркват и се опитват да преиначат Благата вест за Христос. ⁸Но дори ако някой от нас или ангел от небето започне да ви проповядва благовестие, различно от това, което ви проповядвахме, проклет да бъде! ⁹Казвали сме го и преди, и сега пак го повтарям: ако някой ви проповядва благовестие, различно от това, което приехте, проклет да бъде!

¹⁰Как мислите: чие одобрение търся—на хората или на Бога? И на хората ли искам да се харесам? Ако все още желаех да се харесам на хората, нямаше да съм слуга на Христос.

Властта на Павел е от Бога

¹¹Братя и сестри, искам да знаете, че Благата вест, която ви проповядвах, не е човешко послание, ¹²тъй като нито от някой човек съм го получил, нито съм бил научен на него. Исус Христос ми го разкри.

¹³Чували сте за живота, който водех като юдеин, и знаете, че безмилостно преследвах Божията църква[†] и се опитвах да я унищожа. ¹⁴В практикуването на юдейската религия бях изпреварил

[†]Галатия Вероятно областта, в която Павел основава църкви по време на първата си мисия. Вж. Дела 13 и 14.

повечето от връстниците си юдеи, тъй като ревностно следвах традициите на своите предци.

¹⁵Бог ме избра още преди да се родя и в благодатта си ме призова да му служа. ¹⁶И когато реши да ми открие своя Син, за да мога да проповядвам Благата вест за него сред езичниците, аз не се посъветвах с никого, ¹⁷нито пък отидох в Ерусалим, за да се срещна с тези, които бяха станали апостоли преди мен. Вместо това, веднага заминах за Арабия, а после се върнах в Дамаск.

¹⁸Три години по-късно отидох в Ерусалим, за да се запозная с Кифа,¹ и останах при него само петнадесет дни. ¹⁹Но освен Яков, Господния брат, други апостоли не видях. ²⁰Бог ми е свидетел, че това, което пиша, не е лъжа.

²¹После отидох в провинциите Сирия и Киликия, ²²но Христовите църкви[†] в Юдея не ме познаваха лично. ²³Те само бяха чували хората да казват: „Човекът, който преди ни преследваше, сега проповядва вярата, която някога се опитваше да унищожи.“ ²⁴И прославяха Бога заради мен.

Другите апостоли приемат Павел

2 След четиринадесет години отново отидох в Ерусалим. Придружаваше ме Варнава, като със себе си бях взел и Тит. ²Отидох, защото Бог ми разкри, че трябва да го направя. Когато се срещнах насаме с най-почитаните там хора, аз изложих пред тях Благата вест по същия начин, по който я проповядвам сред езичниците, за да не бъде пропилян трудът, който вече съм положил, нито да отидат напразно сегашните ми усилия. ³Но дори Тит, който беше с мен, не бе заставен да се обреже, въпреки че е грък. ⁴Въпросът беше повдигнат от тези, които се представяха за наши братя и тайно се бяха присъединили към нас, а всъщност се бяха промъкнали да проучат каква е свободата, която имаме в Христос Исус, за да могат да ни поробят. ⁵Но ние не се поддадохме нито за миг, за да остане сред вас истината, възплътена в Благата вест.

⁶Нищо не получих от тези, които бяха считани за видни хора. (За мен няма значение какви са, защото пред Бога всички хора са равни.) Тези уважавани мъже не добавиха нищо към моето послание. ⁷Точно обратното—те видяха, че на мен ми бе поверено да проповядвам Благата вест сред езичниците, така както на Петър бе поверено да проповядва Благата вест сред юдеите. ⁸Защото този, който направи Петър апостол на юдеите, направи мен апостол на езичниците. ⁹Така Яков, Кифа¹ и Йоан, които бяха известни като водачи в църквата, признаха правото да бъда

¹Кифа Еврейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

апостол, което Бог ми бе дал, ръкуваха се с Варнава и с мен в знак, че ни приемат и са съгласни ние да проповядваме на езичниците, а те—на юдеите. ¹⁰Помолиха ни единствено да не забравяме да помагаме на бедните,¹ а аз не само бях готов, но и горях от желание да върша точно това.

Павел показва, че Петър е сгрешил

¹¹Но когато Кифа² дойде в Антиохия, аз открито му се противопоставих, защото грешеше. ¹²Преди да пристигнат няколко души, изпратени от Яков, Петър се хранеше заедно с езичниците, но когато тези хора се появиха, той се отдръпна и отдели, защото се страхуваше от онези, които принадлежаха към групата на обрязаните. ¹³Останалите юдеи също го последваха в лицемерието му до такава степен, че увлякоха след себе си дори и Варнава. ¹⁴Когато видях, че поведението им не съответства на истината на благовестието, казах на Кифа² пред всички: „След като ти, който си юдеин, живееш като езичник, а не като юдеин, как може да караш езичниците да следват юдейските обичаи?“

¹⁵Ние сме юдеи по рождение и не сме част от „грешните езичници“, ¹⁶но знаем, че човек става праведен пред Бога не като спазва закона, а като вярва в Исус Христос. Затова ние положихме вярата си в Христос Исус, за да станем праведни пред Бога, защото сме повярвали в Христос, а не защото сме спазили закона, понеже никой няма да стане праведен пред Бога, като спазва закона.

¹⁷Но ако поради това, че се стремим да станем праведни в Христос, ние, юдеите, се окажем грешници като езичниците, значи ли, че Христос ни прави грешници? ¹⁸В никакъв случай! Защото ако отново започна да поучавам това, което съм изоставил, ставам закононарушител. ¹⁹Защото чрез закона аз умрях спрямо закона, за да живея за Бога. Разпънат бях на кръста заедно с Христос, ²⁰така че вече не самият аз живея, а Христос живее в мен. Животът, който сега живея в тялото си, живея го с вяра в Божия Син, който ме обикна и пожертва себе си заради мен. ²¹Не отхвърлям Божия дар, защото ако правилното взаимоотношение с Бога се постига чрез закона, Христос умря напразно!

Божие благословение идва чрез вярата

3О, глупави галатяни! Някой ви е омагьосал, макар смъртта на Исус Христос на кръста да бе изписана пред очите ви! ²Едно искам да разбера от вас: като спазвахте закона ли получихте Духа или като чухте и повярвахте в благовестието? ³Как може да сте толкова глупави, че да се опитвате да усъвършенствате с човешки

¹бедните По всяка вероятност ст. 10 се отнася до юдеите християни в Ерусалим. Вж. Римл. 15:26. ²Кифа Еврейското име на Петър, един от дванадесетте апостола.

усилия живота, който започнахте с Духа? ⁴Нима напразно преживяхте толкова много? Надявам се да не е така! ⁵Нима Бог ви дава Духа и върши чудеса сред вас заради това, че спазвате закона, а не заради това, че чухте и повярвахте в благовестието?

⁶Точно както Авраам, който според Писанието „повярва в Бога и той прие вярата му и го счете за праведен“¹. ⁷Знайте, че именно онези, които имат вяра, са истинските потомци на Авраам. ⁸Писанието предрече, че Бог ще направи езичниците праведни заради вярата им, и предварително обяви на Авраам Благата вест: „Всички народи ще бъдат благословени чрез теб.“² ⁹Онези, които имат вяра, са благословени заедно с повярвалия Авраам, ¹⁰а всички, които разчитат на спазването на закона, живеят под проклятие, защото Писанието казва: „Проклет е всеки, който не постои в спазването на всичко, което е написано в книгата на закона.“³ ¹¹Ясно е, че никой няма да стане праведен пред Бога чрез закона, защото, както казва Писанието: „Този, който е праведен чрез вяра, ще живее.“⁴ ¹²А законът не се основава на вярата. Според него „този, който изпълнява заповедите, ще живее чрез тях.“⁵ ¹³Христос ни освободи от проклятието на закона, поемайки върху себе си това проклятие, защото Писанието казва: „Проклет е всеки, който виси на дърво.“⁶ ¹⁴Христос ни освободи, за да може благословието, дадено на Авраам, да бъде дадено на езичниците чрез Христос Исус, така че чрез вяра да получим Духа, обещан ни от Бога.

Законът и обещанието

¹⁵Нека ви дам пример от живота, братя и сестри. Също както никой не може да обяви за невалидно или да добави нещо към човешко завещание, което вече е написано, така е и в този случай. ¹⁶Обещанията бяха дадени на Авраам и неговия потомък. Забележете, че не се казва: „и на потомците му“, сякаш се отнася за много хора. Говори се по-скоро за един човек: „и на твоя потомък“, ⁷ който е Христос. ¹⁷Ето какво имам предвид: законът, който дойде четиристотин и тридесет години по-късно, не може да отмени завещанието, вече одобрено от Бога, и така да анулира обещанието. ¹⁸Защото ако наследството зависеше от закона, то вече не би зависело от обещанието, но Бог го даде в дар на Авраам въз основа на обещанието.

¹⁹Каква, тогава, бе целта на закона? Той бе добавен към обещанието, за да покаже колко често хората престъпват волята на Бога, и бе предназначен за времето, докато дойде този Потомък, на кого-

¹„Авраам повярва ... праведен“ Бит. 15:6. ²„Всички ... теб“ Бит. 12:3. ³„Проклет ... закона“ Втор. 27:26. ⁴„Този ... живее“ Ав. 2:4. ⁵„Този, който ... тях“ Лев. 18:5. ⁶„Проклет ... дърво“ Втор. 21:23. ⁷потомък Букв.: „семе“. Вж. Бит. 12:7.

то бе дадено обещанието. Законът бе даден чрез ангели, които използваша посредник. ²⁰Посредникът не представлява само една от страните, а Бог е един и обещанията му не зависят от никой друг.

Целта на Моисеевия закон

²¹Значи ли това, че законът противоречи на Божиите обещания? В никакъв случай! Защото ако беше даден закон, който да може да донесе живот на хората, то щяхме да станем праведни, като следваме този закон. ²²Но Писанието казва, че всички са в плен на властта на греха, така че обещаното да бъде дадено на тези, които вярват, въз основа на вярата в Исус Христос.

²³Преди да дойде тази вяра, бяхме държани от закона като затворници, докато идващата вяра не се откри. ²⁴Законът бе нашият настойник, който трябваше да ни отведе при Христос, за да станем праведни чрез вярата. ²⁵Но сега, когато тази вяра е дошла, законът вече не ни е настойник.

²⁶Чрез вярата всички сте Божии деца в Христос Исус, ²⁷защото всички вие, които се кръстихте[†] в Христос, с Христос се облякохте. ²⁸Няма разлика между юдеин и езичник, роб и свободен, мъж и жена, защото всички сте едно в Христос Исус. ²⁹А щом принадлежите на Христос, вие сте потомци на Авраам и наследници според обещанието, което Бог му даде.

4Искам да кажа, че докато наследникът е още дете, той по нищо не се отличава от един роб, макар и да е господар на всичко. ²Той е подвластен на настойници и попечители, докато не дойде времето, определено от неговия баща. ³Така и ние, когато бяхме „деца“, робувахме на елементите¹ на този свят. ⁴Но щом дойде времето, Бог изпрати Сина си, който се роди от жена и живя според закона, ⁵за да освободи всички, които се намираха под властта на закона, и за да бъдем осиновени като Божии деца.

⁶Тъй като сте негови деца, Бог изпрати Духа на Сина си в сърцата ви и той вика: „Авва,² Отче!“ ⁷Така ти вече не си роб, а Божие дете. И понеже си негово дете, Бог те е направил и свой наследник.

Любовта на Павел към християните в Галатия

⁸По-рано, когато не познавахте Бога, вие служехте на лъжливи богове. ⁹А сега, когато го познавате (или по-скоро сега, когато Бог ви познава), защо се връщате към онези слаби и безполезни елементи, на които отново се опитвате да робувате? ¹⁰Спазвате специални дни, месеци, сезони и години. ¹¹Боя се за вас! Страхувам се, че целият ми труд е бил напразен.

[†]Елементите Споменати още в 4:9. Може да означава „основни принципи“ или „стихийни духове“, т.е. демонични сили, които потискат човечеството. ²„Авва“ е арамейската дума за „баща“ или „татко“.

¹²Братя и сестри, умолявам ви: станете като мен, защото и аз бях като вас. Никога не сте ми причинили злина. ¹³Знаете, че бях болен, когато за първи път дойдох при вас и ви проповядвах Благата вест. ¹⁴Въпреки че моето състояние бе голямо бреме за вас, вие не ме презряхте и не се отвратихте, а ме приехте като Божий ангел, така, сякаш бях самият Христос Исус! ¹⁵Къде остана щастието ви? Защото аз съм свидетел, че ако можехте, щяхте да извадите собствените си очи и да ми ги дадете. ¹⁶Нима ви станах враг, като ви казах истината?

¹⁷Тези, които искат да следват закона, проявяват интерес към вас с лоши намерения. Те се опитват да ви отделят от мен, за да проявите интерес към тях. ¹⁸Добре е някой да мисли за вас, но когато е за добро и не само когато аз съм помежду ви. ¹⁹Деца мои, заради вас още веднъж преживявам родилните болки и ще бъде така, докато не станете като Христос. ²⁰Бих искал сега да съм с вас и да ви говоря по друг начин, защото не зная какво да ви правя.

Примерът с Агар и Сара

²¹Кажете ми вие, които искате да следват закона: нима не чувате какво казва законът? ²²Той казва, че Авраам имал двама сина—един от робиня и един от свободна жена. ²³Синът от робинята бил роден по обикновения, човешки начин, а синът от свободната жена—според Божието обещание.

²⁴Това има преносно значение. Двете жени представляват два завета. Единият бе от планината Синай и сложи началото на род, обречен на робство. Агар олицетворява този завет. ²⁵Тя възплъщава планината Синай в Арабия и е образ на земния Ерусалим, защото е в робство заедно с децата си. ²⁶Но божественият Ерусалим—нашата майка—е свободен. ²⁷Защото Писанието казва:

„Радвай се, бездетна, която не си раждала.
Възкликни с радостен вик ти,
която не си страдала в родилни болки,
защото децата на изоставената жена са по-многобройни
от децата на тази, която има съпруг.“ *Исаия 54:1*

²⁸Вие, братя и сестри, също като Исаак сте родени според Божието обещание. ²⁹Но и сега, както и тогава, роденият по естествения начин преследва родения чрез силата на Духа. ³⁰А какво казва Писанието? „Отпрати тази робиня и сина ѝ, защото синът на робинята няма да бъде наследник със сина на свободната жена.“¹ ³¹Следователно, братя и сестри, ние не сме деца на робинята, а на свободната жена.

¹„Отпрати ... жена“ Бит. 21:10.

Запазете свободата си

5 Христос ни освободи, за да живеем в свобода. Затова останете твърди и не допускайте отново да ви поробят. ²Чуйте! Аз, Павел, ви казвам, че ако се върнете към закона, като се обрежете, обезсмисляте онова, което Христос е направил за вас! ³Още веднъж заявявам на всеки, който позволява да бъде обрязан, че той се задължава да спазва целия закон. ⁴Тези от вас, които се опитват да станат праведни пред Бога чрез закона, вече нямат нищо общо с Христос—те са въвн от благодатта. ⁵Но чрез вяра, с помощта на Духа, ние с нетърпение очакваме да станем праведни пред Бога. ⁶Защото в Христос Исус не обрязването или необрязването имат значение, а вярата, която действа чрез любовта.

⁷Вие се справяхте така добре! Кой ви накара да спрете да следвате истината? ⁸Каквото и да ви е убедило в това, то не идва от Бога, който ви призова. ⁹„Съвсем малко мая заквасва цялото тесто.“ ¹⁰Но в Господа аз съм уверен, че няма да приемете друго освен това, на което съм ви научил. А този, който ви обърква, ще си получи заслуженото, който и да е той.

¹¹Братя и сестри, ако все още проповядвах (както твърдят някои) необходимостта от обрязването, защо продължавам да бъда преследван? Ако това беше вярно, тогава посланието за кръста нямаше да се смята за скандално. ¹²Бих искал онези, които ви смущават, и да се кастрират (не само да се обрязват)!

¹³А вие, братя и сестри, бяхте призовани от Бога да живеете в свобода. Но нека свободата ви не бъде повод да угаждате на грешната си природа—вместо това с любов служете един на друг. ¹⁴Защото целият закон се свежда до едно единствено изречение: „Обичай ближния си както себе си!“¹ ¹⁵Но ако продължавате да се хапете и ядете, внимавайте да не се унищожите взаимно.

Духът и човешката природа

¹⁶Казвам ви: нека Духът ви направлява и тогава няма да следвателните желания на грешната си природа. ¹⁷Защото това, което грешната ни природа желае, е против Духа и това, което Духът желае, е против грешната ни природа. Това са две напълно противоположни неща, следователно не може да правите каквото си поискате. ¹⁸Но ако ви направлява Духът, вие не сте подчинени на закона.

¹⁹Делата на нашата грешна природа са добре известни. Това са блудство, нечистота, похотливост, ²⁰идолопоклонство, магьосничество, омраза, свади, ревност, гняв, разпри, разногласия, разцепления, ²¹завист, пиянство, оргии и други подобни. Предупреждавам

¹„Обичай ... себе си“ Лев. 19:18.

ви, както съм го правил и по-рано: за тези, които вършат такива неща, няма място в Божието царство. ²²А плодът на Духа е любов, радост, мир, търпение, благодост, доброта, вяност, ²³тактичност, въздържание. Срещу такива неща няма закон. ²⁴Тези, които принадлежат на Христос Исус, са разпънали грешната си природа с нейните страсти и желания. ²⁵Тъй като Духът е източникът на нашия нов живот, нека следваме него. ²⁶Да не бъдем надменни, да не се предизвикваме един друг и да не си завиждаме.

Помагайте си един на друг

6 Братя и сестри, ако откриете, че някой е съгрешил, вие, които живеете според Духа, трябва да му помогнете да се поправи, като се отнасяте тактично към него. Но внимавай и за себе си, да не би ти също да бъдеш изкушен. ²Носете заедно товарите си и по този начин ще се подчинявате на Христовия закон. ³Ако някой се мисли за нещо, когато всъщност е нищо, се самозалъгва. ⁴Всеки трябва да преценява собственото си поведение и едва тогава да се гордее с това, което е постигнал, без да се сравнява с някой друг, ⁵защото всеки ще отговаря за себе си.

⁶Този, който се учи на Божието слово, трябва да споделя всички свои блага с онзи, който го учи.

Животът е като засяването на нива

⁷Не се заблуждавайте! С Бога не може да се подигравате, защото каквото посее, това и ще пожънете. ⁸Който сее в нивата на грешната си природа, ще пожъне от нея разруха, а който сее в нивата на Духа, ще пожъне от него вечен живот. ⁹Да не се уморяваме да вършим добро, защото ще дойде времето да пожънем онова, което ни се полага, ако устоим докрай. ¹⁰И така, отдаде ли ни се удобен случай, нека вършим добро на всички и особено на тези, с които споделяме една и съща вяра.

Павел завършва писмото си

¹¹Вижте само какви големи букви ви пиша със собствената си ръка! ¹²Всички, които искат да спечелят одобрението на хората, се опитват да ви принудят да се обрежете, но те правят това само за да не ги преследват заради Христовия кръст. ¹³Защото дори и тези, които се обрязват, не спазват закона, но искат вие да се обрежете, за да могат да се хвалят с това, че сте се подчинили на този ритуал. ¹⁴Що се отнася до мен, да не дава Бог да се гордея с друго освен с кръста на нашия Господ Исус Христос! Чрез него светът е мъртъв за мен и аз съм мъртъв за света. ¹⁵Защото няма никакво значение дали си обрязан или не.

Важното е да бъдеш ново създание. ¹⁶Мир и милост да бъде над всички, които следват това правило—над целия Божий народ.

¹⁷Накрая искам да ви помоля никога да не ме безпокои повече, защото нося белезите на Исус по тялото си.

¹⁸Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с вас, братя и сестри. Амин.

Писмото до ефесяните

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божията воля, до Божиите святи хора, които живеят в Ефес¹ и са вярващи в Христос Исус.

²Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Духовни благословения в Христос

³Благословен да бъде Богът и Бащата на нашия Господ Исус Христос! В Христос Бог ни дари с всяко духовно благословение в небесните владения. ⁴В Христос още преди сътворението на света Бог ни избра да бъдем святи и неопетнени пред него. И заради любовта си към нас ⁵той ни предопредели да бъдем негови деца чрез Исус Христос, защото такава бе целта и желанието му. ⁶Той извърши това, за да го възхвалим за славната му благодат, която щедро ни дари чрез любимия си Син. ⁷В Христос ние сме изкупени чрез неговата кръв. Греховете ни са простени чрез неговата богата благодат, ⁸с която той щедро ни дари с пълна мъдрост и прозрение. ⁹Бог ни изяви тайния си план, защото така искаше. Той бе замислил да го осъществи чрез Христос. ¹⁰Божията цел бе да изпълни този план, като обедини всичко под водителството на Христос—всичко небесно и всичко земно—когато дойде подходящото време.

¹¹В Христос ние бяхме избрани и вече предопределени от намерението на Бога, който върши всичко според своя план и желание, ¹²за да можем ние, чиято надежда вече беше положена в Христос, да възхвалим Божията слава. ¹³Чрез Христос вие също бяхте запечатани със Святия Дух, обещан от Бога, когато чухте посланието на истината, Благата вест за вашето спасение, и повярвахте в Христос. ¹⁴Святият Дух е само гаранцията, че ще получим своето наследство, докато Бог даде окончателно изкупление на онези, които му принадлежат. Целта на това е да възхвалим Божията слава.

¹които живеят в Ефес Някои ръкописи не съдържат тези думи.

Молитвата на Павел

¹⁵⁻¹⁶Затова винаги ви споменавам в молитвите си и не спирам да благодаря на Бога за вас. Правя това постоянно, откакто чух за вярата ви в Господ Исус и любовта ви към всички Божии хора. ¹⁷Моля се на Бога на нашия Господ Исус Христос и Баща на славата да ви дари с дух на мъдрост и откровение, за да можете да го познаете напълно. ¹⁸Моля се очите на сърцата ви да се просветят, за да разберете към каква надежда ви е призовал, колко богато и славно е наследството, което той ще дари на всички свои святи хора, ¹⁹и колко несравнимо велика е мощта му за нас, вярващите, както и проявата на всемогъщата му сила, ²⁰която той показва чрез Христос, като го възкреси от мъртвите и го постави от дясната си страна в небесните владения. ²¹Бог постави Христос над всеки управник, над всяка власт, сила и господар и над всяко име, което съществува не само в сегашния свят, а и в бъдещия. ²²Бог сложи всичко под неговата власт и го направи глава на всичко в църквата.[†] ²³Църквата е Христовото тяло. Тя е цялостта, в която Христос със своята пълнота изпълва всичко по всякакъв начин.

От смърт към живот

2 В миналото вие бяхте мъртви духовно поради престъпленията и греховете си, ²живеехте според законите на този свят и следвахте господаря на злите сили, владеещи земята. Той сега продължава да действа в непокорните. ³Някога и ние живеехме като тях: следвахме страстите на грешната си човешка природа и вършехме онова, което нашите тела и умове желяха. В положението, в което бяхме, ние, както всички останали хора, бяхме обречени да изпитаме върху себе си Божия гняв.

⁴Но Бог е богат на благодат и благодарение на великата любов, с която ни обикна, ⁵още докато бяхме мъртви духовно поради престъпленията си, той ни даде живот заедно с Христос. Вие сте спасени чрез Божията благодат. ⁶Бог ни възкреси заедно с Христос и ни постави заедно с него на своя престол в небесните владения—нас, които сме в Христос Исус. ⁷Бог извърши това, за да покаже във всички бъдещи времена несравнимото богатство на своята благодат с добрината си към нас в Христос Исус. ⁸Защото по Божията благодат сте спасени чрез вярата и това не идва от вас самите, а е дар от Бога. ⁹То не е резултат от нечие дело, така че никой не може да се хвали с това. ¹⁰Бог ни направи това, което сме сега. Той ни създаде в Христос Исус за добрите дела, които вече бе подготвил, за да ги вършим в живота си.

Едно в Христос

¹Ето защо трябва да помните, че някога вие, родените езичници и наричани „необрязани“ от онези юдеи, които наричат себе си „обрязани“ (тяхното обрязване е нещо, което самите те извършват), ²по онова време бяхте без Христос, бяхте изключени от общността на Израел, бяхте чужди на заветите, свързани с Божието обещание, и живеехте в този свят без надежда и без Бог. ³Но сега в Христос Исус вие, които някога бяхте далеч от Бога, сте близо до него заради Христовата кръв. ⁴Защото самият той е нашият мир. Той направи юдеите и езичниците един народ и като принесе в жертва тялото си, срина разделящата ги стена на враждебност. ⁵Той отмени закона с неговите правила и заповеди, за да може да донесе мир, създавайки в себе си от две групи хора един нов народ. ⁶Чрез смъртта си на кръста той унищожил враждебността между двете групи, за да ги помири с Бога в едно тяло. ⁷И дойде и проповядваше Благата вест за мир сред вас, които бяхте далеч от Бога, и сред онези, които бяха близо до него, ⁸защото чрез него ние всички се приближаваме до Отца в един Дух.

⁹Ето защо вие вече не сте чужденци и посетители, а граждани заедно с Божиите святи хора и членове на Божието семейство. ¹⁰Вие сте сградата, построена върху основата на апостолите и пророците, а самият Христос Исус е крайъгълният камък. ¹¹Цялата сграда е сглобена чрез него и се издига в свят храм в Господа. ¹²В него вие сте вграждани заедно с останалите, за да бъдете дома, в който Бог живее чрез Духа.

Делото на Павел за езичниците

З Това е причината аз, Павел, да съм затворник за Христос Исус заради вас, езичниците. ²Вие сигурно сте чули за това дело, което Бог ми даде чрез своята благодат за ваша полза. ³Той ми изяви тайната си истина чрез откровение, както вече накратко ви писах, ⁴и ако прочетете това, ще можете да разберете моето прозрение в тайния план за Христос. ⁵Тази тайна истина не бе изявена на хората от предишните поколения така, както е разкрита сега чрез Духа на неговите святи апостоли и пророци. ⁶Тайната истина е, че чрез Благата вест езичниците са наследници заедно с юдеите, те са част от същото тяло и заедно участват в обещанието, което Бог даде в Христос Исус.

⁷Чрез благодатта, с която Бог ме дари, като използва силата си, станах служител, който проповядва Благата вест. ⁸И макар да съм по-незначителен и от най-незначителните сред Божиите хора, на мен бе даден този дар да проповядвам на езичниците Благата вест за неизчерпаемото богатство на Христос ⁹и да обяс-

нявам на всички хора плана за тайната истина. Още от самото начало тази тайна истина бе останала скрита в Бога, който създаде всичко, ¹⁰за да може чрез църквата† да покаже сега на управниците и властите в небесните владения многообразната Божия мъдрост във всичките ѝ форми. ¹¹Според Божия вечен замисъл той изпълни всичко чрез Христос Исус, нашия Господ. ¹²Чрез вяра в Христос в него ние имаме смелостта и увереността да се приближим до Бога. ¹³Ето защо се моля да не се обезсърчавате от страданията, които понасям заради вас. Те са вашата слава.

Христовата любов

¹⁴Това е причината да коленича пред Отца, ¹⁵от когото всеки род на небето и на земята е получил името си. ¹⁶Моля се той, според богатството на своята слава, да ви даде сила чрез Духа си да се укрепите вътрешно ¹⁷и Христос да живее в сърцата ви чрез вярата, а животът ви да бъде вкоренен и основан в любовта. ¹⁸Моля се да можете заедно с всички святи Божии хора да разберете ширината, дължината, височината и дълбочината на Христовата любов ¹⁹и да познаете тази любов, която надминава всяко познание, за да бъдете изпълнени с цялата Божия пълнота.

²⁰Със своята сила, действаща в нас, Бог е способен да извърши безкрайно повече от това, за което се молим или си представяме. ²¹На него да бъде слава в църквата† и в Христос Исус през всички поколения за вечни векове! Амин.

Единството на Тялото

4 Аз, който съм затворник, защото принадлежа на Господа, ви умолявам да живеете по начин, достоен за призванието, което сте получили от Бога. ²Винаги проявявайте смирение, тактичност и търпение и с любов се приемайте един друг такива, каквито сте. ³Старайте се да запазите единството, в което Духът ви е свързал. Нека мирът ви сплотява. ⁴Има едно тяло и един Дух, също както една е надеждата, към която Бог ви е призовал. ⁵Има един Господ, една вяра, едно кръщение.† ⁶Има един Бог и Баща на всички, който е над всичко, чрез всичко и във всичко. ⁷На всеки от нас е дадена специална дарба и всеки е получил това, което Христос е пожелал да му даде. ⁸Ето защо Писанието казва:

„Той се издигна във висините, взе пленници със себе си
и даде дарове на хората.“

Псалм 68:18

⁹Когато се казва „Той се издигна“, не означава ли това, че той първо се е спуснал долу на земята? ¹⁰Този, който се спусна, е същият, който се издигна по-високо от всички небеса, за да

изпълни всичко. ¹¹И той самият възложи на едни да бъдат апостоли, на други—пророци, на трети—да съобщават Благата вест, а на някои—да бъдат пастири и учители. ¹²Христос даде тези дарове, за да подготви святите Божии хора за делото на служението, за укрепването на Христовото тяло, ¹³докато всички ние се съединим в едно във вярата и в пълното познаване на Божия Син и станем зрели хора, достигайки висотата на Христос в неговото съвършенство.

¹⁴Това е така, за да не бъдем вече невръстни деца, подхвърляни насам-натам от вълните и носени от вятъра на всякакви учения чрез коварството на хората и измамните им планове. ¹⁵Нека вместо това с любов да говорим истината и да израстваме, за да станем подобни на Христос във всяко отношение. Той е главата, ¹⁶от която зависи цялото тяло. Всички части на това тяло са сплотени и свързани в едно и всяка част изпълнява своята функция и така цялото тяло расте и става по-силно чрез любовта.

Как да живеем

¹⁷Казвам това и ви предупреждавам в името на Господа: не живеете вече като езичниците с техните безполезни мисли. ¹⁸Умовете им тънат в мрак и те са отделени от живота, който идва от Бога, защото са невежи и са закоравили сърцата си. ¹⁹Те са загубили чувството си за срам, отдали са се на сладострастие и необуздало се наслаждават да вършат всякакъв вид нечисти дела. ²⁰Но това не е този Христос, на който бяхте научени. ²¹И несъмнено сте чули за него и като негови последователи сте били научени на истината—истината действително е в Исус. ²²А що се отнася до предишния ви начин на живот, бяхте научени да отхвърлите от себе си старата същност, която гние поради измамните си страсти, ²³да се обновите в своя ум и дух ²⁴и да си сложите новата същност, създадена по Божие подобие, истински праведна и свята.

²⁵Затова отхвърлете от себе си лъжата! „Всеки трябва да казва истината на ближния си“, ¹ защото всички сме части от едно и също тяло. ²⁶„Гневете се, но не вършете грях.“ ² И нека гневът ви се стопи, преди слънцето да е залязло. ²⁷Не позволявайте на дявола да ви победи. ²⁸Който е крал, не трябва вече да краде, а да работи и да върши нещо полезно със собствените си ръце, за да има какво да споделя с онзи, който е в нужда.

²⁹Никаква гнила дума да не излиза от устните ви, а само онова, от което хората се нуждаят, което е добро за духовното им изграждане, така че да помага на онези, които ви слушат. ³⁰И не

¹„Всеки ... ближния си“ Зах. 8:16. ²„Гневете се ... грях“ Пс. 4:4.

наскърбявайте Божия Свят Дух, защото той е доказателство, че принадлежите на Бога, до деня, в който Бог ще ви освободи. ³¹Всякаква язвителност, ярост, гняв, викане и клевета трябва да се премахнат от вас заедно с всяко зло. ³²Бъдете благи и състрадателни един към друг и винаги си прощавайте, така както Бог ви прости в Христос.

5 Вие сте Божии деца, които той обича. Затова се старайте да бъдете като него ²и живеете в любов, както и Христос ни обикна и даде живота си за нас, като се принесе в благоуханна жертва пред Бога.

³Сред вас не трябва дори и да се говори за сексуални грехове, всякакъв вид морална нечистота и алчност, както е редно за святи хора. ⁴Нито трябва да се чуват срамни думи, глупави приказки или мръсни шеги, които не ви подхождат, а напротив—да има думи на благодарност. ⁵Знайте, че няма да наследи царството на Христос и на Бога този, който върши сексуални грехове или морално нечисти постъпки и който е алчен, което е същото като да е идолопоклонник.

⁶Не позволявайте никой да ви заблуди с празни думи. Поради всички тези неща Божият гняв ще се стовари върху онези, които не се покоряват. ⁷Не участвайте заедно с тях в делата им. ⁸Казвам това, защото имаше време, когато тънехте в тъмнина, но сега сте изпълнени със светлина в Господа. Живейте като хора, които принадлежат на светлината. ⁹Светлината носи всяка благодост, праведен живот и истина. ¹⁰Винаги се старайте да разпознавате какво се харесва на Господа. ¹¹Не участвайте в делата, които принадлежат на тъмнината и които не носят нищо добро, а напротив—разобличавайте ги. ¹²Защото е срамно дори да се говори за тайните им дела. ¹³Когато обаче се изложат на светлината, се виждат съвсем ясно какви са. ¹⁴И всичко, което може лесно да се види, става светлина. Ето защо казваме:

„Събуди се, ти, който спиш!

Стани от мъртвите и Христос ще те осветли.“

¹⁵Внимавайте как живеете и не постъпвайте неразумно, а като мъдри хора, ¹⁶които използват всяка възможност да вършат добро, защото времената са зли. ¹⁷Не бъдете глупави, а разберете какво иска Господ от вас. ¹⁸И не се напивайте вече с вино, защото това ще ви унищожи духовно, а се изпълвайте с Духа. ¹⁹Поучавайте се един друг с псалми, химни и духовни песни. Пейте и съчинявайте мелодии на Господа със сърцата си ²⁰и винаги за всичко благодарете на Бога и Отца в името на нашия Господ Исус Христос.

Съпруги и съпрузи

²¹Покорявайте се един на друг поради страхопочитанието си към Христос.

²²Жени, покорявайте се на мъжете си както се покорявате на Господа, ²³защото мъжът е главата на жената, така както Христос е главата на църквата.[†] Самият той е спасителят на тялото. ²⁴И както църквата се покорява на Христос, така и жените трябва във всичко да се покоряват на мъжете си.

²⁵Мъже, обичайте жените си както Христос обикна църквата[†] и даде живота си за нея, ²⁶за да я направи свята чрез словото, след като я бе очистил, измивайки я с вода, ²⁷за да може да я представи пред себе си като славна невеста, чиста и безупречна, без петънце и порок или друго подобно нещо. ²⁸По този начин и мъжете трябва да обичат жените си така, както обичат собствените си тела. Който обича жена си, обича себе си. ²⁹Защото никой никога не мрази собственото си тяло, а го храни и се грижи за него, както Христос храни и се грижи за църквата, ³⁰защото ние сме части от неговото тяло. ³¹Както казва Писанието: „Затова човек ще напусне баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и двамата ще станат едно.“¹ ³²Тази тайна истина е много важна—говоря за Христос и за църквата. ³³Но всеки от вас трябва също да обича и жена си така, както обича себе си, а жената трябва да уважава мъжа си.

Деца и родители

6 Деца, покорявайте се на родителите си така, както Господ иска, защото това е правилно. ²„Уважавай баща си и майка си!“²—това е първата заповед, в която има обещание, ³и то е: „за да благоуспяваш и да имаш дълъг живот на земята.“³

⁴А вие, бащи, не разгневявайте децата си, а ги възпитавайте с поучението и наставлението от Господа.

Слуги и господари

⁵Слуги, покорявайте се на земните си господари с уважение и страх. Правете го с искреност в сърцата си така, както се покорявате на Христос. ⁶Работете не само когато ви гледат, сякаш търсите одобрение от хората, а работете като слуги на Христос, които с целите си сърца вършат това, което Бог иска. ⁷С радост предлагайте да служите, сякаш служите не на хората, а на Господа. ⁸Помнете, че Господ ще възнагради всеки от вас, който извърши добро, независимо дали е роб или свободен. ⁹И вие, гос-

¹„Затова ... едно“ Бит. 2:24. ²„Уважавай ... майка си“ Изх. 20:12; Втор. 5:16. ³„за да благоуспяваш ... земята“ Изх. 20:12; Втор. 5:16.

подари, се отнасяйте със слугите си по същия начин и не ги заплашвайте. Помнете, че вашият и техният Господар е в небесата и че той е безпристрастен.

Пълното Божие снаряжение

¹⁰И накрая ви казвам: бъдете силни в Господа и с неговата велика мощ. ¹¹Носете пълното снаряжение, дадено от Бога, за да можете да устоите на хитрите планове на дявола. ¹²Защото ние се борим не срещу човешки същества, а срещу управниците, срещу властите, срещу могъщите владетели на този тъмен век, срещу злите духовни сили в небесните владения. ¹³Затова вземете пълното снаряжение, осигурено от Бога, за да сте способни да устоите, когато дойде злият ден, и да продължите да стоите, след като сте направили всичко възможно. ¹⁴Стойте силни! Завържете истината като колан на кръста си и си сложете като броня праведността. ¹⁵Обуйте краката си с готовността да съобщавате Благата вест за мира. ¹⁶И преди всичко вземете вярата като щит, с който ще можете да угасите всички огнени стрели на лукавия. ¹⁷Вземете спасението като шлем, а също и меча, който дава Духът. Този меч е Божието послание. ¹⁸Молете се в Духа по всяко време с всяка молитва и искайте всичко, от което се нуждаете. За да извършите това, винаги бъдете нащрек и никога не преставайте да се молите за всички Божии хора.

¹⁹Молете се и за мен, за да ми бъде дадено слово, когато отворя устата си, и да мога смело да изявявам тайната истина на Благата вест, ²⁰на която съм посланик в окови. Молете се да я проповядвам смело—така, както трябва да говоря.

Последни поздрави

²¹Тихик ще ви разкаже всичко, за да знаете и вие как съм и какво правя. Той е наш скъп брат и верен дякон† в Господа ²²и го изпращам при вас, за да получите вести за мен и да утеши сърцата ви.

²³Мир и любов на вас, братя и сестри, а също и вяра от Бог Отец и от Господ Исус Христос. ²⁴Божията благодат да бъде с всички, които обичат нашия Господ Исус Христос с неумираща любов

Писмото до филипяните

1 От Павел и Тимотей, слуги на Христос Исус, до всички святи Божии хора в Христос Исус, които живеят във Филипи, и до техните епископи[†] и дякони.[†]

²Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Молитвата на Павел

³Благодаря на моя Бог всеки път, когато си спомням за вас, ⁴и винаги, при всяка своя молитва за всички ви, се моля с радост ⁵заради помощта ви, когато проповядвах Благата вест от самото начало, щом повярвахте, чак досега. ⁶Уверен съм в това, че Онзи, който започна добро дело сред вас, ще го доведе до завършек в Деня,[†] когато Христос Исус дойде.

⁷Зная, че имам право да мисля така за всички вас, защото сте на сърцето ми. Всички вие споделяте с мен Божията благодат и когато съм затворник, и когато защитавам и утвърждавам Благата вест. ⁸Бог ми е свидетел, че копнея да ви видя всички и ви обичам с любовта на Христос Исус.

⁹Това е молитвата ми:

Любовта ви да расте все повече и повече

и заедно с нея да имате пълно познание и всякакво прозрение;

¹⁰ да различавате доброто от злото и да изберете доброто;

да бъдете чисти и неопетнени в Деня,[†] когато Христос дойде;

¹¹ да извършите много добри дела чрез Исус Христос,
за слава и възхвала на Бога.

Изпитанията на Павел подпомагат Господното дело

¹²Братя и сестри, искам да знаете, че всичко, което ми се случи, по-скоро помогна за разпространението на Благата вест. ¹³Вече и на цялата дворцова стража, и на всички други хора е ясно, че съм в затвора, защото вярвам в Христос. ¹⁴Освен това повечето братя и сестри в Господа са насърчени от това, че съм затворен, и стават все по-смели и проповядват Божието слово без страх.

¹⁵Вярно е, че някои проповядват Христос от завист и завидливост към мен, но други проповядват от добри намерения,

¹⁶защото имат любов в сърцата си и знаят, че Бог ми повери да защитавам Благата вест. ¹⁷А другите проповядват Христос поради егоистични амбиции и от нечисти мотиви, като мислят, че така ще ми докарат повече беди, докато съм в затвора.

¹⁸Но какво от това? Важното е, че и едните, и другите проповядват Христос, независимо дали се преструват или го правят искрено. Това ме радва и ще продължавам да се радвам, ¹⁹защото зная, че вашите молитви и подкрепата на Духа на Исус Христос ще доведат до моето освобождаване. ²⁰Твърдата ми надежда е, че няма да се посрамя по никакъв начин, а както винаги, така и сега с пълна смелост ще прославям Христос с цялото си същество, независимо от това дали ще живея или ще умра. ²¹За мен животът е Христос, а смъртта—печалба. ²²Но ако продължа да живея в това тяло, ще се радвам на плодовете на своето дело и не зная кое да предпочета. ²³Трудно ми е да избира между тези две неща. Искам да си отида от този живот и да бъда с Христос, защото това е много по-добре. ²⁴Но за вас е по-необходимо да остана тук в тялото си. ²⁵И понеже съм убеден в това, зная, че ще остана тук и ще продължавам да работя с всички вас за духовния ви напредък и за радостта, която идва от вярата. ²⁶И така, като съм отново с вас, да можете още повече да се гордеете с мен в Христос Исус.

²⁷Само внимавайте да живеете по начин, достоен за Благата вест за Христос, така че независимо дали ще дойда да ви видя или съм далеч, да чувам за вас, че стоите твърдо с една обща цел и всички заедно се борите за вярата, която е изложена в Благата вест, ²⁸и че не се боите по никакъв начин от онези, които ви се противопоставят. Вашата смелост е доказателство за тяхната гибел, а за вас тя е доказателство за спасението ви и това доказателство идва от Бога. ²⁹Защото заради Христос ви бе дадено не само да вярвате в него, но и да страдате за него. ³⁰И вие също се борите така, както ме видяхте да се боря, когато бях с вас, и както сега чувате, че се боря.

Бъдете единни и се грижете един за друг

2 Ако има някакво насърчение в Христос, ако има някаква утеха, идваща от любов, ако има някакво общение с Духа, ако има някакво милосърдие и състрадание, ²направете щастието ми пълно, като мислите по един и същ начин, обичате се еднакво един друг, единни сте по дух и имате обща цел. ³Не вършете нищо от егоистични амбиции и празно високомерие, а със смирение гледайте на другите като на по-добри от вас. ⁴И нека всеки се грижи не само за нещата, които засягат лично него, а и за онези, които засягат останалите.

Учете се от Христос на себеотрицание

⁵Трябва да мислите както Христос Исус.

⁶Макар и да бе Бог в самото си естество, той не сметна, че равенството с Бога е нещо, за което трябва да се държи здраво.

⁷Отказа се от всичко и прие образа на слуга и стана като хората. И когато външно стана като човек, ⁸той се смири и стана покорен до смърт—до смърт на кръст.

⁹Ето защо и Бог го издигна на най-високото място и му даде името, което е над всички имена, ¹⁰за да се преклонят с почит пред името на Исус всички—и тези в небесата, и тези на земята, и тези под земята, ¹¹и всеки открито да признае, че Исус Христос е Господ за слава на Бог Отец.

Бъдете такива, каквито Бог иска

¹²Скъпи мои, така, както винаги сте се покорявали на Бога—не само когато съм с вас, а още повече сега, когато съм далеч—продължавайте делото си и постигнете вашето спасение със страх и треперене. ¹³Защото Бог е този, който ви вдъхва желание да правите това, което го радва, и ви дава сили да го осъществите.

¹⁴Вършете всичко без да се оплаквате или спорите. ¹⁵Така ще сте невинни, неопетнени и безупречни деца на Бога. И въпреки че живеете сред поколение извратено и заблудено от правия път, вие греете като звезди в този тъмен свят ¹⁶и им предлагате посланието, което носи живот. Аз ще мога да се гордея с вас в Деня,[†] когато Христос дойде и видя, че не напразно съм живял и не напразно съм се трудил.

¹⁷И въпреки че собствената ми кръв ще трябва да се пролее на олтара заедно с вашата жертва—вярата ви—която принасяте, като живеете, служейки на Бога, аз съм щастлив и се радвам заедно с всички вас. ¹⁸И вие също трябва да сте щастливи и да се радвате заедно с мен.

Вести за Тимотей и Епафродит

¹⁹Надявам се с помощта на Господ Исус скоро да изпратя при вас Тимотей, за да мога да получа вести за вас, които да ме насърчат. ²⁰Искам да изпратя него, понеже няма друг, който да споделя чувствата ми и да е искрено загрижен за благо то ви. ²¹Защото всички останали се грижат за своите собствени интереси, а не за тези на Исус Христос. ²²А вие познавате Тимотей и знаете, че заедно с мен разпространяваше Благата вест и служеше така, както син служи на своя баща. ²³Ето защо се надявам да го изпратя при вас, щом видя как вървят нещата при мен. ²⁴И вярвам, че с помощта на Господа аз самият скоро ще мога да дойда.

²⁵Реших да изпратя при вас Епафродит, мой брат в Христос и съратник, който работи заедно с мен. Вие ми го изпратихте, когато имах нужда от помощ. ²⁶Реших да го върна при вас, защото той жадува да ви види и се тревожи, че сте чули за болестта му. ²⁷Той наистина беше болен и близо до смъртта, но Бог се смили над него (и не само над него, а също и над мен), за да не ми причинява още една мъка. ²⁸Изпращам го при вас с голямо желание, за да бъдете пак щастливи, като го видите, и за да престана да се тревожа за вас. ²⁹Приемете го в Господа с много радост и почитайте хора като него, ³⁰защото той едва не умря за Христовото дело и рискува живота си, за да ми помогне. Това бе помощ, която запълни липсващото в служението, което трябваше да ми окажете.

Няма нищо по-важно от Христос

З Накрая, братя и сестри, радвайте се в Господа. За мен не е уморително да ви пиша едно и също, а за вас е безопасно. ²Пазете се от злите хора! Те са като кучета! Пазете се от онези, които изискват рязане на тялото. ³Защото ние сме истински обрязаните, ние се покланяме на Бога с Духа му¹ и се гордеем с Христос Исус, и не се доверяваме на човешките предимства, ⁴въпреки че аз самият имам основания да се доверя на тези предимства. Ако някой друг има причини да им се довери, то аз имам още повече. ⁵Обрязан съм на осмия ден след раждането си, по произход израелтянин, от племето на Вениамин, чистокръвен евреин, а според отношението си към закона—фарисей.[†] ⁶Моята религия беше толкова важна за мен, че започнах да преследвам църквата.[†] Не можех да бъда обвинен в нищо, що се отнася до онова, което законът смята за праведност. ⁷Но това, което за мен бе придобивка, сега поради Христос смятам за безполезно. ⁸И не само това, а и всичко друго сега смятам за безполезно в сравнение с величието да познавам Христос Исус, моя Господ. Заради него се отрекох от всичко и всичко смятам за ненужен боклук, за да спечеля Христос ⁹и да бъда намерен в него не с моята праведност, основана на закона, а с праведност, която идва чрез вярата в Христос, праведността, която идва от Бога и чрез вярата. ¹⁰Искам да позная Христос и силата на възкресението му, искам да споделя страданията му и да бъда като него в смъртта му, ¹¹надявайки се така да постигна възкресението от мъртвите.

¹ние се покланяме на Бога с Духа му Или: „ние се покланяме чрез Божия Дух“.

Старайте се да постигнете целта

¹²Не мисля, че вече съм това, което Бог би искал да бъде, че съм станал съвършен, но продължавам да се стремя да спечеля наградата, заради която бях спечелен от Христос Исус. ¹³Братя и сестри, не мисля, че съм я постигнал, но има едно нещо, което винаги правя—забравям онова, което е зад мен, и правя всичко възможно, за да достигна това, което е пред мен. ¹⁴Продължавам да се стремя към целта, за да спечеля наградата, за която чрез Христос Исус Бог ме призова към живот в небесата.

¹⁵И нека всеки от нас, който е духовно зрял, също мисли така. А ако за нещо мислите по друг начин, Бог ще ви разкрие и това. ¹⁶Но трябва да следваме истината, до която сме достигнали.

¹⁷Братя и сестри, подражайте ми и наблюдавайте онези, които живеят, както ние ви дадохме пример. ¹⁸Защото, както вече много пъти ви казвах, а сега дори плача, казвайки го отново, много хора живеят като врагове на Христовия кръст. ¹⁹Животът им ги води към гибел, техен бог е коремът им, гордеят се с това, от което трябва да се срамуват, и мислят само за земни неща. ²⁰А нашата родина е в небесата и оттам очакваме Спасителя, Господ Исус Христос, ²¹който с властта, чрез която може да покори всичко на себе си, ще преобрази унизените ни тела, за да станат като неговото славно тяло.

Някои наставления

4 Братя и сестри, обичам ви и жадувам да ви видя, вие ми носите радост и ме карате да се гордея с вас. Следвайте твърдо Господа, както вече съм ви казвал.

²Моля Еводия и Синтихия за единомислие помежду им в Господа. ³Моля и теб, мой верни съдружник, да помогнеш на тези жени, които наред с Климент и останалите мои сътрудници се бориха заедно с мен за разпространяването на Благата вест и чиито имена са записани в книгата на живота.¹

⁴Винаги се радвайте в Господа. Още веднъж ще го кажа: радвайте се!

⁵И нека всички хора видят, че сте благоразумни. Господ е близо. ⁶Не се тревожете за нищо, а винаги чрез молитва, молба и благодарност представяйте нуждите си пред Бога. ⁷И мирът, идващ от Бога, мир, който надхвърля всяка човешка представа, ще пази сърцата и умовете ви в Христос Исус.

⁸В заключение, братя и сестри, мислете за нещата, които са добродетелни и заслужават възхвала, които са истински и благородни, праведни, чисти, красиви и достойни за възхищение.

¹книгата на живота Вж. Откр. 3:5; 21:27.

⁹Вършете онова, което сте научили, получили, чули или видели от мен, и Богът на мира ще бъде с вас.

Павел благодари на християните от Филипи

¹⁰Бях много радостен в Господа, че отново показахте загрижеността си за мен. Разбира се, вие винаги сте били загрижени, но нямате възможност да го покажете. ¹¹Казвам ви тези неща не защото имам нужда от нещо, тъй като се научих да се задоволявам с каквото имам. ¹²Зная как да живея и с по-малко, и с повече, отколкото ми е нужно. Винаги и във всичко научих тайната да съм доволен, когато съм сит и когато съм гладен, когато имам предостатъчно и когато нямам необходимото. ¹³Способен съм да посрещна всички обстоятелства чрез Христос, който ми дава сили.

¹⁴Но вие сторихте добре, като споделихте заедно с мен неприятностите ми. ¹⁵Вие, филипяни, знаете, че когато започнах да проповядвам Благата вест и напуснах Македония, нито една църква,[†] освен вашата, не ми помогна с нищо. ¹⁶Когато бях в Солун, вие няколко пъти ми изпращахте помощ за нуждите ми. ¹⁷Аз не се стремя да получавам дарове от вас: заинтересован съм ползата да се добавя към вашата сметка. ¹⁸Имам всичко, от което се нуждая, и дори повече. Имам предостатъчно, защото получих от Епафродит нещата, изпратени от вас. Те са благоуханен дар, жертва, приета от Бога, която го радва. ¹⁹Моят Бог, който е много богат със славата на Христос Исус, ще ви снабди с всичко, от което се нуждаете. ²⁰Слава на нашия Бог и Баща за вечни векове! Амин.

Последни поздрави

²¹Поздравете всички Божии хора в Христос Исус. Братята и сестрите, които са с мен, ви пращат поздрави. ²²Всички Божии хора тук ви поздравяват, и специално тези от кесаревия дом.

²³Благодатта на Господ Исус Христос да бъде с вас.

Писмото до КОЛОСЯНИТЕ

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божията воля, и от брат Тимотей.

²До святите и верни братя и сестри в Христос, които живеят в Колос.

Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща.

³Когато се молим за вас, винаги благодарим на Бога, Бащата на нашия Господ Исус Христос, ⁴защото чухме за вярата ви в Христос Исус и любовта ви към всички Божии хора. ⁵Вашата вяра и любов са породени от надеждата ви и всичко, за което се надявате, ви очаква в небесата. Това вие чухте за първи път чрез словото на истината—Благата вест, ⁶която стигна до вас. Тя се разнася из целия свят, дава плод и продължава да се разпространява така, както стана и при вас, от деня, в който чухте за Божията благодат и разбрахте истината за нея. ⁷Научихте я от Епафрас—нашия скъп брат, който служи заедно с нас и е верен Христов дякон† заради нас. ⁸Той ни каза за вашата любов, вдъхновена от Духа.

⁹Ето защо от деня, в който чухме за това, ние също не спираме да се молим за вас, като искаме:

да познаете напълно Божията воля
и заедно с това познание да сте изпълнени с мъдрост
и да разбирате духовните неща;

¹⁰ да живеете така, както е достойно за хора,
които принадлежат на Господа,
и да го радвате по всякакъв начин;
да вършите всякакво добро

и да растете в пълното познаване на Бога;

¹¹ да ви даде Бог своята велика мощ и вие да станете силни,
да имате пълна твърдост и търпение

и с радост ¹²да благодарите на Отца, който ви направи достойни да получите своя дял от наследството, принадлежащо на Божиите хора, които живеят в светлината. ¹³Бог ни избави от властта на тъмнината и ни пренесе в царството на своя възлюбен Син, ¹⁴чрез когото ние сме изкупени и имаме опрощението на греховете си.

Когато гледаме Христос, виждаме Бога

¹⁵Той е видимият образ на невидимия Бог и стои над всичко сътворено. ¹⁶Всичко в небесата и на земята бе сътворено от него—и видимото, и невидимото, било то престоли, власти, господари или управници. Всичко бе сътворено чрез Христос и за Христос. ¹⁷Той съществуваше преди всичко друго и всичко се крепи чрез него. ¹⁸И той е главата на тялото—тялото е църквата.[†] Той е източникът на всичко и той е първородният, възкресен от мъртвите, за да заеме първото място във всичко. ¹⁹Защото в него Бог избра да живее в цялата си пълнота ²⁰и чрез него да върне към себе си всичко—и земните, и небесните неща, като чрез кръвта му, пролята на кръста, донесе помирение.

²¹Имаше време, когато заради помислите си и злите си дела вие се бяхте отдалечили от Бога и бяхте негови врагове. ²²Но сега чрез физическата си смърт Христос ви помири с Бога, за да ви представи пред него святи, неопетнени и безупречни. ²³Ще бъде така, ако продължите да стоите във вярата твърди и непоклатими и не се отклоните от надеждата, която ви даде Благата вест, проповядвана на всеки под небето—Благата вест, която чухте и на която аз, Павел, станах служител.

Делото на Павел за църквата

²⁴Сега се радвам в страданията си заради вас и със собственото си тяло понасям страданията, които Христос все още трябва да изтърпи заради своето тяло—църквата.[†] ²⁵Бог ми възложи задачата да стана един от служителите ѝ заради вашето благо: да съобщавам Божието послание. ²⁶Това послание е тайната истина, скрита от векове и поколения, която сега Бог изяви на своите святи хора. ²⁷Той реши да им извести колко велико е славното богатство на тази тайна истина. Тя е за всички народи и е самият Христос, който е във вас и е нашата надежда, че ще споделим Божията слава. ²⁸Ето защо ние продължаваме да го проповядваме. Наставяваме и поучаваме всеки с пълна мъдрост, за да може всички да бъдат представени пред Бога зрели в Христос. ²⁹Затова се трудя и боря със силата, която Христос ми дава и която мощно работи в мен.

2Искам да знаете, че с всички сили се опитвам да помогна на вас, на хората в Лаодикия и на всички, които не са ме виждали лично, ²за да бъдат сърцата им утешени и да са свързани в любов, да бъдат богати с увереността, която идва от разбирането, и да познаят напълно Христос—Божията тайна истина, ³в когото са скрити всички съкровища на мъдростта и познанието.

⁴Казвам това, за да не може никой да ви заблуди с привидно правдоподобни доводи. ⁵Защото макар и тялом да не съм с вас,

аз съм с вас духом и съм щастлив да видя реда във вашия живот и твърдата ви вяра в Христос.

Продължавайте да живеете в Христос

⁶Така, както приехте Исус като Христос и Господ, продължавайте да живеете в единство с него. ⁷Нека той бъде основата ви и в него израствайте, укрепвайте във вярата, както бяхте научени, и винаги благодарете на Бога.

⁸Внимавайте никой да не ви пороби с лъжливи идеи и празни приказки, които произлизат от човешките традиции и от елементите¹ на този свят, а не от Христос. ⁹Защото Бог в своята пълнота живее в този, който прие човешки образ, ¹⁰а вие сте цялостни в него, който е главата на всички управници и всяка власт.

¹¹В Христос вие бяхте обрязани не с обрязване от човешки ръце, а с обрязване от Христос, когато бяхте освободени от властта на грешната си природа. ¹²Това се случи, когато бяхте кръстени[†]—старата ви същност умря и бе погребана заедно с Христос, и вие бяхте също и възкресени заедно с Христос чрез вярата си в силата на Бога, която той показа, възкресявайки Христос от мъртвите. ¹³Вие бяхте духовно мъртви поради греховете си и поради това, че не бяхте обрязани, но Бог ви съживи заедно с Христос и щедро ни прости всички грехове. ¹⁴Той заличи документа на дълга, който беше против нас, заедно с всичките му наредби и го премахна, като го прикова на кръста. ¹⁵Бог обезоръжи духовните управници и власти и с кръста ги поведе като пленници в победно шествие.

Не следвайте правила, създадени от хората

¹⁶Така че нека никой не ви осъжда за онова, което ядете или пиете, или за празници, новолуние[†] или съботни дни. ¹⁷Те са само сянка на това, което трябваше да дойде, а истинското тяло, причинило тази сянка, принадлежи на Христос. ¹⁸Не позволявайте на никого, който обича да се представя за смирен и се покланя на ангелите, да ви накара да загубите наградата си. Такива хора винаги говорят за виденията си и земният им ум ги кара да се гордеят безпричинно. ¹⁹Те не се придържат към Христос—главата, благодарение на която цялото тяло, поддържано от стави и свързки, е сплотено и расте според Божия план.

²⁰Вие умряхте с Христос и бяхте освободени от елементите на този свят. Защо тогава живеете така, сякаш все още принадлежите на света, и се подчинявате на заповеди като: ²¹„Не хващай

¹елементи Споменати още в 2:20. Може да означава „основни принципи“ или „стихийни духове“, т.е. демонични сили, които потискат човечеството.

това“, „Не вкусвай онова“ или „Не докосвай другото“? ²²Тези заповеди се отнасят до земни неща, които, веднъж използвани, се развалят. Това са само едни човешки правила и учения. ²³Те изглеждат основани на мъдрост и са част от създадена от хората религия, която кара човек да се преструва на смирен и да се отнася сурово към тялото, но нямат никаква стойност, що се отнася до битката с желанията на грешната ни човешка природа.

Новият ви живот в Христос

ЗИ така, след като бяхте възкресени заедно с Христос, стремежите се към нещата, които са горе, където Христос седи отдясно на Бога. ²Мислете за нещата, които са горе, а не за тези, които са на земята. ³Защото умряхте и животът ви е скрит заедно с Христос в Бога. ⁴Когато Христос, който е нашият живот, се яви, вие също ще се явите с него в слава.

⁵Затова умъртвете всичко във вас, което принадлежи на земята—сексуални грехове, неблагоприличие, похот, зли желания и алчност, която е вид идолопоклонство. ⁶Заради тези неща ще се стовари Божият гняв.¹ ⁷И вие някога живеехте така и вършехте тези неща.

⁸Но сега отстранете всичко това—гняв, ярост, злоба, хула и цинично говорене. ⁹Не се лъжете един друг, защото сте отхвърлили от себе си старата същност и нейните дела ¹⁰и сте си сложили новата същност, която непрекъснато се обновява по образа на своя Създател до пълно познаване на Бога. ¹¹В този нов живот няма разлика между грък и юдеин, между обрязан и необрязан, между варварин, скит,² роб или свободен, а Христос е всичко и във всичко.

¹²Затова, като избраници на Бога, свети и обичани, правете всичко със състрадание, доброта, смирение, тактичност и търпение. ¹³Приемайте се един друг такива, каквито сте, и си прощавайте винаги, когато някой от вас се оплаче от друг. Както Господ ви прости, така и вие трябва да си прощавате. ¹⁴Но най-вече имайте любов, която да ви свързва всички заедно в съвършено единство. ¹⁵И нека мирът, който идва от Христос, властва в сърцата ви. Всички бяхте призовани в едно тяло, за да имате мир. Винаги благодарете на Бога. ¹⁶Христовото слово трябва да живее във вас в цялото си богатство. С пълна мъдрост се поучавайте и се съветвайте един друг. Пейте псалми, химни и духовни песни с благодарност към Бога в сърцата си. ¹⁷И всичко, което казвате или правите, трябва да е в името на Господ Исус, като благодарите чрез него на Бог Отец.

¹Стих 6 Някои гръцки източници добавят: „върху непокорните“. ²скити Известни като диви и нецивилизовани хора.

Новият ви живот с другите хора

¹⁸Жени, покорявайте се на мъжете си, както подобава в Господа.

¹⁹Мъже, обичайте жените си и не бъдете груби с тях.

²⁰Деца, покорявайте се на родителите си във всичко, защото това се харесва на Господа.

²¹Бащи, не раздразняйте децата си, за да не паднат духом.

²²Слуги, покорявайте се на земните си господари във всичко, не само когато ви гледат, сякаш се опитвате да спечелите благоволенieto им. Правете го с искрено сърце от страхопочитание към Господа. ²³Каквото и да вършите, работете от цялото си сърце, така, сякаш се трудите не за хора, а за Господа. ²⁴Помнете, че Господ ще ви даде вашето наследство като награда. Служете на Христос, истинския ви Господар. ²⁵Защото който върши зло, ще бъде съответно наказан за злото, а Бог е безпристрастен.

4 Господари, давайте на слугите си каквото е редно и справедливо. Помнете, че вие също имате Господар в небето.

Някои наставления

²Посветете се на молитва, с буден ум и благодарни сърца. ³Същевременно се молете и за нас: Бог да ни даде възможност да проповядваме Благата вест и да говорим тайната истина за Христос, заради която съм в затвора. ⁴Молете се да мога да говоря така, че да я направя ясна за хората, както съм длъжен.

⁵Бъдете мъдри в отношението си към онези, които не са част от църквата, и използвайте времето си възможно най-добре. ⁶Нека говоренето ви да е винаги благо, подправено с мъдрост, за да знаете как трябва да отговаряте на всеки.

Вести за хората с Павел

⁷Тихик, скъп брат и верен дякон,[†] който заедно с мен служи на Господа, ще ви разкаже всичко за мен. ⁸Изпращам го при вас точно с тази цел—да получите вести за нас и да ви насърчи. ⁹Изпращам го заедно с Онисим, верния и скъп брат, който е един от вас, и те ще ви разкажат всичко, което става тук.

¹⁰Поздравява ви Аристарх, затворен заедно с мен, а също и Марк, братовчедът на Варнава. (За него вече получихте поръчението да го приемете, ако дойде.) ¹¹Поздравява ви и Исус, наречен Юст. Те са единствените сред юдеите християни, които работят с мен за Божието царство и ми бяха голяма утеха.

¹²Поздравява ви и Епафрас, един от вашите, който служи на Христос Исус. Той винаги горещо се моли да станете духовно зрели и да сте твърдо убедени относно всичко, което Бог иска.

¹³Аз съм свидетел, че той упорито се труди за вас и за онези,

които са в Лаодикия и Йерапол. ¹⁴Поздравяват ви и скъпият доктор Лука и Димас.

¹⁵Поздравете братята и сестрите в Лаодикия, а също Нимфана и църквата,[†] която се събира в нейния дом. ¹⁶И след като това писмо се прочете при вас, погрижете се то да бъде прочетено и на църквата в Лаодикия. Постарайте се да прочетете и писмото ми до Лаодикия. ¹⁷А на Архип кажете да изпълнява служението, което е приел в Господа.

¹⁸Поздравявам ви аз, Павел, и пиша това със собствената си ръка. Помнете, че съм в затвора. Божията благодат да бъде с вас.

Първото писмо до СОЛУНЦИТЕ

1 От Павел, Силуан и Тимотей, до църквата[†] на солунците, които принадлежат на Бог Отец и на Господ Исус Христос. Благодат и мир на вас.

Животът и вярата на солунците

²Винаги благодарим на Бога за всички вас и ви споменаваме в молитвите си. ³Непрекъснато помним пред нашия Бог и Баща това, което постигнахте поради вярата си, усилията ви, породени от любовта ви, и постоянството ви, вдъхновено от надеждата в нашия Господ Исус Христос. ⁴Братя и сестри, Бог ви обича; знаем, че той ви е избрал, ⁵защото ви донесохме Благата вест не само с думи, а също и със сила, със Святия Дух и с дълбоко убеждение. Вие знаете как живеехме, когато бяхме сред вас. Правехме го за ваше добро. ⁶Вие подражавяхте на нас и на Господа и сред много страдание приехте посланието с радост, която идва от Святия Дух. ⁷Така станяхте пример за всички вярващи в Македония и Ахая.[†] ⁸Защото Господното послание тръгна от вас и не само се разпространи в Македония и Ахая, но вашата вяра се прочу навсякъде, така че няма нужда ние да казваме нещо. ⁹Защото хората навсякъде говорят за това как добре ни приехте и как обърнахте гръб на идолите, за да служите на живия и истински Бог ¹⁰и да очаквате неговия Син, който ще дойде от небето—Сина, когото Бог възкреси от мъртвите, Исус, който ни спасява от идващия Божий гняв.

Делото на Павел в Солун

2 Братя и сестри, самите вие знаете, че посещението ни при вас не бе напразно, ²но както знаете, преди това бяхме понесли страдания и обиди във Филипи. И все пак, въпреки многото пречки, с Божията помощ имахме смелостта да ви кажем Благата вест от Бога. ³Ние не проповядваме поради заблуда или от нечисти подбуди, нито пък се опитваме да измамим някого. ⁴Точно обратното: говорим като хора, избрани от Бога да им бъде поверена Благата вест, и не се опитваме да се харесаме на хората, а на Бога, който изпитва нашите мотиви. ⁵Както знаете,

никога не се обърнахме към вас с ласкателства, нито използвахме посланието си, за да прикрием някаква алчност. Бог ни е свидетел за това! ⁶Не търсехме похвала от хората—нито от вас, нито от някой друг, ⁷въпреки че можехме да използваме властта си на Христови апостоли да поставяме изисквания.

Но ние бяхме нежни сред вас¹ също както дойка, която се грижи за собствените си деца. ⁸Чувствахме се толкова привързани към вас, че бяхме готови да споделим с вас не само Благата вест от Бога, а и собствените си души, защото ни станяхте много скъпи. ⁹Братя и сестри, вие помнете нашия упорит труд. Ние работехме ден и нощ, за да не сме в тежест на никого от вас, докато ви проповядвахме Благата вест от Бога.

¹⁰И вие, и Бог сте свидетели колко предано, праведно и безукорно бе поведението ни към вас, вярващите, ¹¹и добре знаете, че се отнасяхме с вас така, както баща със собствените си деца. ¹²Насърчавахме ви, утешавахме ви и ви подтиквахме да живеете по начин, достоен за Бога, който ви призовава в своето царство и слава.

¹³Ние непрекъснато благодарим на Бога и за това, че когато получихте Божието послание, което чухте от нас, вие го приехте не като послание от хора, а като Божие послание, каквото то наистина е и действа във вас, вярващите. ¹⁴Вие, братя и сестри, последвахте примера на Божиите църкви[†] в Христос Исус в Юдея. И вие понесохте от своите сънародници същите страдания, които те понесоха от юдеите, ¹⁵които убиха Господ Исус и пророците, а нас прогониха, които разгневяват Бога и са против всички хора. ¹⁶Те се опитват да ни попречат да говорим на езичниците, че могат да се спасят, като с това непрекъснато трупат нови и нови грехове, но Божият гняв сега вече с пълна сила се е стоварил върху тях.

Желанието на Павел да ги посети отново

¹⁷А ние, братя и сестри, бяхме разделени от вас за кратко време—разделени само телесно, но не и в мислите си—и се изпълнихме с нетърпение и огромно желание да ви видим. ¹⁸Да, ние много искахме да дойдем при вас. Аз, Павел, много пъти се опитвах да го направя, но Сатана ни пречеше. ¹⁹Защото кой друг освен вас е нашата надежда, радост и венец, с който да се гордеем пред нашия Господ Исус, когато той дойде? ²⁰Наистина, вие сте нашата слава и нашата радост!

¹Но ние бяхме нежни сред вас Според някои ръкописи: „Но ние станяхме бебета сред вас“.

Затова, понеже не можехме да чакаме повече, решихме да останем сами в Атина ²и изпратихме Тимотей, наш брат, който заедно с нас работи за Бога и проповядва Благата вест за Христос. Изпратихме го, за да ви укрепи и насърчи във вашата вяра, ³за да не бъде никой разстроен от тези гонения, тъй като вие сами знаете, че съдбата ни е такава. ⁴Всъщност, когато бяхме с вас, ние ви предупреждавахме, че ще бъдем преследвани, и както добре знаете, точно така и стана. ⁵Ето защо не можех да чакам повече и изпратих Тимотей да разучи за вашата вяра, защото се боях, че изкушителят може да ви е изкушил и да се окаже, че трудът ни е бил напразен.

⁶Но Тимотей току-що се върна от Солун и ни съобщи добрата вест за вашата вяра и любов. Той ни каза, че винаги си спомняте за нас с добро и жадувате да ни видите, така както ние жадуваме да видим вас. ⁷Така, сред всичките ни трудности и беди, ние се утешихме за вас поради вярата ви, братя и сестри. ⁸Да, сега нашият живот е наистина пълен, защото знаем, че вие стоите силни в Господа. ⁹Как да се отблагодарим на Бога за вас и за цялото щастие, което изпитваме пред Бога заради вас? ¹⁰Ден и нощ най-усърдно се молим да можем да ви видим отново и да ви дадем всичко, от което се нуждаете, за да укрепне вярата ви още повече.

¹¹Нека сам нашият Бог и Баща, а също и нашият Господ Исус ни доведат при вас ¹²и нека Господ умножи и увеличи любовта ви един към друг и към всички, ¹³така както ние преливаме от любов към вас, за да укрепи сърцата ви и да ги направи безгрешни и свети пред нашия Бог и Баща, когато нашият Господ Исус дойде с всички свои свети хора¹.

Живот, който радва Бога

4 И накрая, братя и сестри, искам да ви кажа още някои неща. **1** Вие научихте от нас как да живеете живот, който радва Бога, и всъщност така и живеете, но ви молим и ви увещаваме в името на Господ Исус все повече да се стараете да го правите. **2** Вие знаете какви наставления ви дадохме чрез властта на Господ Исус. **3** Ето какво иска Бог: да му се посветите. Исква да се пазите от сексуални грехове ⁴и всеки от вас да се научи да владее тялото си, така че да живее по начин свят и почтен,² ⁵а не в похотливи страсти като езичниците, които не познават Бога. **6** Също така не трябва да постъпвате несправедливо към своя брат или сестра във вярата или да ги мамите в това отношение, защото, както вече ви казахме и предупредихме, Господ ще накаже хората за

¹всички свои свети хора Букв.: „всички свои свети“. Може да се отнася до ангелите. Вж. Зах. 14:5; Мат. 25:31; 2 Сол. 1:7. ²Всеки от вас ... почтен Или: „Всеки от вас да се научи да живее с жена си по начин свят и почтен“.

всички такива грехове. ⁷Защото Бог ни призова да живеем свято, а не в нечистота. ⁸Така че, който отхвърля това учение, отхвърля не хора, а Бога, който ви дава и своя Свят Дух.

⁹За любовта към братята и сестрите в Христос не е нужно ние да ви пишем нещо, защото самите вие сте научени от Бога да се обичате един друг ¹⁰и вие така се и отнасяте към всички свои братя и сестри из цяла Македония. Но ние ви призоваваме, братя и сестри, да се стараете още повече.

¹¹Стремете се да водите спокоен и мирен живот, да се интересувате от своите дела и да изкарвате хляба си със собствените си ръце, както ви заповядахме, ¹²така че, живеейки по този начин, да спечелите уважението на невярващите и да не зависите от никого за нещата, от които се нуждаете.

Идването на Господа

¹³Искаме да знаете, братя и сестри, какво ще стане с онези, които са умрели, за да не скърбите като другите, които нямат надежда. ¹⁴Защото щом вярваме, че Исус умря и след това възкръсна, така също, заради Исус, Бог ще събере с него онези, които са умрели. ¹⁵Това, което сега ви казваме, е послание от Господа: че ние, които ще сме останали живи при идването на Господа, няма да изпреварим онези, които са умрели. ¹⁶Когато сам Господ слезе от небето със заповед, с гласа на архангела и със звуците на Божия тръба, онези, които са умрели в Христос, ще възкръснат първи. ¹⁷След това ние, още живите, които сме оцелели, ще бъдем грабнати в облаците заедно с тях, за да срещнем Господа във въздуха и така ще бъдем с Господа завинаги. ¹⁸Утешавайте се един друг с тези думи.

Бъдете готови за идването на Господа

5Братя и сестри, не е нужно да ви пиша за времената и датите, ²защото вие сами много добре знаете, че Господният Ден† ще дойде както крадец в нощта. ³Хората ще казват: „Всичко е мирно и сме в безопасност“, но изведнъж разрухата ще ги връхлети, както болките—бременната жена, и те няма да могат да избягат! ⁴Но вие, братя и сестри, не живеете в тъмнина, за да ви изненада Денят като крадец, ⁵защото всички вие принадлежите на светлината и деня. Ние не принадлежим на нощта и тъмнината. ⁶Нека да не спим като другите, а да сме нащрек и да владеем себе си. ⁷Онези, които спят, спят през нощта, и онези, които се напиват, се напиват през нощта. ⁸Но тъй като ние принадлежим на деня, нека владеем себе си. Нека си сложим като броня вярата и любовта и като шлем—надеждата, че ще бъдем спасени. ⁹Защото Бог ни избра не за да изпитаме неговия гняв, а да получим спасение чрез

нашия Господ Исус Христос, ¹⁰който умря за нас, за да можем—живи или мъртви, когато той дойде—да живеем с него. ¹¹Утешавайте се един друг и си давайте сили, както правите и сега.

Последни наставления и поздрави

¹²Молим ви, братя и сестри, да уважавате онези, които се трудят сред вас и които са ваши ръководители в Господа и ви наставляват. ¹³Молим ви да ги цените особено високо и да ги обичате заради делото им. Живейте в мир един с друг.

¹⁴Призоваваме ви, братя и сестри: предупреждавайте мързеливите, насърчавайте боязливите, помагайте на слабите, бъдете търпеливи към всички. ¹⁵Не позволявайте никой да отвръща на злото със зло, а винаги се старайте да вършите добро един на друг и на всички хора.

¹⁶Винаги бъдете изпълнени с радост. ¹⁷Молете се непрекъснато ¹⁸и при всички обстоятелства благодарете на Бога, защото именно това иска Бог от вас в Христос Исус.

¹⁹Не подтискайте действието на Духа. ²⁰Не презирайте думите на пророците, ²¹а се научете да изпитвате всичко. Дръжте се здраво за онова, което е добро, ²²и стойте настрана от всякакъв вид зло.

²³И нека Богът на мира ви освети съвършено и опази цялото ви същество—дух, душа и тяло—безукорно, когато дойде нашият Господ Исус Христос. ²⁴Онзи, който ви призова, ще направи това. Той държи на думата си.

²⁵Молете се и за нас, братя и сестри. ²⁶Поздравете всички братя и сестри със свята целувка. ²⁷Заклевам ви в Господа това писмо да бъде прочетено на всички братя и сестри.

²⁸Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с вас.

Второто писмо до СОЛУНЦИТЕ

1 От Павел, Силуан и Тимотей, до църквата[†] на солунците, които принадлежат на Бога, нашия Баща, и на Господ Исус Христос.

²Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

³Винаги трябва да благодарим на Бога за вас, братя и сестри, и е редно да го правим, защото вярата ви расте все повече и повече и любовта, която всички вие имате един към друг, става все по-голяма и по-голяма. ⁴И ние самите се хвалим с вас сред Божиите църкви[†] заради вашето търпение и вяра въпреки всичките гонения и страдания, които преживявате.

Павел говори за Божия съд

⁵Това е доказателство, че Бог е прав, като е отсъдил, че може да бъдете сметнени за достойни да влезете в Божието царство, за което сега страдате. ⁶И е правилно в очите на Бога да отвърне със страдания на онези, които ви карат да страдате, ⁷и да донесе покой на вас, които сега страдате, а също и на нас, когато Господ Исус се разкрие. Той ще дойде от небето с могъщите си ангели, ⁸в пламтящ огън и ще донесе наказание на онези, които не познават Бога и които не се покоряват на Благата вест за нашия Господ Исус. ⁹Те ще бъдат наказани с вечна гибел и няма да им е позволено да бъдат с Господа и да видят неговата славна власт ¹⁰в онзи Ден,[†] когато той дойде да бъде прославен сред своите святи хора и да покаже своето величие пред всички вярващи. Вие също ще бъдете сред тях, защото повярвахте на свидетелството, което ви донесохме.

¹¹Ето защо винаги се молим за вас нашият Бог да ви счете за достойни за живота, който ви е призовал да живеете, и със своята власт да доведе до изпълнение всяко добро, което искате да извършите, и всяко дело, което идва от вашата вяра, ¹²така че името на нашия Господ Исус да се прослави чрез вас и вие да се прославите чрез него според благодатта на нашия Бог и Господ Исус Христос.

Човекът на Беззаконието

2 Относно идването на нашия Господ Исус Христос и срещата ни с него, ви умоляваме, братя и сестри, ²да не загубите изведнъж разума си или да не бъдете непрекъснато тревожени от някого, който претендира, че има пророчески дух, или от нечие учение или от писмо, което уж е писано от нас, където се твърди, че Господният Ден† е вече дошъл. ³Внимавайте никой да не ви заблуди по никакъв начин. Казвам това, защото Господният Ден няма да дойде преди да е настъпило времето на отстъпничеството и се открие Човекът на Беззаконието, който е обречен на гибел. ⁴Той ще се противи и ще се превъзнася над всичко, което се нарича „Бог“, и над всичко, на което хората се покланят—до такава степен, че ще влезе в Божия храм, ще седне на престола и сам ще се провъзгласи за Бог.

⁵Нима не помните, че ви говорих за тези неща, когато бях сред вас? ⁶Сега вече знаете какво задържа Човека на Беззаконието, така че той да се открие, когато дойде времето му. ⁷Казвам това, защото тайната сила на беззаконието вече действа, но този, който сега го задържа, ще продължи, докато не бъде отстранен, ⁸и тогава Човекът на Беззаконието ще се открие и Господ Исус ще го убие с дъха на устата си и унищожи със славното си идване. ⁹Идването на Човека на Беззаконието ще е дело на Сатана и ще бъде съпроводено от голяма сила, лъжливи знамения и чудеса ¹⁰и от всякакви престъпни измами спрямо онези, които вървят към гибел, защото отказаха да обичат истината и да бъдат спасени. ¹¹Затова Бог изпраща непреодолимо заблуждение да работи в тях и те да повярват в онова, което е лъжа, ¹²за да бъдат осъдени всички, които не са повярвали в истината, а са избрали да приемат злото.

Вие сте избрани за спасение

¹³Братя и сестри, винаги трябва да благодарим на Бога за вас, които Господ обича и от самото начало ви е избрал да бъдете спасени чрез Духа, който ви посвещава на Бога, и чрез вярата ви в истината. ¹⁴Към това спасение Бог ви призова чрез Благата вест, която ви проповядвахме, за да получите славата, която принадлежи на нашия Господ Исус Христос. ¹⁵Затова, братя и сестри, стойте силни и се дръжете здраво за ученията, които ви предадохме: било устно, било в писмо от нас.

¹⁶Молим се сам нашият Господ Исус Христос и Бог, нашият Баща, който показва своята любов към нас и чрез благодатта си ни даде вечна утеха и добра надежда, ¹⁷да утеши сърцата ви и ви даде сила винаги да вършите и казвате онова, което е добро.

Молете се за нас

3 И накрая искаме да ви кажем още някои неща: братя и сестри, молете се за нас. Молете се Господното послание да се разпространи бързо и да се посрещне с почит, както беше при вас. ²Молете се също да бъдем защитени от лоши и зли хора (защото не всички вярват).

³Но Господ държи на думата си. Той ще ви даде сили и ще ви пази от лукавия. ⁴В Господа ние ви имаме доверие и сме сигурни, че вършите и ще продължите да вършите това, което ви казваме. ⁵Молим се Господ да води сърцата ви да обичате като Бога и да бъдете търпеливи като Христос.

Задължението да се трудим

⁶Братя и сестри, в името на нашия Господ Исус Христос ви заповядваме да стоите настрана от всеки брат, който е мързелив и не живее според учението, което е получил от нас. ⁷Казвам това, защото вие сами знаете как трябва да ни подражавате, защото не бяхме мързеливи, докато живяхме сред вас, ⁸нищо ядохме храната на някого, без да си платим. Ние се трудихме и работихме усилено ден и нощ, за да не бъдем в тежест на никого от вас. ⁹Не че нямаме правото да поискаме от вас помощ; но ние работихме, за да ви дадем себе си като пример за подражание. ¹⁰Когато бяхме с вас, ви дадохме такава заповед: „Който не иска да работи, не трябва да яде“.

¹¹Чуваме, че някои от вас са мързеливи, нищо не правят и се месят в работите на другите. ¹²Заповядваме на тези хора и ги умоляваме заради Господ Исус Христос да се трудят кротко и да печелят собствения си хляб. ¹³А вие, братя и сестри, не се уморявайте до вършите добро.

¹⁴Ако някой не се покорява на напътствията, които ви даваме в това писмо, забележете кой е този човек и не общувайте с него, за да се засрами. ¹⁵Но не се отнасяйте с него като с враг, а го предупредете като брат.

Последни думи

¹⁶Молим се самият Господ на мира да ви дава мир винаги и по всякакъв начин. Господ да бъде с всички вас.

¹⁷Аз, Павел, пиша този поздрав със собствената си ръка; това е начинът, по който подписвам всяко писмо, за да покажа, че е от мен.

¹⁸Благодатта на нашия Господ Исус Христос да бъде с всички вас.

Първото писмо до Тимотей

1 От Павел, апостол на Христос Исус според заповедта на Бога, нашия Спасител, и на Христос Исус, нашата надежда.

²До Тимотей, мой истински син във вярата.

Благодат, милост и мир на теб от Бог Отец и Христос Исус, нашия Господ.

Предупреждения за лъжливи учения

³Искам да останеш в Ефес, както те молих настойчиво, когато бях на път за Македония, за да заповядаш на някои хора да спрат да проповядват лъжливи учения ⁴и да не обръщат внимание на митове и безкрайни родословия, водещи предимно до спорове, вместо до Божието дело, което се постига чрез вярата. ⁵А целта на тази заповед е любов, която идва от чисто сърце, чиста съвест и искрена вяра. ⁶Някои хора не постигнаха тези неща и сега са се отклонили в следване на празни приказки. ⁷Те искат да бъдат учители на закона, но не разбират това, което казват, не разбират дори и нещата, за които говорят така уверено.

⁸Ние, обаче, знаем, че законът е добър, ако човек го прилага както трябва, ⁹тоест осъзнавайки, че законът не е предназначен за праведните, а за онези, които го нарушават, за непокорните, непочтителните и грешниците, за онези, които не са святи и нямат религия, за онези, които убиват баща си и майка си, за убийците, ¹⁰сексуално неморалните, мъжете, които практикуват хомосексуализъм, за онези, които търгуват с роби, за лъжците, клетвопрестъпниците и за онези, които вършат всичко, което противоречи на правилното учение ¹¹съгласно славната Блага вест на благословения Бог, която той ми повери.

Благодарност за Божията милост

¹²Благодаря на Христос Исус, нашия Господ, който ми даде сила, защото ме счете за верен и ме назначи да му служа, ¹³въпреки че преди го хулах, преследвах и оскърбявах. Но той прояви милост към мен, защото тогава не бях вярващ и не знаех какво върша. ¹⁴Но благодарта на нашия Господ ми бе дадена изо-

билно и заедно с нея дойдоха вярата и любовта, които са в Христос Исус.

¹⁵Това, което казвам, е истина и заслужава да се приеме напълно—Христос Исус дойде на света да спаси грешниците. Аз съм най-големият сред тях, ¹⁶но именно поради тази причина ми бе оказана милост, за да може чрез мен, като първи по рода си случай, Христос Исус да покаже своето безгранично търпение за пример на онези, които по-късно щяха да повярват в него и да получат вечен живот. ¹⁷На вечния Цар, на безсмъртния и невидимия, на единствения Бог—чест и слава за вечни векове! Амин.

¹⁸Давам тази заповед на теб, Тимотей, който си ми като син. Тя е в съгласие с пророчествата, изречени много отдавна за теб, за да воюваш в добрата война ¹⁹с вяра и чиста съвест. Някои не послушаха съвестта си и спряха да вярват в Христос, също както кораб се разбива в скалите. ²⁰Сред тях са Именей и Александър, които предадох на Сатана, за да се научат да не богохулстват.

Някои указания относно молитвата

2 Преди всичко искам да се отправят молби, молитви, застъпничества и благодарения за всички хора, ²за царе и за всички управници. Молете се да водим спокоен и мирен живот, изцяло посветен на Бога и изпълнен с почит към него. ³Това е добро и радва Бога, нашия Спасител, ⁴който иска всички хора да бъдат спасени и напълно да познаят истината. ⁵Защото има само един Бог и само един е посредникът между Бога и хората: Христос Исус, който сам бе човек. ⁶Той даде себе си като откуп за греховете на всички и така доказа Божията любов към хората точно когато трябваше. ⁷За да разпространя това доказателство, аз бях назначен за проповедник и апостол. (Истината казвам, не лъжа!) Бях избран също да уча езичниците на вярата и истината.

⁸Искам мъжете навсякъде да се молят и да вдигат ръце в молитва, посветени на Бога, без гняв и препирни.

⁹Също така искам жените да се обличат скромно, в прилични дрехи и да се владеят. Да не си правят сложни прически и да се кичат не със злато, перли или скъпи дрехи, ¹⁰а с добри дела, както е редно за жени, които твърдят, че почитат Бога.

¹¹Жената трябва да се учи тихо и в пълно подчинение. ¹²Не позволявам жена да поучава мъжа или да има власт над него. Тя трябва да мълчи. ¹³Казвам това, защото първо бе създаден Адам, а после—Ева. ¹⁴И не Адам бе измамен, а жената, и тя падна в грях. ¹⁵Но жените ще бъдат спасени, като изпълняват майчиния си дълг и живеят с вяра и любов, в святост и себевладение.

Ръководителите в църквата

3 Това, което казвам, е истина—ако някой желае да работи като епископ,[†] значи се стреми към добро дело. ²Епископът трябва да води безупречен живот. Той трябва да има само една съпруга, да е разумен, разсъдлив, с добро държание и гостопримен. Трябва да е добър учител, ³да не е пристрастен към пиенето и да не е свадлив. Той трябва да е търпелив и спокоен, а също и да не обича парите. ⁴Трябва добре да управлява семейството си и децата му да му се подчиняват с пълно уважение. ⁵(Защото нима може да се грижи за Божията църква[†] някой, който не може да се грижи за собственото си семейство?) ⁶Не трябва да е човек, приел вярата скоро, за да не се възгордее и да бъде осъден както дявола. ⁷Също така епископът трябва да е уважаван от хората, които не са част от църквата, за да не бъде укоряван и да се хване в капана на дявола.

Помощниците в църквата

⁸Така също дяконите[†] трябва да са достойни за уважение и на думите им да може да се вярва. Те не трябва да са склонни към прекомерно пиене и не трябва да се стремят да забогатеят по нечестен път. ⁹Трябва да се държат здраво за тайната истина на вярата и да са с чиста съвест. ¹⁰Тези мъже трябва първо да бъдат изпитани и ако няма нищо против тях, могат да служат като дякони. ¹¹Също така и жените¹ трябва да бъдат достойни за уважение, да не са клеветници, да са здравомислещи и да заслужават доверие във всичко. ¹²Мъжете дякони трябва да имат само една жена и трябва добре да управляват децата и семействата си. ¹³Тези, които служат добре, си осигуряват почетно място и голяма увереност в своята вяра в Христос Исус.

Тайната на нашия живот

¹⁴Въпреки че се надявам да те посетя скоро, ти пиша всичко това, ¹⁵така че ако се забавя, да знаеш как трябва да се държи човек в Божия дом, който е църквата[†] на живия Бог, опората и основата на истината. ¹⁶Неоспоримо велика е тайната истина на нашата религия:

Той се яви в човешки образ,
 Духът доказа правотата му, видян бе от ангели.
 Благата вест за него бе проповядвана сред народите,
 светът повярва в него, издигнат бе в слава.

¹жените Възможно е тези „жени“ да са жените на дяконите, но по-вероятно е това да са дякониси—жени, които са назначени да изпълняват специално служение. Вж. Римл. 16:1.

Предупреждение за лъжеучители

4 Духът ясно казва, че в последните времена някои ще изоставят вярата и ще последват измамни духове и учения, идващи от демони ²и лицемерни лъжци, чиято съвест е жигосана. ³Те забраняват на хората да се женят и им говорят, че трябва да избягват някои храни, които Бог създаде, за да се приемат с благодарност от онези, които вярват и знаят истината. ⁴Защото всичко, създадено от Бога, е добро и нищо не трябва да се отхвърля, ако се приема с благодарност, ⁵защото се освещава чрез Божието слово и чрез молитва.

Бъди добър служител на Христос Исус

⁶Ако посочваш тези неща на братята и сестрите, ще бъдеш добър служител на Христос Исус, човек, закърмен с истините на вярата и на доброто учение, които си последвал. ⁷Избягвай светските глупави митове и непрекъснато се учи да служиш на Бога. ⁸Физическите упражнения са полезни в известно отношение, а служенето на Бога е полезно във всяко отношение, защото обещава благословение и в сегашния живот, и в бъдещия. ⁹Това, което казвам, е истина и заслужава да бъде напълно прието: ¹⁰затова се трудим упорито и се борим, защото сме положили надеждата си в живия Бог, който е Спасителят на всички хора и най-вече на онези, които вярват.

¹¹Това са нещата, които трябва да заповядваш и поучаваш. ¹²Не позволявай никой да гледа на теб отвисоко само защото си млад, а бъди пример за вярващите с думите си, с поведението си, с любовта, която показваш, с вярата, която имаш, и с чистия си живот. ¹³Докато дойда, посвети се на четене на Писанията, на насърчение и поучение. ¹⁴Не забравяй да използваш дарбата си, която ти бе дадена чрез пророчество, когато групата презвитери† положи ръце† върху теб. ¹⁵Продължавай да прилагаш на дело тези неща и им отдавай цялото си внимание, така че успехът ти да се вижда от всички хора. ¹⁶Внимавай за себе си и за учението си. Постоянствай в това, защото така ще спасиш и себе си, и онези, които те слушат.

Отговорности и задължения

5 Никога не укорявай по-възрастен човек, а се обръщай към него като към баща. Към по-младите мъже се отнасяй като към братя, ²към по-възрастните жени—като към майки, а към по-младите—като към сестри, със съвършено чисти помисли.

³Почитай вдовиците, които са вдовици в пълния смисъл на думата. ⁴Но ако една вдовица има деца или внуци, нека те първо

се научат да почитат собственото си семейство и така да отплатят дължимото на родителите си, защото това радва Бога. ⁵А вдовицата, в пълния смисъл останала сама, се надява на Бога и ден и нощ отправя молби и молитви. ⁶Вдовицата, която се отдава на удоволствия, е всъщност мъртва, макар и да живее. ⁷Казвай им тези неща, за да бъдат безупречни. ⁸И ако някой не се грижи за близките си, и особено за семейството си, той се е отрекъл от вярата и е по-лош и от невярващ.

⁹Към списъка на вдовиците прибавяй такава жена, която е на не по-малко от шестдесет години и е имала само един мъж, ¹⁰която се слави с добрите си дела, с това, че е отгледала деца, че е била гостоприемна, че е мила краката на Божиите хора, че е помагала на изпаднали в беда и е вършила всякакви добрини.

¹¹Но отказвай да включваш по-младите вдовици, защото често физическите им страсти ги отвличат от служенето на Христос и те искат да се омъжат отново. ¹²Те ще бъдат осъдени, защото са нарушили първоначалната си клетва. ¹³Освен това придобиват навика да обикалят безцелно от къща на къща и не само стават мързеливи, а започват и да клюкарстват, да се месят в работите на другите и говорят неща, които не трябва. ¹⁴Ето защо искам младите вдовици да се омъжват, да имат деца, да се грижат за дома си и да не дават на враговете ни повод за укори. ¹⁵Казвам това, защото някои вдовици вече са се отклонили и следват Сатана.

¹⁶Ако някоя вярваща жена¹ има вдовици в семейството си, трябва да се грижи за тях, за да не се товари църквата,[†] така че тя да може да се грижи за онези, които са вдовици в пълния смисъл на думата.

¹⁷Презвитерите,[†] които ръководят добре църквата, трябва да се смятат достойни за двойна почит, особено тези, които проповядват и поучават. ¹⁸Писанието казва: „Не връзвай устата на вол, когато вършее“² и „Всеки работник заслужава заплатата си“³.

¹⁹Не приемай обвинение против презвитер,[†] ако не е подкрепено от двама или трима свидетели. ²⁰Порицавай пред цялата църква онези, които продължават да съгрешават, за да се страхуват и другите.

²¹Пред Бога, пред Христос Исус и пред избраните ангели те заклеввам да спазваш тези неща без предрасъдъци и да не вършиш нищо от пристрастие.

²²Никога не полагай прибързано ръцете си[†] върху някого. Не ставай участник в греховете на другите. Пази себе си чист.

²³Спри да пиеш само вода, а пий и малко вино заради стомаха си и честите си боледувания.

¹някоя вярваща жена Според някои гръцки ръкописи: „някой вярващ (мъж или жена)“. ²„Не връзвай ... вършее“ Втор. 25:4. ³„Всеки ... заплатата си“ Лука 10:7.

²⁴Греховете на някои хора са очевидни и показват техния идващ съд, а греховете на други се виждат по-късно. ²⁵Така и добрите дела са очевидни, но дори и тези, които не се виждат така лесно, не могат да останат скрити.

6 Всички, които носят хомота на робството, трябва да показват на господарите си пълно уважение, за да не се хули Божието име и нашето учение. ²А робите, чиито господари са вярващи, не трябва да им показват по-малко уважение поради това, че господарите са техни братя. Точно обратното: те трябва да служат на господарите си още по-добре, защото тези, които получават облагите от тяхната служба, са вярващи, които те обичат.

Лъжливото учение и истинското богатство

Това са нещата, които трябва да поучаваш и да насърчаваш хората да ги спазват. ³Ако някой поучава нещо друго и не смята за вярно посланието на нашия Господ Исус Христос, а също и не се съгласява с ученията на нашата религия, ⁴той е високомерен, нищо не знае и има болестната склонност да се препира и спори. От тези неща идват завистта, разприте, клеветите, злите подозрения ⁵и безкрайните раздори от хора с развратен ум, които са лишени от истината и мислят, че служението на Бога е начин да забогатеят.

⁶Служението на Бога наистина носи голямо богатство на човека, когато той е доволен от това, което има. ⁷Защото нищо не сме донесли на света и трябва да осъзнаем, че и нищо не можем да отнесем от него. ⁸И трябва да се радваме, когато имаме храна и дрехи. ⁹А онези, които искат да са богати, се изкушават и се хващат в капана на многото глупави и вредни желания, които потапят хората в гибел и разруха. ¹⁰Защото любовта към парите е коренът на всички злини и в стремежа си към богатство някои хора се отклониха от вярата и сами си навлякоха много страдания.

Лични наставления

¹¹Но ти, като Божий човек, стой далеч от тези неща и се стреми да живееш праведно, да служиш на Бога, да имаш вяра, любов и търпение, да бъдеш любезен и внимателен към останалите. ¹²Да запазиш вярата си е като да участваш в състезание. Бори се за победа в него и завоювай вечния живот, за който бе призван, когато изповяда великата истина пред много свидетели. ¹³Заклевам те пред Бога, който дава живот на всичко, и пред Христос Исус, който изповяда великата истина пред Пилат Понтийски†: ¹⁴изпълнявай заповедите, които са ти дадени, за да бъдеш безгрешен и безукорен, когато се яви нашият Господ Исус Христос. ¹⁵Бог ще направи това да стане, когато дойде времето. Той е благословеният и единствен Владетел, Царят на

царете, Господарят на господарите. ¹⁶Той единствен е безсмъртен, той живее в светлина, до която хората не могат да се приближат. Никой никога не го е виждал и никой не може да го види. На него да бъдат чест и вечна власт! Амин.

¹⁷Наставлявай онези, които са богати с богатата на този свят, да не се възгордяват и да не упоават на парите, които са нещо толкова несигурно, а да положат надеждата си в Бога, който щедро ни снабдява с всичко за наша наслада. ¹⁸Нека да вършат добро, да са богати с добри дела, да са щедри и с готовност да споделят с другите онова, което имат. ¹⁹Така те ще съберат за себе си съкровище—добра основа за бъдещето, за да завоюват истинския живот.

²⁰Тимотей, съхрани това, което ти е било поверено. Отбягвай богохулното празнодумство и хората, които са против истината и говорят за нещо, което те—лъжливо—наричат „познание“.

²¹Някои, които твърдят, че го притежават, се отклониха от вярата.

Божията благодат да бъде с вас.

Второто писмо до Тимотей

1 От Павел, апостол на Христос Исус чрез Божията воля, изпратен да известява обещанието за живот в Христос Исус.

²До Тимотей, мой скъп син.

Благодат, милост и мир на теб от Бог Отец и от Христос Исус, нашия Господ.

Благодарност и насърчение

³Благодаря на Бога, на когото служа с чиста съвест както прадедите ми. Непрекъснато те споменавам в молитвите си ден и нощ. ⁴Помня сълзите ти за мен и жадувам да те видя, за да се изпълня с радост. ⁵Припомням си искрената ти вяра, която първо имаха баба ти Лоида и майка ти Евника, и съм убеден, че сега я имаш и ти. ⁶Ето защо ти напомням да поддържаш огъня на Божия дар, който получи, когато положих ръцете си[†] върху теб. ⁷Защото Духът, който Бог ни даде, не ни прави плахи, а ни изпълва със сила, любов и себевладение.

⁸Така че не се срамувай да свидетелстваш за нашия Господ, нито се срамувай от мен, който съм затворник заради него, а бъди готов да страдаш за Благата вест заедно с мен, като разчиташ на силата, която Бог ти дава. ⁹Той ни спаси и ни призова към свят живот не заради нещо, което ние самите сме извършили, а заради собственото си намерение и благодат, която вече ни бе дал в Христос Исус преди началото на времето, ¹⁰но ни я показа сега с идването на Христос Исус, нашия Спасител. Той сложи край на властта на смъртта и чрез Благата вест разкри вечния живот. ¹¹За да разпространявам тази Блага вест, аз бях назначен за проповедник, апостол и учител. ¹²И заради това понасям тези страдания, но не се срамувам, защото познавам Онзи, в когото съм положил вярата си, и съм сигурен, че той може да опази онова, което ми е поверил, до онзи Ден.[†] ¹³Имай за образец правилното учение, което чу от мен, и го следвай с вярата и любовта, които трябва да имаме в Христос Исус. ¹⁴С помощта на Святия Дух, който живее в нас, пази истината, която ти бе поверена.

¹⁵Както знаеш, всички от Азия[†] ме изоставиха, включително Фигел и Ергоген. ¹⁶Моля се Бог да е милостив към семейството

на Онисифор, защото той много пъти ме разведряваше и не се срамуваше от това, че бях в затвора. ¹⁷Точно обратното—когато дойде в Рим, претърси навсякъде, докато ме намери. ¹⁸Моля се Господ да даде той да получи милост от Господа в онзи Ден[†]! Ти най-добре знаеш колко много ми беше полезен, когато бях в Ефес.

Верен войник на Христос Исус

2 А ти, сине мой, бъди силен чрез благодатта, която е в Христос Исус. ²Вземи каквото си чул от мен в присъствието на много свидетели и го предай на верни хора, които ще са способни да научат и други. ³Като добър войник на Христос Исус бъди готов да страдаш заедно с мен. ⁴Нито един войник не се заплита в житейски дела, защото се стареа да се хареса на този, който го е наел. ⁵И никой участник в атлетическо състезание не се увенчава с победа, ако не се състезава според правилата. ⁶Трудещият се упорито земеделец трябва пръв да получи дял от реколтата. ⁷Помисли върху това, което казвам, и Господ ще ти помогне да разбереш всички тези неща.

⁸Помни Исус Христос, възкресен от мъртвите, потомък на Давид.[†] Това е Благата вест, която проповядвам. ⁹Заради нея понасям страдания и дори съм окован, като някой престъпник. Но Божието послание не е оковано. ¹⁰Ето защо понасям всичко заради Божиите избраници, за да получат и те спасението, което е в Христос Исус, заедно с вечна слава.

¹¹Това, което казвам, е истина:

Ако сме умрели с него, с него и ще живеем.

¹² Ако издържим, с него и ще царуваме.

Ако отречем, че го познаваме, и той ще отрече, че ни познава.

¹³ Ако не сме верни, той пак ще бъде верен,

защото не може да се отрече от собствената си природа.

Одобрен работник

¹⁴Продължавай да напомняш на хората за тези неща. Заклевай ги пред Бога да не се препират заради думи, защото от това няма никаква полза, а само вреди на онези, които слушат. ¹⁵Прави всичко възможно да заслужиш одобрението на Бога като работник, който няма от какво да се срамува и вярно поучава истинското послание. ¹⁶Но отбягвай безбожните празнодумства, защото те само отдалечават хората от Бога ¹⁷и учението на онези, които ги изричат, ще се разпространи като гангрена. Сред тях са Именей и Филет, ¹⁸които се отклониха от истината, като казват, че възкресението вече е станало, и срутват вярата на някои хора. ¹⁹Обаче здравата основа, положена от Бога, стои стабилно и на нея е напи-

сано: „Господ познава онези, които му принадлежат“¹ и „Всеки, който казва, че вярва в Господа, трябва да се отвърне от злото.“

²⁰В една голяма къща има съдове не само от злато и сребро, а също и от дърво и глина. И някои са за специална употреба, а други—за обикновена. ²¹Така, ако човек се пречисти, той ще бъде съд за специална употреба, ще бъде осветен, полезен за господаря и готов за всяко добро дело.

²²Бягай от младежките страсти и се стреми към праведен живот, вяра, любов и мир, заедно с всички, които се доверяват на Господа с чисти сърца. ²³Винаги стой настрана от глупави и безполезни разисквания, защото знаеш, че те водят до препирни. ²⁴Господният служител не трябва да се препира, а да е благ с всички, да е добър учител и да е толерантен. ²⁵Той трябва тактично да наставлява онези, които му се противопоставят, с надеждата, че Бог може да им даде възможност да се покаят,[†] за да познаят напълно истината ²⁶и да дойдат на себе си, да се освободят от капана, в който дяволът ги е държал и ги карал да изпълняват волята му.

Последните дни

3 Помни това, че в последните дни ще настъпят трудни времена. ²Хората ще станат егоисти, алчни, самохвалци, горделиви, оскърбители, непокорни на родителите си, неблагодарни, безбожни, ³без обич и милост в сърцата си, клеветници, невъздържани, жестоки, против доброто, ⁴предатели, избухливи, надменни и обичащи по-скоро удоволствията, отколкото Бога. ⁵Външно те ще продължават да изглеждат религиозни, но с начина си на живот ще отричат силата на вярата, която изповядват. Стой далеч от тях. ⁶Казвам това, защото някои от тях се промъкват в къщите и завладяват лекомислени жени, които са пълни с грехове и са водени от всякакви желания. ⁷Тези жени винаги се опитват да научат, но никога не успяват напълно да познаят истината. ⁸Така както Яний и Ямврий се противопоставиха на Моисей, така и тези хора се противопоставят на истината. Това са хора с извратени умове и са се провалили във вярата. ⁹Но те няма да стигнат далеч, защото всички ще видят глупостта им, също както стана с Яний и Ямврий.

Последни наставления

¹⁰Ти обаче знаеш какво е моето учение, моето поведение, моята цел, моята вяра, моето търпение, моята любов, моята издръжливост, ¹¹преследванията и страданията ми. Знаеш какво

¹„Господ ... принадлежат“ Числ. 16:5.

ми се случи в Антиохия, Икония и Листра и какви преследвания изтърпях! Но Господ ме избави от всички тях. ¹²Всъщност всички, които искат да живеят като последователи на Христос Исус, ще бъдат преследвани. ¹³Но злите хора и измамниците ще отиват към по-лошо, като мамят другите и те самите бъдат мамени.

¹⁴А ти продължавай да следваш нещата, които си научил и в които си се убедил. Знаеш от кого ги научи. ¹⁵Ти познаваш Свещените Писания още от ранно детство. Те могат да ти дадат мъдростта, която води към спасение чрез вяра в Христос Исус. ¹⁶Цялото Писание е вдъхновено от Бога и е полезно за поучаване на истината, изобличаване на заблудите, поправяне на грешките и наставляване към праведен живот, ¹⁷така че Божият човек да бъде способен и снабден с всичко необходимо да върши всякакви добри дела.

4 Заклевам те пред Бога и пред Христос Исус, който ще съди живите и мъртвите; заклевам те също и в идването и царуването му: ²проповядвай посланието! Бъди готов да изпълняваш дълга си по всяко време: уместно и неуместно. Изобличавай хората, порицавай ги, когато са сгрешили, насърчавай ги и върши всичко това, като ги учиш с голямо търпение. ³Защото ще дойде време, когато няма да искат да слушат правилното учение, а ще си събират учители, които да отговарят на собствените им желаниа и да им казват неща, за които ги сърбят ушите. ⁴Ще престанат да слушат истината и ще се обърнат към митовете. ⁵Но ти трябва винаги да се владееш, да понасяш страданията, да вършиш делото на проповедник на Благата вест и да изпълняваш службата, която ти е дадена.

⁶Що се отнася до мен, аз вече съм пролят на олтара и времето, когато ще си отида от този живот, дойде. ⁷Воювах в добрата борба, финиширах в състезанието, опазих вярата. ⁸Сега ме очаква венецът на победител, награда за праведен живот. Господ, справедливият съдия, ще ми го даде в онзи Ден,[†] и не само на мен, а и на всички, които с любов са го очаквали да се върне.

Лични поръки

⁹Направи всичко възможно да дойдеш при мен колкото може по-скоро, ¹⁰защото Димас ме изостави, понеже обикна този свят, и отиде в Солун. Крискент отиде в Галатия, а Тит—в Далмация. ¹¹Само Лука е все още с мен. Когато идваш, вземи Марк и го доведи със себе си, защото той може да ми бъде от помощ в служението. ¹²Тихик изпратих в Ефес.

¹³Когато идваш, донеси връхната дреха, която оставих в къщата на Карп в Трояда, а също и книгите, особено свитъците от пергамент.

¹⁴Ковачът Александър ми причини много злини. Господ ще му отплати за стореното. ¹⁵Ти също се пази от него, защото той ожесточено се противопоставяше на нашето учение.

¹⁶Когато трябваше да се защитавам за първи път, никой не ме подкрепи, а всички ме изоставиха. Дано това не им се счете за грях. ¹⁷Но Господ застана до мен и ми даде сила, за да може чрез мен посланието да бъде напълно провъзгласено и да го чуят всички езичници. И аз бях избавен от устата на лъва. ¹⁸Господ ще ме избави от всяко зло и благополучно ще ме заведе в небесното си царство. На него да бъде слава за вечни векове! Амин.

Последни поздрави

¹⁹Поздрави Прискила и Акила и семейството на Онисифор. ²⁰Ераст остана в Коринт, а Трофим беше болен и го оставих в Милет. ²¹Направи всичко възможно да дойдеш преди зимата. Поздравява те Евул, както и Пуд, Лин, Клавдия и всички братя и сестри.

²²Господ да бъде с теб. Божията благодат да бъде с вас.

Писмото до Тит

1 От Павел, слуга на Бога и апостол на Исус Христос, изпратен да укрепва вярата на избраните от Бога хора, да им помага напълно да познаят истината, която води към служение на Бога, ²и да им даде надеждата за вечен живот. Бог, който не лъже, им обеща този живот преди началото на времето, ³а когато настъпи определеният момент, той разкри своето послание чрез проповядването, което ми бе поверено според заповедта на Бога, нашия Спасител.

⁴До Тит, мой истински син във вярата, която споделяме.

Благодат и мир на теб от Бог Отец и от Христос Исус, нашия Спасител.

Делото на Тит в Крит

⁵Причината, поради която те оставих в Крит, беше да приведеш в ред онова, което остана недовършено, и да назначиш презвитери[†] във всеки град, както ти бях поръчал. ⁶Презвитерът трябва да бъде безукорен, да има само една съпруга и децата му да са вярващи, а не разпуснати или непокорни. ⁷Защото епископът,[†] като човек, който отговаря за Божието дело, трябва да бъде безукорен, да не бъде неотстъпчив и избухлив, да не е пристрастен към пиенето и да не обича да се бие, да не се стреми да забогатее по нечестен начин. ⁸Трябва да е гостоприемен, да обича доброто, да е благоразумен, да живее праведно, да бъде свят и да умее да се владее. ⁹Трябва да се държи твърдо за истинското учение, което получихме, за да може чрез правилното учение да насърчава хората и оборва онези, които се противопоставят.

¹⁰Това е важно, защото има много непокорни хора, които говорят празни приказки и заблуждават останалите. Говоря най-вече за юдеите християни.¹ ¹¹Те трябва да бъдат накарани да замълчат, защото срутват цели домове, като поучават каквото не трябва, за да печелят пари по нечестен начин. ¹²Дори един от техните собствени пророци е казал: „Критяните винаги са лъжци, свирепи зверове и лениви чревоугодници“. ¹³Тези думи са верни.

¹Юдеите християни Букв.: „тези от обрязването“. Това са юдеите, които учат, че езичниците трябва да се обрежат, преди да станат християни.

Затова трябва да ги мъмриш строго, за да бъдат силни в своята вяра ¹⁴и да не обръщат повече внимание на юдейските митове и заповедите на хора, които са обърнали гръб на истината. ¹⁵За чистите всичко е чисто, но за омърсените с грях, които не вярват, няма нищо чисто, защото умът и съвестта им са омърсени. ¹⁶Те твърдят, че познават Бога, но с делата си се отричат от него. Те са противни, непокорни и неспособни за никакви добри дела.

Правилното учение

2 Но ти винаги говори онова, което е в съгласие с правилното учение. ²Учи по-възрастните мъже да бъдат трезвомислещи, почтени, благоразумни, да се държат за истинската вяра, любов и търпение.

³Учи също по-възрастните жени да живеят почтено, да не клеветят, да не бъдат роби на виното, да учат на добро, ⁴за да могат да съветват младите жени да обичат мъжете и децата си, ⁵да бъдат благоразумни и чисти, да се грижат за домовете си, да са добри и да се покоряват на мъжете си, за да не може никой да хули Божието послание.

⁶Така също насърчавай по-младите мъже да са благоразумни. ⁷Във всичко бъди пример за добри дела, достойни за подражание. Когато поучаваш, бъди искрен и сериозен. ⁸Използвай правилни думи, които не могат да бъдат критикувани, за да се засрамят онези, които са против теб, тъй като няма какво лошо да кажат за нас.

⁹Учи робите да се подчиняват на господарите си във всичко, да вършат онова, от което те са доволни, да не им противоречат, ¹⁰да не крадат от тях, а да им засвидетелстват пълна вяроност, за да покажат с поведението си, че учението на Бога, нашия Спасител, е добро.

¹¹Защото Божията благодат, която носи спасение за всички хора, се откри. ¹²Тя ни учи да се откажем от неблагодетивия начин на живот и светските желания и да живеем в този свят мъдро и праведно, за да покажем, че служим на Бога. ¹³Така трябва да живеем, докато чакаме благословената надежда, която е славата на нашия велик Бог и Спасител Исус Христос.¹ ¹⁴Той се пожертва за нас, за да ни избави от всички злини и да пречисти за себе си народ, който ще принадлежи единствено на него, народ, който ще гори от желание да върши добри дела.

¹нашия велик Бог и Спасител Исус Христос Или: „великия Бог и Исус Христос, нашия Спасител“.

¹⁵Продължавай да говориш, да насърчаваш и да порицаваш за тези неща. Върши го с пълна увереност и власт и нека никой не гледа на теб отвисоко.

Правилният начин на живот

З Не преставай да напомняш на хората да са покорни на управници и власти, да им се подчиняват, да са готови да извършат всякакво добро дело, ²да не хулят никого, да са тихи и търпеливи и да се отнасят тактично към всички.

³Някога ние също бяхме глупави, непокорни и заблудени. Бяхме роби на всякакви страсти и удоволствия, живеехме в омраза и завист, другите ни ненавиждаха и ние се мразехме един друг. ⁴Но когато се откри благостта на Бога, нашия Спасител, и любовта му към хората, ⁵той ни спаси. Това стана не заради някакви дела, които ние сме извършили, за да бъдем оправдани от Бога, а защото той е милостив. Той ни спаси чрез умиването, в което се родихме отново, и обновлението, извършено от Святия Дух, ⁶който Бог щедро изля върху нас чрез Исус Христос, нашия Спасител, ⁷така че сега, когато сме оправдани от Бога чрез неговата благодат, да станем наследници и да получим вечния живот, за който се надяваме.

⁸Това, което казвам, е вярно и аз искам да затвърждаваш тези неща в хората, като поучаваш настойчиво, така че онези, които са повярвали в Бога, да си поставят за цел да вършат добри дела. Тези неща са добри и полезни за хората.

⁹Но избягвай глупави спорове, разговори за родословия, кавги и разпри относно закона, защото те са безполезни и безсмислени. ¹⁰След като веднъж или два пъти си предупредил човека, който предизвиква спорове, и той не те послуша, нямай нищо общо с него, ¹¹защото знаеш, че такъв човек се е отклонил от правия път и съгрешава. Той сам се е осъдил.

Последни наставления

¹²Когато изпратя при теб Артема или Тихик, направи всичко възможно да дойдеш при мен в Никополис, защото реших там да прекарам зимата. ¹³Направи всичко възможно да помогнеш на Зина прависта и Аполос с това, от което се нуждаят за пътуването си, за да не им липсва нищо. ¹⁴Нашите хора трябва да се научат да си поставят за цел да вършат добри дела, за да посрещат неотложните материални нужди, и така няма да водят неплоден живот.

¹⁵Всички, които са с мен, те поздравяват. Поздрави онези, които ни обичат във вярата.

Божията благодат да бъде с всички вас.

Писмото до ФИЛИМОН

От Павел, затворник, защото служи на Христос Исус, и от брат Тимотей.

До Филимон, наш скъп приятел, заедно с когото работим, ²а също и до сестра Апфия, до нашия съратник Архип и до църквата,[†] която се събира в твоя дом.

³Благодат и мир на вас от Бога, нашия Баща, и от Господ Исус Христос.

Любовта и вярата на Филимон

⁴Винаги благодаря на моя Бог, когато те споменавам в молитвите си, ⁵защото чувам за твоята вяра в Господ Исус и за любовта ти към всички Божии хора. ⁶Моля се вярата, която споделяш с нас, да въздейства така, че те да видят всичкото добро, което имаме в Христос. ⁷Твоята любов, братко, много ме радва и утешава, защото тя ободрява сърцата на Божиите хора.

Приеми Онисим като брат

⁸Бих искал да те помоля, Филипоне, за една услуга, макар че—нека бъда напълно откровен с теб—като твой брат в Христос мога да ти заповядам да изпълниш това като свой дълг. ⁹Но все пак, от любов, предпочитам да се обърна с молба към теб. Аз, Павел, вече остарял човек, сега съм затворник, защото служи на Христос Исус. ¹⁰Моля те относно Онисим, който тук в затвора стана мой син. ¹¹По-рано той беше безполезен за теб, но сега наистина е полезен¹ и на теб, и на мен.

¹²Изпращам го обратно при теб и за мен това е все едно да откъсна част от сърцето си. ¹³Бих искал да го задържа при себе си, за да ми помага вместо теб, докато съм в затвора заради Благата вест. ¹⁴Но без твоего съгласие не искам да правя нищо, за да не вършиш добрина по принуда, а по желание. ¹⁵Може би той ти бе отнет за известно време с цел да може да се върне при теб завинаги, ¹⁶но вече не просто като роб, а повече от роб—като брат. Той ми е много скъп и вярвам, че ще стане още по-скъп на теб—и като човек, и като брат в Господа.

¹полезен Игра на думи: името „Онисим“ означава „полезен“.

¹⁷Така че, ако ме смяташ за приятел, приеми го по същия начин, както би приел мен. ¹⁸И ако те е онеправдал в нещо или ти дължи нещо, пиши го на моя сметка. ¹⁹Аз, Павел, със собствената си ръка пиша: „Ще се разплатя с теб“. А да не говорим за това, че ти ми дължиш и собствения си живот. ²⁰Да, братко, бих искал да си ми полезен в Господа. Ободри сърцето ми в Христос. ²¹Пиша ти това писмо, защото съм убеден, че ще отговориш на молбата ми и дори ще направиш повече, отколкото моля.

²²Освен това приготви стая за мен. Надявам се да бъда освободен благодарение на молитвите ви и да ви посетя.

Последни поздрави

²³Поздравява те Епафрас, затворник заедно с мен, защото служи на Христос Исус, ^{24а}също и Марк, Аристарх, Димас и Лука, заедно с които работя.

²⁵Благодатта на Господ Исус Христос да бъде с вас.

Писмото до евреите

Бог ни говори чрез своя Син

1 В миналото много пъти и по различни начини Бог говори на прадедите ни чрез пророците. ²Но през тези последни дни той говори на нас чрез своя Син, когото определи да бъде наследник на всичко и чрез когото сътвори вселената. ³Синът е сиянието на неговата слава и точното отражение на неговата същност. Той крепи всичко чрез могъщото си слово. След като жертва себе си, за да очисти хората от греховете им, той седна от дясната страна на Величието във висините. ⁴Бог го направи да превъзхожда ангелите, също както и името, което наследи, превъзхожда тяхното.

⁵Защото няма има ангел, на когото Бог някога е казал:

„Ти си моят Син. Днес аз станах твой Баща“? *Псалм 2:7*

Или пък е казал:

„Аз ще му бъда Баща, а той ще ми бъде Син“? *II Царства 7:14*

⁶Когато представя на света своя първороден Син, Бог казва:

„Всички Божии ангели да му се поклонят.“¹

Второзаконие 32:43

⁷За ангелите той казва:

„Във ветрове² превръща ангелите си
и в огнени пламъци—служителите си.“

Псалм 104:4

⁸Докато за Сина си казва:

„Престолът ти, о Боже, ще е вечен.

Със справедливост ще управляваш царството си.

⁹ Ти винаги си обичал правдата и си мразил неправдата.

Затова Бог, твоят Бог, те е помазал с по-голяма радост,
отколкото онези, които са с теб.“

Псалм 45:6–7

¹⁰Бог казва още:

¹**Всички ... поклонят** Цитат от Септуагинта и част от ръкописа на книгата, намиращ се сред свитъците, открити край Мъртво море. ²**ветрове** Гръцката дума означава също „духове“.

„В началото ти положи основите на земята, Господи,
небесата са дело на твоите ръце.

¹¹ Те ще изчезнат, но ти ще останеш.

Ще овехтеят като всяка дреха.

¹² Ще ги сгънеш като наметало

и също както става с дрехите, те ще се променят.

Но ти оставащ същия и твоите години нямат край.“

Псалм 102:25-27

¹³Нима има ангел, на когото Бог някога е казал:

„Седни от дясната ми страна,

докато подчиня твоите врагове на властта ти¹“?

Псалм 110:1

¹⁴Нали всички ангели са духове, които служат на Бога и са изпратени да помагат на онези, които ще наследят спасение?

Нашето спасение е по-велико от закона

2Затова трябва да отдаваме по-голямо внимание на нещата, които сме чули, ²за да не се отклоним от верния път. Защото законът, който бе даден чрез ангели, имаше такава сила и всяко негово нарушаване и неподчиняване получи своето заслужено наказание. ³Възможно ли е тогава да избегнем наказанието, ако пренебрегнем такова велико спасение? Пръв Господ провъзгласи това спасение, а след това пред нас го потвърдиха всички, които го бяха чули. ⁴Към тяхното свидетелство Бог добави своето, като вършеше знамения, чудеса и различни чудотворства, и даваше на хората различни дарби на Святия Дух според волята си.

Христос прие човешки образ, за да спаси хората

⁵Не на ангелите Бог подчини бъдещия свят, за който говорим.

⁶По-скоро някъде в Писанията се казва:

„Какво е човекът, че да си загрижен за него?

Или човешкият син,² че да мислиш за него?

⁷ За малко го постави по-долу от ангелите,

увенча го със слава и чест

⁸ и всичко подчини на властта му.“

Псалм 8:4-6

Като подчини всичко на властта му, Бог не остави нищо, което да не му е подвластно. Но засега все още не виждаме той да

¹докато ... властта ти Букв.: „докато направя враговете ти столче за краката ти“.

²човешкият син Може да означава всеки човек, но обикновено с името „Човешки Син“ се нарича Исус (Вж. Речника). Исус показва какви трябва да бъдат хората според Божия план.

управлява така. ⁹Исус беше поставен за малко по-долу от ангелите, но вече го виждаме увенчан със слава и чест заради начина, по който страда и умира. Според Божията благодат Исус трябваше да умре за цялото човечество.

¹⁰Бог е този, за когото и чрез когото всичко съществува. Той искаше да има много синове и дъщери, които да споделят неговата слава. И извърши онова, което трябваше—направи съвършен Онзи, който ги поведе към спасение. Бог направи Исус истински Спасител чрез неговото страдание.

¹¹Онзи, който прави хората святи, и онези, които са станали святи, имат един и същ Баща и затова Исус не се срамува да ги нарече свои братя и сестри. ¹²Той казва:

„Ще известя името ти на братята и сестрите си,
ще те прославя с песен в църквата.“ *Псалм 22:22*

¹³И отново:

„На Бога ще се надявам.“ *Исая 8:17*

И още:

„Ето ме: мен и децата, които Бог ми даде.“ *Исая 8:18*

¹⁴И тъй като тези деца са хора от плът и кръв, той стана точно като всички останали човешки същества, за да може чрез смъртта си да унищожи този, който има власт над нея—дявола, ¹⁵и да освободи онези, които заради страха си от смъртта цял живот са били държани в робство. ¹⁶Съвсем ясно е, че не на ангелите помага Исус, а на Авраамовите потомци. ¹⁷Затова той трябваше по всичко да прилича на братята и сестрите си, за да стане милостив и верен първосвещеник в служба на Бога и да заличи греховете на хората. ¹⁸И понеже самият той беше подложен на изкушения и страдания, сега може да помага на онези, които са изкушавани.

Исус е по-велик от Моисей

Затова, святи братя и сестри, които участвате в небесното призвание, помислете за Исус, Божия пратеник и първосвещеник на вярата, която изповядваме. ²Той беше верен на Бога, който го постави на този пост, също както бе поставил Моисей, и направи всичко, което Бог искаше от него в Божия дом. ³Но Исус заслужи по-голяма почит от Моисей, също както строителят получава по-голяма почит от дома, който е построил. ⁴Всеки дом е построен от някого, а строителят на всичко е Бог. ⁵Моисей беше верен като служител в целия Божий дом и свидетелстваше за онова, което Бог щеше да каже в бъдеще. ⁶А Христос е верен

като Син в Божия дом и този дом сме ние, ако успеем да запазим смелостта и надеждата, с която радостно се гордеем.

Продължавайте да следвате Бога

⁷Затова, както казва Святият Дух:

- „Ако днес чуете Божия глас,
⁸ не закоравявайте сърцата си както в миналото,
когато се разбунтувахте срещу Бога,
както в онзи ден на изкушение в пустинята.
⁹ Там предците ви изпитаха мен и търпението ми
и четиридесет години гледаха могъщите ми дела.
¹⁰ Затова се разгневих на хората от онова поколение и казах:
«Те винаги се заблуждават в мислите си
и никога не са познавали моите пътища.»
¹¹ И в гнева си се заклек:
«Никога няма да влязат в моята почивка!»“ *Псалм 95:7-11*

¹²И така, братя и сестри, внимавайте никой от вас да няма зло, невярващо сърце и да изостави живия Бог. ¹³Напротив: насърчавайте се един друг всеки ден, докато все още е „днес“, така че никой да не бъде измамен от греха и да стане коравосърдечен. ¹⁴Защото сме участници заедно с Христос и така ще бъде, ако до края се държим здраво за увереността, която имахме в началото. ¹⁵Както е казано:

- „Ако днес чуете Божия глас, не закоравявайте сърцата си
както в миналото, когато се разбунтувахте срещу Бога.“
Псалм 95:7-8

¹⁶Кои чуха Божия глас и се разбунтуваха? Не бяха ли това всички онези, които Моисей изведе от Египет? ¹⁷Към кого беше Божият гняв четиридесет години? Не беше ли към всички онези, които съгрешиха и оставиха костите си в пустинята? ¹⁸За кои Бог се закле, че никога няма да влязат в неговата почивка? Не бяха ли това непокорните? ¹⁹И така, виждаме, че тези хора не можаха да влязат, защото не вярваха.

4 А Божието обещание да влезем в неговата почивка все още остава, затова да внимаваме никой от вас да не го пропусне. ²Нали както на нас, така и на тях бе проповядвана Благата вест, но посланието, което чуха, не им помогна, защото когато го чуха, не го приеха с вяра. ³А ние, които повярвахме, можем да влезем в тази почивка, както Бог каза:

- „И в гнева си се заклек:
«Никога няма да влязат в моята почивка!»“ *Псалм 95:11*

Той каза това, въпреки че със сътворението на света бе свършил делото си. ⁴Някъде в Писанията ето какво казва за седмия ден: „И в седмия ден Бог си почива от всичките си дела.“¹ ⁵А на друго място в Писанията повтаря: „Никога няма да влязат в моята почивка.“²

⁶Някои все пак ще влязат там. Но тези, които първи чува Благата вест, не влязоха поради неподчинението си. ⁷Ето защо Бог отново определя ден, наричайки го „днес“, за който говори много години по-късно чрез Давид в цитирания по-горе откъс:

„Ако днес чуете Божия глас, не закоравявайте сърцата си.“

Псалм 95:7–8

⁸Ако Исус Навин³ ги беше завел в обещаната от Бога почивка, по-късно Бог не би говорил за друг ден. ⁹Значи за Божия народ съботната почивка все още предстои. ¹⁰Защото всеки, който влезе в Божията почивка, също си почива от своя труд, точно както Бог си почива от своя. ¹¹Затова да направим всичко възможно да влезем в тази почивка и никой да не падне, следвайки същия пример на непокорство.

¹²Божиятот слово е живо и действено. То е по-остро от кама—врязва се дълбоко в нас чак до мястото, където се разделят душа и дух, стави и костен мозък; съди мислите и намеренията на сърцето ¹³и няма нищо в цялото творение, което може да остане скрито от погледа му—всичко е голо и открито пред очите на Онзи, пред когото ще отговаряме.

Исус—великият първосвещеник

¹⁴Имаме велик първосвещеник, който е преминал през небесата—това е Исус, Синът на Бога—затова нека се държим здраво за вярата, която изповядваме. ¹⁵Защото нашият първосвещеник не е такъв, че да не може да разбира слабостите ни. Напротив: имаме първосвещеник, който като нас беше изкушаван по всякакъв начин, но никога не съгреши. ¹⁶Затова да пристъпим уверено към престола на благодатта, за да получим милост и намерим благодат, която да ни помага при нужда.

5 Всеки първосвещеник се избира измежду хората, за да служи на Бога от тяхно име и да принася дарове и жертви за грехове. ²Той е в състояние да разбере как се чувстват онези, които са невежи и правят грешки, понеже слабостта е част и от неговата природа, ³а щом има слабости, трябва да принася жертви както за греховете на хората, така и за своите грехове.

¹„И в седмия ден ... дела“ Бит. 2:2. ²„Никога ... почивка“ Пс. 95:11. ³Исус Навин След смъртта на Моисей Исус Навин става водач на израелтяните и ги завежда в обещаната от Бога земя.

⁴Да бъдеш първосвещеник е чест, която никой не си присвоява сам. Бог удостоява с нея единствено онзи, когото призовава, както беше Аарон.¹ ⁵Така и Христос не си присвои сам славата на първосвещеничеството, а Бог го избра, като каза:

„Ти си моят Син. Днес аз станах твой Баща.“ *Псалм 2:7*

⁶А в друго Писание казва:

„Ти си свещеник завинаги, също като Мелхиседек.“[†]
Псалм 110:4

⁷В дните на своя земен живот със силни викове и сълзи Исус отправяше молитви и молби към Онзи, който можеше да го спаси от смърт. Исус беше чут заради своето почтително смирение. ⁸Макар че беше Божият Син, чрез страданията си той се научи на послушание. ⁹След като бе направен съвършен, той стана източникът на вечно спасение за всички, които му се подчиняват. ¹⁰Тогава Бог го издигна за първосвещеник, също като Мелхиседек.[†]

Авторът предупреждава

¹¹Много можем да говорим за тези неща, но е трудно да ви бъдат обяснени, тъй като сте станали хора, които бавно проумяват. ¹²Би трябвало сега вече вие да сте учители, а отново имате нужда някой да ви учи на основните начала на Божиите учения; нуждаете се от мляко, а не от твърда храна! ¹³Всеки, който се храни с мляко, е още бебе и е неопитен в правилното учение. ¹⁴А твърдата храна е за зрели хора, които чрез постоянно практикуване са обучили духовните си сетива да различават доброто от злото. **Б**Затова да оставим зад гърба си началните уроци за Христос и да продължим напред към зрелостта. Да не се връщаме пак към онова, с което започнахме. Започнахме с това, че се покаяхме[†] от делата, водещи към смърт, и повярвахме в Бога. ²Бяхме научени за кръщенията,² а също и за полагаването на ръце,[†] за възкресението на мъртвите и за вечния съд. ³И с Божието позволение ще сторим това.

⁴Не е възможно да накараме да се променят онези, които веднъж са били просветени, вкусили са от небесния дар, получили са от Святия Дух, ⁵опитали са добротата на Божието слово и силите на Божия бъдещ свят, ⁶а след всичко това са отпаднали. Невъзможно е да ги накараме да се покаят[†] и да положат ново

¹Аарон Първият еврейски първосвещеник; брат на Моисей. ²кръщения Тук думата „кръщения“ може да означава християнското кръщение (кратко потапяне във вода, символично „погребение“) или да се отнася до еврейските церемониални измивания.

начало, защото те отново разпъват на кръста Божия Син и го излагат да бъде позорен пред всички.

⁷Земя, която попива падащия върху нея дъжд и дава реколта, полезна за онези, които я обработват, получава Божието благословение. ⁸А земя, която ражда тръни и бодили, е ненужна и е заплашена от проклятие, и ще бъде унищожена с огън.

⁹Макар че говорим така, за вас, скъпи мои, с увереност очакваме нещо по-добро, нещо, което ще ви донесе спасение. ¹⁰Защото Бог е справедлив и няма да забрави труда ви и любовта ви към него, изразена в служението, което оказахте и продължавате да оказвате към хората му. ¹¹Нашето желание е всеки от вас да показва същото усърдие до края, за да получите онова, за което се надявате, ¹²да не ставате мързеливи, а да подражавате на онези, които чрез вяра и търпение наследяват обещанията, дадени от Бога.

¹³Когато Бог даде своето обещание на Авраам, той се закле в себе си, тъй като нямаше друг по-велик, в когото да се закъдне. ¹⁴Той каза: „Щедро ще те благословя и ще ти дам многобройно потомство.“¹ ¹⁵Авраам търпеливо чакаше и получи обещаното.

¹⁶Хората винаги се заклеват в някой по-велик от тях, потвърждавайки с клетвата истинността на думите си, и това слага край на всички спорове. ¹⁷Бог искаше ясно да покаже на наследниците на обещанието неизменността на намерението си и затова даде гаранция, като се закле. ¹⁸Направи го, така че чрез тези две неотменими действия, в които е невъзможно Бог да лъже, ние, които сме прибягнали при него, търсейки безопасност, да бъдем силно насърчени да се държим за надеждата, която ни се предлага. ¹⁹За душата ни тази надежда е като здрава и сигурна котва. Тя влиза във вътрешното светилище зад завесата, ²⁰където като предвестник заради нас влезе Исус и стана първосвещеник за вечни времена, също като Мелхиседек.[†]

Свещеникът Мелхиседек

7Този Мелхиседек[†] беше цар на Салим и свещеник на Всевишния Бог. Той посрещна Авраам, който се връщаше след победата си над царете, и го благослови. ²Авраам му даде една десета от спечеленото. А името на Мелхиседек има две значения: първото е „цар на правдата“, а второто—„цар на Салим“, което означава „цар на мира“. ³Не се знае кой е баща му и коя е майка му, нито пък от кой род е; не се знае кога е роден, нито кога е умрял. И той като Божия Син остава свещеник завинаги.

⁴Виждате колко велик е бил този човек, щом даже патриархът Авраам му даде една десета от плячката си. ⁵Законът повелява на

¹„Щедро ... потомство“ Бит. 22:17.

онези потомци на Левий, които встъпват в свещеническа служба, да събират десятък от народа, тоест от собствените си сънародници, макар че те също са потомци на Авраам. ⁶А Мелхиседек† не беше от рода на Левий, но взе десятък от Авраам и го благослови—благослови този, който имаше Божиите обещания. ⁷Несъмнено е, че благославящият стои по-високо от благославяния. ⁸Свещениците, които събират десятък, са смъртни, а за Мелхиседек Писанието твърди, че още е жив. ⁹Би могло дори да се каже, че Левий, който получава десятъци, в действителност плати своя десятък чрез Авраам, ¹⁰защото Левий е бил в тялото на своя праотец, когато Мелхиседек го е срещнал.

¹¹Но ако можеше да се постигне съвършенство чрез левитското свещеничество (въз основа на което хората получиха закона), защо тогава трябваше да се появи друг свещеник: като Мелхиседек,† а не като Аарон¹? ¹²А когато има промяна в свещеничеството, трябва да има промяна и в закона. ¹³Този, за когото говорим, не беше от племето на Левий и никога никой от неговото племе не е служил пред олтара. ¹⁴Всеки знае, че нашият Господ е от племето на Юда, а за свещеници от това племе Моисей не споменава нищо.

Исус е свещеник като Мелхиседек

¹⁵Всичко става още по-ясно, когато идва този друг свещеник, който е като Мелхиседек.† ¹⁶Той бе издигнат за свещеник не по човешките правила и закони, а по силата на живот, който е неунищожим. ¹⁷За него е свидетелствано в Писанието: „Ти си свещеник завинаги, също като Мелхиседек.“²

¹⁸Сега предишната заповед се отменя, понеже беше безсилна и безполезна. ¹⁹Законът не доведе до съвършенство, а сега ни се дава по-добра надежда, чрез която да се приближим до Бога.

²⁰Важно е, че всичко това стана с даване на клетва, докато другите ставаха свещеници без даване на клетва. ²¹Исус бе издигнат за свещеник с даване на клетва от страна на Бога, който му каза:

„Господ се закле и няма да измени на думата си:

«Ти си свещеник завинаги.»“

Псалм 110:4

²²Това означава, че Исус е гаранция за по-добър завет.

²³Другите свещеници бяха много, защото никой от тях не можеше да продължи своята служба, след като смъртта я преустанови. ²⁴Но щом Исус живее вечно, значи неговото свещеничество е непреходно. ²⁵Затова той може завинаги да спаси онези,

¹Аарон Първият еврейски първосвещеник; брат на Моисей. ²„Ще бъдеш ... Мелхиседек“ Пс. 110:4.

които идват при Бога чрез него, защото винаги живее да се застъпва за тях.

²⁶Такъв първосвещеник ни трябва—свят, невинен и чист, отделен от грешниците и въздигнат над небесата. ²⁷Той, за разлика от другите първосвещеници, не е длъжен всеки ден да принася жертви първо за своите грехове, а после и за греховете на народа, защото той извърши това веднъж завинаги, когато принесе в жертва самия себе си. ²⁸Законът поставя за първосвещеници хора с човешки слабости, а обещанието, изречено с Божието полагане на клетва, което стана след закона, постави за първосвещеник Сина, станал свършен завинаги.

Исус е нашият първосвещеник

8 Същността на това, което говорим, е, че имаме такъв първосвещеник, който седна отдясно на престола на Величието в небесата ²и служи в Най-Свящото Място в истинската скиния, издигната от Господа, а не от човек.

³Всеки първосвещеник се поставя, за да принася дарове и жертви, така че и нашият първосвещеник трябваше да има нещо, което да принесе. ⁴Ако живееше на земята, той нямаше да бъде дори свещеник, защото вече има свещеници, които принасят даровете, изисквани от закона. ⁵Тяхната служба е само подобие или сянка на небесните неща. Затова Бог предупреди Моисей, когато той се готвеше да издигне скинията: „Постарай се да направиш всичко по образа, който ти беше показан в планината.“¹ ⁶Но Исус бе поставен на служба, която далеч превъзхожда тяхната, точно както новият завет, чийто посредник е той, далеч превъзхожда стария и се основава на обещания за по-добри неща.

⁷Ако първият завет беше без недостатъци, нямаше да се търси друг, който да го замени. ⁸Но Бог обвини хората с думите:

„Виж! Идва времето, казва Господ,
когато ще склуча нов завет
с народа на Израел и народа на Юда.

⁹ Той няма да е като онзи завет,
който склучих с предците им в деня,
когато ги хванах за ръка, за да ги изведа от Египет,
защото те не останаха верни на моя завет
и аз се отвърнах от тях, казва Господ.

¹⁰ Това е заветът, който ще склуча с народа на Израел²
след онези дни, казва Господ.

¹„Постарай се ... планината“ Изх. 25:40. ²народа на Израел Първоначално така се нарича еврейският народ, но името „Израел“ също се използва, за да обозначи целия Божий народ—всички хора, които са свети и принадлежат на Бога.

В умовете им ще вложи законите си
и върху сърцата им ще ги напиша.

Аз ще бъда техният Бог и те ще бъдат моят народ.

¹¹ И няма да е нужно вече никой да учи
своя съгражданин или сънародник
и да му казва: «Познай Господа!»,
защото всички ще ме познават —
от най-ниско до най-високопоставения.

¹² Ще им простя всички злодеяния
и никога вече няма да си спомня греховете им.“

Еремия 31:31–34

¹³Бог нарече този завет „нов“, като с това призна първия за стар, а всичко, изживяло времето си и вече остаряло, скоро изчезва.

Богослужението по времето на стария завет

9 Първият завет имаше правила, по които да се служи на Бога, и земно светилище за поклонение. ²Издигната бе скиния, в чиято първа част, наречена „Святото Място“, бяха поставени светилникът и масата за присъствените хлябове,¹ принесени на Бога. ³Зад втората завеса беше онази част, наречена „Най-Святото Място“, ⁴а в нея се намираха златният жертвеник за изгаряне на тамян и кивотът на завета, целият обкован в злато. В кивота бяха поставени златният съд с манна, Аароновият жезъл, който някога се беше разлистил, и каменните плочи с десетте заповеди на завета. ⁵Над кивота бяха херувимите на славата, прострели криле над мястото на умилоствението.² Но сега не е нужно да говорим подробно за всичко.

⁶Когато тези неща бяха подредени по описания начин, свещениците всеки ден влизаха в първата част, където извършваха богослужението. ⁷А във втората част имаше право веднъж годишно да влиза само първосвещеникът, който винаги трябваше да носи жертвена кръв и да я принася пред Бога за своите грехове и за греховете, извършени от хората поради незнание. ⁸С тези две отделни части Святият Дух ни учи, че пътят към Най-Святото Място не е бил отворен, докато все още е съществувала първата част, ⁹символизираща настоящето. Това означава, че принесените дарове и жертви не могат да очистят съвестта на онези, които ги принасят, и така да ги направят съвършени, ¹⁰защото се отнасят само до ястия и пиетета, и различни ритуал-

¹присъствените хлябове 12 безквасни хляба, дар за Бога, поставяни в храма в Ерусалим всяка събота. Само свещениците имат право да ядат този хляб. Вж. Лев. 24:5–9. ²мястото на умилоствението Място върху кивота на завета, където веднъж годишно първосвещеникът слага кръвта на жертвеното животно, за да плати за греховете на хората.

ни измивания. Това са само външни правила, които Бог постанови, докато дойде новият ред.

Богослужението по времето на новия завет

¹¹Но сега дойде Христос като първосвещеник на всичко добро, което вече е настояща действителност. Той служи в скиния по-велика и по-съвършена—скиния, която не човешки ръце са създали и която не е част от този сътворен свят. ¹²Той не използва кръвта на кози и телци, а влезе в Най-Святото Място веднъж и завинаги със своята собствена кръв, като с нея ни осигури вечно изкупление. ¹³Щом кръвта на кози и телци и пепелта на една юница, поръсени върху нечистите, могат да ги осветят и да ги очистят външно, ¹⁴колко по-голяма сила ще има тогава кръвта на Христос! Чрез вечния Дух той предложи на Бога себе си като съвършена жертва. Неговата кръв ще очисти съвестта ни от делата, водещи до смърт, за да можем да служим на живия Бог.

¹⁵Затова Христос е посредникът на един нов завет, като със смъртта си изкупи греховете, извършени по време на първия, за да могат сега призованите от Бога да получат обещаното им вечно наследство.

¹⁶Щом има завещание,¹ трябва да е налице и доказаната смърт на този, който го е направил, ¹⁷защото завещанието влиза в сила само след смъртта на завещателя и не може да бъде изпълнено, докато той е жив. ¹⁸Ето защо и първият завет не влезе в сила без кръв, ¹⁹затова след като извести на всички хора всяка заповед на закона, Моисей взе кръвта на телци и кози, смеси я с вода, червена вълна и исоп, напръска с това книгата със закона и всички хора, ²⁰като каза: „Това е кръвта на завета, който Бог ви заповяда да спазвате.“² ²¹По същия начин той напръска скинията и всичко, което се използва при богослужението. ²²Според закона почти всичко се очиства с кръв и няма опрощение, ако не се пролее кръв.

Жертвата на Христос премахва греховете

²³С такива жертви трябваше да се очистят подобията на небесните неща, но за самите небесни неща трябваша по-добри жертви. ²⁴Христос не влезе в светилище, издигнато от човешки ръце—подобие на истинското, а отиде в самото небе да застане сега пред Бога от наше име. ²⁵Той не влезе да се принесе в жертва многократно, както всяка година прави първосвещеникът, влизайки в Най-Святото Място с чужда кръв. ²⁶Защото ако беше така, то от сътворението на света до днес той би трябвало много пъти да стра-

¹завещание Гръцката дума също се превежда като „завет“ или „споразумение, договор“. ²„Това ... спазвате“ Изх. 24:8.

да. Вместо това Христос се яви веднъж и завинаги сега, в края на времената, за да премахне греха, като принесе в жертва себе си.²⁷Участта на човек е да умре веднъж и след това се изправя пред съд.²⁸Така и Христос принесе себе си в жертва веднъж, за да премахне греховете на много хора, и ще се яви втори път: не за да изкупва грехове, а за да спаси онези, които го чакат с нетърпение.

Жертвата на Христос ни прави съвършени

10 Законът ни дава само неясни контури на бъдещите блага, а не истинския им образ, и никога не може с едни и същи жертви, принасяни постоянно година след година, да направи съвършени онези, които идват с тях да се поклонят на Бога.²Нали ако можеше да стори това, вече нямаше да се принасят жертви, защото онези, които се поклонят, щяха да бъдат очистени веднъж завинаги и нямаше да се чувстват виновни за греховете си.³Вместо това, жертвоприношенията всяка година напомнят на хората за греховете им.⁴Невъзможно е кръвта на юнци и кози да премахне греховете.

⁵Затова, когато дойде в света, Христос каза:

„Ти не искаше жертва и принос, но приготви тяло за мен.

⁶ Теб не те радваха всеизгаряния и жертви за грехове.

⁷ Тогава казах: «Ето ме!

Както пише за мен в книгата на закона,

дойдох да изпълня волята ти, о Боже!»⁸ *Псалм 40:6–8*

⁸Първите му думи бяха: „Ти не искаше жертви и приноси, нито те радваха всеизгаряния и жертви за грехове“, (макар че законът изисква да бъдат принесени).⁹А след това каза: „Ето ме! Дойдох да изпълня волята ти.“ По този начин той отмени първата система и постави начало на втората.¹⁰Според тази воля ние станаме святи чрез жертвата на тялото на Исус Христос, извършена веднъж и завинаги.

¹¹Всеки ден свещеникът се изправя да изпълни задълженията си и отново и отново принася едни и същи жертви, които никога не могат да премахнат греховете.¹²А Христос принесе една единствена жертва за греховете и тази жертва е достатъчна за всички времена. След това той седна отдясно на Бога.¹³Сега чака, докато враговете му бъдат подчинени на властта му,¹⁴защото с една жертва той направи онези, които са станали святи, съвършени завинаги.

¹⁵Святият Дух също ни потвърждава това. Първо той казва:

¹докато ... властта му Букв.: „докато враговете му бъдат направени столче за краката му“.

¹⁶ „Това е заветът, който ще склуча с тях след онези дни, казва Господ: в сърцата им ще вложи законите си, в умовете им ще ги напиша.“

Еремия 31:33

¹⁷А след тези думи допълва:

„И греховете и злодеянията им никога вече няма да си спомня.“

Еремия 31:34

¹⁸Щом те са простени, значи жертва за грях повече не е нужна.

Приближете се към Бога

¹⁹Братя и сестри, чрез кръвта на Исус можем уверено да влезем в Най-Свящото Място ²⁰по нов и жив път, който той отвори за нас през завесата, тоест чрез своето тяло. ²¹Имаме велик свещеник над Божия дом. ²²Затова, след като сърцата ни са напръскани, за да се очистим от виновна съвест, и след като сме измили телата си с чиста вода, да се приближим към Бога с искрени сърца и непоколебима вяра. ²³Нека здраво се хванем за надеждата, която изповядваме, защото Онзи, който даде обещанието, държи на думата си.

Подкрепяйте се един друг

²⁴Да се отнасяме с разбиране един към друг и да се насърчаваме към любов и добри дела. ²⁵Да не преставаме да се събираме, какъвто навик имат някои, и да се подкрепяме помежду си; и все по-често да го правим, виждайки, че Денят[†] наближава.

Не отхвърляйте Христос

²⁶Ако съзнателно продължаваме да съгрешаваме, след като напълно сме познали истината, за нашите грехове няма да има друго жертвоприношение. ²⁷Остава ни само ужасяващото очакване на съда и яростния огън, който ще погълне онези, които се противопоставят на Бога. ²⁸Всеки, който отказва да се подчини на закона на Моисей, безмилостно се осъжда на смърт въз основа на показания на двама или трима свидетели. ²⁹Помислете тогава какво по-страшно наказание заслужава онзи, който е потъпкал Божия Син, показал е пълно неуважение към кръвта на завета, чрез която е станал свят, и е обидил Духа на благодатта! ³⁰Познаваме Онзи, който каза: „Мое е отмъщението. Аз ще отплатя.“¹ и също: „Господ ще съди своя народ.“² ³¹Ужасно е да попаднеш в ръцете на живия Бог.

¹„Мое ... отплатя“ Втор. 32:35. ²„Господ ... народ“ Пс. 135:14.

Не губете предишната си смелост и радост

³²Спомнете си дните в началото, когато бяхте току-що просветени. Вие трябваше да понесете предизвикателството на жестоки страдания. ³³Понякога търпяхте обиди и мъчения пред очите на всички, друг път споделяхте страданията на онези, които бяха подложени на такова отношение. ³⁴И не само бяхте съпричастни към мъките на хвърлените в затворите, но и когато отнемаха имота ви, приемахте това с радост, понеже знаехте, че притежавате нещо по-добро, нещо непреходно.

³⁵Не губете смелостта си и ще бъдете богато възнаградени. ³⁶Трябва да постоянствате, за да получите Божието обещание, след като сте изпълнили волята му. ³⁷Защото:

„Още малко и Идващият ще дойде и няма да се забави.

³⁸ Моят праведник чрез вяра ще живее,
но ако от страх се отдръпне,
душата ми няма да се радва в него.“ *Авакум 2:3–4 (Септуагинта)*

³⁹Ние не сме от хората, които се отдръпват от страх и са изгубени, а сме онези, които имат вяра и са спасени.

Вярата

11 Вярата е сигурност в това, на което се надяваме, убеденост в неща, които не можем да видим. ²Заради тази вяра Бог похвали хората, живели в древността.

³Защото вярваме, ние разбираме, че вселената е сътворена по заповедта на Бога и видимото се е родило от невидимото.

⁴Защото вярваше, Авел¹ принесе на Бога по-добра жертва от тази на Каин. Бог одобри даровете му и го нарече праведен; и сега, макар и мъртъв, той все още ни говори чрез вярата си.

⁵Защото вярваше, Енох бе пренесен в друг живот, без някога да умре. Тялото му не беше открито—Бог бе пренесъл Енох, и съществува свидетелството, че преди да бъде пренесен, той е радвал Бога. ⁶Ако човек няма вяра, е невъзможно да радва Бога. Който отива при Бога, трябва да вярва, че той съществува и възнагражда всеки, който наистина го търси.

⁷Защото вярваше, когато Ной бе предупреден за неща, които никой още не виждаше, той прие всичко за истина и построи своя кораб, за да спаси семейството си. Чрез вярата си Ной осъди света и наследи праведността, която идва чрез вяра.

⁸Защото вярваше, Авраам послуша Бога, когато той го призова да тръгне към обещаната му в наследство земя, и замина, макар че не знаеше къде всъщност отива. ⁹Защото вярваше, той живя в обе-

¹Авел Син на Адам и Ева, убит от брат си Каин. Вж. Бит. 4:8.

щаната земя като чужденец. Живя в шатри с Исаак и Яков, които бяха наследници заедно с него на същото обещание, ¹⁰защото очакваше града¹ с вечни основи, чийто архитект и строител е Бог.

¹¹Защото вярваше, Авраам се сдоби с дете въпреки напреднала та си възраст и безплодието на Сара, понеже счете за верен Онзи, който бе дал обещанието. ¹²И така, от този човек, който бе на прага на смъртта, се народиха потомци, многобройни като звездите на небето и неизброими като песъчинките на морския бряг.

¹³До последния си ден всички тези хора живяха, вярвайки. Те не получиха обещанията, а само ги зърнаха отдалеч и ги приветстваха. Те открито признаваха, че са само чужденци, които посещават земята. ¹⁴Хора, които говорят така, показват, че търсят страна за своя родина. ¹⁵Ако имаха предвид тази, която бяха напуснали, можеха да се завърнат там. ¹⁶Но те копнееха за по-добра—тоест за небесна страна. Заради това Бог не се срамува да се нарече техен Бог, защото им е приготвил град.

¹⁷Защото вярваше, Авраам бе готов да принесе в жертва Исаак, когато Бог поиска да го изпита. Да, този, който получи обещанията, бе готов да принесе в жертва единствения си син, ¹⁸за когото Бог му бе казал: „Чрез Исаак ще дойдат потомците ти.“² ¹⁹Авраам разсъди, че Бог може дори да възкресява от мъртвите, и в известен смисъл сякаш си върна Исаак оттам, когато Бог го възпря да извърши това жертвоприношение.

²⁰Защото вярваше, Исаак благослови Яков и Исав за онова, което им предстоеше. ²¹Защото вярваше, Яков благослови всеки от синовете на Йосиф, когато умираше, и се поклони на Бога, подпирайки се на бастуна си.

²²Защото вярваше, в края на живота си Йосиф говори за излизане на израелтяните от Египет и даде наставления какво да правят с тленните му останки.

²³Защото вярваша, родителите на Моисей го криха три месеца, след като се роди. Те видяха какво хубаво дете е и не се страхуваха от нареждането на царя.

²⁴Защото вярваше, когато порасна, Моисей отказа да го наричат сина на фараоновата дъщеря. ²⁵Вместо да се радва на краткотрайните наслади на греха, той предпочете да страда заедно с Божия народ. ²⁶За него позорът, изстрадан заради Месията,[†] беше по-ценен от съкровищата на Египет, тъй като погледът му беше отправен напред към обещаната му награда. ²⁷Защото вярваше, той напусна Египет, без да се бои от гнева на царя и остана твърд, сякаш можеше да види Онзи, който е невидим. ²⁸Защото

¹града Духовният „град“, наречен още „небесния Ерусалим“, където Бог живее със своя народ (Евр. 12:22). ²„Чрез Исаак ... потомците ти“ Бит. 2:12.

вярваше, Моисей отпразнува Пасхата[†] и поръси с кръвта, за да не може Унищожителят¹ да докосне първородните на Израел.

²⁹Защото вярваха, хората пресякоха Червено море, сякаш вървяха по суша. Но когато египтяните се опитаха да сторят същото, се издавиха.

³⁰Защото израелтяните вярваха, стените на Ерихон се срутиха, след като бяха обкръжени в продължение на седем дни.

³¹Защото вярваше, Раав проститутката, която приятелски прие съгледвачите, не беше убита с непокорните.

³²Какво още да добавя? Няма да ми стигне времето да разкажа за Геден, Варак, Самсон, Йефта, Давид, Самуил и пророците. ³³Тези хора имаха вяра и затова побеждаваха царства, раздаваха правосъдие, получаваха обещания от Бога, затваряха усти на лъвовете, ³⁴потушаваха огромни пожари, спасяваха се от острието на меча, от слабостта печелеха сила, в битките ставаха могъщи и обръщаха в бяг чуждите войски. ³⁵Жените получаваха обратно своите мъртви, които бяха възкресени. Други биваха измъчвани, но отказваха освобождение, за да бъдат възкресени за по-добър живот. ³⁶Някои трябваше да търпят подигравки и бичуване, а други—окови и затвор. ³⁷С камъни ги умъртвяваха, с триони на две ги разрязваха, с мечове ги убиваха. Те се скитаха облечени в овчи и кози кожи—бедни, гонени, малтретирани. ³⁸Светът не ги заслужаваше. Скитаха се из пустини и планини, криеха се в пещери и дупки в земята.

³⁹Заради вярата си всички тези хора бяха похвалени, но не получиха обещаното. ⁴⁰За нас Бог бе предопределил нещо по-добро, така че само заедно с нас да могат да станат съвършени.

Следвайте примера на Исус

12 Заобиколени сме от тези многобройни свидетели, затова да отхвърлим от себе си всичко, което ни пречи, и греха, който толкова лесно ни оплита, и с упорито постоянство да тичаме по трудния път на надбягването, който лежи пред нас. ²Нека винаги пред погледа ни бъде Исус, който ни води в нашата вяра и я прави съвършена. Заради радостта, която го очакваше, той изтърпя смъртта на кръста и презря срама ѝ, и сега е седнал отдясно на Божия престол. ³Помислете за него—той изтърпя такава съпротива от страна на грешниците, за да ви помогне да не се изморите и отчаяте.

¹Унищожителят За да накаже египтяните, Бог изпраща ангел да убие първородния във всеки дом (Изх. 12:29–32).

Бог е като баща

⁴В борбата си против греха вие още не сте се изправяли пред смъртта. ⁵Нима сте забравили насърчителните думи, с които Бог се обръща към вас като към синове:

„Сине мой, не гледай лекомислено на възпитанието от Господа.
Не се отчайвай, когато той те изобличава.

⁶ Защото Господ възпитава онези, които обича,
и наказва всеки, когото приема за свой син“?

Притчи 3:11-12

⁷Търпеливо понасяйте възпитанието, защото то показва, че Бог се отнася към вас като към синове. Нима има син, чийто баща да не го възпитава? ⁸А не ви ли възпитават като всички останали, значи сте незаконни, а не истински синове. ⁹Ние всички сме имали земни бащи, които са ни възпитавали, и ние сме ги уважавали. Колко по-голямо тогава трябва да е подчинението ни към нашия духовен Баща, за да живеем! ¹⁰Нашите земни бащи ни възпитаваха за кратко и така, както считаха за най-добре, а Бог ни възпитава за наше добро, за да можем да станем свети като него. ¹¹Когато ни възпитават, това не носи радост, а скръб, но по-късно, след като сме се поучили, получаваме мир, защото започваме да живеем праведно.

Внимавайте как живеете

¹²И така, повдигнете отпуснатите си ръце и заякчете слабите си колене! ¹³Вървете по прави пътеки, за да не се изкълчи куцият крак, а напротив—да оздравее.

¹⁴Старайте се да живеете в мир с всички хора и животът ви да е свят, защото без святост никой няма да види Господа. ¹⁵Внимавайте да няма някой, който да не успее да получи Божията благодат, да не поникне някой горчив корен, който да причини вреда и да оскверни много други хора. ¹⁶И никой да не върши сексуални грехове, нито да е със светски ум като Исав, който за едно ядене продаде правото си на първороден. ¹⁷Както знаете, по-късно той поиска да получи благословията на баща си, но беше отхвърлен и по никакъв начин не можа да промени стореното, въпреки че се молеше със сълзи на очи.

¹⁸Вие не сте дошли при онова, което може да бъде усетено чрез сетивата и което изгаря с огън, нито при тъмнина, мрак или буря,¹ ¹⁹нито при тръбен звук, нито при говорещ глас, накарал онези, които го чува, да се молят никога повече да не го

¹Стихове 18-21 Имат се предвид събитията, преживяни от народа на Израел в планината Синай и записани в Изход 9.

чувят, ²⁰защото не можеха да понесат това, което им се заповядаше: „Дори ако животно се докосне до планината, ще бъде убито с камъни.“¹ ²¹Наистина гледката беше толкова ужасяваща, че Моисей каза: „Треперя от страх!“²

²²Не, вие сте дошли при планината Сион, при града на живия Бог, при небесния Ерусалим, при десетките хиляди ангели, събрали се с радост, ²³при църквата† на първородните, чиито имена са записани в небесата, при Бога, съдията на всички хора, при духовете на праведните, които са станали свършени. ²⁴И сте дошли при Исус, посредника на новия завет, и при поръсената кръв, която говори за по-добри неща от кръвта на Авел.³

²⁵Внимавайте да не откажете да слушате Онзи, който ви говори. Щом не можах да избегнат наказание онези, които отказаха да се вслушат в гласа на този, който ги предупреждаваше на земята, то колко по-малка е надеждата да избегнем наказанието, ако се отвърнем от Онзи, който ни предупреждава от небесата! ²⁶Тогав гласът му разтърси земята, но сега той е обещал: „Още веднъж ще разтърся не само земята, но и небето.“⁴ ²⁷Думите „още веднъж“ показват, че всичко, което може да се поклати, ще изчезне—а само сътвореното може да се поклати; непоклатимото ще остане.

²⁸И така, щом получаваме непоклатимо царство, нека се изпълним с признателност, за да служим на Бога по начин, който го радва, с уважение и страхопочитание, ²⁹защото нашият Бог е всепоглъщащ огън.

13 Продължавайте да се обичате като братя и сестри в Христос. ²Не забравяйте да сте гостоприемни, защото така, без да знаят, някои са посрещали в домовете си ангели. ³Спомняйте си за затворниците сякаш сте заедно с тях в затвора. Не забравяйте страдащите, защото и вие имате тяло, което може да бъде подложено на страдания.

⁴Бракът трябва да се почита от всички и брачното легло да се пази неопетнено, защото Бог ще съди сексуално неморалните и прелюбодейците. ⁵Не робувайте на любовта към парите и се задоволявайте с това, което имате, защото Бог е казал:

„Никога няма да те изоставя. Никога няма да те напусна.“

Второзаконие 31:6

⁶Затова уверено можем да кажем:

„Господ ми помага, няма защо да се страхувам.

Какво би могъл да ми стори човек?“

Псалм 118:6

¹„Дори ако ... камъни“ Изх. 19:12,13. ²„Треперя от страх“ Втор. 9:19. ³Авел Син на Адам и Ева, убит от брат си Каин. Вж. Бит. 4:8. ⁴„Още веднъж ... небето“ Агей 2:6.

⁷Помнете водачите си, които ви учеха на Божието послание— размислете как живяха и как умряха, и бъдете като тях във вярата. ⁸Исус Христос е същият и вчера, и днес, и завинаги.

⁹Не се оставяйте да ви отклонят различни учения, чужди на Благата вест. За предпочитане е да укрепвате сърцата си с благодат, а не с правила за храни, които не помогнаха на онези, които ги спазваха.

¹⁰Имаме олтар, от който свещениците, служещи в скинията, нямат право да ядат. ¹¹Първосвещеникът отнася кръвта на жертвените животни в Най-Свящото Място като принос за греховете, а телата на тези животни се изгарят въвн от стана. ¹²Така и Исус страда и умря извън градската порта, за да направи хората свети чрез собствената си кръв. ¹³Затова да отидем при него извън стана и споделим с него срама му. ¹⁴Защото тук нямаме постоянен град, а търсим бъдещия. ¹⁵И нека чрез Исус непрестанно принасяме на Бога жертва на възхвала, тоест плода на устните ни, изповядващи неговото име. ¹⁶Не пропускайте да вършите добро и да споделяте каквото имате, защото именно такива жертви радват Бога.

¹⁷Слушайте водачите си и им се подчинявайте, защото те бдят за душите ви и ще отговарят за вас. Така те ще могат да вършат работата си с радост, а не с болка и скръб, което няма да ви е от полза.

¹⁸Молете се за нас. Уверени сме, че съвестта ни е чиста и винаги се опитваме да постъпваме правилно. ¹⁹Най-настоятелно ви моля за това, за да мога час по-скоро да бъда отново изпратен при вас.

Последни думи и поздрави

²⁰Нека Богът на мира, който чрез кръвта на вечния завет възкреси от мъртвите великия пастир на овцете—нашия Господ Исус, ²¹ви снабди с всичко добро, за да изпълните волята му. И нека чрез Исус Христос постигне в нас онова, което го радва. На Исус Христос да бъде славата завинаги! Амин.

²²Моля ви, братя и сестри, търпеливо да изслушате това послание, с което искам да ви насърча. То е съвсем кратко. ²³Знайте, че нашият брат Тимотей е пуснат на свобода и веднага щом пристигне, ще го взема със себе си и двамата ще дойдем да ви видим.

²⁴Поздравете всички свои водачи и всички Божии хора. Вярващите, които са в Италия, ви пращат поздрави.

²⁵Божията благодат да бъде с всички вас.

Откровение

Йоан говори за тази книга

1 Това е откровението от Исус Христос. Бог му го даде, за да покаже на своите слуги онова, което скоро трябва да се случи. Христос го изяви на своя слуга Йоан, като изпрати ангела си при него. ²Йоан свидетелства за всичко, което видя. Това е посланието от Бога. Това е истината, която Исус Христос разкри. ³Благословен е този, който чете на глас, и тези, които слушат това пророческо послание и спазват написаното там, защото времето приближава.

Йоан пише за посланията на Исус до църквите

⁴От Йоан до седемте църкви[†] в Азия[†]:

Благодат и мир на вас от Онзи, който е, който беше и който идва, от седемте духа пред неговия престол ⁵и от Исус Христос, верния свидетел, първия възкресен от мъртвите и владетел на земните царе.

Христос ни обича и с кръвта си ни освободи от греховете ни, ⁶обедини ни в царство и ни направи свещеници, които да служат на Бога, неговия Баща. На него да бъде славата и силата завинаги! Амин.

⁷Ето! Той идва с облаците и ще го видят всички, включително и онези, които го пронизаха.¹ И всички народи на земята ще скърбят заради него. Да, така ще стане! Амин.

⁸„Аз съм Алфата и Омегата²—казва Господ Бог,—Този, който е, който беше и който идва, Всемогъщият.“

⁹Аз, Йоан, вашият брат, заедно с вас споделям страданието, царството и търпението, които са в Исус. Бях заточен на остров Патмос,³ понеже проповядвах Божието послание и истината, която Исус разкри. ¹⁰В Господния ден Духът ме завладя и чух зад себе си силен, звучащ като тръба глас, ¹¹който каза: „Запиши това, което виждаш, в книга и я изпрати до седемте църкви[†]: до Ефес, Смирна, Пергам, Тиатир, Сарди, Филадельфия и Лаодикия.“

¹онези, които го пронизаха Вж. Йоан 19:34. ²Алфа и Омега Първата и последната буква от гръцката азбука. ³Патмос Малък остров в Егейско море, близо до бреговете на Мала Азия (днешна Турция).

¹²Обърнах се, за да видя кой ми говори. Тогава видях седем златни свещника ¹³и сред свещниците един, който „приличаше на Човешки Син“.¹ Той беше облечен в дълга до земята роба и златен пояс опасваше гърдите му. ¹⁴Главата и косата му бяха бели като вълна—вълна, бяла като сняг, а очите му пламтяха като огън. ¹⁵Стъпалата му бяха като нажежен в пещ излъскан бронз, гласът му—като тътена на водопад. ¹⁶В дясната си ръка държеше седем звезди, а от устата му излизаше меч, остър и от двете страни. Лицето му сияеше, както блести слънцето, когато е най-ярко.

¹⁷Щом го видях, аз паднах като мъртъв в краката му. Той сложи дясната си ръка върху мен и каза: „Не се страхувай! Аз съм Първият и Последният, ¹⁸Този, който живее. Бях мъртъв, но погледни—сега съм жив за вечни векове и държа ключовете на смъртта и ада. ¹⁹Затова запиши това, което видя, което става и което ще се случи по-късно. ²⁰Ето скритият смисъл на седемте звезди, които видя в дясната ми ръка, и на седемте златни свещника: седемте звезди са ангелите на седемте църкви,[†] а седемте свещника са тези седем църкви.“

Писмото на Исус до църквата в Ефес

2 „До ангела на църквата[†] в Ефес напиши:
«Ето думите на Този, който държи седемте звезди в дясната си ръка и върви между седемте златни свещника: ²Зная делата ти, усърдния ти труд, твоето постоянство. Зная, че не търпиш злите хора. Ти изпита онези, които твърдят, че са апостоли, но не са, и откри, че са лъжци. ³Прояви постоянство и понесе трудности заради името ми, без да се умориш.

⁴Но едно имам против теб: ти изостави любовта, която имаше в началото. ⁵Затова, спомни си къде беше преди да паднеш, покай[†] се и прави това, което вършеше в началото. В противен случай ще дойда при теб и ще отнема свещника ти от мястото му. ⁶В твоя полза обаче е това, че мразиш делата на николаитите.² Аз също ги мразя.

⁷Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.[†]

На този, който победи, ще позволя да яде от дървото на живота, което е в Божията градина.»“

¹приличаше на Човешки Син Вж. Дан. 7:13-14. Исус често нарича себе си с името „Човешки Син“. ²николаити Религиозна група от провинция Мала Азия, която следва лъжливи вярвания и идеи. Спомената още в 2:15.

Писмото на Исус до църквата в Смирна

⁸„До ангела на църквата[†] в Смирна напиши:

«Ето думите на Първия и Последния, който умря и отново оживя: ⁹Зная за твоето страдание и бедност (макар че в действителност ти си богат). Зная и за клеветите на онези, които казват, че са юдеи, а не са. Те са синагога на Сатана. ¹⁰Изобщо не се плаши от страданията, които те очакват. Казвам ти, че дяволът ще хвърли някои от вас в затвора, за да ви изпита, и ще страдате десет дни. Но бъди верен до смърт и ще ти дам венеца на живота.

¹¹Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.[†]

Който победи, няма да пострада от втората смърт.»“

Писмото на Исус до църквата в Пергам

¹²„До ангела на църквата[†] в Пергам напиши:

«Ето думите на Този, който има меч, остър и от двете страни: ¹³Зная, че живееш там, където е престолът на Сатана, но въпреки това оставаш верен на името ми и не се отрече от вярата си в мен дори по времето на Антипа, моя верен свидетел, убит в града ви, където живее Сатана.

¹⁴Въпреки това обаче, имам някои неща против теб. Сред теб има някои последователи на учението на Валаам,¹ който подучи Валак да вкара в грях народа на Израел, като яде храна, принесена в жертва на идоли, и върши сексуални грехове.² ¹⁵Така е и с теб: има някои, които следват николаитското учение. ¹⁶Затова, покаяй[†] се! В противен случай скоро ще дойда при теб и ще се боря срещу тези хора с излизация от устата ми меч.

¹⁷Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.[†]

На този, който победи, ще дам от скритата манна.³ Ще му дам и бял камък с написано на него ново име, което ще знае само този, който го получи.»“

Писмото на Исус до църквата в Тиатир

¹⁸„До ангела на църквата[†] в Тиатир напиши:

«Това са думите на Божия Син, чиито очи пламтят като огън, а стъпалата му блестят като излъскан бронз: ¹⁹Зная делата ти, любовта и вярата ти. Зная как служиш и познавам постоянството ти. Зная, че сега делата ти са повече, отколкото в началото. ²⁰Но ето какво имам против теб—позволяваш на онази жена Йезавел

¹учението на Валаам Вж. Числ. 22:20–25:5. ²сексуални грехове Пророците в Стария Завет често наричат идолопоклонството на Израел „проституция“ (в духовен смисъл). Вж. Ер. 3:6–10; 5:7 и Ез. 16:1–43. ³манна Небесна храна, изпратена от Бога на израелтяните по време на скитането им из пустинята. Вж. Изх. 16:4–36 и Евр. 9:4.

да прави каквото си иска. Тя нарича себе си пророчица,¹ с учението си подмамва моите слуги да вършат сексуални грехове² и да ядат храна, принесена в жертва на идоли. ²¹Дадох ѝ време да се покае,[†] но тя отказва да го направи и да се отвърне от сексуалните си грехове. ²²Затова ще я тръшна на легло, а онези, които прелюбодействат с нея, ще страдат много, ако не се променят и отвърнат от делата си с нея. ²³Ще унищожа децата ѝ с чума и всички църкви[†] ще знаят, че аз съм Този, който познава мислите и чувствата на хората. На всеки от вас ще въздам според делата му.

²⁴А на останалите в Тиатир—вие, които не следвате това учение и не сте навлезли в това, което наричат сатанински дълбини—казвам: с друго бреме няма да ви товаря; ²⁵само се дръжете здраво за онова, което имате, докато дойда.

²⁶На този, който победи и до края продължава да изпълнява каквото заповядвам, ще дам власт над народите.

²⁷ «Той ще властва над тях с железен жезъл
и ще ги натроши на парчета като глинени съдове.»

Псалм 2:9

²⁸Това е същата власт, която получих от своя Баща. На такъв човек ще дам също и Зорницата.

²⁹Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.[†]»“

Писмото на Исус до църквата в Сарди

З „До ангела на църквата[†] в Сарди напиши:
«Ето думите на Този, който държи седемте Божии духа и седемте звезди: Зная делата ти. За теб говорят, че си жив, но в действителност си мъртъв. ²Събуди се и укрепи онези от теб, които все още са живи, тъй като има опасност да умрат, защото не сметнах делата ти за достатъчно добри за моя Бог. ³Така че помни какво си получил и чул. Изпълнявай го и се покай![†] Събуди се, защото ще дойда неочаквано, като крадец, без да знаеш кога ще те изненадам. ⁴Но имаш няколко души в Сарди, които не опетниха дрехите си. Те ще вървят с мен, облечени в бяло, защото са достойни. ⁵Който победи, ще бъде облечен като тях в бели дрехи. Няма да изтрия името му от книгата на живота, а ще го призная пред моя Баща и ангелите му.

⁶Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.[†]»“

¹пророчица Йезавел е лъжепророчица. Тя твърди, че говори от името на Бога, но всъщност не извява Божията истина. ²сексуални грехове Пророците в Стария Завет често наричат идолопоклонството на Израел „проституция“ (в духовен смисъл). Вж. Ер. 3:6–10; 5:7 и Ез. 16:1–43.

Писмото на Исус до църквата във Филадельфия

⁷„До ангела на църквата[†] във Филадельфия напиши:

«Ето думите на Святия и Истинния—Този, който притежава ключа на Давид. Каквото той отвори, никой не може да затвори, и каквото той затвори, никой не може да отвори¹: ⁸Зная делата ти. Виж! Поставил съм пред теб отворена врата, която никой не може да затвори. Зная, че си слаб, но опази учението ми и не се отрече от името ми. ⁹Чуй! Ще накарам да дойдат и да паднат в краката ти онези, които принадлежат на синагогата на Сатана. Те казват, че са юдеи, но не са—те са лъжци. Ще разберат, че съм обикнал теб. ¹⁰Ти изпълни заповедта ми търпеливо да понасяш и затова аз на свой ред ще те пазя в часа на изпитание, който ще дойде за целия свят, за да изпита живеещите на земята.

¹¹Ще дойда скоро. Дръж се здраво за онова, което имаш, така че никой да не може да ти отнеме венета. ¹²Който победи, ще го направя стълб в храма на моя Бог и той ще остане там завинаги. Върху него ще напиша името на моя Бог и името на града на моя Бог—новия Ерусалим, който ще слезе от небето от моя Бог—и новото си име ще напиша.

¹³Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.[†]»“

Писмото на Исус до църквата в Лаодикия

¹⁴„До ангела на църквата[†] в Лаодикия напиши:

«Ето думите на Този, който се нарича «Амин»,[†] верния и истински свидетел, владетел над всички Божии създания: ¹⁵Зная делата ти. Зная, че не си нито студен, нито горещ. Как бих искал да бъдеш или студен, или горещ! ¹⁶И понеже си хладък—нито студен, нито горещ—ще те изплюя от устата си. ¹⁷Ти казваш: „Богат съм. Забогатях и от нищо нямам нужда“, а не осъзнаваш, че си окаян, жалък, беден, сляп и гол. ¹⁸Съветвам те да си купиш от мен злато, пречистено в огън, за да станеш истински богат. Купи си и бели дрехи, с които да прикриеш срамната си голота, а също и мехлем да намажеш очите си, за да прогледнеш!

¹⁹Изобличавам и възпитавам онези, които обичам, затова положи всяко усилие и се покай[†]! ²⁰Виж! Стоя пред вратата и хлопам. Ако някой чуе гласа ми и отвори вратата, ще влезе при него и ще ям с него, и той ще яде с мен.

²¹На този, който победи, ще позволя да седне с мен на моя престол, както и аз седнах с моя Баща на неговия престол, когато победих.

¹отвори ... затвори Вж. Ис. 22:22.

²²Който може да чува, да слуша това, което Духът казва на църквите.†»“

Йоан вижда небето

4 След това погледнах и там пред мен в небето беше отворена врата. Чух гласа, който ми бе говорил преди. Той звучеше като тръба и ми каза: „Качи се тук и ще ти покажа какво трябва да се случи след това.“ ²В същия миг Духът ме завладя. Пред мен в небето имаше престол, на който седеше някой. ³Лицето на Този, който седеше на него, сияеше като яспис и сард. Дъга с цвят на изумруд заобикаляше престола. ⁴Около него имаше други двадесет и четири престола и на престолите седяха двадесет и четири старейшини,† облечени в бяло и носещи на главите си златни венци. ⁵От престола идваха светкавици, тътени и гръмотевици, а пред него горяха седем факли. Те са седемте Божии Духа. ⁶Пред престола имаше нещо като стъклено море, прозрачно като кристал.

Пред престола и от всичките му страни стояха четири живи същества.¹ Те имаха очи навсякъде—и отпред, и отзад. ⁷Първото живо същество приличаше на лъв, второто—на вол, третото имаше човешко лице, а четвъртото приличаше на летящ орел. ⁸Всяко от тези четири живи същества имаше по шест крила и очи, които ги покриваха навсякъде—и отвън, и отвътре. Ден и нощ тези същества повтаряха безспир:

„Свят, свят, свят е Господ, Всемогъщият Бог,
който беше, който е и който идва!“

⁹Всеки път, когато тези живи същества отдават слава, чест и благодарност на Седналия на престола и Живеещия за вечни векове, ¹⁰двадесет и четиримата старейшини† падат пред Седналия на престола и се покланят на Живеещия за вечни векове. Те хвърлят венците си пред престола и казват:

¹¹ „Господи, Боже наш!

Ти си достоен да получиш слава и чест, и власт,
защото ти сътвори всичко.

Всичко съществува и е сътворено,
защото такава бе волята ти.“

5 Тогава в дясната ръка на Този, който седеше на престола, видях свитък, изписан от двете страни и запечатан със седем печата. ²И видях един могъщ ангел, който силно извика: „Кой е достоен да разчупи печатите и да разгърне свитъка?“ ³Но никой в небето, нито на земята или под земята не можеше да разгърне свитъка,

¹четири живи същества Вж. Ез. 1:1-14.

нито да надникне в него. ⁴И аз горчиво заплаках, защото не се намери никой, достоен да разгърне този свитък или да погледне в него. ⁵Тогава един от старейшините† ми каза: „Не плачи! Виж! Лъвът от племето на Юда, потомъкът на Давид, победи и може да разгърне свитъка и да счупи седемте му печата.“

⁶Тогава видях едно Агне да стои точно по средата пред престола. То бе заобиколено от четирите живи същества и старейшините† и приличаше на заклано. Агнето имаше седем рога и седем очи, които са седемте Божии духа, пращани по цялата земя. ⁷То се приближи и взе свитъка от дясната ръка на Седналия на престола. ⁸И когато взе свитъка, четирите живи същества и двадесет и четиримата старейшини паднаха пред Агнето. Всеки от тях държеше арфа и златни купи, пълни с тамян, които са молитвите на Божиите хора. ⁹Те пееха нова песен:

„Ти си достоен да вземеш свитъка и разчупиш печатите му,
защото бе жертван и с кръвта си купи за Бога
хора от всяко племе и език, раса и народ.

¹⁰ Направи ги царство и свещеници за нашия Бог
и те ще царуват на земята.“

¹¹След това погледнах и чух гласовете на много ангели, които бяха заобиколили престола, живите същества и старейшините.† Техният брой бе хиляди пъти по хиляда и десетки хиляди пъти по десет хиляди ¹²и те казваха със силен глас:

„Агнето, принесено в жертва, е достойно
да получи власт, богатство, мъдрост,
сила, чест, слава и благословение!“

¹³Тогава чух как всяко създание в небето и на земята, под земята и в морето—да, всяко същество в цялата вселена—казва:

„На Седналия на престола, и на Агнето
да бъде благословение, чест, слава и власт за вечни векове!“

¹⁴„Амин!“—отговаряха четирите живи същества, а старейшините† падаха и се покланяха.

6 Гледах как Агнето разчупва първия от седемте печата и тогава чух едно от четирите живи същества да казва с подобен на гръмотевица глас: „Ела!“ ²Погледнах и видях пред себе си бял кон. Ездачът му държеше лък и му беше даден венец. Той дойде като победител, за да победи.

³Когато Агнето разчупи втория печат, чух как второто живо същество каза: „Ела!“ ⁴Тогава излезе друг, червен кон. На неговия ездач беше дадена власт да отнеме мира от земята и да накара хората да се избиват помежду си. Даден му бе и голям меч.

⁵Когато Агнето разчупи третия печат, чух третото живо същество да казва: „Ела!“ Погледнах и видях пред себе си черен кон. Ездачът му държеше в ръката си везни. ⁶Тогава чух нещо като глас, който идваше от мястото, където бяха четирите живи същества. Гласът каза: „Един хиникс[†] жито за един динарий[†] и три хиникса ечемик за един динарий, но не повреждай зехтина и виното!“

⁷Когато Агнето разчупи четвъртия печат, чух гласа на четвъртото живо същество да казва: „Ела!“ ⁸Погледнах и видях пред себе си блед кон. Името на ездача му беше „Смърт“¹ и зад него следваше адът. На тях бе дадена власт над една четвърт от земята, власт да убиват, като използват войни, глад, напасти и дивите земни зверове.

⁹А когато разчупи петия печат, видях под олтара душите на онези, убити заради това, че са били верни на Божието послание и на истината, за която са се държали. ¹⁰„Докога, святи и истинни Господарю?—викаха силно те.—Колко още ще чакаш, за да осъдиш хората на земята и ги накажеш за смъртта ни?“ ¹¹На всеки от тях бе дадена бяла роба и им казаха да почакаат още малко, докато някои от братята и сестрите им, с които служат заедно, загинат като тях; така броят им ще стане пълен.

¹²После гледах, когато той разчупи шестия печат. Настъпи силно земетресение. Слънцето потъмня като власеница,² цялата луна стана кървавочервена. ¹³Звездите от небето се изсипаха върху земята като неузрели смокини, обрулени от дървото при силен вятър. ¹⁴Небето се разцепи и се нави като свитък, а всяка планина и остров се премести от мястото си.

¹⁵Тогава царете на земята и високопоставените, пълководците, богатите и властните, всеки роб и всеки свободен човек се изпокриха в пещери и сред планински скали ¹⁶и казваха на планините и скалите: „Срутете се върху нас и ни скрийте от очите на Седналия на престола и от гнева на Агнето! ¹⁷Дойде великият ден на гнева им! Кой може да го понесе?“

Сто четиридесет и четири хиляди на Израел

7 След това видях четири ангела, които стояха в четирите краища на земята и държаха четирите земни ветрове, за да не духа вятър нито върху земята или морето, нито в дърветата. ²После видях друг ангел, който идваше от изток и носеше печата на живия Бог. Той извика високо на четирите ангела, които имаха власт да навредят на земята и морето: ³„Не причинявайте вреда на земята или на морето, нито на дърветата, докато не сложим печат на челата на слугите на нашия Бог.“ ⁴Тогава чух колко

¹Смърт Гръцката дума за „смърт“ може също да означава „напаст, чума“. Така е използвана във втората част на стиха. ²власеница Груба дреха, носена при оплакване на починал.

души бяха белязани с печата—сто четиридесет и четири хиляди. И сред тях имаше хора от всяко племе на народа на Израел:

- 5 Белязани с печата бяха
дванадесет хиляди от племето на Юда
дванадесет хиляди от племето на Рувим,
дванадесет хиляди от племето на Гад,
- 6 дванадесет хиляди от племето на Асир,
дванадесет хиляди от племето на Нефталим,
дванадесет хиляди от племето на Манасий,
- 7 дванадесет хиляди от племето на Симеон,
дванадесет хиляди от племето на Левий,
дванадесет хиляди от племето на Исахар,
- 8 дванадесет хиляди от племето на Завулон,
дванадесет хиляди от племето на Йосиф
и дванадесет хиляди от племето на Вениамин.

Огромното множество

⁹Тогава погледнах и видях пред себе си огромна тълпа, изброимо много хора—от всяко племе и раса, от всеки народ и език. Те стояха пред престола и пред Агнето, облечени в бели роби и с палмови клонки в ръцете си, ¹⁰и викаха: „Победата принадлежи на нашия Бог, който е седнал на престола, и на Агнето!“ ¹¹Около престола, старейшините[†] и четирите живи същества стояха всички ангели и те паднаха по очи пред престола и се поклониха на Бога, ¹²като казаха: „Амин![†] Благословение, слава, мъдрост, благодарност, чест, власт и сила да бъде на нашия Бог за вечни векове. Амин!“

¹³Тогава един от старейшините[†] ме попита: „Кои са тези хора, облечени в бели роби? Откъде дойдоха?“

¹⁴„Ти знаеш, господине“—отговорих му аз.

А той ми каза: „Това са хората, преминали голямото страдание. Те изпраха робите си в кръвта на Агнето и ги направиха чисти и бели. ¹⁵Затова сега са пред Божия престол и ден и нощ му се покланят в неговия храм, а Седналият на престола ще ги закриля. ¹⁶Те никога вече няма да са гладни, нито пък жадни; нито слънце ще ги гори, нито жега. ¹⁷Агнето по средата пред престола ще бъде техният пастир и ще ги заведе при извори с животворна вода, а Бог ще изтрие всяка сълза от очите им.“

Седмият печат

8 Когато Агнето разчупи седмия печат, в небето се възцари тишина за около половин час. ²И видях седемте ангела, които стоят пред Бога. Дадоха им седем тръби.

³Тогава дойде друг ангел—със златно кандило—и застана до олтара. Дадоха му много тамян, за да го принесе заедно с молитвите на всички Божи хора върху златния олтар пред престола. ⁴Димът от тамяна се издигна от ръката на ангела към Бога заедно с молитвите на Божиите хора. ⁵Тогава ангелът взе кандилото, напълни го с огън от олтара и го хвърли на земята. Чуха се гръмотевици и тътен, блеснаха светкавици и земята се разтреса.

Седемте ангела надуват тръбите си

⁶Тогава седемте ангела със седемте тръби се приготвиха да ги надуют.

⁷Първият ангел наду тръбата си и над земята бяха хвърлени град и огън, смесени с кръв, и изгоря една трета от земята, една трета от дърветата и цялата зелена трева.

⁸Вторият ангел наду тръбата си и тогава нещо, подобно на пламтяща огромна планина, бе хвърлено в морето и една трета от него се превърна в кръв. ⁹Умря една трета от живите същества в морето и една трета от корабите бе унищожена.

¹⁰Третият ангел наду тръбата си и огромна звезда като горяща факла падна от небето върху една трета от реките и върху водните извори. ¹¹Името на звездата е Пелин и затова една трета от водата се превърна в пелин и много хора, които пиха от тази вода, умряха, защото тя беше станала горчива.

¹²Четвъртият ангел наду тръбата си и тогава една трета от слънцето, една трета от луната и една трета от звездите бяха поразени. Една трета от небесните светила стана тъмна и затова една трета от деня и една трета от нощта останаха без светлина.

¹³Докато наблюдавах това, чух как един орел, летящ високо в небето, извика силно: „Горко! Горко! Горко на жителите на земята, когато се чуе звукът на другите тръби, които останалите три ангела ще надуют.”

9Петият ангел наду тръбата си и видях една звезда да пада от небето на земята—на нея бе даден ключът от ямата, водеща към бездната.¹ ²Тя отключи ямата, водеща към бездната и оттам излезе дим като от огромна пеш. Слънцето и въздухът потъмняха от този дим. ³Тогава от дима наизлязоха скакалци върху земята, на които беше дадена сила като тази на земните скорпиони. ⁴Казаха им да не причиняват вреда нито на тревата по земята, нито на някое от растенията, нито на някое от дърветата, а само на хората, които нямат Божия печат на челата си. ⁵На тях им бе дадена сила не да убиват хората, а само да ги мъчат пет месеца и те да страдат така, както страда човек, ужилен от скор-

¹Бездна Вж. Откр. 20:1-3.

пион. ⁶През онези дни хората ще търсят смъртта, но няма да я намерят; ще копнеят да умрат, но смъртта ще им се изплъзва.

⁷Скакалците приличаха на готови за битка коне. На главите си носеха нещо подобно на златни венци, а лицата им бяха като на хора. ⁸Косите им бяха като женски коси, а зъбите им—като на лъвовете. ⁹Гърдите им бяха като железни брони, а шумът от крилете им—като грохот от многобройни, препускащи в бой коне и колесници. ¹⁰Скакалците имаха опашки с жило като на скорпиони. В тези опашки беше силата им да нараняват хората пет месеца. ¹¹Скакалците имаха цар, който беше ангелът на бездната. Неговото име на еврейски е Авадон, а на гръцки—Аполион.¹

¹²Първото горко премина, но ето, след него идват още две.

¹³Шестият ангел наду тръбата си и чух глас, идващ откъм четирите рога на златния олтар пред Бога. ¹⁴Гласът каза на шестия ангел с тръбата: „Освободи четирите ангела, които са вързани край голямата река Ефрат.“ ¹⁵И тогава бяха освободени четирите ангела, които бяха подготвяни точно за този час, ден, месец и година. Те бяха освободени, за да убият една трета от човечеството. ¹⁶Чух колко конника има в тяхната войска. Броят им бе двеста милиона.

¹⁷Във видението ми конете и техните ездачи ми изглеждаха така: бяха облечени в брони червени като огън, сини като хиацинт и жълти като сярата. Главите на конете бяха като лъвски, а от устите им излизаше огън, дим и сярата. ¹⁸Една трета от хората на земята бяха избити от тези три напасти—огъня, дима и сярата, които излизаха от устите им. ¹⁹Силата на конете беше в устите и в опашките им. Опашките им приличаха на змии и имаха глави, с които хапеха и нараняваха хората.

²⁰Останалите хора по земята, които не бяха убити от тези напасти, въпреки всичко не се покаяха[†] и не се отвърнаха от стореното от ръцете им. Те продължиха да се покланят на демони и идоли, направени от злато, сребро, бронз, камък и дърво, които не могат нито да виждат, нито да чуват, нито да вървят. ²¹Те не се покаяха[†] и не се отвърнаха нито от убийствата си, нито от магиите си, нито от сексуалните си грехове, нито от кражбите си.

Ангелът и малкият свитък

10 После видях да слиза от небето един друг силен ангел, който беше обвит в облак. Той имаше дъга около главата си, лице като слънце и крака като огнени стълбове. ²В ръката си държеше малък разгърнат свитък. С десния си крак стъпи върху морето, а с левия—върху земята ³и извика силно като рев на

¹Авадон, Аполион И двете имена означават „унищожител“. В Стария Завет Авадон е името на мястото на смъртта (Йов 26:6; Пс. 88:11).

лъв. След като извика, гласовете на седемте гръмотевици проговориха ⁴и веднага щом седемте гръмотевици бяха говорили, аз се приготвих да пиша, но чух глас от небето: „Не записвай това, което казаха седемте гръмотевици! Запази го в тайна!“

⁵Тогава ангелът, когото видях да стои върху морето и земята, вдигна дясната си ръка към небето ⁶и се закле в Онзи, който живее за вечни векове, който сътвори небето и всичко в него, земята и всичко в нея, морето и всичко в него. Ангелът каза: „Повече отлагане няма да има. ⁷Но когато дойде време да се чуе седмият ангел, когато той се готви да надуе тръбата си, ще се изпълни тайният план на Бога, както Бог го възвести на своите слуги—пророците.“

⁸Тогава отново чух същия глас, който идваше от небето. Той ми каза: „Иди и вземи разтворения свитък в ръката на ангела, който стои върху морето и земята.“

⁹И така, аз отидох при ангела и го помолих да ми даде малкия свитък. Той ми каза: „Вземи го и го изяж—на стомаха ще ти загорчи, но в устата ти ще бъде сладък като мед.“ ¹⁰Взех малкия свитък от ръката на ангела и го изядох. В устата ми беше сладък като мед, но когато го изядох, на стомаха ми загорча. ¹¹Тогава той ми каза: „Отново трябва да пророкуваш за много народи, раси, езици и царе.“

Двамата свидетели

11 Тогава ми дадоха пръчка за мерене—една тръстика—и ми казаха: „Иди и измери Божия храм и олтара и преброй онези, които се покланят там. ²Но подмини външния двор и не го измервай, защото е даден на езичниците. Четиридесет и два месеца те ще тъпчат святия град. ³И аз ще дам власт на моите двама свидетели, които ще пророкуват в продължение на хиляда двеста и шестдесет дни и ще бъдат облечени във власеници.¹“ ⁴Тези свидетели са двете маслинови дръвчета и двата свещника, които стоят пред Господа на земята. ⁵Ако някой се опита да ги нарани, от техните усти ще излезе огън, който ще погълне враговете им. И така ще умре всеки, който поиска да им навреди. ⁶Тези свидетели имат силата да заключат небето, за да не падне и капка дъжд през дните, когато пророкуват. Те също имат сила да превърнат водите в кръв и могат да поразят земята с всякакви напасти, когато си пожелаят.

⁷Щом свършат мисията си, звярът, който излиза от бездната, ще воюва против тях. Той ще ги победи и ще ги убие. ⁸Труповете на двамата свидетели ще останат да лежат на улицата на големия град, наречен символично Содом[†] и Египет—градът, където тех-

¹власеница Груба дреха, носена при оплакване на починал.

ният Господ беше разпънат на кръст. ⁹Три дни и половина хора от всяка раса, племе, език и народност ще гледат труповете им, но няма да разрешат да ги погребат. ¹⁰Жителите на земята ще злорадстват над телата им, ще празнуват и ще си изпращат подаръци, защото тези двама пророци бяха измъчвали земните жители.

¹¹Но след тези три дни и половина Бог отново им вдъхна живот. Те се изправиха на крака и ужас обзе онези, които ги видяха. ¹²Тогава двамата пророци чуха силен глас от небето, който им каза: „Елате тук горе!“ И те се издигнаха към небето в облак пред очите на враговете си.

¹³Точно в този момент земята силно се разтресе и една десета от града се срути. Седем хиляди души бяха убити при земетресението, а останалите много се изплашиха и отдадоха слава на Бога на небето.

¹⁴Премина второто горко, но скоро идва третото.

Седмата тръба

¹⁵И седмият ангел наду тръбата си и тогава в небето се разнесе гласове:

„Властта над света сега принадлежи
на нашия Господ и на неговия Месия†
и той ще царува за вечни векове!“

¹⁶Двадесет и четиримата старейшини,† които седяха на престолите си пред Бога, паднаха по очи и се поклониха на Бога, ¹⁷като казаха:

„Господи, Боже Всемогъщ, който си и който беше!
Благодарим ти за това, че упражни огромната си власт
и започна да царуваш!

¹⁸ Езичниците се бяха разгневили,
но сега дойде твоят гняв.
Настъпи времето да съдиш мъртвите
и да възнаградиш своите слуги—пророците,
святите ти хора и всички, които те почитат—
ниско и високопоставени.
Настъпи времето да унищожиш онези,
които унищожават земята!“

¹⁹Тогава Божият храм в небето се разтвори и вътре в храма му се видя кивотът с неговия завет.¹ И се явиха светкавици, тътен и гръмотевици, стана земетресение и заваля силна градушка.

¹кивотът с неговия завет В Най-Святото Място в старозаветния храм има кивот (кутия, сандък), който съдържа завета, сключен от Бога с неговия народ (Изх. 25:10-22; III Цар. 8:1-9; Евр. 9:4).

Жената и змеят

12И тогава в небето се яви велико знамение—жена, облечена със слънцето, стъпила върху луната, и с корона от дванадесет звезди на главата си. ²Тя беше бременна и викаше от болки, защото започваше да ражда. ³След това в небето се яви и друго знамение—огромен червен змей със седем глави, десет рога и седем диадеми—по една на всяка от главите му. ⁴Опашката му повлече една трета от звездите на небето и ги хвърли на земята. Змеят застана пред жената, която щеше да ражда, защото искаше да изяде детето ѝ веднага щом се роди. ⁵Тя роди момче, син, определен да управлява всички народи с железен жезъл. Детето ѝ обаче беше грабнато и отнесено при Бога и неговия престол. ⁶Жената избяга в пустинята, където Бог ѝ беше приготвил място, за да може там да се грижат за нея хиляда двеста и шестдесет дни.

⁷Тогава в небето избухна война: Михаил¹ и ангелите му се сражаваха срещу змея, а змеят се сражаваше срещу него заедно със своите ангели. ⁸Но не беше достатъчно силен и той и ангелите му загубиха мястото си в небето. ⁹Големият змей—тази древна змия, наричана дявол и Сатана, която заблуждава целия свят—беше свален от небето. Изхвърлиха го на земята заедно с ангелите му.

¹⁰Тогава чух силен глас в небето: „Сега дойде спасението и силата, и царството на нашия Бог, и властта на неговия Месия,[†] защото беше изхвърлен обвинителят на братята и сестрите ни, който ден и нощ ги обвинява пред нашия Бог. ¹¹Те го победиха чрез кръвта на Агнето и чрез истината, която известиха. Те не милееха за живота си и не се страхуваха от смъртта. ¹²Така че радвайте се, небеса, и вие, които живеете в тях! Но горко на вас, земя и море, защото дяволът слезе при вас, изпълнен с гняв, понеже знае, че не му остава много време.“

¹³Когато змеят видя, че е изхвърлен на земята, започна да гони жената, родила момчето. ¹⁴Но жената получи двете крила на огромния орел, за да може да прелети в пустинята до мястото, където да се грижат за нея три години и половина и да бъде далеч от змията. ¹⁵Тогава змията изля от устата си вода като река след жената, за да я помете и удави. ¹⁶Но земята помогна на жената, като разтвори устата си и погълна реката, която змеят бе излял от устата си. ¹⁷Тогава змеят страшно се разгневи на жената и тръгна да воюва с останалите ѝ потомци—онези, които спазват заповедите на Бога и се държат за истината, която Исус разкри.

¹⁸Змеят застана на морския бряг.

¹Михаил Архангелът—водач на Божиите ангели. Вж. Юда 9.

Двата звяра

13 Тогава видях от морето да се издига звярът, който имаше десет рога и седем глави. На всеки рог имаше диадема, а на главите му бяха написани богохулни имена. ²Звярът, който видях, приличаше на леопард, но лапите му бяха като на мечка, а устата му—като на лъв. Змеят даде на звяра силата си, престола си и голяма власт. ³Една от главите на звяра изглеждаше като смъртно ранена, но смъртоносната рана заздравя и цялата земя се смая и тръгна след звяра. ⁴Всички се покланяха на змея, защото беше дал власт на звяра. Покланяха се и на звяра и казаха: „Кой е като звяра? Кой може да излезе насреща му?“

⁵На звяра беше позволено да изрича горди думи и богохулства и да упражнява властта си четиридесет и два месеца. ⁶И той отвори устата си за хули против Бога, оскърбяваше името му, обиталището му и онези, които живеят в небето. ⁷Разрешено му бе да воюва против Божиите святи хора и да ги победи; дадена му бе власт над всяко племе, раса, език и народ. ⁸Всички земни жители ще му се поклонят—всички от началото на света, чиито имена не са записани в книгата на живота. А това е книгата на Агнето, принесено в жертва.

⁹Който може да чува, да слуша:

¹⁰ „Ако на някого е отредено да бъде пленник,
пленник ще бъде.
Ако на някого е отредено да загине от меч,
от меч ще загине.“

Това означава, че Божиите святи хора трябва търпеливо да понасят и да имат вяра.

¹¹Тогава видях друг звярът, издигащ се от земята. Той имаше два рога като на агне, но говореше като змей. ¹²Този звярът стоеше пред първия звярът и имаше същата власт и я използваше така, че да накара земята и нейните жители да се поклонят на първия звярът—онзи, чиято смъртоносна рана беше заздравяла. ¹³Вторият звярът извърши велики знамения и дори можа да свали от небето огън на земята пред очите на хората. ¹⁴С тези знамения, които му бе позволено да върши в присъствието на първия звярът, той измами жителите на земята. Убеди ги да направят идол по образа на първия звярът—онзи, който бе ранен с меч и въпреки това оживя. ¹⁵И понеже му беше дадена власт, вторият звярът вдъхна живот на образа на първия звярът. Идолът можеше не само да говори, но и да заповядва да бъдат убивани всички, които не са се поклонили на образа му. ¹⁶Вторият звярът накара всички хора—ниско и високопоставени, богати и бедни, свободни и роби—да бъдат белязани на дясната си ръка или на челото си, ¹⁷така че

никой да не може нито да купува, нито да продава, ако няма този белег, който е името на звяра или числото, съответстващо на името му. ¹⁸Който е умен, може да открие значението на числото на звяра. За това е нужна мъдрост, защото то съответства на името на човек. Числото му е 666.

Песента на откупените

14 Тогава погледнах и видях пред себе си Агнето, застанало на планината Сион.¹ С него бяха сто четиридесет и четири хиляди души, на чиито чела беше написано името му и името на неговия Баща. ²И от небето чух глас като тътен от прииждаща вода, като силен гръм. Гласът, който чух, звучеше като арфисти, свирещи на арфите си. ³Те пееха нова песен пред престола, четирите живи същества и старейшините.[†] Никой друг освен тези сто четиридесет и четири хиляди души, откупени от света, не можеше да научи тази песен. ⁴Това са хората, които не се омърсиха с жени и останаха чисти.² Те следват Агнето навсякъде и бяха откупени измежду останалите хора. Те са първата част от жътвата, отделена за Бога и Агнето. ⁵Техните усти не произнесоха нито една лъжа. Те са неопетнени.

Трите ангела

⁶Тогава високо в небето видях да лети друг ангел. Той имаше вечно благовестие, за да го проповядва на жителите на земята— на всеки народ, племе, език и раса. ⁷Ангелът каза високо: „Страхувайте се от Бога и го прославяйте, защото настъпи часът на неговия съд. Поклонете се на Този, който сътвори небето, земята, морето и водните извори.“

⁸След него се появи втори ангел и каза: „Падна! Падна великата Вавилон, която накара всички народи да пият виното на нейното блудство, което предизвиква Божия гняв!“

⁹Последва ги друг, трети ангел, който каза високо: „Който се покланя на звяра и на неговия идол и бъде белязан със знака му на челото си или на ръката си, ¹⁰също ще пие от виното на Божия гняв, приготвено неразредено в чашата на неговата ярост, и с горяща сярата ще бъде измъчван пред святите ангели и пред Агнето. ¹¹Димът от мъченията на тези хора ще се издига за вечни векове. Ден и нощ няма да има покой за онези, които се покланят на звяра и идола му и които са белязани с името му. ¹²Това означава, че Божиите святи хора трябва търпеливо да понасят, трябва да изпълняват заповедите на Бога и да пазят вярата си в Исус.“

¹Сион Ерусалим. Тук означава духовния град, където Божият народ ще живее с Бога.
²чисти Букв.: „девствени“. Вж. 2 Кор. 11:2.

ОТКРОВЕНИЕ 14:13–15:4 444

¹³Тогава чух глас от небето, който каза: „Запиши! Отсега нататък благословени ще са хората, които бяха в Господа, когато умряха“.

„Да—казва Духът,—така е. Сега те могат да отпочинат от тежкия си труд, защото делата им ще ги следват.“

Земната жътва

¹⁴Тогава погледнах и видях пред себе си бял облак, а на облака седеше един, който приличаше на Човешки Син,¹ със златен венец на главата и остър сърп в ръката. ¹⁵След това от храма излезе друг ангел и извика високо към Този, който седеше на облака: „Хващай сърпа и жъни! Дойде времето за жътва—плодът на земята е узрял.“ ¹⁶Седящият на облака размахна сърпа си над земята и реколтата беше ожъната.

¹⁷После от храма в небето излезе още един ангел с остър сърп в ръката. ¹⁸След това от олтара излезе друг, който имаше власт над огъня, и високо извика към онзи с острия сърп: „Хващай острия си сърп и обери гроздето от лозата на земята, защото гроздовете ѝ са зрели“. ¹⁹Ангелът размахна сърпа си над земята, обра гроздето ѝ и го хвърли в големия лин² на Божия гняв. ²⁰Гроздето беше стъпкано в лина извън града. От лина потече кръв, достигна до юздите на конете и заля всичко в радиус от около триста километра.

Ангелите с последните напасти

15 Тогава в небето видях друго знамение. То беше голямо и удивително: седем ангела носеха седемте напасти, последните, с които свършва Божият гняв.

²След това видях нещо, което приличаше на стъкло море, примесено с огън. До него стояха всички, които бяха победили звяра, идола му и числото на името му. Те държаха арфите, които Бог им бе дал,³ и пееха песента на Божия слуга Моисей и песента на Агнето:

„Велики и чудни са делата ти, Господи, Боже Всемогъщ!
Правилни и верни са пътищата ти, Царю на народите!

⁴ От теб, Господи, ще се страхува всеки
и името ти ще прославя,
защото само ти си свят.

Всички народи ще дойдат и ще ти се поклонят,
защото всеки видя справедливите ти присъди.“

¹Човешки Син Вж. Дан. 7:13–14. Исус често нарича себе си с името „Човешки Син“.

²лин Голям съд (бъчва), в който се слага гроздето и се смачква за вино.

⁵След това погледнах и видях как небесният храм (шатрата на свидетелството¹) се отвори. ⁶Седемте ангела, които носеха седемте напасти, излязоха оттам, облечени в чист и искрящ фин лен, със златни пояси около гърдите. ⁷Едно от четирите живи същества подаде на седемте ангела седем златни чаши, пълни с гнева на Бога, който живее за вечни векове. ⁸Храмът се изпълни с дима от Божията слава и сила. Никой не можеше да влезе в него, преди да се изпълнят седемте напасти, носени от седемте ангела.

Купите, пълни с Божия гняв

16 Тогава от храма чух силен глас, който каза на седемте ангела: „Вървете и излейте върху земята седемте купи с Божия гняв.“

²Излезе първият ангел и изля върху земята своята купа. Тогава всички, които имаха белега на звяра и които се покланяха на неговия идол, се покриха с ужасни, болезнени рани.

³Вторият ангел изля купата си в морето и то се превърна в кръв, подобна на кръвта на мъртвец, и всичко живо в морето измря.

⁴Третият ангел изля купата си върху реките и водните извори и те се превърнаха в кръв. ⁵И чух ангелът на водите да казва:

„Ти, който си и който беше, Святият!

Справедлив си, като даваш тези присъди.

⁶ Проляха кръвта на святите хора и пророците, сега им даде да пият кръв. Това заслужават!“

⁷Тогава чух олтарът да казва:

„Да, Господи, Боже Всемогъщ, истинни и правилни са присъдите ти!“

⁸Четвъртият ангел изля купата си върху слънцето. Разреши се на слънцето да изгаря хората с огън ⁹и то ги изгори със силна жегга. Хората похулиха името на Бога, който имаше власт над тези напасти, но отказаха да се покаят[†] и не го прославиха.

¹⁰Петият ангел изля купата си върху престола на звяра и неговото царство потъна в мрак. Хората си прехапаха езиците от болка, ¹¹похулиха Бога на небето заради болките и раните си, но отказаха да се покаят[†] и отвърнат от делата си.

¹²Шестият ангел изля купата си върху великата река Ефрат. Водите ѝ пресъхнаха, за да се подготви пътя на царете, които

¹шатра на свидетелството В Стария Завет така се нарича онази част от Свято Място, където се пазят Десетте Заповеди, написани на каменни плочи. Те са „свидетелството“ или „доказателството“ за Божия Завет с народа му. Там е Божието присъствие (Вж. Изх. 25:8-22) и имат право да влизат единствено първосвещениците веднъж годишно.

трябваше да дойдат от изток. ¹³Тогава видях три зли духа, приличащи на жаби. Те излязоха от устата на змея, от устата на звяра и от устата на лъжепророка. ¹⁴Те са демонски духове и имат власт да вършат знамения. Те отидоха при царете на целия свят, за да ги съберат за битката във великия Ден на Всемогъщия Бог.

¹⁵„Чуйте! Ще дойда неочаквано, както идва крадец. Благословен е онзи, който е нащрек и пази дрехите си, за да не ходи гол и да не гледат хората онова, което се срамува да покаже пред другите.“

¹⁶Злите духове събраха царете на мястото, наречено на еврейски Армагедон.

¹⁷Седмият ангел изля купата си върху въздуха и откъм престола в храма се чу силен глас, който каза: „Свърши се!“ ¹⁸И се засвятка, затрещя и загърмя. Земята силно се разтреса. Това беше най-страшното земетресение от появата на човека на земята. ¹⁹Великият град се разцепи на три, а градовете на езичниците се срутиха. Бог не забрави да накаже и великата Вавилон и ѝ даде чашата с виното на своя яростен гняв. ²⁰Всички острови изчезнаха и вече нямаше планини. ²¹Огромни камъни, всеки тежък по един талант,[†] се изсипаха като градушка от небето върху хората. Те похулиха Бога заради напастта с градушката, която беше жестока.

Жената върху звяра

17 Тогава един от седемте ангела с купите дойде и ми каза: „Ела и ще ти покажа наказанието, което ще сполети голямата блудница, седяща над много води. ²С нея земните царе блудстваха, жителите на земята се опиха с виното на нейното блудство.“

³След това бях завладян от Духа и ангелът ме отнесе в пустинята. Там видях жена, възседнала ален звяр със седем глави и десет рога, който бе целият изписан с богохулни имена. ⁴Жената беше облечена в пурпурно и алено, беше обкичена със злато, скъпоценни камъни и перли. В ръката си държеше златна чаша, пълна с гнусотии и с мръсотията на блудството ѝ. ⁵На челото ѝ беше написано име с тайно значение:

ВЕЛИКАТА ВАВИЛОН,
МАЙКАТА НА БЛУДНИЦИТЕ
И НА ВСИЧКИ ЗЕМНИ ГНУСОТИИ

⁶Видях, че жената беше пияна от кръвта на Божиите свети хора и кръвта на онези, които бяха убити, защото се държаха за истината, известна от Исус.

Бях напълно смаян, когато я видях, ⁷а ангелът ми каза: „Защо се чудиш? Ще ти разкрия тайната на жената и на звяра, който е възседнала—звяра със седемте глави и десетте рога. ⁸Звярът, който видя, някога беше жив, а сега не е, но той ще излезе от

бездната и ще тръгне към своята гибел. Жителите на земята, чиито имена не са записани в книгата на живота от сътворението на света досега, ще останат смаяни, когато видят звяра, защото той беше, а вече не е, и все пак ще дойде.

⁹За да се разбере това, е нужен мъдър ум. Седемте глави са седем хълма, върху които седи жената. Те са също и седем царе.

¹⁰Първите пет са вече мъртви, един царува сега, а последният още не е дошъл, но когато дойде, ще остане само за малко.

¹¹Звярът, който някога беше жив, а сега не е, е осмият цар. Той е един от седемте и върви към своята гибел.

¹²Десетте рога, които видя, са десет царе, които още не са започнали да царуват. Те ще получат власт да царуват един час със звяра. ¹³Тяхната цел е еднаква и ще дадат силата и властта си на звяра. ¹⁴Те ще воюват против Агнето, но Агнето ще ги победи, защото е Господар на господарите и Цар на царете. То ще ги победи заедно с избраните си верни последователи, които е призовало.“

¹⁵И ангелът ми каза: „Нали видя водите, върху които седи блудницата? Това са хората от различните раси, народи и езици.

¹⁶Звярът и десетте рога, които видя, ще мразят блудницата, ще ѝ отнемат всичко и ще я оставят гола. Те ще изядат плътта ѝ и ще я изгорят в огън. ¹⁷Защото Бог ги накара да искат да изпълнят намерението му: водени от една цел, да дадат царската си власт на звяра, докато се изпълнят Божиите думи. ¹⁸Жената, която

видя, е великият град, който властва над земните царе.“

Разрушението на Вавилон

18 След това видях от небето да се спуска друг ангел, който имаше голяма власт и блясъкът му озари земята. ²Той извика с мощен глас:

„Падна! Падна великата Вавилон
и стана жилище на демони
и свърталище на всякакви зли духове,
свърталище на всякакви нечисти и омразни птици,

³ защото всички народи
пиха от виното на блудството ѝ,
което предизвиква Божия гняв.

Земните царе блудстваха с нея
и земните търговци забогатяха
благодарение на великия ѝ разкош.“

⁴Тогава чух друг глас от небето да казва:

„Излезте от нея, народе мой,
за да не участвате в греховете ѝ
и да не ви сполетят напастите, които я очакват,

- ⁵ защото греховете ѝ стигнаха чак до небето
и Бог си спомни престъпленията ѝ.
- ⁶ Отплатете ѝ се така, както тя ви се отплати.
Отплатете ѝ се двойно за делата ѝ:
в чашата, която тя приготви за другите,
пригответе за нея двойно по-силно вино.
- ⁷ Колкото възхваляваше себе си и живееше в разкош,
толкова мъчения и скръб ѝ върнете,
защото в сърцето си тя казва:
«Седя като царица, не съм вдовица и никога няма да ридаю.»
- ⁸ Затова в един ден ще я сполетят напастите,
определени за нея:
смърт, ридание и глад, и огън ще я погълне,
защото силен е Господ Бог, който я съди!“

⁹Когато видят дима от изгарянето ѝ, земните царе, които са блудствали с нея и са живяли в разкоша ѝ, ще ридаят и ще я оплакват. ¹⁰Ужасени от мъченията ѝ, те ще стоят надалеч и ще казват:

„Горко, горко ти, граде велик,
Вавилоне, граде могъщ!
За един час присъдата ти се изпълни!“

¹¹Ще плачат и ще скърбят за нея и земните търговци, защото няма да има вече кой да купува стоките им—¹²стоки от злато и сребро, скъпоценни камъни и перли, фин лен, пурпурен плат, коприна, ален плат, различни видове цитрусово дърво и изделия от слонова кост, от скъпо дърво, бронз, желязо и мрамор, ¹³канела, мехлем и тамян, миро и ливан, вино и зехтин, брашно и пшеница, добитък и овце, коне и колесници, човешки тела и човешки живот. ¹⁴И ще кажат:

„Отидоха си от теб всички хубави неща,
за които копнееше.
Изчезнаха разкошът и блясъкът ти
и никога вече не ще ги имаш.“

¹⁵Ужасени от мъченията ѝ, търговците ще стоят надалеч. Те забогатяха, като ѝ продаваха тези стоки и ще плачат и скърбят за нея, ¹⁶и ще казват:

- „Горко, горко ти, граде велик!
Ти, която бе облечена във фин лен, в пурпурно и алено,
и бе обкичена със злато, скъпоценни камъни и перли!
- ¹⁷ Защото цялото това богатство
бе унищожено само за един час!“

Капитаните на кораби и всички, които пътуват по море, моряците и онези, които се прехранват от морето, се спряха далеч от Вавилон ¹⁸и като видяха дима от изгарянето ѝ, извикаха: „Нима някога е имало град, велик като този?“ ¹⁹Хвърлиха прах на главите си и ридаейки, през сълзи извикаха:

„Горко, горко ти, граде велик!

Благодарение на нейното богатство забогатяха всички,
които имат кораби в морето,
но само за час бе унищожена!

²⁰ Радвай се за това, небе!

Радвайте се, Божии святи хора, апостоли и пророци!
Бог я наказва за това, което ви стори!“

²¹Тогава един силен ангел вдигна камък, голям колкото воденичен, хвърли го в морето и каза:

„Така стремително ще бъде сринат
великият град Вавилон,
за да не бъде никога вече открит.

²²Никога вече не ще се чуе в теб музиката на арфисти и музиканти, на флейти и тръби. Никога вече в теб няма да работи нито един майстор от какъвто и да е занаят. Никога вече в теб няма да се чуе шум от воденичен камък. ²³Никога вече в теб няма да бъде запалена светлина. Никога вече в теб няма да говорят младоженец и невестата му. Твоите търговци бяха най-великите хора на света. Всички народи бяха заблудени от магиите ти.

²⁴Вавилон е виновна за кръвта на пророците, на Божиите святи хора и на всички, заклани на земята.“

Хората на небето прославят Бога

19 След това чух силен глас като огромни тълпи от хора в небето, които пееха:

„Алилуя!

Спасение, слава и сила на нашия Бог!

² Истинни и правилни са неговите присъди.

Той осъди великата блудница,
която поквари земята с блудството си.

Той ѝ отмъсти за кръвта на своите слуги.“

³И отново запяха:

„Алилуя!

Димът от нейното изгаряне ще се издига за вечни векове!“

⁴Тогава двадесет и четиримата старейшини[†] и четирите живи същества паднаха пред Бога, който бе седнал на престола, покло-ниха му се и казаха:

„Амин! Алилуя!“

⁵И от престола се чу глас, който каза:

„Възхвалете нашия Бог,
всички вие, които сте негови слуги,
и всички вие, ниско и високопоставени,
които го почитате!“

⁶После чух нещо, което приличаше на гласа на огромни тълпи. То звучеше като грохот на мощен водопад, като тътен от силни гръмотевици:

„Алилуя!

Нашият Господ, Богът Всемогъщ, започна да царува!

⁷ Да се радваме и веселим, и прославяме Бога,
защото дойде време за сватбата на Агнето
и невестата му вече се е приготвила.

⁸ Дадоха ѝ да облече фин лен, чист и блестящ.“

(Финият лен представлява праведните дела на Божиите святи хора.)

⁹Тогава ангелът ми каза: „Запиши: Благословени са поканени-те на сватбеното празненство на Агнето“. И после ми каза: „Това са истинските думи на Бога.“

¹⁰Аз паднах в краката му да му се поклоня, но той ми каза: „Не прави това! И аз съм слуга като теб и братята ти, които се държат за истината, която Исус разкри. На Бога се поклони, защото истината, която Исус разкри, е Духът на пророчеството.“

Ездачът на белия кон

¹¹Тогава видях небето разтворено, а пред мен—бял кон, чийто ездач се наричаше Верен и Истинен, защото справедливо съди и воюва. ¹²Очите на конника пламтяха като огън, а на главата си имаше много диадеми. Върху него беше написано име, което никой друг освен него не знае. ¹³Облечен бе в роба, потопена в кръв, и името му бе „Божие Слово“. ¹⁴Облечени във фин лен—бял и чист, възседнали бели коне, го следваха небесните войски. ¹⁵От устата на конника излизаше остър меч, за да поразии с него народите. Той ще ги управлява с железен жезъл и ще стъпче гроздето в лина на яростния гняв на Всемогъщия Бог. ¹⁶На робата му и на бедрото му беше написано името му:

ЦАР НА ЦАРЕТЕ И ГОСПОДАР НА ГОСПОДАРИТЕ

¹⁷Тогава видях един ангел, застанал върху слънцето, който силно извика към всички птици, летящи високо в небето: „Елате и се съберете за великото празненство на Бога, ¹⁸за да ядете от плътта на царе, пълководци и храбреци, от плътта на коне и техните ездачи, от плътта на всички—свободни и роби, ниско и високопоставени.“

¹⁹Тогава видях звяра и земните царе заедно с войските им, събрани за войната срещу конника и неговата войска. ²⁰Звярът беше пленен, а с него и лъжепророкът, който вършеше знаменията в негово присъствие. С тях лъжепророкът заблуждаваше хората, които бяха белязани с печата на звяра и се покланяха на идола му. И звярът, и лъжепророкът бяха хвърлени живи в огненото езеро с горяща сяра, ²¹а войските им бяха избити с меча, излизащ от устата на конника, и всички птици ядоха от плътта им до насита.

Хилядата години

20И видях от небето да се спуска ангел, който държеше в ръката си ключа за бездната и една голяма верига. ²Той хвана змея—древната змия—който е дяволът или Сатана, и го върза за хиляда години. ³После го хвърли в бездната, заключи я и я запечата над змея, за да не може той да подмамва народите, докато не изтекат тези хиляда години. След това той щеше да бъде пуснат за малко на свобода.

⁴После видях няколко престола, върху които седяха онези, на които бе дадена властта да съдят. Видях и душите на хората, които бяха обезглавени заради това, че са били верни на истината, която Исус разкри, и на Божието послание. Те не се бяха поклонили на звяра, нито на идола му, и не бяха приели печата му върху челата или ръцете си. Тези хора оживяха и царуваха с Христос хиляда години. ⁵(Другите мъртъвци не оживяха, докато не свършиха хилядата години.) Това е първото възкресение. ⁶Благословени и святи са онези, които участват в първото възкресение. Над тях втората смърт няма власт. Те ще бъдат свещеници на Бога и на Христос и ще царуват с него хиляда години.

Поражението на Сатана

⁷Когато изтекат тези хиляда години, Сатана ще бъде пуснат от затвора си ⁸и ще тръгне да подмамва народите по четирите краища на света—Гог и Магог—и ще ги свика за война. Те ще са многобройни като песъчинките на морския бряг. ⁹Войската на Сатана прекоси цялата земя и обкръжи лагера на Божиите святи хора и града, който Бог обича. Но падна огън от небето и ги погълна. ¹⁰А дяволът, който ги мамеше, беше хвърлен в езерото

с горяща сяра при звяра и лъжепророка, където ще се мъчат ден и нощ за вечни векове.

Последният съд

¹¹Тогава видях голям бял престол и Седналия на него. Земята и небето побягнаха от присъствието му и изчезнаха безследно. ¹²След това видях мъртвите—високо и нископоставени, застанаха пред престола. Отворени бяха няколко книги. И една друга книга бе отворена—книгата на живота. Мъртвите бяха съдени според делата им, записани в книгите. ¹³Морето предаде мъртвите, които бяха в него, смъртта и адът предадоха мъртвите, които бяха в тях, и всеки беше съден според делата си. ¹⁴Тогава смъртта и адът бяха хвърлени в огненото езеро. Огненото езеро е втората смърт. ¹⁵Всеки, чието име не бе записано в книгата на живота, беше хвърлен в огненото езеро.

Новият Ерусалим

21 И тогава видях ново небе и нова земя.¹ Първото небе и първата земя бяха изчезнали и морето вече го нямаше. ²И видях святия град, новия Ерусалим. Той идваше от Бога и се спускаше от небето, приготвен като невеста, красиво пременена за своя съпруг. ³И чух силен глас от престола, който каза: „Сега Божието обиталище² е с хората и той ще живее с тях. Те ще бъдат неговият народ, а сам Бог ще бъде с тях и ще бъде техният Бог. ⁴Той ще изтрие всяка сълза от очите им и смърт вече няма да има, нито ридание, плач или болка, защото старото изчезна.“

⁵Тогава Седналият на престола каза: „Виж! Правя всичко ново.“ И ми каза: „Запиши това, защото тези думи са истинни и може да им се вярва.“

⁶После каза: „Свърши се! Аз съм Алфата и Омегата,³ Началото и Краят. На всеки, който е жаден, ще дам да пие даром от извора с животворна вода. ⁷Който победи, ще наследи всичко това. Аз ще бъда негов Бог, а той ще бъде мой син. ⁸Но страхливите и невярващите, онези, които вършат гнусни неща, убийците, онези, които вършат сексуални грехове, магьосниците, идолопоклонниците и всички лъжци ще намерят дела си в огненото езеро с горяща сяра. Това е втората смърт.“

⁹Тогава дойде един от седемте ангела, които държаха седемте купи, пълни със седемте последни напасти, и ми каза: „Ела! Ще ти покажа невестата, съпругата на Агнето“. ¹⁰И докато бях завладян от Духа, ангелът ме заведе на голяма, висока планина, къде-

¹ново небе и нова земя Вж. Ис. 65:17; 66:22; 2 Петър 3:13. ²Божието обиталище Букв.: „скинията“, светилището, където Бог живее със своя народ. ³Алфа и Омега Първата и последната буква от гръцката азбука.

то ми показва святия град, Ерусалим, който идваше от Бога и се спускаше от небето. ¹¹Градът имаше Божията слава. Блясъкът му бе като на прескъпоценен камък, подобен на кристално чист яспис. ¹²Имаше голяма, висока стена, с дванадесет порти и дванадесет ангела—по един при всяка. На портите бяха написани имената на дванадесетте израелски племена. ¹³На изток имаше три порти, на север—три, на юг—три и на запад—три. ¹⁴Стената на града бе издигната върху дванадесет основи и на тях бяха написани дванадесет имена—тези на дванадесетте апостола на Агнето.

¹⁵Ангелът, който ми говореше, имаше златна пръчка за мерене, за да измери града, портите му и стената му. ¹⁶Градът беше построен като квадрат с еднаква дължина и ширина. Ангелът го измери с пръчката—беше дванадесет хиляди стадия.¹ Дължината, ширината и височината му бяха равни. ¹⁷След това ангелът измери стената му. Тя беше висока сто четиридесет и четири лакти²—човешката мярка, която ангелът използваше. ¹⁸Стената беше направена от яспис, а градът—от чисто злато като прозрачно стъкло. ¹⁹Основите на стената на града бяха украсени с всякакви скъпоценни камъни: първата—с яспис, втората—със сапфир, третата—с халцедон, четвъртата—с изумруд, ²⁰петата—със сардоникс, шестата—със сард, седмата—с хризолит, осмата—с берил, деветата—с топаз, десетата—с хризопрас, единадесетата—с тюркоаз, а дванадесетата—с аметист. ²¹Дванадесетте порти бяха дванадесет перли, като всяка порта бе изваяна от една перла. Улицата на града беше от чисто злато, прозрачно като кристал.

²²Там не видях храм, защото Господ, Всемогъщият Бог, и Агнето бяха неговият храм. ²³На града не му е нужно нито слънце, нито луна, които да му дават светлина. Божията слава го осветява, а Агнето е светилото му. ²⁴Народите ще ходят под светлината на града, а земните царе ще донасят в него своята слава. ²⁵Портите му няма да се затварят през деня, а нощ там няма да има. ²⁶Величието и честта на народите ще бъдат донасяни в града. ²⁷В него няма да влезе нищо нечисто и никой, чиито пътища са гнусни или лъжливи. Ще влязат само онези, чиито имена са записани в книгата на живота, която Агнето има.

22Тогава ангелът ми показва реката с животворна вода. Тя беше бистра като кристал и течеше от престола на Бога и на Агнето ²надолу през града по средата на улицата му. От двете страни на реката растеше дървото на живота, което има дванадесет реколти и дава плод всеки месец. Листата му могат да лекуват народите. ³В града няма да има нищо, което е проклето от Бога. Там ще бъде престолът на Бога и на Агнето, а слугите му ще му служат. ⁴Те ще

¹дванадесет хиляди стадия Около 2 200 км. ²четиридесет и четири лакти Около 72 м.

видят лицето му и името му ще бъде изписано на челата им. ⁵Вече няма да има нощ и хората няма да се нуждаят нито от слънчева светлина, нито от друго светило, защото Господ Бог ще пръска над тях светлината си и те ще царуват за вечни векове.

⁶Ангелът ми каза: „Тези думи са истинни и може да им се вярва. Господ, Богът на духовете на пророците, изпрати своя ангел да покаже на слугите си онова, което скоро трябва да се случи.“

⁷„Чуй! Аз скоро ще дойда! Благословен е онзи, който спазва пророческите думи в тази книга!“

⁸Аз, Йоан, чух и видях всичко това. След като го чух и видях, аз паднах в краката на ангела, който ми разкри тези неща, за да му се поклоня, ⁹но той ми каза: „Не прави това! И аз съм слуга като теб и братята ти, пророците и онези, които спазват думите, написани в тази книга. На Бога се поклони!“

¹⁰После ми каза: „Не пази в тайна пророческите думи в тази книга, защото близо е времето, когато всичко това ще се сбъдне. ¹¹Нека злодеят продължава да върши зло; мръсният продължава да върши мръсни неща; праведникът продължава да постъпва праведно; святият продължава да бъде свят!“

¹²„Чуй, аз скоро ще дойда! Ще донеса със себе си награда за всеки—всеки ще получи отплата за делата си. ¹³Аз съм Алфата и Омегата,¹ Първият и Последният, Началото и Краят.

¹⁴Благословени са онези, които изпраха робите си. Те ще имат право да ядат от дървото на живота, да минат през портите и да влязат в града. ¹⁵Отвън ще останат псетата и магьосниците, блудстващите и убийците, идолопоклонниците и всеки, който обича лъжата и лъже.

¹⁶Аз, Исус, изпратих своя ангел да ви даде това свидетелство за църквите.[†] Аз съм потомъкът от рода на Давид. Аз съм светлата Зорница.“

¹⁷Духът и невестата казват: «Ела!» И нека всеки, който чуе, каже: «Ела!» И жадният нека дойде и който иска, нека вземе даром от животворната вода.

¹⁸Предупреждавам всеки, който слуша пророческите думи в тази книга: ако някой добави нещо към тях, на него Бог ще добави напастите, описани в тази книга. ¹⁹Ако някой отнеме някои от думите на пророчеството в тази книга, Бог ще отнеме неговия дял от дървото на живота и от святия град, които са описани в тази книга.

²⁰Този, който свидетелства за всичко това, казва: „Да, аз скоро ще дойда.“

Амин! Ела, Господи Исусе!

²¹Благодатта на Господ Исус да бъде с всички.

¹Алфа и Омега Първата и последната буква от гръцката азбука.

License Agreement for Bible Texts

World Bible Translation Center

Last Updated: September 21, 2006

Copyright © 2006 by World Bible Translation Center

All rights reserved.

These Scriptures:

- Are copyrighted by World Bible Translation Center.
- Are not public domain.
- May not be altered or modified in any form.
- May not be sold or offered for sale in any form.
- May not be used for commercial purposes (including, but not limited to, use in advertising or Web banners used for the purpose of selling online ad space).
- May be distributed without modification in electronic form for non-commercial use. However, they may not be hosted on any kind of server (including a Web or ftp server) without written permission. A copy of this license (without modification) must also be included.
- May be quoted for any purpose, up to 1,000 verses, without written permission. However, the extent of quotation must not comprise a complete book nor should it amount to more than 50% of the work in which it is quoted. A copyright notice must appear on the title or copyright page using this pattern: "Taken from the HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™ © 2006 by World Bible Translation Center, Inc. and used by permission." If the text quoted is from one of WBTC's non-English versions, the printed title of the actual text quoted will be substituted for "HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™." The copyright notice must appear in English or be translated into another language. When quotations from WBTC's text are used in non-saleable media, such as church bulletins, orders of service, posters, transparencies or similar media, a complete copyright notice is not required, but the initials of the version (such as "ERV" for the Easy-to-Read Version™ in English) must appear at the end of each quotation.

Any use of these Scriptures other than those listed above is prohibited. For additional rights and permission for usage, such as the use of WBTC's text on a Web site, or for clarification of any of the above, please contact World Bible Translation Center in writing or by email at distribution@wbtc.com.

World Bible Translation Center

P.O. Box 820648

Fort Worth, Texas 76182, USA

Telephone: 1-817-595-1664

Toll-Free in US: 1-888-54-BIBLE

E-mail: info@wbtc.com

WBTC's web site – World Bible Translation Center's web site: <http://www.wbtc.org>

Order online – To order a copy of our texts online, go to: <http://www.wbtc.org>

Current license agreement – This license is subject to change without notice. The current license can be found at: <http://www.wbtc.org/downloads/biblelicense.htm>

Trouble viewing this file – If the text in this document does not display correctly, use Adobe Acrobat Reader 5.0 or higher. Download Adobe Acrobat Reader from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>

Viewing Chinese or Korean PDFs – To view the Chinese or Korean PDFs, it may be necessary to download the Chinese Simplified or Korean font pack from Adobe. Download the font packs from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/acrrasianfontpack.html>